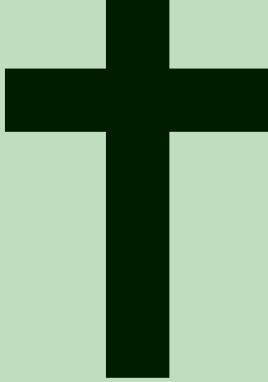


Azərbaycan dilində
Müqəddəs Kitab



The Holy Bible in the Azerbaijani language, also known as
the Azeri language, of Azerbaijan, Iran, Iraq, Syria, and
Turkey

Azərbaycan dilində Müqəddəs Kitab
The Holy Bible in the Azerbaijani language, also known
as the Azeri language, of Azerbaijan, Iran, Iraq, Syria,
and Turkey

Copyright © 2008 Müqəddəs Kitab Sirkəti

Language: Azeri (Azerbaijani, South)

Translation by: Institute for Bible Translation

Contributor: Bible Society of Azerbaijan

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

5d1dd449-0589-5c75-ab0e-6b96786f2985

Contents

MATTA	1
MARK	61
LUKA	99
YƏHYA	162
HƏVARİLƏRİN İŞLƏRİ	206
ROMALILARA	263
1 KORİNFLİLƏRƏ	288
2 KORİNFLİLƏRƏ	311
QALATIYALILARA	326
EFESLİLƏRƏ	335
FİLİPİLİLƏRƏ	343
KOLOSSELİLƏRƏ	350
1 SALONİKLİLƏRƏ	356
2 SALONİKLİLƏRƏ	362
1 TİMOTHEYƏ	365
2 TİMOTHEYƏ	372
TİTƏ	377
FİLİMONA	381
İBRANİLƏRƏ	383
YAQUB	402
1 PETER	408
2 PETER	415
1 YƏHYA	420
2 YƏHYA	427
3 YƏHYA	429
YƏHUDA	431
VƏHY	434

MATTANIN NƏQL ETDİYİ MÜJDƏ GİRİŞ

«Mattanın nəql etdiyi Müjdə»də İsa Məsihin vəd edilmiş Xilaskar olduğu barədə danışılır. Burada Onun vasitəsilə Allahın Əhdi-Ətiqədə Öz xalqına verdiyi vədlərin yerinə yetməsi vurğulanır. Bu Müjdə yalnız aralarında İsanın böyüyüb başa çatdığı Yəhudi xalqı üçün deyil, bütүн dünya üçündür.

Mattanın nəql etdiyi Müjdə səlis ardıcılıqla yazılıb. Bu kitab İsanın doğuluşu, vəftizi və sınağa çəkilməsindən başlayır. Sonra müəllif İsanın vəzləri, təlimləri və Qalileyada şəfa verməsi barədə danışır. Müjdə İsanın Qalileyadan Yerusəlimə səyahəti, Onun həyatında son həftə ərzində baş vermiş hadisələr, çarmıxa çəkilməsi və dirilməsi ilə bitir.

«Mattanın nəql etdiyi Müjdə» İsanı Qanunu izah etmək və Allahın Padşahlığı haqqında təlim vermək səlahiyyətinə malik olan böyük Müəllim kimi təqdim edir. Onun insanlara həyat verən təlimləri bu kitabda yazılmışdır.

Kitabın məzmunu:

- 1:1–2:23 İsa Məsihin nəsil şəcərəsi və doğulması
- 3:1-12 Vəftizçi Yəhyanın vəzi
- 3:13-17 İsa Məsihin vəftiz olunması
- 4:1-11 İsanın sınağa çəkilməsi
- 4:12–18:35 İsanın Qalileyada ictimai xidməti
- 19:1–20:34 Qalileyadan Yerusəlimə
- 21:1–27:66 İsanın Yerusəlimdəki son günləri
- 28:1-20 İsanın dirilməsi

İsa Məsihin nəsil şəcərəsi (Luka 3:23-38)

¹ Davudun Oğlu, İbrahimin də Oğlu olan İsa Məsihin nəsil şəcərəsi:

² İbrahimdən İshaq törədi. İshaqdan Yaqub törədi. Yaqubdan Yəhuda və onun qardaşları törədi. ³ Yəhudadan Tamarın doğduğu Peres və Zerah törədi. Peresdən Xesron törədi. Xesronun Ram törədi. ⁴ Ramdan Amminadav törədi. Amminadavdan Naxşon törədi. Naxşondan Salmon törədi. ⁵ Salmondan Raxavın doğduğu Boaz törədi. Boazdan Rutun doğduğu Oved törədi. Oveddən Yessey törədi. ⁶ Yesseydən padşah Davud törədi.

Davuddan Uriyanın arvadının doğduğu Süleyman törədi. ⁷ Süleymandan Rexavam törədi. Rexavamdan Aviya törədi. Aviyadan Asa törədi. ⁸ Asadan Yehoşafat törədi. Yehoşafatdan Yehoram törədi. Yehoramdan Uzziya törədi. ⁹ Uzziyadan Yotam törədi. Yotamdan Axaz törədi. Axazdan Xizqiya törədi. ¹⁰ Xizqiyadan Menaşşe törədi. Menaşşedən Amon törədi. Amondan Yoşiya törədi. ¹¹ *Babil sürgünü zamanı Yoşiyadan Yekonya* və onun qardaşları törədi.

¹² Babil sürgünündən sonra Yekonyadan Şealtiel törədi. Şealtieldən Zerubbabil törədi. ¹³ Zerubbabildən Avihud törədi. Avihuddan Elyaqim törədi. Elyaqimdən Azur törədi. ¹⁴ Azurdan Sadoq törədi. Sadoqdan Yaxin törədi. Yaxindən Elihud törədi. ¹⁵ Elihuddan Eleazar törədi. Eleazardan Mattan törədi. Mattandan Yaqub törədi. ¹⁶ Yaqubdan Məryəmin əri Yusif törədi. Məryəmdən də Məsih adlanan İsa doğuldu.

¹⁷ Beləliklə, İbrahimdən Davuda qədər olan bütün nəsillər on dörd nəsildir, Davuddan Babil sürgününə qədər on dörd nəsildir, Babil sürgünündən Məsihə qədər də on dörd nəsildir.

İsa Məsihin doğulması (Luka 2:1-7)

¹⁸ *İsa Məsihin doğulması belə oldu. Anası Məryəm Yusifə nişanlanmışdı. Amma birlikdə olmalarından əvvəl Məryəmin Müqəddəs Ruhdan hamilə olduğu aşkar oldu. ¹⁹ Onun nişanlısı Yusif saleh bir adam idi və Məryəmi camaat arasında rüsvay etmək istəməyərək gizlicə boşamaq niyyətinə düşdü. ²⁰ Amma belə düşündüyü halda Rəbbin bir mələyi rüyada ona görünüb dedi: «Davud oğlu Yusif! Məryəmi özünə arvad etməkdən qorxma, çünki onun bətnindəki körpə Müqəddəs Ruhandır. ²¹ *Məryəm bir Oğul doğacaq və Onun adını İsa† qoy, çünki O Öz xalqını günahlarından xilas edəcək».

²² *Bütün bunlar Rəbbin peyğəmbər vasitəsilə söylədiyi bu söz yerinə yetsin deyərək baş verdi:

²³ «Budur, bakirə qız hamilə olub Oğlan doğacaq, adını İmmanuel qoyacaqlar».

«İmmanuel» «Allah bizimlədir» deməkdir.

²⁴ Yusif yuxudan oyananda Rəbbin mələyinin buyurduğu kimi etdi və arvadını qəbul etdi. ²⁵ *Amma Məryəm bir Oğul doğana qədər Yusif onunla yaxınlıq etmədi. Doğulan Körpənin adını İsa qoydu.

* 1:11 2Pad. 24:14-15; 2Saln. 36:10; Yer. 27:20 * 1:11 Yekonya – başqa adı Yehoyakin. * 1:18 Luka 1:26-27 * 1:21 Luka 1:31 † 1:21 İsa – ibrani dilində Rəbb xilas edir. * 1:22 Yeş. 7:14 * 1:25 Luka 2:21

2

Müdrük adamların ziyarəti

1 İsa padşah Hirodun dövründə Yəhudeyanın Bet-Lexem şəhərində anadan olduqda müdrük adamlar* şərqdən Yerusəlimə gəlib 2 *dedilər: «Yəhudilərin anadan olmuş Padşahı haradadır? Şərqdə Onun ulduzunu gördük və Ona səcdə qılmağa gəldik». 3 Padşah Hirod bunu eşitdikdə özü və bütün Yerusəlim xalqı təlaşa düşdü. 4 Hirod xalqın bütün başçı kahinlərini və ilahiyyatçılarını toplayaraq onlardan Məsihin harada doğulduğunu soruşdu. 5 «Yəhudeyanın Bet-Lexem şəhərində» dedilər. «Çünki peyğəmbər vasitəsilə belə yazılıb: 6 *«Ey Yəhuda torpağındakı Bet-Lexem, sən Yəhuda hökmdarları arasında ən kiçik deyilsən, Çünki xalqım İsrailə çoban olan Hökmdar səndən çıxacaq»».

7 Onda Hirod müdrük adamları gizlicə çağırıb onlardan ulduzun göründüyü dəqiq vaxtı öyrəndi. 8 «Gedin, Körpəni diqqətlə axtarın, tapan kimi mənə xəbər verin ki, mən də gedib Ona səcdə qılım» deyərək onları Bet-Lexemə göndərdi. 9 Onlar padşahı dinlədikdən sonra yola düşdülər. O vaxt şərqdə gördükləri ulduz onlara yol göstərirdi. O, Körpənin olduğu yerin üzərinə çatdıqda dayandı. 10 Onlar ulduzu gördükləri vaxt çox sevindilər. 11 Evə girib Körpəni anası Məryəmlə birlikdə gördülər və yerə qapanaraq Ona səcdə qıldılar. Xəzinələrini açıb Ona hədiyyələri – qızıl, kündür və mirranı təqdim etdilər. 12 Sonra rəyada Hirodun yanına qayıtmamaq üçün xəbərdarlıq aldıklarına görə başqa yolla öz ölkələrinə getdilər.

Misirə qaçış

13 Müdrük adamlar yola düşəndən sonra Rəbbin bir mələyi Yusifə rəyada görünərək dedi: «Qalx, Körpə ilə anasını götür, Misirə qaç. Mən sənə xəbər verənə qədər orada qal. Çünki Hirod Körpəni öldürmək üçün axtarmağa başlayır». 14 Beləliklə, Yusif qalxdı, həmin gecə Körpə ilə anasını götürüb Misirə yollandı. 15 *Hirod ölənə qədər orada qaldı. Bu, Rəbbin peyğəmbər vasitəsilə söylədiyi söz yerinə yetsin deyə baş verdi: «Öz Oğlumu Misirdən çağırdım».

16 Hirod müdrük adamlar tərəfindən axmaq yerinə qoyulduğunu görəndə çox hiddətləndi. O, müdrük adamlardan

* 2:1 Müdrük adamlar – hərfi tərcümədə mağlar, yəni şərq ölkələrindən olan din və elm adamları. * 2:2 Say. 24:17; Yer. 23:5; Zək. 9:9; Mark 15:2; Yəh. 1:49 * 2:6

2Şam. 5:2; 1Saln. 11:2; Mik. 5:2 * 2:15 Huşə 11:1

öyrəndiyi vaxta görə Bet-Lexem və onun ətrafında yaşayan iki və iki yaşdan aşağı körpə oğlan uşaqlarını öldürdü. ¹⁷ Beləliklə, Yeremya peyğəmbər vasitəsilə söylənən bu söz yerinə yetdi:

¹⁸ * «Ramada bir səs eşidildi,
Ağlaşma† və böyük fəryad səsləri!
Rəhilə uşaqları üçün ağlayır,
Təsəlli istəmir.
Çünki onlar daha yoxdur».

Misirdən Nazaretə dönüş

¹⁹ Hirod öləndən sonra Rəbbin bir mələyi Misirdə Yusifə rüyada görünüb ²⁰ dedi: «Qalx, Körpə ilə anasını götür, İsrail ölkəsinə qayıt. Çünki Körpənin canını almaq istəyənlər öldü». ²¹ Yusif qalxdı, Körpə ilə anasını götürüb İsrail ölkəsinə qayıtdı. ²² Amma Arxelanın öz atası Hirodun yerinə Yəhudeya padşahı olduğunu eşidəndə oraya getməyə qorxdı. Rüyada xəbərdarlıq alaraq Qalileya bölgəsinə getdi. ²³ Gəlib Nazaret deyilən şəhərdə məskən saldı. Bu, peyğəmbərlər vasitəsilə söylənən «Ona Nazaretli deyiləcək» sözü yerinə yetsin deyə baş verdi.

3

Vəftizçi Yəhyanın gəlişi

(*Mark 1:1-8; Luka 3:1-18; Yəh. 1:19-28*)

¹ * O günlərdə Vəftizçi Yəhya Yəhudeya çölündə vəz edərək meydana çıxdı. ² O belə deyirdi: «Tövbə edin! Çünki Səməvi Padşahlıq yaxınlaşıb». ³ * Bu o adamdır ki, Yeşaya peyğəmbər onun barəsində demişdi:

«Səhrada nida edəninin səsi gəlir:
“Rəbbin yolunu hazırlayın,
Onun keçəcəyi yerləri düz edin”».

⁴ * Yəhya dəvə yunundan paltar geymiş, belinə dəri qurşaq bağlamışdı, yeməyi çəyirtkə və çöl balı idi. ⁵ Yerusəlim sakinləri, bütün Yəhudeya diyarından olanlar və İordan ətrafında yaşayanlar Yəhyanın yanına gəlirdi. ⁶ Onlar günahlarını etiraf edərək onun tərəfindən İordan çayında vəftiz olunurdu.

⁷ * Fariseylər və sadukeylərdən çoxunun vəftiz olmaq üçün onun yanına gəldiyini görəndə Yəhya onlara belə dedi: «Ey gürzələr nəslilə! Üzərinizə gələn qəzəbdən canınızı qurtarmağı sizin beyninizə kim yeridib? ⁸ İndi isə tövbəyə layiq bəhrə verin. ⁹ * Ürəyinizdə “atamız İbrahimdir” deyə düşünməyin.

* **2:18** Yer. 31:15 † **2:18** Ağlaşma – bəzi əlyazmalarda Mərsiyə, ağlaşma. * **3:1**
Mat. 4:17; Mark 1:15 * **3:3** Yeş. 40:3 * **3:4** 2Pad. 1:8 * **3:7** Mat. 12:34;
23:33; Luka 3:7 * **3:9** Yəh. 8:33

Mən sizə deyirəm: Allah bu daşlardan İbrahimə övlad yaratmağa qadirdir. ^{10*}Artıq balta ağacların dibində yatır. Beləliklə, yaxşı bəhrə verməyən hər ağac kəsilir və oda atılır.

¹¹Mən sizi tövbəniz üçün su ilə vəftiz edirəm, amma məndən sonra Gələn məndən daha qüdrətlidir. Mən Onun çarıqlarını daşımağa belə, layiq deyiləm. O sizi Müqəddəs Ruhla və odla vəftiz edəcək. ¹²Onun kürəyi əlindədir və xırmanını sovuracaq, Öz taxılını anbara toplayacaq. Küləşi isə sönməz odda yandıracaq».

İsanın vəftiz olunması
(Mark 1:9-11; Luka 3:21-22)

¹³O vaxt İsa Yəhya tərəfindən vəftiz olmaq üçün Qalileyadan İordan çayına, Yəhyanın yanına gəldi. ¹⁴Yəhya Ona mane olmaq istəyərək dedi: «Sən Məni vəftiz etməlisən, Sən niyə mənim yanına gəlirsən?» ¹⁵İsa ona cavab verdi: «Hələlik buna razı ol. Çünki biz salehlik işini beləcə yerinə yetirməliyik». Onda Yəhya razı oldu. ¹⁶İsa vəftiz olunan kimi sudan çıxdı. O vaxt göylər yarıldı və Allahın Ruhunun göyərçin kimi endiyini və Öz üzərinə qonduğunu gördü. ^{17*}Göylərdən bir səda gəldi: «Bu Mənim sevimli Oğlumdur, Ondan razıyam».

4

İsanın sınağa çəkilməsi
(Mark 1:12-13; Luka 4:1-13)

^{1*}Bundan sonra İsa iblis tərəfindən sınağa çəkilmək üçün Ruh tərəfindən səhraya aparıldı. ²İsa qırx gün-qırx gecə oruc tutandan sonra acdı. ³O zaman sınağaçəkən yaxınlaşıb Ona dedi: «əgər Sən Allahın Oğlusansa, bu daşlara əmr et ki, çörəyə dönsün». ^{4*}İsa ona belə cavab verdi: «İnsan yalnız çörəklə deyil, Allahın ağzından çıxan hər kəlmə ilə yaşayar» deyərək yazılmışdır».

^{5*}Sonra iblis Onu müqəddəs şəhərə gətirdi və məbədin qülləsinə qoyub ⁶dedi: «əgər Sən Allahın Oğlusansa, Özünü aşağı at. Axı

“Allah Sənə görə mələklərinə əmr edər ki,
Səni əlləri üstündə aparsınlar,
Ayağın bir daşa dəyməsin”

deyərək yazılmışdır». ^{7*}İsa ona dedi: «“Allahın Rəbbi sınaq» deyərək yazılmışdır».

* **3:10** Mat. 7:19 * **3:17** Zəb. 2:7; Yeş. 42:1; Mat. 12:18; 17:5; Mark 1:11; Luka 9:35 * **4:1** İbr. 2:18; 4:15 * **4:4** Qanun. 8:3 * **4:5** Zəb. 91:11-12 * **4:7** Qanun. 6:16

⁸ İblis yenə İsanı çox yüksək bir dağa çıxartdı. Ona dünyanın bütün padşahlıqlarını və şan-şöhrətini göstərib dedi: ⁹ «Əgər Sən yerə qapanıb mənə səcdə etsən, bütün bu şeyləri Sənə verəcəyəm». ¹⁰ *İsa dedi: «Rədd ol, Şeytan! “Allahın Rəbbə səcdə et və yalnız Ona ibadət et” deyə yazılmışdır».

¹¹ Bundan sonra İblis İsanı tərk etdi və mələklər gəlib Ona xidmət edirdi.

İsa xidmətinə başlayır

(Mark 1:14-15; Luka 4:14-15)

¹² *İsa Yəhyanın həbs olunduğunu eşitdikdə Qalileyaya qayıtdı. ¹³ *Nazaretdən çıxıb Zevulun və Naftali bölgəsində, Qalileya gölü kənarında yerləşən Kefernahumda məskən saldı. ¹⁴ *Bu, Yeşaya peyğəmbər vasitəsilə söylənən həmin söz yerinə yetsin deyə baş verdi:

¹⁵ «Zevulun və Naftali bölgələri,

Dənizkənarı yol,

İordan çayının o biri tayı,

Müxtəlif millətlər yaşayan Qalileya –

¹⁶ Zülmətdə yaşayan xalq

Möhtəşəm bir işıq gördü.

Ölüm kölgəsi diyarında məskunlaşanların üzərinə

Nur doğdu».

¹⁷ *O vaxtdan İsa vəz edib belə deməyə başladı: «Tövbə edin! Çünki Səməvi Padşahlıq yaxınlaşıb».

İlk şagirdlər

(Mark 1:16-20; Luka 5:1-11)

¹⁸ İsa Qalileya gölünün sahilində gəzərkən suya tor atan iki qardaşı – Peter adlanan Şimonu və qardaşı Andreyi gördü. Bu adamlar balıqçı idi. ¹⁹ İsa onlara dedi: «Ardınca gəlin, Mən sizi elə balıqçı edəcəyəm ki, insan tutacaqsınız». ²⁰ Onlar dərhal torları kənara atıb Onun ardınca getdilər. ²¹ İsa oradan irəli gedib başqa iki qardaşı – Zavday oğlu Yaqubu və qardaşı Yəhyanı gördü. Onlar ataları Zavdayla birlikdə qayıqda torlarını düzəldirdilər. İsa onları çağırdı. ²² Onlar da dərhal qayığı və atalarını qoyub Onun ardınca getdilər.

İsa xəstələrə şafa verir

(Mark 3:7-12; Luka 6:17-19)

²³ *İsa bütün Qalileyanı gəzir, onların sinaqoqlarında öyrədir, Səməvi Padşahlığın Müjdəsini vəz edir, xalq arasında

* **4:10** Qanun. 6:13 * **4:12** Mat. 14:3; Mark 6:17-18; Luka 3:19-20 * **4:13**

Yəh. 2:12 * **4:14** Yeş. 9:1-2 * **4:17** Mat. 3:1-2 * **4:23** Mat. 9:35; Mark 1:39

hər cür xəstəliyə və hər cür naxoşluğa şəfa verirdi. ²⁴ Onun haqqındakı xəbər bütün Suriyaya yayıldı. Ona görə də İsanın yanına hər cür xəstəlik və iztirab çəkənləri, cinlərə tutulmuşları, epileptikləri və ificləri gətirdilər. O da onlara şəfa verdi. ²⁵ Qalileyadan, Dekapolis bölgəsindən, Yerusəlimdən, Yəhudeyadan və İordan çayının o biri tayından böyük izdihamlar İsanın ardınca gedirdi.

5

İsanın Dağüstü vəzi

¹ İsa izdihamı görüb dağa çıxdı. Oturan kimi şagirdləri Onun yanına gəldi. ² İsa danışmağa başlayıb onları öyrədərək dedi:

Bəxtiyar olanlar (Luka 6:20-23)

³ «Nə bəxtiyardır ruhən yoxsullar!
Çünki Səməvi Padşahlıq onlarındır.

⁴ *Nə bəxtiyardır yaşlı olanlar!
Çünki onlar təsəlli tapacaq.

⁵ *Nə bəxtiyardır həlimlər!
Çünki onlar yer üzünü irs alacaq.

⁶ *Nə bəxtiyardır salehlik üçün acıb-susayanlar!
Çünki onlar doyacaq.

⁷ Nə bəxtiyardır mərhəmətli olanlar!
Çünki onlara mərhəmət ediləcək.

⁸ *Nə bəxtiyardır ürəyi təmiz olanlar!
Çünki onlar Allahı görəcək.

⁹ Nə bəxtiyardır sülhyaradanlar!
Çünki onlar Allahın övladları adlanacaq.

¹⁰ *Nə bəxtiyardır salehlik uğrunda təqib edilənlər!
Çünki Səməvi Padşahlıq onlarındır.

¹¹ *İnsanlar Mənə görə sizi təhqir edib təqib edəndə, yalan söyləyib sizə hər cür böhtan atanda siz nə bəxtiyarsınız!

¹² *Sevinin və şadlanın! Çünki göylərdə mükafatınız böyükdür. Axı sizdən qabaq gələn peyğəmbərləri də belə təqib ediblər.

Duz və nur

¹³ *Siz yer üzünün duzusunuz. Amma duz öz dadını itirərsə, nə ilə duzlanır? Artıq çölə atılıb insanlar tərəfindən tapdalanmaqdan başqa bir şeyə yaramaz.

* 5:4 Yeş. 61:1-3 * 5:5 Zəb. 37:11 * 5:6 Yeş. 55:1-2 * 5:8 Zəb. 24:3-4
* 5:10 1Pet. 3:14 * 5:11 1Pet. 4:14 * 5:12 2Saln. 36:16; Həv. 7:52-53 * 5:13
Mark 9:50; Luka 14:34-35

14 *Siz dünyanın nurusunuz. Dağın zirvəsində qurulan şəhər gizli qala bilməz. 15 *Heç kim çırağı yandırıb qabın altına qoymaz. Əksinə, çıraqdana qoyar ki, evdəkilərin hamısını işıqlandırsın. 16 *Eləcə də sizin nurunuz insanların qarşısında elə parlansın ki, onlar xeyirxah işlərinizi görüb göylərdə olan Atanızı izzətləndirsinlər.

Qanun və Peyğəmbərlər

17 Sanmayın ki, Mən Qanun və Peyğəmbərlərin sözlərini ləğv etmək üçün gəldim. Mən onları ləğv etmək üçün yox, yerinə yetirmək üçün gəldim. 18 *Sizə doğrusunu deyirəm: göy və yer keçib getmədən, hər şey icra olmadan Qanundan ən kiçik bir hərf və ya bir nöqtə belə, yox olmayacaq. 19 Beləliklə, bu əmrlərdən ən kiçiyindən birini kim pozarsa və başqalarına da bu cür öyrədirsə, Səmavi Padşahlıqda ən kiçik sayılacaq. Amma kim bu əmrləri yerinə yetirər və başqalarına da öyrədirsə, Səmavi Padşahlıqda böyük sayılacaq. 20 Sizə bunu deyirəm: əgər sizin salehliyiniz ilahiyyatçılarla fariseylərin salehliyindən artıq olmasa, Səmavi Padşahlığa əsla girə bilməzsiz.

Hirs və qətl

21 *Siz qədim zamanlarda adamlara “Qətl etmə, kim qətl edərsə, mühakiməyə məruz qalacaq” deyildiyini eşitmişsiniz. 22 Mənsə sizə deyirəm ki, qardaşına hirslənən* hər kəs mühakiməyə məruz qalacaq. Kim qardaşına “axmaq” deyərsə, Ali Şuranın hökmünə məruz qalacaq. Kim qardaşına “səfeh” deyərsə, cəhənnəm oduna məruz qalacaq. 23 Buna görə də qurbangah qarşısına qurbanını gətirdiyin zaman yadına düşsə ki, qardaşının sənə qarşı bir şikayəti var, 24 qurbanını qurbangahın qarşısında qoy, get, əvvəlcə qardaşınla barış və ondan sonra gəl, qurbanını təqdim et. 25 *Səni ittiham edənlə yolda ikən tez razılaş ki, o səni hakimə, hakim də səni mühafizəçiyə verməsin və zindana atılmayasan. 26 Sənə doğrusunu deyirəm: axırıncı qəpik-quruşunu verməyincə oradan əsla çıxmıyacaqsan.

Zina və boşanma

27 **“Zina etmə”* deyildiyini eşitmişsiniz. 28 Mənsə sizə deyirəm ki, qadına şəhvətlə baxan hər adam artıq ürəyində onunla zina etmiş olur. 29 *Əgər sağ gözün səni pis yola çəkərsə, onu çıxart. Çünki sənin üçün bədən üzvlərindən birinin məhv olması

* 5:14 Yəh. 8:12; 9:5 * 5:15 Mark 4:21; Luka 8:16; 11:33 * 5:16 1Pet. 2:12

* 5:18 Luka 16:17 * 5:21 Çix. 20:13; Qanun. 5:17 * 5:22 Hirslənən – bəzi

alyazmalarda əbəs yerə hirslənən. * 5:25 Luka 12:58-59 * 5:27 Çix. 20:13;

Qanun. 5:18 * 5:29 Mat. 18:9; Mark 9:47

bütün bədəninin cəhənnəmə atılmasından yaxşıdır. ³⁰* Əgər sağ əlin səni pis yola çəkərsə, onu kəs at. Çünki sənin üçün bədən üzvlərindən birinin məhv olması bütün bədəninin cəhənnəmə düşməsindən yaxşıdır.

³¹* “Kim arvadını boşayarsa, ona talaq kağızı versin” deyilmişdir. ³² Mənsə sizə deyirəm ki, cinsi əxlaqsızlıqdan başqa bir səbəbə görə arvadını boşayan hər kəs onu zinaya sövq edir. Boşanmış qadınla evlənən də zina edir.

And içmək

³³* Yenə qədim zamanlarda adamlara “Yalandan and içmə, amma andlarını Rəbbin önündə yerinə yetir” deyildiyini eşitmisiniz. ³⁴* Mənsə sizə deyirəm ki, heç and içmə, nə göyə, çünki o, Allahın taxtıdır; ³⁵ nə yerə, çünki yer Onun ayaqlarının altındakı kətildir; nə də Yerusəlimə, çünki ora böyük Padşahın şəhəridir. ³⁶ Başına da and içmə, çünki sən həтта bir dənə saçı belə, ağ və ya qara edə bilməzsən. ³⁷ Ancaq sözünüzdə “bəli” niz bəli, “xeyr”iniz xeyr olsun. Bundan qalanı şər olandır.

Düşmənlərinizi sevin

(Luka 6:27-36)

³⁸* “Göz əvəzinə göz, diş əvəzinə diş” deyildiyini eşitmisiniz. ³⁹ Mənsə sizə deyirəm ki, pis adama qarşı durma. Əksinə, sağ üzünə şillə vurana o birini də çevir. ⁴⁰ Səni məhkəməyə verib köynəyini götürmək istəyənə üst paltarını da ver. ⁴¹ Kim səni min addım yol getməyə məcbur edirsə, sən onunla iki min addım yol get. ⁴² Səndən bir şey diləyənə ver, səndən borc istəyəni geri qaytarma.

⁴³* “Qonşunu sev və düşməninə nifrət et” deyildiyini eşitmisiniz. ⁴⁴ Mənsə sizə deyirəm ki, düşmənlərinizi sevin, sizi təqib edənlər üçün dua edin.† ⁴⁵ Belə ki siz göylərdə olan Atanızın övladları olasınız. Çünki O, günəşini həm pislərin, həm yaxşılardan üzərinə doğurur, yağışını da həm salehlərin, həm də saleh olmayanların üzərinə yağdırır. ⁴⁶ Əgər sizi sevənləri sevirsinizsə, nə mükafatınız olacaq? Vergiyiğanlar da belə etməzmi? ⁴⁷ Əgər yalnız qardaşlarınızı salamlayırsınızsa, başqalarından artıq nə etmiş olursunuz? Bütperəstlər‡ də belə etməzmi? ⁴⁸* Ona görə də Səməvi Atanız kamil olduğu kimi siz də kamil olun.

* **5:30** Mat. 18:8; Mark 9:43 * **5:31** Qanun. 24:1-4; Mat. 19:7-9; Mark 10:4,11-12; Luka 16:18; 1Kor. 7:10-11 * **5:33** Lev. 19:12; Say. 30:2; Qanun. 23:21 * **5:34** Zəb. 48:2; Yeş. 66:1; Mat. 23:22; Yaq. 5:12 * **5:38** Çix. 21:23-25; Lev. 24:20; Qanun. 19:21 * **5:43** Lev. 19:18 † **5:44** Sizi təqib edənlər üçün dua edin – bəzi əlyazmalarda sizi lənətləyənlərə xeyir-dua verin, sizə nifrət edənlərə yaxşılıq edin, sizi incidənlər və təqib edənlər üçün dua edin (Luka 6:27-28). ‡ **5:47** Bütperəstlər – bəzi əlyazmalarda Vergiyiğanlar. * **5:48** Lev. 19:2; Qanun. 18:13

6

Sədəqə vermək

1 *Ehtiyatlı olun, siz saleh iş görəndə bunu insanların önündə, onlara göstərmək üçün etməyin. Yoxsa göylərdə olan Atanızdan mükafat almazsınız.

2 Ona görə də sədəqə verdiyin zaman önündə şeypur səsi ilə car çəkmə. Çünki adamlar onları izzətləndirsin deyə ikiüzlülər sinaçoqlarda və küçələrdə belə edirlər. Sizə doğrusunu deyirəm: onlar mükafatlarını alıblar. 3 Amma sən sədəqə verdiyin zaman sol əlin sağ əlinin nə etdiyini bilməsin. 4 Belə ki verdiyin sədəqə gizli qalsın. Gizlində olanı görən Atan səni mükafatlandıracaq.*

*Necə dua etməli
(Luka 11:2-4)*

5 *Dua etdiyiniz zaman da ikiüzlülər kimi olmayın. Çünki belələri adamlar onları görsün deyə sinaçoqlarda və küçə tinlərində durub dua etməyi sevirlər. Sizə doğrusunu deyirəm: onlar mükafatlarını alıblar. 6 Amma sən dua etdiyiniz zaman öz otağına gir və qapını örtüb gizlində olan Atana dua et. Gizlində olanı görən Atan səni mükafatlandıracaq.†

7 Dua edəndə bütperəstlər kimi boşboğazlıq etməyin. Çünki onlar düşünür ki, çox söz söyləməklə eşidiləcəklər. 8 Siz onlara bənzəməyin! Çünki Atanız nələrə ehtiyacınız olduğunu siz Ondan diləməzdən əvvəl bilir.

9 Buna görə siz belə dua edin:

“Göylərdə olan Atamız,
Adın müqəddəs tutulsun,

10 Padşahlığın gəlsin,

Göydə olduğu kimi

Yerdə də Sənin iradənin olsun.

11 Gündəlik çörəyimizi bizə bu gün ver.

12 Bizə borclu olanları bağışladığımız kimi

Bizim borclarımızı da bağışla.

13 *Bizi sınağa çəkmə,

Lakin bizi şər olandan xilas et.

Çünki padşahlıq, qüdrət və izzət

Əbədi olaraq Sənidir. Amin”.‡

14 *Əgər başqa insanların təqsirlərini bağışlasanız, Səməvi Atanız da sizi bağışlayar. 15 Amma siz başqa insanları bağışlamasınız, Atanız da sizin təqsirlərinizi bağışlamaz.

* 6:1 Mat. 23:5

* 6:4 Mükafatlandıracaq – bəzi əlyazmalarda açıqca

mükafatlandıracaq.

* 6:5 Luka 18:9-14

† 6:6 Mükafatlandıracaq – bəzi

əlyazmalarda açıqca mükafatlandıracaq.

* 6:13 1Saln. 29:11 ‡ 6:13

Çünki padşahlıq, qüdrət və izzət əbədi olaraq Sənidir. Amin. – bu sözlər ən qədim yunan

əlyazmalarında yoxdur.

* 6:14 Mark 11:25-26

Oruc

¹⁶ Oruc tutduğunuz zaman ikiüzlülər kimi qaşqabaqlı gəzməyin. Onlar oruc tutduqlarını insanlara göstərmək üçün üzlərini tutqun hala salırlar. Sizə doğrusunu deyirəm: onlar mükafatlarını alıblar. ¹⁷ Amma sən oruc tutanda başına yağ çək və üzünü yu. ¹⁸ Belə ki insanlara deyil, gizlində olan Atana oruclu görünəsən. Gizlində olanı görən Atan səni mükafatlandıracaq.

Səmavi xəzinələr

(Luka 11:34-35; 12:33-34; 16:13)

¹⁹ *Yer üzündə özünü xəzinələr yığmayın. Orada güvə və pas onları məhv edər ya da oğrular girib oğurlayar. ²⁰ Bunun yerinə özünü göydə xəzinələr yığın. Orada nə güvə, nə pas onları məhv edər, nə də oğrular girib oğurlayar. ²¹ Çünki xəzinən haradadırsa, ürəyin də orada olacaq.

²² Bədənin çırağı gözdür. Əgər gözün sağlam olarsa, bütün bədənin də nurlu olacaq. ²³ Yox, əgər gözün zəif görərsə, bütün bədənin qaranlıq olacaq. Əgər səndəki “nur” qaranlıqdırsa, zülmət nə qədər böyükdür!

²⁴ Heç kim iki ağaya qulluq edə bilməz. Çünki ya birinə nifrət edib o birisini sevəcək ya da birinə bağlı qalıb o birisinə xor baxacaq. Siz həm Allaha, həm də sərvətə[§] qulluq edə bilməzsiz.

Qayğı çəkməyin

(Luka 12:22-32)

²⁵ Buna görə sizə deyirəm: “Nə yeyəcəyik?” və ya “Nə içəcəyik?” deyə canınız üçün, “Nə geyinəcəyik?” deyə bədəniniz üçün qayğı çəkməyin. Can yeməkdən, bədən isə geyinməkdən daha vacib deyilmi? ²⁶ Göydə uçan quşlara baxın: onlar nə əkir, nə biçir, nə də anbarlarda saxlayır. Amma Səmavi Atanız onları yedizdirir. Siz onlardan daha qiymətli deyilsinizmi? ²⁷ Hansı biriniz qayğı çəkməklə ömrünü bir anlıq belə, uzada bilər? ²⁸ Nəyə görə geyim üçün qayğı çəkirsiniz? Görün çöl zanbaqları necə böyüyür: onlar nə zəhmət çəkir, nə də ip əyirir. ²⁹ *Lakin sizə bunu deyirəm ki, bütün cah-calalı içində olan Süleyman belə, bunlardan biri kimi geyinməmişdi. ³⁰ Ey iman az olanlar, bu gün olub sabah ocağa atılan çöl otunu Allah belə geyindirirsə, sizi geyindirəcəyi daha da yəqin deyilmi? ³¹ Beləliklə, “Nə yeyəcəyik?”, “Nə içəcəyik?” və ya “Nə geyəcəyik?” deyə qayğı çəkməyin. ³² Çünki bütpərəstlər bütün bu şeyləri axtarırlar. Doğrudan da, Səmavi Atanız bütün bunlara ehtiyacınız olduğunu bilir. ³³ Ona görə də siz əvvəlcə Allahın Padşahlığını

* 6:19 Yaq. 5:2-3 § 6:24 Sərvət – arami dilində *mamon*. * 6:29 1Pad. 10:4-7; 2Saln. 9:3-6

və Onun salehliyini axtarın. Onda bunların hamısı sizə əlavə olaraq veriləcək. ³⁴ Beləliklə, sabahın qayğısını çəkməyin. Çünki sabahkı gün özü üçün qayğı çəkəcək. Hər günün öz yamanlığı kifayətdir!

7

Mühakimə etməyin

(Luka 6:37-42)

¹ Mühakimə etməyin ki, siz də mühakimə olunmayasınız. ² *Çünki hansı hökmlə mühakimə etsəniz, onunla da mühakimə olunacaqsınız. Siz hansı ölçü ilə ölçsəniz, sizin üçün də eyni ölçü ilə ölçüləcək. ³ Sən nə üçün qardaşının gözündə çöpü görürsən, amma öz gözündəki tiri seçmirsən? ⁴ Öz gözündə tir ola-ola qardaşına necə deyə bilərsən: “Qoy gözündəki çöpü çıxarıml!” ⁵ Ey ikiüzlü, əvvəlcə öz gözündən tiri çıxar, onda aydın görərsən ki, qardaşının gözündəki çöpü necə çıxarmaq olar.

⁶ Müqəddəs olanı itlərə verməyin və mirvarilərini donuzlara atmayın; yoxsa bunları ayaqları ilə tapdalayarlar və dönüb sizi parçalayarlar.

Dua haqqında təlim

(Luka 11:9-13)

⁷ Diləyin, sizə veriləcək, axtarın, tapacaqsınız, qapımı döyün və sizə açılacaq. ⁸ Çünki hər diləyən alar, axtaran tapar, qapı döyənə açılar. ⁹ Aranızdan kimsə oğlu ondan çörək diləsə, ona daş verərmidi? ¹⁰ Ya da balıq diləsə, ona ilan verərmidi? ¹¹ Beləliklə, siz pis olduğunuz halda öz övladlarınıza yaxşı hədiyyələr verməyi bilirsinizsə, göylərdə olan Atanızın Ondan diləyənlərə gözəl hədiyyələr verəcəyi nə qədər yəqindir!

¹² *İnsanların sizinlə necə rəftar etməsini istəyirsinizsə, siz də onlarla elə rəftar edin. Çünki Qanun və Peyğəmbərlərin söylədiyi də elə budur.

Dar qapı və geniş qapı

(Luka 13:24)

¹³ Dar qapıdan girin. Çünki həlakə aparan qapı geniş və yolu enlidir. Bu qapıdan girənlər çoxdur. ¹⁴ Amma həyata aparan qapı dar və yolu ensizdir, onu tapanlar azdır.

Ağac və bəhrə

(Mat. 12:33-35; Luka 6:43-46; 13:25-27)

¹⁵ Yalançı peyğəmbərlərdən özünüzü gözləyin! Onlar yanınıza quzu cildində gələrlər, amma daxilən yırtıcı qurdurlar. ¹⁶ Onları bəhrələrindən tanıyacaqsınız. Qaratikandan üzüm yaxud qanqaldan əncir yığarlarmı? ¹⁷ Beləcə də

hər yaxşı ağac yaxşı bəhrə, pis ağac isə pis bəhrə verər. ¹⁸ Yaxşı ağac pis bəhrə verə bilməz, pis ağac da yaxşı bəhrə verə bilməz. ¹⁹ *Yaxşı bəhrə verməyən hər ağac kəsilər və oda atılar. ²⁰ *Beləliklə, yalançı peyğəmbərləri bəhrələrindən tanıyacaqsınız.

²¹ Mənə “ya Rəbb, ya Rəbb” deyən hər kəs Səmavi Padşahlığa girməyəcək; lakin göylərdə olan Atamın iradəsini yerinə yetirən oraya girəcək. ²² O gün bir çoxları Mənə deyəcək: “Ya Rəbb, ya Rəbb, biz Sənin adınla peyğəmbərlik etmirdikmi? Sənin adınla cinləri qovmurduqmu? Sənin adınla bir çox möcüzələr yaratmırdıqmi?” ²³ *Onda Mən onlara bəyan edəcəyəm: “Ey qanunsuzluq edənlər, Mən sizi heç vaxt tanımamışam, Məndən uzaq olun!”

Ağıllı bənnə və ağılsız bənnə
(Luka 6:47-49)

²⁴ Beləliklə, bu sözlərimi eşidib onlara əməl edən hər kəs öz evini qaya üzərində quran ağıllı adama bənzəyir. ²⁵ Yağış yağar, sellər gələr, yellər əsər və o evə hücum edər. Amma ev uçmaz, çünki təməli qaya üzərində qurulub. ²⁶ Bu sözlərimi eşidib onlara əməl etməyən hər kəs isə öz evini qum üzərində tikən ağılsız adama bənzəyir. ²⁷ Yağış yağar, sellər gələr, yellər əsər və o evə hücum edər. Ev uçar və onun yıxılması bir müsibət olar».

²⁸ *İsa bu sözləri bitirəndə xalq Onun təliminə təəccübləndi, ²⁹ çünki onlara öz ilahiyyətçiləri kimi deyil, səlahiyyət sahibi kimi təlim öyrədirdi.

8

İsa bir cüzamliya şəfa verir
(Mark 1:40-45; Luka 5:12-16)

¹ İsa dağdan endiyi zaman böyük bir izdiham Onun ardınca getdi. ² Bu zaman cüzamlı bir adam yaxınlaşıb «ya Rəbb, əgər istəsən, məni pak edə bilərsən» deyərək Ona səcdə qıldı. ³ İsa əlini uzadıb ona toxundu və dedi: «İstəyirəm, pak ol!» Dərhal bu adam cüzamdan pak oldu. ⁴ *İsa ona dedi: «Bax heç kəsə bir söz demə, amma get, özünü kahinə göstər. Hər kəsə şəhadət olsun deyə Musanın buyurduğu təqdimi apar».

Yüzbaşının imanı
(Luka 7:1-10)

⁵ İsa Kefernahuma girərkən bir yüzbaşı Ona yaxınlaşıb yalvardı: ⁶ «Ya Rəbb, xidmətçim iflic olub evdə yatır, çox iztirab

* 7:19 Mat. 3:10; Luka 3:9 * 7:20 Mat. 12:33 * 7:23 Zəb. 6:8; Luka 13:27

* 7:28 Mark 1:22; Luka 4:32 * 8:4 Lev. 14:1-32

çəkir». ⁷ İsa ona dedi: «Mən gəlib ona şəfa verəcəyəm». ⁸ Yüzbaşı cavab verərək dedi: «Ya Rəbb, mən layiq deyiləm ki, Sən mənim evimə girəsən. Ancaq bir söz söylə, onda xidmətçim sağalacaq. ⁹ Çünki mən də tabeçilik altında olan bir adamam, mənim də tabeçiliyimdə əsgərlər var. Birinə “Get!” deyirəm, o gedir, digərinə isə “Gəl!” deyirəm, o da gəlir. Qulumu “Bunu et!” deyirəm, o da edir». ¹⁰ Bunu eşidən İsa heyrət etdi. O ardınca gələn xalqa dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: İsraildə heç kimdə belə böyük iman görmədim. ¹¹ *Sizə deyirəm ki, şərqdən və qərbdən bir çoxu gələcək və Səməvi Padşahlıqda İbrahimlə, İshaqla və Yaqubla bir süfrəyə oturacaq. ¹² *Amma bu padşahlığın əsl övladları isə qaranlıq çölə atılacaq. Orada ağlaşma və diş qıçırtısı olacaq». ¹³ Sonra İsa yüzbaşıya dedi: «Get, qoy sənin imanına görə olsun». Yüzbaşının xidmətçisi də o saat sağaldı.

İsa çox adama şəfa verir
(Mark 1:29-34; Luka 4:38-41)

¹⁴ İsa Peterin evinə gəldi. Onun qayınanasının qızdırma içində yatdığını gördü. ¹⁵ İsa onun əlinə toxundu və qadının qızdırması düşdü. Qadın qalxıb İsayə xidmət etməyə başladı.

¹⁶ Axşam olduqda isə cinə tutulmuş bir çox adamı İsanın yanına gətirdilər. O, sözlə ruqları çıxartdı və xəstələrin hamısına şəfa verdi. ¹⁷ *Bu, Yeşaya peyğəmbər vasitəsilə söylənən bu sözlər yerinə yetsin deyə baş verdi:
«Bizim xəstəliklərimizi O çəkdi,
Naxoşluqlarımızı Öz üzərinə götürdü».

İsanın şagirdi olmaq nə deməkdir
(Luka 9:57-62)

¹⁸ İsa ətrafında izdihamı gördükdə əmr verdi ki, o biri sahilə keçsin. ¹⁹ Bu zaman bir ilahiyatçı Ona yaxınlaşıb dedi: «Müəllim! Sən hara getsən, Sənin ardınca gedəcəyəm». ²⁰ İsa ona dedi: «Tülkülərin də yuvası, göydə uçan quşların da yuvası var. Amma Bəşər Oğlunun başını qoymağa belə, yeri yoxdur».

²¹ Şagirdlərindən bir başqası İsayə dedi: «Ya Rəbb, mənə icazə ver, əvvəlcə gedim, atamı dəfn edim». ²² İsa ona dedi: «Ardınca gəl. Qoy ölümlər öz ölümlərini dəfn etsin».

İsa tufanı yatırır
(Mark 4:35-41; Luka 8:22-25)

²³ İsa qayığa mindiyi zaman şagirdləri də Onun ardınca getdi. ²⁴ Göldə elə böyük tufan qopdu ki, qayıq dalgalarla örtüldü.

* 8:11 Luka 13:29

* 8:12 Mat. 22:13; 25:30; Luka 13:28

* 8:17 Yeş. 53:4

Amma İsa yatırdı. ²⁵ Şagirdlər yaxınlaşıb İsanı oyadaraq dedilər: «Ya Rəbb, bizi xilas et, biz həlak oluruq!» ²⁶ İsa onlara «Ey iman az olanlar, niyə qorxursunuz?» dedi. Sonra durub küləklərə və gölə qadağan etdi, onda dərin sükut çökdü. ²⁷ Onlar heyrət içində qalib dedilər: «Bu necə bir Adamdır ki, küləklər də, göl də Ona itaət edir?»

Cinə tutulmuş iki nəfər sağaldılar
(Mark 5:1-20; Luka 8:26-39)

²⁸ İsa o biri sahildə yerləşən Qadaralıların* diyarına gəldiyi zaman qəbir mağaralarından çıxan cinə tutulmuş iki nəfər Onunla qarşılaşdı. Onlar elə təhlükəli idi ki, heç kim o yoldan keçə bilmirdi. ²⁹ Budur, onlar bağirdılar: «Ey Allahın Oğlu, bizdən nə istəyirsən? Buraya vaxtından əvvəl bizə iztirab verməyəmi gəlmisən?» ³⁰ Onlardan uzaqda böyük bir donuz sürüsü otlayırdı. ³¹ Cinlər İsayə yalvardılar: «Bizi qovacaqsansa, bu donuz sürüsünə göndər». ³² İsa onlara «Gedin!» dedi. Cinlər də adamlardan çıxıb donuzların içinə girdi. Beləliklə, bütün sürü uçurumdan aşağı, gölə atılıb suda boğuldu. ³³ Donuz otaranlar isə qaçdılar, şəhərə gəlib hər şeyi və cinə tutulmuş adamların başına gələn əhvalatı xəbər verdilər. ³⁴ Bundan sonra bütün şəhər əhalisi İsanı qarşılamağa çıxdı. İsanı görəndə Ona yalvardılar ki, onların bölgəsindən çıxsın.

9

İsa iflicə şafa verir
(Mark 2:1-12; Luka 5:17-26)

¹ İsa qayığa minərək gölü keçdi və Öz şəhərinə gəldi. ² Onun yanına yataqda yatan bir iflic adamı gətirdilər. İsa onların imanını görəndə iflic olan adama dedi: «Cəsərətli ol, oğlum, günahların bağışlandı». ³ Onda bəzi ilahiyatçılar öz-özünə dedilər: «Bu Adam küfr danışır». ⁴ Onların nə düşüdüklərini görərək İsa dedi: «Niyə ürəyinizdə pis şeylər fikirləşirsiniz? ⁵ Bax hansı daha asandır? “Günahların bağışlandı” deməkmi, yoxsa “Qalx, yeri!” demək? ⁶ Lakin siz bilin ki, Bəşər Oğlunun yer üzündə günahları bağışlamaq səlahiyyəti var» və onda iflicə dedi: «Qalx, yatağını götür və evinə get!» ⁷ Xəstə qalxıb evinə getdi. ⁸ Xalq bunu gördükdə qorxdu* və insanlara bu cür səlahiyyət verən Allahu izzətləndirdi.

Matta şagirdlərə qoşulur
(Mark 2:13-17; Luka 5:27-32)

* 8:28 Qadaralıların – bəzi əlyazmalarda Gergesahların. əlyazmalarda heyrətləndi.

* 9:8 Qorxdu – bəzi

⁹ İsa oradan keçəndə vergi yığılan yerdə oturan Matta adlı bir adamı görüb ona dedi: «Ardımca gəl». O da durub İsanın ardınca getdi.

¹⁰ *İsa evdə süfrəyə oturanda bir çox vergiyiğanlarla günahkarlar gəlib Onunla və şagirdləri ilə birgə oturdular. ¹¹ Fariseylər bunu gördükdə Onun şagirdlərinə dedilər: «Niyə Müəlliminiz vergiyiğanlar və günahkarlarla birgə yemək yeyir?» ¹² Amma İsa bunu eşidəndə dedi: «Sağlamların deyil, xəstələrin həkimə ehtiyacı var. ¹³ *Gedin və “Mən qurban deyil, mərhəmət istəyirəm” sözünün mənasını öyrənin. Çünki Mən salehləri deyil, günahkarları çağırmaq† üçün gəlmişəm».

Oruc barəsindəki sual
(Mark 2:18-22; Luka 5:33-39)

¹⁴ O zaman Yəhyanın şagirdləri İsanın yanına gəlib dedilər: «Nə üçün biz və fariseylər çox oruc tuturuq, amma Sənin şagirdlərin oruc tutmur?» ¹⁵ İsa onlara cavab verdi: «Bəy yanlarında olanda sağdıışı və soldışı yas tuta bilərmi? Lakin bəyin onların arasından aparılacağı günlər gələcək və o zaman oruc tutacaqlar.

¹⁶ Heç kim köhnə paltara təzə parçadan yamaq vurmaz. Çünki təzə yamaq köhnə paltardan qopar və yırtıq daha pis olar. ¹⁷ Eləcə də təzə şərabi köhnə tuluqlara doldurmazlar. Yoxsa tuluqlar partlayar, şərab tökülər, tuluqlar da zay olar. Təzə şərab təzə tuluqlara doldurulur; onda hər ikisi qorunar».

Qızın dirilməsi və qadının şəfa tapması
(Mark 5:21-43; Luka 8:40-56)

¹⁸ Bu şeyləri onlara söyləyərkən bir rəis gəldi və Ona səcdə qılaraq dedi: «Qızım indi ölür, amma gəlib əlini onun üstünə qoysan, yaşayacaq». ¹⁹ İsa qalxıb şagirdləri ilə onun ardınca getdi.

²⁰ Həmin vaxt on iki il qanaxma xəstəliyinə tutulan bir qadın İsanın arxasından gəlib Onun paltarının ətəyinə toxundu. ²¹ Çünki öz-özünə deyirdi: «Heç olmasa paltarına toxunsam, sağalaram». ²² İsa da dönüb onu görərək dedi: «Cəsəətli ol, qızım, imanın səni xilas etdi». Qadın o saat sağaldı.

²³ İsa rəisin evinə gələndə tütək çalanları və qarışıqlıq salan izdihamı gördü ²⁴ və dedi: «Çəkilin buradan, çünki qız ölməyib, sadəcə olaraq yatıb». Onlar İsayə güldülər. ²⁵ Amma camaat çölə çıxarılanda İsa içəri girdi və qızın əlindən tutdu; qız da ayağa qalxdı. ²⁶ Bu xəbər o torpağın hər tərəfinə yayıldı.

* 9:10 Luka 15:1-2 * 9:13 Huşə 6:6; Mat. 12:7 † 9:13 Çağırmaq – bəzi əlyazmalarda tövbəyə çağırmaq.

İki kor ilə bir lal sağaldılır

27 *İsa oradan keçərkən iki kor adam Onun ardınca gələrək qışqırırdı: «Ey Davud Oğlu! Bizə rəhm elə!» 28 Evə girdikdə korlar Onun yanına gəldilər. İsa onlara dedi: «Bunu etməyə qadir olduğuma inanırsınızmı?» Kor adamlar Ona dedilər: «Bəli, ya Rəbb». 29 O zaman İsa onların gözlərinə toxunaraq dedi: «Sizə imanınıza görə olsun». 30 Onların gözləri açıldı. İsa «baxın heç kim bu barədə bilməsin» deyərək onlara ciddi tapşırırdı. 31 Onlar isə çıxıb Onun haqqındakı xəbəri o torpağın hər tərəfinə yaydılar.

32 Onlar çıxarkən cinə tutulmuş lal bir adamı İsanın yanına gətirdilər. 33 Cin qovulandan sonra lal danışmağa başladı. Xalq heyərlənərək dedi: «İsraildə heç vaxt belə bir şey baş verməmişdi». 34 *Lakin fariseylər deyirdilər: «O, cinlərin başçısının gücü ilə cinləri qovur».

Məhsul çox, işçilər az

35 *İsa bütün şəhər və kəndləri gəzib-dolaşaraq onların sinaqoqlarında təlim öyrədir, Səməvi Padşahlığın Müjdəsini vəz edir, hər cür xəstəliyə və hər cür naxoşluğa şəfa verirdi. 36 *Lakin izdihamı görəndə İsanın onlara rəhmi gəldi, çünki çobansız qoyunlar kimi taqətsiz və çarəsiz idilər. 37 *O zaman İsa şagirdlərinə dedi: «Məhsul çoxdur, işçilərsə azdır. 38 Buna görə də məhsulun Sahibinə yalvarın ki, Öz məhsulunu yığmaq üçün işçilər göndərsin».

10

On İki şagirdə verilən vəzifə

(Mark 3:13-19; 6:7-13; Luka 6:12-16; 9:1-6; 10:1-12)

1 İsa On İki şagirdini yanına çağıraraq onlara natəmiz ruhlar üzərində səlahiyyət verdi ki, bunları qovsunlar, hər cür xəstəliyə və hər cür naxoşluğa şəfa versinlər. 2 Bu On İki həvarinin adları belədir: birincisi Peter adlanan Şimon və onun qardaşı Andrey, Zavday oğlu Yaqub və qardaşı Yəhya, 3 Filip və Bartalmay, Tomas və vergiyiğan Matta, Halfay oğlu Yaqub və Tadday,* 4 Kənançı† Şimon və İsayə xəyanət edən Yəhuda İskaryot.

* 9:27 Mat. 20:30 * 9:34 Mat. 10:25; 12:24; Mark 3:22; Luka 11:15 * 9:35 Mat. 4:23; Mark 1:39; Luka 4:44 * 9:36 Say. 27:17; 1Pad. 22:17; 2Saln. 18:16; Yez. 34:5; Zək. 10:2; Mark 6:34 * 9:37 Luka 10:2; Yəh. 4:35 * 10:3 Tadday – bəzi əlyazmalarda Tadday ləqəbi verilən Lebbay. † 10:4 Kənançı – Romalılara qarşı müqəddəs müharibəyə hazırlaşan yəhudi millətçi təşkilatının üzvünə verilən ad.

⁵ İsa həmin on iki nəfəri belə əmrlə göndərdi: «Başqa millətlərin arasına getməyin və Samariyalıların heç bir şəhərinə girməyin, ⁶ amma İsrail xalqının itmiş qoyunlarının yanına gedin. ⁷ *Getdiyiniz yerlərdə “Səmavi Padşahlıq yaxınlaşıb” deyə vəz edin. ⁸ Xəstələrə şefa verin, ölüləri dirildin, cüzamlıları pak edin, cinləri çıxarın. Müftə aldınız, müftə verin. ⁹ *Qurşağınızda nə qızıl, nə gümüş, nə də mis götürün. ¹⁰ *Yol üçün nə torba, nə iki köynək, nə çarıq, nə də əsa götürün. Çünki işçi öz azuqəsinə layıqdır. ¹¹ Hansı şəhərə ya kəndə girsəniz, orada ləyaqətli kimdirsə, axtarın və yola çıxanacan onun evində qalın. ¹² O evə girərkən ev sakinlərini salamlayın. ¹³ Əgər ev layıqdırsa, əmin-amanlığınız onun üzərinə gəlsin; layıq deyilsə, əmin-amanlığınız özünüza qayıtsın. ¹⁴ *Kim sizi qəbul etməyib sözlərinizi dinləməzsə, o evdən və ya şəhərdən çıxarkən ayaqlarınızın tozunu çırpın. ¹⁵ *Sizə doğrusunu deyirəm: qiyamət günü[†] Sodom və Homorra diyarının halı o şəhərin halından daha asan olacaq.

Şagirdlərin sıxıntıları

(Mark 13:9-13; Luka 21:12-17)

¹⁶ *Budur, sizi qurdlar arasına quzular kimi göndərirəm. Ona görə də ilan kimi müdrək və göyərçin kimi məsum olun. ¹⁷ İnsanlardan özünüzü gözləyin. Çünki onlar sizi məhkəmələrə çəkəcək, sinaqoqlarında qamçılacaq. ¹⁸ Onlara və millətlərə şəhadət etmək üçün siz Mənə görə valilərin və padşahların qarşısına aparılacaqsınız. ¹⁹ *Onlar sizi təslim edəndə necə və ya nə deyəcəyiniz barədə qayğı çəkməyin. Nə deyəcəyiniz həmin vaxt sizə bildiriləcək, ²⁰ çünki danışan siz yox, sizdə danışan Atanızın Ruhudur. ²¹ *Qardaş qardaşı, ata övladını ölümə təslim edəcək. Övladlar ata-anasına qarşı çıxıb onları edam etdirəcək. ²² *Mənim adıma görə hamı sizə nifrət edəcək. Amma axıracan dözən xilas olacaq. ²³ Sizi bir şəhərdə təqib edəndə başqasına qaçın. Çünki sizə doğrusunu deyirəm: siz İsrail şəhərlərini dolaşib-qurtarmamış Bəşər Oğlu gələcək.

²⁴ *Şagird müəllimindən, qul da ağasından üstün deyil. ²⁵ *Şagirdin öz müəllimi, qulun isə öz ağası kimi olması ona kifayətdir. Əgər ev sahibinə Baal-Zevul dedilərsə, onun ailə üzvlərinə bundan nə qədər artıq deyəcəklər!

* **10:7** Luka 10:4-12 * **10:9** Luka 10:4 * **10:10** 1Kor. 9:14; 1Tim. 5:18
 * **10:14** Həv. 13:51 * **10:15** Yar. 19:24-28; Mat. 11:24 † **10:15** Qiyamət günü
 – hərfi tərcümədə mühakimə günü. * **10:16** Luka 10:3 * **10:19** Luka 12:11-12
 * **10:21** Mark 13:12; Luka 21:16 * **10:22** Mat. 24:9,13 * **10:24** Luka 6:40;
 Yəh. 13:16; 15:20 * **10:25** Mat. 9:34; 12:24; Mark 3:22; Luka 11:15

*Kimdən qorxmalı**(Luka 12:2-9)*

²⁶ *Beləliklə, onlardan qorxmayın. Çünki elə örtülü bir şey yoxdur ki, aşkara çıxmayacaq və elə gizli bir şey yoxdur ki, bilinməyəcək. ²⁷ Sizə qaranlıqda dediklərimi gün işığında söyləyin və qulağınıza pıçıldananı damlardan bəyan edin. ²⁸ Bədəni öldürüb canı öldürə bilməyənlərdən qorxmayın. Həm canı, həm bədəni cəhənnəmdə məhv edə bilən Allahdan qorxun. ²⁹ İki sərçə bir qara pula satılmırmı? Onlardan biri belə, Atanızın izni olmadan yerə düşməz. ³⁰ Sizin başınızdakı saçlar belə, sayılıb. ³¹ Ona görə də qorxmayın, siz saysız-hesabsız sərçədən daha dəyərlisiniz.

³² İnsanlar qarşısında Məni iqrar edən hər kəsi Mən də göylərdə olan Atamın qarşısında iqrar edəcəyəm. ³³ *Amma kim insanlar qarşısında Məni inkar etsə, Mən də onu göylərdə olan Atamın qarşısında inkar edəcəyəm.

*İsaya layiq olmaq**(Luka 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ Düşünməyin ki, yer üzünə sülh gətirməyə gəlmişəm. Mən sülh deyil, qılınc gətirməyə gəlmişəm. ³⁵ *Çünki Mən oğulu atasından, qızı anasından, gəlini də qayınanasından ayırmağa gəlmişəm.

³⁶ "İnsanın düşməni öz ev əhli olacaq".

³⁷ Atasını ya anasını Məndən artıq sevən kəs Mənə layiq deyil. Oğlunu ya qızını Məndən artıq sevən də Mənə layiq deyil.

³⁸ *Çarmıxını götürməyib ardımcı gələn kəs də Mənə layiq deyil.

³⁹ *Canını qoruyan kəs onu itirəcək, Mənim uğrumda canını itirənsə onu qoruyacaq.

⁴⁰ *Sizi qəbul edən kəs Məni qəbul edər. Məni qəbul edən də Məni Göndərəni qəbul edər. ⁴¹ Peyğəmbəri peyğəmbər olduğu üçün qəbul edən kəs peyğəmbərə layiq bir mükafat alacaq. Salehi saleh olduğu üçün qəbul edən də salehə layiq bir mükafat alacaq. ⁴² *Kim bu kiçiklərdən birinə şagird olduğu üçün hətta bir kasa soyuq su içirdərsə, sizə doğrusunu deyirəm: mükafatsız qalmayacaq».

11*İsa Məsih və Vəftizçi Yəhya**(Luka 7:18-35)*

* **10:26** Mark 4:22; Luka 8:17 * **10:33** 2Tim. 2:12 * **10:35** Mik. 7:6

* **10:38** Mat. 16:24; Mark 8:34; Luka 9:23 * **10:39** Mat. 16:25; Mark 8:35;

Luka 9:24; 17:33; Yəh. 12:25 * **10:40** Mark 9:36-37; Luka 9:47-48; 10:16; Yəh.

13:20 * **10:42** Mark 9:41

¹ İsa On İki şagirdinə nəsihət verib qurtarandan sonra öyrədərək vəz etmək üçün onların şəhərlərinə getdi.

² Yəhya isə Məsihin işlərini zindanda eşidərək öz şagirdlərini* göndərüb ³ Ondan soruşdu: «Gəlməli Olan Sənsənmi, yoxsa başqasını gözləyək?» ⁴ İsa onlara belə cavab verdi: «Gedin, eşidib gördüklərinizi Yəhyaya bildirin: ⁵ *korlar görür, axsaqlar yeriyir, cüzamlılar pak olur, karlar eşidir, ölülər dirilir və yoxsullara Müjdə yayılır. ⁶ Kim Mənə görə büdrəməsə, nə bəxtiyardır!»

⁷ Onlar gedərkən İsa camaata Yəhya haqqında danışmağa başladı: «Çölə nəyə baxmağa getmişdiniz? Küləyin sarsıtdığı qamışamı? ⁸ Bəs onda nəyə baxmağa getmişdiniz? Nəfis toxunmuş paltar geymiş bir adamamı? Amma nəfis toxunmuş paltar geyənlər padşahların saraylarında qalır. ⁹ Bəs onda nəyə baxmağa getmişdiniz? Bir peyğəmbərəmi? Bəli, sizə deyirəm, hətta peyğəmbərdən də üstün birinə. ¹⁰ *Bu o adamdır ki, onun haqqında yazılıb:

“Budur, Sənin önündə Öz elçimi göndərirəm,
O Sənin qabağında yolunu hazırlayacaq”.

¹¹ Sizə doğrusunu deyirəm: qadından doğulanlar arasında Vəftizçi Yəhyadan daha üstün olan meydana çıxmayıb. Amma Səmavi Padşahlıqda ən kiçik olan ondan üstündür. ¹² *Vəftizçi Yəhyanın günlərindən indiyə qədər Səmavi Padşahlıq zorla alınır və zor işlədənlər onu ələ keçirir. ¹³ Çünki bütün Peyğəmbərlər və Qanun Yəhyaya qədər peyğəmbərlik etdi. ¹⁴ *Əgər onu qəbul etmək istəyirsinizsə, gəlməli olan İlyas odur. ¹⁵ Qulağı olan eşitsin!

¹⁶⁻¹⁷ Bəs bu nəslə nəyə bənzədim? O, bazar meydanlarında oturan və

“Biz sizə tütək çaldıq, sizsə oynamadınız.

Biz mərsiyələr oxuduq, sizsə matəm tutmadınız”

deyib başqalarını səsləyən uşaqlara bənzəyir. ¹⁸ Çünki Yəhya gəldikdə nə çörək yeyir, nə şərab içirdi və onlar deyirlər: “O, cinə tutulmuşdur”. ¹⁹ Bəşər Oğlu gəldikdə yeyib-içdi və onlar deyirlər: “Bu qarınqulu və əyyaş adama baxın! Vergiyiğanlara və günahkarlara dost oldu!” Amma hikmət öz əməlləri ilə† təsdiq olunur».

Tövbə etməyən şəhərlər
(Luka 10:13-15)

* **11:2** Şagirdlərini – bəzi əlyazmalarda şagirdlərindən ikisini (Luka 7:18). * **11:5**

Yeş. 35:5-6; 61:1-3 * **11:10** Mal. 3:1 * **11:12** Luka 16:16 * **11:14** Mal. 4:5;

Mat. 17:10-13; Mark 9:11-13 † **11:19** Əməlləri ilə – bəzi əlyazmalarda övladları tərəfindən (Luka 7:35).

20 Onda İsa bir çox möcüzələr göstərdiyi şəhərləri tövbə etmədikləri üçün məzəmmət etməyə başladı. 21 * «Vay halına, ey Korazin! Vay halına, ey Bet-Sayda! Sizdə baş vermiş möcüzələr Sur və Sidonda olsaydı, onlar çoxdan çul geyinib külün üstündə oturaraq tövbə edərdilər. 22 Amma sizə deyirəm: qiyamət günü † Sur və Sidonun halı sizinkindən daha asan olacaq. 23 * Sən, ey Kefernahum, göyə qədər ucalacaqsanmı? Ölülər diyarına qədər enəcəksən. Çünki səndə baş vermiş möcüzələr Sodomda olsaydı, o bu günə qədər durardı. 24 * Ancaq Mən sizə deyirəm: qiyamət günü § Sodom diyarının halı səninkindən daha asan olacaq».

Yorğunlara Müjdə
(Luka 10:21-22)

25 O vaxt İsa davam edərək dedi: «Ey yerin-göyün Sahibi olan Ata! Səndən razıyam ki, bu şeyləri müdrək və dərrakəli adamlardan gizlədib körpələrə agah etdin. 26 Bəli, Ata! Çünki bu Sənin xoş niyyətin idi. 27 * Atam tərəfindən hər şey Mənim ixtiyarıma verildi. Oğulu Atadan başqa heç kəs tanımaz. Atanı da Oğuldan və Oğulun agah etmək istədiyini şəxsdən başqa heç kəs tanımaz.

28 Ey bütün yorğunlar və yükləri ağır olanlar, Mənim yanıma gəlin, Mən sizə rahatlıq verərəm. 29 * Mənim boyunduruğumu üzərinizə götürün və Məndən öyrənin. Çünki Mən həlim və qəlbən itaətkaram. Bununla canınıza rahatlıq taparsınız. 30 Çünki Mənim boyunduruğum rahat və yüküm yüngüldür».

12

Şənbə günü haqqında təlim
(Mark 2:23-28; Luka 6:1-5)

1 * O vaxtlar İsa bir Şənbə günü taxıl zəmiləri arasından keçirdi. Şagirdləri ac idi və sünbülləri qırıb yeməyə başladılar. 2 Farisəylər bunu görüb Ona dedilər: «Budur, şagirdlərin Şənbə günü qadağan olunan işləri görürlər». 3 * İsa onlara dedi: «Davud və yanındakılar ac olanda nə etdiklərini oxumamısınızmi? 4 O, Allahın evinə girdi; ona və yanındakılara deyil, yalnız kahinlərə yeməyə icazə verilən təqdis çörəklərini yedilər. 5 Eləcə də Qanunda oxumamısınız ki, kahinlər məbəddə Şənbəni pozurlar, lakin təqsirsiz sayılırlar? 6 Amma sizə deyirəm ki, məbəddən daha üstün Olan buradadır.

* 11:21 Yeş. 23:1-18; Yez. 26:1-28:26; Yoel 3:4-8; Amos 1:9-10; Zək. 9:2-4 † 11:22 Qiyamət günü – hərfi tərcümədə mühakimə günü. * 11:23 Yar. 19:24-28; Yeş. 14:13-15 * 11:24 Mat. 10:15; Luka 10:12 § 11:24 Qiyamət günü – hərfi tərcümədə mühakimə günü. * 11:27 Yəh. 1:18; 3:35; 10:15 * 11:29 Yer. 6:16 * 12:1 Qanun. 23:25 * 12:3 Lev. 24:9; 1Şam. 21:1-6

⁷ *Əgər siz “Mən qurban deyil, mərhəmət istəyirəm” sözünün mənasını bilsəydiniz, təqsirsizləri məhkum etməzdiniz. ⁸ Ona görə ki Bəşər Oğlu Şənbə gününün Sahibidir».

Əli qurumuş adamın şafası
(Mark 3:1-6; Luka 6:6-11)

⁹ İsa oradan ayrılıb onların sinaqoquna girdi. ¹⁰ Budur, orada əli qurumuş bir adam var idi. Bəzi adamlar İsanı ittiham etmək məqsədi ilə «Şənbə günü şəfa verməyə icazə varmı?» deyə soruşdular. ¹¹ *İsa onlara belə cavab verdi: «Hansınızın bir qoyunu olarsa və qoyun Şənbə günü çuxura düşərsə, onu tutub çıxartmaz? ¹² İnsan qoyundan nə qədər dəyərlidir! Beləliklə, Şənbə günü xeyirxah iş görməyə icazə var». ¹³ Sonra İsa adama dedi: «Əlini uzat!» O, əlini uzatdı və əli əvvəlki halına qayıdıb o biri əli kimi sağlam oldu. ¹⁴ Fariseylər çıxıb İsanı necə məhv etmək barədə məsləhətləşdilər.

Allahın seçdiyi Qul

¹⁵ İsa bunu bilib oradan uzaqlaşdı. Böyük bir izdiham Onun ardınca getdi və İsa onların hamısına şəfa verdi. ¹⁶ Amma onlara qadağan etdi ki, Onun kim olduğunu deməsinlər. ¹⁷ *Bu, Yeşaya peyğəmbər vasitəsilə söylənən həmin söz yerinə yetsin deyə baş verdi:

¹⁸ «Budur, Mənim seçdiyim Qulum!

Mənə sevimlidir, könlüm Ondan razıdır.

Mən Öz Ruhumu Onun üzərinə qoyacağam.

O, millətlərə ədalət elan edəcək.

¹⁹ O nə mübahisə, nə də fəryad edəcək.

Küçələrdə heç kim Onun səsini eşitməyəcək.

²⁰ Ədaləti zəfərə çatdırana qədər

Əzilmiş qamışı qırmayacaq,

Tüstülənən piltəni söndürməyəcək.

²¹ Millətlər Onun adına ümid bağlayacaq».

İsa və Baal-Zevul

(Mark 3:20-30; Luka 6:43-45; 11:14-23)

²² Ondan sonra İsanın yanına cinə tutulmuş kor və lal bir adamı gətirdilər. İsa ona şəfa verdi. Beləcə o danışmağa və görməyə başladı. ²³ Bütün xalq «Bu, Davudun Oğlu deyilmi?» deyə mat qaldı. ²⁴ *Lakin fariseylər bunu eşitdikdə dedilər: «Bu Adam ancaq cinlərin başçısı Baal-Zevulun gücü ilə cinləri qovur».

²⁵ Fariseylərin nə düşündüklərini bilən İsa onlara dedi: «Öz daxilindən bölünmüş hər padşahlıq viran qalar və öz

* 12:7 Huşə 6:6; Mat. 9:13

* 12:11 Luka 14:5

* 12:17 Yeş. 42:1-4

* 12:24

Mat. 9:34; 10:25

daxilindən bölünmüş hər şəhər yaxud ev davam gətirməz. ²⁶ Əgər Şeytan Şeytani qovarsa, özü daxilindən bölünmüş olur. Bu vəziyyətdə onun padşahlığı necə davam gətirər? ²⁷ Əgər Mən cinləri Baal-Zevulun gücü ilə qovuramsa, bəs sizin adamlarınız kimin gücü ilə qovur? Buna görə də onlar sizin hakimləriniz olacaq. ²⁸ Lakin Mən cinləri Allahın Ruhu ilə qovuramsa, deməli, Allahın Padşahlığı üzərinizə gəlib. ²⁹ Bir kimsə güclü adamın evinə girib əvvəlcə onun əl-qolunu bağlamadan onun malını necə qarət edə bilər? Gərək o adamın əvvəlcə əl-qolunu bağlasın, sonra evini qarət etsin. ³⁰ *Mənimlə olmayan Mənə qarşıdır və Mənimlə yığmayan dağdır.

³¹ *Buna görə sizə deyirəm: hər bir günah və hər bir küfr insanlara bağışlanacaq; amma Ruha qarşı küfr bağışlanmayacaq. ³² Kim Bəşər Oğluna qarşı söz söyləyərsə, bağışlanacaq; amma kim Müqəddəs Ruha qarşı söyləyərsə, nə bu dövrdə bağışlanacaq, nə də gələcək dövrdə.

³³ *Ya ağaca yaxşı, bəhrəsinə də yaxşı deyin yaxud ağaca pis, bəhrəsinə də pis deyin; çünki ağac bəhrəsindən tanınır. ³⁴ *Ey gürzələr nəsl, siz pis olduğunuz halda necə yaxşı şeylər söyləyə bilərsiniz? Çünki ürək doluluğundan ağız danışar. ³⁵ Yaxşı adam yaxşılıq xəzinəsindən yaxşı şeylər çıxarır, pis adam isə pislilik xəzinəsindən pis şeylər çıxarır. ³⁶ Mən sizə deyirəm: insanlar söylədikləri hər boş söz üçün qiyamət günü* hesab verəcəklər. ³⁷ Çünki öz sözlərinə görə haqq qazanacaqsan və öz sözlərinə görə məhkum olunacaqsan».

Yunus peyğəmbərin əlaməti

(Mat. 16:1-4; Mark 8:11-12; Luka 11:24-26,29-32)

³⁸ *O zaman bəzi ilahiyyatçılar və fariseylər İsayə dedilər: «Müəllim, Səndən bir əlamət görmək istəyirik». ³⁹ İsa onlara belə cavab verdi: «Pis və vəfasız nəsil bir əlamət axtarır. Amma ona Yunus peyğəmbərin əlamətindən başqa heç bir əlamət verilməyəcək. ⁴⁰ *Çünki Yunus üç gün-üç gecə nəhəng balığın qarnında necə qalmışdısa, Bəşər Oğlu da üç gün-üç gecə yerin bağrında elə qalacaq. ⁴¹ *Nineva xalqı qiyamət günündə† bu nəsillə birgə qalxıb onu məhkum edəcək. Çünki onlar Yunusun vəzinə görə tövbə etmişdilər. Budur, Yunusdan daha böyük Olan buradadır. ⁴² *Cənub mələkəsi‡ qiyamət günündə§

* **12:30** Mark 9:40 * **12:31** Luka 12:10 * **12:33** Mat. 7:20 * **12:34** Mat. 3:7; 15:18; 23:33; Luka 3:7 * **12:36** Qiyamət günü – hərfi tərcümədə mühakimə günü.
* **12:38** Luka 11:16 * **12:40** Yun. 1:17 * **12:41** Yun. 3:5 † **12:41** Qiyamət günündə – hərfi tərcümədə mühakimədə. * **12:42** 1Pad. 10:1-13; 2Saln. 9:1-12 ‡ **12:42** Cənub mələkəsi – yəni Süleymanın yanına gələn Səba mələkəsi. § **12:42** Qiyamət günündə – hərfi tərcümədə mühakimədə.

bu nəsillə birgə qalxıb onu məhkum edəcək. Çünki mələkə Süleymanın hikmətli sözlərini dinləmək üçün yer üzünün uc-
qarlarından gəlmişdi. Budur, Süleymandan daha böyük Olan
buradadır.

⁴³ Natəmiz ruh adamdan çıxdıqdan sonra quraq yerlərdə
dolaşar, rahatlıq axtarar, lakin tapmaz. ⁴⁴ O zaman deyər:
«Çıxdığım evə dönüm». Evə qayıdanda onu boş, süpürülmüş və
səliqə-sahman içində görər. ⁴⁵ Bu vaxt o gedib özündən daha
betər yeddi başqa ruhu özü ilə götürər. Onlar da oraya girib
məskunlaşar. Onda bu adamın axırı əvvəlkindən daha pis
olar. Bu pis nəslin də başına belə iş gələcək».

İsanın anası və qardaşları kimdir?

(Mark 3:31-35; Luka 8:19-21)

⁴⁶ İsa camaatla söhbət edəndə anası və qardaşları bayırda
durub Onunla danışmaq istəyirdilər. ⁴⁷ Bir nəfər İsayə dedi:
«Budur, anan və qardaşların bayırda dayanıb Səninlə danışmaq
istəyirlər». ⁴⁸ Amma İsa bu sözü söyləyəyə cavab verib dedi:
«Mənim anam və qardaşlarım kimlərdir?» ⁴⁹ Əlini şagirdlərinə
doğru uzadaraq dedi: «Mənim anam və qardaşlarım bunlardır.
⁵⁰ Çünki kim göylərdə olan Atamın iradəsini yerinə yetirirsə,
Mənim qardaşım, bacım və anam odur».

13

Səpilən toxum məsəli

(Mark 4:1-20; Luka 8:4-15)

¹ O gün İsa evdən çıxdı və gedib göl kənarında oturdu.
² *Yanına elə böyük izdiham toplaşdı ki, Özü bir qayığa minib
oturdu və bütün izdiham sahildə durdu. ³ İsa onlara məsəllərlə
bir çox şey öyrədərək dedi: «Bir əkinçi toxum səpməyə çıxdı.
⁴ Səpin zamanı toxumlardan bəzisi yol kənarına düşdü və
quşlar gəlib onları dənədi. ⁵ Bəzisi torpağı çox olmayan
daş-kəsəkli yerlərə düşdü. Torpağı dərin olmadığına görə
tez cücərdi. ⁶ Lakin günəş doğanda qarsalandı və kökləri
olmadığına görə qurudu. ⁷ Bəzisi tikanlar arasına düşdü.
Tikanlar böyüyüb onları boğdu. ⁸ Başqaları isə münbit torpağa
düşdü. Bəzisi yüz, bəzisi altmış, bəzisi otuz qat səmərə verdi.
⁹ Qulağı olan eşitsin!»

¹⁰ Şagirdlər İsayə yaxınlaşıb dedilər: «Nə üçün onlara
məsəllərlə danışırısan?» ¹¹ O isə onlara belə cavab verdi:
«Səməvi Padşahlığın sirlərini bilmə qabiliyyəti sizə verilmişdir,
lakin onlara verilməmişdir. ¹² *Çünki kimin varıdırsa, ona
daha çox veriləcək və o, bolluq içində olacaq. Amma kimin

* 13:2 Luka 5:1-3 * 13:12 Mat. 25:29; Mark 4:25; Luka 8:18; 19:26

yoхудursa, əlində olan da ondan alınacaq. ¹³ *Mənim onlarla məsəllərlə danışmağımın məqsədi budur ki, “gördükləri halda görməzlər, eşitdikləri halda eşitməzlər və anlamazlar”. ¹⁴ Yeşaya peyğəmbərin onlar üçün dediyi bu sözlər yerinə yetir:

“Eşitdikcə eşidəcəksiniz, amma anlamayacaqsınız,
Gördükcə görəcəksiniz, amma qanmayacaqsınız.

¹⁵ Çünki bu xalqın ürəyi kütləşdi,

Qulaqları ağır eşitdi,

Gözlərini yumdular ki,

Gözləri ilə görməsinlər,

Qulaqları ilə eşitməsinlər,

Ürəkləri ilə anlamasınlar

Və Mənə sarı dönməsinlər ki,

Mən onlara şəfa verim”.

¹⁶ *Amma sizin gözləriniz nə bəxtiyardır, çünki görür və qulaqlarınız nə bəxtiyardır, çünki eşidir! ¹⁷ Sizə doğrusunu deyirəm: bir çox peyğəmbərlər və saleh adamlar sizin gördüklərinizi görməyi arzuladılar, amma görmədilər, eşitdiklərinizi eşitməyi arzuladılar, amma eşitmədilər.

¹⁸ İndi əkinçi barədə məsəlin izahını dinləyin: ¹⁹ kim Səməvi Padşahlıqla bağlı kəlamı eşidib anlamırsa, şər olan gəlib onun ürəyində səpilmiş olanı oğurlayır. Yol kənarına səpilən toxum budur. ²⁰ Daş-kəsəkli yerlərə səpilən isə kəlamı eşidir və dərhal sevinclə qəbul edir. ²¹ Lakin onda kök olmadığına görə dözümlü az olur, kəlamə görə əziyyət və təqibə məruz qalan kimi yıxılır. ²² Tikanlar arasına səpilən odur ki, kəlamı eşidir, lakin bu dövrün qayğıları və var-dövlətin aldadıcılığı kəlamı boğur və kəlam barsız olur. ²³ Münbit torpağa səpilənsə odur ki, kəlamı eşidir, anlayır və doğrudan da, səməərə – bəzisi yüz, bəzisi altmış, bəzisi otuz qat səməərə verir».

Dəlicə və buğda məsəli

²⁴ İsa onlara başqa bir məsəl də çəkdi: «Səməvi Padşahlıq tarlasına yaxşı toxum səpmiş bir adama bənzəyir. ²⁵ Adamlar yatanda onun düşməni gəlib buğdaların arasına dəlicə səpib getdi. ²⁶ Buğda böyüyüb bəhrə verəndə dəlicələr də göründü. ²⁷ Ev sahibinin qulları gəlib ona belə dedilər: “Ağa, sən tarlana yaxşı toxum səpmədinmi? Bəs bu dəlicə haradan əmələ gəldi?” ²⁸ O isə qullara dedi: “Bunu düşmən etmişdir”. Qullar da ona dedilər: “İstəyirsənmi gedib onları çıxaraq?” ²⁹ O dedi: “Yox, çünki dəlicələri çıxarkən onlarla birgə buğdanı da qopararsınız. ³⁰ Qoy biçinə qədər hər ikisi birlikdə böyüsün. Biçin vaxtı mən biçinçilərə deyəcəyəm: «Əvvəlcə dəlicələri

* 13:13 Yeş. 6:9-10; Yəh. 12:39-40; Həv. 28:26-27

* 13:16 Luka 10:23-24

toplayın və yandırmaq üçün onlardan dərz bağlayın, buğdanı isə anbarlarıma toplayın»»).

Xardal toxumu və maya məsəlləri
(Mark 4:30-34; Luka 13:18-21)

³¹ İsa onlara başqa bir məsəl də danışaraq dedi: «Səmavi Padşahlıq bir adamın götürüb öz tarlasında səpdiyi xardal toxumuna bənzəyir. ³² Xardal toxumu bütün toxumların ən kiçiyi olsa da, böyükdə bütün bostan bitkilərindən hündür, lap ağac boyda olur. Belə ki göydə uçan quşlar gəlib onun budaqlarında yuva qurur».

³³ İsa onlara başqa bir məsəl də söylədi: «Səmavi Padşahlıq xəmir mayasına bənzəyir. Qadın onu götürüb üç kisə* una qarışdırıb bütün xəmir acıyanadək saxlayır».

³⁴ İsa bütün bu şeyləri xalqa məsəllərlə söyləyirdi və onlara məsəlsiz heç bir şey söyləməzdi ki, ³⁵ *peyğəmbər vasitəsilə söylənən bu söz yerinə yetsin:

«Ağzımı məsəllərlə açacağam,
Dünya yaranandan bəri
Gizli qalan şeyləri bəyan edəcəyəm».

Dəlicə və buğda məsəlinin izahı

³⁶ O zaman İsa xalqdan ayrılıb evə girdi. Şagirdləri Onun yanına gəlib dedilər: «Tarladakı dəlicələr məsəlini bizə izah et». ³⁷ Cavabında İsa dedi: «Yaxşı toxumu səpən Bəşər Oğludur. ³⁸ Tarla isə dünyadır. Yaxşı toxum Padşahlığın övladlarıdır. Dəlicə isə şər olanın övladlarıdır. ³⁹ Dəlicələri səpmiş olan düşmən iblisdir. Biçin dövrün sonudur və biçinçilər isə mələklərdir. ⁴⁰ Dəlicələr toplanıb alovla yandırıldığı kimi bu dövrün sonunda da belə olacaq. ⁴¹ Bəşər Oğlu mələklərini göndərəcək, onlar da pis yola çəkən bütün şeyləri və qanunsuzluq edənləri Onun Padşahlığından toplayacaq ⁴² və onları odlu sobaya atacaqlar. Orada ağlaşma və diş qıcirtəsi olacaq. ⁴³ O zaman salehlər özlərinin Atasının Padşahlığında günəş kimi parlayacaqlar. Qulağı olan eşitsin!

Dəfinə və mirvari məsəlləri

⁴⁴ Səmavi Padşahlıq tarlada gizlədilən bir dəfinəyə bənzəyir. Tapan adam onu gizlətdi, sevinclə gedib bütün varını satdı və o tarlanı satın aldı.

⁴⁵ Yenə Səmavi Padşahlıq gözəl mirvarilər axtaran bir tacirə bənzəyir. ⁴⁶ O, çox dəyərlə olan bir mirvari tapanda gedib bütün varını satdı və onu satın aldı.

Tor məsəli

* **13:33** Kisə – yunan mətnində *saton*, təqribən 37 litr.

* **13:35** Zəb. 78:2

⁴⁷ Yenə Səməvi Padşahlıq dənizə atılan və hər cür balıq tutan bir tora bənzəyir. ⁴⁸ Tor dolduğu zaman onu sahilə çəkdilər və oturub yaxşılarını qablara yığdılar, pisləri isə kənara atdılar. ⁴⁹ Bu dövrün sonunda da belə olacaq. Mələklər gəlib pisləri salehlərin arasından kənar edəcəklər. ⁵⁰ Sonra onları odlu sobaya atacaqlar. Orada ağlaşma və diş qıçırtısı olacaq».

⁵¹ İsa «Bütün bunları anladınızmı?» deyə soruşdu. Onlar İsayə «bəli, ya Rəbb» dedilər. ⁵² İsa da onlara dedi: «Ona görə də Səməvi Padşahlıq üçün şagirdlik etmiş hər ilahiyyatçı xəzinəsindən təzə və köhnə şeylər çıxaran ev sahibinə bənzəyir».

İsa Öz yurdunda rədd edilir
(Mark 6:1-6; Luka 4:16-30)

⁵³ İsa bu məsəlləri bitirəndən sonra oradan ayrıldı. ⁵⁴ Öz yurduna gələrək oradakı sinaqoqda xalqı öyrətməyə başladı. Camaat təəccüblənərək dedi: «Bu Adamda belə hikmət, belə möcüzələr yaradan qüdrət haradandır? ⁵⁵ Bu, dülgərin Oğlu deyilmi? Anasının adı Məryəm deyilmi? Yaqub, Yusif, Şimon və Yəhuda Onun qardaşları deyilmi? ⁵⁶ Bütün bacıları aramızda yaşamırmı? Bəs onda bu Adama bütün bu şeylər haradandır?» ⁵⁷ *Onların İsayə acığı tutdu. Amma İsa onlara dedi: «Bir peyğəmbərə öz yurdundan və öz evindən başqa heç bir yerdə xor baxmazlar». ⁵⁸ İsa onların imansızlığı üzündən orada çox möcüzə yaratmadı.

14

Yəhyanın edamı
(Mark 6:14-29; Luka 9:7-9)

¹ *O vaxt İsa barədə olan xəbərləri hökmdar Hirod eşitdi. ² Nökərlərinə dedi: «Bu, Vəftizçi Yəhyadır. O, ölümlər arasından dirilib. Buna görə də O, möcüzələr yaradır».

³ *Hirod qardaşı Filipin arvadı Hirodiyaya görə Yəhyanı tutduraraq qollarını qandalladıb zindana saldırmışdı. ⁴ *Çünki Yəhya Hiroda demişdi: «Hirodiyanı almaq sənə qadağandır». ⁵ Hirod Yəhyanı öldürmək istəyirdi, amma camaatdan qorxurdu. Çünki camaat Yəhyanı peyğəmbər sayırdı.

⁶ Hirodun ad günü qeyd ediləndə Hirodiyanın qızı ortaya çıxıb rəqs etməyə başladı. Bu, Hirodun xoşuna gəldi. ⁷ O and içib bəyan etdi ki, qız nə istəsə, ona verəcək. ⁸ Qız isə anasının təhriki ilə dedi: «Vəftizçi Yəhyanın başını burada bir sini içində mənə ver». ⁹ Padşahlı kədər bürüdü, amma içdiyi andlara və qonaqlara görə əmr etdi ki, ona istədiyini versinlər.

* **13:57** Yəh. 4:44 * **14:1** Mat. 16:13-14; Mark 6:14-15; Luka 9:7-8 * **14:3**

Luka 3:19-20 * **14:4** Lev. 18:16; 20:21

¹⁰ Beləliklə, zindanda Yəhyanın boynunu vurdurdu. ¹¹ Onun başı bir sini içində gətirilib qıza verildi. Qız da anasına apardı. ¹² Yəhyanın şagirdləri gəlib onun cəsədini götürdülər. Onu basdırdılar və gəlib İsayə bu barədə xəbər verdilər.

İsa beş min nəfəri doydurur
(Mark 6:30-44; Luka 9:10-17; Yəh. 6:1-14)

¹³ İsa bunu eşidib qayığa minərək təkbaşına oradan kimsəsiz bir yerə çəkildi. Bunu eşidən camaat şəhərlərdən piyada Onun ardınca getdi. ¹⁴ İsa sahilə düşəndə böyük bir izdiham gördü, onlara rəhmi gəldi və xəstələrinə şəfa verdi.

¹⁵ Axşama yaxın şagirdlər Onun yanına gəlib dedilər: «Bura çöllükdür, vaxt da gecdir. Camaatı burax, qoy gedib kəndlərdən özlərinə yemək alsınlar». ¹⁶ Amma İsa onlara dedi: «Getməklərinə ehtiyac yoxdur. Onlara yeməyi siz verin». ¹⁷ Şagirdlər İsayə dedilər: «Burada beş çörək və iki balıqdan başqa bir şeyimiz yoxdur». ¹⁸ İsa «onları buraya, Mənə gətirin» dedi. ¹⁹ Camaata əmr etdi ki, otların üstündə otursunlar. İsa beş çörəyi və iki balığı götürüb göyə baxaraq şükür duası etdi. Sonra çörəyi bölüb şagirdlərə verdi. Şagirdlər də camaata payladılar. ²⁰ Hamı yeyib-doydu. Artıq qalan hissələrdən on iki dolu zənbil yığdılar. ²¹ Yemək yeyən adamların sayı qadınlar və uşaqlardan başqa, beş min nəfərə yaxın idi.

İsa suyun üstü ilə yeriyir
(Mark 6:45-53; Yəh. 6:15-21)

²² Bundan dərhal sonra İsa camaatı evlərinə göndərərək şagirdlərini də məcbur etdi ki, qayığa minib Özündən əvvəl o biri sahilə keçsinlər. ²³ İsa camaatı göndərəndən sonra dua etmək üçün tək-tənha dağa çıxdı. Axşam olanda orada tək idi. ²⁴ Qayıq isə artıq qurudan çox stadi uzaqda* idi və külək onlara qarşı olduğundan dalğalar qayığa zərbələr endirirdi. ²⁵ Gecənin dördüncü növbəsi† İsa gölün üstü ilə yeriyərək onların yanına gəldi. ²⁶ Şagirdlər isə İsanın gölün üstü ilə yeridiyini görəndə «Bu bir kabusdur!» deyərək lərzəyə düşdülər və qorxudan qışqırdılar. ²⁷ Lakin bu anda İsa onlara müraciət edib dedi: «Cəsarətli olun, Mənəm, qorxmayın!» ²⁸ Peter cavabında Ona dedi: «Ya Rəbb, əgər Sənsənsə, mənə əmr et ki, suların üstü ilə yanına gəlim». ²⁹ İsa «Gəl!» dedi. Peter də qayıqdan çıxıb suların üstü ilə yeridi və İsayə tərəf getdi. ³⁰ Amma küləyin güclü əsdiyini görəndə qorxdu və batmağa başladı. «Ya Rəbb,

* **14:24** Qurudan çox stadi uzaqda – bir stadi 200 metrə yaxındır; bəzi əlyazmalarda gölün ortasında (Mark 6:47). † **14:25** Gecənin dördüncü növbəsi – hazırkı vaxtla səhər saat üç ilə altı arası.

məni xilas et!» deyə qışqırdı. ³¹ İsa o anda əlini uzadıb onu tutdu və dedi: «Ey imanlı az olan adam, nə üçün şübhə etdin?» ³² Onlar qayığa mindikləri zaman külək sakitləşdi. ³³ Qayıqda olanlar «Doğrudan da, Sən Allahın Oğlusan!» deyə Ona səcdə qıldılar.

İsa Ginesarda xəstələrə şafa verir
(Mark 6:53-56)

³⁴ İsa və şagirdlər gölü keçib Ginesar sahilinə çatdılar. ³⁵ O yerin adamları İsanı tanıdıqları zaman ətrafdakı hər yerə xəbər yaydılar. Bütün xəstələri Onun yanına gətirdilər. ³⁶ Xəstələr heç olmasa İsanın paltarının ətəyinə toxunmaq üçün yalvarırdılar. Ona toxunanların hamısı sağaldı.

15

İnsanı murdar edən nədir?
(Mark 7:1-23)

¹ Onda Yerusəlimdən fariseylər və ilahiyyatçılar İsanın yanına gəlib dedilər: ² «Nə üçün şagirdlərin ağsaqqallardan qalan adət-ənənəni pozur və çörək yedikləri zaman əllərini yumurlar?» ³ İsa cavabında onlara dedi: «Bəs siz nə üçün öz adət-ənənənizə naminə Allahın əmrini pozursunuz? ⁴ *Çünki Allah belə əmr etdi: “Ata-anana hörmət et” və “Atasını yaxud anasını söyən adam öldürülməlidir”. ⁵ Sizsə deyirsiniz: “Kim atasına yaxud anasına məndən umduğun yardım Allaha həsr olundu» desə, ⁶ onda atasına* hörmət etməyə bilər”. Beləliklə, siz öz adət-ənənənizə naminə Allahın kəlamını heç edirsiniz. ⁷ *Ey ikiüzlülər! Yeşaya peyğəmbər sizin üçün nə yaxşı söyləyib! O demişdir:

⁸ “Bu xalq dodaqları ilə Mənə hörmət edir, Amma qəlbləri Məndən uzaqdır.

⁹ Boş yerə Mənə səcdə edirlər,

İnsan əmrlərindən çıxardıqları təlimləri öyrədirlər”».

¹⁰ İsa camaatı yanına çağıraraq onlara dedi: «Qulaq asın və dərk edin. ¹¹ Ağıza daxil olan şey insanı murdar etməz, amma insanı murdar edən ağızdan çıxan şeydir». ¹² O zaman şagirdlər gəlib Ona dedilər: «Bilirsənmi fariseylər bu sözü eşitdikdə incidilər».† ¹³ Amma İsa cavab verib dedi: «Səmavi Atamın əkmədiyini hər bitki kökündən qoparılaçaq. ¹⁴ *Onları buraxın. Onlar korların kor rəhbərləridir. Əgər kor koru aparsa, ikisi də çuxura düşər».

* **15:4** Çıx. 20:12; 21:17; Lev. 20:9; Qanun. 5:16 * **15:6** Atasına – bəzi əlyazmalarda ata-anasına. * **15:7** Yeş. 29:13 † **15:12** Incidilər – hərfi tərcümədə bədrədilər. * **15:14** Luka 6:39

¹⁵ Peter Ona cavab verərək dedi: «Bu məsəli bizə izah et». ¹⁶ İsa dedi: «Siz də hələ dərk etməmişiniz? ¹⁷ Başa düşmürsünüz ki, ağıza girən hər şey qarına gedir və ifraz olunur? ¹⁸* Ağızdan çıxan şeylərsə ürəkdən çıxar, bunlar da insanı murdar edər. ¹⁹ Çünki ürəkdən pis fikirlər, qatillik, zinakarlıq, cinsi əxlaqsızlıq, oğurluq, yalançı şahidlik və küfr çıxar. ²⁰ İnsanı murdar edən şeylər bunlardır. Yuyulmamış əllərlə yemək isə insanı murdar etməz».

Kənanlı qadının imanı
(Mark 7:24-30)

²¹ İsa oradan çıxıb Sur və Sidon bölgələrinə çəkildi. ²² Budur, Kənanlı bir qadın o diyardan çıxıb «ya Rəbb, ey Davud Oğlu, mənə rəhm elə. Qızım ağır bir halda cinə tutulub» deyərək çağırırdı. ²³ İsa cavabında ona bir söz belə, demədi. Şagirdləri yaxınlaşıb «onu burax, çünki arxamızca çağırır» deyərək İsayə yalvardılar. ²⁴ Amma İsa cavab verib dedi: «Mən yalnız İsrail xalqının itmiş qoyunlarının yanına göndərilmişəm». ²⁵ Qadınsa yaxınlaşdı və Ona səcdə qılıb dedi: «Ya Rəbb, mənə imdad et». ²⁶ İsa cavab verib dedi: «Uşaqların çörəyini götürüb itlərə atmaq düzgün olmaz». ²⁷ Qadın dedi: «Haqlısan, ya Rəbb! Amma itlər də sahiblərinin süfrəsindən düşən qırıntılardan yeyir». ²⁸ O zaman İsa cavab verib qadına dedi: «Ey qadın! İmanın böyükdür; sənə istədiyini kimi olsun». Onun qızı o saatda sağaldı.

İsa dörd min nəfəri doydurur
(Mark 8:1-10)

²⁹ İsa oradan çıxıb Qalileya gölünün sahilindən keçdi və dağın başına çıxıb orada oturdu. ³⁰ Onun yanına böyük bir izdiham gəldi və özləri ilə birlikdə topallar, korlar, şikəstlər, lallalar və daha başqa bir çoxunu gətirdilər. Onları İsanın ayaqları yanına qoydular və İsa onlara şəfa verdi. ³¹ Xalq görəndə ki lallar danışır, şikəstlər sağalır, topallar yeriyir və korlar görür, heyrətləndi və İsrailin Allahını izzətləndirdi.

³² İsa şagirdlərini yanına çağıraraq dedi: «Bu camaata yazığım gəlir, çünki üç gündür ki, yanımdadırlar və yeməyə heç nələri yoxdur. Onları evlərinə ac yola salmaq istəmirəm ki, yolda taqətdən düşməsinlər». ³³ Şagirdlər Ona dedilər: «Bu çöllükdə bu qədər camaatı doyurmaq üçün çörəyi haradan tapaq?»

³⁴ İsa onlardan soruşdu: «Neçə çörəyiniz var?» Onlar dedilər: «Yeddi və bir az da kiçik balığımız var». ³⁵ Onda İsa camaata əmr etdi ki, yerə otursunlar. ³⁶ Yeddi çörəklə balıqları götürdü

* 15:18 Mat. 12:34

və şükür edərək bölüb şagirdlərə, şagirdlər də camaata verdi. ³⁷ Hamı yeyib-doydu. Artıq qalan hissələri yığdılar, yeddi səbət doldu. ³⁸ Yemək yeyən adamların sayı isə qadınlar və uşaqlardan başqa, dörd min nəfər idi. ³⁹ İsa camaatı buraxıb qayığa minərək Məcdəl bölgəsinə getdi.

16

Fariseylərin və sadukeylərin mayası

(*Mat. 12:38-39; Mark 8:11-21; Luka 12:54-56*)

¹ *Fariseylər və sadukeylər yaxınlaşıb İsanı sınamaq üçün xahiş etdilər ki, onlara göydən gələn bir əlamət göstərsin. ² Amma İsa onlara cavab verdi: «Axşam olanda siz: “Hava yaxşı olacaq, çünki göy qırmızıdır”, ³ səhər çağı “bu gün fırtına qopacaq, çünki göy qırmızıdır, tutqundur” deyirsiniz. Göyün* görünüşünü seçə bilərsiniz, ancaq zamanın əlamətlərini seçə bilmirsiniz? ⁴ *Pis və vəfasız nəsil bir əlamət axtarır. Amma ona Yunusun əlamətindən başqa heç bir əlamət verilməyəcək». İsa onları tərk edib getdi.

⁵ Şagirdlər o taya keçəndə çörək götürməyi yaddan çıxarmışdılar. ⁶ *İsa onlara dedi: «Ehtiyatlı olun! Fariseylərin və sadukeylərin mayasından özünüzü gözləyin». ⁷ Şagirdlər isə öz aralarında danışib deyirdilər: «Bunu çörək götürmədiyimiz üçün deyir». ⁸ İsa bunu bilərək dedi: «Ey iman az olanlar! Nə üçün çörəyinizin yoxluğundan danışsınız? ⁹ *Hələ dərk etmirsinizmi? Beş min nəfər üçün beş çörəyi və neçə zənbil yığdığınızı xatırlamırsınızmi? ¹⁰ Dörd min nəfər üçün yeddi çörəyi və neçə səbət yığdığınızı da xatırlamırsınızmi? ¹¹ Necə anlaya bilmirsiniz ki, Mən sizinlə danışanda çörəyi nəzərdə tutmamışdım? Fariseylərin və sadukeylərin mayasından özünüzü gözləyin». ¹² O zaman onlar anladılar ki, İsa çörək mayasından yox, fariseylərin və sadukeylərin təlimindən qorunmağı nəzərdə tutmuşdu.

Peterin Məsihi tanıması

(*Mark 8:27-30; Luka 9:18-21*)

¹³ İsa Filip Qeysəriyyəsi bölgəsinə gəldiyi zaman Öz şagirdlərindən soruşdu: «Adamların dediyinə görə Bəşər Oğlu kimdir?» ¹⁴ *Onlar da dedilər: «Bəziləri Vəftizçi Yəhya, başqaları İlyas, digərləri isə deyirlər ki, Yeremya yaxud peyğəmbərlərdən biridir». ¹⁵ İsa onlara dedi: «Bəs siz nə deyirsiniz? Sizcə Mən kiməm?» ¹⁶ *Şimon Peter cavab verdi:

* **16:1** Luka 11:16 * **16:3** Göyün – bəzi əlyazmalarda Ey ikiüzlülər, göyün.

* **16:4** Luka 11:29 * **16:6** Luka 12:1 * **16:9** Mat. 14:17-21; 15:34-38 * **16:14**

Mat. 14:1-2; Mark 6:14-15; Luka 9:7-8 * **16:16** Yəh. 6:68-69

«Sən var olan Allahın Oğlu Məsihsən». ¹⁷ İsa ona cavab verib dedi: «Nə bəxtiyarsan, ey Yunus oğlu Şimon! Çünki bunu sənə bildirən ət və qan[†] deyil, göylərdə olan Atamdır. ¹⁸ Mən sənə deyirəm ki, sən Petersən[‡] və Mən cəmiyyətimi bu Qayanın[§] üzərində quracağam. Ölülər diyarının qapıları ona qalib gələ bilməyəcək. ¹⁹ *Səmavi Padşahlığın açarlarını sənə verəcəyəm. Yer üzündə bağlayacağın hər şey göylərdə bağlanmış olacaq və yer üzündə açacağın hər şey göylərdə açılmış olacaq». ²⁰ Bu sözlərdən sonra İsa şagirdlərə qadağan etdi ki, Onun Məsih olduğunu heç kəsə danışmasınlar.

İsa ölüb-diriləcəyi barədə əvvəlcədən xəbər verir
(Mark 8:31–9:1; Luka 9:22-27)

²¹ *Bundan sonra İsa şagirdlərinə danışmağa başladı ki, Özü Yerusəlimə getməli, ağsaqqallar, başçı kahinlər və ilahiyyətçilər tərəfindən çox əzab çəkməli, öldürülməli və üçüncü gün dirilməlidir. ²² Peter Onu bir kənara çəkib etiraz etməyə başladı: «Ya Rəbb, Özünə yazığın gəlsin! Bu əsla Sənin başına gəlməyəcək!» ²³ Amma İsa dönüb Peterə dedi: «Çəkil qarşımdan, Şeytan! Sən Mənə mane olursan. Sən Allahın işləri haqqında deyil, insan əməlləri barəsində fikirləşirsən».

²⁴ *Sonra İsa şagirdlərinə dedi: «Əgər bir kəs Mənim ardımca gəlmək istəyirsə, özündən imtina etsin və çarmıxını götürüb ardımca gəlsin. ²⁵ *Kim canını xilas etmək istəyirsə, onu itirəcək, amma kim Mənə görə canını itirirsə, onu qoruyacaq. ²⁶ İnsan bütün dünyanı qazanıb canını itirərsə, ona nə xeyri var? Yaxud insan öz canının əvəzinə nə verə bilər? ²⁷ *Çünki Bəşər Oğlu Atasının izzəti içində Öz mələkləri ilə gələcək və o zaman hər kəsə öz əməlinə görə əvəzini verəcək. ²⁸ Sizə doğrusunu deyirəm: burada duranlardan bəzisi Bəşər Oğlunun Padşahlığı ilə gəldiyini görmədən ölməyəcək».

17

İsanın görünüşü dəyişir
(Mark 9:2-13; Luka 9:28-36)

¹ *Altı gündən sonra İsa Özü ilə yalnız Peter, Yaqub və qardaşı Yəhyanı götürüb hündür bir dağa çıxdı. ² Onların qarşısında görünüşü dəyişdi. Üzü günəş kimi parladı və libası

† 16:17 ət və qan – yəni insan. ‡ 16:18 Peter – yunan mətnində *Petros* sözü olub daş deməkdir. § 16:18 Qaya – Xilaskar Rəbbin bir rəmzi. Bax: Qanun.

32:4; 2Şam. 22:47; Zəb. 89:26; Yeş. 26:4; 1Kor. 10:4. * 16:19 Mat. 18:18; Yəh.

20:23 * 16:21 Mat. 17:22-23; 20:19; 27:62-63 * 16:24 Mat. 10:38; Luka 14:27

* 16:25 Mat. 10:39; Luka 17:33; Yəh. 12:25 * 16:27 Zəb. 62:12; Mat. 25:31;

Rom. 2:6; Vəhy 2:23 * 17:1 2Pet. 1:17-18

işıq kimi ağ oldu. ³ O an Musa və İlyas onlara göründü. Onlar İsa ilə söhbət edirdi. ⁴ Peter sözə başlayıb İsaya dedi: «Ya Rəbb! Nə yaxşı ki biz buradayıq. Əgər istəyirsənsə, burada üç çardağ qurum – biri Sənin, biri Musa, biri də İlyas üçün». ⁵ *Peter hələ danışan zaman parlaq bir bulud onların üzərinə kölgə saldı. Budur, buluddan bir səs gəldi: «Bu Mənim sevimli Oğlumdur, Ondan razıyam, Ona qulaq asın!» ⁶ Şagirdlər bunu eşidəndə üzüstə yerə qapandılar və onları böyük dəhşət bürüdü. ⁷ İsa gəlib onlara toxunaraq «Qalxın, qorxmayın!» dedi. ⁸ Onlar da başlarını qaldıranda İsadən başqa kimsəni görmədilər.

⁹ Dağdan enərkən İsa şagirdlərinə əmr etdi: «Bəşər Oğlu ölümlər arasından dirilənə qədər gördüyünüzü heç kimə söyləməyin». ¹⁰ *Şagirdlər Ondan soruşdular: «Elə isə, niyə ilahiyyatçılar deyirlər ki, əvvəlcə İlyas gəlməlidir?» ¹¹ İsa onlara cavab verdi: «Düzdür, İlyas gəlib hər şeyi yoluna qoymalıdır. ¹² *Lakin sizə deyirəm: artıq İlyas gəldi və onu tanımadılar, lakin nə istədilsə, onun başına gətirdilər. Eyni cür Bəşər Oğlu da onların əlindən əzab çəkəcək». ¹³ Şagirdlər o zaman başa düşdülər ki, İsa onlara bu sözləri Vəftizçi Yəhya haqqında söyləyirdi.

Oğlandan cin çıxarılır

(Mark 9:14-29; Luka 9:37-43)

¹⁴ Onlar xalqın yanına gələndə bir adam gəlib İsanın qarşısında diz çökərək dedi: ¹⁵ «Ya Rəbb! Oğluma rəhm elə, çünki o, epileptikdir və çox əzab çəkir. Tez-tez gah oda, gah da suya düşür. ¹⁶ Onu Sənin şagirdlərinin yanına gətirdim, lakin ona şəfa verə bilmədilər». ¹⁷ İsa cavab verərək dedi: «Ey imansız və yolunu azmış nəsil! Nə vaxta qədər sizinlə olacağam? Nə vaxta qədər sizə dözəcəyəm? Uşağı buraya, yanıma gətirin». ¹⁸ İsa cinə qadağan etdi və cin uşaqdan çıxdı. Oğlan o saatda şəfa tapdı.

¹⁹ O zaman şagirdlər İsaya təkliddə yaxınlaşıb dedilər: «Nə üçün biz o ruhu qova bilmədik?» ²⁰ *İsa da onlara dedi: «İmanınız az olduğu üçün. Çünki sizə doğrusunu deyirəm: bir xardal toxumu qədər imanınız olarsa və siz bu dağa “buradan oraya köç” desəniz, o köçər və sizin üçün mümkün olmayan heç bir şey olmaz». ²¹ *

İsa ölüb-diriləcəyi barədə yenə xəbər verir

(Mark 9:30-32; Luka 9:43-45)

* **17:5** Qanun. 18:15; Zəb. 2:7; Yeş. 42:1; Mat. 3:17; 12:18; Mark 1:11; Luka 3:21-22

* **17:10** Mal. 4:5 * **17:12** Mat. 11:14 * **17:20** Mat. 21:21; Mark 11:23; Luka

17:5-6; 1Kor. 13:2 * **17:21** Olmaz – bəzi əlyazmalarda olmaz. 21 Bu cür ruhlar yalnız dua və orucla çıxar (Mark 9:29).

²² Qalileyada yığılarkən İsa şagirdlərə dedi: «Bəşər Oğlu insan əllərinə təslim ediləcək ²³ və Onu öldürəcəklər, amma O, üçüncü gün diriləcək». Onlar çox kədərləndilər.

Məbəd vergisi

²⁴ *Kefernahuma gəldikləri zaman məbəd vergisini† yığanlar Peterə yaxınlaşıb dedilər: «Sizin Müəlliminiz vergi ödəmirmi?» ²⁵ Peter «ödəyir» dedi. Evə gələndə İsa onu qabaqlayaraq dedi: «Şimon! Sən necə düşünürsən? Yerin hökmdarları gömrük və yaxud vergini kimdən alırlar? Öz övladlarındanmı, yoxsa kənar adamlardan?» ²⁶ Peter Ona «kənar adamlardan» söylədikdə İsa ona dedi: «Belə isə, övladlar sərbəstdir. ²⁷ Lakin bu adamları incitməyə dəyə gölə get, tilov at və tilova düşən ilk balığı götür. Onun ağzını açanda bir gümüş pul‡ tapacaqsan. Onu götür, həm Mənim, həm də öz əvəzinə ver».

18

Ən böyük kimdir?

(Mark 9:33-37,42-48; Luka 9:46-48; 17:1-2)

¹ *Həmin vaxt şagirdlər İsanın yanına gəlib dedilər: «Səmavi Padşahlıqda ən böyük kimdir?» ² *İsa yanına bir balaca uşaq çağırıb onu şagirdlərin arasına qoydu. ³ O dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: əgər siz yolunuzdan dönüb uşaqlar kimi olmasanız, Səmavi Padşahlığa əsla daxil ola bilməzsiniz. ⁴ Beləliklə, kim bu uşaq kimi özünü aşağı tutarsa, Səmavi Padşahlıqda ən böyük olur. ⁵ Kim Mənim adımla belə bir uşaqı qəbul edərsə, Məni qəbul edər.

⁶ Amma kim Mənə iman edən bu kiçiklərdən birini pis yola çəkərsə,* öz boynuna böyük bir dəyirman daşı asıb dənizin dibinə atılaraq boğulmaq onun üçün daha yaxşı olar. ⁷ İnsanları pis yola çəkən şeylər üçün vay bu dünyanın halına! Belə şeylərin gəlməsi qarşısalınmazdır, amma vay o adamın halına ki, bunlar onun vasitəsilə gəlir! ⁸ *Əgər əlin və ya ayağın səni pis yola çəkərsə, onu kəs at. Sənin əbədi həyata şikəst və ya total daxil olmağın iki əl və iki ayaqla əbədi oda atılmağından yaxşıdır. ⁹ *Əgər gözün səni pis yola çəkərsə, onu çıxarıb at. Sənin tək gözlə əbədi həyata daxil olmağın iki gözlə cəhənnəm oduna atılmağından yaxşıdır.

* **17:24** Çıx. 30:13; 38:26 † **17:24** Məbəd vergisi – yunan mətnində *didrachmon*, yəni iki dirhəm. ‡ **17:27** Bir gümüş pul – yunan mətnində *statir*, yəni dörd dirhəm. * **18:1** Luka 22:24 * **18:2** Mark 10:15; Luka 18:17 * **18:6** Pis yola çəkmək – hərfi tərcümədə büdrətmək. * **18:8** Mat. 5:30 * **18:9** Mat. 5:29

İtmiş qoyun məsəli
(Luka 15:3-7)

¹⁰ Bu kiçiklərdən birinə belə, xor baxmaqdan çəkinin. Çünki sizə deyirəm: onların səmadakı mələkləri göylərdə olan Atamın üzünü daima görür. ¹¹ †

¹² Siz necə deyirsiniz? Bir adamın yüz qoyunu varsa və onlardan biri yolunu azarsa, doxsan doqquzunu dağlarda qoyub yolunu azan qoyunu axtarmağa getməzmi? ¹³ Sizə doğrusunu deyirəm: əgər onu tapa bilərsə, yolunu azmayan doxsan doqquz qoyun üçün sevindiyyəndən artıq onun üçün sevinər. ¹⁴ Beləcə bu kiçiklərdən birinin belə, həlak olması göylərdə olan Atanızın iradəsi deyil.

Qardaş günah işlədəndə

¹⁵ *Əgər qardaşın sənə qarşı günah işlədərsə, get, onun günahını ona göstər. Qoy hər şey yalnız ikinizin arasında qalsın. O sənə qulaq asarsa, qardaşını qazandı. ¹⁶ *Amma qulaq asmazsa, özünə bir və ya iki nəfər götür ki, "hər iddia iki yaxud üç şahidin sözü ilə təsdiq edilsin". ¹⁷ Əgər o bu adamların da sözlünə qulaq asmaq istəməsə, vəziyyəti imanlılar cəmiyyətinə bildir. Əgər cəmiyyətin də sözlünə qulaq asmaq istəməsə, onu bir bütperəst və vergiyiğan hesab et.

¹⁸ *Sizə doğrusunu deyirəm: yer üzündə bağlayacağınız hər şey göydə bağlanmış olacaq və yer üzündə açacağınız hər şey göydə açılmış olacaq. ¹⁹ Yenə sizə doğrusunu deyirəm: yer üzündə sizlərdən iki nəfər diləyəcəkləri hər hansı bir şey üçün razılığa gələrsə, göylərdə olan Atam onların istəklərini yerinə yetirəcək. ²⁰ Çünki harada iki və ya üç nəfər Mənim adımla yığılarsa, Mən də orada, onların arasındayam».

İnsafsız qul məsəli

²¹ *O zaman Peter gəlib İsayaya dedi: «Ya Rəbb! Qardaşım mənə qarşı günah işlədərsə, neçə dəfə mən onu bağışlamalıyam? Yeddi dəfəmi?» ²² İsa ona dedi: «Sənə deyirəm: yeddi dəfə yox, yetmiş dəfə yeddi.

²³ Ona görə də Səməvi Padşahlıq öz qulları ilə hesablaşmaq istəyənlər bir padşaha bənzəyir. ²⁴ Hesablaşmağa başladığı zaman onun yanına on min talant† borcu olan biri gətirildi. ²⁵ Amma onun ödəməyə bir şeyi olmadığı üçün ağası əmr etdi ki, özü, arvadı, uşaqları və bütün malı satılaraq borcunu ödəsin. ²⁶ Elə bu vaxt qul yerə qapanıb ona səcdə edərək dedi: "Səbir et!

† **18:11** Görür – bəzi əlyazmalarda görür. ¹¹ Çünki Başar Oğlu itmişləri xilas etməyə gəlmişdir (Luka 19:10). * **18:15** Luka 17:3 * **18:16** Qanun. 19:15 * **18:18** Mat. 16:19; Yəh. 20:23 * **18:21** Luka 17:3-4 † **18:24** Talant – ən böyük ölçü, 34,5 kiloqram qızıl və yaxud gümüş.

Mən hamısını ödəyəcəyəm”.²⁷ Ağasının o qula rəhmi gəldi, onu buraxdı və borcunu bağışladı.

²⁸ Amma o qul kənara çıxıb ona yüz dinar borclu olan bir yoldaşını tapdı. Onu yaxaladı və “Borcunu ödə!” deyərək boğmağa başladı. ²⁹ Yoldaşı yerə qapanıb ona “səbir et, borcunu ödəyəcəyəm” deyə yalvardı. ³⁰ O isə istəmədi. Gedib borcunu ödəyənə qədər onu zindana saldırdı. ³¹ Ağanın digər qulları baş verən hadisəni görəndə çox kədərləndilər və gedib bütün olanı ağalarına nəql etdilər.

³² Onda ağa o qulu yanına çağıraraq dedi: “Ey pis qul, bütün o borcu sənə bağışladım, çünki mənə yalvardın. ³³ Mən sənə mərhəmət etdiyim kimi sən də yoldaşına mərhəmət etməli deyildinmi?” ³⁴ Ağası qəzəblənib bütün borcunu ödəyənə qədər onu işgəncə verənlərə təslim etdi. ³⁵ Hər biriniz qardaşlarınızı ürəkdən bağışlamasınız, Səmavi Atam da sizə elə edər».

19

Boşanma haqqında (Mark 10:1-12)

¹ İsa söhbətini bitirdikdən sonra Qalileyadan çıxıb Yəhudeyanın İordan çayının o biri tayında yerləşən bölgəsinə getdi. ² Böyük bir izdiham Onun ardınca gəldi. İsa orada onlara şəfa verdi.

³ Bəzi fariseylər İsanın yanına gəlib Onu sınamaq üçün belə bir sual verdilər: «İnsanın öz arvadını hər səbəbə görə boşamağa icazəsi varmı?» ⁴ *İsa cavab verib dedi: «Oxumamısınız ki, Yaradan başlanğıcdan “onları kişi və qadın olaraq yaratdı” və dedi: ⁵ * “Buna görə də kişi ata-anasını tərk edib arvadına qovuşacaq və ikisi bir bədən olacaq”? ⁶ Artıq onlar iki deyil, bir bədəndir. Buna görə də qoy Allahın birləşdirdiyini insan ayırmasın». ⁷ *Fariseylər İsayə belə dedilər: «Onda Musa nə üçün bir talaq kağızı verərək arvadını boşamağı əmr etdi?» ⁸ İsa onlara dedi: «Ürəyinizin inadkar olduğuna görə Musa arvadlarınızı boşamağınıza icazə verdi. Amma başlanğıcdan belə deyildi. ⁹ *Mənsə sizə deyirəm ki, cinsi əxlaqsızlıqdan başqa, hər hansı bir səbəbə görə arvadını boşayıb başqası ilə evlənən kəs zina edir».*

¹⁰ Şagirdləri İsayə dedilər: «əgər ərlə arvad arasındakı münasibət belə isə, deməli, evlənməmək daha yaxşıdır». ¹¹ Amma İsa onlara dedi: «Hər adam bu sözü qəbul edə

* 19:4 Yar. 1:27; 5:2 * 19:5 Yar. 2:24 * 19:7 Qanun. 24:1-4; Mat. 5:31 * 19:9

Mat. 5:32; Luka 16:18; 1Kor. 7:10-11 * 19:9 Zina edir – bəzi əlyazmalarda zina edir. Ərindən boşanmış qadınla evlənən də zina edir (Luka 16:18).

bilməz, ancaq bu qabiliyyətin verildiyi adamlar qəbul edə bilər. ¹² Çünki elələri var ki, anadangəlmə xədimdir, elələri var ki, insanlar tərəfindən xədim ediliblər, elələri də var ki, Səməvi Padşahlıq uğrunda özlərini xədim sayırlar. Bunu qəbul edə bilən qəbul etsin».

İsa uşaqlara xeyir-dua verir
(Mark 10:13-16; Luka 18:15-17)

¹³ O zaman uşaqlar İsanın yanına gətirildi ki, İsa onların üzərinə əllərini qoyub dua etsin. Şagirdlər isə onlara qadağan etdilər. ¹⁴ Amma İsa dedi: «Uşaqları buraxın, qoy Mənim yanına gəlsinlər! Onlara mane olmayın! Çünki Səməvi Padşahlıq belələrinə məxsusdur». ¹⁵ İsa onların üzərinə əllərini qoyub oradan getdi.

Var-dövlət və Səməvi Padşahlıq
(Mark 10:17-31; Luka 18:18-30)

¹⁶ Bir adam İsanın yanına gəlib dedi: «Müəllim, † mən nə yaxşılıq etməliyəm ki, əbədi həyata malik olum?» ¹⁷ İsa ona dedi: «Nə üçün Məndən yaxşılıq barəsində soruşursan? Yaxşı olan tək Biri vardır. ‡ Əgər sən əbədi həyata qovuşmaq istəyirsənsə, Onun əmrlərinə riayət et». ¹⁸ *O adam İsadan «Hansı əmrlərə?» deyərək soruşdu. İsa da dedi: «“Qətl etmə. Zina etmə. Oğurluq etmə. Yalandan şahidlik etmə. ¹⁹ Ata-anana hörmət et”. Həmçinin “qonşunu özün kimi sev”».

²⁰ Cavan adam İsayə dedi: «Bunların hamısına riayət etmişəm, § daha nəyim çatışmır?» ²¹ İsa ona dedi: «Əgər kamil olmaq istəyirsənsə, get, əmlakını sat və yoxsullara payla. Onda göylərdə xəzinən olacaq. Sonra qayıt, Mənim ardımca gəl». ²² Lakin cavan adam bu sözü eşitdikdə kədərlənib getdi, çünki var-dövləti çox idi.

²³ İsa şagirdlərinə dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: varlı adamın Səməvi Padşahlığa daxil olması çətinidir. ²⁴ Yenə sizə deyirəm ki, dəvənin iynə gözündən keçməsi varlı adamın Allahın Padşahlığına daxil olmasından asandır». ²⁵ Bunu eşidən şagirdlər çox təəccüblənərək dedilər: «Elə isə, kim xilas ola bilər?» ²⁶ İsa onlara baxıb dedi: «Bu, insanlar üçün qeyri-mümkündür, amma Allah üçün hər şey mümkündür».

²⁷ Bundan sonra Peter cavab verərək Ona dedi: «Bax biz hər şeyi qoyub Sənin ardınca gəlmişik, əvəzində nəyimiz olacaq?»

† 19:16 Müəllim – bəzi əlyazmalarda Ey yaxşı Müəllim. ‡ 19:17 Nə üçün Məndən yaxşılıq barəsində soruşursan? Yaxşı olan tək Biri vardır – bəzi əlyazmalarda Mənə niyə yaxşı deyirsən? Tək Allahdan başqa yaxşısı yoxdur (Mark 10:18; Luka 18:19). * 19:18 Çix. 20:12-16; Qanun. 5:16-20; Lev. 19:18 § 19:20 Riayət etmişəm – bəzi əlyazmalarda Gəncliyimdən bəri riayət edirəm (Mark 10:20; Luka 18:21).

28 *İsa onlara dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: hər şey yeniləşəndə, Bəşər Oğlu izzətli taxtına oturanda Mənim ardımca gələn sizlər də İsrailin on iki qəbiləsinə hökm etmək üçün on iki taxt üzərində oturacaqsınız. 29 Mənim adım uğrunda ya evlərini ya qardaşlarını ya bacılarını ya atasını ya anasını** ya uşaqlarını və yaxud tarlalarını atan hər kəs bundan yüz dəfə artıq alacaq və əbədi həyatı da irs olaraq alacaq. 30 *Amma birinci olanların çoxu axırıncı, axırıncı olanlarsa birinci olacaq.

20

Üzüm bağıntın sahibi barədə məsəl

1 Səməvi Padşahlıq səhər erkən durub öz üzüm bağı üçün işçi tutmağa çıxan ev sahibinə bənzəyir. 2 O, işçilərlə günü bir dinara razılaşıb onları üzüm bağına göndərdi. 3 Üçüncü saat* radələrində çıxıb meydanda işsiz durmuş adamları gördü. 4 Onlara da dedi: “Siz də üzüm bağına gedin və haqqınızı düz verərəm”. 5 Onlar da bağa getdilər. Altıncı† və doqquzuncu saat‡ radələrində yenə çıxıb belə etdi. 6 On birinci saat§ radələrində çıxdı və orada duran başqalarını tapıb onlara dedi: “Nə üçün bütün günü burada işsiz durursunuz?” 7 “Çünki heç kim bizə iş vermədi” dedilər. Onlara “siz də üzüm bağına gedin”** dedi.

8 *Axşam olanda bağı sahibi öz nəzarətçisinə dedi: “İşçiləri çağır və axırıncılardan başlayaraq birincilərə kimi mizdlarını ver”. 9 On birinci saat radələrində işə gələnlər adambaşına bir dinar aldılar. 10 Birinci gələnlərsə daha çox alacaqlarını düşündülər, lakin onlar da adambaşına bir dinar aldılar. 11 Pullarını aldıqları zaman ev sahibinə şikayət edərək dedilər: 12 “Bu ən axırıncılar cəmi bir saat işlədilər və sən onları günün ağırlığını və qızmar istisini çəkən bizlərlə bir tutdun”. 13 O isə onlardan birinə cavab verib dedi: “Dostum, axı mən sənə haqsızlıq etmədim, sən mənimlə bir dinara razılaşmadınmı? 14 Haqqını al, get! Axırıncıya da sənə verdiyim qədər vermək

* 19:28 Mat. 25:31; Luka 22:30 ** 19:29 Ya anasını – bəzi əlyazmalarda ya anasını ya arvadını. * 19:30 Mat. 20:16; Luka 13:30 * 20:3 Üçüncü saat – hazırkı vaxtla səhər saat doqquz. † 20:5 Altıncı saat – hazırkı vaxtla günorta saat on iki. ‡ 20:5 Doqquzuncu saat – hazırkı vaxtla günortadan sonra saat üç. § 20:6 On birinci saat – hazırkı vaxtla günortadan sonra saat beş. ** 20:7 Gedin – bəzi əlyazmalarda gedin və haqqınızı alarsınız. * 20:8 Lev. 19:13; Qanun. 24:15

istəyirəm. ¹⁵ Öz pulumla istədiyimi etməyə ixtiyarım yoxdurmu? Sən mənim cömərdliyimə qısqanırsan?» ¹⁶ *Beləcə də axırıncılar birinci, birincilər isə axırıncı olacaq».††

İsa ölüb-diriləcəyi barədə üçüncü dəfə xəbər verir
(Mark 10:32-34; Luka 18:31-34)

¹⁷ İsa Yerusəlimə gedərkən yolda On İki şagirdi kənara çağırıb ayrıca onlara dedi: ¹⁸ «Bax Yerusəlimə qalxırıq, Bəşər Oğlu başçı kahinlərə və ilahiyyatçılara təslim olunacaq. Onu ölümə məhkum edəcəklər; ¹⁹ ələ salaraq qamçılıyıb çarmıxa çəksinlər deyə başqa millətlərə təslim edəcəklər. O, üçüncü gün diriləcək».

Kim üstündür
(Mark 10:35-45)

²⁰ O zaman Zavday oğullarının anası oğulları ilə birlikdə İsayə yaxınlaşıb səcdə qılaraq Ondən nə isə dilədi. ²¹ İsa qadından «Sən nə istəyirsən?» deyə soruşdu. Qadın Ona dedi: «Əmr et ki, mənim bu iki oğlum Sənin Padşahlığında biri sağında, biri solunda otursun». ²² Amma İsa cavab verib dedi: «Nə dilədiyinizi özünüz də bilmirsiniz. Mənim içəcəyim kasadan siz də içə bilərsinizmi?»†† Onlar dedilər: «Bilərik». ²³ İsa onlara dedi: «Mənim içəcəyim kasadan içəcəksiniz. §§ Amma sağında və yaxud solunda oturmağa izin vermək Məndən asılı deyil. Atam oranı kimlər üçün hazırlayıbsa, onlara veriləcək».

²⁴ Bunu eşidən on şagirdin iki qardaşa acığı tutdu. ²⁵ *İsa şagirdləri yanına çağırıb dedi: «Bilirsiniz ki, millətlərin rəhbərləri onların üzərində hökmranlıq, əyanları da onlara ağalıq edir. ²⁶ Sizin aranızda isə qoy belə olmasın. Sizlərdən böyük olmaq istəyən xidmətçiniz olsun. ²⁷ Aranızda kim birinci olmaq istəsə, başqalarının qulu olsun. ²⁸ Beləcə Bəşər Oğlu gəlmədi ki, Ona xidmət etsinlər, gəldi ki, Özü xidmət etsin və çoxlarını satın almaq üçün Öz canını fidyə versin».

İki kor adamın gözləri açılır
(Mark 10:46-52; Luka 18:35-43)

²⁹ İsa şagirdləri ilə Yerixodan çıxarkən böyük bir izdiham Onun ardınca getdi. ³⁰ *Yol kənarında oturan iki kor adam İsanın oradan keçdiyini eşitdikdə «Ya Rəbb, ey Davud Oğlu! Bizə rəhm elə!» deyə bağırtdı. ³¹ Camaat onlara qadağan

* **20:16** Mat. 19:30; Mark 10:31; Luka 13:30 †† **20:16** Olacaq – bəzi əlyazmalarda olacaq; çünki dəvət edilmiş çox, seçilmiş isə azdır (Mat. 22:14).

†† **20:22** Bilərsinizmi? – bəzi əlyazmalarda bilərsinizmi? Mən vəftiz olduğum kimi siz də vəftiz ola bilərsinizmi? (Mark 10:38). §§ **20:23** içəcəksiniz – bəzi əlyazmalarda içəcəksiniz və Mən vəftiz olduğum kimi vəftiz olacaqsınız (Mark 10:39).

* **20:25** Mat. 23:11; Mark 9:35; Luka 22:25-26 * **20:30** Mat. 9:27

edib susdurmaq istədisə də, onlar «Ya Rəbb, ey Davud Oğlu! Bizə rəhm elə!» deyə daha ucadan bağurdılar. ³² İsa dayanıb onları çağırdı və onlardan soruşdu: «Nə istəyirsiniz, sizin üçün edim?» ³³ Onlar dedilər: «Ya Rəbb, gözlərimiz açılınsın». ³⁴ İsanın onlara rəhmi gəldi, gözlərinə toxundu. Həmin an onların gözləri açıldı və İsanın ardınca getdilər.

21

İsanın Yerusəlimə girməsi

(Mark 11:1-11; Luka 19:28-40; Yəh. 12:12-19)

¹ Yerusəlimə yaxınlaşıb Zeytun dağının yamacındakı Bet- Faqeyə gəldikləri zaman İsa iki şagirdi göndərərək ² onlara dedi: «Qarşınızdakı kəndə gedin. Dərhal orada bağlanmış bir eşşəklə bir sıpa tapacaqsınız. Onları açıb Mənə gətirin. ³ Kim sizə bir şey desə, ona “bunlar Rəbbə lazımdır, tezliklə onları geri göndərəcək” deyərsiniz». ⁴ Bunlar da peyğəmbər vasitəsilə söylənən bu söz yerinə yetsin deyə baş verdi:

⁵ * «Sion qızına* deyiniz ki,
“Bax Padşahın sənə tərəf gəlir;

O itaətkardır və bir eşşəyə –

Eşşəyin balası olan sıpayə minib gəlir».

⁶ Şagirdlər gedib İsanın əmr etdiyi kimi etdilər. ⁷ Eşşəklə sıpanı gətirib üzərlərinə paltarlarını qoydular və İsa sıpanın belinə mindi. ⁸ Camaatın çoxu öz paltarlarını yola sərdi. Bəzisi də ağaclardan budaqlar kəsib yola döşədi. ⁹ *İsanın önündə gedən və ardınca gələn xalq belə nida edirdi:

«Davud Oğluna hosanna!†

Rəbbin ismi ilə Gələnə alqış olsun!

Ən uçalarda hosanna!»

¹⁰ İsa Yerusəlimə daxil olanda bütün şəhər «Bu Kimdir?» deyərək sarsıldı. ¹¹ Camaat isə deyirdi: «Bu, Qalileyanın Nazaret şəhərindən olan İsa Peyğəmbərdir».

İsa satıcıları məbəddən qovur

(Mark 11:15-19; Luka 19:45-48; Yəh. 2:13-22)

¹² İsa məbədə girib orada alver edənlərin hamısını qovdu. Sərrafların masalarını və göyərçin satanların kürsülərini çevirdi. ¹³ * Onlara belə dedi:
«“Mənim evim dua evi adlandırılacaq”
deyə yazılıb. Amma siz onu “quldur yuvasına” çevirmisiniz!»

* 21:5 Yeş. 62:11; Zək. 9:9 * 21:5 Sion qızına – yəni Yerusəlim əhəlisinə.

* 21:9 Zəb. 118:25-26 † 21:9 Hosanna – ibrani dilində xilas et. Nida kimi

işlənir. * 21:13 Yeş. 56:7; Yer. 7:11

¹⁴ İsa məbəddə Onun yanına gələn korrara və axsaqlara şəfa verdi. ¹⁵ Lakin başçı kahinlər və ilahiyyatçılar Onun etdiyi heyrətamiz işləri və məbəddə «Davud Oğluna hosanna!» deyə bağırən uşaqları gördükdə acıqlandılar ¹⁶ *və Ona dedilər: «Bunların nə söylədiyini eşidirsənmi?» İsa da onlara dedi: «Bəli. “Körpələrin və çağaların ağzından Kamil həmd aldın” sözünü heç oxumamısınızmi?» ¹⁷ İsa onları tərək edib şəhərdən çıxdı. Bet-Anyaya gedib orada gecələdi.

Barsız əncir ağacı

(Mark 11:12-14,20-24; Luka 13:6-9)

¹⁸ Səhəri gün İsa şəhərə qayıdanda acmışdı. ¹⁹ Yol kənarında bir əncir ağacı gördü və ona yaxınlaşdı. Amma ağacda yarpaqdan başqa bir şey tapmadı. İsa ona dedi: «Qoy bir daha sənın meyvən çıxmasın». Əncir ağacı o anda qurudu. ²⁰ Şagirdlər bunu gördükdə «Əncir ağacı bir anda necə qurudu?» deyərək heyrətləndilər. ²¹ *İsa cavab verib onlara dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: əgər imanınız olub şübhə etməsəniz, nəinki əncir ağacının başına gətirilən şeyi edərsiniz, hətta bu dağa “Qalx, dənizə atıl!” desəniz, elə də olacaq. ²² İmanla dua edərək hər nə diləsəniz, alacaqsınız».

İsanın səlahiyyəti

(Mark 11:27-33; Luka 20:1-8)

²³ İsa məbədə gəlib təlim öyrədərkən başçı kahinlər və xalqın ağsaqqalları Ona yaxınlaşıb dedilər: «Sən bu işləri hansı səlahiyyətlə edirsən? Sənə bu səlahiyyəti kim verib?» ²⁴ İsa onlara belə cavab verdi: «Mən də sizə bir sual verəcəyəm; onu Mənə desəniz, Mən də bunları hansı səlahiyyətlə etdiyimi sizə deyirəm. ²⁵ Yəhyanın vəftizi haradan idi? Göydən idi, yoxsa insanlardan?» Onlarsa aralarında müzakirə edərək belə dedilər: «əgər desək “göydən”, “Bəs nə üçün ona inanmadınız?” deyəcək. ²⁶ Amma desək “insanlardan”, camaatdan qorxuruq, çünki hamı Yəhyanı peyğəmbər sayır». ²⁷ Cavabında İsayə dedilər: «Bilmirik». İsa da onlara dedi: «Bunları hansı səlahiyyətlə etdiyimi Mən də sizə demirəm.

İki oğul məsəli

²⁸ Bəs siz necə düşünürsünüz? Bir adamın iki oğlu vardı. Gəlib birincisinə “oğlum, bu gün get üzüm bağında işlə” dedi. ²⁹ O da cavab verib “istəmirəm” dedi. Lakin sonra peşman olub getdi. ³⁰ Həmin adam ikincisinə yaxınlaşıb yenə eyni sözü söylədi. O cavab verib “Gedirəm, ağam!” dedi, amma getmədi.

* 21:16 Zəb. 8:2 * 21:21 Mat. 17:20; 1Kor. 13:2

31 Bu iki nəfərdən hansı atasının istəyini yerinə yetirdi?» Onlar «birincisi» dedilər. İsa onlara dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: vergiyiğanlar və fahişələr Allahın Padşahlığına sizdən qabaq girirlər. 32 *Çünki Yəhya sizin yanınıza salehlik yolunu göstərməyə gəldi. Sizsə ona inanmadınız, amma vergiyiğanlar və fahişələr ona inandılar. Siz bunu gördükdən sonra da peşman olub ona inanmadınız.

Pis bağbanlar məsəli

(Mark 12:1-12; Luka 20:9-19)

33 *Başqa bir məsəli dinləyin: Ev sahibi olan bir adam var idi. Üzüm bağı saldı, oranın ətrafına çəpər çəkdi. İçində yer qazaraq üzümsıxan düzəltdi, nəzarət qülləsi tikdi. Sonra isə bağı bağbanlara icarəyə verərək başqa ölkəyə getdi. 34 Məhsul vaxtı çatanda məhsulunu almaq üçün qullarını bağbanların yanına göndərdi. 35 Lakin bağbanlar onun qullarını tutub kimini döydülər, kimini öldürdülər, kimini də daşqalaq etdilər. 36 Bağ sahibi yenə əvvəlkindən daha çox başqa qullar göndərdi. Bağbanlar onlarla da əvvəlki kimi etdilər. 37 “Oğluma hörmət edərlər” deyərək axırda öz oğlunu onların yanına göndərdi. 38 Bağbanlarsa oğulu görəndə öz aralarında dedilər: “Varis budur. Gəlin onu öldürək və miras bizə qalsın”. 39 Beləcə onu tutub bağdan kənara çıxararaq öldürdülər. 40 Beləliklə, bağın sahibi gəldikdə bu bağbanlara nə edəcək?» 41 Onlar İsayə dedilər: «Bu xainləri dəhşətli şəkildə həlak edəcək, üzüm bağını isə başqa bağbanlara icarəyə verəcək ki, onlar məhsulu öz vaxtında ona versinlər».

42 *İsa onlara dedi: «Məgər siz Müqəddəs Yazılarda bunu heç oxumamısınız?

“Bənnaların rədd etdiyi daş

Guşədaşı olub.

Bu, Rəbbin işi idi,

Gözümüzdə xariqəli bir işdir”.

43 Buna görə sizə deyirəm: Allahın Padşahlığı sizdən alınıb onun məhsullarını yetişdirəcək bir millətə veriləcək. 44 Bu daşın üstünə yığılan kəs parçalanacaq, daş isə kimin üzərinə düşərsə, onu əzəcək».†

45 Başçı kahinlər və fariseylər Onun məsəllərini eşitdikdə bu sözləri onlar üçün dediyini başa düşdülər. 46 Ona görə də Onu tutmaq üçün yol axtarırdılar, lakin camaatdan qorxdular, çünki camaat İsanı peyğəmbər hesab edirdi.

* 21:32 Luka 3:12; 7:29-30 * 21:33 Yeş. 5:1-7 * 21:42 Zəb. 118:22-23

† 21:44 Bəzi əlyazmalarda bu ayə yoxdur.

22

Toy ziyafəti məsəli
(Luka 14:15-24)

¹ İsa yenə onlara məsəllərlə xitab edərək dedi: ² «Səməvi Padşahlıq oğluna toy ziyafəti verən bir padşaha bənzəyir. ³ O, toy ziyafətinə dəvət olunanları çağırmaq üçün qullarını göndərdi. Lakin onlar gəlmək istəmədi. ⁴ Bir daha başqa qulları göndərərək onlara dedi: “Dəvət olunanlara deyin ki, budur, mən ziyafətimi hazırladım, öküzlərim və bəslənmiş heyvanlarım kəsilib, hər şey hazırdır, toy ziyafətinə gəlin!” ⁵ Amma dəvət olunanlar etinasızlıq göstərərək kimi tarlasına, kimi ticarətinə getdi. ⁶ O biriləri isə onun qullarını tutub təhqir etdilər və öldürdülər. ⁷ Padşah bundan xəbər tutaraq qəzəbləndi. Öz qoşunlarını göndərüb o qatilləri məhv etdi, şəhərlərini isə yandırdı. ⁸ Onda qullarına dedi: “Toy ziyafəti hazırdır, fəqət dəvət olunanlar buna layiq deyil. ⁹ Beləliklə, yolayrıclarına gedin və kimi tapsanız, toy ziyafətinə dəvət edin”. ¹⁰ Həmin qullar yollara çıxdılar. Pis-yaxşı kimi tapdıqlarsa, hamısını topladılar. Toy məclisi qonaqlarla doldu.

¹¹ Padşah qonaqlara baxmaq üçün girdikdə orada toy libası geyməmiş bir nəfəri gördü, ¹² ona dedi: “Dostum! Sən toy libası geyməmiş buraya necə girdin?” O isə susdu. ¹³ *O zaman padşah xidmətçilərə dedi: “Onun əllərini, ayaqlarını bağlayın və qaranlıq çölə atın! Orada ağlaşma və diş qıcirtəsi olacaq”. ¹⁴ Çünki dəvət edilmiş çox, seçilmiş isə azdır».

Hər kəsin öz haqqı
(Mark 12:13-17; Luka 20:20-26)

¹⁵ O zaman fariseylər gedib məsləhətləşirdilər ki, Onu söz üstündə necə tutsunlar. ¹⁶ Onlar hirodçularla birgə öz şagirdlərini İsanın yanına göndərüb dedilər: «Müəllim, biz bilirik ki, Sən etibarlı adamsan, Allahın yolunu həqiqətə görə öyrədirsən və heç kimə tərəfkeşlik etmirsən. Çünki insanlar arasında fərq qoymursan. ¹⁷ İndi bizə de görək, Səncə bizim üçün qeysərə vergi verməyə icazə var ya yox?» ¹⁸ Amma İsa onların pis niyyətini bilərək dedi: «Ey ikiüzlülər, Məni niyə sınağa çəkirsiniz? ¹⁹ Vergi verdiyiniz sikkəni Mənə göstərin». Onlar da Ona bir dinar gətirdilər. ²⁰ İsa onlara dedi: «Sikkənin üstündəki bu təsvir və yazı kimindir?» ²¹ Ona dedilər: «Qeysərin». O vaxt İsa onlara dedi: «Elə isə, qeysərin haqqını qeysərə, Allahın haqqını Allaha verin». ²² Bunu eşitdikləri zaman heyrətləndilər və İsanı tərk edib getdilər.

* 22:13 Mat. 8:12; 25:30; Luka 13:28

Dirilmə haqqında sual
(Mark 12:18-27; Luka 20:27-40)

²³ *Həmin gün dirilmənin olmadığını iddia edən bəzi sadukeylər İsanın yanına gəlib soruşdular: ²⁴ *«Müəllim, Musa belə demişdir: “Əgər bir adam övladsız ölsə, qardaşı onun dul qalmış arvadını alıb ölən qardaşın nəslini davam etdirdin”. ²⁵ Aramızda yeddi qardaş var idi. Birincisi bir arvad aldı və öldü. Uşağı olmadığından arvadı ilə qardaşı evləndi. ²⁶ İkincisi və üçüncüsü, hətta yeddincisinə qədər eləcə öldü. ²⁷ Hamısından sonra bu qadın da öldü. ²⁸ İndi ölümlər diriləndə bu qadın o yeddi nəfərdən hansının arvadı olacaq? Çünki hamısı bu qadını almışdı».

²⁹ İsa onlara cavab verib dedi: «Müqəddəs Yazıları və Allahın qüdrətini bilmədiyinizə görə yanırlarsınız. ³⁰ Ona görə ki ölümlər diriləndə insanlar nə evlənir, nə də ərə gedirlər. Ancaq səmadakı mələklər* kimi olurlar. ³¹⁻³² *Bəs ölümlərin dirilməsinə gəlincə, Allah tərəfindən sizə “Mən İbrahimin Allahı, İshaqın Allahı və Yaqubun Allahıyam” deyə söylənən sözünü oxumamısınızmi? Allah ölümlərin deyil, dirilərin Allahıdır». ³³ Bunları eşidən camaat Onun təliminə təəccüblənirdi.

Allahın ən böyük əmri
(Mark 12:28-34; Luka 10:25-28)

³⁴ Fariseylər İsanın sadukeyləri susdurduğunu eşidəndə bir yerə topladılar. ³⁵ Onlardan biri olan qanunşünas İsanı sınamaq məqsədi ilə Ondən bunu soruşdu: ³⁶ «Müəllim, Qanunda ən böyük əmr hansıdır?» ³⁷ *İsa ona dedi: «“Allahın Rəbbi bütün qəlbinlə, bütün varlığınla və bütün düşüncələrlə sev”. ³⁸ Bu, böyük və əsas əmrdir. ³⁹ *Buna bənzəyən ikincisi budur: “Qonşunu özün kimi sev”. ⁴⁰ Bütün Qanun və Peyğəmbərlərin sözləri bu iki əmrə əsaslanır».

Məsih kimin Oğludur?
(Mark 12:35-37; Luka 20:41-44)

⁴¹ Fariseylər topladıqda İsa onlardan bunu soruşdu: ⁴² «Məsih haqqında nə düşünürsünüz? O kimin Oğludur?» Onlar da İsayə «Davudun Oğlu» dedilər. ⁴³ İsa onlara dedi: «Elə isə, nə üçün Davud Ruh vasitəsilə Ona “Ağa” deyə müraciət edir?»

⁴⁴ *«Rəbb mənim Ağama dedi:
«Mən düşmənlərini ayaqlarının altına salanadək

* 22:23 Həv. 23:8 * 22:24 Qanun. 25:5 * 22:30 Səmadakı mələklər – bəzi əlyazmalarda Allahın səmadakı mələkləri. * 22:31-32 Çıx. 3:6 * 22:37 Qanun. 6:5 * 22:39 Lev. 19:18 * 22:44 Zəb. 110:1

Sağımnda otur»

deyib. ⁴⁵ Əgər Davud Ona “Ağa” deyə müraciət edirsə, O necə Davudun oğlu ola bilər?» ⁴⁶ Bunun cavabında İsayə kimsə bir söz deyə bilmədi. O gündən sonra artıq heç kim Ondan bir şey soruşmağa cəsərət etmədi.

23

Vay halınıza!

(Luka 11:39-51)

¹ Bundan sonra İsa camaata və şagirdlərinə müraciət edib ² dedi: «İlahiyyatçılar və fariseylər Musanın kürsüsündə oturmuşlar. ³ Buna görə də sizə əmr etdikləri hər şeyə riayət və əməl edin. Amma onların etdiklərini etməyin, çünki söyləyərlər, amma riayət etməzlər. ⁴ Ağır və çətin daşına bilən yükləri bağlayıb insanların çiyinə yükləyər, özləri isə bu yükləri daşımaq üçün barmaqlarını belə, tərپətmək istəməzlər. ⁵ *Onlar öz əməllərinin hamısını insanlar görsün deyə edərlər. Çünki onlar dua qutucuqlarını* genişləndirib geyimlərinin qotazlarını† uzadarlar. ⁶ Ziyafətlərdə yuxarı başı və sinaqoqlarda baş kürsüləri tutmağı, ⁷ bazar meydanlarında salam almağı, insanların onlara “Rabbi!”‡ deyə xitab etməsini sevirələr.

⁸ Amma kimsə sizi “Rabbi” deyə çağırmasın. Çünki sizin bir Müəlliminiz var.§ Siz hamınızsa qardaşsınız. ⁹ Yer üzündə kimsəyə “ata” deməyin. Çünki bir Atanız var, O da Səməvi Atadır. ¹⁰ Kimsə sizə “rəhbər” deməsin. Çünki bir Rəhbəriniz var, O da Məsihdir. ¹¹ *Aranızda ən böyük olan xidmətçiniz olsun. ¹² *Kim özünü yüksəldərsə, aşağı tutulacaq və kim özünü aşağı tutarsa, yüksəldiləcək.

¹³ Vay halınıza, ey ilahiyyatçılar və fariseylər – ikiüzlülər! Çünki siz Səməvi Padşahlığı insanların üzünə qapayırsınız. Nə özünüz girirsiniz, nə də girmək istəyənləri buraxırsınız. ¹⁴ **

* **23:5** Mark 12:38-39; Luka 20:46 * **23:5** Dua qutucuqları – bu qutucuğa Tövrətdən götürülən bəzi ayələr qoyulur. Yəhudilər dua edən zaman onu ya alına, ya da qola bağlayırlar. † **23:5** Qotaz – Rəbbin əmrlərini xatırlamaq üçün geyimlərin dörd tərəfinə taxılır. Bax: Say. 15:38-40; Qanun. 22:12. ‡ **23:7** Rabbi – yəni Müəllim.

§ **23:8** Var – bəzi əlyazmalarda var, O da Məsihdir. * **23:11** Mat. 20:25-27; Mark 9:35; 10:43-44; Luka 22:25-26 * **23:12** Luka 14:11; 18:14 ** **23:14** İkiüzlülər! ...buraxırsınız – bəzi əlyazmalarda ikiüzlülər! Çünki siz duaların evlərini yeyib-dağıdın və özlərinizi göstərmək üçün uzun-uzadı dua edirsiniz. Bunun üçün sizin cəzanız daha ağır olacaq. **14** Vay halınıza, ey ilahiyyatçılar və fariseylər – ikiüzlülər! Çünki siz Səməvi Padşahlığı insanların üzünə qapayırsınız. Nə özünüz girirsiniz, nə də girmək istəyənləri buraxırsınız (Mark 12:40; Luka 20:47), bəzilərdə isə 13-cü ayə ilə 14-cü ayənin yeri dəyişikdir.

¹⁵ Vay halınıza, ey ilahiyyatçılar və fariseylər – ikiüzlülər! Çünki siz dənizi və qurunu dolaşırsınız ki, bir nəfəri dinə gətirəsiniz. Dinə gətirdikdə isə onu özünüzdən ikiqat artıq cəhənnəmlik edirsiniz.

¹⁶ Vay halınıza, ey kor rəhbərlər! Deyirsiniz ki, “kim məbədə and içirsə, əhəmiyyətli bir şey deyil, lakin kim məbədin qızılına and içirsə, öz andına borcludur”. ¹⁷ Ey ağılsızlar və korlar! Hansı daha böyükdür? Qızılı, yoxsa qızılı təqdis edən məbədmə? ¹⁸ Yenə də deyirsiniz ki, “kim qurbangaha and içirsə, əhəmiyyətli bir şey deyil; lakin qurbangah üzərindəki qurbana and içən öz andını yerinə yetirməlidir”. ¹⁹ Ey korlar!†† Hansı daha böyükdür? Qurbanı, yoxsa qurbanı təqdis edən qurbangahı? ²⁰ Beləliklə, qurbangaha and içən kəs ona və onun üstündə olan bütün şeylərə and içir. ²¹ Məbədə and içən kəs ona və içində Yaşayana and içir. ²² *Göyə and içən kəs də Allahın taxtına və taxtda Oturana and içir.

²³ *Vay halınıza, ey ilahiyyatçılar və fariseylər – ikiüzlülər! Çünki siz nanə, şüyüd və zirənin onda birini verirsiniz, lakin Qanunun daha vacib işlərini, ədaləti, mərhəməti və imanı atırsınız. Amma onda biri verməklə yanaşı bunları da yerinə yetirməli idiniz. ²⁴ Ey kor rəhbərlər! Ağcaqanadı süzgəclə çıxarır, dəvəni isə udursunuz!

²⁵ Vay halınıza, ey ilahiyyatçılar və fariseylər – ikiüzlülər! Çünki siz kasanın və boşqabın bayır tərəfini təmizləyirsiniz, lakin onların daxili soyğunçuluq və pozğunluqla doludur. ²⁶ Sən, ey kor farisey! Əvvəlcə kasanın‡‡ daxilini təmizlə ki, bayır tərəfi də təmiz olsun!

²⁷ *Vay halınıza, ey ilahiyyatçılar və fariseylər – ikiüzlülər! Çünki siz ağardılmış məqbərələrə bənzəyirsiniz: onların bayır tərəfi gözəl görünür, daxili isə ölü sümükləri və hər cür mürdarlıqla doludur. ²⁸ Siz də zahirən insanlara saleh görünürsünüz, daxilən isə ikiüzlülük və qanunsuzluqla dolusunuz.

²⁹ Vay halınıza, ey ilahiyyatçılar və fariseylər – ikiüzlülər! Çünki siz peyğəmbərlərə məqbərələr tikirsiniz, salehlərin abidələrini bəzəyirsiniz. ³⁰ “Biz ata-babalarımızın yaşadığı günlərdə yaşasaydıq, peyğəmbərlərin qanını tökməkdə onlarla şərikin olmazdıq” deyirsiniz. ³¹ Beləliklə, peyğəmbərləri öldürənlərin övladları olduğunuza özünüz şəhadət edirsiniz. ³² Elə isə, ata-babalarımızın başladığı işi başa çatdırın! ³³ *Siz ey

†† **23:19** Korlar – bəzi əlyazmalarda ağılsızlar və korlar. * **23:22** Yeş. 66:1; Mat.

5:34-35 * **23:23** Lev. 27:30 †† **23:26** Kasanın – bəzi əlyazmalarda kasanın və

boşqabın. * **23:27** Həv. 23:3 * **23:33** Mat. 3:7; 12:34; Luka 3:7

ilanlar, gürzələr nəsl! Cəhənnəmə məhkum edilməkdən necə qaçacaqsınız?

³⁴ Ona görə də Mən sizə peyğəmbərlər, müdrik adamlar və ilahiyyətçilər göndərirəm. Siz onlardan bəzisini öldürəcək və çarmıxa çəkəcəksiniz. Bəzisini sinaqoqlarınızda qamçılacaq və şəhərdən şəhərə qovacaqsınız; ³⁵ *belə ki saleh olan Habilin qanından tutmuş məbədlə qurbangahın arasında öldürdüyünüz Berekya oğlu Zəkəriyyənin qanına qədər yer üzündə tökülən bütün saleh adamların qanı üçün məsuliyyət daşıyasınız. ³⁶ Sizə doğrusunu deyirəm: bütün bu şeylər üçün bu nəsil məsuliyyət daşıyacaq.

Yerusəlimin aqibəti
(Luka 13:34-35)

³⁷ Ey Yerusəlim, Yerusəlim! Peyğəmbərləri öldürən və ora göndərilənləri daşqalaq edən şəhər! Toyuq cücələrini qanadları altına yığan kimi Mən də dəfələrlə sənin övladlarını yığmaq istədim, sizə istəmədiniz! ³⁸ *Baxın, eviniz viran qalır. ³⁹ *Çünki Mən sizə bunu deyirəm: “Rəbbin ismi ilə Gələnə alqış olsun!” deyənə qədər Məni bir daha görməyəcəksiniz».

24

Axır zamanın əlamətləri
(Mark 13:1-23; Luka 21:5-24)

¹ İsa məbəddən çıxıb gedərkən şagirdləri məbədin binalarını Ona göstərmək üçün yanına gəldilər. ² İsa onlara cavab verib dedi: «Bütün bunları görürsünüzmü? Sizə doğrusunu deyirəm: onların daşı daş üstündə qalmayacaq, hamısı yerlə yeksan olacaq».

³ İsa Zeytun dağında oturanda şagirdlər ayrılıqda Onun yanına gəlib dedilər: «Bizə söylə, bu dediklərin nə vaxt baş verəcək? Sənin zühurun və dövrün sonuna hansı əlamətlər olacaq?» ⁴ İsa onlara cavab verib dedi: «Ehtiyatlı olun, qoy sizi heç kim aldatmasın. ⁵ Çünki Mənim adımla çox adam gəlib “Məsih mənəm” deyərək çoxlarını aldadacaq. ⁶ Siz müharibələr və müharibə xəbərləri eşidəcəksiniz. Amma təlaşa düşməyin. Bunlar baş verməlidir, amma bu hələ hər şeyin axırı deyil. ⁷ Çünki millət millətə, padşahlıq padşahlığa qarşı çıxacaq. Yerbəyer aclıq* və zəlzələlər olacaq. ⁸ Bütün bunlar sanki doğuş ağrılarının başlanğıcıdır.

* **23:35** Yar. 4:8; 2Saln. 24:20-21 * **23:38** Yer. 12:7; 22:5; 26:6 * **23:39** Zəb.

118:26 * **24:7** Aclıq – bəzi əlyazmalarda aclıq, vəba.

⁹ *O zaman sizi əziyyətə təslim edib öldürəcəklər. Mənim adıma görə bütün millətlər sizə nifrət edəcək. ¹⁰ Onda bir çoxu imandan büdrəyərək bir-birini təslim edəcək və bir-birinə nifrət edəcək. ¹¹ Bir çox yalançı peyğəmbər törəyib çox adamı aldadacaq. ¹² Qanunsuzluq çoxaldığı üçün bir çoxunun məhəbbəti soyuyacaq. ¹³ *Amma axıracan dözən xilas olacaq. ¹⁴ Səməvi Padşahlığın bu Müjdəsi bütün millətlərə şahadət olmaq üçün bütün dünyada vəz ediləcək. O zaman hər şeyin axırı gələcək.

¹⁵ *Beləliklə, Daniel peyğəmbərin bəhs etdiyi viranəlik gətirən iyirənc şeyin Müqəddəs məkanda qoyulduğunu gördüyünüz zaman – qoy oxuyan bunu anlasın – ¹⁶ Yəhudəyada olanlar dağlara qaçsın. ¹⁷ *Damda olan evindəki əşyaları götürmək üçün aşağı enməsin. ¹⁸ Tarlada olan üst paltarını götürmək üçün geri qayıtmasın. ¹⁹ Həmin günlər hamilələrin və körpə əmizdirənlərin vay halına! ²⁰ Dua edin ki, qaçmağınız qıf fəslində və ya Şənbə günündə baş verməsin. ²¹ *Çünki o vaxt elə dəhşətli əzab-əziyyət olacaq ki, dünyanın başlanğıcından indiyə qədər beləsi olmayıb və heç olmayacaq da. ²² Əgər o günlər qısaldılmayıdı, heç bir insan xilas ola bilməzdi. Amma seçilmişlərə görə o günlər qısaldılaçaq.

²³ *O zaman əgər kimsə sizə desə ki, “bax, Məsih buradadır” yaxud da “oradadır”, inanmayın. ²⁴ Çünki yalançı məsihlər və yalançı peyğəmbərlər törəyəcək. Onlar böyük əlamətlər və xariqələr göstərəcəklər ki, imkan taparlarsa, seçilmişləri də aldatsınlar. ²⁵ Bax Mən sizə əvvəlcədən söyləmişəm. ²⁶ *Ona görə sizə “bax, O çöldədir” desələr də, çıxmayın. “Bax, O daxili otaqlardadır” desələr də, inanmayın. ²⁷ Çünki şimşək şərqdə çıxıb qərbdə belə, göründüyü kimi Bəşər Oğlunun zühuru da elə olacaq. ²⁸ *Leş haradadırsa, kərkəslər də orada toplaşar.

Bəşər Oğlunun zühuru

(Mark 13:24-31; Luka 21:25-33)

²⁹ *Amma o günlərin əzab-əziyyətindən dərhal sonra Günəş tutulacaq,
Ay nurunu saçmayacaq,
Ulduzlar göydən töküləcək,
Səma cisimləri lərzəyə gələcək.

* **24:9** Mat. 10:22 * **24:13** Mat. 10:22 * **24:15** Dan. 9:27; 11:31; 12:11

* **24:17** Luka 17:31 * **24:21** Dan. 12:1; Vəhy 7:14 * **24:23** Luka 17:21,23

* **24:26** Luka 17:23-24 * **24:28** Əyy. 39:30; Luka 17:37 * **24:29** Yeş. 13:10;

34:4; Yez. 32:7; Yoel 2:10,31; 3:15; Vəhy 6:12-13

³⁰ *O zaman Bəşər Oğlunun əlaməti göydə görünəcək. O vaxt yer üzünün bütün tayfaları şivən qoparacaq və Bəşər Oğlunun göyün buludları üzərində qüdrət və böyük izzətlə gəldiyini görəcək. ³¹ O, mələklərini uca şeypur səsi ilə göndərəcək. Mələklər də göylərin bir ucundan o biri ucuna qədər dörd külək istiqamətindən Onun seçdiklərini toplayacaq.

³² Əncir ağacından ibrət alın: onun budağı cücərib yarpaqlananda bilirsiniz ki, yay fəsli artıq yaxındır. ³³ Eləcə siz də bütün bu şeyləri görəndə bilin ki, Bəşər Oğlu yaxındadır, lap qarıdadır. ³⁴ Sizə doğrusunu deyirəm: bu nəsil ömrünü sona çatdırmazdan əvvəl bütün bunlar baş verəcək. ³⁵ Yer və göy keçib gedəcək, amma Mənim sözlərim əsla keçib getməyəcək.

Bilinməyən gün və saat
(Luka 12:39-48; 17:26-35)

³⁶ *Lakin o günü və o saati nə göylərin mələkləri, nə də Oğul bilir.† Atadan başqa heç kim bilmir. ³⁷ *Nuhun günləri necə idisə, Bəşər Oğlunun zühuru da elə olacaq. ³⁸ Daşqından əvvəlki həmin günlərdə, Nuhun gəmiyə girdiyi günə qədər insanlar yeyib-içir, evlənir, ərə gedirdi. ³⁹ *Daşqın gəlib hamısını aparana qədər bixəbər idilər. Bəşər Oğlunun zühuru da belə olacaq. ⁴⁰ O zaman tarladakı iki nəfərdən biri götürüləcək, o biri isə qalacaq. ⁴¹ Dəyirməndə dən üyüdən iki qadından biri götürüləcək, o biri isə qalacaq.

⁴² *Ona görə də oyaq olun. Çünki Rəbbinizin hansı gün‡ gələcəyini bilmirsiniz. ⁴³ *Amma bunu bilin ki, əgər evin yiyəsi oğrunun gecə hansı saatda gələcəyini bilsəydi, oyaq qalıb evinin yarılmasına imkan verməzdi. ⁴⁴ Buna görə siz də hazır olun, çünki Bəşər Oğlu gözləmədiyiniz vaxt gələcək.

⁴⁵ Vaxtlı-vaxtında onlara yemək vermək üçün ağasının öz nöqərləri üzərinə qoyduğu sadıq və ağıllı qul kimdir? ⁴⁶ Nə bəxtiyardır o qul ki, ağası evinə qayıdanda onu iş başında görür! ⁴⁷ Sizə doğrusunu deyirəm: ağası bu qula bütün əmlakı üzərində idarəçiliyi tapşıracaq. ⁴⁸ Amma həmin qul pis olub ürəyində “ağam gec gələcək” deyərsə, ⁴⁹ öz yoldaşlarını döyməyə və əyyaşlarla yeyib-içməyə başlayarsa, ⁵⁰ o qulun ağası onun gözləmədiyi gün və ağılna gəlmədiyi vaxt gələcək, ⁵¹ ona ağır cəza verəcək və onu ikiüzlülərlə bir yerdə saxlayacaq. Orada ağlaşma və diş qıçırtısı olacaq.

* 24:30 Dan. 7:13; Vəhy 1:7 * 24:36 Mark 13:32 † 24:36 Nə göylərin mələkləri, nə də Oğul bilir – bəzi əlyazmalarda göylərin mələkləri belə, bilmir.

* 24:37 Yar. 6:5-8 * 24:39 Yar. 7:6-24 * 24:42 Mark 13:35 ‡ 24:42

Hansı gün – bəzi əlyazmalarda nə vaxt. * 24:43 Luka 12:39-40; Vəhy 3:3; 16:15

25

On qız məsəli

1 *O zaman Səməvi Padşahlıq çıraqlarını götürüb bəyin qarşısına çıxan on qıza bənzəyəcək. 2 Onlardan beşi ağıllı, beşi isə ağılsız idi. 3 Ağılsızlar özləri ilə çıraqlarını götürmüşdü, amma yağ götürməmişdi. 4 Ağıllılarsa çıraqları ilə birgə qablarda yağ da götürmüşdü. 5 Lakin bəy gecikdiyindən hamısını yuxu basdı və onlar yatdı. 6 Amma gecə yarısı bir qışqırıq qopdu: “Budur, bəy gəlir, onu qarşılamağa çıxın!” 7 O zaman o qızların hamısı durub öz çıraqlarını düzəltdilər. 8 Ağılsızlar ağıllılara dedi: “Yağınızdan bizə də verin, çünki çıraqlarımız sönür”. 9 Ağıllılarsa cavab verib dedilər: “Belə olmasın ki, yağ nə bizə çatsın, nə sizə. Yaxşısı budur ki, gedib satıcılardan alasınız”. 10 Onlar yağ satın almağa getdikləri zaman bəy gəldi. Hazır olanlar onunla toy məclisinə girdilər və qapı bağlandı. 11 *O biri qızlar da sonradan gəlib “Ağa! Ağa! Qapını bizə aç!” dedilər. 12 O isə cavab verib dedi: “Sizə doğrusunu deyirəm: sizi tanımıram”. 13 *Beləliklə, oyaq olun. Çünki siz nə günü,* nə də saati bilirsiniz.

Əmanət pul məsəli
(Luka 19:11-27)

14 *Səməvi Padşahlıq səyahətə çıxan bir adama bənzəyir. O, qullarını çağırıb əmlakını onlara əmanət etdi. 15 O hər birinə öz qabiliyyətinə görə – birinə beş, birinə iki, birinə də bir talant verdi və yola düşdü. 16 Beş talant alan dərhal gedib bunları sərməyəyə qoydu, daha beş talant qazandı. 17 İki talant alan da beləcə daha iki talant qazandı. 18 Bir talant alansa gedib torpağı qazdı və ağasının pulunu gizlətdi.

19 Uzun zamandan sonra həmin qulların ağası gəldi və onlardan hesabat tələb etdi. 20 Beş talant alan gəlib daha beş talant gətirərək dedi: “Ağa, sən mənə beş talant əmanət etdin. Budur, mən daha beş talant qazandım”. 21 Ağası ona dedi: “Afərin, yaxşı və sadıq qulum! Sən xırda işlərdə sadıq oldun, səni böyük işlər üzərinə qoyacağam. Ağanın sevincinə şərik ol!”

22 İki talant alan da gəlib dedi: “Ağa, mənə iki talant əmanət etdin. Budur, mən daha iki talant qazandım”. 23 Ağası ona dedi: “Afərin, yaxşı və sadıq qulum! Sən xırda işlərdə sadıq oldun, səni böyük işlər üzərinə qoyacağam. Ağanın sevincinə şərik ol!”

24 Bir talant alan da gəlib dedi: “Ağa, sənə sərt bir adam olduğumu bilirdim. Əkmədiyini yerdən biçərsən, səpmədiyini

* 25:1 Luka 12:35 * 25:11 Luka 13:25 * 25:13 Mark 13:33 * 25:13 Nə

günü – bəzi əlyazmalarda Bəşər Oğlunun gələcəyi nə günü. * 25:14 Mark 13:34

yerdən yığarsan. ²⁵ Ona görə qorxdum, gedib sənın talantını torpaqda gizlətdim. Buyur, öz malını geri götür!” ²⁶ Ağası isə cavab verib ona dedi: “Pis və tənbel qul! Mənim əkmədiyim yerdən biçdiyimi və səpmədiyim yerdən yığdığımı bilirdinmi? ²⁷ Onda gərək mənim pulumu sərraflara verəydin ki, mən qayıdanda onu faizlə geri alım. ²⁸ İndi əlindəki talantı ondan alın və on talantı olana verin! ²⁹ *Çünki kimin varıdırsa, daha çox veriləcək və o, bolluq içində olacaq, kimin yoxudursa, əlində olan da ondan alınacaq. ³⁰ *Yaramaz qulu isə qaranlıq çölə atın. Orada ağlaşma və diş qıçırtısı olacaq”.

Qoyunlar və keçilər

³¹ *Bəşər Oğlu bütün mələklərlə birlikdə izzəti ilə gələn zaman Öz izzətli taxtına oturacaq. ³² Bütün millətlər Onun önündə toplaşacaq, O da qoyunları keçilərdən ayıran bir çoban kimi onları bir-birindən ayıracaq. ³³ Qoyunları sağına, keçiləri isə soluna qoyacaq.

³⁴ O zaman Padşah sağındakılara deyəcək: “Ey sizlər, Atamın xeyir-dua verdiyi adamlar! Gəlin, dünya yaranandan bəri sizin üçün hazırlanmış olan Padşahlığı irs alın. ³⁵ Çünki ac idim, Mənə yemək verdiniz; susamışdım, Mənə su verdiniz; qərib idim, Məni qəbul etdiniz; ³⁶ çılpaq idim, Məni geyindirdiniz; xəstə idim, qayğımı çəkdiniz; zindəndə idim, yanıma gəldiniz”. ³⁷ Onda salehlər Ona cavab verib deyəcəklər: “Ya Rəbb, biz Səni nə vaxt ac görüb yemək verdik və ya susamış görüb su verdik? ³⁸ Nə vaxt Səni qərib görüb qəbul etdik və ya çılpaq görüb geyindirdik? ³⁹ Nə vaxt Səni xəstə və ya zindəndə görüb yanına gəldik?” ⁴⁰ Padşah da cavab verib onlara deyəcək: “Sizə doğrusunu deyirəm: siz bu ən kiçik qardaşlarımdan birinə etdiyinizi Mənə etmiş oldunuz”.

⁴¹ O zaman solundakılara deyəcək: “Ey lənətə gəlmişlər, çəkilin önümdən! İblislə onun mələklərinə hazırlanmış olan əbədi oda yollanın! ⁴² Çünki ac idim, Mənə yemək vermədiniz; susamışdım, Mənə su vermədiniz; ⁴³ qərib idim, Məni qəbul etmədiniz; çılpaq idim, Məni geyindirmədiniz; xəstə və zindəndə idim, qayğımı çəkmədiniz”. ⁴⁴ Onda onlar da cavab verib deyəcəklər: “Ya Rəbb, Səni nə vaxt ac, susamış, qərib, çılpaq, xəstə və yaxud zindəndə gördük ki, Sənə xidmət etmədik?” ⁴⁵ O zaman onlara cavab verib deyəcək: “Sizə doğrusunu deyirəm: siz bu ən kiçiklərdən birinə etmədiyinizi Mənə etməmiş oldunuz”. ⁴⁶ *Bunlar əbədi əzaba, salehlərsə əbədi həyata gedəcək».

* 25:29 Mat. 13:12; Mark 4:25; Luka 8:18 * 25:30 Mat. 8:12; 22:13; Luka 13:28

* 25:31 Mat. 16:27; 19:28 * 25:46 Dan. 12:2

26

İsanı öldürmək üçün sui-qəsd hazırlanı
(Mark 14:1-2; Luka 22:1-2; Yəh. 11:45-53)

¹ *İsa bütün bu sözləri bitirəndən sonra şagirdlərinə dedi:
² «İki gün sonra Pasxa bayramı olacağını bilirsiniz. Bəşər Oğlu çarmıxa çəkilmək üçün təslim ediləcək».

³ O zaman başçı kahinlər* və xalqın ağsaqqalları Qayafa adlı baş kahinin həyətinə topladılar. ⁴ İsanı hiylə ilə tutub öldürmək üçün sui-qəsd hazırladılar. ⁵ Amma deyirdilər: «Bunu bayramda etməyə, yoxsa xalq arasında qarışıqlıq düşər».

İsa Bet-Anyada
(Mark 14:3-9; Yəh. 12:1-8)

⁶ *İsa Bet-Anyada cüzamlı Şimonun evində ikən ⁷ bir qadın Onun yanına gəldi və qadının əlində içində çox bahalı ətirli yağ olan ağ mərmər qab var idi. İsa süfrəyə oturanda qadın yağı Onun başına tökdü. ⁸ Şagirdlər bunu gördükdə acıqlanıb dedilər: «Bu israfçılıq nə üçündür? ⁹ Axı bu ətiri baha qiymətə satıb pulunu yoxsullara vermək olardı». ¹⁰ Lakin İsa bunu bilərək dedi: «Niyə qadını incidirsiniz? O Mənim üçün gözəl bir iş gördü. ¹¹ *Yoxsullar həmişə sizin yanınızdadır, Mənsə həmişə yanınızda olmayacağam. ¹² Qadın bu ətiri Mənim bədənimə tökməklə Məni dəfn üçün hazırladı. ¹³ Sizə doğrusunu deyirəm: dünyanın hansı yerində Müjdə vəz edilərsə, bu qadının etdiyi iş də danışılacaq ki, o yada salınsın».

Yəhudanın xəyanəti
(Mark 14:10-11; Luka 22:3-6; Yəh. 13:18-30)

¹⁴ O zaman On İki şagirddən Yəhuda İskaryot adlı biri başçı kahinlərin yanına gedib dedi: ¹⁵ «Onu sizə təslim etsəm, mənə nə verərsiniz?» Onlar da Yəhudaya otuz gümüş təklif etdilər. ¹⁶ O vaxtdan Yəhuda İsanı təslim etmək üçün fürsət axtarmağa başladı.

Axırıncı şam yeməyi
(Mark 14:12-26; Luka 22:7-23; Yəh. 13:21-30; 1Kor. 11:23-25)

¹⁷ Mayasız Çörək bayramının ilk günü şagirdlər İsanın yanına gəlib dedilər: «Sənin Pasxa yeməyin üçün harada hazırlıq görməyimizi istəyirsən?» ¹⁸ O da cavab verdi: «Şəhərə girib filankəsin yanına gedin və ona deyın: “Müəllim deyir: Vaxtım yaxınlaşdı, şagirdlərimlə birgə Pasxanı sənin evində

* 26:1 Çıx. 12:1-27 * 26:3 Kahinlər – bəzi əlyazmalarda kahinlər, ilahiyyatçılar.

* 26:6 Luka 7:37-38 * 26:11 Qanun. 15:11

keçirəcəyəm»». 19 Şagirdlər İsanın əmrini yerinə yetirərək Pasxa yeməyi üçün hazırlıq etdilər.

20 Axşam düşəndə İsa On İki şagirdi ilə birgə süfrəyə oturdu. 21 Onlar yemək yeyərkən İsa dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: sizlərdən biri Mənə xəyanət edəcək». 22 Onlar çox kədərənib bir-bir Ondən soruşdular: «Ya Rəbb, mən deyiləm ki?» 23 *O cavab verib dedi: «Mənimlə birlikdə əlini qaba batıran Mənə xəyanət edəcək. 24 Bəşər Oğlu Özü bərəsində yazıldığı kimi gedir. Amma vay o adamın halına ki, Bəşər Oğluna xəyanət edir! O adam heç doğulmasaydı, onun üçün daha yaxşı olardı». 25 Ona xəyanət edən Yəhuda «Rabbi, mən deyiləm ki?» deyərək soruşdu. İsa da ona «sən dediyin kimidir» dedi.

26 Onlar yeyəndə İsa çörək götürdü, şükür duası edib onu böldü və şagirdlərə verərək dedi: «Alın, yeyin! Bu Mənim bədənimdir». 27 Sonra bir kasa götürdü və şükür edib onu da şagirdlərə verərək dedi: «Bundan hamınız için! 28 *Çünki bu, Əhdin† bağlanması və günahların bağışlanması üçün çoxları uğrunda axıdılan Mənim qanımdır. 29 Mən sizə deyirəm: Atamın Padşahlığında sizinlə birlikdə təzəsini içəcəyəm günə qədər üzüm ağacının bu məhsulundan əsla içməyəcəyəm».

30 Onlar ilahi oxuyandan sonra çıxdılar və Zeytun dağına tərəf getdilər.

Peterin inkarı əvvəlcədən bildirilir
(Mark 14:27-31; Luka 22:31-34; Yəh. 13:36-38)

31 *Onda İsa şagirdlərinə dedi: «Bu gecə hamınız Məni atıb gedəcəksiniz,‡ çünki belə yazılıb: «Çobanı vuracağam, Sürünün qoyunları pərən-pərən olacaq».

32 *Amma Mən diriləndən sonra sizdən qabaq Qalileyaya gedəcəyəm». 33 Peter Ona cavab verib dedi: «Hamı Səni atıb getsə də, mən əsla atıb getməyəcəyəm». 34 İsa ona dedi: «Sənə doğrusunu deyirəm: bu gecə xoruz banlamazdan əvvəl sən Məni üç dəfə inkar edəcəksən». 35 Peter Ona dedi: «əgər Səninlə birlikdə ölməyim lazım olsa belə, Səni əsla inkar etməyəcəyəm». Bütün şagirdlər də belə dedilər.

Getsemani bağında
(Mark 14:32-42; Luka 22:39-46)

36 Sonra İsa şagirdlərlə birlikdə Getsemani adlanan bir yerə gəldi və onlara dedi: «Mən oraya gedib dua edərkən siz burada

* 26:23 Zəb. 41:9 * 26:28 Çix. 24:8; Yer. 31:31-34 † 26:28 Əhdin – bəzi əlyazmalarda Yeni Əhdin (Luka 22:20). * 26:31 Zək. 13:7 ‡ 26:31 Məni atıb gedəcəksiniz – hərfi tərcümədə Məndə bürəyəcəksiniz. * 26:32 Mat. 28:16

oturub-qalın». ³⁷ O, Peter ilə Zavdayın iki oğlunu Özü ilə apardı. Özündə bir kədər və narahatlıq hiss etməyə başladı. ³⁸ Onlara belə dedi: «Ürəyimi elə dərin kədər bürüyüb, az qalır ki, ölüm. Burada qalın və Mənimlə birlikdə oyaq olun».

³⁹ İsa bir qədər irəli getdi və üzüstə yerə qapanıb dua etdi: «Ey Atam, mümkündürsə, qoy bu kasa S Məndən yan keçsin. Amma Mənim yox, Sənin iradənin olsun». ⁴⁰ İsa şagirdlərin yanına qayıdıb gördü ki, onlar yatıb. O, Peteri səslədi: «Məgər Mənimlə birlikdə bir saat oyaq qala bilməzdinizmi? ⁴¹ Oyaq durub dua edin ki, sınağa düşməyəsiz. Ruh həvəsli, cisim isə gücsüzdür». ⁴² İsa yenə ikinci dəfə uzaqlaşdı və dua etdi: «Ey Atam, əgər Mən içmədən bu kasanın yan keçməsi mümkün deyilsə, qoy Sənin iradənin olsun».

⁴³ İsa qayıdanda gördü ki, onlar yenə yatıb. Çünki onların gözləri yumulurdu. ⁴⁴ Onları tərk edib təkrarən uzaqlaşdı, yenə eyni sözlərlə üçüncü dəfə dua etdi. ⁴⁵ Sonra İsa şagirdlərin yanına qayıdıb onlara dedi: «Hələ də yatıb dincəlirsiniz? Budur, vaxt yaxınlaşıb və Bəşər Oğlu günahkarların əlinə təslim olunur. ⁴⁶ Qalxın gedək. Budur, Mənə xəyanət edən gəlidir!»

İsa həbs olunur

(Mark 14:43-50; Luka 22:47-53; Yəh. 18:3-12)

⁴⁷ İsa hələ danışarkən On İki şagirddən biri olan Yəhuda gəldi. Onun yanında başçı kahinlərin və xalqın ağsaqqallarının göndərdiyi əli qılıncı və dəyənəkli böyük bir dəstə adam var idi. ⁴⁸ İsayə xəyanət edən Yəhuda onlara işarə ilə bildirib demişdi: «Kimi öpsəm, İsa Odur, Onu tutun». ⁴⁹ O anda İsayə yaxınlaşıb «Salam, Rəbbi!» deyərək Onu öpdü. ⁵⁰ İsa da ona «Dostum, nə üçün gəlmisən?» dedi. Elə bu vaxt İsayə yaxınlaşıb əl ataraq Onu tutdular. ⁵¹ Onda İsa ilə birlikdə olanlardan biri əl atıb qılıncını çəkdi və baş kahinin qulunu vurub qulağını qopartdı. ⁵² İsa ona dedi: «Qılıncını yerinə qoy, çünki qılınc çəkənlərin hamısı qılıncı ilə məhv olacaq. ⁵³ Yoxsa elə düşünürsən ki, Atamdan yardım istəyə bilmərəm? İstəsəm, dərhal Mənə on iki legiondan ^{**} artıq mələk göndərəm. ⁵⁴ «Bunların olması gərəkdir» deyən Müqəddəs Yazılar onda bəs necə yerinə yetərdi?»

⁵⁵ *Həmin vaxt İsa camaata dedi: «Nə üçün quldur üstünə gələn kimi qılınc və dəyənəklərlə Məni tutmağa gəlmisiniz? Hər gün məbəddə oturub ^{††} təlim verirdim, heç Məni tutmadınız. ⁵⁶ Amma bunların hamısı peyğəmbərlərin Yazıları

S **26:39** Kasa – İsanın çarmıxdakı ölümünün rəmzi. **** 26:53** Legion – təqribən 6000 əsgər. *** 26:55** Luka 19:47; 21:37 **†† 26:55** Oturub – bəzi əlyazmalarda sizinlə birgə oturub.

yerinə yetsin deyə baş verdi». Onda bütün şagirdlər İsanı atıb qaçdılar.

İsa Ali Şuranın önündə

(Mark 14:53-65; Luka 22:54-55,63-71; Yəh. 18:13-24)

⁵⁷ İsanı həbs edənlər Onu baş kahin Qayafanın yanına gətirdilər. İlahiyyatçılar və ağsaqqallar da oraya topladı. ⁵⁸ Peter uzaqdan baş kahinin həyatınə qədər İsanın ardınca gedirdi, sonu görmək üçün içəri girib mühafizəçilərlə birgə oturdu.

⁵⁹ Başçı kahinlər^{††} və Ali Şuranın hamısı İsanı edam etmək üçün Onun əleyhinə yalançı şahidlik ifadəsi axtarırdılar. ⁶⁰ *Çoxlu yalançı şahid gəldi, lakin yenə də axtarıqlarını tapmadılar. Axırda iki şahid gəlib ⁶¹ dedi: «Bu Adam dedi: «Mən Allahın məbədini dağıdıb üç gün ərzində tikə bilərəm»».

⁶² Baş kahin ayağa qalxıb İsayə dedi: «Sənin heç cavabın yoxdur? Onlar Sənin əleyhinə bu nə ifadədir verirlər?» ⁶³ Amma İsa susmaqda davam etdi. Baş kahin isə Ona dedi: «Səni var olan Allaha and etdirirəm, bizə de, Allahın Oğlu Məsih Sənsənmi?» ⁶⁴ *İsa da ona dedi: «Sənin dediyin kimidir. Hətta sizə deyirəm: bundan sonra Bəşər Oğlunun Qüdrətli Olanın^{§§} sağında oturduğunu və göyün buludları üzərində gəldiyini görəcəksiniz». ⁶⁵ *Onda baş kahin əynindəki paltarını cırıb dedi: «O, Allaha küfr etdi! Artıq şahidlərə nə ehtiyacımız var? Elə indi Onun küfr söylədiyini eşitdiniz! ⁶⁶ Bəs buna nə deyirsiniz?» Onlar cavab verib dedilər: «O, ölüm cəzasına layiqdir».

⁶⁷ *Elə bu vaxt İsanın üzünə tükürüb yumruq vurdular. Bəziləri də Ona şillə vuraraq ⁶⁸ dedilər: «Ey Məsih, bizə peyğəmbərlik elə görək, Səni vuran kimdir?»

Peter İsanı inkar edir

(Mark 14:66-72; Luka 22:56-62; Yəh. 18:15-18,25-27)

⁶⁹ Peter isə bayırda, həyətdə oturmuşdu. Bir qarabaş ona yaxınlaşıb dedi: «Sən də Qalileyalı İsa ilə birlikdə idin». ⁷⁰ Amma Peter hamının qarşısında inkar edərək dedi: «Bilmirəm, sən nə danışırısan». ⁷¹ Sonra darvazaya gələndə başqa bir qarabaş onu görüb oradakılara dedi: «Bu adam Nazaretli İsa ilə birlikdə idi». ⁷² Peter yenə inkar edib and içdi: «Mən o Adamı tanımıram». ⁷³ Bir az sonra orada duranlar gəlib Peterə dedilər: «Doğrudan da, sən də onlardansan, çünki nitqin səni ifşa edir». ⁷⁴ Peter özünü qarğayıb and içərək dedi: «O Adamı tanımıram».

†† **26:59** Kahinlər – bəzi əlyazmalarda kahinlər, ağsaqqallar. * **26:60** Yəh. 2:19

* **26:64** Dan. 7:13 §§ **26:64** Qüdrətli Olan – yəni Allah. * **26:65** Lev. 24:16

* **26:67** Yeş. 50:6

Həmin anda xoruz banladı. ⁷⁵ Peter İsanın «xoruz banlamazdan əvvəl sən Məni üç dəfə inkar edəcəksən» dediyi sözü yadına saldı. Ona görə oradan çıxıb hönkür-hönkür ağladı.

27

Yəhuda özünü asır

(Mark 15:1; Luka 23:1-2; Yəh. 18:28; Həv. 1:18-19)

¹ Səhər açılarda bütün başçı kahinlərlə xalqın ağsaqqalları İsanı edam etmək üçün məşvərət etdilər. ² İsanın əl-qolunu bağlayaraq vali Pilatın yanına aparıb ona təslim etdilər.

³ O zaman İsayə xəyanət edən Yəhuda Onun məhkum edildiyini görəndə peşman oldu. Otuz gümüşü başçı kahinlərə və ağsaqqallara geri gətirib ⁴ «mən təqsirsiz qanı təslim etməklə günah işlətdim» dedi. Onlarsa ona «Bundan bizə nə? Özün bilərsən» dedilər. ⁵ Yəhuda gümüş pulları məbədin içinə atıb oradan çıxdı, gedib özünü asdı.

⁶ Başçı kahinlər gümüş pulları götürüb dedilər: «Madam ki qan bahasıdır, bu gümüş pulları məbədin xəzinəsinə qoymağa icazəmiz yoxdur». ⁷ Öz aralarında məşvərət keçirərək o pulla yadelliləri dəfn etmək üçün dulusçunun tarlasını satın aldılar. ⁸ Buna görə o tarlaya bu günə qədər «Qan tarlası» deyilir. ^{9*} Beləcə Yeremya peyğəmbər vasitəsilə söylənən bu söz yerinə yetdi:

«İsrail övladlarının qiymətləndirdiyi Adamın dəyərini – otuz gümüşü aldılar ¹⁰ və Rəbbin mənə buyurduğu kimi dulusçunun tarlası üçün verdilər».

İsa Romalı vali Pilatın önündə

(Mark 15:2-15; Luka 23:3-5,13-25; Yəh. 18:29–19:16)

¹¹ İsa valinin önündə dayanmışdı. Vali Ondan «Yəhudilərin Padşahı Sənsənmi?» deyər soruşdu. İsa da ona dedi: «Sənin dediyin kimidir». ¹² Başçı kahinlər və ağsaqqallar Onu ittiham etdikləri vaxt İsa heç bir cavab vermədi. ¹³ Onda Pilat Ona dedi: «Sənin əleyhinə edilən bu qədər şəhadəti eşitmirsənmi?» ¹⁴ İsa onun heç bir sözünə cavab vermədi. Vali buna çox heyrətləndi.

¹⁵ Hər Pasxa bayramında valinin xalqın istədiyi bir məhbusu azad etməsi adət idi. ¹⁶ O günlərdə Barabba adlı məşhur bir məhbus həbsdə saxlanılırdı. ¹⁷ Beləliklə, onlar bir yerə toplaşdıqları vaxt Pilat onlardan soruşdu: «Sizin üçün kimi azad etməyimi istəyirsiniz? Barabbanı, yoxsa Məsih deyilən İsanı?» ¹⁸ Çünki bilirdi ki, onlar İsanı paxıllıqdan təslim etmişdilər.

* 27:9 Zək. 11:12-13

¹⁹ Pilat hökm kürsüsündə oturarkən arvadı «o saleh Adamların heç bir işin olmasın, çünki bu gün rüyada Ona görə çox əzablar çəkmişəm» deyərək xəbər göndərdi.

²⁰ Başçı kahinlər və ağsaqqallarsa xalqı təhrik edirdilər ki, Barabbanın azad olmasını, İsanınsa ölümünü istəsinlər. ²¹ Vali onlardan soruşdu: «İkisindən hansını sizin üçün azad etməyimi istəyirsiniz?» Onlar da «Barabbanı» dedilər. ²² Pilat onlara «Elə isə Məsih deyilən İsayə nə edim?» dedi. Onların hamısı «Çarmıxa çəkilsin!» dedilər. ²³ Vali «Axı O nə pislik edib?» deyərək soruşdu. Onlarsa «Çarmıxa çəkilsin!» deyərək daha ucadan bağırtdılar.

²⁴ *Pilat əlindən heç bir şeyin gəlmədiyini və əksinə, iğtişanın gücləndiyini görərkən su götürüb xalqın önündə əllərini yudu və belə dedi: «Mən bu Adamın *qanı üçün təqsirkar deyiləm, qoy sizin boynunuzda qalsın». ²⁵ Bütün xalq cavab verib dedi: «Onun qanının məsuliyyəti bizim və övladlarımızın üzərinə olsun!» ²⁶ Onda Pilat onlar üçün Barabbanı azad etdi. İsanı isə qamçılattıqdan sonra çarmıxa çəkilməyə təslim etdi.

Əsgərlər İsanı təhqir edir
(Mark 15:16-20; Yəh. 19:2-3)

²⁷ Sonra valinin əsgərləri İsanı vali sarayına apardılar. Bütün alayı Onun başına topladılar. ²⁸ Onu soyundurub al rəngli xalat geyindirdilər. ²⁹ Tikanlardan bir tac hörüb başına qoydular, sağ əlinə də bir qamış verdilər. Önündə diz çöküb «Yəhudilərin Padşahı sağ olsun!» deyərək Onu ələ saldılar. ³⁰ Ona tüpürdülər, qamışı götürüb başına vurdular. ³¹ Onu ələ salandan sonra xalata əynindən çıxarıb Öz paltarını geyindirdilər. Sonra Onu çarmıxa çəkməyə apardılar.

İsa çarmıxa çəkilir
(Mark 15:21-32; Luka 23:26-43; Yəh. 19:17-25)

³² Bayıra çıxanda Şimon adlı Kirenalı bir adamla rastlaşdılar. Onu İsanın çarmıxını daşımağa məcbur etdilər.

³³ Qolqota, yəni «Kəllə yeri» adlanan yerə gələndə ³⁴ Ona içməyə ödlə qarışıq şərab verdilər. İsa onu daddıqda içmək istəmədi. ³⁵ *Əsgərlər† Onu çarmıxa çəkdilər və püşk ataraq paltarlarını aralarında bölüşdürdülər. ³⁶ Sonra orada oturub Onun keşiyini çəkdilər. ³⁷ Baş üzərinə «Yəhudilərin Padşahı İsa budur» ittihamını yazıb qoydular. ³⁸ O zaman İsa ilə birlikdə biri sağında, biri də solunda iki quldur da çarmıxa çəkildi.

* 27:24 Qanun. 21:6-9 * 27:24 Adamın – bəzi əlyazmalarda saleh Adamın.

* 27:35 Zəb. 22:18 † 27:35 Əsgərlər – bəzi əlyazmalarda Peyğəmbərin dediyi «aralarında paltarlarını bölüşdürdülər, geyimim üçün püşk atdılar» sözü yerinə yetsin deyərək əsgərlər (Yəh. 19:24).

39 * Gəlib-keçənlər başlarını yırgalayıb Ona böhtan ataraq 40 * «Ey məbədi dağıdıb üç gündə tikən! Əgər Allahın Oğlusansa, Özünü xilas et və çarmıxdan düş!» deyirdilər. 41 Başçı kahinlər də ilahiyyatçılar və ağsaqqallarla birgə eyni şəkildə İsanı ələ salaraq deyirdilər: 42 «Başqalarını xilas edirdi, amma Özünü xilas edə bilmir! İsrailin Padşahıdır, qoy indi çarmıxdan düşsün və biz də Ona iman edək. 43 * Allaha güvənirdi. Allah Onu sevirsə, qoy indi xilas etsin! Çünki “Mən Allahın Oğluyam” dedi». 44 İsa ilə birlikdə çarmıxa çəkilən quldurlar da Onu təhqir edirdilər.

İsanın ölümü

(Mark 15:33-41; Luka 23:44-49; Yəh. 19:25-30)

45 Altıncı saatdan † doqquzuncu saata qədər § bütün yer üzünə qaranlıq çökdü. 46 * Doqquzuncu saata yaxın İsa uca səslə nida edərək dedi:

«Eli, Eli, lema şabaqtanı?»

Bu «Ey Allahım, Allahım, niyə Məni tərk etdin?» deməkdir.

47 Orada dayananların bəzisi bunu eşidərkən dedilər: «Bu Adam İlyası çağırır». 48 * Aralarından biri dərhal qaçıb bir süngər gətirdi, şərab sirkəsinə batırıb bir qamışın ucuna keçirərək İsayə verdi ki, içsin. 49 O biriləri isə dedilər: «Onu rahat burax, görək İlyas gəlib Onu xilas edəcəkmimi?» 50 İsa yenə uca səslə qışqırıb ruhunu tapşırırdı.

51 * O anda məbədin pərdəsi yuxarıdan aşağıya qədər iki yerə parçalandı. Yer sarsıldı, qayalar yarıldı. 52 Qəbirlər açıldı, vəfat etmiş bir çox müqəddəs cəsədi dirildi. 53 Onlar İsanın dirilməsindən sonra qəbirlərdən çıxıb müqəddəs şəhərə** girdilər və bir çox insana göründülər.

54 İsayə nəzarət edən yüzbaşı və onunla birlikdə olan əsgərlər zəlzələni və baş verən şeyləri gördükdə «doğrudan da, bu Adam Allahın Oğlu idi» deyərək dəhşətə düşdülər.

55 * Orada olub-keçənlərə uzaqdan baxan bir çox qadın var idi ki, xidmət etmək üçün Qalileyadan İsanın ardınca gəlmişdilər. 56 Məcdəlli Məryəm, Yaqub ilə Yusifin anası Məryəm və Zavdayın oğullarının anası da onların arasında idi.

İsanın dəfni

(Mark 15:42-47; Luka 23:50-56; Yəh. 19:38-42)

* 27:39 Zəb. 22:7; 109:25 * 27:40 Mat. 26:61; Yəh. 2:19 * 27:43 Zəb. 22:8

† 27:45 Altıncı saat – hazırkı vaxtla günorta saat on iki. § 27:45 Doqquzuncu saat – hazırkı vaxtla günortadan sonra saat üç. * 27:46 Zəb. 22:1 * 27:48 Zəb. 69:21 * 27:51 Çix. 26:31-33 ** 27:53 Müqəddəs şəhərə – yəni Yerusəlimə.

* 27:55 Luka 8:2-3

⁵⁷ Axşam düşəndə İsanın şagirdi olmuş varlı bir adam – Yusuf adlı bir Arimateyalı gəldi. ⁵⁸ O, Pilatın yanına gedib İsanın cəsədini istədi. Pilat da cəsədin ona verilməsini əmr etdi. ⁵⁹ Yusuf cəsədi alıb təmiz bir kəfənə bükdü. ⁶⁰ Onu qaya içində qazdığı öz yeni qəbrinə qoydu və qəbirin ağzına bir iri daş yuvarlayıb getdi. ⁶¹ Məcdəlli Məryəm və o biri Məryəm orada, qəbirin qarşısında oturmuşdular.

⁶² *Ertəsi gün, yəni Hazırlıq günündən†† sonrakı gün başçı kahinlərlə fariseylər Pilatın yanına toplaşdı ⁶³ dedilər: «Ağa, biz xatırlayırıq ki, o yalançı hələ sağ ikən “üç gün sonra diriləcəyəm” demişdi. ⁶⁴ Ona görə də əmr et ki, üçüncü günə qədər qəbirin təhlükəsizliyi qorunsun. Yoxsa şagirdləri gəlib†† Onu oğurlayar və xalqa “O, ölümlər arasından dirildi” deyərlər. Axırını yalan birincisindən daha pis olar». ⁶⁵ Pilat onlara dedi: «Bir dəstə keşikçi götürün, gedin, bacardığımız kimi qəbirin təhlükəsizliyini qoruyun». ⁶⁶ Onlar gedib qəbirin qarşısında keşikçi dəstəsi qoydular və qəbir daşına möhür basdılar. Beləliklə, qəbirin təhlükəsizliyi qorundu.

28

İsanın dirilməsi

(Mark 16:1-11; Luka 24:1-12; Yəh. 20:1-18)

¹ Şənbə günü keçəndən sonra, həftənin ilk günü* səhər dan yeri ağaranda Məcdəlli Məryəm və o biri Məryəm qəbiri görməyə gəldilər. ² Budur, böyük bir zəlzələ oldu. Çünki Rəbbin bir mələyi göydən enib gələrək daşı bir tərəfə yuvarladı və üzərində oturdu. ³ Onun görünüşü şimşək kimi, paltarları isə qar kimi ağ idi. ⁴ Keşikçilər qorxudan titrəyib ölü kimi oldular. ⁵ Mələk qadınlara müraciət edərək dedi: «Siz qorxmayın! Çarmıxa çəkilmiş İsanı axtardığınızı bilirəm. ⁶ O burada yoxdur, dediyi kimi dirilmişdir! Gəlin, Onun† yatdığı yeri görün. ⁷ Tez gedin, Onun şagirdlərinə belə söyləyin: “İsa ölümlər arasından dirildi. Qalileyaya sizdən qabaq gedir. Onu orada görə bilərsiniz”. Budur, mən sizə xəbər verdim».

⁸ Qadınlar qorxu və böyük sevinclə dərhal qəbirdən çıxdılar. Onun şagirdlərinə xəbər verməyə qaçdılar. ⁹ Amma‡ budur, İsa «Sizə salam!» deyə onların qarşısına çıxdı. Onlar da yaxınlaşıb İsanın ayaqlarına sarılaraq Ona səcdə qıldılar. ¹⁰ İsa onlara dedi:

* 27:62 Mat. 16:21; 17:23; 20:19; Mark 8:31; 9:31; 10:32-34; Luka 9:22; 18:31-33

†† 27:62 Hazırlıq günü – yəni Yəhudilərdə müqəddəs sayılan Şənbə günü üçün hazırlıq görülən cümə günü. ††† 27:64 Gəlib – bəzi əlyazmalarda gecə gəlib.

* 28:1 Həftənin ilk günü – yəni bazar günü. † 28:6 Onun – bəzi əlyazmalarda Rəbbin. ‡ 28:9 Amma – bəzi əlyazmalarda Amma onlar Onun şagirdlərinə xəbər verməyə gedərkən.

«Qorxmayın! Gedin, qardaşlarıma xəbər verin ki, Qalileyaya getsinlər. Məni orada görəcəklər».

Keşikçilərin gətirdiyi xəbər

¹¹ Qadınlar hələ yolda ikən keşikçilərdən bəzisi şəhərə gəlib baş verən bütün şeyləri başçı kahinlərə bildirdilər. ¹² Onlar ağsaqqallarla toplaşib məşvərət keçirdikdən sonra əsgərlərə çoxlu pul verib dedilər: ¹³ «Deyərsiniz ki, şagirdləri gecə biz yatanda gəlib Onu oğurlayıblar. ¹⁴ Əgər bu xəbər valinin qulağına gedib çatsa, biz onu inandırarıq, sizi də bəladan qurtararıq». ¹⁵ Beləliklə, əsgərlər pulu alıb tapşırıldığı kimi etdilər. Bu söz bu günə kimi Yəhudilər arasında yayılmışdır.

İsa şagirdlərinə tapşırıq verir

(*Mark 16:14-18; Luka 24:36-49; Yəh. 20:19-23; Həv. 1:6-8*)

¹⁶* On Bir şagird Qalileyaya, İsanın onlara təyin etdiyi dağa getdi. ¹⁷ İsanı gördükdə Ona səcdə qıldılar. Bəzisi isə şübhə etdi. ¹⁸ İsa yaxınlaşıb onlara dedi: «Göydə və yer üzündə bütün səlahiyyət Mənə verilmişdir. ¹⁹ Beləliklə, gedin, bütün millətləri Mənim şagirdim edin; onları Ata, Oğul və Müqəddəs Ruh adı ilə vəftiz edin; ²⁰ sizə əmr etdiyim hər şeyə riayət etməyi onlara öyrədin. Budur, Mən dövrün sonuna qədər hər gün sizinləyəm».

* **28:16** Mat. 26:32; Mark 14:28

MARKIN NƏQL ETDİYİ MÜJDƏ GİRİŞ

«*Markın nəql etdiyi Müjdə*» «Allahın Oğlu İsa Məsihin Müjdəsinin başlanğıcı» bəyanatı ilə başlayır. İsa burada fəal və səlahiyyətə malik olan Şəxs kimi təsvir olunur.

Onun səlahiyyəti öyrətdiyi təlimdə, cinlərə qalib gəlməsində və insanların günahlarının bağışlanmasında aşkara çıxır. İsa Özü barəsində deyirdi ki, «Bəşər Oğlunun yer üzündə günahları bağışlamaq səlahiyyəti var» (2:10).

Mark İsadən danışarkən Onun barəsində açıq, çox qüdrətli tərzdə nəql edir. O, İsanın dediklərindən və təlimindən daha çox Onun etdiyi işləri vurğulayır. Vəftizçi Yəhyanın meydana çıxması, İsanın vəftizi və sınağa çəkilməsi barədə qısaca giriş verən müəllif dərhal İsanın şəfa vermə xidmətinə və təlim verməsinə keçir. Vaxt getdikcə İsanın ardıcılıarı Onu daha yaxşı başa düşür, İsanın rəqibləri isə Ona qarşı daha da çox nifrət hissi ilə dolur. Son fəsilər İsanın yer üzündə son həftəsini, xüsusilə, Onun çarmıxa çəkilməsini və dirilməsini təsvir edir.

Kitabın məzmunu:

1:1-13 Müjdənin başlanğıcı

1:14–9:50 İsanın Qalileyada ictimai xidməti

10:1-52 Qalileyadan Yerusəlimə

11:1–15:47 İsanın Yerusəlimdəki son günləri

16:1-8 İsanın dirilməsi

16:9-20 Dirilmiş Rəbbin görünməsi və göyə qaldırılması

Vəftizçi Yəhyanın gəlişi

(*Mat. 3:1-12; Luka 3:1-18; Yəh. 1:19-28*)

¹ Allahın Oğlu İsa Məsihin Müjdəsinin başlanğıcı.

² *Yeşaya peyğəmbərin kitabında belə yazılıb:

«Budur, Sənin önündə Öz elçimi göndərirəm.

O Sənin yolunu hazırlayacaq.

³ *Səhrada nida edənin səsi gəlir:

«Rəbbin yolunu hazırlayın,

Onun keçəcəyi yerləri düz edin».

⁴ Yazıldığı kimi vəftiz edən Yəhya çöldə meydana çıxdı. O, insanların günahlarının bağışlanması üçün onların tövbə edib

* 1:2 Mal. 3:1 * 1:3 Yeş. 40:3

vəftiz olunmasını vəz edirdi. ⁵ Bütün Yəhudeya diyarından olanlar və Yerusəlim sakinlərinin hamısı onun yanına gəlirdi. Onlar günahlarını etiraf edərək onun tərəfindən İordan çayında vəftiz olunurdular. ⁶ *Yəhya dəvə yunundan paltar geymiş, belinə dəri qurşaq bağlamışdı, çəyirtkə və çöl balı yeyirdi.

⁷ Yəhya belə vəz edirdi: «Məndən sonra məndən daha Qüdrətlisi gəlir. Mən əyilib Onun çarıqlarının bağını açmağa belə, layiq deyiləm. ⁸ Mən sizi su ilə vəftiz etdim, amma O sizi Müqəddəs Ruhla vəftiz edəcək».

İsanın vəftiz olunması və sinağa çəkilməsi

(Mat. 3:13–4:11; Luka 3:21–22; 4:1–13)

⁹ O günlərdə İsa Qalileyanın Nazaret şəhərindən gəlib Yəhya tərəfindən İordan çayında vəftiz olundu. ¹⁰ İsa sudan çıxan kimi göylərin yarıldığını və Ruhun göyərçin kimi Öz üzərinə endiyini gördü. ¹¹ *Göylərdən bir səda gəldi: «Sən Mənim sevimli Oğlunsan, Səndən razıyam».

¹² Ruh dərhal İsanı səhraya çəkib-apardı. ¹³ O, səhrada qırx gün qaldı və bu müddət ərzində Şeytan tərəfindən sinağa çəkildi. İsa vəhşi heyvanlar arasında idi və mələklər Ona xidmət edirdi.

İsa xidmətinə başlayır

(Mat. 4:12–17; Luka 4:14–15)

¹⁴ Yəhya həbs olunandan sonra İsa Qalileyaya gəlib Allahın Müjdəsini* vəz edirdi: ¹⁵ *«Vaxt yetişib, Allahın Padşahlığı yaxınlaşıb. Tövbə edin və Müjdəyə inanın».

İlk şagirdlər

(Mat. 4:18–22; Luka 5:1–11)

¹⁶ İsa Qalileya gölünün sahilindən keçərkən suya tor atan Şimonu və qardaşı Andreyi gördü. Bu adamlar balıqçı idi. ¹⁷ İsa onlara dedi: «Ardınca gəlin, Mən sizi elə balıqçı edəcəyəm ki, insan tutacaqsınız». ¹⁸ Onlar dərhal torları kənara atıb Onun ardınca getdilər. ¹⁹ İsa bir az irəli gedib Zavday oğlu Yaqubu və qardaşı Yəhyanı gördü. Onlar qayıqda torlarını düzəldirdilər. ²⁰ İsa dərhal onları çağırdı. Onlar da qayıqda olan ataları Zavdayı və muzzdlu işçiləri qoyub Onun ardınca getdilər.

İsa Kefernahum sinaqoqunda natəmiz ruhu qovur

(Luka 4:31–37)

²¹ Onlar Kefernahuma gəldilər. Şənbə günü İsa sinaqoqa girib təlim öyrətməyə başladı. ²² *Onun təliminə

* 1:6 2Pad. 1:8 * 1:11 Zəb. 2:7; Yeş. 42:1; Mat. 3:17; 12:18; Mark 9:7; Luka 3:21–22 * 1:14 Allahın Müjdəsini – bəzi əlyazmalarda Allahın Padşahlığının Müjdəsi. * 1:15 Mat. 3:1–2 * 1:22 Mat. 7:28–29

təaccüblənirdilər, çünki onlara ilahiyyatçılar kimi deyil, səlahiyyət sahibi kimi təlim öyrədirdi. ²³ Həmin vaxt onların sinaqoqunda natəmiz ruha tutulmuş bir nəfər var idi. O çıxırdı: ²⁴ «Ey Nazaretli İsa, bizdən nə istəyirsən? Bizi məhv etməyəmi gəlmisən? Mən bilirəm, Sən Kimsən: Allahın Müqəddəsisən!» ²⁵ Amma İsa ona qadağan edib dedi: «Sus və bu adamdan çıx!» ²⁶ Natəmiz ruh bu adamı sarsıdıb bərkdən çıxıraraq ondan çıxdı. ²⁷ Hamını heyrət bürüdü və onlar bir-birindən soruşdular: «Bu nədir? Səlahiyyətli yeni bir təlimdir! O, natəmiz ruhlara belə, əmr edir və bunlar da Ona itaət edirlər». ²⁸ İsa haqqında xəbər dərhal Qalileya bölgəsinin hər tərəfinə yayıldı.

İsa çox adama şəfa verir
(Mat. 8:14-17; Luka 4:38-41)

²⁹ Onlar sinaqoqdan çıxan kimi Yaqub və Yəhya ilə birgə Şimon və Andreyin evinə getdilər. ³⁰ Şimonun qayınanası qızdırma içində yatırdı. Bunu dərhal İsaya xəbər verdilər. ³¹ İsa xəstənin yanına gəlib əlindən tutaraq onu qaldırdı və qadının qızdırması düşdü. Qadın onlara xidmət etməyə başladı.

³² Axşam gün batanda bütün xəstələri və cinə tutulmuşları İsanın yanına gətirdilər. ³³ Bütün şəhər əhalisi qapının yanına yığıldı. ³⁴ İsa müxtəlif xəstəliyə tutulan çox adama şəfa verdi və bir çox cinləri qovdu. Amma cinlərə danışmağa izin vermədi, çünki onlar İsanın Kim olduğunu bilirdilər.

İsa vəzini davam etdirir
(Luka 4:42-44)

³⁵ Səhər alaqranlıqda İsa qalxıb evdən çıxdı və kimsəsiz bir yerə gedib orada dua etdi. ³⁶ Şimon və onun yanındakılar İsanın ardınca düşdülər. ³⁷ Onu tapıb dedilər: «Hamı Səni axtarır». ³⁸ İsa onlara dedi: «Gəlin başqa yerlərə – ətrafdakı şəhərlərə gedək və orada da vəz edim, çünki Mən bunun üçün gəlmişəm». ³⁹ *Beləliklə, İsa onların sinaqoqlarında vəz edərək və cinləri qovaraq bütün Qalileyanı gəzib-dolaşdı.

İsa cüzamlıya şəfa verir
(Mat. 8:1-4; Luka 5:12-16)

⁴⁰ Bir gün cüzamlı bir adam İsanın yanına gəldi və diz çöküb yalvardı: «Əgər istəsən, məni pak edə bilərsən». ⁴¹ İsanın ona rəhmi gəldi. Əlini uzadıb ona toxundu və dedi: «İstəyirəm, pak ol!» ⁴² Dərhal bu adam cüzamdan sağalıb pak oldu, ⁴³ İsa o an onu yola salıb ciddi tapşırıraq ⁴⁴ *belə dedi: «Bax heç kəsə

* 1:39 Mat. 4:23; 9:35 * 1:44 Lev. 14:1-32

bir söz demə, lakin get, özünü kahinə göstər. Hər kəsə şəhadət olsun deyə cüzamdan paklandığını üçün Musanın buyurduğu təqdimləri apar». ⁴⁵ Lakin o çıxıb bu sözü vəz edərək hər yanda yaymağa başladı. Ona görə də İsa artıq heç bir şəhərə açıq girə bilmirdi, amma kənarda, kimsəsiz yerlərdə qalır və adamlar hər tərəfdən Onun yanına gəlirdi.

2

İsa iflicə şəfa verir

(Mat. 9:1-8; Luka 5:17-26)

¹ Bir neçə gün sonra İsa yenə Kefernahuma gələndə Onun evdə olma xəbəri yayıldı. ² O qədər çox adam yığıldı ki, qapının yanında durmağa belə, yer qalmamışdı. İsa onlara kəlamı vəz edirdi. ³ Adamlar dörd nəfərin daşdığı bir iflici Onun yanına gətirdilər. ⁴ Amma böyük izdihama görə onu İsayə yaxın gətirə bilmədilər. Ona görə də İsa olan evin damını söküb yer açandan sonra iflici yatdığı döşəklə birgə aşağı endirdilər. ⁵ İsa onların imanını görəndə iflic olan adama dedi: «Oğlum, günahların bağışlandı». ⁶ Lakin orada oturan bəzi ilahiyyatçılar ürəklərində belə düşündülər: ⁷ «Bu Adam niyə belə danışır? Bu ki küfrdür! Tək Allahdan başqa günahları kim bağışlaya bilər?» ⁸ İsa dərhal onların ürəyində nə fikirləşdiyini ruhən dərk edib dedi: «Niyə ürəyinizdə belə düşünürsünüz? ⁹ Bax hansı daha asandır? İflicə “günahların bağışlandı” deməkmi, yoxsa “Qalx, döşəyini götür və yeri!” demək? ¹⁰ Lakin siz bilin ki, Bəşər Oğlunun yer üzündə günahları bağışlamaq səlahiyyəti var» və iflicə dedi: ¹¹ «Sənə deyirəm, qalx, döşəyini götür və evinə get!» ¹² Xəstə qalxdı və dərhal döşəyini götürərək hamının qarşısında çıxıb getdi. Hamı mat qaldı və Allahı izzətləndirib dedi: «Biz heç vaxt belə şey görməmişik».

Levi şagirdlərə qoşulur

(Mat. 9:9-13; Luka 5:27-32)

¹³ İsa yenə gölün sahilinə çıxdı. Bütün izdiham Onun yanına toplaşdı və O, camaata təlim öyrədirdi. ¹⁴ Yolu keçəndə vergi yığılan yerdə oturan Halfay oğlu Levinı görüb ona dedi: «Ardımca gəl». O da durub İsanın ardınca getdi.

¹⁵ İsa Levinin evində süfrəyə oturanda bir çox vergiyiğanlarla günahkarlar gəlib Onunla və şagirdləri ilə birgə oturdular. Çünki İsanın ardınca gedənlər çox idi. ¹⁶ Fariseylərdən olan ilahiyyatçılar* İsanın günahkarlar və vergiyiğanlarla birgə yemək yediyini görüb Onun şagirdlərinə dedilər: «O niyə vergiyiğanlar

* **2:16** Fariseylərdən olan ilahiyyatçılar – bəzi əlyazmalarda İlahiyyatçılar və fariseylər.

və günahkarlarla birgə yemək yeyir?»[†] 17 İsa bunu eşidəndə onlara dedi: «Sağlamların deyil, xəstələrin həkimə ehtiyacı var. Mən salehləri deyil, günahkarları çağırmaq[‡] üçün gəlmişəm».

Oruc barəsində sual
(Mat. 9:14-17; Luka 5:33-39)

18 Yəhyanın şagirdləri və fariseylər oruc tuturdular. Bəzi adamlar İsanın yanına gəlib soruşdular: «Nə üçün Yəhyanın şagirdləri və fariseylərin şagirdləri oruc tutur, amma Sənin şagirdlərin oruc tutmur?» 19 İsa onlara cavab verdi: «Bəy yanlarında olanda sağdışı və soldışı oruc tutarmı? Nə qədər ki bəy onların yanındadır, onlar oruc tutmazlar. 20 Lakin bəyin onların arasından aparılacağı günlər gələcək və o zaman oruc tutacaqlar.

21 Heç kim köhnə paltara təzə parçadan yamaq vurmaz. Yoxsa təzə yamaq köhnə paltardan qopar və yırtıq daha pis olar. 22 Heç kim təzə şərabi köhnə tuluqlara doldurmaz. Yoxsa şərab tuluqları partladar, həm şərab, həm də tuluqlar zay olar. Təzə şərab təzə tuluqlara doldurulmalıdır».

Şənbə günü haqqında təlim
(Mat. 12:1-8; Luka 6:1-5)

23 *Bir Şənbə günü İsa taxıl zəmiləri arasından keçirdi. Şagirdləri yoldan keçərkən sünbülləri qırmağa başladılar. 24 Fariseylər Ona dedilər: «Bəs niyə onlar Şənbə günü qadağan olunan işləri görürlər?» 25 *İsa onlara dedi: «Davud və yanındakılar ac və möhtac olanda nə etdiklərini heç oxumamısınızmi? 26 O, baş kahin Evyatarın dövründə Allahın evinə girdi; kahinlərdən başqa heç kəsə yeməyə icazə verilməyən təqdis çörəklərini yedi, yanındakılara da verdi». 27 Sonra İsa onlara dedi: «İnsan Şənbə günü üçün deyil, Şənbə günü insan üçün yaradılıb. 28 Bax Bəşər Oğlu Şənbə günününün də Sahibidir».

3

Əli qurumuş adamın şəfası
(Mat. 12:9-14; Luka 6:6-11)

1 İsa yenə də sinaqoqa girdi. Orada əli qurumuş bir adam var idi. 2 Bəzi adamlar İsanı ittiham etmək məqsədi ilə Ona göz qoyurdular ki, görsünlər, bu adama Şənbə günü şəfa verəcək ya yox. 3 İsa əli qurumuş adama dedi: «Qabağa çıx!» 4 Sonra İsa onlara dedi: «Hansına icazə var, Şənbə günü yaxşılıq, yoxsa pislilik etməyə, kiminsə canını xilas etməyə, yoxsa öldürməyə?»

† 2:16 Yemək yeyir – bəzi əlyazmalarda yeyib-içir.

‡ 2:17 Çağırmaq – bəzi

əlyazmalarda tövbəyə çağırmaq. * 2:23 Qanun. 23:25

* 2:25 Lev. 24:9; 1Şam.

Onlarsa susurdu. ⁵ İsa ətrafındakılara qəzəblə baxdı və onların inadkar ürəkli olduqlarına görə kədərlənib o adama dedi: «Əlini uzat!» O, əlini uzatdı və əli əvvəlki halına qayıtdı. ⁶ Fariseylər çıxıb İsanı necə məhv etmək barədə dərhal hirodçularla məsləhətləşdilər.

İsa xəstələrə şəfa verir
(Mat. 4:24-25; Luka 6:17-19)

⁷ İsa şagirdləri ilə birgə gölün bir tərəfinə çəkildi. Onun ardınca isə Qalileyadan böyük izdiham gəldi. ⁸ İsanın etdiklərini eşidəndə Onun yanına Yəhudeyadan, Yerusəlimdən, İdumeyadan, İordan çayının o biri tayından, Sur və Sidon bölgəsindən çoxlu adam gəldi. ⁹ *İsa izdiham Onu sıxışdırmanın deyə şagirdlərindən xahiş etdi ki, Onun üçün bir qayıq hazırlasınlar. ¹⁰ Çünki O, çox adama şəfa vermişdi. Buna görə bütün xəstələr Ona toxunmaq üçün can atırdılar. ¹¹ Natəmiz ruhlar İsanı görəndə önündə yerə sərilib ucadan çığırırdılar: «Sən Allahın Oğlusan!» ¹² Lakin İsa onlara qadağan etdi ki, Onun kim olduğunu deməsinlər.

On İki şagird
(Mat. 10:1-4; Luka 6:12-16)

¹³ İsa dağa çıxaraq Özünü istədiyi adamları yanına çağırırdı və onlar yanına gəldilər. ¹⁴ İsa on iki nəfəri həvari adlandıraraq * təyin etdi ki, bu adamlar Onun yanında olsun, həm də onları vəz etməyə göndərsin, ¹⁵ həmçinin cinləri qovmaq † səlahiyyətinə malik olsunlar. ¹⁶ Beləliklə, İsa bu on iki nəfəri təyin etdi: Peter adlandırdığı Şimon, ¹⁷ Bene-Rageş, yəni «ıldırım oğulları» adlandırdığı Zavday oğlu Yaqub və Yaqubun qardaşı Yəhya, ¹⁸ Andrey, Filip, Bartalmay, Matta, Tomas, Halfay oğlu Yaqub, Tadday, Kənançı ‡ Şimon ¹⁹ və İsayə xəyanət edən Yəhuda İskaryot.

İsa və Baal-Zevul
(Mat. 12:22-32; Luka 11:14-23)

²⁰ Sonra İsa evə getdi. § Yenə də izdiham yığıldığına görə onlar yeməyə belə, imkan tapa bilmədilər. ²¹ İsanın ailə üzvləri bu barədə eşidəndə Onu aparmağa gəldilər. Çünki fikirləşirdilər ki, O, ağılnı itirib. ²² *Yerusəlimdən gələn ilahiyyatçılar isə

* **3:9** Mark 4:1; Luka 5:1-3 * **3:14** Həvari adlandıraraq – bəzi əlyazmalarda bu sözlər yoxdur. † **3:15** Cinləri qovmaq – bəzi əlyazmalarda xəstəliklərə şəfa vermək və cinləri qovmaq. ‡ **3:18** Kənançı – Romalılara qarşı müqəddəs müharibəyə hazırlaşan yəhudi millətçi təşkilatının üzvünə verilən ad. § **3:20** İsa evə getdi – bəzi əlyazmalarda onlar evə getdilər. * **3:22** Mat. 9:34; 10:25

deyirdilər: «O, Baal-Zevula tutulub, cinlərin başçısının gücü ilə cinləri qovur».

23 İsa ilahiyatçıları yanına çağırıb onlarla bu barədə məsələrlə danışdı: «Şeytan Şeytanı necə qova bilər? 24 Əgər bir padşahlıq öz daxilindən bölünübsə, davam gətirməz. 25 Əgər bir ev öz daxilindən bölünübsə, davam gətirməz. 26 Şeytan da özünə qarşı qalxıb öz-özünə bölünübsə, davam gətirməz, yalnız axırı çatar. 27 Heç kim güclü adamın evinə girib əvvəlcə onun əl-qolunu bağlamadan malını qarət edə bilməz. Gərək o adamın əvvəlcə əl-qolunu bağlasın, sonra evini qarət etsin.

28 *Sizə doğrusunu deyirəm: bütün günahlar və nə qədər küfr söylənərsə, bəşər övladlarına bağışlanacaq. 29 Lakin kim Müqəddəs Ruha küfr edərsə, heç vaxt bağışlanmayacaq və günahı** boynunda əbədi qalacaq». 30 İsa bunu «Onda natəmiz ruh var» dediklərinə görə söylədi.

İsanın anası və qardaşları kimdir?

(Mat. 12:46-50; Luka 8:19-21)

31 İsanın anası və qardaşları gəldi. Onlar bayırda durdular və İsanın yanına xəbər göndərüb Onu çağırdılar. 32 Bir kütlə adam İsanın ətrafında oturmuşdu. Ona xəbər verdilər: «Budur, anan və bacı-qardaşların†† bayırda dayanıb Səni istəyirlər». 33 İsa onlara cavab verdi: «Mənim anam və qardaşlarım kimdir?» 34 Sonra ətrafında oturanlara baxaraq dedi: «Mənim anam və qardaşlarım bunlardır. 35 Çünki kim Allahın iradəsini yerinə yetirirsə, Mənim qardaşım, bacım və anam odur».

4

Səpilən toxum məsəli

(Mat. 13:1-23; Luka 8:4-15)

1 *İsa gölün sahilində yenə xalqa təlim öyrətməyə başladı. Yanına elə böyük izdiham toplaşdı ki, Özü bir qayığa minib gölün içərisində oturdu. Bütün izdiham isə gölün sahilində dayanmışdı. 2 İsa onlara məsələrlə bir çox şey öyrədərək Öz təlimində belə dedi: 3 «Qulaq asın: bir əkinçi toxum səpməyə çıxdı. 4 Səpin zamanı toxumlardan bəzisi yol kənarına düşdü və quşlar gəlib onları dənədi. 5 Bəzisi torpağı çox olmayan daş-kəsəkli yerə düşdü. Torpağı dərin olmadığına görə tez cücərdi. 6 Lakin günəş doğanda qarsalandı və kökü olmadığına görə qurudu. 7 Bəzisi tikanlar arasına düşdü. Tikanlar böyüyüb onları boğdu və bu toxumlar bar vermədi. 8 Başqaları isə münbit torpağa düşdü. Ona görə də böyüyüb artdı və bəzisi

* 3:28 Luka 12:10 ** 3:29 Günahı – bəzi əlyazmalarda məhkumiyəti.

†† 3:32 Bacı-qardaşların – bəzi əlyazmalarda qardaşların. * 4:1 Luka 5:1-3

otuz, bəzisi altmış, bəzisi də yüz qat səmərə verdi». ⁹ Daha sonra İsa dedi: «Eşitməyə qulağı olan eşitsin!»

¹⁰ İsa tək qalanda On İki şagird və ətrafında olanlar məsələrin izahını soruşdular. ¹¹ O onlara dedi: «Allahın Padşahlığının sirri sizə açılmışdır, amma kənarında olanlara hər şey məsələrlə deyilir. ¹² *Belə ki
“Gördükcə görsünlər, amma qanmasınlar,
Eşitdikcə eşitsinlər, amma anlamasınlar,
Yoxsa onlar dönüb bağışlanar”».

¹³ İsa onlara dedi: «Siz bu məsəli anlamırsınızmı? Bəs bütün məsəlləri necə başa düşəcəksiniz? ¹⁴ Əkinçi Allahın kəlamını əkir. ¹⁵ Daxilinə kəlam əkilən bəzi insanlar yol kənarına düşən toxumlara bənzəyir. Bunlar kəlamı eşidəndə dərhal Şeytan gəlib əkilən kəlamı götürüb aparır. ¹⁶ Daş-kəsikli yerlərə səpilən bunlardır: kəlamı eşidəndə dərhal sevinclə qəbul edirlər. ¹⁷ Lakin onlarda kök olmadığına görə dözümləri az olur, kəlama görə əziyyət və təqibə məruz qalan kimi yıxılırlar. ¹⁸ Tikanlar arasına səpilən başqaları isə bunlardır: kəlamı eşidirlər, ¹⁹ lakin bu dövrün qayğıları, var-dövlətin aldadıcılığı və başqa şeylərə olan ehtiraslar araya girib kəlamı boğur və kəlam barsız olur. ²⁰ Münbit torpağa səpilənlərsə bunlardır: onlar kəlamı eşidib qəbul edir, bəzisi otuz, bəzisi altmış, bəzisi isə yüz qat səmərə verir».

Çıraq məsəli (Luka 8:16-18)

²¹ *İsa onlara dedi: «Çırağı qabın yaxud yatağın altına qoymaq üçün mü gətirirsiniz? O, çıraqdana qoymaq üçün deyilmi? ²² *Elə gizli bir şey yoxdur ki, aşkara çıxmasın və elə örtülü bir şey yoxdur ki, aydın olmasın. ²³ Eşitməyə qulağı olan eşitsin!»

²⁴ *İsa yenə onlara dedi: «Eşitdiyinizə diqqət edin: hansı ölçü ilə ölçsəniz, sizin üçün də eyni ölçü ilə ölçüləcək və daha artıq veriləcək. ²⁵ *Çünki kimin varıdırsa, ona daha çox veriləcək. Amma kimin yoxudursa, əlində olan da ondan alınacaq».

Cücərmiş toxum məsəli

²⁶ Sonra İsa dedi: «Allahın Padşahlığı torpağa toxum səpən əkinçiyə bənzəyir. ²⁷ O, gecə yatır, gündüz qalxır. Toxum cücərib boy atır, amma əkinçi bunun necə baş verdiyini bilmir. ²⁸ Torpaq özü bar gətirir. Əvvəl cücərti çıxır, sonra sünbül, daha sonra sünbülün dənələri iriləşib yetişir.

* **4:12** Yeş. 6:9-10; Yəh. 12:39-40; Həv. 28:26-27 * **4:21** Mat. 5:15; Luka 11:33

* **4:22** Mat. 10:26; Luka 12:2 * **4:24** Mat. 7:2; Luka 6:38 * **4:25** Mat. 13:12; 25:29; Luka 19:26

29 *Məhsul yetişəndə əkinçi dərhal oraq vurur, çünki biçin vaxtı gəlmişdir».

Xardal toxumu məsəli
(Mat. 13:31-32,34; Luka 13:18-19)

30 Sonra İsa belə dedi: «Allahın Padşahlığını nəyə bənzədək? Onu hansı məsəllə göstərək? 31 O, xardal toxumuna bənzəyir ki, yer üzündə torpağa əkilən toxumların ən kiçiyi olsa da, 32 əkiləndən sonra böyüyüb bütün bostan bitkilərindən hündür olur. O qədər böyük qol-budaq atır ki, göydə uçan quşlar onun kölgəsində yuva qura bilər».

33 İsa xalqın başa düşəcəyi dərəcədə buna bənzər çoxlu məsəllərlə kəlam söyləyirdi; 34 onlara məsəlsiz söz deməzdi. Amma Öz şagirdləri ilə tək qalanda hər şeyi izah edirdi.

İsa tufanı yatırır
(Mat. 8:23-27; Luka 8:22-25)

35 Həmin gün axşam düşəndə İsa şagirdlərinə dedi: «Gəlin o biri sahilə keçək». 36 Şagirdlər camaatdan ayrılaraq İsanı mindiyi qayıqla birgə apardılar; onun yanında başqa qayıqlar da var idi. 37 Bu vaxt böyük bir tufan qopdu. Dalğalar qayığa elə hücum çəkdi ki, su artıq onun içinə doldu. 38 İsa qayığın arxa tərəfində başını yastığa qoyub yatırdı. Şagirdlər Onu oyadaraq dedilər: «Müəllim! Axı biz həlak oluruq! Bu Səni narahat etmirmi?» 39 İsa durub küləyə qadağan etdi və gölə dedi: «Sus, sakit ol!» Külək dayandı və dərindən sükut çökdü. 40 İsa onlara dedi: «Niyə qorxursunuz? Hələ imanınız yoxdurmu?» 41 Onlar dəhşətə düşüb bir-birindən soruşdular: «Bu Adam kimdir ki, külək də, göl də Ona itaət edir?»

5

Cinə tutulmuş adam sağaldılır
(Mat. 8:28-34; Luka 8:26-39)

1 Onlar gölün o biri sahilində yerləşən Gerasalıların* diyarına getdilər. 2 İsa qayıqdan düşən kimi qəbir mağaralarından natəmiz ruha tutulmuş bir adam Onunla qarşılaşdı. 3 O, mağaralarda yaşayırdı və heç kim onu hətta zəncirləyərək saxlaya bilmirdi. 4 Neçə dəfə ona buxov, zəncir vurmuşdular, lakin o, zəncirləri qıraraq, buxovları parçalamışdı. Heç kəsin onu sakit etməyə gücü çatmırdı. 5 Həmişə, gecə-gündüz qəbiristanlıqda, dağlarda çığırır və özünü daşlarla yaralayır. 6 O, İsanı uzaqdan görəndə qaçıb Ona səcdə qıldı, 7 bərkdən çığıraraq dedi: «Ey İsa, Allah-Taalanın Oğlu, məndən nə

* 4:29 Yoel 3:13; Yəh. 4:44 * 5:1 Gerasalıların – bəzi əlyazmalarda Qadaralıların (Mat. 8:28).

istəyirsən? Səni and verirəm Allaha, mənə iztirab vermə!»
 8 Çünki İsa ona demişdi: «Ey natəmiz ruh, bu adamdan çıx!»
 9 Sonra İsa ondan soruşdu: «Sənin adın nədir?» O cavab verdi: «Mənim adım Qoşundur, çünki biz çoxuq». 10 Ruhları bu diyardan qovmasın deyə o, İsayə çox yalvardı.

11 Orada – dağın yamacında böyük bir donuz sürüsü otlayırdı. 12 Natəmiz ruhlar İsayə yalvardılar: «Bizi donuzlara göndər ki, onların içinə girək». 13 İsa onlara izin verdi. Natəmiz ruhlar adamdan çıxıb donuzların içinə girdi. İki min baş heyvandan ibarət sürü də uçurumdan aşağı, gölə atılıb orada boğuldu.

14 Donuz otaranlar qaçıb bu xəbəri şəhər və kəndlərdə yaydılar. Camaat nə baş verdiyinə tamaşa etməyə gəldi. 15 Onlar İsanın yanına gəldilər, əvvəlcə bir qoşun cinə tutulmuş adamın geyinmiş və ağillanmış oturduğunu görüb qorxuya düşdülər. 16 Hadisəni görənlər cinə tutulmuş adamın başına gələnlər və donuzlar haqqında camaata söylədilər. 17 İsayə yalvarmağa başladılar ki, onların bölgəsindən çıxsın. 18 İsa qayığa minəndə əvvəlcə cinə tutulmuş adam Ona yalvardı ki, İsanın yanında qalsın. 19 İsa ona izin vermədi, amma dedi: «Evinə, qohum-əqrəbanın yanına get, Rəbbin sənə etdiyi hər şeyi və sənə necə mərhəmət göstərdiyini onlara danış». 20 Bu adam da gedib İsanın ona etdiyi hər şeyi Dekapolis bölgəsində yaymağa başladı və hamı heyrətləndi.

*Qızın dirilməsi və qadının şəfa tapması
 (Mat. 9:18-26; Luka 8:40-56)*

21 İsa yenə qayıqla o biri sahilə keçəndə yanına böyük bir izdiham yığıldı. O, gölün sahilində idi. 22 Sinaqoq rəislərindən Yair adlı bir adam gəlib İsanı görəndə ayaqlarına düşdü. 23 Ona çox yalvarıb dedi: «Qızıcığazım can üstündədir. Gəl əllərini onun üstünə qoy ki, sağalıb yaşasın». 24 İsa da onunla birlikdə getdi. Ardınca böyük bir izdiham gedərək hər tərəfdən Onu sıxışdırırdı.

25 Orada on iki il qanaxma xəstəliyinə tutulan bir qadın var idi. 26 O, neçə həkimin əlindən xeyli əzab çəkmiş, bütün varını buna sərf etsə də, vəziyyəti yaxşılaşmamış, daha da pisləşmişdi. 27 Bu qadın İsa haqqında eşidib izdihamın içindən keçərək Onun arxasından gəldi və Onun paltarına toxundu. 28 Çünki bu cür düşünürdü: «Heç olmasa paltarına toxunsam, sağalaram». 29 Dərhal onun qanaxması kəsildi və bildi ki, bədənindəki xəstəlikdən sağaldı. 30 İsa dərhal bildi ki, Ondən bir qüvvə çıxdı və izdihamın içində dönüb soruşdu: «Paltarına toxunan kim

idi?» ³¹ Şagirdləri Ona cavab verdilər: «Görürsən ki, izdiham Səni sıxışdırır. Necə soruşa bilərsən ki, Mənə toxunan kim idi?» ³² Bunu edəni görmək üçün İsa ətrafa baxdı. ³³ Qadınsa özünə nə olduğunu bildi. Qorxudan titrəyərək gəlib İsanın ayağına düşdü və bütün həqiqəti Ona söylədi. ³⁴ İsa da ona dedi: «Qızım, imanın səni xilas etdi. Arxayın get və xəstəliyindən sağal».

³⁵ İsa hələ danışır ki, sinaqoq rəisinin evindən adamlar gəlib dedi: «Qızın öldü. Daha Müəllimi niyə narahat edirsən?» ³⁶ Lakin İsa bu sözə məhəl qoymayaraq† sinaqoq rəisinə dedi: «Qorxma, yalnız iman et!» ³⁷ O, Peter, Yaqub və Yaqubun qardaşı Yəhyadan başqa heç kimi ardınca gəlməyə qoymadı. ³⁸ Onlar sinaqoq rəisinin evinə gələndə İsa çox hay-küy, ağlaşım nalə çəkənlər gördü. ³⁹ İsa içəri girəndə onlara dedi: «Niyə hay-küy salıb ağlaşırsınız? Uşaq ölməyib, sadəcə olaraq yatıb». ⁴⁰ Onlar İsaya güldülər. Belə olanda İsa hamını bayıra çıxarandan sonra uşağın ata-anasını, Özü ilə gələnləri götürüb uşaq olan yerə girdi. ⁴¹ İsa uşağın əlindən tutub dedi: «Talita qum!» Bunun mənası belədir: «Qızciğaz, sənə deyirəm: qalx!» ⁴² On iki yaşlı qız dərhal qalxıb gəzməyə başladı. O an oradakılar tamamilə mat qaldı. ⁴³ İsa onlara qadağan etdi ki, bunu heç kəs bilməsin və sonra dedi ki, qıza yemək versinlər.

6

İsa Öz yurdunda rədd edilir
(Mat. 13:53-58; Luka 4:16-30)

¹ İsa oradan ayrılıb Öz yurduna gəldi. Şagirdləri də Onun ardınca gəlirdi. ² Şənbə günü olanda O, sinaqoqda təlim öyrətməyə başladı. Onu dinləyən adamların çoxu təəccüblənərək dedi: «Bu Adamda belə şeylər haradandır? Bu necə hikmətdir, Ona verilib? Bu cür möcüzələr Onun əlindən necə gəlir?» ³ Bu Adam həmin dülgər deyilmi? Məryəmin oğlu, Yaqubun, Yusifin, Yəhudanın və Şimonun qardaşı deyilmi? Onun bacıları burada – bizim aramızda yaşamırmı?» Onların İsaya acığı tutdu. ⁴ *İsa onlara dedi: «Bir peyğəmbərə öz yurdundan, qohum-əqrəbaları arasından və öz evindən başqa heç bir yerdə xor baxmazlar». ⁵ Orada O heç bir möcüzə yarada bilmədi, yalnız bir neçə xəstənin üzərinə əl qoyub şəfa verdi. ⁶ İsa onların imansızlığına heyrət edirdi. Sonra ətraf kəndlərdə təlim öyrədərək oraları gəzib-dolaşdı.

On İki şagirdə verilən vəzifə
(Mat. 10:1-15; Luka 9:1-6; 10:1-12)

† 5:36 Bu sözə məhəl qoymayaraq – bəzi əlyazmalarda bu sözü eşidib.
Mat. 13:57; Luka 4:24; Yəh. 4:44

* 6:4

⁷ İsa On İki şagirdi yanına çağırıb onları iki-iki göndərməyə başladı və onlara natəmiz ruhlar üzərində səlahiyyət verdi. ⁸ *Onlara tapşırırdı ki, yol üçün əsadan başqa heç nə – nə çörək, nə torba, nə də qurşaqlarında pul götürsünlər, ⁹ ayaqlarına səndəl geysələr də, əyinlərinə iki köynək geyinməsinlər. ¹⁰ İsa onlara dedi: «Harada bir evə girsəniz, çıxanacan orada qalın. ¹¹ *Harada sizi qəbul etməyib sizə qulaq asmaq istəməzlərsə, oradan ayrılarkən onlara qarşı şəhadət olsun deyə ayaqlarınızın tozunu çırpın».* ¹² Onlar da yola düşdülər və vəz edərək insanları tövbəyə çağırtdılar. ¹³ *Çoxlu cin çıxartdılar, yağla məsh edərək çox xəstəyə şafa verdilər.

Yəhyanın edamı

(Mat. 14:1-12; Luka 9:7-9)

¹⁴ *Padşah Hirod da olanları eşitdi, çünki İsanın adı tanınırdı. Adamlar deyirdilər: «Vəftiz edən Yəhya ölülər arasından dirilib. Buna görə də O, möcüzələr yaradır». ¹⁵ Digərləri isə deyirdilər: «Bu, İlyasdır». Bəziləri də deyirdi: «Keçmişdəki peyğəmbərlərdən birinə oxşar peyğəmbərdir». ¹⁶ Amma Hirod bunu eşidəndə dedi: «Bu, boynunu vurdurduğum Yəhyadır, dirilib!»

¹⁷ *Hirod qardaşı Filipin arvadı Hirodiyaya görə Yəhyanı tutduraraq qollarını qandalladıb zindana saldırmışdı. Çünki Hirod Hirodiyanı özünə arvad olaraq almışdı ¹⁸ və Yəhya Hiroda demişdi: «Qardaşının arvadını almaq sənə qadağandır». ¹⁹ Hirodiya Yəhyaya qarşı kin saxlayıb onu öldürmək niyyətinə düşmüşdü, amma bunu edə bilmirdi. ²⁰ Çünki Hirod Yəhyanın saleh və müqəddəs bir adam olduğunu bildiyinə görə ondan qorxub onu qoruyurdu. Hirod ona qulaq asanda çaşqınlığa düşdü, † buna baxmayaraq, onu həvəslə dinləyirdi.

²¹ Bir gün Hirodiyanın əlinə yaxşı bir fürsət düşdü. Hirod ad günündə əyanlarına, minbaşılara və Qalileyanın nüfuzlu şəxslərinə ziyafət verdi. ²² Ziyafət zamanı Hirodiyanın qızı † içəri daxil olub rəqs etdi. Bu, Hirodun və qonaqlarının xoşuna gəldi. Padşah qıza dedi: «Ürəyin istəyeni məndən dilə, mən də sənə verim». ²³ Sonra möhkəm and içərək yenə dedi: «Məndən hər nə istəsən, hətta padşahlığımın yarısını belə, istəsən, sənə verəcəyəm». ²⁴ Qız isə çıxıb anasından soruşdu: «Mən nə istəməliyəm?» O cavab verdi: «Vəftiz edən Yəhyanın

* **6:8** Luka 10:4-11 * **6:11** Həv. 13:51 * **6:11** Tozunu çırpın – bəzi əlyazmalarda tozunu çırpın. Sizə doğrusunu deyirəm: qiyamət günü Sodom və Homorranın halı o şəhərin halından daha asan olacaq (Mat. 10:15). * **6:13** Yaq. 5:14 * **6:14** Mat. 16:14; Mark 8:28; Luka 9:19 * **6:17** Luka 3:19-20 † **6:20** Çaşqınlığa düşdü – bəzi əlyazmalarda çox məşğul idi. † **6:22** Hirodiyanın qızı – bəzi əlyazmalarda Hirodun qızı Hirodiya.

başını». ²⁵ Qız o saat padşahın yanına qaçdı və öz istəyini dedi: «İstəyirəm ki, Vəftizçi Yəhyanın başını dərhal bir sini içində mənə verəsən». ²⁶ Padşahı dərin kədər bürüdü, amma içdiyi andlara və qonaqlara görə qızın sözünü yerə salmaq istəmədi. ²⁷ Padşah dərhal bir cəllad göndərüb Yəhyanın başını gətirməyi əmr etdi. Cəllad gedib zindanda Yəhyanın boynunu vurdu ²⁸ və onun başını bir sini içində gətirib qıza verdi. Qız da onu anasına verdi. ²⁹ Yəhyanın şagirdləri isə bunu eşidəndə gəlib onun cəsədini götürdülər və qəbirə qoydular.

İsa beş min nəfəri doydurur

(Mat. 14:13-21; Luka 9:10-17; Yəh. 6:1-14)

³⁰ Həvarilər İsanın yanına yığıldı və gördükləri işlər, öyrətdikləri təlim haqqında Ona nəql etdilər. ³¹ İsa onlara dedi: «Gəlin kimsəsiz yerdə bir az dincəlin». Çünki gəlib-gedən çox olduğundan yemək yeməyə belə, vaxt tapmırdılar.

³² Onlar da ayrılıb qayığa minərək hər biri təkbaşına kimsəsiz bir yerə getdilər. ³³ Gedərkən camaat onları gördü və çoxu tanıdı; bütün şəhərlərdən axışub piyada getdilər, onlardan qabaq oraya çatdılar. ³⁴ İsa sahilə düşəndə böyük bir izdiham gördü və onlara rəhmi gəldi. Çünki onlar çobansız qoyunlara bənzəyirdi. İsa onlara çox şeylər haqqında təlim öyrətməyə başladı.

³⁵ Vaxt keçirdi. Şagirdləri gəlib İsayə dedilər: «Bura çöllükdür, artıq gecdir. ³⁶ Camaatı burax, qoy gedib ətrafdakı kənd və obalardan özlərinə bir şey alıb yesinlər». ³⁷ Amma İsa onlara cavab verdi: «Onlara yeməyi siz verin». Şagirdlər İsayə dedilər: «Bəlkə gedib iki yüz dinarlıq çörək alağ və onlara verək ki, yesinlər?» ³⁸ Amma İsa onlara dedi: «Gedin baxın, neçə çörəyiniz var?» Onlar da baxıb dedilər: «Beş çörəyimiz və iki balığımız var». ³⁹ İsa onlara əmr etdi ki, camaatı dəstə-dəstə göy otların üstündə oturtsunlar. ⁴⁰ Camaat yüz-yüz, əlli-əlli dəstə şəklində oturdu. ⁴¹ İsa beş çörəyi və iki balığı götürüb göyə baxaraq şükür duası etdi. Sonra çörəyi bölüb şagirdlərinə verdi ki, camaata paylasınlar. İki balığı da hamıya bölüşdü. ⁴² Hamı yeyib-doydu. ⁴³ Artıq qalan çörək və balıq hissələrini yığıdılar, on iki zənbil doldu. ⁴⁴ Çörəkləri yeyən kişilərin sayı beş min nəfər idi.

İsa suyun üstü ilə yeriir

(Mat. 14:22-33; Yəh. 6:15-21)

Ş 6:33 Çatdılar – bəzi əlyazmalarda çatdılar və İsanın başına yığıldılar. * 6:34 Say. 27:17; 1Pad. 22:17; 2Saln. 18:16; Yez. 34:5; Zək. 10:2; Mat. 9:36 ** 6:36 Özlərinə bir şey alıb yesinlər – bəzi əlyazmalarda özlərinə çörək alsın, çünki yeməyə bir şeyləri yoxdur.

45 Bundan dərhal sonra İsa camaatı evlərinə göndərərəkən şagirdlərini də məcbur etdi ki, qayığa minib Özündən əvvəl o biri sahilə – Bet-Saydaya keçsinlər. 46 İsa camaatı yola salandan sonra dua etmək üçün dağa çıxdı. 47 Axşam olanda qayıq gölün ortasında idi. Amma İsa quruda tək dayanmışdı. 48 O gördü ki, şagirdləri güclə avar çəkir, çünki külək onlara qarşı əsirdi. Gecənin dördüncü növbəsi†† İsa gölün üstü ilə yeriyərək onların yanına gəldi və onları keçmək istədi. 49 Şagirdlərsə İsanın gölün üstü ilə yeridiyini görəndə Onu bir kabus bilib qışqırdılar. 50 Çünki hamı Onu görə lərzəyə düşmüşdü. Lakin bu anda İsa onlara müraciət edib dedi: «Cəsarətli olun, Mənəm, qorxmayın!» 51 Qayığa minib onlara qoşuldu. Külək də sakitləşdi. Hamı tamamilə mat qaldı. 52 Çünki inadkar ürəkli olduqlarına görə çörəklə bağlı işi hələ də başa düşməmişdilər.

İsa Ginesarda xəstələrə şafa verir
(Mat. 14:34-36)

53 İsa və şagirdlər gölü keçib Ginesar sahilinə çatdılar və qayığı bağladılar. 54 Onlar qayıqdan düşən kimi camaat İsanı tanıdı 55 və qaçıb ətraf yerləri gəzib-dolaşdılar. İsanın harada olduğunu eşidəndə xəstələri yataqlar üstündə oraya gətirməyə başladılar. 56 İsanın getdiyi hər yerdə – kəndlərdə, şəhərlərdə, obalarda xəstələri gətirib meydanlara qoyurdular. Xəstələr heç olmasa İsanın paltarının ətəyinə toxunmaq üçün yalvarırdılar. Ona toxunanların hamısı sağalardı.

7

İnsanı murdar edən nədir?
(Mat. 15:1-20)

1 Fariseylər və Yerusəlimdən gələn bəzi ilahiyyatçılar İsanın yanına yığıldı. 2 Onlar gördülər ki, İsanın şagirdlərindən bəzisi murdar əllərlə, yəni əllərini yumamış çörək yeyir.* 3 Fariseylər və bütün Yəhudilər ağsaqqallardan qalan adət-ənənəyə əməl edərək əllərini yaxşı-yaxşı yumadan yemək yeməzlər. 4 Onlar bazardan gələndə yuyunmadan heç nə yeməzlər. Həmçinin bir sıra başqa adət-ənənələrə də əməl edərlər. Belə ki onlar kasaları, dolçaları, tunc qazanları və yataqları† yuyub paklayarlar. 5 Fariseylər və ilahiyyatçılar İsadan soruşdular: «Nə üçün şagirdlərin ağsaqqallardan qalan adət-ənənəyə görə yaşamayaraq murdar əllərlə çörək yeyirlər?»

†† 6:48 Gecənin dördüncü növbəsi – hazırkı vaxtla səhər saat üç ilə altı arası.

* 7:2 Yeyirlər – bəzi əlyazmalarda yeyirlər. Onlara irad tutdular. † 7:4 Dolçaları, mis qazanları və yataqları – bəzi əlyazmalarda dolçaları və mis qazanları.

6 *İsa onlara dedi: «Yeşaya peyğəmbər siz ikiüzlülər üçün nə yaxşı söyləyib! Yazıldığı kimi:

“Bu xalq dodaqları ilə Mənə hörmət edir,

Amma qəlbləri Məndən uzaqdır.

7 Boş yerə Mənə səcdə edirlər,

İnsan əmrlərindən çıxardıqları təlimləri öyrədirlər”.

8 Siz Allahın əmrini atıb insan adət-ənənəsini tutursunuz». †

9 Sonra İsa onlara dedi: «Öz adət-ənənənizi bərqərar etmək§ üçün Allahın əmrini kənara atmağı necə də yaxşı bacarırsınız!

10 *Çünki Musa belə əmr etdi: “Ata-anana hörmət et” və “Atasını yaxud anasını söyən adam öldürülməlidir”. 11 Sizə deyirsiniz: “Bir adam atasına yaxud anasına «məndən umduğun yardım qurban oldu», yəni «Allaha həsr olundu» desə”,

12 onda həmin adama izin vermirsiniz ki, ata-anasına yardım etsin. 13 Bununla da siz nəşildən-nəslə ötürdüyünüz adət-ənənənizlə Allahın kəlamını heç edirsiniz. Axı buna bənzər çox işlər görürsünüz».

14 İsa yenə camaatı yanına çağırıb onlara dedi: «Hamınız Mənə qulaq asın və dərk edin. 15 Kənardan insanın daxilinə girən şey insanı murdar edə bilməz. Amma insanı murdar

edən şeylər daxilindən çıxanlardır». 16 **

17 İsa camaatdan ayrılıb evə gələndə şagirdləri bu məsələ barəsində Ondan soruşdular. 18 İsa onlara cavab verdi: «Siz də hələ dərk etməmişsiniz? Başa düşürsünüz ki, kənardan insanın daxilinə girən şey insanı murdar edə bilməz? 19 Çünki daxil olan şeylər onun ürəyinə deyil, qarnına gedir və ifraz olunur».

İsa bununla bütün yeməklərin təmiz olduğunu bəyan etdi. 20 O, sözünə davam etdi: «İnsanı murdar edən insandan çıxandır. 21 Çünki insanların daxilindən, ürəyindən pis fikirlər, cinsi əxlaqsızlıq, oğurluq, qatillik, 22 zinakarlıq, tamahkarlıq, şər əməllər, hiylə, pozğunluq, paxıllıq, küfr, lovğalıq və ağılsızlıq çıxar. 23 Bütün bu pis işlər insan daxilindən çıxıb onu murdar edir».

Finikiyalı qadının imanı

(Mat. 15:21-28)

24 İsa oradan ayrılıb Sur bölgəsinə†† getdi. O bir evə girdi və istəmədi ki, harada olduğunu bilən olsun. Amma bunu gizlədə bilmədi. 25 Bir qadının azyaşlı qızı natəmiz ruha tutulmuşdu.

* 7:6 Yeş. 29:13 † 7:8 Tutursunuz – bəzi əlyazmalarda tutursunuz. Dolçaları və kasaları yuyub paklayır və buna bənzər çox işlər görürsünüz. § 7:9 Bərqərar etmək – bəzi əlyazmalarda saxlamaq. * 7:10 Çix. 20:12; 21:17; Lev. 20:9; Qanun. 5:16 ** 7:16 Çıxanlardır – bəzi əlyazmalarda çıxanlardır. 16 Eşitməyə qulağı olan eşitsin! †† 7:24 Sur bölgəsinə – bəzi əlyazmalarda Sur və Sidon bölgələrinə (Mat. 15:21).

Qadın İsa haqqında xəbər tutan kimi gəlib Onun ayaqlarına düşdü. ²⁶ Bu qadın Suriya Finikiyasında doğulmuş bir Yunan idi. O, İsayə yalvardı ki, qızından cini çıxartsın. ²⁷ İsa ona dedi: «Qoy əvvəl uşaqlar doysun, çünki uşaqların çörəyini götürüb itlərə atmaq düzgün olmaz». ²⁸ Qadınsa Ona cavab verdi: «Ya Rəbb, axı^{††} itlər də uşaqların süfrə altına tökdüyü qırıntılardan yeyir». ²⁹ İsa qadına dedi: «Get, sənin bu sözünə görə cin qızını tərk etdi». ³⁰ Qadın evinə gələndə gördü ki, qızı yatağında uzanıb və cin ondan çıxıb.

Kar və pəltək bir adamın sağalması

³¹ İsa yenə Sur bölgəsindən çıxdı, Sidonu keçdi və Dekapolis bölgəsindən keçərək Qalileya gölünə çatdı. ³² Bir kar və pəltək adamı İsanın yanına gətirdilər və yalvardılar ki, əlini onun üzərinə qoysun. ³³ İsa həmin adamı camaatdan ayıraraq başqa bir yerə apardı və barmaqlarını bu adamın qulaqlarına qoydu, tüpürüb onun dilinə toxundu. ³⁴ Göyə baxdı, ah çəkərək ona dedi: «Effata!», yəni «Açıl!» ³⁵ O anda bu adamın həm qulaqları açıldı, həm də dilinin bağlılığı düşdü və o aydın danışmağa başladı. ³⁶ İsa bunu görənlərə qadağan etdi ki, bu barədə heç kimə heç nə deməsinlər. Lakin nə qədər çox qadağan etsə də, o qədər çox xəbər yaydılar. ³⁷ Hamı hədsiz təəccüblənərək dedi: «Hər işin öhdəsindən yaxşı gəlir: həm karların qulağını, həm də lalların dilini açır».

8

İsa dörd min nəfəri doydurur (Mat. 15:32-39)

¹ O günlər yenə böyük izdiham topladı. Onların yeməkləri olmadığı üçün İsa şagirdləri yanına çağıraraq dedi: ² «Bu camaata yazığım gəlir, çünki üç gündür ki, yanımdadırlar və yeməyə heç nələri yoxdur. ³ Əgər onları evlərinə ac yola salsam, yolda taqətdən düşərlər. Onların bəzisi uzaqdan gəlib». ⁴ Şagirdləri Ona cavab verdilər: «Kimsə bu çöllükdə haradan çörək tapa bilər ki, bu qədər insanı doyduursun?» ⁵ İsa onlardan soruşdu: «Neçə çörəyiniz var?» Onlar dedilər: «Yeddi». ⁶ Onda İsa camaata əmr etdi ki, yerə otursunlar. Yeddi çörəyi götürdü və şükür edərək bölüb paylamaq üçün şagirdlərinə verdi. Şagirdlər də camaata payladı. ⁷ Onların bir neçə kiçik balığı da var idi və İsa şükür duası edəndən sonra bunları da paylamağı əmr etdi. ⁸ Camaat yeyib-doydu. Artıq qalan hissələri yığdılar, yeddi səbət doldu. ⁹ Orada dörd minə yaxın adam var idi.

†† 7:28 Ya Rəbb, axı – bəzi əlyazmalarda Haqlısan, ya Rəbb! Amma (Mat. 15:27).

İsa onları yola saldı. ¹⁰ O, şagirdləri ilə birlikdə dərhal qayığa minib Dalmanuta bölgəsinə getdi.

Fariseylərin və Hirodun mayası

(Mat. 12:38-39; 16:1-12)

¹¹ *Fariseylər İsanın yanına gəlib Onunla mübahisə etməyə başladılar. Onu sınamaq üçün istədilər ki, göydən gələn bir əlamət göstərsin. ¹² *O, ürəyində dərin bir ah çəkib dedi: «Niyə bu nəsil əlamət axtarır? Sizə doğrusunu deyirəm: bu nəsle heç bir əlamət verilməyəcək». ¹³ Sonra onları tərk edib yenə qayığa mindi və o biri sahilə tərəf üzdü.

¹⁴ Şagirdləri çörək götürməyi yaddan çıxarmışdılar. Qayıqda onların yalnız bir dənə çörəyi var idi. ¹⁵ *İsa onlara xəbərdarlıq edərək dedi: «Ehtiyatlı olun, fariseylərin mayasından və Hirodun mayasından özünüzü gözləyin». ¹⁶ Şagirdlər isə öz aralarında danışib deyirdilər: «Bunu çörəyimiz olmadığı üçün deyir». ¹⁷ İsa bunu bilərək onlara dedi: «Nə üçün çörəyinizin yoxluğundan danışırınsınız? Hələ dərk etmirsinizmi, başa düşmürsünüzümü? Niyə ürəyiniz inadkardır? ¹⁸ *Gözləriniz ola-ola görmürsünüzümü? Qulaqlarınız ola-ola eşitmirsinizmi? Məgər yadınızdən çıxıb? ¹⁹ Mən beş çörəyi beş min nəfərin arasında bölüb paylayanda yemək tikələrindən neçə zənbil doldurdunuz?» Onlar dedilər: «On iki». ²⁰ «Yeddi çörəyi dörd min nəfərin arasında bölüb paylayanda çörək tikələrindən neçə səbət doldurdunuz?» Onlar dedilər: «Yeddi». ²¹ İsa onlara dedi: «Hələ başa düşməmisinizmi?»

Bet-Saydada olan korun şəfa tapması

²² Onlar Bet-Saydaya gəldilər. Bəzi adamlar İsanın yanına bir kor adam gətirdilər və İsa bu adama toxunsun deyə Ona yalvardılar. ²³ İsa korun əlindən tutub kənddən kənara apardı. Sonra onun gözlərinə tüpürüb əllərini onun üzərinə qoydu və soruşdu: «Bir şey görürsənmi?» ²⁴ Kor yuxarı baxıb dedi: «Adamlar görürəm, ağaclara oxşayır, amma yeriylər». ²⁵ Onda İsa əllərini yenidən bu adamın gözlərinin üstünə qoydu. Kor adam gözlərini açıb baxdı. O şəfa tapdı və hər şeyi aydın görməyə başladı. ²⁶ İsa onu evinə göndərdi və dedi: «Kəndə belə, girmə».*

Peterin Məsihi tanıması

(Mat. 16:13-20; Luka 9:18-21)

* **8:11** Luka 11:16 * **8:12** Luka 11:29 * **8:15** Luka 12:1 * **8:18** Yeş. 6:9-10;

Yer. 5:21; Yez. 12:2; Mark 4:12 * **8:26** Girmə – bəzi əlyazmalarda girmə və orada heç kimə bir söz demə.

²⁷ İsa şagirdləri ilə birgə Filip Qeysəriyyəsinin kəndlərinə tərəf yollandı. Yolda şagirdlərindən soruşdu: «Adamların dediyinə görə Mən kiməm?» ²⁸ *Şagirdləri Ona belə cavab verdilər: «Bəziləri Vəftizçi Yəhya, başqaları İlyas, digərləri isə deyirlər ki, peyğəmbərlərdən birisən». ²⁹ *İsa onlardan soruşdu: «Bəs siz nə deyirsiniz? Sizcə Mən kiməm?» Peter Ona cavab verdi: «Sən Məsihsən». ³⁰ İsa şagirdlərinə qadağan etdi ki, Onun haqqında heç kəsə danışmasınlar.

İsa ölüb-diriləcəyi barədə əvvəlcədən xəbər verir
(Mat. 16:21-28; Luka 9:22-27)

³¹ İsa onlara təlim öyrətməyə başladı: «Bəşər Oğlu çox əzab çəkməli, ağsaqqallar, başçı kahinlər və ilahiyatçılar tərəfindən rədd edilməli, öldürülməli və üç gündən sonra dirilməlidir». ³² İsa bu sözləri aydın deyirdi. Peter isə Onu bir kənara çəkib etiraz etməyə başladı. ³³ Amma İsa dönüb şagirdlərinə baxdı və Peterə etiraz etdi: «Çəkil qarşımdan, Şeytan! Sən Allahın işləri haqqında deyil, insan əməlləri barəsində fikirləşirsən».

³⁴ *İsa şagirdləri ilə birgə camaatı da yanına çağırıb belə dedi: «Əgər bir kəs Mənim ardımca gəlmək istəyirsə, özündən imtina etsin və çarmıxını götürüb ardımca gəlsin. ³⁵ *Kim canını xilas etmək istəyirsə, onu itirəcək, amma kim Mənimlə Müjdə uğrunda canını itirirsə, onu xilas edəcək. ³⁶ İnsana bütün dünyanı qazanıb canını itirməyinin nə xeyri var? ³⁷ İnsan öz canının əvəzinə nə verə bilər? ³⁸ Bu vəfasız və günahkar nəsil arasında kim Məndən və Mənim sözlərimdən utanarsa, Bəşər Oğlu da Atasının izzəti içində müqəddəs mələklərlə birgə gələndə o adamdan utanacaq».

9

¹ İsa onlara dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: burada durarlardan bəzisi Allahın Padşahlığının qüdrətli gəlişini görmədən ölməyəcək».

İsanın görünüşü dəyişir
(Mat. 17:1-13; Luka 9:28-36)

² *Altı gündən sonra İsa Özü ilə yalnız Peter, Yaqub və Yəhyanı götürüb hündür bir dağa çıxdı. Onların qarşısında görünüşü dəyişdi. ³ Onun libası göz qamaşdırıcı ağ rəng aldı. Yer üzündə heç bir paltar təmizləyən onu belə ağ edə bilməzdi. ⁴ O an İlyas və Musa onlara göründü. Onlar İsa ilə söhbət edirdi. ⁵ Peter sözə başlayıb İsayə dedi: «Rabbi! Nə yaxşı ki

* **8:28** Mark 6:14-15; Luka 9:7-8 * **8:29** Yəh. 6:68-69 * **8:34** Mat. 10:38; Luka 14:27 * **8:35** Mat. 10:39; Luka 17:33; Yəh. 12:25 * **9:2** 2Pet. 1:17-18

biz buradayıq. Gəl üç çardağ quraq, biri Sənin, biri Musa, biri də İlyas üçün». ⁶ O bilmirdi ki, nə desin, çünki onları dəhşət bürümüşdü. ⁷ *Bu zaman bir bulud onların üzərinə kölgə saldı. Buluddan bir səs gəldi: «Bu Mənim sevimli Oğlumdur, Ona qulaq asın!» ⁸ Birdən ətrafa baxanda artıq yanlarında İsadən başqa kimsəni görmədilər.

⁹ Dağdan enərkən İsa şagirdlərinə qadağan etdi ki, Bəşər Oğlu ölümlər arasından dirilənə qədər orada gördüklərini heç kimə deməsinlər. ¹⁰ Onlar da bu sözü ürəklərində saxladılar, amma bir-birlərindən soruşdular ki, ölümlər arasından dirilmək nə deməkdir. ¹¹ *Ondan soruşdular: «Elə isə niyə ilahiyyatçılar deyirlər ki, əvvəlcə İlyas gəlməlidir?» ¹² İsa onlara belə dedi: «Düzdür, əvvəlcə İlyas gəlib hər şeyi yoluna qoymalıdır. Bəs Bəşər Oğlu barəsində nə üçün yazılıb ki, O, çox əzab çəkib alçaldılmalıdır? ¹³ Lakin sizə deyirəm: artıq İlyas gəldi və haqqında yazıldığı kimi, nə istədilsə, onun başına gətirdilər».

Oğlandan cin çıxarılır

(Mat. 17:14-20; Luka 9:37-43)

¹⁴ Onlar şagirdlərin yanına gələndə böyük bir izdihamın toplaşdığını və bir neçə ilahiyyatçının şagirdlərlə mübahisə etdiyini gördülər. ¹⁵ İsanı görən kimi bütün izdihamı heyrət bürüdü və qarşısına qaçıb Onu salamladılar. ¹⁶ İsa adamlardan soruşdu: «Onlarla nə barədə mübahisə edirsiniz?» ¹⁷ Camaat arasından biri Ona cavab verdi: «Müəllim! Mən Sənin yanına lallıq ruhuna tutulmuş oğlumun gətirmişəm. ¹⁸ Ruh onu harada tutursa, yerə çırpır, uşağın ağzı köpüklənir, dişlərini qıcırır və qıc olur. Şagirdlərindən xahiş etdim ki, bu ruhu qovsunlar, amma bacarmadılar». ¹⁹ İsa da cavabında onlara dedi: «Ey imansız nəsill! Nə vaxta qədər sizinlə qalacağam? Nə vaxta qədər sizə dözəcəyəm? Uşağı yanıma gətirin!» ²⁰ Uşağı Onun yanına gətirdilər və İsanı görən kimi ruh dərhal uşağı sarsıtdı. Uşaq yerə yıxılıb yuvarlanırdı və ağzından köpük daşırdı. ²¹ İsa onun atasından soruşdu: «Bu uşaq nə vaxtdan belə hala düşüb?» Uşağın atası dedi: «Körpəlikdən bəri. ²² Bu ruh onu həlak etmək üçün dəfələrlə oda və suya atıb. Amma bacarırsansa, bizə kömək et, bizə rəhmin gəlsin!» ²³ İsa ona dedi: «“Bacarırsansa” nə sözdür? İman edən üçün hər şey mümkündür!» ²⁴ Uşağın atası dərhal fəryad qopararaq dedi: «İman edirəm, † kömək et ki, imansızlığım yox olsun!» ²⁵ İsa

* 9:7 Mat. 3:17; Mark 1:11; Luka 3:21-22 * 9:11 Mal. 4:5; Mat. 11:14 * 9:23

“Bacarırsansa” nə sözdür? – bəzi əlyazmalarda İman edə bilirsənsə. † 9:24 Dedi: «İman edirəm – bəzi əlyazmalarda göz yaşları içində dedi: «Ya Rəbb, iman edirəm.

camaatın qaçıb gəldiyini görəndə natəmiz ruha qadağan edib dedi: «Ey lallıq və karlıq ruhu, Mən sənə əmr edirəm, bu uşağın içindən çıx və bir daha ora girmə!»²⁶ Ruh çıxırıb uşağı sarsıdaraq çıxdı. Uşaq ölü kimi düşdü və çoxları dedi: «O öldü!»²⁷ Lakin İsa uşağın əlindən tutub qaldırdı və o, ayağa qalxdı.

²⁸ İsa evə girəndən sonra şagirdləri təklildə Ondən soruşdular: «Bəs nə üçün biz o ruhu qova bilmədik?»²⁹ İsa onlara cavab verdi: «Bu cür ruhlar yalnız dua ilə[†] çıxıa bilər».

İsa ölüb-diriləcəyi barədə yenə xəbər verir
(Mat. 17:22-23; Luka 9:43-45)

³⁰ Onlar oranı tərək edib Qalileyadan keçirdilər. İsa istəməirdi ki, kimsə bundan xəbər tutsun.³¹ Çünki şagirdlərinə təlim öyrədirdi. Onlara belə deyirdi: «Bəşər Oğlu insan əllərinə təslim ediləcək və Onu öldürəcəklər. Öldürüldükdən üç gün sonra O diriləcək».³² Lakin şagirdlər bu sözü başa düşmədilər və Ondən soruşmaqdan da qorxurdular.

Ən böyük kimdir?

(Mat. 18:1-9; Luka 9:46-50; 17:1-2)

³³ Onlar Kefernahuma gəldilər. İsa evdə olanda şagirdlərdən soruşdu: «Yol boyu nə barədə mübahisə edirdiniz?»³⁴ *Heç kim dillənmədi, çünki yol boyu öz aralarında kimin ən böyük olması barədə mübahisə etmişdilər.³⁵ *İsa oturub On İki şagirdi yanına çağıraraq dedi: «Əgər bir kəs birinci olmaq istəyirsə, hamıdan axırıncı və hamının xidmətçisi olsun».³⁶ *O, balaca bir uşağı götürüb şagirdlərin arasına qoydu və sonra uşağı qucağına alıb onlara dedi: ³⁷ «Kim Mənim adımla belə uşaqlardan birini qəbul edərsə, Məni qəbul edər. Kim Məni qəbul edərsə, Məni yox, Məni Göndərəni qəbul edər».

³⁸ Yəhya Ona dedi: «Müəllim, biz Sənin adınla Ş cinləri qovan bir nəfəri gördük, amma bizim ardımızca gəlmədiyinə görə ona mane olduq».³⁹ İsa onlara dedi: «Ona mane olmayın! Elə bir adam yoxdur ki, Mənim adımla möcüzə göstərsin və sonra Məni pisləsin.⁴⁰ *Çünki əleyhimizə olmayan bizim tərəfimizdədir.⁴¹ *Məsihə məxsus olduğunuz üçün kim sizə bir kasa su içirdərsə, sizə doğrusunu deyirəm: mükafatsız qalmayacaq».

⁴² Kim Mənə iman edən bu kiçiklərdən birini pis yola çəkərsə, öz boynuna böyük bir dəyirman daşı asıb dənizə

† 9:29 Dua ilə – bəzi əlyazmalarda dua və orucla. * 9:34 Luka 22:24 * 9:35 Mat. 20:26-27; 23:11; Mark 10:43-44; Luka 22:25-26 * 9:36 Mat. 10:40; Luka 10:16; Yəh. 13:20 § 9:38 Sənin adınla – bəzi əlyazmalarda ardımızca gəlmədən Sənin adınla. * 9:40 Mat. 12:30; Luka 11:23 * 9:41 Mat. 10:42

atılmaq onun üçün daha yaxşı olar. ⁴³ *Əgər əlin səni pis yola çəkərsə, onu kəs. Sənin əbədi həyata şikəst olaraq daxil olmağın iki əllə cəhənnəmə, sönməz oda düşməyindən yaxşıdır. ⁴⁴ ** ⁴⁵ Əgər ayağın səni pis yola çəkərsə, onu kəs. Sənin əbədi həyata topal olaraq daxil olmağın iki ayaqla cəhənnəmə atılmağından yaxşıdır. ⁴⁶ †† ⁴⁷ *Əgər gözün səni pis yola çəkərsə, onu çıxart. Sənin tək gözlə Allahın Padşahlığına daxil olmağın iki gözlə cəhənnəmə atılmağından yaxşıdır. ⁴⁸ *Oradakıları gəmirən qurd ölmür və oranın yanar odu sönmür. ⁴⁹ *Çünki hamı odla duzlanacaq. ††† ⁵⁰ *Duz yaxşı şeydir, amma əgər duz dadsız olarsa, ona nə ilə dad vermək olar? Qoy sizdə duz və aranızda da sülh olsun».

10

Boşanma haqqında (Mat. 19:1-12)

¹ İsa oradan ayrılıb Yəhudeya bölgəsinə və İordan çayının o biri tayına getdi. Yenə çoxlu adam Onun başına yığıldı və O, adətinə görə yenidən təlim öyrətməyə başladı.

² Bəzi fariseylər İsanın yanına gəlib Onu sınamaq üçün belə bir sual verdilər: «Kişinin öz arvadını boşamağa icazəsi varmı?»

³ İsa onlara cavab verdi: «Musa sizə nə əmr etdi?» ⁴ *Onlar dedi: «Musa kişiye talaq kağızını yazıb arvadını boşamağa icazə verdi». ⁵ İsa da onlara belə dedi: «O bu əmri ürəyiniz inadkar olduğuna görə yazdı. ⁶ *Allah yaradılışın başlanğıcından «onları kişi və qadın olaraq yaratdı». ⁷ *«Buna görə də kişi ata-anasını tərək edib arvadına qovuşacaq ⁸ və ikisi bir bədən olacaq». Artıq onlar iki deyil, bir bədəndir. ⁹ Buna görə də qoy Allahın birləşdirdiyini insan ayırmasın».

¹⁰ Onlar evdə olarkən şagirdlər İsayə bu barədə yenə sual verdilər. ¹¹ *İsa onlara belə cavab verdi: «Arvadını boşayıb başqası ilə evlənən kəs arvadına münasibətdə zina edir. ¹² Ərindən boşanıb başqasına gedən qadın da zina edir».

İsa uşaqlara xeyir-dua verir (Mat. 19:13-15; Luka 18:15-17)

* **9:43** Mat. 5:30 ** **9:44** Yaxşıdır – bəzi əlyazmalarda yaxşıdır. ⁴⁴ Oradakıları gəmirən qurd ölmür və oranın yanar odu sönmür (Mark 9:48). †† **9:46** Cəhənnəmə atılmağından yaxşıdır – bəzi əlyazmalarda cəhənnəmə, sönməz oda atılmağından yaxşıdır. ⁴⁶ Oradakıları gəmirən qurd ölmür və oranın yanar odu sönmür (Mark 9:43,48). * **9:47** Mat. 5:29 * **9:48** Yeş. 66:24 * **9:49** Lev. 2:13 ††† **9:49** Duzlanacaq – bəzi əlyazmalarda duzlanacaq. Hər qurban da duzlanacaq. * **9:50** Mat. 5:13; Luka 14:34-35 * **10:4** Qanun. 24:1-4; Mat. 5:31 * **10:6** Yar. 1:27; 5:2 * **10:7** Yar. 2:24 * **10:11** Mat. 5:32; Luka 16:18; 1Kor. 7:10-11

¹³ Adamlar uşaqları İsanın yanına gətirirdilər ki, İsa onlara toxunsun. Şagirdlərsə onlara qadağan etdilər. ¹⁴ Bunu gören İsa acıqlanaraq onlara dedi: «Uşaqları buraxın, qoy Mənim yanına gəlsinlər! Onlara mane olmayın! Çünki Allahın Padşahlığı belələrinə məxsusdur. ¹⁵ *Sizə doğrusunu deyirəm: kim Allahın Padşahlığını bir uşaq kimi qəbul etməsə, oraya əsla daxil ola bilməz». ¹⁶ Sonra uşaqları qucaqlayıb əllərini onların üzərinə qoydu və xeyir-dua verdi.

Var-dövlət və Allahın Padşahlığı
(Mat. 19:16-30; Luka 18:18-30)

¹⁷ İsa yola çıxarkən bir nəfər qaça-qaça Onun yanına gəldi. Onun qarşısında diz çökərək soruşdu: «Ey yaxşı Müəllim, mən nə etməliyəm ki, əbədi həyatı irs olaraq alım?» ¹⁸ İsa ona dedi: «Mənə niyə yaxşı deyirsən? Tək Allahdan başqa yaxşısı yoxdur. ¹⁹ *Onun əmrlərini bilirsən: “Qətl etmə. Zina etmə. Oğurluq etmə. Yalandan şahidlik etmə. Kimisə aldatma. Atanana hörmət et”». ²⁰ Bu adamsa İsaya dedi: «Müəllim, bunların hamısına gəncliyimdən bəri riayət edirəm». ²¹ İsa ona məhəbbətlə baxaraq dedi: «Sənin bir şeyin çatışmır: get nəyin varsa, satıb yoxsullara payla. Onda göydə xəzinən olacaq. Sonra qayıt, * Mənim ardınca gəl». ²² Bunu eşidən adam pərt oldu. Kədərənib getdi, çünki var-dövləti çox idi.

²³ İsa ətrafındakılara baxdı və şagirdlərinə dedi: «Var-dövləti olanların Allahın Padşahlığına daxil olması nə qədər çətindir!» ²⁴ Onun sözlərindən şagirdləri heyrət bürüdü. Amma İsa yenə onlara cavab verib dedi: «Övladlarım, Allahın Padşahlığına daxil olmaq† nə qədər çətindir! ²⁵ Dəvənin iynə gözündən keçməsi varlı adamın Allahın Padşahlığına daxil olmasından asandır». ²⁶ Onlar daha da təəccüblənərək bir-birlərinə dedilər: «Elə isə, kim xilas ola bilər?» ²⁷ İsa onlara baxıb dedi: «Bu, insanlar üçün qeyri-mümkündür, amma Allah üçün yox. Çünki Allah üçün hər şey mümkündür».

²⁸ Peter Ona belə deməyə başladı: «Bax biz hər şeyi qoyub Sənin ardınca gəlmişik». ²⁹ İsa cavab verdi: «Sizə doğrusunu deyirəm: Mənimlə Müjdə uğrunda ya evini ya qardaşlarını ya bacılarını ya anasını ya atasını ya uşaqlarını və yaxud tarlalarını atan elə bir kəs yoxdur ki, ³⁰ indi bu dövrdə çəkdiyi əzab-əziyyətlə birgə bundan yüz qat artıq evlər, qardaşlar, bacılar, analar, uşaqlar, tarlalar, gələcək dövrdə isə əbədi həyat

* **10:15** Mat. 18:2-3 * **10:19** Çix. 20:12-16; Qanun. 5:16-20 * **10:21**

Qayıt – bəzi əlyazmalarda qayıt, çarmıxını götür (Mark 8:34). † **10:24** Allahın Padşahlığına daxil olmaq – bəzi əlyazmalarda var-dövlətinə bel bağlayanlar üçün Allahın Padşahlığına daxil olmaq.

almasın. ³¹ *Amma birinci olanların çoxu axırıncı, axırıncı olanlarsa birinci olacaq».

*İsa ölüb-diriləcəyi barədə üçüncü dəfə xəbər verir
(Mat. 20:17-19; Luka 18:31-34)*

³² Onlar yola çıxıb Yerusəlimə gedirdilər. İsa onların qabağında gedirdi. Şagirdləri isə heyrət bürümüşdü, Onun ardınca gələnlər qorxu içində idi. İsa On İki şagirdi yenə bir tərəfə çəkib başına gələcək hadisələr barədə danışmağa başladı: ³³ «Bax Yerusəlimə qalxırıq, Bəşər Oğlu başçı kahinlərə və ilahiyyatçılara təslim olunacaq. Onu ölümə məhkum edib başqa millətlərə təslim edəcəklər. ³⁴ Onlar Bəşər Oğlunu ələ salacaq, Ona tüpürəcək və qamçılıyıb öldürəcəklər. O, üç gündən sonra diriləcək».

*Kim üstündür?
(Mat. 20:20-28)*

³⁵ Zavdayın oğulları Yaqub və Yəhya Ona yaxınlaşıb dedilər: «Müəllim, istəyirik ki, dilədiyimizi bizim üçün edəsən». ³⁶ İsa onlardan soruşdu: «Nə istəyirsiniz, sizin üçün edim?» ³⁷ Onlar İsayə dedilər: «Sən izzətlənəndə qoy birimiz sağında, o birimiz solunda otursun». ³⁸ *Amma İsa onlara dedi: «Nə dilədiyinizi özünüz də bilmirsiniz. Mənim içdiyim kasadan siz də içə bilərsinizmi? Mənim vəftiz olduğum kimi siz də vəftiz ola bilərsinizmi?» ³⁹ Onlar dedilər: «Bilərik». İsa onlara dedi: «Mənim içdiyim kasadan siz də içəcəksiniz, Mənim vəftiz olduğum kimi siz də vəftiz olacaqsınız. ⁴⁰ Amma sağında və yaxud solunda oturmağa izin vermək Məndən asılı deyil. Ora kimlər üçün hazırlanıbsa, onlara veriləcək».

⁴¹ Bunu eşidən on şagirdin Yaqubla Yəhyaya acığı tutmağa başladı. ⁴² *Onda İsa şagirdləri yanına çağırıb dedi: «Bilirsiniz ki, millətlərin rəhbəri sayılanların üzərində hökmranlıq, əyanları da onlara ağılıq edir. ⁴³ Sizin aranızda isə qoy belə olmasın. Sizlərdən böyük olmaq istəyən xidmətçiniz olsun. ⁴⁴ Aranızda birinci olmaq istəyən hamının qulu olsun. ⁴⁵ Çünki Bəşər Oğlu gəlmədi ki, Ona xidmət etsinlər, gəldi ki, Özü xidmət etsin və çoxlarını satın almaq üçün Öz canını fidyə versin».

*Kor Bartımayın gözləri açılır
(Mat. 20:29-34; Luka 18:35-43)*

⁴⁶ Sonra onlar Yerixoya gəldilər. İsa şagirdləri ilə birgə böyük izdihamla Yerixodan çıxanda Timay oğlu Bartımay adlı bir kor dilənçi yol kənarında oturmuşdu. ⁴⁷ Nazaretli İsanın orada olduğunu eşitdikdə «Ey Davud Oğlu İsa! Mənə rəhm elə!» deyə

* **10:31** Mat. 20:16; Luka 13:30
Mark 9:35; Luka 22:25-26

* **10:38** Luka 12:50

* **10:42** Mat. 23:11;

bağırmağa başladı. ⁴⁸ Çox adamsa ona qadağan edib susdurmaq istədisə də, o «Ey Davud Oğlu! Mənə rəhm elə!» deyə daha ucadan bağırdı. ⁴⁹ İsa dayanıb dedi: «Onu çağırın». Onlar bu kor adamı çağıraraq dedilər: «Cəsarətli ol, qalx, O səni çağırır». ⁵⁰ O, üst paltarını üstündən atdı və yerindən sıçrayaraq İsanın yanına gəldi. ⁵¹ İsa ondan soruşdu: «Nə istəyirsən, sənin üçün edim?» Kor adam Ona dedi: «Rabbuni,[†] gözlərim açılınsın». ⁵² İsa ona dedi: «Get, imanın səni xilas etdi». Həmin an bu adamın gözləri açıldı və o da İsanın ardınca getdi.

11

İsanın Yerusəlimə girməsi

(Mat. 21:1-11; Luka 19:28-40; Yəh. 12:12-19)

¹ Onlar Yerusəlimə yaxınlaşarkən Zeytun dağının yamacındakı Bet-Façe ilə Bet-Anyaya gəldikləri zaman İsa şagirdlərindən ikisini göndərərək ² onlara dedi: «Qarşınızdakı kəndə gedin. Oraya girən kimi hələ heç kəsin minmədiyini, bağlanmış bir sıpa tapacaqsınız. Onu açıb buraya gətirin. ³ Kim sizdən soruşsa: “Bunu nə üçün edirsiniz?”, ona “bu sıpa Rəbbə lazımdır, tezliklə yerinə qaytaracaq” deyin».

⁴ Onlar getdilər. Küçədə bir evin qapısının kənarına bağlanmış sıpa tapıb onu açdılar. ⁵ Orada duran bəzi adamlar onlardan soruşdu: «Nə edirsiniz? Bu sıpanı nə üçün açırınsınız?» ⁶ Şagirdlər İsanın dediklərini onlara təkrarlayanda o adamlar şagirdlərə imkan verdilər. ⁷ Onlar sıpanı İsanın yanına gətirdilər və öz paltarlarını sıpanın üstünə sərdilər. İsa sıpanın belinə mindi. ⁸ Bir çoxu paltarlarını, bəzisi də ətrafdakı ağaclardan kəsdikləri budaqları yola döşədi. ⁹ *İsanın önündə gedənlər və ardınca gələnlər belə nida edirdilər:

«Hosanna!»^{*}

Rəbbin ismi ilə Gələnə alqış olsun!

¹⁰ Atamız Davudun gələn Padşahlığı xeyir-dualı olsun!

Ən ucalarda hosanna!»

¹¹ İsa Yerusəlimə daxil olub məbədə girdi. O hər şeyə nəzər saldı. Sonra On İki şagirdlə bərabər Bet-Anyaya getdi, çünki artıq gec idi.

Barsız əncir ağacı

(Mat. 21:18-19; Luka 13:6-9)

¹² Ertəsi gün onlar Bet-Anyadan çıxdılar. O zaman İsa acmışdı. ¹³ Uzaqda yarpaqlı bir əncir ağacı gördü və ağaca yaxınlaşdı ki, bəlkə onda meyvə tapar. Amma onun yanına

[†] 10:51 Rabbuni – arami dilində Müəllimim. * 11:9 Zəb. 118:25-26 * 11:9 Hosanna – ibrani dilində xilas et. Nida kimi işlənir.

gələndə ağacda yarpaqdan başqa bir şey tapmadı, çünki əncirin bar mövsümü deyildi. ¹⁴ Onda İsa ağaca dedi: «Qoy səndən bir daha heç kəs meyvə yeməsin!» Bunu şagirdləri də eşitdi.

İsa satıcıları məbəddən qovur

(Mat. 21:12-17; Luka 19:45-48; Yəh. 2:13-22)

¹⁵ Onlar Yerusəlimə gəldilər. İsa məbədə girib orada alver edənləri qovmağa başladı. Sərrafların masalarını və göyərçin satanların kürsülərini çevirdi, ¹⁶ heç kimi yük daşıyaraq məbəd həyətlərindən keçməyə qoymadı. ¹⁷ *Onlara təlim öyrədərək dedi: «Məgər yazılmayıb ki, “Mənim evim bütün xalqlar üçün Dua evi adlandırılacaq”?

Amma siz onu “quldur yuvasına” çevirmisiniz!» ¹⁸ Bunu eşidən başçı kahinlər və ilahiyyatçılar İsanı öldürmək üçün yol axtarırdılar. Çünki bütün xalq Onun təliminə təəccübləndiyi üçün Ondən qorxurdular. ¹⁹ Axşam olanda İsa və şagirdləri şəhərdən kənara çıxdı.

İmanın gücü

(Mat. 21:20-22)

²⁰ Səhər erkən onlar əncir ağacının yanından keçəndə gördülər ki, ağac kökündən quruyub. ²¹ Hadisəni xatırlayan Peter İsayə dedi: «Rabbi, bax lənətlədiyiniz əncir ağacı quruyub». ²² İsa cavab verib onlara dedi: «Allaha imanınız olsun. ²³ *Sizə doğrusunu deyirəm: kim bu dağa “Qalx, dənizə atıl!” deyirsə və ürəyində şübhə etmədən dediyinin olacağına inanarsa, onun üçün ediləcək. ²⁴ Buna görə sizə deyirəm: dua edib hər nə diləseniz, inanın ki, artıq almısınız† və istədiyiniz sizin üçün ediləcək. ²⁵ *Durub dua edəndə kimdən narazılığınız varsa, bağışlayın ki, göylərdə olan Atanız da təqsirlərinizi bağışlasın». ²⁶ ‡

İsanın səlahiyyəti

(Mat. 21:23-27; Luka 20:1-8)

²⁷ Onlar yenə Yerusəlimə gəldilər. İsa məbəddə gəzən zaman başçı kahinlər, ilahiyyatçılar və ağsaqqallar Ona yaxınlaşıb ²⁸ dedilər: «Sən bu işləri hansı səlahiyyətlə edirsən? Bu işləri görmək üçün Sənə bu səlahiyyəti kim verib?» ²⁹ İsa onlara belə cavab verdi: «Mən də sizə bir sual verəcəyəm; ona cavab versəniz, Mən də bunları hansı səlahiyyətlə etdiyimi

* **11:17** Yeş. 56:7; Yer. 7:11 * **11:23** Mat. 17:20-21; 1Kor. 13:2 † **11:24** Artıq almısınız – bəzi əlyazmalarda alırsınız. * **11:25** Mat. 6:14-15; 18:35 ‡ **11:26** Bağışlasın – bəzi əlyazmalarda bağışlasın. ²⁶ Əgər siz bağışlamasanız, göylərdə olan Atanız da sizin təqsirlərinizi bağışlamaz (Mat. 6:15).

sizə deyərəm. ³⁰ Yəhyanın vəftizi göydən idimi, yoxsa insanlardan? Mənə cavab verin». ³¹ Onlarsa aralarında müzakirə edərək belə dedilər: «Əgər desək “göydən”, “Bəs nə üçün ona inanmadınız?” deyəcək. ³² Amma desək “insanlardan”?» O zaman xalqdan qorxurdular, çünki hamı Yəhyanı həqiqi peyğəmbər sayırdı. ³³ Cavabında İsayə dedilər: «Bilmirik». İsa da onlara dedi: «Bunları hansı səlahiyyətlə etdiyimi Mən də sizə demirəm».

12

Pis bağbanlar məsəli

(Mat. 21:33-46; Luka 20:9-19)

¹* İsa məsəllər söyləyib onlarla danışmağa başladı: «Bir adam üzüm bağı saldı, oranın ətrafına çəpər çəkdi. İçində yer qazaraq üzümsıxan düzəltdi, nəzarət qülləsi tikdi. Sonra isə bağı bağbanlara icarəyə verərək başqa ölkəyə getdi. ² Məhsul vaxtı çatanda bağbanların yanına bir qul göndərdi ki, üzüm bağının məhsulundan bir qədərini onlardan alsın. ³ Lakin bağbanlar qulu tutub döydülər və əliboş geri qayıtdılar. ⁴ Bağ sahibi onların yanına yenə başqa bir qul göndərdi. Onun da başını vurub yardılar və biabır etdilər. ⁵ Başqasını göndərdi, onu isə öldürdülər. O, çox adam göndərdi, onlardan bəzisini döydülər, bəzisini isə öldürdülər. ⁶ Yanında ancaq bir nəfər qalmışdı ki, bu da onun sevimli oğlu idi. “Oğluma hörmət edərlər” deyərək axırda onu onların yanına göndərdi. ⁷ Bağbanlarsa bir-birlərinə dedilər: “Varis budur. Gəlin onu öldürək, onda miras bizə qalacaq”. ⁸ Beləcə onu tutub öldürdülər və bağdan kənara atdılar. ⁹ Beləliklə, bağ sahibi nə edəcək? Gəlib bağbanları həlak edəcək və bağı başqalarına verəcək. ¹⁰* Məgər siz bu Müqəddəs Yazını oxumamısınız?

“Bənnələrin rədd etdiyi daş

Guşədaşı olub.

¹¹ Bu, Rəbbin işi idi,

Gözümüzdə xariqəli bir işdir”».

¹² Yəhudi rəhbərləri başa düşdülər ki, İsa bu məsəli onlar barədə söylədi. Ona görə də İsanı tutmaq üçün yol axtarırdılar, lakin camaatdan qorxdular. Beləcə Onu tərk edib getdilər.

Hər kəsin öz haqqı

(Mat. 22:15-22; Luka 20:20-26)

¹³ Sonra İsanı dediyi sözlərlə tələyə salmaq üçün fariseylərdən və hirodçulardan bəzisini Onun yanına göndərdilər. ¹⁴ Onlar gəlib İsayə dedilər: «Müəllim, biz bilirik ki, Sən etibarlı adamsan və heç kimə tərəfkeşlik etmirsən.

* 12:1 Yeş. 5:1-7 * 12:10 Zəb. 118:22-23

Çünki insanlar arasında fərq qoymursan və Allahın yolunu həqiqətə görə öyrədirsən. Bizim üçün qeysərə vergi verməyə icazə var ya yox? Biz vergi verək ya yox?»¹⁵ Onların ikiüzlülüyünü bilən İsa dedi: «Məni niyə sınağa çəkirsiniz? Mənə bir dinar gətirin, baxım». ¹⁶ Onlar da gətirdilər. İsa soruşdu: «Sikkənin üstündəki bu təsvir və yazı kimindir?» Ona dedilər: «Qeysərin». ¹⁷ İsa onlara dedi: «Elə isə, qeysərin haqqını qeysərə, Allahın haqqını Allaha verin». Onlar İsanın sözlərinə heyrətləndilər.

Dirilmə haqqında sual

(Mat. 22:23-33; Luka 20:27-40)

¹⁸ *Dirilmənin olmadığını iddia edən bəzi sadukeylər İsanın yanına gəlib soruşdular: ¹⁹ «Müəllim, Musa bizim üçün belə yazmışdır: “Əgər bir adamın qardaşı ölsə, arvadı dul qalsa, amma övladı olmazsa, o biri qardaş bu dul arvadı alıb ölən qardaşın nəslini davam etdirdin”. ²⁰ Yeddi qardaş var idi. Birincisi bir arvad aldı, amma övladı olmadan öldü. ²¹ Bu arvadı ikinci qardaş aldı, o da özündən sonra övlad qoymadan öldü, üçüncüsü də, ²² hətta yeddincisinə qədər belə etdi,* amma övladı olmadan öldü. Hamısından sonra bu qadın da öldü. ²³ Qiyamət günündə,† ölülər diriləndə bu qadın onlardan hansının arvadı olacaq? Çünki yeddi qardaşın yeddisi də bu qadını almışdı».

²⁴ İsa onlara belə cavab verdi: «Nə Müqəddəs Yazıları, nə də Allahın qüdrətini bilirsiniz. Yanılmanıza səbəb bu deyilmi? ²⁵ İnsanlar ölülər arasından diriləndə nə evlənilir, nə də ərə gedirlər. Ancaq səmadakı mələklər kimi olurlar. ²⁶ *Bəs ölülərin dirildiyinə gəlincə, Musanın kitabındakı kolla bağlı əhvalatda Allahın necə ona “Mən İbrahimin Allahı, İshaqın Allahı və Yaqubun Allahıyam” dediyini oxumamısınızmi? ²⁷ Allah ölülərin deyil, dirilərin Allahıdır. Beləliklə, siz çox yanılırsınız».

Əmrlərin ən əsası

(Mat. 22:34-40; Luka 10:25-28)

²⁸ İlahiyyətçilərdən biri gəlib onların mübahisələrinə qulaq asdı və İsanın onlara yaxşı cavab verdiyini görüb Ondan soruşdu: «Əmrlərin ən əsası hansıdır?» ²⁹ *İsa cavab verdi: «Əmrlərin ən əsası budur: “Dinlə, ey İsrail! Allahımız Rəbb

* **12:18** Qanun. 25:5; Həv. 23:8 * **12:22** Belə etdi – bəzi əlyazmalarda bu arvadla evləndi. † **12:23** Qiyamət günündə – hərfi tərcümədə Dirilmədə.

* **12:26** Çıx. 3:6 * **12:29** Qanun. 6:4-5

yeganə Rəbbdir. ³⁰ Allahın Rəbbi bütün qəlbinlə, bütün varlığımla, bütün düşüncələ və bütün gücünlə sev”. † ³¹ *İkincisi də budur: “Qonşunu özün kimi sev”. Bunlardan böyük əmr yoxdur». ³² *İlahiyyatçı Ona dedi: «Müəllim, Sən nə yaxşı dedin, həqiqəti söylədin. Allah yeganədir, Ondan başqası yoxdur. ³³ Onu bütün qəlbinlə, bütün ağılnla § və bütün gücünlə sevmək, qonşunu da özün kimi sevmək yandırma qurbanlarının və başqa qurbanların hamısından daha vacibdir». ³⁴ Dərrakəli cavab verdiyini gören İsa ona dedi: «Sən Allahın Padşahlığından uzaq deyilsən». Bundan sonra heç kim İsadan bir şey soruşmağa cəsərət etmədi.

Məsih kimin Oğludur?

(*Mat. 22:41-46; Luka 20:41-44*)

³⁵ İsa məbəddə təlim öyrədərək belə sual verdi: «Niyə ilahiyyatçılar Məsih Davudun Oğludur deyirlər? ³⁶ *Davud özü Müqəddəs Ruh vasitəsilə “Rəbb mənim Ağama dedi: «Mən düşmənlərini ayaqlarının altına salanadək Sağımda otur»” deyib. ³⁷ Davud özü Ona “Ağa” deyə müraciət edir. O necə Davudun oğlu ola bilər?» Böyük izdiham sevinclə Ona qulaq asırdı.

İsa ilahiyyatçıları məzəmmət edir

(*Mat. 23:5-7; Luka 20:45-47*)

³⁸ İsa təlim öyrədərək dedi: «İlahiyyatçılardan özünüzdü qoruyun. Onlar uzun paltarlarda gəzməyi, bazar meydanlarında salam almağı, ³⁹ sinaqoqlarda baş kürsüləri, ziyafətlərdə yuxarı başı tutmağı xoşlayarlar. ⁴⁰ Onlar dul qadınların evlərini yeyib-dağıdılar və özlərini göstərmək üçün uzun-uzadı dua edərlər. Bu adamların cəzası daha ağır olacaq».

Dul qadının ianəsi

(*Luka 21:1-4*)

⁴¹ İsa məbədin ianə qutusunun qarşısında oturub xalqın oraya necə pul atmasına baxırdı. Bir çox varlı adam oraya böyük məbləğdə pul atırdı. ⁴² Bir kasıb dul qadın da gəlib bir kodrant** məbləğində iki lepton†† pul atdı. ⁴³ İsa şagirdlərini yanına çağıraraq onlara dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: bu kasıb dul qadın ianə qutusuna hamıdan çox pul atdı. ⁴⁴ Çünki

† **12:30** Sev – bəzi əlyazmalarda sev”. Bu, əsas əmrdir. * **12:31** Lev. 19:18

* **12:32** Qanun. 4:35 § **12:33** Bütün ağılnla – bəzi əlyazmalarda bütün ağılnla,

bütün varlığımla. * **12:36** Zəb. 110:1 ** **12:42** Kodrant – pul vahidi.

†† **12:42** Lepton – ən kiçik pul vahidi.

onların hamısı varlarının artıqlığından verdi, bu qadın isə kasıblığına baxmayaraq, dolanmaq üçün əlində nə varsa, hamısını verdi».

13

Axır zamanın əlamətləri
(Mat. 24:1-28; Luka 21:5-24)

¹ İsa məbəddən çıxarkən şagirdlərindən biri Ona dedi: «Müəllim, bax nə gözəl daşlar, nə gözəl binalardır!» ² İsa ona dedi: «Bu böyük binaları görürsənmi? Onların daşı daş üstündə qalmayacaq, hamısı yerlə yeksan olacaq».

³ İsa məbədlə üzbəüz olan Zeytun dağında oturanda Peter, Yaqub, Yəhya və Andrey Ondan ayrılıqda soruşdu: ⁴ «Bizə söylə, bu dediklərin nə vaxt baş verəcək? Bunların hamısı başa çatmaq üzrə olanda hansı əlamətlər olacaq?» ⁵ İsa onlara cavab verməyə başladı: «Ehtiyatlı olun, qoy sizi heç kim aldatmasın. ⁶ Mənim adıyla çox adam gəlib “məən Oyam” deyərək çoxlarını aldadacaq. ⁷ Mühəribələr və mühəribə xəbərləri eşidəndə təlaşa düşməyin. Bunlar baş verməlidir, amma bu hələ hər şeyin axırı deyil. ⁸ Çünki millət millətə, padşahlıq padşahlığa qarşı çıxacaq. Yerbəyer zəlzələlər və aclıq* olacaq. Bunlar sanki doğuş ağrılarının başlanğıcıdır.

⁹ *Amma siz ehtiyatlı olun. Adamlar sizi məhkəmələrə çəkəcək, sinaqoqlarda döyəcəklər. Onlara şəhadət etmək üçün siz Mənə görə valilərin və padşahların qarşısında duracaqsınız. ¹⁰ Əvvəlcə bütün millətlərə Müjdə vəz olunmalıdır. ¹¹ *Sizi aparıb məhkəməyə çəkəndə nə deyəcəyiniz barədə qabaqcadan qayğı çəkməyin,† amma həmin vaxt sizə nə bildirilsə, onu danışın. Çünki danışan siz yox, Müqəddəs Ruhdur. ¹² Qardaş qardaşı, ata övladını ölümə təslim edəcək. Övladlar ata-anasına qarşı çıxıb onları edam etdirəcək. ¹³ Mənim adıma görə hamı sizə nifrət edəcək. Amma axıracan dözən xilas olacaq.

¹⁴ *Viranəlik‡ gətirən iyrənc şeyin heç olmamalı yerdə qoyulduğunu gördüyünüz zaman – qoy oxuyan bunu anlasın – Yəhudəyada olanlar dağlara qaçsın. ¹⁵ *Damda olan evindən nə isə götürmək üçün aşağı enib evinə girməsin. ¹⁶ Tarlada olan üst paltarını götürmək üçün geri qayıtmasın. ¹⁷ Həmin günlər hamilələrin və körpə əmizdirənlərin vaxtına! ¹⁸ Dua

* **13:8** Zəlzələlər və aclıq – bəzi əlyazmalarda zəlzələlər; aclıq və qarmaqarışıqlıqlar.

* **13:9** Mat. 10:17-22; Luka 12:11-12 * **13:11** Luka 12:11-12 † **13:11** Qayğı çəkməyin – bəzi əlyazmalarda qayğı çəkməyin, götür-qoy etməyin. * **13:14** Dan.

9:27; 11:31; 12:11 ‡ **13:14** Viranəlik – bəzi əlyazmalarda Daniel peyğəmbərin bəhs etdiyi viranəlik (Mat. 24:15). * **13:15** Luka 17:31

edin ki, bu hadisə qış fəslində baş verməsin. ¹⁹ *Çünki o günlərdə elə bir əzab-əziyyət olacaq ki, Allahın yaratdığı bu kainatın başlanğıcından indiyə qədər beləsi olmayıb və heç olmayacaq da. ²⁰ Əgər Rəbb o günləri qısaltmasaydı, heç bir insan xilas ola bilməzdi. Amma Rəbb seçilmişlərə – Öz seçdiyi insanlara görə o günləri qısaltıb.

²¹ *O zaman əgər kimsə sizə desə ki, “bax, Məsih buradadır” yaxud da “bax, oradadır”, inanmayın. ²² Çünki yalançı məsihlər və yalançı peyğəmbərlər törəyəcək. Onlar əlamətlər və xariqələr göstərəcəklər ki, imkan taparlarsa, seçilmişləri də aldatsınlar. ²³ Amma siz ehtiyatlı olun! Bax Mən sizə hər şeyi əvvəlcədən söyləmişəm.

Bəşər Oğlunun zühuru
(Mat. 24:29-35; Luka 21:25-33)

²⁴ * Amma o günlərdə, o əzab-əziyyətdən sonra
Günəş tutulacaq,
Ay nurunu saçmayacaq,
²⁵ Ulduzlar göydən töküləcək,
Səma cisimləri lərzəyə gələcək.

²⁶ *O zaman onlar Bəşər Oğlunun buludlar içində böyük qüdrət və izzətlə gəldiyini görəcəklər. ²⁷ Onda Bəşər Oğlu mələklərini göndərəcək və yer üzünün ucundan göyün ucuna qədər dörd külək istiqamətindən Öz seçdiklərini toplayacaq.

²⁸ Əncir ağacından ibrət alın: onun budağı cücərib yarpaqlananda bilirsiniz ki, yay fəslə artıq yaxındır. ²⁹ Eləcə siz də bu şeylərin baş verdiyini görəndə bilin ki, Bəşər Oğlu yaxındadır, lap qapıdadır. ³⁰ Sizə doğrusunu deyirəm: bu nəsil ömrünü sona çatdırmazdan əvvəl bütün bunlar baş verəcək. ³¹ Yer və göy keçib gedəcək, amma Mənim sözlərim əsla keçib getməyəcək.

Bilinməyən gün və saat
(Mat. 25:13-15; Luka 12:39-48)

³² *Lakin o günü və o saati nə səmadakı mələklər, nə də Oğul bilir. Atadan başqa heç kim bilmir. ³³ Ehtiyatlı olun, oyaq olun. § Çünki bilmirsiniz ki, o an nə vaxt gələcək. ³⁴ *Bu, səyahətə çıxan bir adama bənzəyir. Evindən ayrılarkən qullarına səlahiyyət verir və hərəsinə bir iş tapşırır. Qapı nəzarətçisinə də əmr edir ki, oyaq olsun. ³⁵ *Ona görə də oyaq olun. Çünki ev sahibinin nə vaxt – axşamı,

* **13:19** Dan. 12:1; Vəhy 7:14 * **13:21** Luka 17:21,23 * **13:24** Yeş. 13:10; 34:4; Yez. 32:7; Yoel 2:10,31; 3:15; Vəhy 6:12-13 * **13:26** Dan. 7:13; Vəhy 1:7
* **13:32** Mat. 24:36 § **13:33** Oyaq olun – bəzi əlyazmalarda oyaq olun, dua edin. * **13:34** Luka 12:36-38 * **13:35** Mat. 24:42

gecə yarısını, xoruz banlayandamı yaxud sübh tezdənmi gələcəyini bilmirsiniz. ³⁶ Qoy o qəfil gəlib sizi yatan görməsin. ³⁷ Sizə söylədiklərimi hamıya deyirəm, oyaq olun!»

14

İsanı öldürmək üçün sui-qəsd hazırlanır
(Mat. 26:1-5; Luka 22:1-2; Yəh. 11:45-53)

¹* Pasxa və Mayasız Çörək bayramına iki gün qalmışdı. Başçı kahinlər və ilahiyyatçılar İsanı hiylə ilə tutub öldürmək üçün bir yol axtarırdılar. ² Onlar deyirdilər: «Bunu bayramda etməyə, yoxsa xalq arasında qarışıqlıq düşər».

İsa Bet-Anyada
(Mat. 26:6-13; Yəh. 12:1-8)

³* İsa Bet-Anyada cüzamlı Şimonun evində süfrəyə oturanda bir qadın Onun yanına gəldi və qadının əlində içində çox bahalı xalis nard yağı olan ağ mərmər qab var idi. Qadın qabı sındıraraq yağı İsanın başına tökdü. ⁴ Bəziləri acıqlanıb bir-birlərinə dedilər: «Bu ətir niyə boş yerə israf olunur? ⁵ Axı bu ətiri üç yüz dinardan artıq qiymətə satıb pulunu yoxsullara vermək olardı». Onlar qadını danladılar. ⁶ Lakin İsa dedi: «Qadını rahat buraxın. Niyə onu incidirsiniz? O Mənim üçün gözəl bir iş gördü. ⁷* Yoxsullar həmişə sizin yanınızdadır, istədiyiniz vaxt onlara kömək edə bilərsiniz. Mənsə həmişə yanınızda olmayacağam. ⁸ Qadın bacardığını etdi. Mənim bədənimə dəfn üçün əvvəlcədən yağ çəkdi. ⁹ Sizə doğrusunu deyirəm: dünyanın hansı yerində Müjdə vəz edilərsə, bu qadının etdiyi bu iş də danışılacaq ki, o yada salınsın».

Yəhudanın xəyanəti
(Mat. 26:14-16; Luka 22:3-6; Yəh. 13:18-30)

¹⁰ O zaman On İki şagirddən biri olan Yəhuda İskaryot İsanı başçı kahinlərə təslim etmək niyyəti ilə onların yanına getdi. ¹¹ Başçı kahinlər bunu eşidərkən sevindilər və Yəhudaya pul verəcəklərini vəd etdilər. O da İsanı təslim etmək üçün fürsət axtarmağa başladı.

Axırıncı şam yeməyi
(Mat. 26:17-30; Luka 22:7-23; Yəh. 13:21-30; 1Kor. 11:23-25)

¹² Pasxa quzusu qurban kəsildiyi Mayasız Çörək bayramının ilk günü şagirdləri İsadən soruşdular: «Sənin Pasxa yeməyin üçün haraya gedib hazırlıq görməyimizi istəyirsən?» ¹³ İsa da şagirdlərindən ikisini göndərdi və dedi: «Şəhərə girin, orada qarşınıza səhənglə su daşıyan bir nəfər çıxacaq. Onun ardınca

gedin. ¹⁴ O hansı evə girərsə, oranın sahibinə deyin: “Müəllim deyir: «Şagirdlərimlə birgə Pasxa yeməyini yeyəcəyim qonaq otağım haradadır?»” ¹⁵ Ev sahibi sizə yuxarı mərtəbədə döşənib hazırlanmış böyük bir otaq göstərəcək. Orada bizim üçün hazırlıq işləri görün». ¹⁶ Şagirdlər yola çıxıb şəhərə getdilər. Hər şeyin Onun dediyi kimi olduğunu gördülər və Pasxa yeməyi üçün hazırlıq etdilər.

¹⁷ Axşam düşəndə İsa On İki şagirdi ilə birlikdə gəldi. ¹⁸ *Onlar süfrəyə oturub yemək yeyərkən İsa dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: sizlərdən biri – Mənimlə yemək yeyən biri Mənə xəyanət edəcək». ¹⁹ Onlar kədərilməyə başladılar və bir-bir Ondən soruşdular: «Mən deyiləm ki?» ²⁰ İsa onlara dedi: «Siz On İki nəfərdən biridir. Mənimlə birlikdə çörəyini qaba batıran odur. ²¹ Bəşər Oğlu Özü barəsində yazıldığı kimi gedir. Amma vay o adamın halına ki, Bəşər Oğluna xəyanət edir! O adam heç doğrulmasaydı, onun üçün daha yaxşı olardı».

²² Onlar yeyəndə İsa çörək götürdü, şükür duası edib onu böldü və şagirdlərə verərək dedi: «Alın! Bu Mənim bədənimdir». ²³ Sonra bir kasa götürdü və şükür edib onu da şagirdlərə verdi və hamısı oradan içdi. ²⁴ *İsa onlara dedi: «Bu, Əhdin* bağlanması üçün çoxları uğrunda axıdılan Mənim qanımdır. ²⁵ Sizə doğrusunu deyirəm: Allahın Padşahlığında təzəsini içəcəyim günə qədər üzüm ağacının məhsulundan əsla içməyəcəyəm».

²⁶ Onlar ilahi oxuyandan sonra çıxdılar və Zeytun dağına tərəf getdilər.

Peterin inkarı əvvəlcədən bildirilir
(Mat. 26:31-35; Luka 22:31-34; Yəh. 13:36-38)

²⁷ *İsa şagirdlərinə dedi: «Hamınız Məni atıb gedəcəksiniz,† çünki belə yazılıb:
“Çobanı vuracağıam,
Qoyunlar pərənpərən olacaq”.

²⁸ *Amma Mən diriləndən sonra sizdən qabaq Qalileyaya gedəcəyəm». ²⁹ Peter Ona dedi: «Hamı Səni atıb getsə də, mən belə etməyəcəyəm». ³⁰ İsa ona dedi: «Sənə doğrusunu deyirəm: bu gün, bu gecə xoruz iki dəfə banlamazdan əvvəl sən Məni üç dəfə inkar edəcəksən». ³¹ Amma Peter daha qətiyyətlə danışıdı: «Əgər Səninlə birlikdə ölməyim lazım olsa belə, Səni əsla inkar etməyəcəyəm». Bütün şagirdlər də belə dedilər.

* **14:18** Zəb. 41:9 * **14:24** Çix. 24:8; Yer. 31:31-34 * **14:24** Əhdin – bəzi əlyazmalarda Yeni Əhdin (Luka 22:20). * **14:27** Zək. 13:7 † **14:27** Məni atıb gedəcəksiniz – hərfi tərcümədə Məndə bürəyəcəksiniz. * **14:28** Mat. 28:16

Getsemani bağında
(Mat. 26:36-46; Luka 22:39-46)

³² Sonra Getsemani adlanan bir yerə gəldilər. İsa şagirdlərinə dedi: «Mən dua edərkən siz burada oturub-qalın». ³³ O, Peteri, Yaqubu və Yəhyanı Özü ilə apardı. Özündə bir həyəcan və narahatlıq hiss etməyə başladı. ³⁴ Onlara belə dedi: «Ürəyimi elə dərin kədər bürüyüb, az qalır ki, ölüm. Burada qalın və oyaq olun».

³⁵ İsa bir qədər irəli getdi və üzüstə yerə qapanıb dua etdi ki, mümkündürsə, bu an Ondan yan keçsin. ³⁶ O belə dedi: «Abba – Ata, Sənin üçün hər şey mümkündür. Bu kasanı † Məndən uzaqlaşdır. Amma Mənim yox, Sənin iradən olsun». ³⁷ İsa şagirdlərin yanına qayıdıb gördü ki, onlar yatıb. O, Peteri səslədi: «Şimon, yatmısan? Məgər bir saat oyaq qala bilməzdin? ³⁸ Oyaq qalıb dua edin ki, sınağa düşməyəsiz. Ruh həvəsli, cisimsə gücsüzdür». ³⁹ İsa yenə oradan uzaqlaşdı və eyni sözləri təkrar edərək dua etdi.

⁴⁰ Qayıdanda gördü ki, onlar yenə yatıb. Çünki onların gözləri yumulurdu. Bilmədilər ki, İsayə nə desinlər. ⁴¹ İsa üçüncü dəfə onların yanına qayıdıb dedi: «Hələ də yatıb dincəlirsiniz? Bəsdir! Vaxt yetişdi! Budur, Bəşər Oğlu günahkarların əlinə təslim olunur. ⁴² Qalxın gedək. Budur, Mənə xəyanət edən gəlir!»

İsa həbs olunur
(Mat. 26:47-56; Luka 22:47-53; Yəh. 18:3-12)

⁴³ İsa hələ danışarkən On İki şagirddən biri olan Yəhuda gəlib çıxdı. Onun yanında başçı kahinlərin, ilahiyyatçıların və ağsaqqalların göndərdiyi əli qılınclı və dəyənəkli bir dəstə adam var idi. ⁴⁴ İsayə xəyanət edən Yəhuda onlara işarə ilə bildirib demişdi: «Kimi öpsəm, İsa Odur. Onu tutub möhkəm nəzarət altında aparın». ⁴⁵ O anda İsayə yaxınlaşıb «Rabbi!» deyərək Onu öpdü. ⁴⁶ Yanındakı adamlar əl atıb İsanı tutdular. ⁴⁷ İsanın yanındakılardan biri qılinc çəkdi və baş kahinin qulunu vurub qulağını qopartdı.

⁴⁸ İsa onlara dedi: «Nə üçün quldur üstünə gələn kimi qılinc və dəyənəklərlə Məni tutmağa gəlmisiniz? ⁴⁹ *Hər gün məbəddə sizin yan-yörənizdə təlim öyrədirdim, heç Məni tutmadınız. Amma qoy Müqəddəs Yazılar yerinə yetsin». ⁵⁰ Onda hamı İsanı atıb qaçdı.

† 14:36 Kasa – İsanın çarınıxdakı ölümünün rəmzi. * 14:49 Luka 19:47-48; 21:37

⁵¹ Çılpaq bədənini kətan örtüklə bürüyən bir gənc İsanın ardınca gedirdi. Əsgərlər onu yaxaladılar. ⁵² Amma o, kətan örtükdən sıyrılıb çılpaq qaçdı.

İsa Ali Şuranın önündə

(Mat. 26:57-68; Luka 22:54-55,63-71; Yəh. 18:13-24)

⁵³ İsanı baş kahinin yanına gətirdilər. Başçı kahinlərin hamısı, ağsaqqallar və ilahiyyatçılar da oraya toplasdı. ⁵⁴ Peter uzaqdan baş kahinin həyatinə qədər İsanın ardınca gedirdi. O, mühafizəçilərlə birgə həyətdə, tonqalın ətrafında oturub qızınırdı.

⁵⁵ Başçı kahinlər və Ali Şuranın hamısı İsanı edam etmək üçün Onun əleyhinə şahidlik ifadəsi axtarırdılar, amma tapa bilmirdilər. ⁵⁶ Çoxları Onun əleyhinə yalançı şahidlik etdi, lakin ifadələri bir-birinə uyğun gəlmirdi. ⁵⁷ *Bəziləri qalxıb Onun əleyhinə yalançı şahidlik edərək dedilər: ⁵⁸ «Biz Onun belə dediyini eşitdik: “Mən əllə qurulan bu məbədi dağıdıb üç gün ərzində əllə qurulmayan başqa bir məbəd tikəcəyəm”». ⁵⁹ Amma onların da ifadələri bir-birinə uyğun gəlmirdi.

⁶⁰ Baş kahin toplantı arasından ayağa qalxıb İsadan soruşdu: «Sənin heç cavabın yoxdur? Onlar Sənin əleyhinə bu nə ifadədir verirlər?» ⁶¹ Amma İsa susmaqda davam etdi, heç cavab vermədi. Baş kahin yenə Ondən soruşdu: «Xeyir-dua Sahibi Olanın Oğlu Məsih Sənsənmi?» ⁶² *İsa ona dedi: «Mənəm! Siz Bəşər Oğlunun Qüdrətli Olanın§ sağında oturduğunu və göyün buludları ilə gəldiyini görəcəksiniz». ⁶³ *Onda baş kahin əynindəki paltarını cırıb dedi: «Artıq şahidlərə nə ehtiyacımız var? ⁶⁴ Siz Onun küfr söylədiyini eşitdiniz! Bəs buna nə deyirsiniz?» Onların hamısı İsa üçün hökm verdi ki, O, ölüm cəzasına layiqdir.

⁶⁵ Bəziləri Onun üstünə tüpürməyə, Onun gözlərini bağlayaraq yumruq vurmağa başladılar və dedilər: «Peyğəmbərlik elə görək!» Mühafizəçilər də tutub Ona şillə vurdular.

Peter İsanı inkar edir

(Mat. 26:69-75; Luka 22:56-62; Yəh. 18:15-18,25-27)

⁶⁶ Peter aşağıda, həyətdə ikən baş kahinin qarabaşlarından biri gəldi. ⁶⁷ Qızınmaqda olan Peteri görən kimi onu diqqətlə süzüb dedi: «Sən də Nazaretli İsa ilə birlikdə idin». ⁶⁸ Amma Peter bunu inkar edərək dedi: «Bilmirəm və başa düşmürəm, sən nə danışırsan». O, bayır qapının önünə çıxdı və bu anda xoruz banladı. ⁶⁹ Qarabaş Peteri görəndə yenə yanındakılara

* 14:57 Yəh. 2:19 * 14:62 Dan. 7:13 § 14:62 Qüdrətli Olan – yəni Allah.

* 14:63 Lev. 24:16

deməyə başladı: «Bu da onlardandır». ⁷⁰ Peter yenə inkar etdi. Bir az sonra orada duranlar yenə ona dedilər: «Doğrudan da, sən onlardansan, çünki Qalileyalısan».** ⁷¹ Peter isə özünü qarğıyıb and içərək dedi: «Dediyiniz o Adamı tanımıram».

⁷² Həmin anda xoruz ikinci dəfə banladı. Peter İsanın «xoruz iki dəfə banlamazdan əvvəl sən Məni üç dəfə inkar edəcəksən» dediyi sözü yadına saldı. Ona görə ağlamağa başladı.

15

İsa Romalı vali Pilatın önündə
(Mat. 27:1-2,11-26; Luka 23:1-25; Yəh. 18:28-19:16)

¹ Səhər erkən başçı kahinlər, ağsaqqallar, ilahiyyatçılar və Ali Şuranın hamısı dərhal məşvərət edəndən sonra İsanın əl-qolunu bağlayaraq Pilatın yanına aparıb ona təslim etdilər. ² Pilat Ondan «Yəhudilərin Padşahı Sənsənmi?» deyə soruşdu. İsa cavabında ona dedi: «Sənin dediyin kimidir». ³ Başçı kahinlər Onu çox şeydə ittiham edirdilər. ⁴ Pilat Ondan yenə soruşdu: «Heç cavab verməyəcəksənmi? Gör Səni nə qədər ittiham edirlər!» ⁵ Amma İsa yenə də ona cavab vermədi. Pilat buna heyrətləndi.

⁶ Hər Pasxa bayramında Pilat xalqın xahişi ilə bir məhbusu azad edərdi. ⁷ Üsyan zamanı adam öldürən üsyançılarla birlikdə Barabba adlı bir nəfər də həbs olunmuşdu. ⁸ Xalq Pilatın yanına çıxıb ondan* xahiş etməyə başladı ki, həmişəki kimi onların istəyini yerinə yetirsin. ⁹ Pilat onlara cavab verərək dedi: «İstəyirsiniz, sizin üçün Yəhudilərin Padşahını azad edirəm?» ¹⁰ Çünki başçı kahinlərin İsanı paxıllıqdan təslim etdiyini bilirdi. ¹¹ Ancaq başçı kahinlər xalqı qızıqsındırdılar ki, İsanın yox, Barabbanın azad olmasını xahiş etsinlər.

¹² Pilat yenə onlardan soruşaraq dedi: «Bəs nə istəyirsiniz? Yəhudilərin Padşahı dediyiniz bu Adama nə edirəm?» ¹³ «Onu çarmıxa çək!» deyə yenə bağıldılar. ¹⁴ Pilat «Axı O nə pislik edib?» deyə soruşdu. Onlarsa «Onu çarmıxa çək!» deyə daha ucadan bağıldılar. ¹⁵ Xalqı razı salmaq istəyən Pilat onlar üçün Barabbanı azad etdi. İsanı isə qamçılattıqdan sonra çarmıxa çəkilməyə təslim etdi.

Əsgərlər İsanı təhqir edir
(Mat. 27:27-31; Yəh. 19:2-3)

¹⁶ Əsgərlər İsanı həyətdən içəriyə, yəni vali sarayına apardılar. Bütün alayı topladılar. ¹⁷ Ona tünd qırmızı bir xalat geyindirdilər və tikanlardan bir tac hörüb başına

** 14:70 Qalileyalısan – bəzi əlyazmalarda Qalileyalısan, nitqin də eynidir.

* 15:8 Pilatın yanına çıxıb ondan – bəzi əlyazmalarda bağıraraq Pilatdan.

qoydular. ¹⁸ «Yəhudilərin Padşahı sağ olsun!» deyərək İsanı salamlamağa başladılar. ¹⁹ Sonra qamışla Onun başına vurub Ona tüpürdülər və önündə diz çökərək səcdə qıldılar. ²⁰ Onu ələ salandan sonra tünd qırmızı xalətə əynindən çıxarıb Öz paltarlarını geyindirdilər. Sonra Onu çarmıxa çəkmək üçün bayıra apardılar.

İsa çarmıxa çəkilir

(Mat. 27:32-44; Luka 23:26-43; Yəh. 19:17-25)

²¹ *O vaxt Şimon adlı Kirenalı bir nəfər kənd yerindən gəlib oradan keçirdi. O, İsgəndər və Rufusun atasıdır. Onu İsanın çarmıxını daşımağa məcbur etdilər.

²² İsanı Qolqota adlanan yerə gətirdilər. «Qolqota» «Kəllə yeri» deməkdir. ²³ Ona mirra† ilə qarışıq şərab vermək istədilər, amma O imtina etdi. ²⁴ *İsanı çarmıxa çəkdilər. Paltarlarını isə «kimə nə düşdü-düşdü» deyərək püşk ataraq aralarında bölüşdürdülər. ²⁵ Üçüncü saat‡ idi ki, İsanı çarmıxa çəkdilər. ²⁶ Onun üzərində ittihamını göstərən belə yazı var idi: «Yəhudilərin Padşahı». ²⁷ Onunla birlikdə biri sağında, biri də solunda iki qulduru da çarmıxa çəkdilər. ²⁸ §

²⁹ *Gəlib-keçənlər başlarını yırğalayıb Ona böhtan ataraq «Nə oldu, ey məbədi dağıdıb üç gündə tikən! ³⁰ İndi Özünü xilas et və çarmıxdan düş!» deyirdilər. ³¹ Başçı kahinlər də ilahiyyatçılarla birgə eyni şəkildə İsanı ələ salaraq bir-birlərinə deyirdilər: «Başqalarını xilas edirdi, amma Özünü xilas edə bilmir! ³² İsrailin Padşahı Məsih qoy indi çarmıxdan düşsün ki, biz də görüb iman edək». İsa ilə birlikdə çarmıxa çəkilənlər də Onu təhqir edirdilər.

İsanın ölümü

(Mat. 27:45-56; Luka 23:44-49; Yəh. 19:25-30)

³³ Altıncı saatdan** doqquzuncu saata qədər†† bütün yer üzünə qaranlıq çökdü. ³⁴ *Doqquzuncu saatda İsa uca səslə nida edərək dedi:

«Elohi, Elohi, lema şabaqtani?»

Bu «Ey Allahım, Allahım, niyə Məni tərək etdin?» deməkdir.

³⁵ Orada dayananların bəzisi bunu eşidərək dedi: «Baxın, İlyası çağırır». ³⁶ *Bir nəfər qaçıb bir süngəri şərab sirkəsi ilə

* 15:21 Rom. 16:13 † 15:23 Mirra – yəni ağrı kəsən dərman. * 15:24 Zəb.

22:18 ‡ 15:25 Üçüncü saat – hazırkı vaxtla səhər saat doqquz. § 15:28 Çarmıxa çəkdilər – bəzi əlyazmalarda çarmıxa çəkdilər. 28 Müqəddəs Yazılarda yazılan yerinə yetdi: «Üsyankarlara tay tutuldu» (Luka 22:37). * 15:29 Zəb. 22:7; 109:25; Mark

14:57-58; Yəh. 2:19 ** 15:33 Altıncı saat – hazırkı vaxtla günorta saat on iki.

†† 15:33 Doqquzuncu saat – hazırkı vaxtla günortadan sonra saat üç. * 15:34

Zəb. 22:1 * 15:36 Zəb. 69:21

doldurdu və bir qamışın ucuna keçirərək İsayə verdi ki, içsin və dedi: «Onu rahat buraxın, görək İlyas gəlib Onu çarmıxdan düşürəcəkmiki?»³⁷ İsa uca səslə qışqıraraq son nəfəsini verdi.

³⁸ *O anda məbədin pərdəsi yuxarıdan aşağıya qədər iki yerə parçalandı. ³⁹ İsanın qarşısında duran yüzbaşı Onun son nəfəsini^{††} belə verdiyini gördükdə «doğrudan da, bu Adam Allahın Oğlu idi» dedi.

⁴⁰ *Olub-keçənlərə uzaqdan baxan qadınlar da var idi. Məcdəlli Məryəm, kiçik Yaqubun və Yusifin anası Məryəmlə Şalomit də onların arasında idi. ⁴¹ İsa hələ Qalileyədə olanda bu qadınlar Onun ardınca getmiş və Ona xidmət etmişdilər. Onunla birgə Yerusəlimə gələn xeyli qadın da orada idi.

İsanın dəfni

(Mat. 27:57-61; Luka 23:50-56; Yəh. 19:38-42)

⁴² O gün Hazırlıq günü, yəni Şənbədən əvvəlki gün idi. Artıq axşam düşəndə ⁴³ Ali Şuranın hörmətli üzvlərindən biri olan, Allahın Padşahlığını gözləyən Arimateyalı Yusif gəldi. O cəsarət edib Pilatın yanına getdi və İsanın cəsədini istədi. ⁴⁴ Pilat İsanın belə tez ölməsinə heyrat etdi və yüzbaşını yanına çağıraraq soruşdu: «O çoxdanmı ölüb?» ⁴⁵ Yüzbaşından vəziyyəti öyrənəndən sonra cəsədi Yusifə verdi. ⁴⁶ Yusif kəfən aldı, cəsədi çarmıxdan endirib kəfənə bükdü və qayada qazılmış qəbirə qoydu. O, qəbirin ağzına bir daş yuvarladı. ⁴⁷ Məcdəlli Məryəm və Yusifin anası Məryəm baxıb cəsədin hara qoyulduğunu gördülər.

16

İsanın dirilməsi

(Mat. 28:1-8; Luka 24:1-9; Yəh. 20:1-10)

¹ Şənbə günü keçəndən sonra Məcdəlli Məryəm, Yaqubun anası Məryəm və Şalomit ətirilər aldılar ki, gedib İsanın cəsədinə çəksinlər. ² Həftənin ilk günü* səhər tezdən, günəş doğanda onlar qəbirin yanına gəldilər. ³ Onlar bir-birlərinə deyirdilər: «Görəsən qəbirin ağzındakı daşı bizim üçün kim kənara yuvarlayacaq?» ⁴ Başlarını qaldıraraq baxanda gördülər ki, daş kənara yuvarlanıb. Bu daş nəhəng idi. ⁵ Qəbirə girib sağ tərəfdə ağ xalat geyinmiş bir gəncin oturduğunu gördülər və heyratə gəldilər. ⁶ Bu şəxs onlara dedi: «Siz heyratlənməyin! Çarmıxa çəkilməmiş Nazaretli İsanı axtarırsınız. O dirilmişdir! Burada yoxdur. Bax bu Onu qoyduqları yerdir. ⁷ *İndi isə gedin, Onun

* 15:38 Çix. 26:31-33 †† 15:39 Son nəfəsini – bəzi əlyazmalarda nida edib son nəfəsini. * 15:40 Luka 8:2-3 * 16:2 Həftənin ilk günü – yəni bazar günü.

* 16:7 Mat. 26:32; Mark 14:28

şagirdlərinə və Peterə belə söyləyin: “İsa Qalileyaya sizdən qabaq gedir. Sizə dediyi kimi Onu orada görə bilərsiniz”.⁸ Qadınlar qəbirdən çıxıb qaçdılar. Onları bir lərzə bürümüşdü, mat qalmışdılar. Qorxularından heç kimə bir söz demirdilər.

İsa şagirdlərə görünür

(Mat. 28:9-10; Luka 24:13-35; Yəh. 20:11-18)

⁹ İsa həftənin birinci günü səhər tezdən, diriləndən sonra əvvəlcə yeddi cin qovduğu Məcdəlli Məryəmə göründü. ¹⁰ Məryəm gedib İsanın yanında olub, indi isə yas tutaraq ağlayanlara xəbər verdi. ¹¹ Amma onlar İsanın diri olduğunu və Məryəmə göründüyünü eşidərkən inanmadılar.

¹² Bundan sonra İsa kənd yerinə gedən yoldan keçən onlardan ikisinə başqa surətdə göründü. ¹³ Onlar geri qayıdıb o birilərinə xəbər verdilər, amma o biriləri də bunlara inanmadılar.

İsa şagirdlərinə tapşırıq verir

(Mat. 28:16-20; Luka 24:36-49; Yəh. 20:19-23; Həv. 1:6-8)

¹⁴ Nəhayət, İsa süfrəyə oturan On Bir şagirdə göründü; onları imansızlıqlarına və ürəklərinin inadkar olduğuna görə məzəmmət etdi, çünki Onun diri olduğunu görənlərə inanmamışdılar. ¹⁵ İsa şagirdlərinə dedi: «Dünyanın hər tərəfinə gedin, bütün yaradılışa Müjdəni vəz edin. ¹⁶ İman edib vəftiz olan kəs xilas olacaq, iman etməyənsə məhkum olacaq. ¹⁷ İman edənləri isə bu əlamətlər müşayiət edəcək: Mənim adımla cinləri qovacaqlar, yeni dillərdə danışacaqlar, ¹⁸ ilanları əlləri ilə götürəcəklər, öldürücü zəhər içsələr belə, onlara təsir etməyəcək, əllərini xəstələrin üzərinə qoyacaq və onlar şafa tapacaq».

İsanın göyə qaldırılması

(Luka 24:50-53; Həv. 1:9-11)

¹⁹ Beləcə Rəbb İsa onlarla danışandan sonra göyə qaldırıldı və Allahın sağında oturdu. ²⁰ Şagirdlərsə gedib hər yerdə Müjdəni vəz etdilər. Rəbb onlarla birgə işləyirdi, onları müşayiət edən əlamətlərlə kəlamı təsdiqləyirdi.†

† 16:20 Ən qədim yunan əlyazmalarında bu ayələr yoxdur.

LUKANIN NƏQL ETDİYİ MÜJDƏ GİRİŞ

«*Lukanın nəql etdiyi Müjdə*» İsa Məsihi həm İsrailin, həm də bütün bəşəriyyətin vəd olunmuş Xilaskarı olaraq təqdim edir. Luka yazır ki, İsa «fəqirlərə müjdəni bildirmək üçün» göndərilmişdi. Bu Müjdə insan ehtiyaclarını aradan qaldırma yollarını göstərən və insanların qayğısına qalan fikirlərlə doludur. Lukanın nəql etdiyi Müjdənin xüsusi keyfiyyətlərindən biri də burada olan sevinc əhval-ruhiyyəsidir. Bu, xüsusilə, Müjdənin başlanğıcında İsanın gəlişini və sonda İsanın göyə qaldırılmasını bəyan edən fəsillərdə təsvir olunur. İsanın göyə qaldırılmasından sonra məsihçi imanının artıb-yayılması həmin müəllif tərəfindən «*Həvarilərin İşləri*» kitabında yazılmışdır.

Buraya daxil olan iki hissə (1-2 və 9-19-cu fəsillər) yalnız bu kitabda təsvir olunur. Onlardan biri mələklərin nəğməsi və İsa anadan olanda çobanların Onun yanına gəlməsidir. Bu hissələrə həmçinin yeniyetmə İsanın məbəddə olması, xeyirxah Samariyalı və itmiş oğul məsəlləri də daxildir.

Bu Müjdədə dua, Müqəddəs Ruhun fəaliyyəti, İsanın xidmətində qadınların rolu və Allahın günahları bağışlaması xüsusilə vurğulanır.

Kitabın məzmunu:

- 1:1-4 Kitabın Teofilə həsr olunması
- 1:5–2:52 Vəftizçi Yəhyanın və İsa Məsihin doğulması
- 3:1-20 Vəftizçi Yəhyanın xidməti
- 3:21–4:13 İsanın vəftizi və sınağa çəkilməsi
- 4:14–9:50 İsanın Qalileyada ictimai xidməti
- 9:51–19:27 Qalileyadan Yerusəlimə
- 19:28–23:56 Yerusəlimdəki son günlər
- 24:1-53 Rəbbin dirilməsi, görünməsi və göyə qaldırılması

Kitabın Teofilə həsr olunması

¹ Hörmətli Teofil, çoxları aramızda baş vermiş hadisələrin tarixçəsini yazmağa cəhd göstərüb. ² Əvvəldən bəri Kəlamı öz gözləri ilə görənlər və Ona xidmət edənlər bu hadisələri bizə nəql etdiyi kimi ³ mən də əvvəlcədən hər şeyi diqqətlə araşdırıb bunları sənə ardıcılıqla yazmağı münasib bildim. ⁴ Belə ki sən öyrəndiyin şeylərin doğru olduğunu biləsən.

Vəftizçi Yəhyanın doğulması əvvəlcədən bildirilir

⁵ Yəhudeya padşahı Hirodun dövründə Aviya bölüyündən* olan Zəkəriyyə adlı bir kahin var idi. Arvadı da Harun nəslindən idi, adı Elizavet idi. ⁶ Onların hər ikisi Allahın gözündə saleh idi və Rəbbin qoyduğu əmr və qaydaların hamısına nöqsansız əməl edirdilər. ⁷ Amma Elizavet sonsuz olduğuna görə onların övladı yox idi. Hər ikisinin yaşı çox idi.

⁸ Bir gün Zəkəriyyə öz bölüyünün növbəsində Allahın önündə kahinlik xidmətini icra edirdi. ⁹ Rəbbin məbədinə daxil olub buxur yandırmaq üçün kahinlik adətinə görə atılan püşk ona düşdü. ¹⁰ Buxur yandırma zamanı bütün camaat məbəddən kənardə dua edirdi. ¹¹ Bu vaxt Rəbbin bir mələyi buxur qurbangahının sağında durub Zəkəriyyəyə göründü. ¹² Zəkəriyyə bunu görüb təlaşa düşdü və çox qorxdı. ¹³ Mələk isə ona dedi: «Qorxma, Zəkəriyyə! Sənin duan eşidildi. Arvadın Elizavet sənə bir oğul doğacaq. Sən də onun adını Yəhya† qoy. ¹⁴ Sən sevinib şadlanacaqsan. Çox adam onun dünyaya gəlməsinə görə sevinəcək. ¹⁵ *Çünki o, Rəbbin gözündə böyük olacaq. O, şərab və başqa kefləndirici içki içməyəcək; hələ ana bətnində olarkən Müqəddəs Ruhla dolu olacaq. ¹⁶ O, İsrail övladlarının çoxunu Allahı Rəbb tərəfə döndərəcək. ¹⁷ *Ataların ürəklərini övladlarına, itaətsiz adamları salehlərin düşüncə tərzinə yönəltmək və Rəbbə hazırlanmış xalqı yetişdirmək üçün İlyasın ruhu və qüdrəti ilə Rəbbin önündə gedəcək». ¹⁸ Zəkəriyyə mələyə dedi: «Mən bunu necə bilərəm? Axı mən çox yaşlıyam, elə arvadımın da yaşı ötüb». ¹⁹ *Mələk ona cavab verdi: «Mən Allahın önündə dayanan Cəbrayıl və səninlə danışmışam. ²⁰ Budur, vaxtında həyata keçəcək sözlərimə inanmadığına görə bu yerinə yetən günədək sən lal olub danışa bilməyəcəksən».

²¹ Bu vaxt camaat Zəkəriyyəni gözləyirdi və onun məbəddə ləngiməsinə heyrat edirdi. ²² O isə məbəddən çıxıb xalqla danışa bilmədi. Onlar da Zəkəriyyənin məbəddə görüntü gördüyünü başa düşdülər. Zəkəriyyə xalqa işarə edirdi və lal olaraq qaldı.

²³ Zəkəriyyə xidmət vaxtı qurtaranda evinə qayıtdı. ²⁴ Bu vaxtdan sonra arvadı Elizavet uşağa qaldı və beş ay evindən çıxmadı. ²⁵ O deyirdi: «Bunu mənim üçün Rəbb etdi. Bu vaxt O mənə nəzər salıb məni el arasında xəcalətdən qurtardı».

İsanın doğulması əvvəlcədən bildirilir

* **1:5** Aviya bölüyü – məbəəd ibadətində xidmət edən kahinlərin 24 bölüyündən biri idi. Bax: 1Saln. 24:10. † **1:13** Yəhya – ibrani dilində Rəbb lütf edir. * **1:15** Say. 6:3 * **1:17** Mal. 4:5-6 * **1:19** Dan. 8:16; 9:21

26 *Elizavetin hamiləliyinin altıncı ayında mələk Cəbrayıl Allah tərəfindən Qalileyadakı Nazaret adlanan şəhərə, 27 Davudun nəslindən olan Yusif adlı bir kişiyyə nişanlanan bakirə qızın yanına göndərildi. Həmin qızın adı Məryəm idi. 28 Mələk onun yanına gəlib dedi: «Salam, ey lütfə nail olmuş qız! Rəbb səninlədir». † 29 Məryəm bu sözlərdən tam lərzəyə gəldi və ürəyində bu salamın nə demək olduğu barədə düşünməyə başladı. 30 Mələk ona dedi: «Qorxma, Məryəm, çünki sən Allahın lütfünə nail oldun. 31 *Sən hamilə olub bir Oğul doğacaqsan. Onun adını İsa qoy. 32 *O, böyük olacaq və Haqq-Taalanın Oğlu adlanacaq. Rəbb Allah Ona atası Davudun taxtını verəcək. 33 O, Yaqub nəslinin üzərində əbədi olaraq Padşah olacaq və Onun Padşahlığının sonu olmayacaq». 34 Məryəm mələyə dedi: «Bu necə olacaq? Mən heç kişi üzü görməmişəm». 35 Mələk cavabında ona dedi: «Müqəddəs Ruh sənin üzərinə enəcək, Haqq-Taalanın qüdrəti üstünə kölgə salacaq. Buna görə də doğulacaq müqəddəs Övlad Allahın Oğlu adlanacaq. 36 Bax qohumun Elizavetin də yaşlı vaxtında bətninə oğlan uşağı düşüb. Onu sonsuz adlandırırdılar, amma o artıq altı aydır ki, hamilədir. 37 *Çünki Allah üçün mümkün olmayan şey yoxdur». 38 Onda Məryəm dedi: «Mən Rəbbin quluyam, qoy mənə sənin dediyin kimi olsun». Mələk onu tərk edib getdi.

Məryəmlə Elizavetin görüşü

39 O vaxt Məryəm tələsik qalxıb Yəhudanın dağlıq bölgəsindəki bir şəhərə yollandı. 40 O, Zəkəriyyənin evinə girib Elizaveti salamladı. 41 Elizavet Məryəmin salamını eşidəndə bətnindəki körpə tərpəndi. Elizavet də Müqəddəs Ruhla dolub 42 uca səslə çığırdı: «Sən qadınlar arasında xeyir-dualısan, sənin bətninin bəhrəsi də xeyir-dualıdır! 43 Bu necə oldu ki, Rəbbimin anası yanıma gəlib? 44 Bax sənin salamının səsi qulağıma çatanda bətnimdəki körpə sevinclə tərpəndi. 45 Rəbbin ona dediyi sözlərin yerinə yetəcəyinə inanan qadın nə bəxtiyardır!»

Məryəmin həmd ilahisi

46 *Məryəm isə dedi:
47 «Qəlbim Rəbbi ucaldır,
Ruhum Xilaskarım Allaha görə şadlanır,
48 Çünki O Öz qulunun yazıq halını gördü.
Bundan sonra bütün nəsillər mənə bəxtiyar sayacaq,
49 Çünki Qadir Olan mənim üçün böyük işlər etdi,

* 1:26 Mat. 1:18 † 1:28 Rəbb səninlədir – bəzi əlyazmalarda Rəbb səninlədir.

Sən qadınlar arasında xeyir-dualısan (Luka 1:42). * 1:31 Mat. 1:21 * 1:32

2Şam. 7:12-16; Yeş. 9:7 * 1:37 Yar. 18:14 * 1:46 1Şam. 2:1-10

Onun adı müqəddəsdir!

⁵⁰ Onun mərhəməti də nəsil-dən-nəslə
Ondan qorxanlara göstərilər.

⁵¹ O, qolu ilə qüdrətli işlər gördü,

Ürəklərində qürurla düşünənləri pərən-pərən saldı.

⁵² Hökmdarları taxtlarından endirdi,
Məzlumları yüksəltdi.

⁵³ Acları nemətlərlə doyurdu,
Varlıları isə əliboş yola saldı.

⁵⁴⁻⁵⁵ *Rəbb qulu İsrailin imdadına çatdı,

Ata-babalarımıza vəd etdiyi kimi

İbrahimə və onun nəslinə əbədilik
Mərhəmət göstərməyi yada saldı».

⁵⁶ Məryəm Elizavetin yanında üç aya yaxın qalıb evinə
qayıtdı.

Vəftizçi Yəhyanın doğulması

⁵⁷ Elizavetin doğmaq vaxtı çatdı. O, bir oğlan doğdu. ⁵⁸ Onun qohum-qonşuları Rəbbin ona böyük mərhəmət göstərdiyini eşidəndə onunla birgə sevindilər. ⁵⁹ *Səkkizinci gün körpəni sünnət etməyə gəldilər. Ona atası Zəkəriyyənin adını qoymaq istədilər. ⁶⁰ Körpənin anası isə dedi: «Yox, onun adı Yəhya olacaq». ⁶¹ Ona dedilər: «Axı qohumların arasında belə adı olan bir kəs yoxdur». ⁶² Körpənin atasından körpəyə nə ad qoyulmasını işarə ilə soruşdular. ⁶³ O, bir yazı lövhəciyi istəyib yazdı: «Onun adı Yəhyadır». Hamı heyrətə gəldi. ⁶⁴ Həmin o anda Zəkəriyyənin dili açıldı. O, Allaha alqış etməyə başladı. ⁶⁵ Qonşuların hamısı qorxuya düşdü. Bütün bu hadisələr haqqında Yəhudəyanın dağlıq bölgəsinin hər yerində danışdılar. ⁶⁶ Bu barədə eşidən hər bir kəs fikrə gedib deyərdi: «Bu körpə böyüyüb nə olacaq?» Çünki Rəbbin əli onun üzərində idi.

Zəkəriyyənin peyğəmbərliyi

⁶⁷ Körpənin atası Zəkəriyyə Müqəddəs Ruhla dolub belə peyğəmbərlik etdi:

⁶⁸ «Alqış olsun İsrailin Allahı Rəbbə!

Çünki Öz xalqına nəzər salıb onları satın aldı.

⁶⁹ O, qulu Davudun nəslindən

Bizə qüdrətli Xilaskar yetirdi. §

⁷⁰ Qədimdən bəri Öz müqəddəs peyğəmbərlərinin vasitəsilə
bildirdiyi kimi

* 1:54-55 Yar. 17:7 * 1:59 Lev. 12:3 § 1:69 Bizə qüdrətli Xilaskar yetirdi – hərfi tərcümədə Bizə xilas buyunuzunu qaldırdı.

71 Düşmənlərimizdən və bizə nifrət edənlərin əlindən bizi xilas etdi.

72 Beləcə ata-babalarımıza mərhəmət göstərib

Öz müqəddəs Əhdini xatırladı.

73 Atamız İbrahimə and içdiyi kimi

Bizə elə güc verdi ki,

74-75 Düşmənlərimizin əlindən qurtulub

Həyatımız boyu qorxmadan Rəbbin önündə

Müqəddəslik və salehliklə Ona ibadət edək.

76 *Ey körpə, sən Haqq-Taalanın peyğəmbəri adlanacaqsan,

Çünki Rəbbin önündə gedəcəksən,

Onun yolunu hazırlayacaqsan.

77 Onun xalqına günahlarının bağışlanması ilə

Xilas olunmaları barədə bildirəcəksən.

78 *Axı Allahımızın ürəyi mərhəmətlidir,

Onun bu mərhəmətinə görə

Ucalarda bizim üçün Günəş** doğacaq ki,

79 Zülmətdə və ölüm kölgəsində oturanların üzərinə nur saçsın,

Ayaqlarımızı sülh yoluna yönəltsin».

80 Körpə isə böyüyüb ruhən qüvvətlənirdi və İsrail xalqına görünən günədək çöldə qaldı.

2

İsanın doğulması

(Mat. 1:18-25)

1 O günlərdə qeysər Avqust bütün Roma ölkəsi üçün siyahıyaalma keçirmək barəsində fərman verdi. 2 Bu ilk siyahıyaalma Kirini Suriyanın valisi olanda keçirilmişdi.

3 Hamı siyahıya alınmaq üçün öz şəhərinə yollandı.

4 Yusif də Davudun əsil-nəslindən olduğuna görə Qalileyanın Nazaret şəhərindən çıxıb Yəhudəyaya, Davudun şəhəri olan Bet-Lexemə yollandı. 5 O oraya hamilə olan nişanlısı Məryəmlə birlikdə siyahıya alınmaq üçün getdi. 6 Onlar orada olarkən Məryəmin doğuş vaxtı çatdı. 7 O, ilk Oğlunu doğdu. Körpəni bələyib axura qoydu, çünki qonaq evində onlara yer tapılmadı.

Mələklər çobanlara xoş xəbər verir

8 O ərazidə sürülərinin yanında gecə növbəsini çəkən çobanlar var idi. Onlar çöldə gecələyirdi. 9 Birdən Rəbbin bir mələyi onların qarşısında zühur etdi və Rəbbin ehtişamı onların üzərinə nur saçdı. Çobanları böyük qorxu bürüdü. 10 Mələk onlara dedi: «Qorxmayın! Mən sizə bütün xalqı çox sevindirəcək bir Müjdə gətirmişəm. 11 Bu gün Davudun şəhərində sizin üçün Xilaskar

* 1:76 Mal. 3:1

* 1:78 Yeş. 9:2

** 1:78 Günəş – yəni Məsih.

doğuldu. Bu, Rəbb Məsihdir. ¹² Sizə əlamət bu olacaq: axurda yatan bələnmiş Körpə tapacaqsınız». ¹³ Qəflətən mələyin yanında Allaha həmd edən çoxsaylı səmavi ordu göründü. Onlar belə deyirdi:

¹⁴ «Ən ucalarda Allaha izzət, Yer üzündə Onun razı olduğu insanlara sülh olsun!»

¹⁵ Mələklər çobanları tərk edib göyə qalxandan sonra onlar bir-birinə dedi: «Gəlin Bet-Lexemə gedək və Rəbbin bizə bildirdiyi bu baş vermiş hadisəni görək». ¹⁶ Onlar tələsik getdilər. Məryəmi, Yusifi və axurda yatan Körpəni tapdılar. ¹⁷ Çobanlar Körpəni görəndə Onun haqqında onlara nəql edilənləri bildirdilər. ¹⁸ Bunu eşidənlərin hamısı çobanların sözlərindən heyrətə gəldi. ¹⁹ Məryəm isə bütün bu şeyləri dərin düşünərək öz ürəyində saxlayırdı. ²⁰ Çobanlar bütün gördükləri və eşitdiklərinə görə Allahu izzətləndirib həmd edərək geri qayıtdılar. Çünki hər şey onlara söylənən kimi baş vermişdi.

İsanın sünnəti və Allaha həsr edilməsi

²¹ *Səkkizinci gün Körpənin sünnət olunması vaxtı gələndə Onun adını İsa qoydular. Bu ad ona ana bətninə düşməzdən əvvəl mələk tərəfindən verilmişdi.

²² *Musanın Qanununa görə paklanma dövrü tamamlanandan sonra Yusiflə Məryəm Körpəni Rəbbə həsr etmək üçün Yerusəlimə gətirdilər, ²³ *necə ki Rəbbin Qanununda yazılıb: «Bətdən ilk doğulan bütün oğlanlar Rəbb üçün müqəddəs sayılsın». ²⁴ Həmçinin onlar qurban təqdim etdilər, necə ki Rəbbin Qanununda əmr olunub: «iki qumru quşu yaxud iki göyərçin balası».

Şimeonun Allaha alqış duası

²⁵ O vaxt Yerusəlimdə Şimeon adlı bir adam var idi. O, saleh və mömin idi. İsrailə təsəlli veriləcəyini gözləyirdi və Müqəddəs Ruh onun üzərində idi. ²⁶ Müqəddəs Ruh ona əvvəlcədən açıqlamışdı ki, o, Rəbbin Məsihini görməyincə ölməyəcək. ²⁷ Beləliklə, Şimeon Ruhdan ilham alıb məbədə gəldi. Körpənin ata-anası Qanunda qoyulan adətə əməl etmək üçün Körpə İsanı məbədə gətirəndə ²⁸ Şimeon Körpəni qucağına götürdü və Allaha alqış edərək belə dedi:

²⁹ «Ey Pərvərdigar, indi Sənin sözünə görə Mən – Sənin qulun arxayın ölə bilərəm.

³⁰⁻³² *Çünki bütün xalqların gözləri önündə hazırladığın xilas, Millətlərə aşkar edən nuru,

* 2:21 Lev. 12:3; Luka 1:31 * 2:22 Lev. 12:6-8 * 2:23 Çıx. 13:1-2,12

* 2:30-32 Yeş. 42:6-7; 49:6; 52:10

Xalqın İsrail üçün də izzəti

Öz gözlərimlə gördüm».

³³ Körpənin ata-anası Onun barəsində deyilən sözlərə görə heyrətə gəldi. ³⁴ Şimeon onlara xeyir-dua verib Körpənin anası Məryəmə belə dedi: «Bu Körpə İsraildə bir çox adamın yıxılmasının ya ucalmasının səbəbkarı və insanların rədd etdiyi bir əlamət olmaq üçün təyin olunub. ³⁵ Sənin köksünə isə sanki qılınc saplanacaq. Bütün bunlar bir çoxlarının qəlbindəki fikirlərin aşkara çıxması üçün olacaq».

Xannanın peyğəmbərliyi

³⁶ Orada Aşer qəbiləsindən olan Penuel qızı Xanna adlı qadın peyğəmbər də var idi. O, çox yaşlı idi. Gənc yaşında ərə getmiş, əri ilə yeddi il yaşayıb dul qalmışdı. ³⁷ Bu, səksən dörd yaşında dul qadın idi. O, məbədi tərk etmirdi və oruc tutub dua edərək gecə-gündüz Rəbbə ibadət edirdi. ³⁸ Xanna da bu zaman yaxınlaşdı və Allaha şükür edərək Yerusəlimin satın alınmasını gözləyən bütün adamlara Körpə İsa barədə nəql etməyə başladı.

Nazaretə qayıtma

³⁹ *Yusiflə Məryəm Rəbbin Qanununa əsasən hər şeyi icra edib qurtardıqdan sonra Qalileyaya – öz şəhərləri olan Nazaretə qayıtdı. ⁴⁰ Uşaq böyüyür, qüvvətlənir və hikmətdə yetkinləşirdi. Allahın lütfü də Onun üzərində idi.

Yeniyetmə İsa məbəddə

⁴¹ *Hər il İsanın ata-anası Pasxa bayramında Yerusəlimə gedərdi. ⁴² İsanın on iki yaşı tamam olanda onlar bayram adətinə görə yenə ora getdilər. ⁴³ Bayram qurtarandan sonra onlar evə yollandılar. Amma yeniyetmə İsa Yerusəlimdə qaldı, onun ata-anasının isə bundan xəbəri yox idi. ⁴⁴ Onlar İsanın səyyahlar dəstəsi içində getdiyini düşünürdülər. Amma bir günlük yolu gedəndən sonra Onu dostların və qohumların arasında axtarmağa başladılar. ⁴⁵ Onu tapmadılar və axtara-axtara Yerusəlimə qayıtdılar. ⁴⁶ Üç gündən sonra Onu məbəddə tapdılar. İsa müəllimlər arasında oturmuşdu və onlara qulaq asır, suallar verirdi. ⁴⁷ Onu dinləyən hər kəs Onun zəkasına və verdiyi cavablara mat qalırdı. ⁴⁸ Ata-anası Onu görüb təəccübləndi. İsanın anası Ona dedi: «Oğlum, bu nədir başımıza gətirdin? Atanla mən nigaran qalıb səni axtarırdıq». ⁴⁹ İsa onlara cavab verdi: «Məni nə üçün axtarırdınız? Məgər bilmirdiniz ki, Mən Atamın evində olmalıyam?» ⁵⁰ Amma onlar Onun

* 2:39 Mat. 2:23 * 2:41 Çix. 12:1-27; Qanun. 16:1-8

nə demək istədiyini başa düşmədilər. ⁵¹ Sonra İsa ata-anası ilə Nazaretə qayıtdı. O, ata-anasına itaətli idi. Onun anası isə bütün bu şeyləri öz ürəyində saxlayırdı. ⁵² *İsa böyüyürdü və hikmətdə artırdı. O, Allahın və insanların qarşısında lütf qazanırdı.

3

Vəftizçi Yəhyanın gəlişi

(Mat. 3:1-12; Mark 1:1-8; Yəh. 1:19-28)

¹ Qeysər Tiberinin hakimiyyətinin on beşinci ili idi. O dövrdə Ponti Pilat Yəhudeyanın valisi idi. Hirod* Qalileyada, qardaşı Filip İtreyaya və Traxonitis bölgəsində, Lisaniya Abileniyada hökmranlıq edirdi. ² Xananla Qayafa baş kahin idi. O vaxt çöldə Zəkəriyyənin oğlu Yəhyaya Allahın kəlamı nazil oldu. ³ O da İordan çayının ətrafındakı bütün bölgəni dolaşaraq insanların öz günahlarının bağışlanması üçün tövbə edib vəftiz olunmasını vəz edirdi. ⁴ *Necə ki Yeşaya peyğəmbərin kitabında yazılıb:

«Səhrada nida edənin səsi gəlir:
“Rəbbin yolunu hazırlayın,
Onun keçəcəyi yerləri düz edin.

⁵ Hər dəərə yüksəldiləcək,
Hər dağ və təpə aşağı endiriləcək,
Yoldakı əyriliklər düzələcək,
Kələ-kötür yerlər hamar ediləcək.

⁶ Bütün bəşər Allahın xilasını görəcək”».

⁷ *Yəhya vəftiz olunmaq üçün yanına gələn camaata deyirdi: «Ey gürzələr nəsli! Üzərinizə gələcək qəzəbdən canınızı qurtarmağı sizin beyninizə kim yeridib? ⁸ *İndi isə tövbəyə layiq bəhrələr verin. Ürəyinizdə “atamız İbrahimdir” deməyə başlamayın. Mən sizə deyirəm ki, Allah bu daşlardan İbrahimə övlad yaratmağa qadirdir. ⁹ *Artıq balta ağacların dibində yatır. Beləliklə, yaxşı bəhrə verməyən hər ağac kəsilir və oda atılır».

¹⁰ Camaat ondan soruşurdu: «Bəs biz nə edək?» ¹¹ Yəhya onlara belə cavab verdi: «İki köynəyi olan birini köynəyi olmayanlara versin. Həmçinin yeməyi olan adam da olmayanlara bölüşsün». ¹² *Vergiyiğanlar da vəftiz olunmaq üçün onun yanına gəlib soruşdular: «Müəllim, biz nə edək?» ¹³ Yəhya onlara dedi: «Sizə tapşırılan məbləğdən artıq vergi yığmayın». ¹⁴ Bəzi əsgərlər də gəlib ondan soruşdular: «Bəs biz nə etməliyik?» Yəhya da onlara cavab verdi: «Heç kimdən zorla

* **2:52** 1Şam. 2:26; Sül. 3:4 * **3:1** Hirod – bu Hirod İsanın anadan olan vaxtında hökmranlıq edən padşah Hirodun oğludur. * **3:4** Yeş. 40:3-5 * **3:7** Mat. 12:34; 23:33 * **3:8** Yəh. 8:33 * **3:9** Mat. 7:19 * **3:12** Luka 7:29

pul almayın, nahaq yerə ittiham etməyin, aldığınız maaşla kifayətlənin».

¹⁵ Xalq ümidlə gözləyirdi və hamı ürəyində Yəhya haqqında öz-özündən soruşurdu: «Görəsən bu, Məsihdirmi?» ¹⁶ Yəhya onların hamısına belə cavab verdi: «Mən sizi su ilə vəftiz edirəm, amma məndən daha Qüdrətlişi gəlir. Mən Onun çarıqlarının bağını açmağa belə, layiq deyiləm. O sizi Müqəddəs Ruhla və odla vəftiz edəcək. ¹⁷ Öz xırmanını sovurmaq və taxılı anbarına toplamaq üçün kürəyi əlində hazırdır. Küləşi isə sönməz odda yandıracaq».

¹⁸ Yəhya çoxlu başqa öyüd-nəsihət verərək xalqa Müjdəni vəz edirdi. ¹⁹ *Amma Yəhya hökmdar Hirodu qardaşı arvadı Hirodiyanı aldığına və etdiyi hər cür pis işlərə görə məzəmmət etdikdə ²⁰ Hirod etdiyi bütün pis işlərə bunu da əlavə edərək Yəhyanı zindana saldırdı.

İsanın vəftiz olunması

(Mat. 3:13-17; Mark 1:9-11)

²¹ *Bütün xalq vəftiz olunanda İsa da vəftiz olundu. O dua edərkən göy yarıldı, ²² Müqəddəs Ruh bədəncə göyərçin şəklində Onun üzərinə endi. Göydən bir səda gəldi: «Sən Mənim sevimli Oğlumsan, Səndən razıyam».

İsanın nəsil şəcərəsi

(Mat. 1:1-17)

²³ İsa Öz xidmətinə başlayanda təxminən otuz yaşında idi. İnsanların zənnincə, O bu nəsildən idi: Yusif Oğlu Eli oğlu ²⁴ Mattat oğlu Levi oğlu Melki oğlu Yannay oğlu Yusif oğlu ²⁵ Mattitya oğlu Amos oğlu Nahum oğlu Hasli oğlu Naqqay oğlu ²⁶ Mahat oğlu Mattitya oğlu Şimi oğlu Yoseh oğlu Yoda oğlu ²⁷ Yoxanan oğlu Reşa oğlu Zerubbabil oğlu Şealtiel oğlu Neri oğlu ²⁸ Melki oğlu Addi oğlu Kosam oğlu Elmadam oğlu Er oğlu ²⁹ Yeşua oğlu Eliezer oğlu Yorim oğlu Mattat oğlu Levi oğlu ³⁰ Şimeon oğlu Yəhuda oğlu Yusif oğlu Yonam oğlu Elyaqim oğlu ³¹ Melea oğlu Menna oğlu Mattata oğlu Natan oğlu Davud oğlu ³² Yessey oğlu Oved oğlu Boaz oğlu Salmon oğlu Naxşon oğlu ³³ Amminadav oğlu Admin oğlu Arni oğlu† Xesron oğlu Peres oğlu Yəhuda oğlu ³⁴ Yaqub oğlu İshaq oğlu İbrahim oğlu Terah oğlu Naxor oğlu ³⁵ Seruq oğlu Reu oğlu Peleq oğlu Ever oğlu Şelah oğlu ³⁶ Qenan oğlu Arpaqşad oğlu Sam oğlu Nuh oğlu Lemek oğlu ³⁷ Metuşelah oğlu Xanok oğlu Yered oğlu Mahalalel oğlu Qenan oğlu ³⁸ Enoş oğlu Şet oğlu Adəm oğlu Allah oğlu.

* **3:19** Mat. 14:3-4; Mark 6:17-18 * **3:21** Yar. 22:2; Zəb. 2:7; Yeş. 42:1; Mat. 3:17;

Mark 1:11; Luka 9:35 † **3:33** Admin oğlu Arni oğlu – bəzi əlyazmalarda Ram oğlu.

4

İsanın sınağa çəkilməsi
(Mat. 4:1-11; Mark 1:12-13)

¹ İsa Müqəddəs Ruhla dolaraq İordan çayından qayıtdı və Ruh tərəfindən səhraya aparıldı. ² Orada İsa qırx gün ərzində iblis tərəfindən sınağa çəkildi. Bu müddətdə İsa heç nə yemədi və qırx gün keçəndən sonra acdı. ³ İblis Ona dedi: «əgər Sən Allahın Oğlusansa, bu daşa əmr et ki, çörəyə dönsün». ⁴ *Lakin İsa ona belə cavab verdi: «“İnsan yalnız çörəklə yaşamaz”* deyə yazılmışdır».

⁵ Sonra iblis İsanı yuxarıya[†] çıxardı və bir anda dünyanın bütün padşahlıqlarını Ona göstərdi. ⁶ İblis İsaya dedi: «Mən bütün bunların üzərindəki səlahiyyəti və şan-şöhrəti Sənə verəcəyəm. Çünki bunlar mənə verilib və mən kimə istəsəm, ona verə bilərəm. ⁷ Bax əgər Sən mənə səcdə etsən, bunların hamısı sənə olacaq». ⁸ *İsa ona belə cavab verdi: «“Allahın[†] Rəbbə səcdə et və yalnız Ona ibadət et” deyə yazılmışdır».

⁹ Sonra iblis Onu Yerusəlimə apardı və məbədin qülləsinə qoyub dedi: «əgər Sən Allahın Oğlusansa, özünü buradan aşağı

at. ¹⁰ *Axı

“Allah Sənə görə mələklərinə əmr edər ki, Səni qorusunlar,

¹¹ *Səni əlləri üstündə aparsınlar, Ayağın bir daşa dəyməsin”

deyə yazılmışdır». ¹² *Amma İsa cavabında ona belə dedi: «“Allahın Rəbbi sınağa” deyilmişdir».

¹³ İblis sınaqların hamısını qurtarandan sonra bir müddət Onu tərk etdi.

İsa xidmətinə başlayır
(Mat. 4:12-17; Mark 1:14-15)

¹⁴ İsa Ruhun qüdrəti ilə Qalileyaya qayıtdı. Onun haqqında xəbər bütün bölgəyə yayıldı. ¹⁵ İsa oranın sinaqoqlarında təlim öyrətməyə başladı. Hamı Onu izzətləndirirdi.

İsa Nazaretdə rədd edilir
(Mat. 13:53-58; Mark 6:1-6)

¹⁶ İsa böyüdüyü Nazaret şəhərinə gəldi və adətinə görə Şənbə günü sinaqoqa getdi. O, Müqəddəs Yazılardan oxumaq üçün

* **4:4** Qanun. 8:3 * **4:4** İnsan yalnız çörəklə yaşamaz – bəzi əlyazmalarda İnsan yalnız çörəklə deyil, Allahın hər bir kəlməsi ilə yaşayar (Mat. 4:4). † **4:5** Yuxarıya

– bəzi əlyazmalarda yüksək bir dağa. * **4:8** Qanun. 6:13 † **4:8** Verdi: «“Allahın

– bəzi əlyazmalarda verdi: «Şeytan, rədd ol yanımdan! “Allahın. * **4:10** Zəb. 91:11

* **4:11** Zəb. 91:12 * **4:12** Qanun. 6:16

ayağa qalxdı. ¹⁷ Ona Yeşaya peyğəmbərin kitabını verdilər. İsa tumarı açıb bu sözlər yazılan hissəni tapdı:

¹⁸ * «Rəbbin Ruhu üzərimdədir,
Çünki fəqirlərə Müjdəni bildirmək üçün
O Məni məsh etdi.

Əsirlərə azadlıq, §

Korlara gözlərinin açılmasını elan etmək üçün,

Məzlumları sərbəstliyə buraxmaq üçün,

¹⁹ Rəbbin lütf ilini bəyan etmək üçün

Məni göndərdi».

²⁰ Sonra İsa tumarı bağladı və xidmətçiyə verib oturdu. Sinaqoqda oturanların hamısı Ona diqqətlə baxırdı. ²¹ İsa onlara «eşitdiyiniz bu Müqəddəs Yazı bu gün yerinə yetdi» deyərək danışmağa başladı.

²² Bu vaxt hamı Onun haqqında yaxşı sözlər deyirdi və Onun ağzından çıxan lütf dolu kəlmələrə heyrət edirdi. Onlar «Məgər bu, Yusifin Oğlu deyilmi?» deyirdilər. ²³ İsa onlara belə dedi: «Əlbəttə, siz Mənə “Ey həkim, öz-özünə şəfa ver!” məsələni xatırladacaqsınız. “Kefernahumda etdiklərin barəsində eşitmişik. Burada, Öz yurdunda da həmin işləri et!” deyəcəksiniz». ²⁴ * Sonra dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: heç bir peyğəmbər öz yurdunda qəbul edilməz. ²⁵ * Yənə də sizə həqiqəti deyirəm ki, İlyasın dövründə göy üç il altı ay ərzində bağlı qalıb bütün ölkədə böyük aclıq olanda İsraildə çoxlu dul qadın var idi. ²⁶ * Amma İlyas onlardan heç birinin yanına deyil, Sidonun Sarfat şəhərində olan bir dul qadının yanına göndərildi. ²⁷ * Elişə peyğəmbərin dövründə İsraildə çoxlu cüzamlı var idi. Ancaq onlardan heç biri deyil, yalnız Aramlı Naaman pak oldu».

²⁸ Sinaqoqdakı camaatın hamısı bu sözləri eşidib hiddətləndi. ²⁹ Onlar ayağa durdular və İsanı şəhərin kənarına qovdular. Onu uçurumdan atmaq üçün şəhərin qurulduğu təpənin başına gətirdilər. ³⁰ Amma İsa onların arasından keçərək oradan çıxıb getdi.

İsa Kefernahum sinaqoqunda cini qovur
(Mark 1:21-28)

³¹ İsa Qalileyanın Kefernahum şəhərinə gəldi və Şənbə günü onlara təlim öyrətməyə başladı. ³² * Onun təliminə təəccüblənirdilər, çünki O, səlahiyyətlə danışırdı. ³³ Həmin vaxt

* **4:18** Yeş. 61:1-3 § **4:18** Əsirlərə azadlıq – bəzi əlyazmalarda Qəlbi sınıq olanları sağalmaq üçün, Əsirlərə azadlıq. * **4:24** Yəh. 4:44 * **4:25** 1Pad. 17:1
* **4:26** 1Pad. 17:8-16 * **4:27** 2Pad. 5:1-14 * **4:32** Mat. 7:28-29

sinaqoqda cinə – natəmiz ruha tutulmuş bir nəfər var idi. O ucadan çıxırdı: ³⁴ «Nə olub? Ey Nazaretli İsa, bizdən nə istəyirsən? Bizi məhv etməyəmi gəlmisən? Mən bilirəm Sən Kimsən: Allahın Müqəddəsisən!» ³⁵ Amma İsa ona qadağan edib dedi: «Sus və bu adamdan çıx!» Cin bu adamı hamının qabağında yerə yıxıb heç bir zərər vermədən ondan çıxdı. ³⁶ Hamı heyrətə düşdü və bir-birinə dedi: «Bu söz nədir? O, natəmiz ruhlara səlahiyyət və qüdrətlə əmr edir, onlar da çıxır!» ³⁷ İsa haqqında xəbər bu bölgənin hər yerinə yayıldı.

İsa çox adama şafa verir
(Mat. 8:14-17; Mark 1:29-34)

³⁸ İsa sinaqoqdan çıxıb Şimonun evinə gəldi. Şimonun qayınanası isə yüksək qızdırma içində yatırdı. Bu qadından ötrü İsadən kömək istədilər. ³⁹ İsa ona yaxınlaşıb qızdırma xəstəliyinə qadağan etdi və qadının qızdırması düşdü. Qadın o anda durub onlara xidmət etməyə başladı.

⁴⁰ Gün batanda hamı müxtəlif xəstəliyə tutulanları İsanın yanına gətirdi. O hər birinin üzərinə əllərini qoyub onlara şafa verdi. ⁴¹ Bir çoxlarındansa cinlər «Sən Allahın Oğlusan!» deyə bağıraraq çıxırdı. O isə onlara qadağan edir, danışmağa izin vermirdi. Çünki onlar İsanın Məsih olduğunu bilirdilər.

İsa vəzini davam etdirir
(Mark 1:35-39)

⁴² Səhər açılanda İsa çıxıb kimsəsiz bir yerə getdi. Camaat isə Onu axtarırdı və İsanın yanına gəlib onları tərk etməsin deyə Onu yanlarında saxlamaq istədilər. ⁴³ Lakin İsa onlara dedi: «Mən o biri şəhərlərə də Allahın Padşahlığının Müjdəsini yaymalıyam, çünki Mən bunun üçün göndərilmişəm». ⁴⁴ Beləliklə, İsa Yəhudəyanın** sinaqoqlarında vəz etməyə davam etdi.

5

İlk şagirdlər
(Mat. 4:18-22; Mark 1:16-20)

¹ *Bir gün İsa Ginesar gölünün sahilində dayanmışdı. İzdiham İsanı dövrəyə almışdı və Allahın kəlamına qulaq asırdı. ² İsa göl kənarında duran iki qayıq gördü. Balıqçılar isə qayıqdan çıxıb torlarını yuyurdular. ³ İsa iki qayıqdan birinə – Şimonun qayığına minib onu gölün kənarından bir az uzaqlaşdırmasını xahiş etdi. Sonra İsa oturdu və qayıqdan izdihama təlim öyrətməyə başladı.

** 4:44 Yəhudəyanın – bəzi əlyazmalarda Qalileyanın. * 5:1 Mat. 13:1-2; Mark 3:9-10; 4:1

⁴O, sözünü qurtaranda Şimona dedi: «Qayığы dərinliyə aparın və torlarınızı balıq tutmaq üçün suya atın». ⁵*Şimon cavab verdi: «Ustad, biz bütün gecə çalışdıq, lakin heç nə tuta bilmədik. Amma Sənin sözünə görə yenə də torları ataram». ⁶*Bunu etdilər və o qədər balıq tutdular ki, hətta torları cırılmağa başladı. ⁷O biri qayıqdakı yoldaşlarına da işarə etdilər ki, gəlib kömək etsinlər. Onlar gəlib hər iki qayığы balıqla doldurdular. Qayıqlar da batmağa başladı. ⁸Şimon Peter bunu gördükdə İsanın ayaqlarına düşdü və belə dedi: «Ya Rəbb, məndən uzaqlaş, axı mən günahkar bir adamam». ⁹Çünki özü də, yanındakılar da tutduqları balıqların çoxluğuna görə heyrətə düşmüşdülər. ¹⁰Şimonla ortaq olan Yaqub və Yəhya adlı Zavday oğulları da eyni hisslər keçirirdi. Amma İsa Şimona belə dedi: «Qorxma, bundan belə, balıq əvəzinə adam tutacaqşan». ¹¹Onlar qayıqları göl kənarına çıxarıb hər şeyi atdılar və İsanın ardınca getdilər.

İsa cüzamltıya şafa verir
(Mat. 8:1-4; Mark 1:40-45)

¹²Bir gün İsa şəhərlərin birində olarkən bütün bədəni cüzama tutulmuş bir kişi ilə rastlaşdı. Bu adam İsanı görüb üzüstə yerə qapanaraq yalvardı: «Ya Rəbb, əgər istəsən, məni pak edə bilərsən». ¹³İsa əlini uzadıb ona toxundu və dedi: «İstəyirəm, pak ol!» Dərhal bu adam cüzamdan sağaldı. ¹⁴*İsa ona tapşırırdı ki, heç kəsə bir söz söyləməsin və dedi: «Amma get, özünü kahinə göstər. Hər kəsə şəhadət olsun deyə sənin cüzamdan paklandığın üçün Musanın buyurduğuna əsasən təqdimlər apar». ¹⁵Amma indi İsa barəsində xəbər daha çox yayılırdı. Çoxlu camaat axışib İsanın yanına gəlirdi ki, Ona qulaq assın və xəstəliklərdən şafa tapsın. ¹⁶Amma İsa kimsəsiz yerlərə çəkilib dua edirdi.

İsa iflicə şafa verir
(Mat. 9:1-8; Mark 2:1-12)

¹⁷Bir gün İsa təlim öyrədirdi. Qalileyanın və Yəhudəyanın bütün kəndlərindən və Yerusəlimdən gələn fariseylər və Qanun müəllimləri Onun yanında oturmuşdu. Onda şafa vermək üçün Rəbbin qüdrəti var idi. ¹⁸Bu vaxt bir neçə nəfər yataqda yatan bir iflic adamı gətirdi. Onlar bu adamı içəri gətirib İsanın önünə qoymağa çalışırdılar. ¹⁹Amma böyük izdihama görə iflici İsanın yanına gətirə bilmirdilər. Ona görə də evin damına çıxıb kirəmitləri söküb açdıqları yerdən xəstəni yatağı

* 5:5 Yəh. 21:3 * 5:6 Yəh. 21:6 * 5:14 Lev. 14:1-32

ilə birgə aşağı endirdilər və ortalığa, İsanın qarşısına qoydular. ²⁰ İsa onların imanını görüb dedi: «Dostum, günahların bağışlandı». ²¹ İlahiyyatçılar və fariseylər belə düşünməyə başladılar: «Küfr danışan bu Adam kimdir ki? Tək Allahdan başqa günahları kim bağışlaya bilər?» ²² İsa onların nə fikirləşdiyini dərk edib cavab verdi: «Niyə ürəyinizdə belə düşünürsünüz? ²³ Bax hansı daha asandır? “Günahların bağışlandı” deməkmi, yoxsa “Qalx, yeri!” demək? ²⁴ Lakin siz bilin ki, Bəşər Oğlunun yer üzündə günahları bağışlamaq səlahiyyəti var» və iflicə dedi: «Sənə deyirəm, qalx, yatağını götür, evinə get!» ²⁵ Xəstə dərhal hamının qarşısında ayağa qalxdı, yatağını götürdü və Allahı izzətləndirərək evinə getdi. ²⁶ Hamı mat qaldı və Allahı izzətləndirib böyük qorxu içində dedi: «Bu gün möcüzəli işlər gördük!»

Levi şagirdlərə qoşulur

(Mat. 9:9-13; Mark 2:13-17)

²⁷ Bundan sonra İsa bayıra çıxdı və vergi yığılan yerdə oturan Levi adlı vergiyiğanı görüb ona dedi: «Ardınca gəl». ²⁸ O da durub hər şeyi atdı və İsanın ardınca getdi.

²⁹ Sonra Levi evində İsayə böyük bir qonaqlıq verdi. Onlarla birgə bir çox vergiyiğan və başqa adamlar süfrəyə oturmuşdu. ³⁰ *Fariseylərlə onların ilahiyyatçıları* şikayət etməyə başladı. Onlar İsanın şagirdlərinə dedi: «Niyə vergiyiğanlar və günahkarlarla birgə yeyib-içirsiniz?» ³¹ Amma İsa onlara belə cavab verdi: «Sağlamların deyil, xəstələrin həkimə ehtiyacı var. ³² Mən salehləri deyil, günahkarları tövbəyə çağırmaq üçün gəlmişəm».

Oruc barəsindəki sual

(Mat. 9:14-17; Mark 2:18-22)

³³ Onlarsa İsayə dedilər: «Yəhyanın şagirdləri tez-tez oruc tutub dua edir, fariseylərin şagirdləri də belə edirlər. Amma Səninkilər yeyib-içirlər». ³⁴ İsa onlara cavab verdi: «Bəy yanlarında olanda sağdışı və soldışı oruc tutmağa məcbur edə bilərsinizmi? ³⁵ Lakin bəyin onların arasından aparılacağı günlər gələcək və o zaman oruc tutacaqlar».

³⁶ İsa onlara bir məsəl də çəkdi: «Heç kim təzə paltardan bir parça qoparıb köhnə paltara yamaq vurmaz. Yoxsa təzə paltar həm cırılar, həm də təzə paltardan qoparılan parça köhnə paltara yaraşmaz. ³⁷ Heç kim təzə şərabı köhnə tuluqlara doldurmaz. Yoxsa təzə şərab tuluqları partladar, həm şərab tökülər, həm də tuluqlar zay olar. ³⁸ Təzə şərab təzə tuluqlara

* 5:30 Luka 15:1-2 * 5:30 Fariseylərlə onların ilahiyyatçıları – bəzi əlyazmalarda İlahiyyatçılar və fariseylər.

doldurulmalıdır. ³⁹ Heç kim köhnə şərabı içdikdən sonra təzəsini istəməz. Çünki deyər: «Köhnəsi daha yaxşıdır».

6

Şənbə günü haqqında təlim (Mat. 12:1-8; Mark 2:23-28)

¹ *Bir Şənbə günü İsa taxıl zəmiləri arasından keçirdi. Şagirdləri sünbülləri qırır və ovuclarında ovub yeyirdilər. ² Fariseylərdən bəzisi dedi: «Siz nə üçün Şənbə günü qadağan olunan işləri görürsünüz?» ³ *İsa onlara cavab verdi: «Davud və yanındakılar ac olanda nə etdiklərini oxumamısınız? ⁴ *O, Allahın evinə girdi; kahinlərdən başqa heç kəsə yeməyə icazə verilməyən təqdis çörəklərini götürüb yedi, yanındakılara da verdi». ⁵ Sonra İsa onlara dedi: «Bəşər Oğlu Şənbə gününün Sahibidir».

Əli qurumuş adamın şafası (Mat. 12:9-14; Mark 3:1-6)

⁶ Başqa bir Şənbə günü İsa yenə də sinaqoqa girib təlim öyrədirdi. Orada sağ əli qurumuş bir adam var idi. ⁷ İlahiyyətçilər və fariseylər İsanı ittiham etməyə bəhanə tapmaq üçün Ona göz qoyurdular ki, görsünlər, Şənbə günü şəfa verəcək ya yox. ⁸ Amma İsa onların nə düşündüklərini bilib əli qurumuş kişiye dedi: «Ayağa qalx və qabağa çıx!» O adam da ayağa qalxıb ortaya çıxdı. ⁹ Sonra İsa onlara dedi: «Sizdən soruşuram, hansına icazə var, Şənbə günü yaxşılıq, yoxsa pislilik etməyə, kiminsə canını xilas, yoxsa məhv etməyə?» ¹⁰ İsa ətrafındakıların hamısına baxdı və o adama dedi: «Əlini uzat!» O da elə etdi və əli əvvəlki halına qayıtdı.* ¹¹ Onlarsa qəzəbdən coşub İsayə nə edə biləcəkləri barədə bir-biri ilə müzakirə etməyə başladılar.

On İki şagird (Mat. 10:1-4; Mark 3:13-19)

¹² O günlərdə İsa dua etmək üçün dağa çıxdı. O bütün gecəni Allaha dua etməklə keçirdi. ¹³ Gün açılanda şagirdlərini yanına çağırırdı və onlardan on iki nəfəri seçib həvari adlandırdı: ¹⁴ Peter adını verdiyi Şimon, onun qardaşı Andrey, Yaqub, Yəhya, Filip, Bartalmay, ¹⁵ Matta, Tomas, Halfay oğlu Yaqub, Millətçi adlanan Şimon, ¹⁶ Yaqub oğlu Yəhuda və sonralar xəyanətkar olan Yəhuda İskaryot.

* **6:1** Qanun. 23:25 * **6:3** 1Şam. 21:1-6 * **6:4** Lev. 24:9 * **6:10** Qayıtdı – bəzi əlyazmalarda qayıdıb o biri əli kimi sağlam oldu (Mat. 12:13).

İsa xəstələrə şafa verir
(Mat. 4:24-25; Mark 3:7-12)

¹⁷ İsa onlarla birgə aşağı endi və düzəngahda dayandı. Orada çox sayda şagirdlərindən ibarət izdiham var idi. Bütün Yəhudeyadan, Yerusəlimdən, Sur və Sidon yaxınlığındakı sahil bölgələrindən çoxlu adam ¹⁸ Onu dinləmək və öz xəstəliklərindən sağalmaq üçün gəlmişdi. Natəmiz ruhlardan əzab çəkənlər də şafa tapdılar. ¹⁹ Bütün izdiham İsayə toxunmağa çalışırdı. Çünki Ondan çıxan qüdrət hamını sağaldırdı.

İsanın Dağüstü vəzi
(Mat. 5:1-12)

²⁰ İsa Öz şagirdlərinə nəzər salıb dedi:

«Nə bəxtiyarsınız, ey yoxsullar!

Çünki Allahın Padşahlığı sizindir.

²¹ Nə bəxtiyarsınız, ey indi aclıq çəkənlər!

Çünki doyacaqsınız.

Nə bəxtiyarsınız, ey indi ağlayanlar!

Çünki güləcəksiniz.

²² *Bəşər Oğluna görə insanlar sizə nifrət edəndə, sizi cəmiyyətdən qovub təhqir edəndə, adınızı bədnam edəndə nə bəxtiyarsınız! ²³ *O gün sevinin və sevincdən atılıb-düşün! Çünki göydə mükafatınız böyükdür. Axı onların ata-babaları da peyğəmbərlərlə belə davranıb.

²⁴ Amma vay halınıza, ey varlılar!

Çünki artıq təsəllinizi almısınız.

²⁵ Vay halınıza, ey indi tox olan sizlər!

Çünki aclıq çəkəcəksiniz.

Vay halınıza, ey indi gülənlər!

Çünki yas tutub ağlayacaqsınız.

²⁶ Bütün adamlar sizin barənizdə yaxşı şeylər danışanda vay halınıza! Axı onların ata-babaları da yalançı peyğəmbərlərlə belə davranıb.

Düşmənlərinizi sevin
(Mat. 5:38-48)

²⁷ Amma sizə deyirəm, ey Məni dinləyənlər: düşmənlərinizi sevin, sizə nifrət edənlərə yaxşılıq edin, ²⁸ sizi lənətləyənlərə xeyir-dua verin, sizi incidənlər üçün dua edin.

²⁹ Bir üzünə şillə vurana o birini də çevir və üst paltarını aparandan köynəyini də əsirgəmə. ³⁰ Səndən bir şey diləyən hər kəsə ver və sənin malını aparandan geri istəmə. ³¹ *İnsanların

* 6:22 1Pet. 4:14

* 6:23 2Salm. 36:16; Həv. 7:52-53

* 6:31 Mat. 7:12

sizinlə necə rəftar etməsini istəyirsinizsə, siz də onlarla elə rəftar edin.

³² Əgər sizi sevənləri sevirsinizsə, hansı tərifə layiqsiniz? Çünki günahkarlar da onları sevənləri sevirlər. ³³ Əgər sizə yaxşılıq edənlərə yaxşılıq edirsinizsə, hansı tərifə layiqsiniz? Çünki günahkarlar da elə edirlər. ³⁴ Əgər geri almaq ümidi ilə insanlara borc verirsinizsə, hansı tərifə layiqsiniz? Günahkarlar da günahkarlara borc verirlər ki, həmin borcu tam geri alsınlar. ³⁵ Sizsə düşmənlərinizi sevin, onlara yaxşılıq edin və heç bir şey ummadan borc verin. Onda alacağınız mükafat böyük olacaq və siz Haqq-Taalanın övladları olacaqsınız. Çünki O, nankorlara və pis adamlara da xeyirxahdır. ³⁶ Atanız mərhəmətli olduğu kimi siz də mərhəmətli olun.

Mühakimə etməyin

(Mat. 7:1-5)

³⁷ Mühakimə etməyin, siz də mühakimə olunmazsınız. Hökm çıxarmayın, sizə də hökm çıxarılmaz. Başqalarını bağışlayın, siz də bağışlanacaqsınız. ³⁸ Verin, sizə də veriləcək: silkələnib basabasa dolan bol bir ölçü ilə sizə qucaq-qucaq veriləcək. Çünki hansı ölçü ilə ölçsəniz, sizin üçün də eyni ölçü ilə ölçüləcək».

³⁹ *İsa onlara yenə də bir məsəl çəkdi: «Kor koru apara bilərmə? İkisi də çuxura düşməzmi? ⁴⁰ *Şagird müəllimindən üstün deyil, amma tam təlim alandan sonra hər şagird öz müəllimi kimi olacaq. ⁴¹ Sən nə üçün qardaşının gözündə çöpü görürsən, amma öz gözündəki tiri seçmirsən? ⁴² Öz gözündəki tiri isə görmədən qardaşına necə deyə bilərsən: “Qardaşım! Qoy gözündəki çöpü çıxarıml!” Ey ikiüzlü, əvvəlcə öz gözündən tiri çıxar, onda aydın görərsən ki, qardaşının gözündəki çöpü necə çıxarmaq olar.

Ağac və bəhrə

(Mat. 7:15-20; 12:33-35)

⁴³ Yaxşı ağac pis bəhrə gətirməz, pis ağac da yaxşı bəhrə gətirməz. ⁴⁴ Çünki hər ağac öz bəhrəsindən tanınır. Qaratikandan əncir yığmazlar, tikan kolundan da üzüm dərməzlər. ⁴⁵ Yaxşı adam ürəyinin yaxşılıq xəzinəsindən yaxşı şeylər çıxarır, pis adamsa pislilik xəzinəsindən pis şeylər çıxarır. Çünki ürək doluluğundan ağız danışar.

Ağıllı bənnə və ağılsız bənnə

(Mat. 7:21,24-27)

⁴⁶ Nə üçün Məni “ya Rəbb, ya Rəbb” deyə çağırırsınız, amma dediklərimə əməl etməirsiniz? ⁴⁷ Mənim yanıma gələn, sözlərimi eşidib onlara əməl edən hər adamın kimə bənzədiyini

sizə izah edərəm: ⁴⁸ o, ev tikən elə bir adama bənzəyir ki, torpağı qazıb dərinə gedər və təmali qaya üzərində qurar. Daşqın gəlidiyi zaman sellər o evi bassa da, onu sarsıda bilməz. Çünki ev yaxşı tikilib.† ⁴⁹ Amma sözlərimi eşidib onlara əməl etməyən kəs torpaq üzərində təməlsiz ev tikən adama bənzəyir. Sellər o evi basar və ev o anda uçar. O evin yığılması bir müsibət olar».

7

Yüzbaşının imanı (Mat. 8:5-13)

¹ İsa Ona qulaq asan camaata sözlərini deyib qurtarandan sonra Kefernahuma daxil oldu. ² Orada bir yüzbaşının çox dəyərli qulu xəstələnib ölüm yatağına düşmüşdü. ³ Bu yüzbaşı İsa haqqında eşidəndə gəlib qulunu sağaltsın deyə Yəhudilərin bəzi ağsaqqallarını Onun yanına göndərdi. ⁴ Onlar İsanın yanına gəlib Ona ürəkdən yalvardılar və belə dedilər: «Bu adam Sənin köməyinə layiqdir. ⁵ Çünki o bizim millətimizi sevir və bizim üçün sinaqoq tikdirib». ⁶ İsa onlarla birlikdə yola düşdü. O, evə yaxınlaşarkən yüzbaşı bəzi dostlarını yollayıb Ona belə xəbər göndərdi: «Ya Rəbb, zəhmət çəkmə. Mən layiq deyiləm ki, Sən mənim evimə girəsən. ⁷ Bu səbəbə görə yanına gəlməyə də özümü layiq bilmədim. Amma bir söz söylə ki, xidmətçim sağalsın. ⁸ Çünki mən də tabeçilik altında olan bir adamam, mənim də tabeçiliyimdə əsgərlər var. Birinə “Get!” deyirəm, o gedir, digərinə isə “Gəl!” deyirəm, o da gəlir. Qulumu “Bunu et!” deyirəm, o da edir». ⁹ Bunu eşidən İsa yüzbaşığı heyrat etdi. O dönüb ardınca gələn camaata dedi: «Sizə deyirəm: heç İsraildə də bu qədər böyük iman görmədim». ¹⁰ Göndərilən adamlar evə qayıdanda xəstə qulun sağlam olduğunu gördülər.

Dul qadının oğlu dirilir

¹¹ Bundan bir az sonra İsa Nain adlanan bir şəhərə getdi. İsanın şagirdləri və böyük bir izdiham Onu müşayiət edirdi. ¹² O, şəhər darvazasına yaxınlaşarkən bir dul ananın yeganə oğlunun cənazəsi çıxarılırdı. Şəhər sakinlərinin çoxu da ana ilə gedirdi. ¹³ Rəbb onu görəndə ona rəhmi gəldi və qadına dedi: «Ağlama!» ¹⁴ Yaxınlaşıb mafəyə toxundu və cənazəni aparanlar dayandılar. İsa dedi: «Ey cavan oğlan, sənə deyirəm: qalx!» ¹⁵ Ölü durub oturdu və danışmağa başladı. İsa onu anasına verdi. ¹⁶ Hamını qorxu bürüdü. «Aramızda böyük bir peyğəmbər ortaya çıxdı!» və «Allah Öz xalqına nəzər saldı!»

† 6:48 Çünki ev yaxşı tikilib – bəzi əlyazmalarda Çünki evin təmali qaya üzərində qurulub (Mat. 7:25).

– deyərək Allahı izzətləndirdilər. ¹⁷ İsa barəsindəki bu xəbər bütün Yəhudəyaya və ətraf bölgəyə yayıldı.

İsa Məsih və Vəftizçi Yəhya
(Mat. 11:2-19)

¹⁸ Yəhyanın şagirdləri də ona bütün bu hadisələr barədə xəbər verdilər. Yəhya şagirdlərindən ikisini yanına çağıraraq ¹⁹ göndərdi ki, Rəbdən soruşsunlar: «Gəlməli Olan Sənsənmi, yoxsa başqasını gözləyək?» ²⁰ Adamlar İsanın yanına gəlib dedilər: «Vəftizçi Yəhya bizi Sənin yanına göndərdi ki, soruşaq: “Gəlməli Olan Sənsənmi, yoxsa başqasını gözləyək?”» ²¹ Həmin vaxt İsa bir çox xəstəliklərə, azarlara və şər ruhlara tutulmuş insanlara şafa verdi, həm də bir çox korların gözlərini açdı. ²² *İsa onlara belə cavab verdi: «Gedin, görüb eşitdiklərinizi Yəhyaya bildirin: korlar görür, axsaqlar yeriyir, cüzamlılar pak olur, karlar eşidir, ölümlər dirilir və yoxsullara Müjdə yayılır. ²³ Kim Mənə görə büdrəməsə, nə bəxtiyardır!»

²⁴ Yəhyanın elçiləri getdikdən sonra İsa camaata Yəhya haqqında danışmağa başladı: «Cölə nəyə baxmağa getmişdiniz? Küləyin sarsıtdığı qamışımı? ²⁵ Bəs onda nəyə baxmağa getmişdiniz? Nəfis toxunmuş paltar geymiş bir adamamı? Amma gözəl paltar geyinib cah-calal içində yaşayanlar padşah saraylarında qalırlar. ²⁶ Bəs onda nəyə baxmağa getmişdiniz? Bir peyğəmbərəmi? Bəli, sizə deyirəm, hətta peyğəmbərdən də üstün birinə. ²⁷ *Bu o adamdır ki, onun haqqında yazılıb: “Budur, Sənin önündə Öz elçimi göndərirəm. O Sənin qabağında yolunu hazırlayacaq”.

²⁸ Sizə deyirəm: qadından doğulanlar arasında Yəhyadan üstün olan* yoxdur. Amma Allahın Padşahlığında ən kiçik olan ondan üstündür».

²⁹ *Yəhyanın vəftiz etdiyi xalqın hamısı, hətta vergiyiğanlar da bunu eşitdikdə Allahın ədalətini təsdiq etdilər. ³⁰ Amma fariseylər və qanunşünaslar Yəhyanın vəftizindən imtina etdilər və bununla Allahın onlar barəsindəki iradəsini rədd etdilər.

³¹ İsa sözünü davam etdirdi: «Bu nəslin adamlarını nəyə bənzədim? Onlar nəyə bənzəyir? ³² Bazar meydanında oturan və
“Biz sizə tütək çaldıq, sizsə oynamadınız,
Biz mərsiyələr oxuduq, sizsə ağlamadınız”
deyib bir-birini səs-ləyən uşaqlara bənzəyirlər. ³³ Çünki Vəftizçi Yəhya gəldikdə nə çörək yeyir, nə şərab içirdi və siz deyirsiniz: “O, cinə tutulmuşdur”. ³⁴ Bəşər Oğlu gəldikdə yeyib-İçdi

* 7:22 Yeş. 35:5-6; 61:1-3 * 7:27 Mal. 3:1 * 7:28 Yəhyadan üstün olan – bəzi əlyazmalarda Vəftizçi Yəhyadan üstün peyğəmbər. * 7:29 Mat. 21:32; Luka 3:12

və siz deyirsiniz: “Bu qarınqulu və əyyaş adama baxın! Vergiyiğanlara və günahkarlara dost oldu!”³⁵ Amma hikmət öz övladlarının hamısı tərəfindən təsdiq olunur».

İsa günahkar qadını bağışlayır

³⁶ Fariseylərdən biri İsanı onunla birgə yeməyə dəvət etdi. O da fariseyin evinə girdi və süfrəyə oturdu. ³⁷ *Həmin şəhərdə günahkar bir qadın yaşayırdı. O, fariseyin evində İsanın süfrəyə oturduğundan xəbər tutanda ağ marmər bir qabda ətirli yağ gətirdi. ³⁸ Qadın arxada, İsanın ayaqlarının yanında durub ağlayaraq göz yaşları ilə Onun ayaqlarını islatmağa başladı. O, İsanın ayaqlarını saçları ilə sildi, öpdü və onlara ətirli yağ çəkdi.

³⁹ İsanı evinə dəvət etmiş farisey bunu görüb öz-özünə belə dedi: «əgər bu adam peyğəmbər olsaydı, Ona toxunanın kim və nə cür qadın olduğunu bilərdi, çünki bu qadın günahkardır».

⁴⁰ İsa ona xitab edib belə söylədi: «Şimon, Mənim sənə sözlüm var». O da dedi: «Müəllim, buyur». ⁴¹ «Bir sələmçiye iki nəfərin borcu var idi. Biri beş yüz, o birisi isə əlli dinar borclu idi. ⁴² Onların borcu ödəməyə imkanları yox idi. Ona görə də sələmçi hər ikisinin borcunu bağışladı. De görüm, bu adamlardan hansı onu daha çox sevəcək?» ⁴³ Şimon cavab verdi: «Güman edirəm, o adam ki ona daha çox bağışlandı».

İsa ona «düz seçmişən» dedi. ⁴⁴ Sonra İsa qadına tərəf baxıb Şimona dedi: «Sən bu qadını görürsənmi? Mən sənənin evinə gəldim, sən Mənim ayaqlarımı yumaq üçün Mənə su da vermədin. Bu qadınsa ayaqlarımı göz yaşları ilə isladıb saçları ilə sildi. ⁴⁵ Sən Məni öpmədin, bu qadınsa Mən evə girəndən bəri ayaqlarımı hey öpür. ⁴⁶ Sən başıma zeytun yağı çəkmədin. O isə ayaqlarıma ətirli yağ çəkdi. ⁴⁷ Buna görə də sənə deyirəm: bu qadının çox olan günahları bağışlandı. Böyük məhəbbət göstərməsi də bu səbəbdəndir. Kimə az bağışlanıbsa, az sevir».

⁴⁸ Sonra İsa qadına dedi: «Sənənin günahların bağışlandı». ⁴⁹ Onda İsa ilə birgə süfrədə oturanlar öz aralarında danışmağa başladılar: «Bu adam kimdir ki, günahları da bağışlayır?» ⁵⁰ Amma İsa qadına dedi: «İmanın səni xilas etdi. Arxayın get».

8

İsanın ardınca gedən qadınlar

¹ Bu hadisədən sonra İsa şəhərləri və kəndləri gəzməyə başladı. O, Allahın Padşahlığını vəz edərək Müjdəni yayırdı. On İki şagird Onunla birgə idi. ² *Həmçinin şər ruhlardan və

* 7:37 Mat. 26:6-7; Mark 14:3; Yəh. 12:3
Luka 23:49

* 8:2 Mat. 27:55-56; Mark 15:40-41;

xəstəliklərdən şəfa tapmış bəzi qadınlar, daxilindən yeddi cin çıxmış Məcdəlli adlanan Məryəm, ³ Hironun eşikağası Xuzanın arvadı Yoxanna, Şoşanna və bir çox başqa qadınlar İsa ilə idi. Bu qadınlar əmlakları ilə onlara* xidmət edirdilər.

Səpilən toxum məsəli
(Mat. 13:1-23; Mark 4:1-20)

⁴ Böyük izdiham toplaşanda, insanlar hər şəhərdən İsanın yanına gələndə İsa onlara bir məsəl danışdı: ⁵ «Bir əkinçi toxumunu səpməyə çıxdı. Səpin zamanı toxumlardan bəzisi yol kənarına düşdü, ayaq altında tapdalandı və göydə uçan quşlar onları dənədi. ⁶ Bəzisi daşlığa düşdü və cücərinə susuzluqdan qurudu. ⁷ Bəzisi tikanlar arasına düşdü. Tikanlar toxumla birgə boy atıb onu boğdu. ⁸ Başqaları isə münbit torpağa düşdü və böyüyüncə yüz qat artıq səmərə verdi». İsa bunları deyərək nida etdi: «Eşitməyə qulağı olan eşitsin!»

⁹ *Şagirdləri isə Ondən soruşdular: «Bu məsəlin mənası nədir?» ¹⁰ O dedi: «Allahın Padşahlığının sirlərini bilmə qabiliyyəti sizə verilmişdir. Başqalarına isə hər şeyi məsəllərlə danışırım ki,

“Gördükləri halda görməsinlər,
Eşitdikləri halda anlamasınlar”.

¹¹ Məsəlin mənası budur: toxum Allahın kəlamıdır. ¹² Yol kənarına düşənlərsə kəlamı eşidənlərdir. Sonra iblis gəlir və iman etməyib xilas olmasınlar deyərək kəlamı onların ürəyindən götürüb aparır. ¹³ Daşlığa düşənlərsə kəlamı eşidəndə sevinclə qəbul edənlərdir. Lakin onlarda kök olmadığına görə bir müddət iman edir və sınaq vaxtı gələndə imandan dönürlər. ¹⁴ Tikanlar arasına düşənlərsə bunlardır: kəlamı eşidirlər, amma get-gedə bu həyatın qayğılarından, var-dövlətindən, zövqlərindən boğulur və yaxşı bəhrə vermirlər. ¹⁵ Münbit torpağa düşənlərsə bunlardır: belə insanlar kəlamı eşidib xeyirxah və sadıq ürəkdə saxlayırlar. Bunlar səbirlə səmərə verir.

Çıraq məsəli
(Mark 4:21-25)

¹⁶ *Heç kim çırağı yandırıp onu qabla örtməz yaxud yatağın altına qoymaz. Əksinə, çıraqdana qoyar ki, içəri girənlər işığı görsünlər. ¹⁷ *Çünki elə gizli bir şey yoxdur ki, aşkara çıxmıyacaq və elə örtülü bir şey yoxdur ki, bilinib aydın olmayacaq. ¹⁸ *Buna görə də necə dinlədiyinizə diqqət edin. Çünki kimin

* **8:3** Onlara – bəzi əlyazmalarda Ona, yəni İsayə. * **8:9** Yeş. 6:9-10; Həv. 28:26-27 * **8:16** Mat. 5:15; Luka 11:33 * **8:17** Mat. 10:26; Luka 12:2 * **8:18** Mat. 25:29; Luka 19:26

varıdırsa, ona daha çox veriləcək. Amma kimin yoxudursa, özününkü zənn etdiyi şey də əlindən alınacaq».

İsanın anası və qardaşları kimdir?

(Mat. 12:46-50; Mark 3:31-35)

¹⁹ İsanın anası və qardaşları Onun yanına gəldi. Amma izdihama görə Ona yaxınlaşa bilmədilər. ²⁰ İsayə xəbər verdilər: «Anan və qardaşların bayırda dayanıb Səni görmək istəyirlər». ²¹ İsa onlara cavab verdi: «Mənim anam və qardaşlarım Allahın kəlamını eşidib ona əməl edənlərdir».

İsa tufanı yatırı

(Mat. 8:23-27; Mark 4:35-41)

²² Bir gün İsa Öz şagirdləri ilə bir qayığa mindi və onlara dedi: «Gəlin gölün o biri sahilinə keçək». Onlar yola düşdülər. ²³ Onlar qayıqda gedərkən İsanı yuxu apardı. Göldə tufan qopdu. Qayıq su ilə dolmağa başlayanda onlar təhlükəli vəziyyətə düşdülər. ²⁴ Şagirdlər yaxınlaşıb İsanı oyadaraq dedilər: «Ustad, Ustad, biz həlak oluruq!» İsa durub küləyə və qalxan sulara qadağan etdi. Tufan dayandı və sükut çökdü. ²⁵ Onda O, şagirdlərinə dedi: «Sizin imanınız haradadır?» Onlarsa qorxu və heyrət içində qalıb bir-birlərindən soruşurdular: «Bu Adam kimdir ki, həm küləklərə, həm suya əmr verir, onlar da itaət edir?»

Cinə tutulmuş adam sağaldılır

(Mat. 8:28-34; Mark 5:1-20)

²⁶ Sonra onlar Qalileyanın qarşısında yerləşən Gerasalıların[†] diyarına gəldilər. ²⁷ İsa qayıqdan sahilə düşəndə şəhərdən olan bir nəfər Onunla qarşılaşdı. Cinlərə tutulmuş və xeyli vaxtdır ki, paltar geyməyən bu adam evdə yox, qəbir mağaralarında yaşayırdı. ²⁸ O, İsanı görə kimi bağırıb Onun qarşısında diz çökdü və bərkdən çığıra-çığıra dedi: «Ey İsa, Allah-Taalanın Oğlu, məndən nə istəyirsən? Yalvarıram Sənə, mənə əzab vermə!» ²⁹ Çünki İsa natəmiz ruha əmr etmişdi ki, həmin adamdan çıxsın. Bu ruh o adamı çoxdan tutmuşdu. Buna görə də o adamı qorumaq üçün onu zəncir və buxovlarla bağlamışdılar. O isə zəncirləri qıraraq cin tərəfindən çölə qovulurdu. ³⁰ İsa ondan soruşdu: «Sənin adın nədir?» O cavab verdi: «Adım Qoşundur». Çünki onun daxilinə çox cin girmişdi. ³¹ Onlar dibsiz dərinliyə düşmələrini əmr etməsin deyərək İsayə yalvarırdılar.

³² Orada – dağın yamacında böyük bir donuz sürüsü otlayırdı. Cinlər İsayə yalvardılar ki, donuzların içinə girməyə

[†] 8:26 Gerasalıların – bəzi əlyazmalarda Qadaralıların (Mat. 8:28).

izin versin. İsa da onlara izin verdi. ³³ Cinlər adamdan çıxıb donuzların içinə girdi. Sürü də uçurumdan aşağı, gölə atılıb boğuldu.

³⁴ Donuz otaranlar bunları görüb qaçdılar, bu xəbəri şəhər və kəndlərdə yaydılar. ³⁵ Camaat nə baş verdiyinə tamaşa etməyə çıxdı. Onlar İsanın yanına gəldilər, daxilindən cinlər çıxmış adamın İsanın ayaqları yanında geyinmiş və ağillanmış oturduğunu görüb qorxuya düşdülər. ³⁶ Hadisəni görənlərsə cinə tutulmuş adamın necə sağaldığını camaata danışdılar. ³⁷ Gerasalıların ətraf diyarındakı bütün xalq İsadən xahiş etdi ki, oranı tərk etsin, çünki onları böyük qorxu bürümüşdü. İsa da qayığa minib geri qayıtdı. ³⁸ Daxilindən cinlər çıxmış kişi İsanın yanında qalmağ üçün Ona yalvardı. ³⁹ Amma İsa ona «qayıt evinə və Allahın sənə etdiyi hər şeyi danış» deyərək onu buraxdı. Bu adam da gedib İsanın ona etdiyi hər şeyi bütün şəhərə yaydı.

Qızın dirilməsi və qadının şəfa tapması
(Mat. 9:18-26; Mark 5:21-43)

⁴⁰ İsa geri qayıtdıqda xalq Onu qəbul etdi, çünki hamı Onu gözləyirdi. ⁴¹ Bu vaxt Yair adlı sinaqoq rəisi olan bir kişi gəlib İsanın ayaqlarına düşdü və Ona yalvardı ki, evinə gəlsin. ⁴² Çünki onun on iki yaşın içində olan bircə qızı var idi və o, can üstə idi. İsa oraya gedərkən izdiham Onu sıxışdırırdı.

⁴³ Orada on iki il qanaxma xəstəliyində tutulan bir qadın var idi. O bütün varını həkimlərə xərcləmişdi, lakin onların heç biri[†] ona şəfa verə bilməmişdi. ⁴⁴ Bu qadın İsanın arxasından gəlib Onun paltarının ətəyinə toxundu və o andaca onun qanaxması dayandı. ⁴⁵ İsa dedi: «Mənə toxunan kim idi?» Lakin hamı bunu inkar edəndə Peter[§] dedi: «Ustad, izdiham Səni əhatə edib sıxışdırır».^{**} ⁴⁶ Amma İsa dedi: «Mənə kimsə toxundu, çünki Məndən qüvvət çıxdığını bildim». ⁴⁷ Qadınsa gizlənə bilmədiyini gördükdə titrəyərək gəlib İsanın ayağına düşdü. Bütün xalq qarşısında Ona nə səbəbdən toxunduğunu və o anda necə sağaldığını İsayə nəql etdi. ⁴⁸ İsa da ona dedi: «Qızım,^{††} imanın səni xilas etdi. Arxayın get».

⁴⁹ İsa hələ danışdı ki, sinaqoq rəisinin evindən bir nəfər gəlib dedi: «Qızın öldü. Müəllimi daha narahat etmə». ⁵⁰ Amma İsa bunu eşidəndə sinaqoq rəisinə dedi: «Qorxma,

[†] **8:43** O bütün varını ... heç biri – bəzi əlyazmalarda Heç kim. **§ 8:45** Peter – bəzi əlyazmalarda Peter və onun yanındakılar. **** 8:45** Sıxışdırır – bəzi əlyazmalarda sıxışdırır. Necə soruşa bilərsən ki, Mənə toxunan kim idi? (Mark 5:31). **†† 8:48** Qızım – bəzi əlyazmalarda Cəsarətli ol, qızım (Mat. 9:22).

yalnız iman et! Qızın xilas olacaq». ⁵¹ İsa onun evinə gələndə Peter, Yəhya, Yaqub və qızın ata-anasından başqa heç kimi Özü ilə evə girməyə qoymadı. ⁵² Hamı qız üçün ağlayıb nalə çəkirdi. Amma İsa dedi: «Ağlamayın, o ölməyib, sadəcə olaraq yatıb». ⁵³ Onlarsa qızın öldüyünü bildiklərinə görə İsayə güldülər. ⁵⁴ Amma İsa^{††} qızın əlindən tutub səslədi: «Qızcığaz, qalx!» ⁵⁵ Qızın ruhu bədəninə qayıtdı və o dərhal ayağa qalxdı. İsa dedi ki, qıza yemək versinlər. ⁵⁶ Qızın ata-anası mat qaldı. Amma İsa onlara tapşırırdı ki, bu hadisə barədə heç kəsə danışmasınlar.

9

On İki şagirdə verilən vəzifə
(Mat. 10:1-15; Mark 6:7-13)

¹ İsa On İki şagirdi yanına çağırıb bütün cinlər üzərində və xəstəliklərə şəfa vermək üçün onlara qüdrət və səlahiyyət verdi. ² Onları göndərdi ki, Allahın Padşahlığını vəz edib xəstələri sağaltsınlar. ³ *İsa onlara dedi: «Yol üçün heç nə – nə əsa, nə torba, nə çörək, nə pul, nə də iki köynək götürün. ⁴ Hansı evə girsəniz, orada qalın və oradan da yola çıxın. ⁵ *Harada sizi qəbul etməzlərsə, o şəhərdən çıxarkən onlara qarşı şəhadət olsun deyər ayaqlarınızın tozunu çırpın». ⁶ Onlar da yola düşüb hər yerdə Müjdəni yayaraq və şəfa verərək kənd-kənd dolaşdılar.

Yəhyanın edamı
(Mat. 14:1-2; Mark 6:14-16)

⁷ *Hökmdar Hirod baş verən bütün hadisələr barədə eşitdi və çaşıb-qaldı. Çünki bəziləri «Yəhya ölümlər arasından dirilib», ⁸ digərləri «ilyas zühur edib», başqaları da «qədim peyğəmbərlərdən biri dirilib» deyirdi. ⁹ Hirod isə dedi: «Yəhyanın boynunu mən vurdurdum, bəs haqqında bu xəbərləri eşitdiyim Adam kimdir?» Hirod Onu görməyə can atırdı.

İsa beş min nəfəri doydurur
(Mat. 14:13-21; Mark 6:30-44; Yəh. 6:1-14)

¹⁰ Həvarilər İsanın yanına qayıdıb gördükləri işlər haqqında Ona danışdılar. Sonra İsa yalnız onları Özü ilə götürüb Bet-Sayda adlanan bir şəhərə apardı. ¹¹ Amma camaat bu barədə

†† **8:54** İsa – bəzi əlyazmalarda İsa hamını bayıra çıxaran sonra (Mark 5:40).

* **9:3** Luka 10:4-11 * **9:5** Həv. 13:51 * **9:7** Mat. 16:14; Mark 8:28; Luka 9:19

xəbər tutub Onun ardınca düşdü. İsa onları xoş qarşıladı, onlara Allahın Padşahlığından danışdı və şəfaya möhtac olanları sağaltdı.

¹² Artıq gün batırdı. On İki şagird İsanın yanına gəlib Ona dedi: «Camaatı burax, qoy ətrafdakı oba və kəndlərə gedib gecələsinlər və bir şey alıb yesinlər. Axı biz burada çöllük yerdəyik». ¹³ Amma İsa onlara dedi: «Onlara yeməyi siz verin». Şagirdlər Ona cavab verdilər: «Beş çörək və iki balıqdan başqa bir şeyimiz yoxdur. Bəlkə biz gedib bütün bu camaat üçün bir şey alağ?» ¹⁴ Orada beş minə yaxın kişi var idi. İsa şagirdlərinə dedi: «Onları dəstə-dəstə, əlli-əlli oturdun». ¹⁵ Şagirdlər də eləcə edib hamını oturdular. ¹⁶ İsa beş çörəyi və iki balığı götürüb göyə baxaraq şükür duası etdi. Sonra onları bölüb şagirdlərə verdi ki, camaata paylasınlar. ¹⁷ Hamı yeyib-doydu. Artıq qalan hissələr on iki zənbilə yığıldı.

Peterin Məsihi tanıması
(Mat. 16:13-20; Mark 8:27-30)

¹⁸ Bir gün İsa tək dua edirdi. Şagirdlər də yanında idi. İsa onlardan soruşdu: «Camaatın dediyinə görə Mən kiməm?» ¹⁹ *Onlar belə cavab verdilər: «Bəziləri Vəftizçi Yəhya, başqaları İlyas, digərləri isə deyirlər ki, qədim peyğəmbərlərdən biri dirilib». ²⁰ *İsa onlara dedi: «Bəs siz nə deyirsiniz? Sizcə Mən kiməm?» Peter cavab verdi: «Sən Allahın Məsihisən». ²¹ İsa şagirdlərinə qadağan edib əmr etdi ki, bunu heç kəsə danışmasınlar.

İsa ölüb-diriləcəyi barədə əvvəlcədən xəbər verir
(Mat. 16:21-28; Mark 8:31-9:1)

²² O dedi: «Bəşər Oğlu çox əzab çəkməli, ağsaqqallar, başçı kahinlər və ilahiyyatçılar tərəfindən rədd olunmalı, öldürülməli və üçüncü gün dirilməlidir».

²³ *Sonra hamısına söylədi: «Əgər bir kəs Mənim ardımca gəlmək istəyirsə, özündən imtina etsin və hər gün * çarmıxını götürüb ardımca gəlsin. ²⁴ *Kim canını xilas etmək istəyirsə, onu itirəcək, amma kim Mənim uğrumda canını itirirsə, onu xilas edəcək. ²⁵ İnsan bütün dünyanı qazanıb canını məhv edər yaxud itirərsə, ona nə xeyri var? ²⁶ Kim Məndən və Mənim sözlərimdən utanarsa, Bəşər Oğlu da Özünün, Atasının və müqəddəs mələklərin izzəti içində gələndə o adamdan

* 9:19 Mat. 14:1-2; Mark 6:14-15; Luka 9:7-8 * 9:20 Yəh. 6:68-69 * 9:23

Mat. 10:38; Luka 14:27 * 9:23 Hər gün – bəzi əlyazmalarda bu sözlər yoxdur.

* 9:24 Mat. 10:39; Luka 17:33; Yəh. 12:25

utanacaq. ²⁷ Amma sizə həqiqəti deyirəm: burada duranlardan bəzisi Allahın Padşahlığını görmədən ölməyəcək».

İsanın görünüşü dəyişir
(Mat. 17:1-8; Mark 9:2-8)

²⁸ *Bu sözləri söyləyəndən təxminən səkkiz gün keçmişdi. İsa Özü ilə Peter, Yəhya və Yaqubu götürüb dua etmək üçün dağa çıxdı. ²⁹ İsa dua edərkən üzünün görünüşü dəyişdi və libası gözqamaşdırıcı ağ rəng aldı. ³⁰ O anda iki nəfər İsa ilə söhbət etməyə başladı. Onlar Musa və İlyas idi. ³¹ Onlar ehtişam içində göründülər və İsanın Yerusəlimdə yerinə yetirəcəyi bu dünyadan ayrılması barədə danışdılar. ³² Peter və onun yoldaşları dərin yuxuya dalmışdılar. Yuxudan ayılındı isə İsanın ehtişamını və yanında duran iki kişini gördülər. ³³ Onlar İsanın yanından gedəndə Peter İsayə dedi: «Ustad! Nə yaxşı ki biz buradayıq. Gəl üç çardaq quraq, biri Sənin, biri Musa, biri də İlyas üçün». Əslində o nə dediyini bilmirdi. ³⁴ Peter bunu deyən zaman bir bulud gəldi və onların üzərinə kölgə saldı. Buluda daxil olarkən onları dəhşət bürüdü. ³⁵ *Buluddan bir səs gəldi: «Bu Mənim Oğlumdur, seçilmişimdir,† Ona qulaq asın!» ³⁶ Səs kəsildə onlar İsanı tək gördülər. Şagirdlər bunu sirr olaraq saxlayıb o günlərdə gördüklərini heç kimə danışmadılar.

Oğlandan cin çıxarılır
(Mat. 17:14-21; Mark 9:14-29)

³⁷ Ertəsi gün onlar dağdan enəndə İsanı böyük bir izdiham qarşıladı. ³⁸ Camaat arasından bir kişi çığırdı: «Müəllim, yalvarıram, oğluma nəzər sal, o mənim yeganə balamdır. ³⁹ Bir ruh onu tutur, o birdən bağırır. Ruh onu ağzından köpük gələnəcən sarsıdır. Ona əziyyət verib güc-bəla ilə onu tərək edir. ⁴⁰ Mən şagirdlərimdən xahiş etdim ki, bu ruhu qovsunlar, amma bacarmadılar». ⁴¹ İsa da ona cavab verdi: «Ey imansız və yolunu azmış nəsil! Nə vaxta qədər Mən sizinlə qalıb sizə dözəcəyəm? Oğlunu yanıma gətir». ⁴² Oğlan İsayə yaxınlaşarkən cin onu yerə atıb sarsıtdı. Amma İsa natəmiz ruha qadağan etdi, oğlanı sağaldıb atasına qaytardı. ⁴³ Hamı Allahın əzəmətinə təəccüblənirdi.

İsa öləcəyi barədə yenə xəbər verir
(Mat. 17:22-23; Mark 9:30-32)

Onlar hamısı İsanın etdiyi işlərə heyrət edərkən O, şagirdlərinə dedi: ⁴⁴ «Bu sözlərə qulaq asın: Bəşər Oğlu insan

* 9:28 2Pet. 1:17-18 * 9:35 Yeş. 42:1; Mat. 3:17; 12:18; Mark 1:11; 14:13-15

† 9:35 Oğlumdur, seçilmişimdir – bəzi əlyazmalarda sevimli Oğlumdur (Mark 9:7).

əllərinə təslim edilmək üzrədir». ⁴⁵ Lakin şagirdlər bu sözü başa düşmədilər. Bu sözün mənası onlar üçün gizli qaldı və Ondan bu söz barədə soruşmaqdan da qorxurdular.

Ən böyük kimdir?

(Mat. 18:1-5; Mark 9:33-40)

⁴⁶ Şagirdlər aralarında kimin ən böyük olduğu barədə mübahisə etməyə başladılar. ⁴⁷ Amma İsa onların ürəklərindən keçəni bilib bir balaca uşağı götürüb yanına qoydu. ⁴⁸ Sonra onlara dedi: «Kim Mənim adıyla bu uşağı qəbul edərsə, Məni qəbul edər. Kim Məni qəbul edərsə, Məni Göndərəni qəbul edər. Sizin aranızda hamıdan kiçik olan ən böyükdür».

⁴⁹ Yəhya cavabında dedi: «Ustad, biz Sənin adınla cinləri qovan bir nəfəri gördük, amma bizimlə birgə getmədiyinə görə ona mane olduq». ⁵⁰ Amma İsa ona dedi: «Ona mane olmayın! Əleyhinizə olmayan sizin tərəfinizdədir».

Samariyalılar İsanı qəbul etmirlər

⁵¹ Dünyadan ayrılacağı günlər yaxınlaşdıqca İsa Yerusəlimə getmək qərarına gəldi. ⁵² İsa qabağınca elçilər göndərdi. Onlar İsanın gəlişi münasibəti ilə hazırlıq işləri görmək üçün gedib Samariyalıların bir kəndinə girdilər. ⁵³ Lakin Samariyalılar İsanı qəbul etmədilər, çünki O, Yerusəlimə doğru gedirdi. ⁵⁴ Şagirdlərdən Yaqubla Yəhya bunu görüb dedilər: «Rəbb, † bunları məhv etmək üçün bir əmrlə göydən alov yağıdırmağımızı istəyirsənmi?» ⁵⁵ Amma İsa dönüb onlara qadağan etdi. § ⁵⁶ Sonra onlar başqa bir kəndə yollandılar.

İsanın şagirdi olmaq nə deməkdir

(Mat. 8:19-22)

⁵⁷ Onlar yol boyu gedərkən bir nəfər İsayə dedi: «Sən hara getsən, Sənin ardınca gedəcəyəm». ⁵⁸ İsa ona dedi: «Tülkülərin də yuvası, göydə uçan quşların da yuvası var. Amma Bəşər Oğlunun başını qoymağa belə, yeri yoxdur».

⁵⁹ Bir başqasına İsa dedi: «Ardımca gəl». O isə dedi: «Ya Rəbb, mənə icazə ver, əvvəlcə gedim, atamı dəfn edim». ⁶⁰ İsa ona dedi: «Qoy ölümlər öz ölümlərini dəfn etsin. Sənsə get, Allahın Padşahlığını bəyan et».

⁶¹ Yenə başqa bir adam dedi: «Ya Rəbb, Sənin ardınca gələrəm, amma əvvəl icazə ver evimdəkilərlə vidalaşım».

† 9:54 Rəbb – bəzi əlyazmalarda Rəbb, İlyas etdiyi kimi bizim də. § 9:55 Qadağan etdi – bəzi əlyazmalarda qadağan edərək dedi: «Siz hansı ruha malik olduğunuzu bilmirsiniz. ⁵⁶ Çünki Bəşər Oğlu insanları məhv etmək üçün deyil, onları xilas etmək üçün gəlib».

62 Lakin İsa ona dedi: «Kotanı tutub geriye baxan Allahın Padşahlığına layiq deyil».

10

İsa yetmiş nəfəri vəz etməyə yollayır
(Mat. 10:5-16; 11:21-24; Mark 6:7-13; Luka 9:1-6)

1 Bu hadisələrdən sonra Rəbb başqa yetmiş* nəfəri təyin etdi və onları iki-iki Özünün gedəcəyi hər şəhərə və hər yerə Özündən əvvəl göndərdi. 2 *Onlara dedi: «Məhsul çoxdur, işçilərsə azdır. Buna görə də məhsulun Sahibinə yalvarın ki, Öz məhsulunu yığmaq üçün işçilər göndərsin. 3 *Gedin, sizi qurdların arasına quzular kimi göndərirəm. 4 Özünüzlə nə kisə, nə torba, nə də çarıq götürün. Yolda heç kimlə salamlaşib danışmayın. 5 Hansı bir evə girsəniz, əvvəl “Bu evə əmin-amanlıq olsun!” deyın. 6 Əgər orada əmin-amanlığa layiq bir adam varsa, dilədiyiniz əmin-amanlıq onun üzərində qalacaq. Əks halda o sizə qayıdacaq. 7 Girdiyiniz evdə qalın, sizə nə verirlərsə, yeyib-için, çünki işçi öz haqqına layiqdir. Evdən evə köçməyin. 8 Hansısa bir şəhərə girdiyiniz zaman sizi qəbul edirlərsə, qabağınıza qoyulanı yeyin. 9 Orada olan xəstələrə şəfa verin və onlara deyın: “Allahın Padşahlığı sizə yaxınlaşıb”. 10 Amma hansısa bir şəhərə girdiyiniz zaman sizi qəbul etməsələr, oranın küçələrinə çıxıb belə deyın: 11 “Sizin əleyhinizə çıxaraq şəhərinizin ayaqlarımıza yapışan tozunu belə, çırpırıq. Amma bunu bilin ki, Allahın Padşahlığı sizə yaxınlaşıb”. 12 Sizə bunu deyirəm: qiyamət günü† Sodomun halı o şəhərin halından daha asan olacaq.

13 Vay halına, ey Korazin! Vay halına, ey Bet-Sayda! Sizdə baş vermiş möcüzələr Sur və Sidonda olsaydı, onlar çoxdan çul geyinib külün üstündə oturaraq tövbə edərdi. 14 Amma qiyamət günü‡ Sur və Sidonun halı sizinkindən daha asan olacaq. 15 Sən, ey Kefernahum, göyə qədər ucalacaqsanmı? Ölülər diyarına qədər enəcəksən.

16 *Sizi dinləyən kəs Məni dinləyir, sizi rədd edən Məni rədd edir. Məni rədd edənsə Məni Göndərəni rədd edir».

Yetmiş şagird qayıdır

17 Yetmiş şagird sevinə-sevinə qayıtdı və dedi: «Ya Rəbb, Sənin adınla cinlər belə, bizə tabe olur!» 18 İsa onlara belə cavab verdi: «Mən Şeytanın ildirım kimi göydən düşməyini

* **10:1** Yetmiş – bəzi əlyazmalarda yetmiş iki. * **10:2** Mat. 9:37-38; Yəh. 4:35

* **10:3** Mat. 10:16 † **10:12** Qiyamət günü – hərfi tərcümədə o gün. ‡ **10:14**

Qiyamət günü – hərfi tərcümədə mühakimədə. * **10:16** Mat. 10:40; Mark 9:36-37; Luka 9:47-48; Yəh. 13:20

görmüşdüm. ¹⁹ *Baxın Mən sizə səlahiyyət vermişəm ki, ilanları, əqrəbləri və düşmənin bütün gücünü ayaq altında əzəsiniz və heç nə sizə zərər vurmayaçaq. ²⁰ Bununla belə, ruhların sizə tabe olduğuna görə sevinməyin, amma sevinin ki, adlarınız göylərdə yazılıb».

İsanın sevinci
(Mat. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ İsa o vaxt Müqəddəs Ruhda şadlanıb dedi: «Ey yerin-göyün Sahibi olan Ata! Səndən razıyam ki, bu şeyləri müdrik və dərrakəli adamlardan gizlədib körpələrə agah etdin. Bəli, Ata! Çünki bu Sənin xoş niyyətin idi. ²² *Atam^S tərəfindən hər şey Mənim ixtiyarıma verildi. Oğulun kim olduğunu Atadan başqa heç kəs bilməz. Atanın kim olduğunu da Oğuldan və Oğulun agah etmək istədiyi şəxsdən başqa heç kəs bilməz».

²³ Sonra İsa şagirdlərə sarı dönüb onlara ayrıca dedi: «Nə bəxtiyardır o gözlər ki, sizin gördüklərinizi görür! ²⁴ Sizə bunu deyirəm: bir çox peyğəmbərlər və padşahlar sizin gördüklərinizi görmək istədilər, amma görmədilər, eşitdiklərinizi eşitmək istədilər, amma eşitmədilər».

Xeyirxah Samariyalı

²⁵ *Bir qanunşünas İsanı sınamaq məqsədi ilə qalxıb dedi: «Müəllim, əbədi həyatı irs olaraq almaq üçün mən nə etməliyəm?» ²⁶ İsa ondan soruşdu: «Qanunda nə yazılıb? Orada nə oxuyursan?» ²⁷ *Bu adam İsayə belə cavab verdi: «“Allahın Rəbbi bütün qəlbinlə, bütün varlığınla, bütün gücünlə və bütün düşüncənlə sev” və “Qonşunu özün kimi sev”». ²⁸ *İsa ona dedi: «Sən düz cavab verdin, buna əməl et və yaşayacaqsan». ²⁹ Amma o özünə haqq qazandırmaq üçün İsadən soruşdu: «Bəs mənim qonşum kimdir?»

³⁰ İsa belə cavab verdi: «Bir nəfər Yerusəlimdən Yerixoya gedən yolda quldurların əlinə düşdü. Quldurlar onu soyundurub döydülər və yarımcan halda qoyub getdilər. ³¹ Təsədüfən o yoldan bir kahin enirdi. Bu adamı görəndə kimi yolun o biri tərəfi ilə keçib getdi. ³² Bir Levili də ora yaxınlaşıb o adamı görəndə yolun o biri tərəfi ilə keçib getdi. ³³ O yolla gedən bir Samariyalı isə bu adamı görəndə ona rəhmi gəldi. ³⁴ Ona yaxınlaşdı və zeytun yağı ilə şərab tökərək yaralarını sarıdı. Sonra bu adamı öz heyvanına mindirib mehmanxanaya gətirdi və ona qayğı göstərdi. ³⁵ Ertəsi gün o, iki dinar çıxarıb mehmanxana sahibinə verərək dedi: “Onun qayğısını

* **10:19** Zəb. 91:13 * **10:22** Yəh. 1:18; 3:35; 10:15 § **10:22** Atam – bəzi alyazmalarda Şagirdlərə sarı dönüb onlara dedi: «Atam... * **10:25** Mat. 22:35-40; Mark 12:28-34 * **10:27** Lev. 19:18; Qanun. 6:5 * **10:28** Lev. 18:5

çək. Əgər bundan da çox xərcin çıxsa, mən geri qayıdanda sənə verərəm". ³⁶ Səncə bu üç nəfərdən hansı quldurların əlinə düşən adamın qonşusu idi?» ³⁷ Qanunşünas cavab verdi: «Ona mərhəmət göstərən». İsa da ona dedi: «Get, sən də elə et».

İsa Marta və Məryəmin evində

³⁸ *İsa şagirdləri ilə yoluna davam edərkən bir kəndə girdi. Burada Marta adlı bir qadın Onu öz evinə dəvət etdi. ³⁹ Onun Məryəm adlı bir bacısı vardı. O, Rəbbin ayaqları yanında oturub Onun sözünə qulaq asırdı. ⁴⁰ Marta isə işin çoxluğundan çəşib-qalmışdı. O, İsayə yaxınlaşıb dedi: «Ya Rəbb! Görmürsən ki, bacım işləri tək mənim üstümə yığıb? Ona de ki, mənə kömək etsin». ⁴¹ Rəbb isə ona belə cavab verdi: «Marta, Marta, sən çox şeyin qayğısını çəkib təlaşa düşürsən. ⁴² Yalnız bir şey lazımdır. Məryəm yaxşısını seçdi. Bu da onun əlindən alınmayacaq».

11

Dua haqqında təlim

(Mat. 6:9-13; 7:7-11)

¹ İsa bir yerdə dua edirdi. Duasını bitirəndə şagirdlərindən biri Ona dedi: «Ya Rəbb, Yəhya öz şagirdlərinə öyrətdiyi kimi Sən də bizə dua etməyi öyrət». ² İsa onlara dedi: «Dua edəndə belə deyin:

Göylərdə olan Atamız,
Adın müqəddəs tutulsun,
Padşahlığın gəlsin.

Göydə olduğu kimi yerdə də Sənin iradənin olsun.*

³ Gündəlik çörəyimizi bizə hər gün ver.

⁴ Bizə borclu olan hər adamı bağışladığımızı görə Bizim günahlarımızı da bağışla.

Bizi sınağa çəkmə».†

⁵ Sonra İsa onlara dedi: «Məsələn, sizlərdən birinin bir dostu var. O da gecə yarısı dostunun yanına gedib deyir: "Dostum, mənə üç kömbə çörək borc ver, ⁶ çünki yanıma dostum gəlib, qabağına qoyacaq heç nəyim yoxdur". ⁷ Dostu da içəridən belə cavab verir: "Məni narahat etmə. Qapı artıq qıfılıdır, uşaqlarım yanımda yatıb, mən durub sənə bir şey verə bilmərəm". ⁸ Sizə deyim ki, o həmin adamla dost olduğun halda vermək istəməsə də, təkidlə xahiş etdiyinə görə qalxıb nə qədər ehtiyacı olsa, ona verəcəkdir».

* **10:38** Yəh. 11:1 * **11:2** Göylərdə olan Atamız ... olsun – ən qədim yunan əlyazmalarında Ata, adın müqəddəs tutulsun, Padşahlığın gəlsin (Mat. 6:9-10).

† **11:4** Çəkmə – bəzi əlyazmalarda çəkmə, lakin bizi şər olandan xilas et (Mat. 6:13).

⁹ Mən sizə bunu deyirəm: diləyin, sizə veriləcək, axtarın, tapacaqsınız, qapını döyün və sizə açılacaq. ¹⁰ Çünki hər diləyən alar, axtaran tapar, qapı döyənə açılar. ¹¹ Aranızdan hansı ata oğlu ondan balıq diləsə, † ona balıq yerinə ilan verər? ¹² Yaxud yumurta diləsə, ona əqrəb verər? ¹³ Beləliklə, siz pis olduğunuz halda öz övladlarınıza yaxşı hədiyyələr verməyi bilirsinizsə, göydə olan Atanın Ondan diləyənlərə Müqəddəs Ruhu verəcəyi nə qədər yəqindir!»

İsa və Baal-Zevul
(Mat. 12:22-30; Mark 3:20-27)

¹⁴ İsa bir adamdan lal olan bir cini qovurdu. Cin çıxandan sonra lal danışmağa başladı və camaat heyrətləndi. ¹⁵ * Amma onların bəzisi deyirdi: «O, cinlərin başçısı Baal-Zevulun gücü ilə cinləri qovur». ¹⁶ * Başqaları isə İsanı sınamaq üçün istədilər ki, göydən gələn bir əlamət göstərsin.

¹⁷ Nə düşündüklərini bilən İsa onlara dedi: «Öz daxilindən bölünmüş hər padşahlıq viran qalar və öz içindən bölünmüş ev dağılar. ¹⁸ Əgər Şeytan da öz daxilindən bölünüb sənə, onun padşahlığı necə davam gətirər? Siz də deyirsiniz ki, Mən cinləri Baal-Zevulun gücü ilə qovuram. ¹⁹ Əgər Mən cinləri Baal-Zevulun gücü ilə qovuramsa, bəs sizin adamlarınız kimin gücü ilə qovur? Buna görə də onlar sizin hakimləriniz olacaq. ²⁰ Lakin Mən cinləri Allahın qüdrəti[§] ilə qovuramsa, deməli, Allahın Padşahlığı üzərinizə gəlib. ²¹ Əgər güclü bir adam təpədən-dırnağadək silahlanıb öz evini qoruyursa, onun əmlakı əmin-amanlıqdadır. ²² Amma ondan güclüsü ona hücum edib qalib gələrsə, onda onun güvəndiyi silahları əlindən alıb talan mallarını bölüşdürər. ²³ * Mənimlə olmayan Mənə qarşıdır və Mənimlə yığmayan dağıdır.

²⁴ Natəmiz ruh adamdan çıxdıqdan sonra quraq yerlərdə dolaşar, rahatlıq axtarar, lakin tapmaz. O zaman deyər: «Çıxdığım evə dönüm». ²⁵ Evə qayıdanda onu süpürülmüş və səliqə-sahman içində görər. ²⁶ Bu vaxt o gedib özündən daha betər yeddi başqa ruhu götürər. Onlar da oraya girib məskunləşər. Onda bu adamın axırı əvvəlkindən daha pis olar».

²⁷ İsa bunu deyərkən bir qadın camaatın arasından uca səslə Ona dedi: «Səni bətnində daşıyan və Səni əmizdirən nə bəxtiyardır!» ²⁸ Amma İsa dedi: «Daha doğrusu, Allahın kəlamını eşidib ona riayət edənlər nə bəxtiyardır!»

† **11:11** Balıq diləsə – bəzi əlyazmalarda çörək diləsə, ona daş verər? Ya da balıq diləsə (Mat. 7:9). * **11:15** Mat. 9:34; 10:25 * **11:16** Mat. 12:38; 16:1; Mark

8:11 § **11:20** Qüdrəti – hərfi tərcümədə barmağı. * **11:23** Mark 9:40

Yunus peyğəmbərin əlaməti
(Mat. 12:38-42)

²⁹ *Camaat Onun ətrafına yığılanda İsa danışmağa başladı: «İndiki nəsil pis nəsilidir. Onlar əlamət axtarır, amma onlara Yunusun əlamətindən başqa heç bir əlamət verilməyəcək. ³⁰ *Çünki Yunus Nineva əhalisinə necə bir əlamət oldusa, Bəşər Oğlu da bu nəsil üçün belə olacaq. ³¹ *Cənub mələkəsi** qiyamət günündə†† bu nəslin adamları ilə birgə qalxıb onları məhkum edəcək. Çünki mələkə Süleymanın hikmətli sözlərini dinləmək üçün yer üzünün ucqarlarından gəlmişdi. Budur, Süleymandan daha böyük Olan buradadır. ³² *Nineva xalqı qiyamət günündə‡‡ bu nəsillə birgə qalxıb onu məhkum edəcək. Çünki onlar Yunusun vəzinə görə tövbə etmişdilər. Budur, Yunusdan daha böyük Olan buradadır.

Bədənin çırağı
(Mat. 6:22-23)

³³ *Heç kim çırağı yandırır onu gizli yerə yaxud da qabın altına qoymaz. Əksinə, çıraqdana qoyar ki, içəri girənlər işığı görsünlər.

³⁴ Bədəninin çırağı gözündür. Gözün sağlam olanda bütün bədənin də nurlu olur. Gözün zəif görəndə isə bütün bədənin də qaranlıq olur. ³⁵ Beləliklə, diqqət et ki, səndəki “nur” qaranlıq olmasın. ³⁶ Əgər sənin bütün bədənin nurlu olub heç bir yerdə qaranlıq qalmırsa, çıraq sənə öz nuru ilə işıq saçdığı kimi bədənin də tamamilə nurlu olacaq».

Vay halınıza!
(Mat. 23:1-36)

³⁷ İsa bunları deyib qurtaranda fariseylərdən biri Onu evinə yeməyə dəvət etdi. O da içəri girib süfrəyə oturdu. ³⁸ İsanın yeməkdən əvvəl yuyunmadığını görən farisey heyrətləndi. ³⁹ Lakin Rəbb ona dedi: «İndi siz fariseylər kasanın və boşqabın bayır tərəfini təmizləyirsiniz, lakin daxiliniz soyğunçuluq və pisliliklə dolub. ⁴⁰ Ey ağılsızlar, zahiri yarıdanla daxili yarıdan eyni deyilmi? ⁴¹ Yaxşısı budur ki, qablarınızın içindəkilərini sədəqə verəsiniz, onda sizin üçün hər şey təmiz olar.

⁴² *Vay halınıza, ey fariseylər! Çünki siz nanə, sədəfotu və hər cür göyərtinin onda birini verirsiniz, lakin ədalətə və

* **11:29** Mat. 16:4; Mark 8:12 * **11:30** Yun. 3:4 * **11:31** 1Pad. 10:1-13; 2Saln.

9:1-12 ** **11:31** Cənub mələkəsi – yəni Süleymanın yanına gələn Səba mələkəsi.

†† **11:31** Qiyamət günündə – hərfi tərcümədə mühakimədə. * **11:32** Yun. 3:5

‡‡ **11:32** Qiyamət günündə – hərfi tərcümədə mühakimədə. * **11:33** Mat. 5:15;

Mark 4:21; Luka 8:16 * **11:42** Lev. 27:30

Allah məhəbbətinə etinasızlıq göstərirsiniz. Amma onda biri verməklə yanaşı bunları da yerinə yetirməli idiniz.

⁴³ Vay halınıza, ey fariseylər! Sinaqoqlarda baş kürsüləri tutmağı və bazar meydanlarında salam almağı sevirsiniz.

⁴⁴ Vay halınıza! Çünki siz insanların xəbəri olmadan üstündən keçdikləri itmiş qəbirlərə oxşayırsınız».

⁴⁵ Qanunşünaslardan biri İsayə cavab verdi: «Müəllim, sən bunları deməklə bizi də təhqir edirsən». ⁴⁶ İsa da belə dedi: «Elə sizin də vay halınıza, ey qanunşünaslar! Çünki adamları ağır yüklərlə yükləyirsiniz, amma özünüz barmağınızın biri ilə də bu yüklərə toxunmursunuz.

⁴⁷ Vay halınıza! Çünki peyğəmbərlərə məqbərələr tikirsiniz, amma onları sizin ata-babalarınız öldürdülər! ⁴⁸ Beləliklə, siz ata-babalarınızın etdiklərinə şahidlik edib bəyənirsiniz. Çünki onlar peyğəmbərləri öldürüb, sizsə onlara məqbərələr tikirsiniz. ⁴⁹ Buna görə də Allahın hikməti belə demişdi: «Mən onlara peyğəmbərlər və həvarilər göndərəcəyəm, onların bəzisini öldürüb, bəzisini isə təqib edəcəklər». ⁵⁰⁻⁵¹ *Beləcə bu nəsil dünya yaranandan bəri Həbilin qanından tutmuş qurbangahla məbədin arasında öldürülmüş Zəkəriyyənin qanına qədər bütün peyğəmbərlərin tökülən qanı üçün məsuliyyət daşıyacaq. Bəli, Mən sizə deyirəm: onun üçün bu nəsil məsuliyyət daşıyacaq.

⁵² Vay halınıza, ey qanunşünaslar! Çünki bilik qapısının açarlarını götürmüsünüz. Özünüz bu qapıdan girmədiniz, girmək istəyənlərə də mane oldunuz».

⁵³ İsa oradan çıxanda ilahiyyətçilərlə fariseylər ona çox təzyiqlik göstərərək bir çox məsələlər barədə Onu sorğu-suala tutmağa başladılar. ⁵⁴ Onlar fürsət axtarırdılar ki, İsanın ağzından çıxan bir sözlə Onu tələyə salsınlar.

12

İsa ikiüzlülüyə qarşı xəbərdarlıq edir
(Mat. 10:26-33)

¹ *Bu vaxt saysız-hesabsız adam bir-birini sıxışdırma-sıxışdırma oraya yığıldı. İsa əvvəl şagirdlərinə danışmağa başladı: «Fariseylərin mayasından, yəni ikiüzlülükdən özünüzü gözləyin.

² *Elə örtülü bir şey yoxdur ki, aşkara çıxmayacaq və elə gizli bir şey yoxdur ki, bilinməyəcək. ³ Buna görə də qaranlıqda dediyiniz gün işığında eşidiləcək, bağlı qapı arxasında qulağa pıçıldadığınız damlardan bəyan olunacaq.

* **11:50-51** Yar. 4:8; 2Saln. 24:20-21
Mark 4:22; Luka 8:17

* **12:1** Mat. 16:6; Mark 8:15

* **12:2**

⁴ Ey dostlarım, sizə deyirəm: bədəni öldürən və ondan sonra başqa heç nə edə bilməyənlərdən qorxmayın. ⁵ Amma Kimdən qorxmaq lazım olduğunu sizə göstərim: adamı öldürəndən sonra cəhənnəmə atmağa ixtiyarı olan Allahdan qorxun. Bəli, sizə deyirəm: Ondən qorxun! ⁶ Beş sərçə iki qara pula satılmırmı? Onlardan biri belə, Allahın qarşısında yaddan çıxır. ⁷ Sizin başınızdakı saçlar belə, sayılıb. Qorxmayın, siz saysız-hesabsız sərçədən daha dəyərlisiniz.

⁸ Mən sizə deyirəm: insanlar qarşısında Məni iqrar edən hər kəsi Bəşər Oğlu da Allahın mələkləri qarşısında iqrar edəcək. ⁹ Amma insanlar önündə Məni inkar edən özü də Allahın mələkləri önündə inkar olunacaq. ¹⁰ *Bəşər Oğluna qarşı bir söz deyən hər kəs bağışlanacaq; amma Müqəddəs Ruha küfr edən bağışlanmayacaq.

¹¹ *Sizi sinaqoqlara, başçıların və hökmdarların qarşısına gətirəndə özünüzü necə müdafiə edəcəyiniz və yaxud nə deyəcəyiniz barədə qayğı çəkməyin. ¹² Müqəddəs Ruh sizə o anda nə deməli olduğunuzu öyrədəcək».

Var-dövlət və insan həyatı

¹³ İzdihamdan bir nəfər İsayə dedi: «Müəllim, qardaşıma de ki, mirası mənimlə bölsün». ¹⁴ İsa ona belə cavab verdi: «Ey insan, Məni kim üzərinizə hakim ya vəkil qoyub?» ¹⁵ Sonra İsa onlara dedi: «Diqqətli olun, hər cür tamahkarlıqdan özünüzü qoruyun. Çünki insanın həyatı var-yoxunun bolluğundan asılı deyil».

¹⁶ İsa onlara bu məsəli danışdı: «Bir varlığın torpağı bol məhsul verdi. ¹⁷ Bu adam ürəyində düşündü: “Məhsulumu qoymağa yerim yoxdur. Axı nə edim?” ¹⁸ Sonra dedi: “Belə edərəm: anbarlarımı söküb daha böyüklerini tikəcəyəm. Bütün taxılımlı və malımı oraya yığaram. ¹⁹ Canıma deyərəm: ey canım, illərlə kifayət qədər var-dövlət yığmışam. İndi dincəl, ye-iç, kef elə”. ²⁰ Amma Allah ona dedi: “Ay axmaq, bu gecə canını səndən alacaqlar. Bəs hazırladığın kimə qalacaq?” ²¹ Özü üçün xəzinə toplayan, amma Allahın önündə varlı olmayan hər bir insanın axırı da elə olacaq».

Qayğı çəkməyin

(Mat. 6:20-21,25-34)

²² İsa Öz şagirdlərinə belə dedi: «Buna görə sizə deyirəm: “Nə yeyəcəyik?” deyə canınız üçün, “Nə geyinəcəyik?” deyə bədəniniz üçün qayğı çəkməyin. ²³ Can yeməkdən, bədənsə geyinməkdən daha vacibdir. ²⁴ Qarğalara baxın: onlar nə

* **12:10** Mat. 12:31-32; Mark 3:28-29

* **12:11** Mat. 10:19-20; Mark 13:11; Luka 21:14-15

əkir, nə də biçir, nə anbarları, nə də zirzəmiləri var. Amma Allah onları yedizdirir. Siz quşlardan nə qədər qiymətliniz!²⁵ Hansı biriniz qayğı çəkməklə ömrünü bir anlıq belə, uzada bilər? ²⁶ Əgər siz elə balaca şeyi etməyi bacarmırsınızsa, nə üçün başqa şeylərin qayğısını çəkirsiniz? ²⁷ *Zanbaqların necə böyüdüynə baxın: onlar nə zəhmət çəkir, nə də ip əyirir. Lakin sizə bunu deyirəm ki, bütün cah-calalı içində olan Süleyman belə, bunlardan biri kimi geyinməmişdi. ²⁸ Ey iman az olanlar, bu gün çöldə olub sabah ocağa atılan otu Allah belə geyindirirsə, sizi geyindirəcəyi nə qədər yəqindir! ²⁹ “Nə yeyəcəyik?”, “Nə içəcəyik?” deyə axtarıb narahat olmayın. ³⁰ Çünki dünyadakı bütprəstlər bütün bu şeyləri axtarırlar. Doğrudan da, Atanız bunlara ehtiyacınız olduğunu bilir. ³¹ Lakin siz Allahın Padşahlığını axtarın, onda bunlar da sizə əlavə olaraq veriləcək.

³² Qorxma, ey kiçik sürü! Çünki Atanız Padşahlığı sizə verməyi münasib gördü. ³³ Əmlakınızı satın və sədəqə verin. Özünüzə köhnəlməyən kisələr, göylərdə tükənməyən xəzinə hazırlayın. Oraya nə oğru gələr, nə də onu güvə yeyər. ³⁴ Çünki xəzinəniz haradadırsa, ürəyiniz də orada olacaq».

Bilinməyən gün və saat

(Mat. 10:34-36; 24:42-51; Mark 13:32-36)

³⁵ * «Qoy qurşaqlarınız bellərinizdə bağlı və çıraqlarınız yanayana qalsın. ³⁶ Toy ziyafətindən qayıdan ağasını gözləyən adamlara oxşayın. Onlar ağaları gəlib qarını döyən kimi qarını açmağa hazır olurlar. ³⁷ Nə bəxtiyardır o qullar ki, ağa qayıdanda onları oyaq görür! Sizə doğrusunu deyirəm: o özü qurşaqlanıb qullarını süfrəyə oturdacaq və gəlib onlara xidmət edəcək. ³⁸ Ağa istər gecəyarı, istər ondan gec, səhərə yaxın gəlib qulları oyaq görsə, o qullar necə də bəxtiyardır!

³⁹ Amma bunu bilin ki, əgər evin yiyəsi oğrunun hansı saatda gələcəyini bilsəydi, evinin yarılmasına imkan verməzdi. ⁴⁰ Beləcə siz də hazır olun, çünki Bəşər Oğlu gözləmədiyiniz vaxt gələcək».

⁴¹ Peter dedi: «Ya Rəbb, bu məsəli ancaq bizə danışsın, yoxsa hamıya?» ⁴² Rəbb cavab verdi: «Vaxtlı-vaxtında onlara yemək vermək üçün ağasının öz nöqərləri üzərinə qoyduğu sadıq və ağıllı idarəçi kimdir? ⁴³ Nə bəxtiyardır o qul ki, ağası evinə qayıdanda onu iş başında görür! ⁴⁴ Sizə həqiqəti deyirəm: ağası bu qula bütün əmlakı üzərində idarəçiliyi tapşıracaq. ⁴⁵ Amma həmin qul ürəyində “ağam gec gələcək” deyərsə, başqa nöqər və qarabaşları döyməyə, yeyib-icməyə, sərxoşluğa uymağa başlayarsa, ⁴⁶ o qulun ağası onun gözləmədiyi gün və

ağlına gəlmədiyi vaxt gələcək, ona ağır cəza verəcək və onu sədaqətsizlərlə bir yerdə saxlayacaq.

⁴⁷ Ağasının istəyini bilib hazır olmayan və onun istəyinə əməl etməyən qul çox döyüləcək. ⁴⁸ Bilməyib o cəzaya layiq iş görənsə az döyüləcək. Kimə çox verilibsə, ondan çox da istəniləcək. Kimə çox tapşırılıbsa, ondan daha çox tələb olunacaq.

⁴⁹ Mən yer üzünə od yağıdırmağa gəlmişəm. Kaş ki bu od artıq alışıb-yanaydı! ⁵⁰ *Mənim alacağım bir vəftiz var. Bu vəftiz yerinə yetib qurtaranadək nə qədər sıxıntı çəkməliyəm! ⁵¹ *Siz düşünürsünüz ki, Mən yer üzünə sülh gətirməyə gəlmişəm? Xeyr, sizə deyirəm ki, Mən ayrılıq gətirməyə gəlmişəm! ⁵² Çünki bundan sonra bir evdə yaşayan beş nəfər bir-birindən ayrılaraq üç nəfərə qarşı iki nəfər, iki nəfərə qarşı üç nəfər olacaq. ⁵³ *Çünki ata oğlundan, oğul atasından, ana qızından, qız anasından, qayınana gəlinindən, gəlin də qayınanasından ayrılacaq».

Əlamətləri anlamaq

(Mat. 16:2-3)

⁵⁴ İsa camaata bunu da dedi: «Siz qərb tərəfdən qalxan buludu görəndə dərhal “yağış yağacaq” deyirsiniz, bu da olur. ⁵⁵ Cənub küləyinin əsməsini görəndə “qızmar isti olacaq” deyirsiniz, bu da olur. ⁵⁶ Ey ikiüzlülər, yer üzünün və göyün görünüşünü seçə bilərsiniz, bəs onda nə üçün indiki zamanı seçə bilmirsiniz?

⁵⁷ Nə üçün düzgün olan şeyə özünüz qərar vermirsiniz? ⁵⁸ *Səni ittiham edənlə birgə hakimin yanına gedəndə yolda ikən onunla barışmağa çalış. Yoxsa səni hakimin qabağına sürüyər, hakimsə məhkəmə icraçısına ötürər, o da səni zindana atar. ⁵⁹ Sənə bunu deyirəm: axırıncı qəpik-quruşunu verməyincə oradan əsla çıxmıyacaqsan».

13

Tövbəyə çağırış

¹ Bu vaxt orada olan bəzi adamlar İsayə xəbər verdilər ki, Pilat bəzi Qalileyalıların qanını kəsdikləri qurbanların qanına qatmışdı. ² İsa buna belə cavab verdi: «Siz elə bilərsiniz ki, bu aqibətə uğramış Qalileyalılar bütün digər Qalileyalılardan daha betər günahlı idilər? ³ Xeyr, Mən sizə deyirəm: tövbə etməsəniz, hamınız onlar kimi məhv olacaqsınız. ⁴ Yaxud Şiloah qülləsi on səkkiz adamın üstünə aşıb onları öldürəndə onların Yerusəlim sakinlərinin hamısından təqsirkar olduqlarını fikirləşirsiniz?

* 12:50 Mark 10:38 * 12:51 Mat. 10:34-36 * 12:53 Mik. 7:6 * 12:58 Mat. 5:25-26

⁵ Xeyr, Mən sizə deyirəm: tövbə etməsəniz, hamınız onlar kimi məhv olacaqsınız».

Barsız əncir ağacı
(Mat. 21:18-19; Mark 11:12-14)

⁶ Sonra İsa bu məsəli danışdı: «Bir adamın bağında bir əncir ağacı əkilmişdi. Bu adam gəlib ağacda meyvə axtardı, amma tapmadı. ⁷ O, bağbana dedi: “Bura bax, üç ildir ki, mən gəlib bu əncir ağacında meyvə axtarıram, amma tapmıram. Onu kəs! Nə üçün bu ağac əbəs yerə torpağı tutur?” ⁸ Bağbansa cavabında belə dedi: “Ağa, bir il də buna əl dəymə. Mən onu belləyib dövrəsinə peyin tökərəm. ⁹ Gələn il bu ağac meyvə gətirsə, yaxşıdır, yox, gətirməsə, onu kəsərsən”».

Şənbə günü şəfa vermək olarmı?

¹⁰ İsa bir dəfə Şənbə günü sinaqoqlardan birində təlim öyrədirdi. ¹¹ Orada on səkkiz il daxilində xəstəlik ruhu olan belə bükülmüş bir qadın var idi. O, belini heç düzəldə bilmirdi. ¹² İsa bu qadını görəndə çağıraraq dedi: «Ey qadın, sən azarından azad oldun». ¹³ İsa əllərini qadının üstünə qoyanda o dərhal dikəlib Allahı izzətləndirməyə başladı. ¹⁴ *Amma sinaqoqun rəisi İsanın Şənbə günü şəfa verdiyinə hiddətlənib camaata belə xitab etdi: «İş görmək üçün altı gün var, o günlər gəlin və şəfa alın, Şənbə günü yox». ¹⁵ Rəbb isə ona belə cavab verdi: «Ey ikiüzlülər, sizlərdən hər biriniz Şənbə günündə öz öküzünün ya eşşəyinin bağını açıb tövlədən su içməyə aparmırmı? ¹⁶ İbrahimin qızı olan bu qadını da on səkkiz il ərzində Şeytan buxovlamışdı. Şənbə günü bu qadının buxovlarını açmaq lazım deyildimi?» ¹⁷ İsa bunları deyəndə Ona qarşı çıxanlar hamısı utandı. Camaatın hamısı isə Onun etdiyi bütün izzətli işlərinə görə sevinirdi.

Xardal toxumu və maya məsəlləri
(Mat. 13:31-33; Mark 4:30-32)

¹⁸ Sonra İsa dedi: «Allahın Padşahlığı nəyə bənzəyir? Onu nəyə bənzədim? ¹⁹ O, bir adamın bağçasına əkdii xardal toxumuna bənzəyir. O toxum böyüyüb ağac olur. Göydə uçan quşlar onun budaqlarında yuva qurur».

²⁰ İsa yenə dedi: «Allahın Padşahlığını nəyə bənzədim? ²¹ O, xəmir mayasına bənzəyir. Qadın onu götürüb üç kisə* una qarışdırıb bütün xəmir acıyanadək saxlayır».

Dar qapı
(Mat. 7:13-14,21-23)

* 13:14 Çix. 20:9-10; Qanun. 5:13-14

* 13:21 Kisə – yunan mətnində saton,

təqribən 37 litr.

²² İsa şəhər və kəndləri gəzib təlim öyrədərək Yerusəlimə tərəf gedirdi. ²³ Bir nəfər Ondan soruşdu: «Ya Rəbb, xilas tapanların sayı az olacaqmı?» İsa onlara belə cavab verdi: ²⁴ «Dar qapıdan girməyə çalışın. Sizə bunu deyirəm: çoxları bu qapıdan girməyə can atacaq, amma girə bilməyəcək. ²⁵ *Ev yiyəsi durub qapını bağlayandan sonra siz bayırda durub qapını döyərək deyəcəksiniz: “Ey ağam, bizə qapını aç!” O isə cavabında sizə deyəcək: “Mən sizin haradan gəldiyinizi bilmirəm!” ²⁶ Siz o vaxt belə deyəcəksiniz: “Biz Sənin qarşında yeyib-içmişik. Sən bizim küçələrdə öyrədirdin”. ²⁷ *O isə sizə deyəcək: “Ey haqsızlıq edənlərin hamısı, Mən sizin haradan gəldiyinizi bilmirəm, Məndən uzaq olun!” ²⁸ *İbrahimi, İshaqı, Yaqubu və bütün peyğəmbərləri Allahın Padşahlığında, özünüzü isə bayıra atılmış görəndə aranızda ağlaşma və diş qıcirtəsi olacaq. ²⁹ Adamlar şərqdən, qərbdən, şimaldan, cənubdan gələcək və Allahın Padşahlığında süfrəyə oturacaq. ³⁰ *Budur, elə axırıncılar var ki, birinci olacaq, elə birincilər var ki, axırıncı olacaq».

Yerusəlimin aqibəti (Mat. 23:37-39)

³¹ O zaman bəzi fariseylər gəlib İsayə dedilər: «Buradan çıx get, çünki Hirod Səni öldürmək istəyir». ³² İsa onlara dedi: «Gedin o tülküyə deyin: “Budur, Mən bu gün və sabah cinləri qovub camaatı sağaldacağam və üçüncü gün işimi bitirəcəyəm”. ³³ Yenə də bu gün, sabah və o biri gün yoluma davam etməliyəm. Çünki peyğəmbər Yerusəlimdən kənarında öldürülə bilməz!

³⁴ Ey Yerusəlim, Yerusəlim! Peyğəmbərləri öldürən və ora göndərilənləri daşqalaq edən şəhər! Toyuq cücələrini qanadları altına yığan kimi Mən də dəfələrlə sənin övladlarını yığmaq istədim, sizə istəmədiniz! ³⁵ *Baxın, eviniz viran qalır. Mən sizə bunu deyirəm:

“Rəbbin ismi ilə Gələnə alqış olsun!”
deyənə qədər Məni bir daha görməyəcəksiniz».

14

İsa və farisey rəhbəri

¹ Bir Şənbə günü İsa farisey rəhbərlərinin birinin evinə çörək yeməyə getdi. Hamı Ona göz qoyurdu. ² Onun qarşısında

* **13:25** Mat. 25:11-12 * **13:27** Zəb. 6:8 * **13:28** Mat. 8:11-12; 22:13; 25:30

* **13:30** Mat. 19:30; 20:16; Mark 10:31 * **13:35** Zəb. 118:26; Yer. 12:7; 22:5; 26:6

hidropos* xəstəliyinə tutulmuş bir adam var idi. ³ İsa qanunşünas və fariseylərə xitab edərək soruşdu: «Şənbə günü insanlara şafa verməyə icazə var ya yox?» ⁴ Amma onlar dinmirdi. İsa o adama əli ilə toxundu, onu sağaltdı və buraxdı. ⁵ *İsa onlara dedi: «Sizlərdən kimin oğlu† yaxud öküzü Şənbə günü quyuya düşsə, onu dərhal oradan dartıb çıxarmaz?» ⁶ Onlar İsanın bu sualına cavab verə bilmədilər.

Qonaqlar məsəli

(Mat. 22:1-10)

⁷ *İsa fikir verdi ki, dəvət olunanlar yuxarı başda oturmağı seçdilər. Onlara belə bir məsəl söylədi: ⁸ «Bir nəfər səni toya dəvət edirsə, yuxarı başda oturma. Bəlkə ev yiyəsinin səndən də hörmətli bir qonağı var. ⁹ İkinizi də toya dəvət edən gəlib sənə “bu adama yer ver” desə, sən xəcalət içində aşağı başda əyləşməli olarsan. ¹⁰ Amma dəvət olunanda gedib ən aşağı başda otur ki, səni dəvət edən adam gəlib sənə “Dostum! Yuxarı başa keç” desin; o zaman sənənlə birgə oturanların hamısının qarşısında hörmət qazanarsan. ¹¹ *Çünki özünü yüksəldən hər kəs aşağı tutulacaq, özünü aşağı tutansa yüksəldiləcək».

¹² İsa Onu dəvət edənə də dedi: «Günorta yaxud axşam yeməyi verdiyin vaxt öz dostlarını, qardaşlarını, qohumlarını, dövlətli qonşularını dəvət etmə ki, onlar da səni çağıraraq sənə əvəzini versin. ¹³ Amma qonaqlıq verəndə yoxsulları, əlilləri, topalları, korları çağır. ¹⁴ Onda onlar sənə əvəzini verə bilmədiyinə görə sən bəxtiyar olacaqsan. Çünki salehlər dirildiyi zaman sənə əvəz verəcək».

¹⁵ Süfrəyə oturanlardan biri bunu eşidib İsayə dedi: «Allahın Padşahlığında çörək yeyən nə bəxtiyardır!» ¹⁶ Amma İsa ona dedi: «Bir adam böyük ziyafət hazırladı və oraya çoxlu qonaq çağırırdı. ¹⁷ Yemək vaxtı gələndə öz qulunu dəvət olunanların yanına göndərdi ki, onlara desin: “Buyurun, indi hər şey hazırdır”. ¹⁸ Amma hamı birdən üzr istəməyə başladı. Birincisi ona dedi: “Mən bir torpaq sahəsi almışam, gedib ona baxmalıyam. Səndən xahiş edirəm, məni bağışla”. ¹⁹ Digəri isə dedi: “Mən beş cüt öküz satın almışam və onları yoxlamağa gedirəm. Səndən xahiş edirəm, məni bağışla”. ²⁰ Üçüncüsü dedi: “Mən təzə evlənmişəm, buna görə də gələ bilmərəm”. ²¹ Qul qayıdıb bu şeyləri ağasına bildirdi. O zaman ev yiyəsi qəzəblənib quluna dedi: “Qaç, şəhərin küçə və tinlərində olan yoxsulları, əlilləri, korları və topalları buraya gətir”.

* 14:2 Hidropos – yəni bədənə su yığılması xəstəliyi. * 14:5 Mat. 12:11 † 14:5

Oğlu – bəzi əlyazmalarda eşşəyi. * 14:7 Sül. 25:6-7 * 14:11 Mat. 23:12; Luka 18:14

²² Qul isə dedi: “Ağa, sənin əmrin yerinə yetirildi, hələ artıq yer də qalıb”. ²³ Ağası quluna dedi: “Get, bütün yolları və çəpərləri gəz. Evim dolsun deyə adamları gəlməyə vadar et. ²⁴ Sizə bunu deyirəm: ilk dəvət olunanların heç biri mənim ziyafətimdən dadmayacaq”».

Şagird olmağın qiyməti
(Mat. 10:37-38)

²⁵ İsa ilə birlikdə böyük izdiham yol gedirdi. İsa dönüb onlara dedi: ²⁶ «Kim Mənim yanıma gəlib ata-anasını, arvad-uşaqlarını, bacı-qardaşlarını, hətta öz həyatını Məndən üstün tutsa,† Mənim şagirdim ola bilməz. ²⁷ *Öz çarmıxını daşıyıb ardımca gəlməyən kəs də Mənim şagirdim ola bilməz.

²⁸ Sizlərdən kimsə bir qüllə tikmək istəyirsə, əvvəlcə oturub onun xərclərini hesablamaz ki, görsün onu qurtarmaq üçün pulu çatacaq ya yox? ²⁹ Çünki qüllənin təməlini qoyub işi qurtara bilməsə, bunu görənlərin hamısı onu ələ salıb deyəcək: ³⁰ “Bu adam tikintiyə başlayıb qurtara bilmədi”.

³¹ Yaxud da hansı padşah başqa padşahla müharibəyə gedəndə üstünə iyirmi min əsgərlə gələnə qarşı on min əsgərlə durmağa qadir olmağı əvvəlcə oturub götür-qoy eləməz? ³² Əgər padşah buna qadir deyilsə, o biri padşahın hələ uzaqda olduğu vaxt elçilər göndərüb sülh müqaviləsi bağlamaq istəyər. ³³ Eyni tərzdə sizdən hər biriniz bütün əmlakından əl çəkməsə, Mənim şagirdim ola bilməz.

³⁴ *Duz yaxşı şeydir, amma əgər duz öz dadını itirərsə, ona nə ilə dad verilə bilər? ³⁵ O nə torpağa yarayar, nə də peyinə. Onu çölə atarlar. Eşitməyə qulağı olan eşitsin!»

15

İtmiş qoyun məsəli
(Mat. 18:12-14)

¹ *Bütün vergiyiğanlar və günahkarlar İsanı dinləmək üçün Ona yaxınlaşdılar. ² Fariseylər və ilahiyyatçılar isə «bu adam günahkarları qəbul edir və onlarla yemək yeyir» deyə deyinirdilər.

³ Amma İsa onlara bu məsəli çəkdi: ⁴ «Sizlərdən birinin yüz qoyunu olsa və onlardan birini itirsə, doxsan doqquzunu çöldə qoyub itmiş qoyunu tapanadək onu axtarmazmı? ⁵ Tapanda isə onu sevinclə çiyinlərinə qoyar. ⁶ Evə gələndə öz dostlarını və qonşularını çağırıb belə deyər: “Mənimlə birlikdə

† **14:26** Ata-anasını, arvad-uşaqlarını, bacı-qardaşlarını, hətta öz həyatını Məndən üstün tutsa – hərfi tərcümədə ata-anasına, arvad-uşaqlarına, bacı-qardaşlarına, hətta öz həyatına nifrət etməsə. * **14:27** Mat. 16:24; Mark 8:34; Luka 9:23 * **14:34**

Mat. 5:13; Mark 9:50 * **15:1** Luka 5:29-30

sevinin, itmiş qoyunumu tapmışam!” ⁷ Sizə bunu deyirəm: beləcə də göydə tövbə edən birəcə günahkara görə tövbəyə ehtiyacı olmayan doxsan doqquz saleh insan üçün olduğundan daha çox sevinc olacaq.

İtmış pul məsəli

⁸ Yaxud on dirhəmi olan hansı bir qadın bir dirhəmini itirsə, çıraq yandırır evi süpürərək onu tapanadək diqqətlə axtarmaz? ⁹ Tapanda öz rəfiqələrini və qonşularını çağırır deyər: “Mənimlə birlikdə sevinin, itirdiyim dirhəmi tapmışam!” ¹⁰ Sizə bunu deyirəm: Allahın mələklərinin önündə də tövbə edən bir günahkara görə sevinc olur».

İtmış oğul məsəli

¹¹ İsa bunu da danışdı: «Bir adamın iki oğlu var idi. ¹² Oğlanlardan kiçiyi atasına dedi: “Ata! Var-dövlətindən payıma düşəni mənə ver”. Atası da varını onların arasında bölüşdü.

¹³ Bir neçə gün sonra kiçik oğul nəyi vardsa, yığıb uzaq bir diyara yollandı. Orada pozğun həyat sürüb var-dövlətini heç-puç etdi. ¹⁴ Oğlan hər şeyini xərclədikdən sonra o ölkədə böyük bir aclıq oldu. O korluq çəkməyə başladı. ¹⁵ Buna görə də oğlan gedib o ölkənin sakinlərindən birinin yanında iş tapdı. Bu adam onu öz otluqlarına donuz otarmağa göndərdi. ¹⁶ Oğlan donuzların yediyi keçibuynuzu qabıqları ilə qarnını doydurmağa şad olardı. Amma heç kim ona bir şey vermirdi.

¹⁷ Onda oğlan özünə gəlib dedi: “Atamın nə qədər muzdlu işçisi var, hamısının da doyunca yeməyə çörəyi var. Mənsə burada acından ölürəm! ¹⁸ Durub atamın yanına gedəcəyəm və ona deyəcəyəm: «Ata, mən göyə* və sənə qarşı günah etdim. ¹⁹ Mən artıq sənənin oğlun adlanmağa layiq deyiləm. Məni öz muzdlu işçilərinin biri kimi qəbul et». ²⁰ O durub öz atasının yanına getdi.

Oğul hələ uzaqda ikən atası onu gördü. Ona rəhmi gəldi və qaçıb onun boynuna sarıldı və öpdü. ²¹ Oğul dedi: “Ata! Mən göyə və sənə qarşı günah etdim. Mən artıq sənənin oğlun adlanmağa layiq deyiləm”. ²² Atası isə öz qullarına dedi: “Tez olun, ən gözəl xalat gətirin və onu geyindirin. Barmağına üzük və ayaqlarına çarıq taxın. ²³ Kökəldilmiş dananı gətirin, kəsin: gəlin yeyib-şadlanaq! ²⁴ Çünki bu oğlum ölmüşdü, yenə həyata qayıtdı. O itmişdi, tapıldı”. Beləliklə, şadlıq etməyə başladılar.

²⁵ Atanın böyük oğlu isə tarlada idi. Qayıdaraq evə yaxınlaşanda çalğı və rəqs səsləri eşitdi. ²⁶ O, nökərlərdən birini yanına çağırır soruşdu: “Bu nədir?” ²⁷ Nökər ona dedi: “Qardaşın qayıdıb. Atan da onun sağ-salamat qayıtmasına görə

* 15:18 Göyə – yəni Allaha.

kökəldilmiş dananı kəsib".²⁸ Böyük oğul isə hirslandı və içəri girmək istəmədi. Atasını bayıra çıxıb ona yalvardı.²⁹ Amma o, atasına belə cavab verdi: "Bax neçə ildir ki, sənün üçün qul kimi işləyirəm. Heç zaman sənün əmrindən çıxmamışam. Amma mənə heç vaxt bir oğlağı belə, qıymadın ki, dostlarımla şadlıq edim."³⁰ Bu oğlunsa sənün bütün varını fahişə qadınlara sərf edib. Amma o qayıdanda sən onun üçün kökəldilmiş dananı kəsdi".³¹ Atasını isə ona dedi: "Oğlum, axı sən həmişə mənimləsən və bütün varım sənindir."³² Lakin sevinmək və şadlanmaq lazımdır. Çünki sənün bu qardaşın ölmüşdü, həyata qayıtdı. O itmişdi, tapıldı!"»

16

Fərasətli idarəçi məsəli

¹ İsa şagirdlərə bunları danışdı: «Varlı bir adamın idarəçisi var idi. Ona xəbər çatdırıldı ki, idarəçi onun əmlakını israf edir.² Varlı adam onu yanına çağıraraq dedi: "Bu nədir, sənün haqqında mən nələr eşidirəm? Mənə idarəçiliyinin hesabatını ver. Sən artıq idarəçi ola bilməzsən".

³ İdarəçi öz-özünə dedi: "Mən nə edəcəyəm? Ağam idarəçiliyi əlimdən alır. Torpaq belləməyə gücüm yoxdur, dilənməkdən də utanıram.⁴ İşdən qovulanda mənə öz evlərinə qəbul etsinlər deyər nə edəcəyimi bilirəm".

⁵ Ona görə də öz ağasına borclu olanları bir-bir çağıraraq birincisinə dedi: "Mənim ağama nə qədər borclusan?"⁶ O "yüz bat* zeytun yağı" dedi. İdarəçi ona dedi: "Öz qəbzini götür, otur və tez yaz: əlli".⁷ Sonra o birisinə dedi: "Bəs sənün nə qədər borcun var?" O cavab verdi: "Yüz kor† buğda". İdarəçi ona dedi: "Öz qəbzini götür və yaz: səksən".

⁸ Ağası haqsızlıq edən idarəçini fərasətli hərəkət etdiyinə görə təriflədi. Çünki bu dövrün övladları öz nəsilləri ilə münasibətlərində nur övladlarından daha fərasətlidir.⁹ Mən sizə bunu deyirəm: haqsız qazanc olan sərvətlə‡ özünüza dostlar qazanın ki, bu sərvət yox olduqda siz əbədi məskənlərə qəbul olunasanız.

¹⁰ Ən balaca bir işdə sadıq olan kəs böyük işdə də sadıqdır, ən balaca bir işdə haqsız olansa böyük işdə də haqsızdır.¹¹ Beləliklə, əgər siz haqsız sərvətdən istifadə etməkdə sadıq olmadınızsa, əsl var-dövləti sizə kim əmanət edər? ¹² Əgər başqasının malından istifadə etməkdə sadıq olmadınızsa, öz malınızı sizə kim verər? ¹³ *Heç bir nökar iki ağaya qulluq edə bilməz. Çünki ya birinə nifrət edib o birisini sevcək ya da

* 16:6 Yüz bat – təqribən 3950 litr. † 16:7 Yüz kor – təqribən 39 500 litr. ‡ 16:9

Sərvət – arami dilində *mamon*. * 16:13 Mat. 6:24

birinə bağlı qalıb o birisinə isə xor baxacaq. Siz həm Allaha, həm də sərvətə[§] qulluq edə bilməzsiziz».

¹⁴ Fariseylər pulpərəst olduqları üçün bütün bu sözləri eşidib İsayə istehza ilə baxdılar. ¹⁵ İsa da onlara belə dedi: «İnsanların qarşısında özünüzdü saleh göstərən sizsiniz, amma Allah sizin ürəyinizi bilir. Çünki insanlar arasında uca tutulan şey Allah qarşısında iyrənclikdir.

¹⁶ *Qanun və Peyğəmbərlər Yəhyanın gəlişinə qədər idi. O vaxtdan bəri Allahın Padşahlığının Müjdəsi yayılır və hər kəs oraya zorla girməyə çalışır. ¹⁷ *Amma göyün və yerin keçib getməsi Qanundan bir nöqtənin düşməsindən daha asandır.

¹⁸ *Arvadını boşayıb başqası ilə evlənən hər kəs zina edir. Ərindən boşanmış qadınla evlənən də zina edir.

Varlı və yoxsul məsəli

¹⁹ Varlı bir adam var idi. O, tünd qırmızı və incə kətandan paltar geyərdi və hər gün cah-calal içində kef edərdi. ²⁰ Bütün bədəni yaralı olan Lazar adlı yoxsul bir adam da var idi. O, varlı adamın qapısı ağzına gətirilib uzanmışdı. ²¹ Lazar varlı adamın süfrəsindən tökülən qırıntılarla qarnını doyurmaq arzusunda idi. İtlər də gəlib onun yaralarını yalayır.

²² Bir gün yoxsul adam öldü və mələklər onu İbrahimin qucağına apardı. Varlı adam da öldü və dəfn edildi. ²³ Varlı adam ölülər diyarında izzətə çəkəndə gözlərini qaldıraraq uzaqda İbrahimi və onun qucağında Lazarı gördü. ²⁴ O uca səslə dedi: “Ey İbrahim ata, mənə rəhm et! Lazarı göndər, barmağının ucunu suya batıraraq mənə dilimi sərincətsin, çünki mən bu alov içində əzab çəkirəm”. ²⁵ Lakin İbrahim dedi: “Oğlum, yadına sal ki, sən öz həyatında yaxşı şeyləri, Lazar isə pis şeyləri almışdır. İndi isə o, təsəlli tapır, amma sən əzab çəkirsən. ²⁶ Üstəlik, sizinlə bizim aramızda böyük bir uçurum qoyulmuşdur ki, nə buradan sizin tərəfinizə keçmək istəyənlər keçə bilər, nə də oradan bizim yanımıza gələ bilərlər”.

²⁷ Varlı adam dedi: “Ata, elə isə yalvarıram sənə, Lazarı atamın evinə göndər. ²⁸ Çünki beş qardaşım var. Qoy onlara xəbərdarlıq etsin ki, onlar da bu izzətə yerinə gəlməsinlər”. ²⁹ İbrahim ona dedi: “Onlarda Musanın və Peyğəmbərlərin sözləri var. Qoy onlara qulaq assınlar”. ³⁰ Varlı adamsa dedi: “Xeyr, İbrahim ata! Əgər ölülərdən biri onların yanına gəlsə, onlar tövbə edərlər”. ³¹ Onda İbrahim ona dedi: “Əgər

§ 16:13 Sərvət – arami dilində *mamon*. * 16:16 Mat. 11:12-13 * 16:17 Mat.

5:18 * 16:18 Mat. 5:32; 19:19; Mark 10:11-12; 1Kor. 7:10-11

onlar Musaya və Peyğəmbərlərə qulaq asmırlarsa, ölülərdən biri dirilsə belə, inanmazlar»).

17

Günah, iman və vəzifə
(Mat. 18:6-7; Mark 9:42)

¹ İsa şagirdlərinə belə dedi: «İnsanları pis yola çəkən şeylər mütləq olur. Amma vay o adamın halına ki, bunların baidir! ² Bu kiçiklərdən birini pis yola çəkməkdənsə öz boynuna böyük bir dəyirman daşı asıb dənizə atılmaq onun üçün daha yaxşı olar. ³ *Özünüzdə fikir verin. Əgər qardaşın sənə qarşı günah edərsə, ona xəbərdarlıq et. Əgər o tövbə edərsə, onu bağışla. ⁴ *Əgər gündə yeddi dəfə sənə qarşı günah etsə və gündə yeddi dəfə yanına gəlib sənə “tövbə edirəm” deyərsə, onu bağışla».

⁵ *Həvarilər Rəbbə dedilər: «İmanımızı artır!» ⁶ Rəbb onlara belə dedi: «Bir xardal toxumu qədər imanınız olsaydı, bu tut ağacına “Kökündən çıx və dənizdə əkil!” deyərdiniz, o da sizin sözünüzdə baxardı.

⁷ Sizlərdən hansı biriniz cütçülük və yaxud çobanlıq edən bir qula tarladan qayıdanda “tez ol, gəl süfrəyə otur” deyər? ⁸ Əksinə, ona “axşam yeməyimi hazırla və qurşanıb mənə xidmət et ki, mən yeyib-içim, sonra da sən özün ye-iç” deməzmi? ⁹ Əmrlərini yerinə yetirdiyi üçün o, qula təşəkkür edərmə? ¹⁰ Beləcə siz də sizə əmr olunanların hamısını yerinə yetirəndən sonra deyin: “Biz dəyərsiz qullarıq, çünki görməli olduğumuz işləri etmişik»).

On cüzamlıtnın şafası

¹¹ İsa Yerusəlimə doğru yolunu davam edərkən Samariya ilə Qalileya arasındakı sərhəddən keçirdi. ¹² Kəndlərin birinə girəndə Onu on nəfər cüzamlı kişi qarşıladı. Onlar uzaqda durub ¹³ucadan çığırdılar: «İsa, Ustad, bizə rəhm et!» ¹⁴ *İsa onları görüb «gedin, özünüzdü kahinlərə göstərin» dedi. Onlar yol gedə-gedə pak oldular. ¹⁵ Onlardan biri isə sağaldığını görəndə uca səslə Allahu izzətləndirərək qayıtdı. ¹⁶ O üzüstə İsanın ayaqlarına düşərək Ona təşəkkür etdi. Bu adam Samariyalı idi. ¹⁷ Onda İsa dedi: «Pak olanlar on nəfər deyildimi? Bəs qalan doqquz adam haradadır? ¹⁸ Bu yadellidən savayı geri dönüb Allaha izzət verən olmadımı?» ¹⁹ Sonra o adama dedi: «Ayağa qalx, get. İmanın səni xilas etdi».

Allahın Padşahlığı nə zaman gələcək?

* 17:3 Mat. 18:15 * 17:4 Mat. 18:21-22 * 17:5 Mat. 17:20 * 17:14 Lev. 14:1-32

²⁰ Fariseylər İsadən «Allahın Padşahlığı nə zaman gələcək?» deyə soruşanda İsa onlara cavab verdi: «Allahın Padşahlığı müşahidə ilə gəlməz. ²¹ *Adamlar “bax, o buradadır” yaxud “oradadır” deməyəcəklər, çünki budur, Allahın Padşahlığı sizin daxilinizdədir».

²² İsa şagirdlərə də belə dedi: «Elə günlər gələcək ki, Bəşər Oğlunun günlərindən birini görməyi arzulayacaqsınız, amma görməyəcəksiniz. ²³ *Adamlar sizə “bax, O oradadır” yaxud “bax, buradadır” deyəcək. Gedib onların arxasınca düşməyin! ²⁴ Çünki şimşək göyün bir kənarında çaxıb o biri kənarına qədər necə parlayırsa, Bəşər Oğlu da Öz günündə elə olacaq. ²⁵ Amma əvvəlcə O, çox əzab çəkməli və indiki nəslin adamları tərəfindən rədd olunmalıdır».

²⁶ *Nuhun günlərində necə idisə, Bəşər Oğlunun günlərində də elə olacaq. ²⁷ *Nuhun gəmiyə girdiyi günə qədər insanlar yeyib-içir, evlənir, ərə gedirdi. Sonra daşqın gəlib hamısını məhv etdi. ²⁸ *Lutun günlərində də belə idi: insanlar yeyib-içir, alıb-satır, əkir, tikirdi. ²⁹ Lakin Lut Sodomdan çıxdığı gün göydən od və kükürd yağdı və hamısını məhv etdi. ³⁰ Bəşər Oğlunun zühur edəcəyi gündə də belə olacaq.

³¹ *O gündə özü damda, əşyası isə evin içində olan adam onları götürmək üçün aşağı enməsin. Eləcə də tarlada olan geri qayıtmasın. ³² *Lutun arvadını yadınıza salın! ³³ *Kim canını qorumaq istəsə, onu itirəcək, amma kim canını itirsə, onu yaşadacaq. ³⁴ *Sizə deyirəm: o gecə bir yataqda olan iki nəfərdən biri götürüləcək, o biri isə qalacaq. ³⁵ Birlikdə dən üyüdən iki qadından biri götürüləcək, o biri isə qalacaq». ³⁶ *

³⁷ *Ona müraciət edib dedilər: «Ya Rəbb, bu hadisələr harada olacaq?» O isə onlara dedi: «Leş haradadırsa, kərkəslər də orada toplaşar».

18

Dul qadın və ədalətsiz hakim məsəli

¹ İsa şagirdlərinə daim dua etmək və heç ruhdan düşməmək lazım olduğu barədə bir məsəl çəkdi. ² O dedi: «Bir şəhərdə Allahdan qorxmayan və adamlara hörmət etməyən bir hakim var idi. ³ Elə həmin şəhərdə bir dul qadın da var idi. Qadın

* **17:21** Mat. 24:23; Mark 13:21 * **17:23** Mat. 24:23,26-27; Mark 13:21

* **17:26** Yar. 6:5-8 * **17:26** Mat. 24:37-39 * **17:27** Yar. 7:6-24 * **17:28**

Yar. 18:20-19:25 * **17:31** Mat. 24:17-18; Mark 13:15-16 * **17:32** Yar.

19:26 * **17:33** Mat. 10:39; 16:25; Mark 8:35; Luka 9:24; Yəh. 12:25 * **17:34**

Mat. 24:40-41 * **17:36** Qalacaq – bəzi əlyazmalarda qalacaq. ³⁶ Tarladakı iki

nəfərdən biri götürüləcək, o biri isə qalacaq (Mat. 24:40). * **17:37** Əyy. 39:30;

Mat. 24:28

hey onun yanına gələrək deyərdi: “Rəqibimlə olan işimdə mənim haqqımı qoru”.⁴ Amma hakim bir müddət bunu etmək istəmədi, sonra isə öz-özünə dedi: “Hərçənd mən nə Allahdan qorxur, nə də adamlara hörmət edirəm,⁵ bu qadın mənim zəhləmi tökdüyü üçün onun haqqını qoruyum ki, bir də gəlib baş-qulağımı aparmasın”». ⁶ Rəbb sözünə belə davam etdi: «Ədalətsiz hakimin nə dediyini dinləyin. ⁷ Məgər Allah Öz seçdiklərini, gecə-gündüz Ondən imdad istəyənlərin haqqını qorumayacaqmı? Onları çox gözlədəcəkmı? ⁸ Sizə bunu deyirəm: tezliklə onların haqqını qoruyacaq. Bəs Bəşər Oğlu gələndə yer üzündə iman tapacaqmı?»

Farisey və vergiyiğan məsəli

⁹ Özlərinin saleh olduğuna güvənib başqalarına xor baxan bəziləri üçün də İsa belə bir məsəl çəkdi: ¹⁰ «Biri farisey, digəri isə vergiyiğan olan iki nəfər dua etmək üçün məbədə girdi. ¹¹ Farisey ayaq üstə durub öz-özünə belə dua edirdi: “Ya Allah, Sənə şükürlər olsun ki, mən başqaları kimi soyğunçu, haqsız, zinakar ya da bu vergiyiğan kimi deyiləm. ¹² Həftədə iki dəfə oruc tuturam, bütün qazandığımı onda birini verirəm”. ¹³ Vergiyiğan isə uzaqda durub gözlərini göyə qaldırmağa belə, cəsarət etmirdi, amma sinəsinə vurub hey deyirdi: “Ya Allah! Mən günahkara rəhm et!” ¹⁴ *Sizə deyirəm ki, o farisey yox, vergiyiğan evinə saleh sayılaraq getdi. Çünki özünü yüksəldən hər kəs aşağı tutulacaq, özünü aşağı tutansa yüksəldiləcək».

İsa uşaqlara xeyir-dua verir (Mat. 19:13-15; Mark 10:13-16)

¹⁵ Adamlar körpələri də İsanın yanına gətirirdilər ki, İsa onlara toxunsun. Bunu görənlər şagirdlərsə onlara qadağan etdilər. ¹⁶ Amma İsa uşaqları yanına çağırıb dedi: «Uşaqları buraxın, qoy Mənim yanına gəlsinlər! Onlara mane olmayın! Çünki Allahın Padşahlığı belələrinə məxsusdur. ¹⁷ Sizə doğrusunu deyirəm: kim Allahın Padşahlığını bir uşaq kimi qəbul etməsə, oraya əsla daxil ola bilməz».

Var-dövlət və Allahın Padşahlığı (Mat. 19:16-30; Mark 10:17-31)

¹⁸ Rəhbərlərdən biri İsadən soruşdu: «Ey yaxşı Müəllim, mən nə etməliyəm ki, əbədi həyatı irs olaraq alım?» ¹⁹ İsa ona dedi: «Mənə niyə yaxşı deyirsən? Tək Allahdan başqa yaxşısı yoxdur. ²⁰ *Onun əmrlərini bilirsən: “Zina etmə. Qətl etmə. Oğurluq etmə. Yalandan şahidlik etmə. Ata-anana hörmət et”». ²¹ Bu adamsa dedi: «Bunların hamısına gəncliyimdən bəri

* **18:14** Mat. 23:12; Luka 14:11 * **18:20** Çix. 20:12-16; Qanun. 5:16-20

riayət edirəm». ²² İsa bunu eşidib ona dedi: «Sənin bir şeyin çatışmır: nəyin varsa, satıb yoxsullara payla. Onda göylərdə xəzinən olacaq. Sonra qayıt, Mənim ardınca gəl». ²³ Amma bu sözləri eşitdikdə həmin adamı dərin kədər bürüdü, çünki çox varlı idi.

²⁴ İsa onun dərindən kədərləndiyini görəndə dedi: «Vardövləti olanların Allahın Padşahlığına daxil olması nə qədər çətindir! ²⁵ Doğrudan da, dövənin iynə gözündən keçməsi varlı adamın Allahın Padşahlığına daxil olmasından asandır». ²⁶ Bunları eşidənlər dedilər: «Elə isə, kim xilas ola bilər?» ²⁷ O isə dedi: «İnsan üçün qeyri-mümkün olan, Allah üçün mümkündür».

²⁸ Peter isə dedi: «Bax biz hər şeyi qoyub Sənin ardınca gəlmişik». ²⁹ İsa onlara dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: Allahın Padşahlığı uğrunda ya evini ya arvadını ya bacı-qardaşlarını ya ata-anasını və yaxud uşaqlarını atan elə bir kəs yoxdur ki, ³⁰ bu dövrdə bundan neçə qat artıq, gələcək dövrdə isə əbədi həyat almasın».

İsa ölüb-diriləcəyi barədə üçüncü dəfə xəbər verir
(Mat. 20:17-19; Mark 10:32-34)

³¹ İsa On İki şagirdi kənara çəkib onlara dedi: «Bax Yerusəlimə qalxırıq, Bəşər Oğlu üçün peyğəmbərlər vasitəsilə yazılanların hamısı tam yerinə yetəcək. ³² Çünki O, başqa millətlərə təslim ediləcək. Onlar Onu ələ salıb təhqir edəcək, Ona tüpürəcək ³³ və qamçılıyıb öldürəcəklər. O, üçüncü gün diriləcək». ³⁴ Amma şagirdlər bu sözlərdən heç bir şey başa düşmədilər. Bu sözlər onlar üçün gizli saxlandı və onlar deyilənləri anlamırdılar.

Kor adamın gözləri açılır
(Mat. 20:29-34; Mark 10:46-52)

³⁵ İsa Yerixoya yaxınlaşanda bir kor adam yol kənarında oturub dilənirdi. ³⁶ Yanından çoxlu adamın keçdiyini eşitdikdə soruşdu: «Nə olub?» ³⁷ Ona xəbər verdilər: «Nazaretli İsa buradan keçir». ³⁸ Onda o qışqırdı: «Ey Davud Oğlu İsa! Mənə rəhm elə!» ³⁹ Qabaqda gedənlər ona qadağan edib susdurmaq istəsələr də, o «Ey Davud Oğlu! Mənə rəhm elə!» deyərək daha ucadan bağırdı. ⁴⁰ İsa dayanıb əmr etdi ki, onu yanına gətirsinlər. Adam yaxınlaşarkən İsa ondan soruşdu: ⁴¹ «Nə istəyirsən, sənin üçün edim?» O dedi: «Ya Rəbb, gözlərim açılsın». ⁴² İsa ona dedi: «Qoy gözlərin açılsın, imanın səni xilas etdi». ⁴³ Həmin an bu adamın gözləri açıldı və o, Allahı izzətləndirərək İsanın ardınca getdi. Bunu görəndə bütün xalq Allaha həmdlər etdi.

19

İsa ilə Zakkay

¹ İsa Yerixoya daxil olub oradan keçirdi. ² Orada vergiyiğanların rəisi olan Zakkay adlı varlı bir adam var idi. ³ İsanın kim olduğunu görməyə can atırdı. Amma balacaboy olduğuna görə izdihamın arasından Onu görə bilmirdi. ⁴ İsanı görmək üçün irəliyə qaçıb bir firon ənciri ağacına dırmaşdı. Çünki İsa oradan keçməli idi.

⁵ İsa o yerə çatdıqda yuxarı baxıb onu gördü və ona dedi: «Ey Zakkay, tez aşağı düş. Bu gün Mən sənin evində qalmalıyam». ⁶ O tez aşağı düşüb İsanı sevinclə qəbul etdi. ⁷ Bütün xalq bunu gördükdə deyinməyə başladı: «Gedib günahkar bir kişinin qonağı oldu!» ⁸ Zakkay isə ayağa qalxıb Rəbbə belə dedi: «Ya Rəbb, əmlakımın yarısını yoxsullara verərəm və kimdən haqsızlıqla bir şey almışamsa, ona dördqat qaytaracağam». ⁹ İsa ona dedi: «Bu gün bu evə xilas gəldi, çünki bu adam da İbrahimin oğludur. ¹⁰ Çünki Bəşər Oğlu itmişləri axtarıb xilas etmək üçün gəlmişdir».

Əmanət pul məsəli
(Mat. 25:14-30)

¹¹ Onlar bu şeyləri dinləyərkən İsa bir məsəl də çəkdi. Çünki O, Yerusəlimə yaxınlaşmışdı və onlar elə düşünürdülər ki, Allahın Padşahlığı dərhal üzə çıxacaq. ¹² İsa belə dedi: «Əsilzadələrdən olan bir nəfər padşah təyin olunub geri dönmək üçün uzaq bir ölkəyə yola düşdü. ¹³ Getməmişdən əvvəl qullarından on nəfəri çağırdı və onlara on mina* pul verib dedi: “Mən gələndək bunlarla ticarət et”. ¹⁴ Lakin əhalisi bu adama nifrət etdi və onun ardınca elçilər göndərib dedi: “Bu adamın üzərimizdə padşah olmasını istəmirik”.

¹⁵ O, padşah təyin olunub qayıdanda pul verdiyi həmin qulları yanına çağırırdı və nə qazandıqlarını öyrənmək istədi. ¹⁶ Birincisi gəlib dedi: “Ağa, sənə bir minan on mina da qazandırdı”. ¹⁷ Ağası ona dedi: “Afərin, yaxşı qulum! Ən kiçik bir işdə mənə sadıq olduğun üçün on şəhərin idarəsini üzərinə götür”. ¹⁸ İkincisi gəlib dedi: “Ağa! Sənə bir minan beş mina da qazandırdı”. ¹⁹ Ağası ona da “sən də beş şəhərə hakim ol” dedi.

²⁰ Bir başqası gəlib dedi: “Ağa! Budur sənə minan, onu dəsmala büküb saxlayırdım. ²¹ Çünki səndən qorxurdum, sən qəddar bir adamsan, özün qoymadığımı götürürsən və özün əkmədiyini biçirsən”. ²² Ağası ona dedi: “Ay pis qul, səni öz

* 19:13 Mina – 100 dirhəmə bərabər, 100 günlük əmək haqqı idi.

ağzından çıxan sözlərlə mühakimə edəcəyəm! Mənim qəddar bir adam olduğumu, özüm qoymadığımı götürdüyümü və özüm əkmədiyimi biçdiyimi bilirdinmi? ²³ Bəs onda nə üçün mənim pulumu sərraflara vermədin ki, mən qayıdanda onu faizlə geri alım?” ²⁴ Sonra ətrafında olanlara dedi: “Əlindəki minanı ondan alın və on minası olana verin!” ²⁵ Ona dedilər: “Ay ağa, axı artıq onun on minası var!” ²⁶ *O, sözünə belə davam etdi: “Sizə deyirəm: kimin varıdırsa, daha çox veriləcək, kimin yoxudursa, əlində olan da alınacaq. ²⁷ Mənim onların padşahı olmağımı istəməyən düşmənlərimi isə buraya gətirin və mənim gözümün qabağında qılıncdan keçirin!”»

İsanın Yerusəlimə girməsi

(Mat. 21:1-11; Mark 11:1-11; Yəh. 12:12-19)

²⁸ İsa bu sözləri deyib qabaqda yeriyərək Yerusəlimə doğru qalxdı. ²⁹ Zeytun dağı adlanan dağın yamacındakı Bet-Faqe ilə Bet-Anyaya yaxınlaşarkən şagirdlərdən ikisini göndərərək ³⁰ dedi: «Qarşınızdakı kəndə gedin. Oraya girəndə hələ heç kəsin minmədiyini, bağlanmış bir sığa tapacaqsınız. Onu açıb buraya gətirin. ³¹ Kim sizdən soruşsa: “Nə üçün sığanı açırsınız?”, ona “bu sığa Rəbbə lazımdır” deyərsiniz».

³² Göndərilənlər gedib hər şeyin Onun dediyi kimi olduğunu gördülər. ³³ Onlar sığanı açanda onun sahibləri onlara dedi: «Bu sığanı nə üçün açırsınız?» ³⁴ Onlar cavab verdilər: «Bu sığa Rəbbə lazımdır». ³⁵ Sığanı İsanın yanına gətirdilər və öz paltarlarını sığanın üstünə sərib İsanı onun belinə mindirdilər. ³⁶ O irəli gedərkən insanlar öz paltarlarını yola döşəyirdi.

³⁷ İsa Zeytun dağının aşağı düşən yamacına yaxınlaşanda çoxlu şagird gördükləri bütün möcüzələr üçün sevinib uca səslə Allaha həmd etməyə başladı. ³⁸ *Onlar deyirdi:

«Rəbbin ismi ilə gələn Padşaha alqış olsun!

Göydə sülh, ən ucalarda izzət olsun!»

³⁹ İzdihamın arasından bəzi fariseylər Ona dedilər: «Müəllim, şagirdlərinə qadağan et!» ⁴⁰ Lakin İsa cavabında onlara dedi: «Sizə bunu deyirəm ki, əgər onlar sussa, daşlar dilə gələr!»

İsa Yerusəlim üçün ağlayır

⁴¹ İsa Yerusəlimə yaxınlaşanda ona baxıb şəhər üçün ağladı. ⁴² O dedi: «Ah, kaş sən də bu gün sülhə aparan yolu tanıyıydın! Amma bu yol hələlik sənə nəzərindən gizlənilib. ⁴³ Çünki sənə elə günlər gözləyir ki, düşmənlərin səni sədlə əhatə edəcək, mühasirəyə alacaq və hər yerdən sıxışdıracaqlar. ⁴⁴ Sənə də, qucağındakı övladlarını da yerlə-yeksən edəcəklər. Daşını daş

üstə qoymayacaqlar, çünki Allahın sənə yaxınlaşdığı zamanı anlamadın».

İsa satıcıları məbəddən qovur

(Mat. 21:12-17; Mark 11:15-19; Yəh. 2:13-22)

⁴⁵ İsa məbədə girib orada satıcılıq edənləri qovmağa başladı.

⁴⁶ * Onlara belə dedi:

«Mənim evim dua evi olacaq»

deyə yazılıb. Amma siz onu quldur yuvasına çevirmisiniz!»

⁴⁷ * İsa hər gün məbəddə təlim öyrədirdi. Başçı kahinlər, ilahiyyatçılar və xalqın nüfuzlu adamları Onu öldürmək üçün yol axtarırdı, ⁴⁸ amma bunu necə edəcəklərini bilmirdilər. Çünki bütün xalq Onu böyük diqqətlə dinləyirdi.

20

İsanın səlahiyyəti

(Mat. 21:23-27; Mark 11:27-33)

¹ Günlərin birində İsa məbəddə xalqa təlim öyrədir və Müjdəni yayırdı. Başçı kahinlər, ilahiyyatçılarla ağsaqqallar yaxınlaşıb ² Ona dedilər: «De görək, Sən bu işləri hansı səlahiyyətlə edirsən? Sənə bu səlahiyyəti kim verib?» ³ İsa onlara belə cavab verdi: «Mən də sizə bir sual verəcəyəm. Mənə deyin: ⁴ Yəhyanın vəftizi göydən idimi, yoxsa insanlardan?» ⁵ Onlarsa öz aralarında müzakirə edərək belə dedilər: «əgər desək “göydən”, “Bəs nə üçün ona inanmadınız?” deyəcək. ⁶ Amma desək “insanlardan”, bütün xalq bizi daşqalaq edər. Çünki xalq Yəhyanın peyğəmbər olmasına əmindir». ⁷ Axırda Ona cavab verdilər: «Biz bilmirik haradandır». ⁸ İsa da onlara dedi: «Bunları hansı səlahiyyətlə etdiyimi Mən də sizə demirəm».

Pis bağbanlar məsəli

(Mat. 21:33-46; Mark 12:1-12)

⁹ * İsa xalqa belə bir məsəl çəkməyə başladı: «Bir adam üzüm bağı saldı və bağı bağbanlara icarəyə verərək uzun müddətə başqa ölkəyə getdi. ¹⁰ Məhsul vaxtı çatanda bağbanların yanına bir qul göndərdi ki, onlar üzüm bağının məhsulundan bir qədərini ona versinlər. Lakin bağbanlar qulu döyərək əliboş geri qayıtdılar. ¹¹ Bağ sahibi başqa bir qul göndərdi, amma onlar bunu da döyüb biabır etdilər və əliboş geri qayıtdılar. ¹² O, üçüncüsünü də göndərdi, amma onlar onu da yaralayıb qovdular. ¹³ Onda bağ sahibi dedi: “Mən nə edim? Qoy öz sevimli oğlumu göndərim, bəlkə ona hörmət edərlər”. ¹⁴ Amma bağbanlar onu gördükdə öz aralarında danışib dedilər: “Varis

* 19:46 Yeş. 56:7; Yer. 7:11 * 19:47 Luka 21:37 * 20:9 Yeş. 5:1-7

budur. Gəlin onu öldürək ki, miras bizə qalsın”. ¹⁵ Beləcə onu bağdan kənara çıxarıb öldürdülər. Beləliklə, bağ sahibi onlara nə edəcək? ¹⁶ Gəlib həmin bağbanları həlak edəcək və bağı başqalarına verəcək». Bunu eşidənlərsə dedilər: «Qoy belə olmasın».

¹⁷ *Amma İsa onların gözlərinin içinə baxıb dedi: «Bəs bu Yazının mənası nədir? “Bənnaların rədd etdiyi daş Guşədaşı olub”.

¹⁸ Bu daşın üstünə yıxılan hər kəs parçalanacaq, daşsa kimin üzərinə düşərsə, onu əzəcək».

¹⁹ İlahiyyatçılar və başçı kahinlər başa düşdülər ki, İsa bu məsəli onlar barədə söylədi. Ona görə də həmin an Onu yaxalamaq üçün yol axtardılar, lakin xalqdan qorxdular.

Hər kəsin öz haqqı

(Mat. 22:15-22; Mark 12:13-17)

²⁰ İsanı güdürdülər və yanına özlərini dürüst insan kimi göstərən bir neçə casus göndərdilər. Onu dediyi söz üstə tutub valinin hökm və səlahiyyətinə təslim etmək məqsədləri var idi.

²¹ Onlar İsadən soruşdular: «Müəllim, biz bilirik ki, Sən düz danışsən, təlim öyrədirsən və heç kimə tərəfkeşlik etmirsən, lakin Allahın yolunu həqiqətə görə öyrədirsən. ²² Bizim üçün qeysərə vergi verməyə icazə var ya yox?» ²³ Amma İsa onların hiyləsini başa düşüb belə dedi: * ²⁴ «Mənə bir dinar göstərin. Onun üstündəki təsvir və yazı kimindir?» Onlar cavab verdilər: «Qeysərin». ²⁵ İsa onlara dedi: «Onda qeysərin haqqını qeysərə, Allahın haqqını Allaha verin». ²⁶ İsanı xalq qarşısında söz üstə tuta bilmədilər və Onun cavabına heyrət edib susdular.

Dirilmə haqqında sual

(Mat. 22:23-33; Mark 12:18-27)

²⁷ *Dirilmənin olmadığını iddia edən sadukeylərdən bəzisi İsanın yanına gəlib soruşdu: ²⁸ «Müəllim, Musa bizim üçün belə yazmışdı: “Əgər bir adamın evli qardaşı övladsız olsə, o biri qardaş dul qalmış arvadı alıb ölən qardaşın nəslini davam etdirsən”. ²⁹ Yeddi qardaş var idi. Birincisi bir arvad aldı və övladsız öldü. ³⁰ İkincisi də, † ³¹ üçüncüsü də bu arvadla evləndi. Beləcə yeddisi də özündən sonra övlad qoymadan öldü. ³² Hamısından sonra bu qadın da öldü. ³³ Ölülər diriləndə

* **20:17** Zəb. 118:22 * **20:23** dedi – bəzi əlyazmalarda dedi: «Məni niyə sınağa çəkirsiniz? (Mat. 22:18; Mark 12:15). * **20:27** Qanun. 25:5; Həv. 23:8 † **20:30** İkincisi də – bəzi əlyazmalarda İkincisi də bu arvadı aldı, amma övladsız öldü.

bu qadın onlardan hansının arvadı olacaq? Çünki yeddi qardaşın yeddisi də bu qadını almışdı».

³⁴ İsa onlara belə cavab verdi: «Bu dövrün insanları evlənir və ərə gedir. ³⁵ Amma gələcək dövrə yetişməyə və ölümlər arasından dirilməyə layiq sayılanlarsa nə evlənəcək, nə də ərə gedəcək. ³⁶ Artıq ölə də bilməzlər, çünki mələklərə bənzəyirlər və dirilmə övladları olduqlarına görə onlar Allahın övladlarıdır. ³⁷ * Amma ölümlərin dirildiyini Musa da kolla bağlı əhvalatda Rəbbi “İbrahimin Allahı, İshaqın Allahı və Yaqubun Allahı” adlandıraraq göstərib. ³⁸ Allah ölümlərin deyil, dirilərin Allahıdır. Çünki Onun yanında hamı diridir».

³⁹ İlahiyyatçılardan bəzisi buna cavab olaraq dedi: «Müəllim, Sən nə gözəl dedin». ⁴⁰ Daha İsadən bir şey soruşmağa cəsəət etmədilər.

Məsih kimin Oğludur?

(Mat. 22:41-46; Mark 12:35-37)

⁴¹ Amma İsa onlara dedi: «Niyə Məsih Davudun Oğludur deyirlər? ⁴²⁻⁴³ * Axı Davud özü Zəbur kitabında

“Rəbb mənim Ağama dedi:

«Mən düşmənlərini ayaqlarının altına kətil kimi salanadək Sağımda otur»

deyib. ⁴⁴ Deməli, Davud Ona “Ağa” deyər müraciət edir. O necə Davudun oğlu ola bilər?»

İsa ilahiyyatçıları məzəmmət edir

(Mat. 23:5-7; Mark 12:38-40)

⁴⁵ Bütün xalq bu sözləri dinləyəndə İsa Öz şagirdlərinə dedi: ⁴⁶ «İlahiyyatçılardan özünüzü gözləyin. Onlar uzun paltarlarda gəzməyi xoşlayar, bazar meydanlarında salam almağı və sinaqoqlarda baş kürsüləri, ziyafətlərdə yuxarı başı tutmağı sevirlər. ⁴⁷ Onlar dul qadınların evlərini yeyib-dağıdar və özlərini göstərmək üçün uzun-uzadı dua edirlər. Bu adamların cəzası daha ağır olacaq».

21

Dul qadının ianəsi

(Mark 12:41-44)

¹ İsa başını qaldırır baxdı və məbədin ianə qutusuna ianələri atan varlı adamları gördü. ² Bir kasıb dul qadını da gördü. O, ianə qutusuna iki lepton* pul atdı. ³ İsa dedi: «Sizə həqiqəti deyirəm: bu kasıb dul qadın hamıdan çox pul atdı. ⁴ Çünki onların hamısı varlarının artıqlığından ianə† verdilər,

* 20:37 Çıx. 3:6 * 20:42-43 Zəb. 110:1 * 21:2 Lepton – ən kiçik pul vahidi.

† 21:4 İanə – bəzi əlyazmalarda Allaha ianə.

bu qadınsa kasıblığına baxmayaraq, dolanmaq üçün əlində nə varsa, hamısını verdi».

Axır zamanın əlamətləri
(Mat. 24:1-28; Mark 13:1-23)

⁵ Bəzi adamlar məbədin gözəl daşlar və Allaha həsr olunmuş təqdimlərlə bəzəndiyini söyləyərkən İsa dedi: ⁶ «Elə günlər gələcək ki, burada gördüyünüz şeylərin daşı daş üstündə qalmayacaq, hamısı yerlə-yeksan olacaq».

⁷ Ondan soruşdular: «Müəllim, bəs bu dediklərin nə vaxt baş verəcək? Bunlar baş vermək üzrə olanda hansı əlamətlər olacaq?» ⁸ İsa dedi: «Ehtiyatlı olun, aldanmayın! Çünki Mənim adımla çox adam gəlib “mən Oyam” və “vaxt yaxınlaşıb” deyəcək. Onların ardınca getməyin. ⁹ Müharibələr və üsyanlar barədə eşidəndə təlaşa düşməyin. Çünki bunlar əvvəlcədən baş verməlidir, amma hər şeyin axırı tez gəlməyəcək».

¹⁰ Sonra onlara belə dedi: «Millət millətə, padşahlıq padşahlığa qarşı çıxacaq. ¹¹ Güclü zəlzələlər, yerbəyer aclıq və vəba, dəhşətli hadisələr və göydən böyük əlamətlər olacaq.

¹² * Amma bütün bu hadisələrdən əvvəl Mənim adıma görə sizi yaxalayacaqlar, təqib edəcəklər, sinaqoqlara və zindanlara təslim edəcəklər, padşahların və valilərin qarşısına aparacaqlar. ¹³ Bu işlər şəhadət etdiyiniz vaxt olacaq. ¹⁴ * Buna görə də ürəyinizdə qərara alın ki, özünüzü necə müdafiə edəcəyiniz barədə əvvəlcədən düşünməyəsiniz. ¹⁵ Çünki Mən sizə elə danışıq qabiliyyəti və hikmət verəcəyəm ki, sizə qarşı çıxanların heç biri nə ona etiraz edə biləcək, nə də ona qarşı dura biləcək. ¹⁶ Hətta ata-analarınız, bacı-qardaşlarınız, qohumlarınız və dostlarınız sizi təslim edəcək və bəzinizi edam etdirəcək. ¹⁷ Mənim adıma görə hamı sizə nifrət edəcək. ¹⁸ Amma başınızdan bir tük belə, əskik olmayacaq. ¹⁹ Dayanıb dözməklə canlarınızı qurtarın.

²⁰ Qoşunların Yerusəlimi mühasirə etdiyini görəndə bilin ki, onun viranə qalacağı vaxt yaxınlaşmışdır. ²¹ O zaman Yəhudədə olanlar dağlara qaçsın, şəhərdə olanlar oradan çıxsın və ətrafda olanlar oraya girməsin. ²² * Çünki bu günlər qisas günləridir ki, bütün yazılanlar yerinə yetsin. ²³ Həmin günlər hamilələrin və körpə əmizdirənlərin vəy halına! Çünki yer üzünün başına böyük fəlakət gələcək və bu xalq qəzəbə uğrayacaq. ²⁴ Onlar qılıncdan keçiriləcək və bütün millətlər arasına əsirliyə aparılacaq. Başqa millətlərin vaxtı tamam olanadək Yerusəlim başqa millətlərin ayağı altında tapdalanacaq.

* 21:12 Mat. 10:17-22

* 21:14 Luka 12:11-12

* 21:22 Huşə 9:7

Bəşər Oğlunun zühuru
(*Mat. 24:29-35; Mark 13:24-31*)

²⁵ *Günəşdə, ayda və ulduzlarda əlamətlər görünəcək. Yer üzündə dənizin və dalğaların gurultusundan millətlər çaşqınlıq içində qalıb əzab çəkəcək. ²⁶ İnsanlar qorxudan və dünya üzərinə gələn fəlakətləri gözləməkdən huşunu itirəcək, çünki səma cisimləri lərzəyə gələcək. ²⁷ *O zaman onlar Bəşər Oğlunun bulud içində qüdrət və böyük izzətlə gəldiyini görəcək. ²⁸ Bu hadisələr yerinə yetməyə başladığında başınızı qaldırın və yuxarı baxın, çünki satınalınmanız yaxınlaşır».

²⁹ İsa onlara bir məsəl də çəkdi: «Əncir ağacına və bütün ağaclara baxın: ³⁰ onların yarpaqlandığını görəndə bilirsiniz ki, yay fəsli artıq yaxındır. ³¹ Eləcə siz də bu şeylərin baş verdiyini görəndə bilin ki, Allahın Padşahlığı yaxınlaşıb. ³² Sizə doğrusunu deyirəm: bu nəsil ömrünü sona çatdırmazdan əvvəl bütün bunlar baş verəcək. ³³ Yer və göy keçib-gedəcək, amma Mənim sözlərim əsla keçib-getməyəcək.

³⁴ Özünüə fikir verin! Qoy ürəkləriniz eys-ışrət və sərxoşluqla, bu həyatın qayğıları ilə yüklənməsin. Qoy qiyamət günü[†] bir tələ kimi üzərinizə qəflətən gəlməsin. ³⁵ Çünki o gün yer üzündə yaşayanların hamısının üstünə gələcək. ³⁶ Ona görə də baş verəcək bütün bu fəlakətlərdən qaçıb Bəşər Oğlunun önündə dura bilmək üçün hər an dua edərək ayıq olun».

³⁷ *İsa gündüzlər məbəddə təlim öyrədirdi, gecələri isə oradan çıxaraq Zeytun dağı adlanan dağda keçirirdi. ³⁸ Səhər tezdən bütün xalq İsanı dinləmək üçün Onun yanına, məbədə gəlirdi.

22

İsanı öldürmək üçün sui-qəsd hazırlanır
(*Mat. 26:1-5; Mark 14:1-2; Yəh. 11:47-53*)

¹ *Pasxa adlanan Mayasız Çörək bayramı yaxınlaşırdı. ² Başçı kahinlər və ilahiyyatçılar İsanı öldürmək üçün bir yol axtarırdılar, çünki xalqdan qorxurdular.

Yəhudanın xəyanəti
(*Mat. 26:14-16; Mark 14:10-11; Yəh. 13:18-30*)

³ O zaman Şeytan On İki şagirddən biri olan İskaryot adlanan Yəhudanın ürəyinə girdi. ⁴ O da gedib başçı kahinlər və məbəd mühafizəçilərinin başçıları ilə danışdı ki, İsanı necə onlara təslim etsin. ⁵ Onlar sevindilər və ona pul verməyə razı

* 21:25 Yeş. 13:10; Yez. 32:7; Yoel 2:31; Vəhy 6:12-13

* 21:27 Dan. 7:13; Vəhy

1:7 † 21:34 Qiyamət günü – hərfi tərcümədə o gün.

* 21:37 Luka 19:47-48

* 22:1 Çix. 12:1-27

oldular. ⁶ Buna söz verən Yəhuda İsanı xalqdan gizlin onlara təslim etmək üçün fürsət axtarmağa başladı.

Axırtıncı şam yeməyi

(*Mat. 26:17-30; Mark 14:12-26; Yəh. 13:21-30; 1Kor. 11:23-25*)

⁷ Pasxa quzusunun qurban kəsilməli olduğu Mayasız Çörək bayramı günü gəldi. ⁸ İsa Peter və Yəhyanı qabaqca göndərüb «gedin, Pasxa yeməyimiz üçün bizə hazırlıq görün» dedi. ⁹ Onlarsa İsadən soruşdular: «Harada hazırlıq görməyimizi istəyirsən?» ¹⁰ İsa onlara dedi: «Bax siz şəhərə girəndə qarşınıza səhənglə su daşıyan bir nəfər çıxacaq. Onun ardınca gedin və onun girəcəyi evə girin. ¹¹ Oranın sahibinə deyin: “Müəllim sənə deyir: «Şagirdlərimlə birgə Pasxa yeməyini yeyəcəyim qonaq otağı haradadır?»” ¹² Ev sahibi sizə yuxarı mərtəbədə hər şeyi hazırlanmış böyük bir otaq göstərəcək. Orada hazırlıq işləri görün». ¹³ Onlar gedib hər şeyin Onun dediyi kimi olduğunu gördülər və Pasxa yeməyi üçün hazırlıq etdilər.

¹⁴ Yemək vaxtı çatanda İsa həvarilərlə süfrəyə oturdu. ¹⁵ İsa onlara dedi: «Mən əzab çəkməzdən əvvəl bu Pasxa yeməyini sizinlə birgə yeməyi çox arzulayırdım. ¹⁶ Sizə bunu deyirəm: Pasxa Allahın Padşahlığında yerinə yetənədək Mən bir daha onu yeməcəyəm».

¹⁷ Sonra İsa bir kasa götürüb şükür etdi və dedi: «Bunu götürün və aranızda bölüşdürün. ¹⁸ Mən sizə deyirəm: Allahın Padşahlığı gələndək üzüm ağacının məhsulundan əsla içməyəcəyəm».

¹⁹ Sonra İsa çörək götürdü, şükür edib onu böldü və şagirdlərə verərək dedi: «Bu Mənim sizin üçün verilən bədənimdür. Bunu Məni xatırlamaq üçün edin». ²⁰ *Eləcə də axşam yeməyindən sonra kasanı götürüb dedi: «Sizin üçün axıdılan bu kasa Mənim qanımla bağladığım Yeni Əhddir. ²¹ *Amma budur, Mənə xəyanət edən Mənimlə birlikdə əlini bu süfrəyə uzadır. ²² Başər Oğlu təyin edilmiş yolla gedir. Amma vay o adamın halına ki, Ona xəyanət edir!» ²³ Şagirdlər öz aralarında bunu kimin edəcəyini araşdırmağa başladılar.

²⁴ *Aralarında onlardan kimin ən böyük sayılacağı barəsində bir mübahisə də oldu. ²⁵ *Amma İsa onlara dedi: «Millətlərin padşahları onların üzərində hökm edir və bu hakimiyyətdə olanlar himayədar adlanır. ²⁶ Amma siz belə olmayın. Aranızda ən böyük olan ən kiçik kimi olsun və rəhbərlik edən xidmətçi kimi olsun. ²⁷ *Axı kim daha böyükdür, süfrədə

* 22:20 Yer. 31:31-34 * 22:21 Zəb. 41:9 * 22:24 Mat. 18:1; Mark 9:34; Luka

9:46 * 22:25 Mat. 20:25-27; 23:11; Mark 9:35; 10:42-44 * 22:27 Yəh. 13:12-15

oturan, yoxsa xidmət edən? Süfrədə oturan deyilmi? Mənsə sizin aranızda xidmətçi kimi yəm.

²⁸ Keçirdiyim sınaqlarda Mənimlə qalanlar sizsiniz. ²⁹ Atam Mənə bir padşahlıq tapşıracağı kimi Mən də sizə bir padşahlıq tapşırıram; ³⁰ *belə ki Mənim Padşahlığımda süfrəmdə yeyib-içəsiniz və İsrailin on iki qəbiləsinə hökm etmək üçün taxtlarda oturasınız.

Peterin inkarı əvvəlcədən bildirilir
(Mat. 26:31-35; Mark 14:27-31; Yəh. 13:36-38)

³¹ Şimon, Şimon! Şeytan sizi buğda kimi xəlbirdən keçirməyə icazə istədi. ³² Amma Mən imanının itməsin deyə sənün üçün dua etdim. Sən də bir zaman geri dönüb öz qardaşlarını qüvvətləndir». ³³ O, İsayə cavab verdi: «Ya Rəbb, mən Səninlə zindana da, ölümə də getməyə hazırım». ³⁴ Amma İsa dedi: «Peter, sənə bunu deyirəm: bu gün xoruz banlamazdan əvvəl sən Məni tanıdığını üç dəfə inkar edəcəksən».

³⁵ *Sonra şagirdlərə dedi: «Mən sizi kisəsiz, torbasız və çarıqsız göndərəndə bir şeydə korluq çəkmisinizmi?» Onlar cavab verdilər: «Heç bir şeydə». ³⁶ Onda İsa onlara dedi: «İndi isə kisəsi və torbası olan bunları götürsün. Qılıncı olmayan da öz paltarını satıb qılınc alsın. ³⁷ *Çünki sizə deyirəm: bu yazılmış olan

“Üsyankarlara tay tutuldu”

sözü Məndə tam yerinə yetməlidir. Çünki Mənim barəmdə yazılanlar tamam olur». ³⁸ Onlar dedilər: «Ya Rəbb, budur, burada iki qılınc var». O isə onlara dedi: «Bu kifayətdir».

İsa Zeytun dağında dua edir
(Mat. 26:36-46; Mark 14:32-42)

³⁹ İsa çıxıb adətində görə Zeytun dağına getdi. Şagirdlər də Onun ardınca getdi. ⁴⁰ Oraya çatanda İsa onlara dedi: «Dua edin ki, sınağa düşməyəsınız». ⁴¹ İsa Özünü isə onlardan bir daş atımı qədər uzaqlaşdı və diz çöküb dua etdi. ⁴² O belə dedi: «Ey Ata, əgər Sənin iradəyə məqbuldursa, bu kasanı * Məndən uzaqlaşdır. Amma Mənim yox, Sənin iradəyə olsun». ⁴³ Göydən bir mələk İsayə göründü və Onu qüvvətləndirdi. ⁴⁴ İsa dəhşətli iztirab içində daha səylə dua edirdi. Onun təri yerə düşən qan damllarına bənzəyirdi.† ⁴⁵ İsa duadan qalxıb şagirdlərin yanına gəldi, onları kədərdən üzülmüş və yatmış tapdı. ⁴⁶ O, şagirdlərə dedi: «Nə üçün yatırırsınız? Qalxın, dua edin ki, sınağa düşməyəsınız».

* **22:30** Mat. 19:28 * **22:35** Mat. 10:9-10; Mark 6:8-9; Luka 9:3; 10:4 * **22:37** Yeş. 53:12 * **22:42** Kasa – İsanın çarmıxdakı ölümünün rəmzi. † **22:44** Ən qədim yunan əlyazmalarında bu ayələr yoxdur.

*İsa həbs olunur**(Mat. 26:47-56; Mark 14:43-50; Yəh. 18:3-12)*

⁴⁷ İsa hələ danışarkən bir izdiham göründü. On İki şagirddən biri, Yəhuda adlı bir nəfər onlardan qabaqda gedirdi. O, İsanı öpmək üçün yaxınlaşdı. ⁴⁸ Amma İsa ona dedi: «Yəhuda, sən Bəşər Oğlunu bir öpüşləmi satırsan?» ⁴⁹ İsanın ətrafında olanlar nə baş verəcəyini görəndə Ona dedilər: «Ya Rəbb, bəlkə qılıncla vuraq?» ⁵⁰ Onlardan biri baş kahinin qulunu vurub sağ qulağını qopartdı. ⁵¹ Lakin İsa dedi: «Bəsdir, eləməyin». Sonra qulun qulağına toxunaraq onu sağaltdı.

⁵² İsa üstünə gələn başçı kahinlərə, məbəd mühafizəçilərinin başçılarına və ağsaqqallara dedi: «Nə üçün quldur üstünə gələn kimi qılınca və dəyənəklərlə gəlmisiniz? ⁵³ *Mən hər gün məbəddə sizinlə birlikdə olanda siz Mənə əl qaldırmadınız. Amma indi sizin vaxtınızdır, zülmət hökmranlığıdır».

*Peter İsanı inkar edir**(Mat. 26:57-58,67-75; Mark 14:53-54,65-72; Yəh. 18:13-18,25-27)*

⁵⁴ İsanı tutub apardılar və baş kahinin evinə gətirdilər. Peter isə uzaqdan Onun ardınca gedirdi. ⁵⁵ Həyətin ortasında tonqal qalanmışdı. Peter gəlib onun ətrafında oturanların arasında oturdu.

⁵⁶ Qarabaşlardan biri tonqalın işığında oturan Peteri gördü. Ona diqqətlə baxıb dedi: «Bu adam da İsa ilə birlikdə idi». ⁵⁷ Amma Peter «Ay arvad, mən Onu tanımıram!» deyərək Onu inkar etdi. ⁵⁸ Bir az sonra başqa bir adam onu görüb dedi: «Sən də onlardansan». Amma Peter dedi: «Ay kişi, mən deyiləm!» ⁵⁹ Bir saata yaxın vaxt keçdi və digər bir adam təkidlə dedi: «Doğrudan da, bu adam da Onunla birlikdə idi, çünki Qalileyalıdır». ⁶⁰ Peter isə dedi: «Ay kişi, dediyini başa düşmürəm».

Elə o danışdığı an xoruz banladı. ⁶¹ Onda Rəbb dönüb Peterə baxdı. Peter Rəbbin «bu gün xoruz banlamazdan əvvəl sən Məni üç dəfə inkar edəcəksən» dediyi sözü yadına saldı. ⁶² Ona görə oradan çıxıb hönkür-hönkür ağladı.

⁶³ İsanı tutub saxlayan adamlar Onu ələ sala-sala döyürdülər. ⁶⁴ Gözlərini bağlayıb Ondən soruşurdular: «Peyğəmbərlik elə görək, Səni vuran kimdir?» ⁶⁵ Ona başqa sözlər də deyib çoxlu böhtan atırdılar.

*İsa Ali Şurantın önündə**(Mat. 26:57-66; Mark 14:53-64; Yəh. 18:19-24)*

⁶⁶ Səhər açıldıqda xalqın ağsaqqalları, başçı kahinlər və ilahiyyatçılar yığıldı və İsanı öz Ali Şuralarına gətirdilər. ⁶⁷ Onlar

* 22:53 Luka 19:47-48; 21:37

dedilər: «Bizə de, Məsih Sənsənmi?» İsa onlara dedi: «Əgər sizə desəm, inanmazsınız. ⁶⁸ Əgər sizdən soruşsam, Mənə cavab verməyəcəksiniz. † ⁶⁹ Bundan sonra isə Bəşər Oğlu qüdrətli Allahın sağında oturacaq». ⁷⁰ Onların hamısı dedi: «Deməli, Sən Allahın Oğlusan?» İsa onlara cavab verdi: «Sizin dediyiniz kimi O Mənəm». ⁷¹ Onda onlar dedilər: «Artıq şahadətə nə ehtiyacımız var? Axı biz özümüz Onun ağzından eşitdik».

23

İsa Romalı vali Pilatın və Qalileya hökmdarı Hirodun önündə (Mat. 27:1-2,11-26; Mark 15:1-15; Yəh. 18:28–19:16)

¹ Ali Şura üzvlərinin hamısı ayağa durub İsanı Pilatın yanına apardı. ² Onu ittiham etməyə başlayaraq dedilər: «Biz gördük ki, bu adam millətimizi yoldan çıxarır. Qeysərə vergi verməyə mane olur və Özünü Məsih, Padşah adlandırır». ³ Pilat Ondan «Yəhudilərin Padşahı Sənsənmi?» deyə soruşdu. İsa cavabında ona dedi: «Sənin dediyin kimidir». ⁴ Pilat başçı kahinlərə və xalqa dedi: «Mən bu Adamda heç bir təqsir görmürəm». ⁵ Amma onlar təkid edərək deyirdilər: «Bu Adam Qalileyadan tutmuş bu yerə qədər bütün Yəhudeyada təlim öyrədərək xalqı təşvişə salır».

⁶ Pilat Qalileya barədə eşidib soruşdu: «Məgər bu Adam Qalileyalıdır?» ⁷ İsanın Hirodun idarə etdiyi vilayətdən olduğunu bildikdə Onu Hirodun yanına göndərdi. Çünki o günlər Hirod da Yerusəlimdə idi.

⁸ Hirod İsanı gördükdə çox sevindi. Onun haqqında eşitdiyi şeylərə görə Onu çoxdan görmək istəyirdi. Ondan bir əlamət görməyi umurdu. ⁹ Hirod Ona çox suallar verdi, amma İsa ona heç bir cavab vermədi. ¹⁰ Başçı kahinlər və ilahiyyatçılar durub Onu şiddətlə ittiham edirdilər. ¹¹ Hirod öz əsgərləri ilə Onu təhqir edib ələ saldı. Onun əyninə bir gözəl paltar geyindirib Pilatın yanına qayıtdı. ¹² Əvvəllər düşmən olan Pilatla Hirod o gün bir-biri ilə dostlaşdı.

¹³ O zaman Pilat başçı kahinləri, rəhbərləri və xalqı toplayıb ¹⁴ onlara dedi: «Siz bu Adamı mənim yanıma buna görə gətirdiniz ki, O, xalqı yoldan çıxarır. Budur, mən sizin qarşınızda məsələni araşdırıb bu Adamı sizin irəli sürdüyünüz ittihamların heç birində təqsirkar görmədim. ¹⁵ Hirod da bir şey tapmadı. Çünki bu Adamı bizə geri göndərdi.* Budur, O,

† **22:68** Verməyəcəksiniz – bəzi əlyazmalarda verməyəcəksiniz və Məni buraxmayacaqsınız. * **23:15** Bu Adamı bizə geri göndərdi – bəzi əlyazmalarda sizi onun yanına göndərmişdim, bəzilərinə isə bu Adamı onun yanına göndərmişdim.

ölüm cəzasına layiq heç bir şey etməyib. ¹⁶ Buna görə də mən Onu cəzalandıraraq azad edəcəyəm». ¹⁷ †

¹⁸ Amma bütün xalq birlikdə çıxırırdı: «Bu Adam öldürülsün! Bizə Barabbanı azad et!» ¹⁹ Barabba şəhərdə üsyan qaldırmaq və adam öldürmək üstündə zindana atılmışdı. ²⁰ Pilat İsanı azad etmək istəyərək yenə də səsini ucaltdı. ²¹ Amma onlar «Onu çarmıxa çək, çarmıxa çək!» deyərək bağırırdılar. ²² Pilat üçüncü dəfə onlara dedi: «Axı O nə pislik edib? Mən Onda ölüm cəzasına layiq heç bir təqsir görmədim. Buna görə də Onu cəzalandıraraq azad edəcəyəm». ²³ Amma onlar təkid edərək uca səslə tələb edirdilər ki, O, çarmıxa çəkilsin. Onların † səsi hamıdan bərk gəlirdi.

²⁴ Pilat onların tələbini yerinə yetirmək qərarına gəldi. ²⁵ Üsyan qaldıraraq adam öldürdüyünə görə zindana atılmış adamı onların tələbinə görə azad etdi. İsanı isə onların ixtiyarına təslim etdi.

İsa çarmıxa çəkilir

(Mat. 27:32-44; Mark 15:21-32; Yəh. 19:17-25)

²⁶ Əsgərlər İsanı apararkən kənd yerindən gələn Şimon adlı Kirenalı bir nəfəri yaxaladılar. Çarmıxı onun boynuna yükləyib İsanın ardınca daşımağa məcbur etdilər.

²⁷ İsanın ardınca böyük bir izdiham və Onun üçün ağlayıb nalə çəkən qadınlar gedirdi. ²⁸ İsa onlara tərəf dönüb dedi: «Ey Yerusəlim qızları, Mənim üçün ağlamayın. Özünüz və övladlarınız üçün ağlayın. ²⁹ Çünki elə günlər gəlir ki «Nə bəxtiyardır sonsuz, doğmamış bətnlər və əmizdirməmiş döşləri olan qadınlar!» deyəcəklər. ³⁰ *«O zaman dağlara «Üstümüzə yıxılın!», təpələrə «Bizi örtün!» deməyə başlayacaqlar». ³¹ Çünki yaşıl ağacın başına bunları gətirirlərsə, bəs qurumuş ağaca nə olacaq?»

³² İsa ilə birlikdə iki cinayətkar da edama aparılırdı. ³³ Kəllə adlanan yerə gələndə orada Onu və cinayətkarları – birini sağında, birini də solunda çarmıxa çəktilər. ³⁴ *Amma İsa deyirdi: «Ata! Onları bağışla, çünki nə etdiklərini bilmirlər». § Onlar püşk ataraq paltarlarını aralarında bölüşdürdülər.

³⁵ Camaat durub tamaşa edirdi. Onlarla birlikdə rəhbərlər də İsayə istehza edib deyirdilər: «Başqalarını xilas edirdi. Əgər O, Allahın seçdiyi Məsihdirsə, qoy Özünü də xilas

† **23:17** Edəcəyəm – bəzi əlyazmalarda edəcəyəm». ¹⁷ Pilat bayrama görə bir əsiri azad etməli idi.

† **23:23** Onların – bəzi əlyazmalarda Onların və başçı kahinlərin.

* **23:30** Huşə 10:8; Vəhy 6:16 * **23:34** Zəb. 22:18 § **23:34** Amma İsa ...

bilmirlər» – bu sözlər ən qədim yunan əlyazmalarında yoxdur.

etsin!» ³⁶ Əsgərlər də yaxınlaşıb Onu ələ saldılar. Ona şərab sirkəsi təqdim edib ³⁷ belə dedilər: «Əgər Sən Yəhudilərin Padşahısansa, Özünü xilas et!» ³⁸ Onun üzərində «Yəhudilərin Padşahı budur» yazısı yazılmışdı.**

³⁹ Çarmıxa asılmış cinayətkarlardan biri Ona böhtan ataraq deyirdi: «Məgər Sən Məsih deyilsən? Özünü də, bizi də xilas et!» ⁴⁰ O biri cinayətkarsa ona qadağan edərək deyirdi: «Sən heç Allahdan qorxmursan? Sən özün də eyni cəzaya məhkum olmusan!» ⁴¹ Biz ədalətlə məhkum olunmuşuq, çünki əməllərimizə layiq olan əvəzi alırıq. Bu Adamsa heç bir haqsızlıq etməmişdi». ⁴² Sonra İsayə dedi: «Ey İsa, Öz Padşahlığına gələndə məni xatırla!» ⁴³ İsa ona dedi: «Sənə doğrusunu deyirəm: bu gün sən Mənimlə birlikdə cənnətdə olacaqsan».

İsanın ölümü

(*Mat. 27:45-56; Mark 15:33-41; Yəh. 19:25-30*)

⁴⁴ *Gündüz altıncı saat†† idi. Doqquzuncu saata qədər†† bütün yer üzünə qaranlıq çökdü, ⁴⁵ günəş işığını saçmırdı. Məbədin pərdəsi ortadan parçalandı. ⁴⁶ *İsa uca səslə nida edərək dedi: «Ey Ata! Ruhumu Sənin əlinə verirəm». İsa bunu deyib son nəfəsini verdi.

⁴⁷ Bunları görənlər yüzbaşı «doğrudan da, bu Adam saleh idi» deyərək Allahı izzətləndirdi. ⁴⁸ Bunlara tamaşa etmək üçün yığılan bütün camaat baş verən hadisəni gördükdə sinəsinə döyə-döyə geri döndü.

⁴⁹ *İsanı tanıyan adamların hamısı və Onun ardınca Qalileyadan gəlmiş qadınlar uzaqda durub olub-keçənlərə baxırdılar.

İsanın dəfni

(*Mat. 27:57-61; Mark 15:42-47; Yəh. 19:38-42*)

⁵⁰ Ali Şuranın üzvü olan Yusif adlı xeyirxah və saleh bir kişi var idi. ⁵¹ O, Ali Şuranın qərarı və əməli ilə razı olmamışdı. Bu adam Yəhudeyanın Arimateya şəhərindən idi və o da Allahın Padşahlığını gözləyirdi. ⁵² O, Pilatın yanına gedib İsanın cəsədini istədi. ⁵³ Cəsədi çarmıxdan endirib kəfənə bükdü və qayada qazılmış, hələ indiyədək heç kimin dəfn edilmədiyini bir qəbirə qoydu. ⁵⁴ O gün Hazırlıq günü§§ idi və Şənbə günü yaxınlaşırdı.

** **23:38** Yazılmışdı – bəzi əlyazmalarda yunan, latın və ibrani hərfləri ilə yazılmışdı. * **23:44** Çıx. 26:31-33 †† **23:44** Altıncı saat – hazırkı vaxtla günorta saat on iki. †† **23:44** Doqquzuncu saat – hazırkı vaxtla günortadan sonra saat üç. * **23:46** Zəb. 31:5 * **23:49** Luka 8:2-3 §§ **23:54** Hazırlıq günü – yəni Yəhudilərdə müqəddəs sayılan Şənbə günü üçün hazırlıq görülən cümə günü.

55 İsa ilə Qalileyadan gəlmiş qadınlar da Yusifin ardınca gedib qəbiri və Onun cəsədinin necə qoyulduğunu gördülər. 56 *Onlar evlərinə qayıdıb ətirli maddələr və qiymətli yağlar hazırladılar. Şənbə günü Allahın əmri ilə istirahət etdilər.

24

İsanın dirilməsi

(Mat. 28:1-10; Mark 16:1-11; Yəh. 20:1-18)

1 Həftənin ilk günü* səhər çox erkən qadınlar hazırladıqları ətirliyi götürüb qəbirin yanına gəldilər.† 2 Qəbirin qapısındakı daşı yuvarlanmış gördülər. 3 Amma içəri girib Rəbb İsanın cəsədini tapmadılar. 4 Onlar bundan çaşqınlıq içində olarkən şimşək kimi parıldayan paltar geymiş iki kişi qəflətən onların qarşısında peyda oldu. 5 Qadınlar təlaş içində üzüstə yerə sərildilər. Kişilər soruşdular: «Nə üçün siz Dirini ölümlər arasında axtarırsınız? 6 *O burada yoxdur, O dirilmişdir! Hələ Qalileyada olarkən Onun sizə dediklərini yadınıza salın. 7 Demişdi ki, “Bəşər Oğlu günahkar insanlara təslim olmalı, çarmıxa çəkilməli və üçüncü gün dirilməlidir»». 8 Qadınlar da İsanın sözlərini yada saldılar.

9 Qəbirdən qayıdan qadınlar bütün bunları On Bir şagirdə və başqa adamların hamısına xəbər verdilər. 10 Həvarilərə bu xəbəri çatdıranlar Məcdəlli Məryəm, Yoxanna, Yaqubun anası Məryəm və onlarla birgə olan digər qadınlar idi. 11 Amma bu sözlər həvarilərə mənasız göründü və qadınlara inanmadılar. 12 Peter isə qalxıb qəbirə tərəf qaçdı. O əyilib yalnız kətan bezləri gördü və bu hadisəyə heyrət edərək öz evinə qayıtdı.

İsa iki şagirdə görünür

(Mark 16:12-13)

13 Elə o gün onlardan ikisi Yerusəlimdən altmış stadi‡ uzaqlığında yerləşən Xamma adlı kəndə gedirdi. 14 Onlar olub-keçən bütün bu hadisələr barədə öz aralarında söhbət edirdi. 15 Onlar söhbət edərək öz aralarında müzakirə edərkən İsa Özü yaxınlaşıb onlarla birlikdə yol getdi. 16 Amma onların gözləri bağlanmışdı, buna görə də Onu tanımadılar.

17 İsa onlardan soruşdu: «Siz yol gedə-gedə öz aranızda nə barədə danışırsınız?» Onlar qaşqabaqlı dayandılar. 18 Onlardan Kleopa adlı bir nəfər İsayə cavab verdi: «Yerusəlimdə qalıb bu günlərdə orada baş vermiş hadisələrdən

* 23:56 Çıx. 20:10; Qanun. 5:14 * 24:1 Həftənin ilk günü – yəni bazar günü.

† 24:1 Gəldilər – bəzi əlyazmalarda gəldilər. Bəzi başqa adamlar da onlarla birgə gəldilər. * 24:6 Mat. 16:21; 17:22-23; 20:17-19; Mark 8:31; 9:31; 10:32-34; Luka 9:22; 18:31-33 ‡ 24:13 Altmış stadi – təqribən 11 kilometr.

xəbəri olmayan bircə sənsənmi?»¹⁹ İsa onlara dedi: «Hansı hadisələrdən?» Onlar da Ona dedilər: «Nazaretli İsa barəsindəki hadisələrdən. O, Allahın və bütün xalqın önündə əməldə və sözdə qüdrətli bir peyğəmbər idi.²⁰ Bizim başçı kahin və rəhbərlərimiz Onu ölümə məhkum etmək üçün təslim edib çarmıxa çəkirdilər.²¹ Biz də ümid edirdik ki, bu, İsrailin gələcək Satınalanıdır. Bundan əlavə, bu hadisələr artıq üç gündür ki, baş verib.²² Üstəlik bizim qadınlardan bəzisi də bizi mat qoydular: onlar səhər erkən qəbir üstünə gedib²³ Onun cəsədini orada tapa bilməyiblər və gəlib dedilər ki, görüntüdə Onun diri olduğunu bəyan edən mələkləri görüblər.²⁴ Bizimlə olan bəziləri qəbirə gedib oranın qadınların dediyi kimi olduğunu müəyyən etdilər, amma Onu görmədilər».

²⁵ Onda İsa onlara dedi: «Ey ağılsızlar və peyğəmbərlərin xəbər verdiklərinə inanmaq üçün ürəyində ləngiyənlər!²⁶ Məsih bu əzabları çəkib Öz izzətinə qovuşmalı deyildimi?»²⁷ Sonra Musa ilə bütün Peyğəmbərlərdən başlayaraq Müqəddəs Yazıların hamısında Özü haqqında olanları onlara izah etdi.

²⁸ Onlar getdikləri kəndə yaxınlaşdılar. İsa Özünü yoluna davam etmək istəyən kimi apardı.²⁹ Amma onlar İsadan təkidlə xahiş edib dedilər: «Bizimlə qal, çünki axşam düşür və gün batmaq üzrədir». O da onlarla qalmaq üçün içəri girdi.

³⁰ İsa onlarla süfrəyə oturanda çörək götürüb şükür duası etdi, böldü və onlara verdi.³¹ Bu anda onların gözləri açıldı və onlar İsanı tanıdılar. Amma İsa onlar üçün görünməz oldu.³² Onlar bir-birlərinə dedilər: «O, yolda bizimlə danışib və Müqəddəs Yazıları bizə izah edəndə bizim ürəklərimiz alışıb-yanmırdımı?»

³³ Onlar elə o saat qalxıb Yerusəlimə qayıtdılar, On Bir şagirdi və onlarla birlikdə olanları bir yerdə toplaşmış gördülər.³⁴ Bunlar deyirdi: «Rəbb, doğrudan da, dirilmiş və Şimona görünmüşdür».³⁵ Onlar da yolda baş verənləri və çörəyi böldüyü zaman Onu necə tanıdıqlarını nəql etdilər.

İsa On Bir şagirdə görünür

(Mat. 28:16-20; Mark 16:14-18; Yəh. 20:19-23; Həv. 1:6-8)

³⁶ Onlar bu barədə danışarkən İsa Özü aralarında durub onlara «Sizə salam olsun!» dedi.³⁷ Onlarsa çaşıb dəhşətə gələrək bir ruh gördüklərini zənn etdilər.³⁸ Amma İsa onlara dedi: «Nə üçün təlaşa düşürsünüz? Nəyə görə ürəklərinizə belə fikirlər gəlir?»³⁹ Əllərimə və ayaqlarıma baxın. Bu – Mən Özüməm! Mənə toxunun və baxın, çünki Məndə olduğunu gördüyünüz kimi ruhun əti və sümüyü olmur».⁴⁰ İsa bunu

deyib onlara əllərini və ayaqlarını göstərdi. ⁴¹ Onlar hələ sevincdən inanmayıb heyrətlənərkən İsa onlara dedi: «Burada yeməyə bir şey varmı?» ⁴² Ona bir tikə bişmiş balıq[§] verdilər. ⁴³ İsa da yeməyi götürüb onların qabağında yedi.

⁴⁴ Sonra İsa onlara dedi: «Sizinlə birgə olarkən söylədiyim sözlər bunlardır: Musanın Qanununda,** Peyğəmbərlərin kitablarında və Zəburda Mənim haqqında yazılanların yerinə yetirilməsi lazımdır». ⁴⁵ Bundan sonra Müqəddəs Yazıları anlamaq üçün onların zəhnini açdı. ⁴⁶ İsa onlara dedi: «Belə yazılıb: Məsih əzab çəkib üçüncü gün ölümlər arasından dirilməlidir. ⁴⁷ Yerusəlimdən başlayaraq bütün millətlərə günahların bağışlanması üçün tövbə Onun adı ilə vəz edilməlidir. ⁴⁸ Siz bu hadisələrin şahidisiniz. ⁴⁹ *Budur, Mən Öz Atamın vəd etdiyini sizə göndərəcəyəm. Sizsə ucalardan gələn qüdrətə bürünənədək bu şəhərdə qalın».

İsanın göyə qaldırılması
(Mark 16:19-20; Həv. 1:9-11)

⁵⁰ İsa onları şəhərdən kənara çıxarıb Bet-Anyayadək gətirdi və əllərini qaldıraraq onlara xeyir-dua verdi; ⁵¹ xeyir-dua verərkən onlardan uzaqlaşdı və göyə aparıldı. ⁵² Şagirdləri də İsayə səcdə etdilər və böyük sevincə Yerusəlimə qayıtdılar. ⁵³ Onlar daim Allaha alqış edərək məbəddə olurdular.

§ 24:42 Balıq – bəzi əlyazmalarda balıq və bir parça bal pətəyi.

** 24:44

Musanın Qanunu – yəni Tövrat. * 24:49 Həv. 1:4

YƏHYANIN NƏQL ETDİYİ MÜJDƏ GİRİŞ

«*Yəhyanın nəql etdiyi Müjdə*» İsanı Allahın əbədi Kəlamı kimi təqdim edir. «Kəlam bəşər olub, lütf və həqiqətlə dolu olaraq aramızda məskən saldı» (1:14).

Kitabda göstəriləni kimi bu Müjdə elə yazılıb ki, oxucular İsanın vəd olunmuş Xilaskar və Allahın Oğlu olduğuna iman edərək Onun adı ilə həyata malik olsunlar (20:31).

İsanı Allahın əbədi Kəlamı kimi təqdim edən birinci ayələrdən sonra Müjdədə müxtəlif möcüzələr barəsində nəql edilir. Bu möcüzələr İsanın vəd olunmuş Xilaskar və Allahın Oğlu olduğunu göstərir. Bunlar göstərilən möcüzələri izah edən nitqlərlə müşayiət olunur. Kitabın bu hissəsi bəzi adamların İsayə necə inandığını və Onun ardıcılıqları olduğunu, digərlərinin sə Ona qarşı durduğunu və Ona inanmadığını göstərir. 13-17-ci fəsillərdə isə İsanın həbs olunduğu gecə şagirdləri ilə yaxın ünsiyyəti və geniş söhbəti qələmə alınıb. İsa çarmıxa çəkilməmişdən öncə şagirdlərinə təsəlli verir və onları ruhlandırır. Son fəsillər isə İsanın həbs və məhkum olunması, çarmıxa çəkilməsi, dirilməsi və diriləndən sonra şagirdlərə görünməsini təsvir edir.

Yəhya Məsih vasitəsilə bəxş olunan əbədi həyat yolunu göstərir. Bu, İsayə yol, həqiqət və həyat kimi iman edənlərə verilir. Yəhyanın Müjdəsini fərqləndirən cəhət odur ki, su, çörək, çoban və qoyunlar, meynə və üzüm kimi ifadələrlə İsa ruhani dəyərləri açıqlayır.

Kitabın məzmunu:

1:1-18 İsa Allahın Kəlamıdır

1:19-51 Vəftizçi Yəhyanın şəhadəti və İsanın ilk şagirdləri

2:1–12:50 İsanın ictimai xidməti

13:1–19:42 İsanın Yerusəlimdəki son günləri

20:1-31 Rəbbin dirilməsi və insanlara görünməsi

21:1-25 Rəbbin Qalileyədə təkrarən görünməsi

Allah Kəlamı

¹ Başlanğıcda Kəlam var idi. Kəlam Allahla birlikdə idi. Kəlam Allah idi. ² O, başlanğıcda Allahla birlikdə idi. ³ Hər şey Onun vasitəsilə yarandı və yaranan şeylərdən heç biri Onsuz yaranmadı. ⁴ Həyat Onda idi və bu həyat insanların nuru idi.

⁵ Nur qaranlıqda parlayır, qaranlıq isə onu bürüyə bilmədi.

6 * Allahın göndərdiyi bir adam ortaya çıxdı, onun adı Yəhya idi. 7 O, şəhadət üçün gəldi ki, Nur barədə şəhadət etsin və hamı onun vasitəsilə iman etsin. 8 O özü Nur deyildi, amma Nur barədə şəhadət etmək üçün gəldi. 9 Bu, həqiqi Nur idi və dünyaya gələrək hər bir insanı işıqlandırır. 10 O, dünyada idi, dünya Onun vasitəsilə yarandı, amma dünya Onu tanımadı. 11 Öz diyarına gəldi, amma soydaşları Onu qəbul etmədi. 12 Lakin Onu qəbul edənlərin hamısına, adına iman edənlərə Allahın övladları olmaq ixtiyarını verdi. 13 Onlar nə qandan, nə bəşər arzusundan, nə də kişi istəyindən deyil, yalnız Allahdan doğuldu.

14 Kəlam bəşər olub, lütf və həqiqətlə dolu olaraq aramızda məskən saldı; biz də Onun ehtişamını – Atadan gələn vahid Oğulun ehtişamını gördük. 15 Yəhya Onun barəsində şəhadət etdi və nida edib dedi: «Məndən sonra Gələn məndən üstündür, çünki məndən əvvəl var idi» deyib haqqında danışdığım Şəxs budur». 16 Hamımız Onun bütövlüyündən lütf üstünə lütf aldığımız. 17 Qanun Musa vasitəsilə verildi, lütf və həqiqət isə İsa Məsih vasitəsilə gəldi. 18 Allahı heç kəs heç vaxt görməyib, amma Atanın qucağında olan və Allah olan* vahid Oğul Onu tanıdı.

Yəhyanın şəhadəti

(*Mat. 3:1-12; Mark 1:1-8; Luka 3:1-18*)

19 Yəhudi başçıları Yəhyadan «Sən kimsən?» deyərək soruşmaq üçün Yerusəlimdən kahinlərlə Levililəri onun yanına göndərdilər. O zaman Yəhya belə şəhadət etdi: 20 o, düzünü deyib inkar etmədi və «mən Məsih deyiləm» deyərək bəyan etdi. 21 *Onlar Yəhyadan soruşdular: «Bəs sən kimsən? Bəlkə İlyassan?» Yəhya «xeyr, o deyiləm» dedi. Soruşdular: «Bəlkə gəlməli olan peyğəmbərsən?» Yəhya «xeyr» söylədi. 22 Sonra ona dedilər: «Bəs sən kimsən? Bizi göndərənlərə nə cavab verək? Özün barədə nə deyirsən?» 23 *Yəhya dedi: «Mən Yeşaya peyğəmbərin söylədiyini kimi “Rəbbin yolunu düz edin” deyərək səhrada nida edən səsini eşiyəm».

24 Göndərilən bəzi fariseylər 25 Yəhyadan soruşdular: «Bəs sən Məsih, İlyas yaxud gəlməli olan peyğəmbər deyilsənsə, nə üçün vəftiz edirsən?» 26-27 Yəhya onlara cavab verdi: «Mən su ilə vəftiz edirəm, amma aranızda məndən sonra gələn† tanımadığınız bir Nəfər dayanıb. Mən Onun heç çarığının

* **1:6** Mat. 3:1-2; Mark 1:4; Luka 3:1-2 * **1:18** Və Allah olan – bəzi əlyazmalarda bu sözlər yoxdur. * **1:21** Qanun. 18:15,18; Mal. 4:5 * **1:23** Yeş. 40:3

† **1:26-27** Məndən sonra gələn – bəzi əlyazmalarda məndən sonra gələn, amma məndən əvvəl var olan.

bağını açmağa da layiq deyiləm». ²⁸ Bu hadisələr İordan çayının o tayında olan Bet-Anyada, Yəhyanın vəftiz etdiyi yerdə baş verdi.

²⁹ Ertəsi gün Yəhya İsanın ona tərəf gəldiyini görüb dedi: «Dünyanın günahını aradan götürən Allah Quzusu budur! ³⁰ “Məndən sonra bir Şəxs gəlir ki, məndən üstündür, çünki məndən əvvəl var idi” deyib haqqında danışdığım Kəs budur. ³¹ Özüm Onu tanımırdım, amma Onun İsrailə zahir olması üçün mən su ilə vəftiz edərək gəldim». ³² Yəhya şəhadət edib dedi: «Gördüm ki, Ruh göydən göyərçin kimi endi və Onun üzərində qaldı. ³³ Özüm Onu tanımırdım, lakin su ilə vəftiz etmək üçün məni göndərən Özü mənə dedi: “Ruhun kimin üzərinə enib qaldığını görsən, bil ki, Müqəddəs Ruhla vəftiz edən Odur”. ³⁴ Mən də görüb “Allahın Oğlu budur” deyə şəhadət etmişəm».

İsanın ilk şagirdləri

³⁵ Ertəsi gün yenə Yəhya orada idi. Şagirdlərinin ikisi onun yanında idi. ³⁶ İsa yoldan keçərkən Yəhya Ona baxıb dedi: «Allah Quzusu budur!» ³⁷ Həmin iki şagird onun sözlərini eşidib İsanın ardınca getdi. ³⁸ İsa dönüb ardınca gəldiklərini görərək onlara «Sizə nə lazımdır?» dedi. Onlar İsaya dedi: «Rabbi, Sən harada qalırsan?» «Rabbi» «Müəllim» deməkdir. ³⁹ İsa onlara dedi: «Mənimlə gəlin, görərsiniz». Onlar gedib İsanın harada qaldığını gördülər və həmin gün Onunla qaldılar. Onuncu saat† radələri idi. ⁴⁰ Yəhyadan eşidib İsanın ardınca gedən iki nəfərdən biri Şimon Peterin qardaşı Andrey idi. ⁴¹ Sonra o, ilk öncə qardaşı Şimonu tapıb ona «biz Məsihi tapdıq» dedi. «Məsih» «Məsh olunmuş»Ş deməkdir. ⁴² Onu İsanın yanına apardı. İsa Şimona baxıb dedi: «Sən Yəhya oğlu Şimonsan, amma Kefa adlanacaqsan». Kefa isə Peter** deməkdir.

⁴³ Ertəsi gün İsa Qalileyaya getmək istədi. O, Filipi tapıb ona «ardımca gəl» dedi. ⁴⁴ Filip də Andrey və Peter kimi Bet-Sayda şəhərindən idi. ⁴⁵ Filip Natanaeli tapıb ona dedi: «Musanın Qanunda yazdığı, peyğəmbərlərin də bəhs etdiyi Şəxsi – Yusif Oğlu Nazaretli İsanı tapdıq». ⁴⁶ Natanael ona dedi: «Nazaretdən yaxşı bir şey çıxarmı?» Filip isə ona «gəl özün bax» dedi. ⁴⁷ İsa Natanaelin Ona tərəf gəldiyini görüb haqqında belə dedi: «Bu, həqiqətən, ürəyində hiylə olmayan bir İsrailidir». ⁴⁸ Natanael «Sən məni haradan tanıyırsan?» deyə Ondən soruşdu. İsa ona cavab verdi: «Filip səni çağırmağdan əvvəl səni əncir ağacının

† 1:39 Onuncu saat – hazırkı vaxtla günorta saat dörd. § 1:41 Məsh olunmuş

– yunan mətnində *Xristos*. ** 1:42 Kefa – arami dilində, Peter – yunan dilində daş deməkdir.

altında gördüm». ⁴⁹ Natanael Ona dedi: «Rabbi, Sən Allahın Oğlusan, İsrailin Padşahısan!» ⁵⁰ İsa ona cavab verib dedi: «Səni əncir ağacının altında gördüyümü söylədiyim üçün mü Mənə iman edirsən? Sən bunlardan daha böyük şeylər görəcəksən». ⁵¹ *Yenə ona dedi: «Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: göyün yarıldığını və Allahın mələklərinin Bəşər Oğlu üzərinə enib-qalxdığını görəcəksiniz».

2

İsa suyu şəraba döndərir

¹ Bunun üçüncü günü Qalileyanın Qana kəndində toy oldu. İsanın anası orada idi. ² İsa ilə şagirdləri də toya çağırılmışdı. ³ Şərab qurtaranda anası İsayə dedi: «Şərabları qalmadı». ⁴ İsa dedi: «Ay ana, Məndən nə istəyirsən? Mənim vaxtım hələ çatmayıb». ⁵ Anası xidmətçilərə dedi: «Sizə nə desə, edin».

⁶ Yəhudilərin paklanma mərasimi üçün orada hər biri iki-üç ölçü* su tuta bilən altı daş küp var idi. ⁷ İsa xidmətçilərə dedi: «Küpləri su ilə doldurun». Onları ağızına qədər doldurdular. ⁸ O, xidmətçilərə dedi: «İndi bir az götürüb toyağasına aparın». Onlar da apardı. ⁹ Toyağası şəraba çevrilmiş suyun dadına baxdı. O bunun haradan gətirildiyini bilmirdi, bunu yalnız suyu götürən xidmətçilər bilirdi. Toyağası bəyi çağırıb ona dedi: ¹⁰ «Hər kəs əvvəlcə əla şərabı, çox içiləndən sonra isə adi şərabı təqdim edir. Amma sən əla şərabı indiyə saxlamısan».

¹¹ İsa Qalileyanın Qana kəndində bu ilk əlamətini göstərdi və izzətini üzə çıxardı. Şagirdləri də Ona iman etdi. ¹² *Bundan sonra anası, qardaşları və şagirdləri ilə birgə Kefernahuma gedib orada bir neçə gün qaldı.

İsa satıcıları məbəddən qovur

(Mat. 21:12-13; Mark 11:15-17; Luka 19:45-46)

¹³ *Yəhudilərin Pasxa bayramı yaxınlaşırdı. İsa Yerusəlimə getdi. ¹⁴ Məbəddə öküz, qoyun, göyərçin satanların və sərrafların oturduğunu gördü. ¹⁵ İplərdən bir qamçı düzəldib hamını qoyun və öküzlərlə birgə məbəddən qovdu, sərrafların masalarını çevirib pullarını yerə tökdü, ¹⁶ göyərçin satanlara da dedi: «Bunları buradan götürün. Atamın evini bazara döndərməyin». ¹⁷ *Şagirdləri də «evinin qeyrəti Məni yandırıb-yaxacaq» deyərək yazıldığını xatırladılar.

¹⁸ Sonra Yəhudi başçıları Ondən soruşdular: «Bunları etməyə ixtiyarın olduğunu bizə hansı əlamətlə göstərə bilərsən?» ¹⁹ *İsa

* **1:51** Yar. 28:12 * **2:6** İki-üç ölçü – hərfi tərcümədə iki-üç metrit, təqribən 80-120 litr. * **2:12** Mat. 4:13 * **2:13** Çix. 12:1-27 * **2:17** Zəb. 69:9 * **2:19** Mat. 26:61; 27:40; Mark 14:58; 15:29

onlara cavab verdi: «Bu məbədi dağıdın, üç günə Mən onu təzadən quraram». ²⁰ Onda Yəhudi başçıları dedilər: «Bu məbəd qırx altı ilə tikilib, Sən onu üç günəmi quracaqsan?» ²¹ Lakin İsa məbəd deyəndə Öz bədənini nəzərdə tuturdu. ²² İsa ölümlər arasından dirildiyi zaman şagirdləri Onun bu sözləri söylədiyini xatırladılar, Müqəddəs Yazıya və İsanın söylədiyi sözə inandılar.

²³ İsa Pasxa bayramı zamanı Yerusəlimdə olanda göstərdiyi əlamətləri görənlər bir çox adam Onun adına iman etdi. ²⁴ Amma İsa bütün adamların daxilini bildiyi üçün onlara güvənməzdi. ²⁵ Bir adam haqqında kiminsə Ona şəhadət etməsinə ehtiyacı yox idi, çünki insanın ürəyindən keçənləri bilirdi.

3

İsa və Nikodim

¹ Fariseylər arasında Nikodim adlı bir Yəhudi rəhbəri var idi. ² O, gecə ikən İsanın yanına gəlib dedi: «Rabbi, bilirik ki, Sən Allahın yanından gələn bir müəllimsən. Çünki Allah ona yar olmasa, heç kəs Sənin göstərdiyin əlamətləri edə bilməz». ³ İsa ona cavab verdi: «Doğrusunu, doğrusunu sənə deyirəm: bir kəs yenidən doğulmasa, Allahın Padşahlığını görə bilməz». ⁴ Nikodim Ondan soruşdu: «Yaşa dolmuş bir adam necə yenidən doğula bilər? O, ikinci dəfə anasının bətninə girib doğula bilərmi?» ⁵ İsa cavab verdi: «Doğrusunu, doğrusunu sənə deyirəm: bir kəs sudan və Ruhdan doğulmasa, Allahın Padşahlığına daxil ola bilməz. ⁶ Bəşərdən doğulan bəşərdir, Ruhdan doğulan ruhdur. ⁷ Sənə “yenidən doğulmalısınız” dediyimə heyrat etmə. ⁸ Yel istədiyi yerdə əsir, onun səsini eşidirsən, amma haradan gəlib haraya getdiyini bilmirsən. Ruhdan doğulmuş adam da belədir». ⁹ Nikodim «Bu şeylər necə ola bilər?» deyə soruşdu. ¹⁰ İsa ona cavab verdi: «Sən İsrailin müəllimisən. Bunları bilmirsənmi? ¹¹ Doğrusunu, doğrusunu sənə deyirəm: biz bildiyimizi söyləyirik, gördüyümüzə şəhadət edirik, amma siz bizim şəhadətimizi qəbul etmirsiniz. ¹² Əgər Mən sizə yerdəki işlərdən danışanda inanmırsınızsa, göydəki işlərdən danışsam, necə inanacaqsınız? ¹³ Heç kəs göyə çıxmayıb, yalnız göydən enmiş* Bəşər Oğlu orada olub. ¹⁴ *Musa çöldə ilanı yuxarı qaldırdığı kimi Bəşər Oğlu da yuxarı qaldırılmalıdır ki, ¹⁵ Ona iman edən hər kəs əbədi həyata† malik olsun».

* **3:13** Göydən enmiş – bəzi əlyazmalarda göydən enmiş, indi də göydə olan.

* **3:14** Say. 21:9 † **3:15** Hər kəs əbədi həyata – bəzi əlyazmalarda hər kəs həlak olmasın, amma əbədi həyata.

16 Çünki Allah dünyanı elə sevdi ki, vahid Oğlunu verdi; bunu ona görə etdi ki, Ona iman edən hər kəs həlak olmasın, amma əbədi həyata malik olsun. 17 Allah dünyanı mühakimə etmək üçün deyil, Oğlunun vasitəsilə xilas etmək üçün Onu dünyaya göndərdi. 18 Ona iman edən mühakimə olunmur, iman etməyənsə artıq mühakimə olunub, çünki Allahın vahid Oğlunun adına iman etməyib. 19 Mühakimə bundan ibarətdir ki, dünyaya nur gəldi, amma insanlar qaranlığı nurdan daha çox sevdilər, çünki əməlləri şər idi. 20 Pislik edən hər kəs nura nifrət edər, əməllərinin üzə çıxıbmaması üçün nura tərəf gəlməz. † 21 Həqiqətə əməl edənsə nura tərəf gələr ki, əməllərini Allah naminə etdiyi bəlli olsun.

Yəhyanın İsa barədə şəhadəti

22 Bundan sonra İsa və Onun şagirdləri Yəhudəyə diyarına gəldilər. İsa bir müddət onlarla orada qalıb vəftiz edirdi. 23 Yəhya da Şalim yaxınlığındakı Aynonda vəftiz edirdi, çünki orada çoxlu su var idi. Adamlar da gəlib vəftiz olunurdu. 24 *Yəhya hələ zindana salınmamışdı.

25 Bu zaman Yəhyanın şagirdləri ilə bir Yəhudiş arasında paklanma barədə mübahisə düşdü. 26 Şagirdləri Yəhyanın yanına gəlib dedilər: «Rabbi, İordanın o tayında sənin yanında olan və barəsində şəhadət etdiyən Şəxs indi Özü vəftiz edir və hamı Onun yanına gəlir». 27 Yəhya cavabında dedi: «İnsana göydən verilməsə, o heç nə ala bilməz. 28 *«Mən Məsih deyiləm, ancaq Ondan əvvəl göndərilmişəm» sözümə özünüz şahidsiniz. 29 Gəlin kimdirsə, bəy odur. Amma bəyi gözləyərək ona qulaq asan sağdışı bəyin səsinə eşidib çox sevinir. Mənim sevincim beləcə tam oldu. 30 İndi Ona böyümək, mənə kiçilmək gərəkdir».

31 Yuxarıdan Gələn hamıdan üstündür. Yer üzündən olan yerə məxsusdur və yer barədə danışar, göydən Gələnsə hamıdan üstündür. 32 Nə görüb-əşidibsə, ona şəhadət edər, amma şəhadətini heç kəs qəbul etməz. 33 Onun şəhadətini qəbul edən kəs Allahın haqq olduğuna möhür basıb. 34 Ona görə ki Allahın göndərdiyi Şəxs Allahın sözlərini söyləyər. Çünki Allah Ruhu hədsiz verir. 35 *Ata Oğulu sevir və hər şeyi Onun ixtiyarına verir. 36 Oğula iman edən şəxs əbədi həyata malikdir, Oğula itaət etməyənsə həyat görməyəcək, lakin Allahın qəzəbi onun üzərində qalır.

† 3:20 Gəlməz – bəzi əlyazmalarda gəlməz, çünki əməlləri şərdir. * 3:24 Mat.

14:3; Mark 6:17; Luka 3:19 § 3:25 Bir Yəhudi – bəzi əlyazmalarda bəzi Yəhudilər.

* 3:28 Yəh. 1:20 * 3:35 Mat. 11:27; Luka 10:22

4

İsa və Samariyalı qadın

1 Fariseylər İsanın Özünə Yəhyadan daha çox şagird toplayıb vəftiz etdiyi barədə eşitdilər; 2 əslində İsanın Özü deyil, şagirdləri vəftiz edirdi. 3 İsa bundan xəbər tutan kimi Yəhudeyanı tərk edib Qalileyaya qayıtdı. 4 Onun yolu Samariyadan keçirdi. 5 *O, Yaqubun öz oğlu Yusifə verdiyi torpağa yaxın olan Samariyanın Sixar adlanan şəhərinə gəldi. 6 Yaqubun quyusu orada idi. Yol İsanı yordduğu üçün quyunun yanında oturdu. Altıncı saat* radələri idi.

7 Samariyalı bir qadın quyudan su çəkməyə gəldi. İsa ona «Mənə su ver, içim» dedi. 8 Çünki şagirdləri yemək almaq üçün şəhərə getmişdi. 9 *Samarialı qadın Ona dedi: «Sən bir Yəhudisən, mənə Samariyalı bir qadın. Sən necə məndən su istəyə bilərsən?» Çünki Yəhudilər Samariyalılarla ünsiyyət etmir. 10 *İsa ona cavab verdi: «Əgər sən Allahın bəxşisini və “Mənə su ver, içim” deyənin Kim olduğunu bilsəydin, özün Ondan su istəyərdin, O da sənə həyat suyu verərdi». 11 Qadın Ona dedi: «Ağa, su çəkmək üçün bir qabın yox, quyu da dərindir. Bəs o həyat suyunu haradan götürəcəksən? 12 Məgər Sən bu quyunu bizə verən, oğulları və mal-qarası ilə buradan su içən atamız Yaqubdan da üstünsən?» 13 İsa ona cavab verdi: «Bu sudan içən hər kəs yenə susayar, 14 amma Mənim ona verəcəyim sudan kim içsə, heç vaxt susamaz. Lakin ona verəcəyim su onun daxilində əbədi həyat verən bir su qaynağına çevriləcək». 15 Qadın Ona dedi: «Ağa, bu suyu mənə ver ki, mən heç vaxt susamayım və su çəkmək üçün buraya gəlməyim».

16 İsa qadına «get ərini çağır və buraya gəl» dedi. 17 Qadın da Ona «ərim yoxdur» söylədi. İsa ona dedi: «“Ərim yoxdur” deməklə düz söylədin, 18 çünki beş kişin olub, indi səninlə yaşayan da ərin deyil, sən bunu düz söylədin». 19 Qadın Ona dedi: «Ağa, görürəm ki, Sən peyğəmbərsən. 20 Bizim atababalarımız bu dağda ibadət edirdi, amma siz deyirsiniz ki, ibadət etmək üçün lazımı yer Yerusəlimdədir». 21 İsa ona dedi: «Ey qadın, Mənə inan, artıq o zaman yetişir ki, Ataya nə bu dağda, nə də Yerusəlimdə ibadət edəcəksiniz. 22 Siz bilmədiyinizə ibadət edirsiniz, bizə bildiyimizə ibadət edirik, çünki xilas Yəhudilərdəndir. 23 Amma o zaman gəlir və artıq gəlib ki, həqiqi ibadət edənlər Ataya ruhda və həqiqətdə ibadət

* 4:5 Yar. 33:19; Yeşua 24:32 * 4:6 Altıncı saat – hazırkı vaxtla günorta saat on

iki. * 4:9 Ezra 4:1-5; Neh. 4:1-2 * 4:10 Yəh. 7:38

etsin. Ata da Özü'nə belə ibadət edənlər axtarır. ²⁴ Allah ruhdur və Ona ibadət edənlər ruhda və həqiqətdə ibadət etməlidir». ²⁵ Qadın Ona dedi: «Bilirəm ki, "Məsih" deyilən məsh olunmuş Şəxs gələcək və gələndə bizə hər şeyi bildirəcək». ²⁶ İsa ona dedi: «Səninlə danışan Odur, O Mənəm».

²⁷ Bu arada İsanın şagirdləri gəldilər və Onun bir qadınla söhbət etməsinə heyrətləndilər, ancaq heç biri «Nə istəyirsən?» yaxud «Niyə o qadınla danışırısan?» demədi. ²⁸ Bu zaman qadın səhəngini yerə qoydu və şəhərə gedib adamlara dedi: ²⁹ «Gəlin, etdiyim bütün əməlləri mənə söyləyən Adamı görün. Bəlkə elə Məsih Odur?» ³⁰ Adamlar da şəhərdən çıxıb İsanın yanına gəldilər.

³¹ Bu arada şagirdlər «Rabbi, yemək ye» deyə Ondən xahiş etdilər. ³² Lakin İsa onlara dedi: «Məndə elə yemək var ki, siz ondan xəbərsizsiniz». ³³ Onda şagirdlər «Görəsən kimsə Ona yemək gətirdimi?» deyə bir-birindən soruşdular. ³⁴ İsa onlara dedi: «Mənim yeməyim Məni Göndərənin iradəsini yerinə yetirmək, Onun işini tamamlamaqdır. ³⁵ *Siz "biçinə dörd ay qalıb" demirsinizmi? Budur, Mən sizə deyirəm: başınızı qaldırıb tarlalara baxın; məhsul bar verib, biçilməyə hazırdır. ³⁶ Əkən də, biçən də birlikdə sevin sin deyə indi biçinçi zəhmət haqqı alır və əbədi həyat üçün məhsul toplayır. ³⁷ Bu işlə bağlı "biri əkər, biri biçər" ifadəsi doğru deyilib. ³⁸ Mən sizi zəhmətini çəkmədiyiniz bir məhsulu biçməyə göndərdim. Başqaları zəhmət çəkdi, sizsə onların zəhmətindən bəhrələndiniz».

³⁹ «Etdiyim bütün əməlləri mənə söylədi» deyə şəhadət edən qadının sözü'nə görə o şəhərdən olan Samariyalıların bir çoxu İsayə iman etdi. ⁴⁰ Sonra Samariyalılar İsanın yanına gəlib Ondən xahiş etdilər ki, onların yanında qalsın. İsa da iki gün orada qaldı. ⁴¹ Daha çox adam da İsanın sözü'nə görə iman etdi. ⁴² Onlar qadına deyirdilər: «Biz artıq sənin sözlərinə görə iman etmirik, elə özümüz də eşidib bildik ki, həqiqətən, dünyanın Xilaskarı† Budur».

⁴³ İsa iki gündən sonra oranı tərk edib Qalileyaya tərəf yola düşdü. ⁴⁴ *Çünki peyğəmbərin öz yurdunda hörməti olmadığı barədə İsa Özü bir vaxt şəhadət etmişdi. ⁴⁵ *İndi Qalileyaya gələndə Qalileyalılar Onu qəbul etdi, çünki onlar da bayram zamanı Yerusəlimə gəlib Onun orada etdiyi hər şeyi görmüşdülər.

Məmur oğlunun şafa tapması

⁴⁶ *Beləcə İsa suyu şərbəyə çevirdiyi Qalileyanın Qana kəndinə

* **4:35** Mat. 9:37-38; Luka 10:2 † **4:42** Xilaskarı – bəzi əlyazmalarda Xilaskarı olan Məsih. * **4:44** Mat. 13:57; Mark 6:4; Luka 4:24 * **4:45** Yəh. 2:23 * **4:46** Yəh. 2:1-11

yenə gəldi. Kefernahumda hökmdarın bir məmuru var idi. Onun oğlu xəstələnmişdi. ⁴⁷ O, İsanın Yəhudeyadan Qalileyaya gəldiyini eşidib yanına getdi və Ondən xahiş etdi ki, gəlib oğlunu sağaltsın, çünki oğlu ölüm ayağında idi. ⁴⁸ Onda İsa ona dedi: «Siz əlamətlər və xariqələr görməyincə iman etməyəcəksiniz». ⁴⁹ Hökmdarın məmuru Ona dedi: «Ağa, uşağım ölməzdən qabaq gəl!» ⁵⁰ İsa ona «get, oğlun sağ-salamatdır» dedi. O adam da İsanın sözünə inanıb getdi. ⁵¹ Evə gələrkən qulları onu qarşılayaraq oğlunun sağ-salamat olduğunu söylədilər. ⁵² Oğlunun nə vaxt yaxşılaşdığını qullarından soruşdu, onlar da dedilər: «Dünən yeddinci saatda[†] qızdırması düşdü». ⁵³ O zaman ata başa düşdü ki, İsa elə həmin vaxt ona «oğlun sağ-salamatdır» demişdi. Onda özü də, bütün ev əhli də İsayə iman etdi. ⁵⁴ Bu, İsanın göstərdiyi ikinci əlamət idi. Onu Yəhudeyadan Qalileyaya gələndə etmişdi.

5

Hovuz kənarındakı xəstənin şəfa tapması

¹ Bu hadisələrdən sonra Yəhudilərin bir bayramı oldu və İsa Yerusəlimə getdi. ² Yerusəlimdəki Qoyun darvazasının yanında, ibrancə Bet-Xasda adlanan beş eyvanlı bir hovuz var. ³ Bu eyvanlarda çoxlu xəstə, kor, topal və iflic adam yatardı. ⁴ * ⁵ Otuz səkkiz il xəstə olan bir adam da orada idi. ⁶ İsa onun yatdığını görəndə çoxdan xəstə olduğunu bilərək ondan soruşdu: «Sağalmağ istəyirsənmi?» ⁷ Xəstə Ona cavab verdi: «Ağa, yanımda bir adam yoxdur ki, su çalxalanan zaman məni hovuzə salsın. Mən çətinca başqası məndən əvvəl oraya enir». ⁸ İsa ona dedi: «Qalx, döşəyini götür və yeri!» ⁹ O adam həmin anda sağaldı və döşəyini götürüb yeridi.

O gün Şənbə günü idi. ¹⁰ * Buna görə də Yəhudi başçıları şəfa tapan adama dedilər: «Bu gün Şənbə günüdür, döşəyini daşımaq sənə qadağandır». ¹¹ O adam onlara cavab verdi: «Məni sağaldan Şəxs mənə “döşəyini götür və yeri” dedi». ¹² Ondən soruşdular: «Sənə “götür və yeri” deyən Adam kimdir?» ¹³ Lakin sağalan adam Onun kim olduğunu bilmirdi, çünki İsa o yerdə olan izdihama qarışmışdı. ¹⁴ Bir az sonra İsa məbəddə həmin adamı tapıb dedi: «Bax sən sağaldın, bir də günah etmə ki, başına daha pis iş gəlməsin». ¹⁵ O adam gedib

[†] 4:52 Yeddinci saat – hazırkı vaxtla günorta saat bir. * 5:4 Yatardı – bəzi əlyazmalarda yatardı və suyun çalxalanmasını gözləyərdi. 4 Çünki Rəbbin bir mələyi hərdən hovuzun içinə enib suyu çalxalayardı. Suyun çalxalanmasından sonra oraya girən ilk adam, hansı xəstəliyi olursa-olsun, sağlam olardı. * 5:10 Neh. 13:19; Yer. 17:21

onu sağaldan Şəxsin İsa olduğunu Yəhudi başçılarına bildirdi. 16 Buna görə Yəhudi başçıları İsanı təqib etməyə başladılar,† çünki bunları Şənbə günü edirdi. 17 Lakin İsa onlara dedi: «Mənim Atam indiye qədər iş görür, Mən də iş görürəm». 18 Bundan sonra Yəhudi başçıları daha da səylə Onu öldürməyə çalışırdılar, çünki İsa yalnız Şənbə gününü pozmadı, həm də Allahın Öz Atasını olduğunu söyləyərək Özünü Allaha bərabər saydı.

İsanın səlahiyyəti

19 Beləcə İsa onlara dedi: «Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: Oğul Atanın nə etdiyini görməsə, Özündən bir şey etməz. Çünki Ata nə edərsə, Oğul da onu edir. 20 Ona görə ki Ata Oğulu sevir və Özünün etdiyi hər şeyi Ona göstərir. Ona bunlardan da böyük işlər göstərəcək ki, siz heyrətlənəsiniz. 21 Ata ölümləri dirildib onlara həyat verdiyi kimi Oğul da istədiyi şəxslərə həyat verir. 22 Ata heç kəsi mühakimə etmir, lakin hökm çıxarmağı Oğulun ixtiyarına verib ki, 23 hər kəs Ataya hörmət etdiyi kimi Oğula da hörmət etsin. Oğula hörmət etməyən Onu göndərən Ataya da hörmət etmir.

24 Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: Mənim sözümə qulaq asıb Məni Göndərənin inanan şəxs əbədi həyata malikdir və ona hökm çıxarılmayacaq, əksinə, ölümdən həyata keçib. 25 Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: Allah Oğlunun səsinə ölümlərin eşitdiyi zaman gəlir və artıq gəlib; bunu eşidənlər yaşayacaq. 26 Çünki Atanın Özündə həyat olduğu kimi Oğula da Özündə həyat olmağı bəxş etdi. 27 Hökm çıxarmaq səlahiyyətini də Ona verdi, çünki O, Bəşər Oğludur. 28 Buna heyrat etməyin, çünki elə bir zaman gəlir ki, qəbirdə yatanların hamısı Onun səsinə eşidib 29 *qəbirlərindən çıxacaq, yaxşılıq edənlər həyat üçün diriləcək, pislilik edənlərsə hökm üçün diriləcək.

30 Mən Özümdən heç nə edə bilmərəm, eşitdiyim kimi mühakimə edəyəm və Mənim verdiyim hökm ədalətlidir. Çünki məqsədim Öz iradəmi deyil, Məni Göndərənin iradəsinə yerinə yetirməkdir.

İsaya şəhadət

31 Əgər Mən Özüm barədə şəhadət etsəydim, şəhadətim etibarlı olmazdı. 32 Lakin Mənim barəmdə şəhadət edən başqasıdır və Mənim barəmdə etdiyi şəhadətin etibarlı olduğunu bilirəm. 33 *Siz Yəhyanın yanına adamlar göndərdiniz və o, həqiqətə şəhadət etdi. 34 Lakin insandan

† 5:16 Başladılar – bəzi əlyazmalarda başladılar və Onu öldürməyə çalışdılar.

* 5:29 Dan. 12:2 * 5:33 Yəh. 1:19-27; 3:27-30

şəhadət qəbul etdiyim üçün deyil, yalnız sizin xilas olmağınız üçün bunları söyləyirəm. ³⁵ Yəhya yanan və nur saçan bir çırağ idi, siz bir müddət onun işığında sevinmək istədiniz. ³⁶ Amma Mənim barəmdə olan şəhadət Yəhyanın şəhadətindən üstündür. Çünki Atanın Mənə tam yerinə yetirmək üçün tapşırdığı işlər – indi etdiyim bu işlər Mənim barəmdə şəhadət edir ki, Ata Məni göndərib. ³⁷ *Məni göndərən Atanın Özü də Mənim barəmdə şəhadət etdi. Siz heç vaxt nə Onun səsinə eşitmisiniz, nə də surətini görmüsünüz. ³⁸ Onun kəlamının da sizdə qalmasına imkan vermirsiniz, çünki Onun göndərdiyi Şəxsə inanmırsınız. ³⁹ Siz Müqəddəs Yazıları araşdırırsınız. Çünki düşünürsünüz ki, onların vasitəsilə əbədi həyata malik olacaqsınız. Lakin onlar da Mənim barəmdə şəhadət edir, ⁴⁰ sizsə həyata malik olmaq üçün Mənə tərəf gəlmək istəmirsiniz.

⁴¹ İnsanlardan izzət qəbul etmirəm. ⁴² Ancaq sizi tanıyıb bilirəm ki, ürəyinizdə Allah məhəbbəti yoxdur. ⁴³ Mən Atamın adı ilə gəlmişəm, amma siz Məni qəbul etmirsiniz. Əgər bir başqası öz adı ilə gəlsə, onu qəbul edərsiniz. ⁴⁴ Siz birbirinizdən izzət qəbul edirsiniz, bir olan Allahdan gələn izzəti isə axtarmırsınız. Bəs onda necə iman edə bilərsiniz? ⁴⁵ Güman etməyin ki, Mən sizi Atanın önündə ittiham edəcəyəm. Sizi ittiham edən ümid bağladığınız Musadır. ⁴⁶ Əgər siz Musaya inansaydınız, Mənə də inanardınız, çünki o Mənim barəmdə yazıb. ⁴⁷ Lakin onun yazdıqlarına inanmırsınızsa, Mənim sözlərimə necə inanacaqsınız?»

6

İsa beş min nəfəri doydurur

(Mat. 14:13-21; Mark 6:30-44; Luka 9:10-17)

¹ Bu hadisələrdən sonra İsa Qalileya – Tiberiya gölünün o biri sahilinə keçdi. ² Böyük bir izdiham Onun ardınca gedirdi, çünki Onun xəstələrlə göstərdiyi əlamətləri görürdü. ³ İsa dağa çıxıb şagirdləri ilə oturdu. ⁴ Yəhudilərin Pasxa bayramı yaxınlaşırdı.

⁵ İsa başını qaldıraraq böyük bir izdihamın yanına gəldiyini görüb Filipə dedi: «Haradan çörək alıb bu adamları yedirək?»

⁶ Bu sözləri onu sınamaq məqsədi ilə söylədi, çünki Özü nə edəcəyini bilirdi. ⁷ Filip Ona cavab verdi: «Bunlara iki yüz dinarlıq* çörək də çatmaz ki, hərəsi bir tikə yemək yesin».

⁸ Şagirdlərindən biri olan Şimon Peterin qardaşı Andrey Ona dedi: ⁹ «Burada beş kiçik arpa çörəyi ilə iki balığı olan bir oğlan

* 5:37 Mat. 3:17; Mark 1:11; Luka 3:22

* 6:7 Yüz dinarlıq – bir dinar fəhlənin

bir günlük maaşına bərabər idi.

var, amma bu qədər adam üçün bunlar nədir ki?»¹⁰ İsa «xalqı yerə oturdun» dedi. Ora otlə örtülmüşdü. Xalq da oturdu. Kişilərin sayı beş minə yaxın idi.¹¹ O zaman İsa çörəkləri götürüb şükür edərək balıqlarla birgə, oturanlara[†] – hər kəsə istədiyi qədər payladı.¹² Onlar yeyib-doyandan sonra İsa şagirdlərinə dedi: «Artıq qalan hissələri toplayın ki, heç bir şey zay olmasın». ¹³ Bunları topladılar və beş arpa çörəyini yeyənlərin qabağından qalan hissələrdən on iki zənbil doldurdular.¹⁴ O zaman İsanın göstərdiyi əlaməti görən adamlar «Həqiqətən, dünyaya gəlməli olan peyğəmbər Budur!» deyirdi.¹⁵ İsa bildi ki, adamlar gəlib Onu padşah etmək üçün zorla aparmağa hazırlaşır, buna görə də təkbaşına dağa çəkildi.

İsa suyun üstü ilə yeri yir
(Mat. 14:22-33; Mark 6:45-52)

¹⁶ Aqşam çatanda İsanın şagirdləri gölə enib ¹⁷ bir qayığa mindilər. Onlar gölün o biri sahilində olan Kefernahuma gedirdilər. Qaranlıq düşmüşdü, amma İsa hələ onların yanına gəlməmişdi.¹⁸ Güclü külək əsdiyindən göl dalğalanırdı.¹⁹ Onlar beləcə avar çəkib iyirmi beş ya otuz stadi[‡] gedəndən sonra gördülər ki, İsa gölün üstü ilə yeri yir və qayığa yaxınlaşır. Qorxdular,²⁰ amma İsa onlara «Mənəm, qorxmayın» dedi.²¹ Onda şagirdlər Onu məmnunluqla qayığa götürdülər. Sonra qayıq o andaca getdikləri sahilə çatdı.

²² Ertəsi gün gölün o biri sahilində qalan xalq başa düşdü ki, orada yalnız bir qayıq[§] solub, İsa Öz şagirdləri ilə həmin qayığa minməyib, şagirdləri onsuz gedib.²³ O arada Tiberiyadan digər qayıqlar Rəbb şükür edəndən sonra yemək yedikləri yerin yaxınlığına gəldilər.²⁴ Beləcə xalq İsanın da, şagirdlərinin də orada olmadığını görüb qayıqlara minərək İsanı axtara-axtara Kefernahuma gəldi.

Həyat çörəyi

²⁵ İsanı gölün o biri sahilində görəndə «Rabbi, buraya nə vaxt gəldin?» deyər soruşdular.²⁶ İsa onlara cavab olaraq dedi: «Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: əlamətlər gördüyünüz üçün deyil, çörək yeyib doyduğunuz üçün Məni axtarırsınız.²⁷ Keçib-gedən yemək üçün deyil, əbədi həyat verən, daim qalan yemək üçün işlər görün, onu sizə Bəşər Oğlu verəcək. Çünki Ata Allah Ona Öz möhürünü vurub». ²⁸ Onlar İsadan soruşdular: «Allahın istədiyi işləri görmək üçün biz nə edək?»

[†] 6:11 Oturanlara – bəzi əlyazmalarda şagirdlərə, şagirdlər də oturanlara. [‡] 6:19

İyirmi beş ya otuz stadi – təqribən 5-6 km. [§] 6:22 Bir qayıq – bəzi əlyazmalarda bir qayıq, İsanın şagirdlərinin mindiyi qayıq.

29 İsa onlara cavab verdi: «Allahın istədiyi iş budur: Onun göndərdiyi Şəxsə iman edin».

30 Onlar İsayaya dedilər: «Sən nə əlamət göstərərsən ki, görüb Sənə inanaq? Nə iş görəcəksən? 31 *Ata-babalarımız çöldə manna yedi; bu barədə yazılıb: “Onlara yemək üçün göydən çörək verdi”». 32 Onda İsa onlara dedi: «Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: sizə göydən çörək verən Musa deyildi, göydən həqiqi çörəyi sizə verən Atamdır. 33 Çünki Allahın çörəyi budur ki, göydən enir və dünyaya həyat verir». 34 Ona dedilər: «Ağa, Sən daim bizə bu çörəyi ver».

35 İsa onlara dedi: «Həyat çörəyi Mənəm. Mənim yanıma gələn heç vaxt acmaz, Mənə iman edən heç vaxt susamaz. 36 Lakin sizə dedim ki, Məni görürsünüz, amma iman etmirsiniz. 37 Atanın Mənə verdiyi şəxslərin hamısı yanıma gələcək və yanıma gələnə heç vaxt kənara atmaram. 38 Çünki Öz iradəmi deyil, Məni Göndərənin iradəsini yerinə yetirmək üçün göydən enmişəm. 39 Məni Göndərənin iradəsi budur ki, Mənə verdiyi şəxslərin heç birini həlak olmağa qoymayım, lakin son gündə onları dirildim. 40 Çünki Atanın iradəsi budur ki, Oğulu görüb Ona iman edən hər şəxs əbədi həyata malik olsun və Mən onu son gündə dirildim».

41 Bunun cavabında Yəhudilər İsanın «göydən enmiş çörək Mənəm» sözünə görə deyib 42 dedilər: «Bu, ata-anasını tanıdığımız, Yusifin Oğlu olan İsa deyilmi? İndi necə olur ki, “göydən enmişəm” deyir?» 43 İsa onlara cavab verdi: «Öz-özünü də deyirməyin. 44 Əgər Məni göndərən Ata bir kəsi cəzb etməsə, o Mənim yanıma gələ bilməz. Yanıma gələnə isə Mən son gündə dirildəcəyəm. 45 *Peyğəmbərlərin kitablarında yazılıb: “Onların hamısını Allah öyrədəcək”. Atadan eşidib öyrənən hər kəs Mənim yanıma gəlir. 46 Əlbəttə, Allahdan gələn Şəxsdən savayı Atanı heç kəs görməyib, yalnız O, Atanı görüb. 47 Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: iman edən əbədi həyata malikdir. 48 Həyat çörəyi Mənəm. 49 Ata-babalarınız çöldə manna yedilər və öldülər. 50 Bu isə göydən enən elə bir çörəkdir ki, ondan yeyən şəxs heç vaxt ölməz. 51 Göydən enmiş canlı çörək Mənəm. Əgər kimsə bu çörəkdən yesə, əbədi yaşayar. Dünyanın həyatı üçün verəcəyim çörək Öz ətimdir».

52 Bunun cavabında Yəhudilər «Bu Adam yemək üçün Öz ətinə bizə necə verə bilər?» deyib bir-birləri ilə mübahisə etdilər. 53 Onda İsa onlara dedi: «Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: Başar Oğlunun ətindən yeyib qanından içməsəniz, daxilinizdə həyat olmayacaq. 54 Mənim ətimdən yeyib

* 6:31 Çix. 16:4,15; Zəb. 78:24 * 6:45 Yeş. 54:13

qanımdan içən əbədi həyata malikdir və Mən onu son gündə dirildəcəyəm. ⁵⁵ Çünki Mənim ətim həqiqi yemək, qanım da həqiqi içkidir. ⁵⁶ Mənim ətimdən yeyib qanımdan içən Məndə qalır, Mən də onda qalırım. ⁵⁷ Var olan Ata Məni göndərdiyi kimi, Mən də Atanın sayəsində yaşadığım kimi Məndən yeyən də Mənim sayəmdə yaşayacaq. ⁵⁸ Göydən enmiş çörək budur, ata-babalarınızın yediyi** kimi deyil. Onlar öldülər, amma bu çörəyi yeyən əbədi yaşayacaq». ⁵⁹ İsa bu sözləri Kefernahumda, sinaqoqda təlim öyrədərkən söylədi.

Şagirdlərin çoxu İsanı tərək edir

⁶⁰ Şagirdlərindən bir çoxu bu sözləri eşidəndə dedi: «Bu söz qəlizdir. Bunu kim anlaya bilər?» ⁶¹ Lakin İsa şagirdlərinin buna görə deyindiklərini duyaraq onlara dedi: «Bu söz sizi büdrədirmir? ⁶² Yaxşı, bəs Başər Oğlunun əvvəllər olduğu yerə qalxdığını görsəniz, necə? ⁶³ Həyat verən Ruhdur, cismani təbiətsiz heç faydası yoxdur. Sizə söylədiyim sözlər Ruh və həyat gətirir. ⁶⁴ Lakin sizin aranızda iman etməyənlər də var». Çünki İsa iman etməyənlərin və Ona xəyanət edəcək adamın kim olduğunu əvvəlcədən bilirdi. ⁶⁵ O dedi: «Buna görə də sizə söylədim ki, əgər Ata bir kəsə imkan verməsə, o Mənim yanıma gələ bilməz».

⁶⁶ Bunlardan sonra şagirdlərinin çoxu İsadən ayrılıb daha Onunla gəzmirdi. ⁶⁷ Onda İsa On İki şagirdə dedi: «Yoxsa siz də Məni tərək etmək istəyirsiniz?» ⁶⁸ *Şimon Peter Ona cavab verdi: «Ya Rəbb, biz kimin yanına gedək? Əbədi həyatın sözlərini söyləyən Sənsən. ⁶⁹ Biz də iman etmişik və bilirik ki, Allahın Müqəddəsi†† Sənsən». ⁷⁰ İsa onlara dedi: «Siz On İki şagirdi Mən seçmədimmi? Amma sizdən biri iblisdir». ⁷¹ O bu sözləri Şimon İskaryot oğlu Yəhuda barədə söylədi, çünki On İki şagirddən biri olduğu halda İsaya xəyanət edəcəkdi.

7

İsa Çardaqlar bayramına gedir

¹ Bu hadisələrdən sonra İsa yalnız Qalileyada gəzirdi. Yəhudi başçılarının Onu öldürməyə çalışdıqlarına görə daha Yəhudəyada gəzmək istəmirdi. ² *Yəhudilərin Çardaqlar bayramı yaxınlaşırdı. ³ Qardaşları İsaya dedi: «Buradan çıxıb Yəhudəyaya get ki, şagirdlərin də etdiyən işləri görsün. ⁴ Çünki Özünü məşhur etməyə çalışan adam heç nəyi gizlicə etməz. Sən

** **6:58** Yediyi – bəzi əlyazmalarda yediyi manna. * **6:68** Mat. 16:16; Mark 8:29; Luka 9:20 †† **6:69** Allahın Müqəddəsi – bəzi əlyazmalarda Məsih, var olan Allahın Oğlu (Mat. 16:16). * **7:2** Lev. 23:34; Qanun. 16:13

bunları edirsənsə, Özünü dünyaya tanıtdır». ⁵ Çünki qardaşları da Ona iman etmirdi. ⁶ Onda İsa onlara dedi: «Mənim vaxtım hələ gəlməyib, sizin üçünsə hər vaxt münasibdir. ⁷ Dünya sizə nifrət edə bilməz, amma Mənə nifrət edir, çünki Mən onun əməllərinin şər olduğuna şəhadət edirəm. ⁸ Siz bayrama gedin, Mənsə hələ vaxtım tamam olmadığı üçün bu bayrama getməyəcəyəm». ⁹ İsa bu sözləri söylədikdən sonra Qalileyada qaldı.

¹⁰ Ancaq Onun qardaşları bayrama gedəndən sonra O da açıq yox, gizlicə bayrama getdi. ¹¹ Yəhudi başçıları bayramda İsanı axtararaq «O haradadır?» deyirdilər. ¹² Camaat arasında Onun barəsində çoxlu dedi-qodu gəzirdi. Bəzisi «yaxşı adamdır», başqaları isə «xeyr, xalqı aldadır» deyirdi. ¹³ Lakin Yəhudi başçılarının qorxusundan heç kəs Onun barəsində açıq danışmırdı.

¹⁴ Artıq bayramın yarısı keçəndə İsa məbədə gedib təlim öyrətməyə başladı. ¹⁵ Yəhudi başçıları buna heyrətlənib dedilər: «Bu Adam yaxşı təhsil almadığı halda necə olub ki savadlıdır?» ¹⁶ İsa da onlara cavab verdi: «Öyrətdiyim təlim Mənim deyil, Məni Göndərənindir. ¹⁷ Kim Onun iradəsini yerinə yetirmək istəyirsə, təlimimin Allahdan olduğunu, yoxsa Özümdən söylədiyimi biləcək. ¹⁸ Özündən söyləyən öz izzətini axtarır, lakin Onu Göndərənə izzət axtaran Şəxs haqdır, Onda yalan olmaz. ¹⁹ Qanunu sizə Musa vermədimi? Amma heç biriniz Qanuna əməl etmirsiniz. Niyə Məni öldürməyə çalışırsınız?» ²⁰ Xalq cavab verdi: «Səndə cin var. Kim Səni öldürməyə çalışır?» ²¹ İsa onlara dedi: «Mən bir iş gördüm və hamınız buna heyrətlənirsiniz. ²² *Musa sizə sünnət etməyi buyurdu, amma Musa yox, ata-babalarınız bunun əsasını qoydu. Siz Şənbə günü də adamı sünnət edirsiniz. ²³ *Musanın Qanunu pozulmasın deyə Şənbə günü adam sünnət edilir; bəs Şənbə günü bir adamı tamam sağaltdığıma görə Mənə niyə qəzəblənirsiniz? ²⁴ Zahirə görə mühakimə etməyin, ədalətlə mühakimə edin».

İsa Məsihdirmi?

²⁵ Onda Yerusəlimlilərin bəzisi dedi: «Öldürməyə çalışdıqları Bu deyilmi? ²⁶ Budur, O açıq danışır, amma Ona bir söz demirlər. Bəlkə rəhbərlər, doğrudan da, Onun Məsih olduğunu öyrəndilər? ²⁷ Ancaq bu adamın haradan olduğunu bilirik, halbuki Məsih gələndə Onun haradan olduğunu heç kəs bilməyəcək». ²⁸ İsa məbəddə təlim öyrədərkən nida edib dedi: «Doğrudan da, Məni tanıyırsınızmı, haradan gəldiyimi

* 7:22 Yar. 17:10; Lev. 12:3

* 7:23 Yəh. 5:9

bilirsinizmi? Mən Özümdən gəlmədim, lakin Məni Göndərən haqdır. Siz Onu tanımırsınız, ²⁹ Mənsə Onu tanıyıram, çünki Ondan gəlmişəm və O Məni göndərdi». ³⁰ Bu sözlərə görə İsanı tutmağa çalışdılar, lakin heç kəs Ona toxunmadı, çünki vaxtı hələ çatmamışdı. ³¹ Ancaq xalq arasından çoxu Ona iman edib dedi: «Məsih gələndə bu Adamın etdiklərindən çox əlamət göstərəcəkmi?»

³² Fariseylər xalqın İsa haqqında belə dedi-qodu etdiyini eşitdilər. Başçı kahinlər və fariseylər Onu tutmaq üçün mühafizəçilər göndərdi. ³³ İsa dedi: «Bir az müddət də Mən sizinlə olacağam, sonra isə Məni Göndərənin yanına gedəcəyəm. ³⁴ Siz Məni axtarıb tapmayacaqsınız və Mənim olacağım yerə gələ bilməzsiz». ³⁵ Bunun cavabında Yəhudilər öz aralarında dedilər: «Bu Adam hara gedəcək ki, Onu tapa bilməyəcəyik? Yunanlar arasına səpələnmiş Yəhudilərin yanına gedib Yunanlarımı təlim öyrədəcək? ³⁶ «Siz Məni axtarıb tapmayacaqsınız və Mənim olacağım yerə siz gələ bilməzsiz» sözü ilə nə demək istəyir?»

³⁷ *Bayramın sonuncu, təntənəli günündə İsa qalxıb nida edərək dedi: «Kim susayıbsa, yanıma gəlib içsin. ³⁸ *Müqəddəs Yazılarda deyildiyi kimi, Mənə iman edənin daxilindən həyat suyu axan çaylar çıxacaq». ³⁹ Bunu Ona iman edənlərin alacaqları Ruh barədə söylədi. Ruh isə hələ yox idi, çünki İsa hələ izzətlənməmişdi.

⁴⁰ *Xalqın bir qismi bu sözləri eşidəndə «Bu, doğrudan da, gəlməli olan peyğəmbərdir» dedilər. ⁴¹ Başqaları isə «Bu, Məsihdür» söylədi, ancaq bəziləri dedi: «Nə? Məsih Qalileyadanmı gəlir? ⁴² *Məgər Müqəddəs Yazılarda deyilmir ki, Məsih Davudun nəslindən, Davudun yaşadığı Bet-Lexem kəndindən gəlir?» ⁴³ Beləcə İsa barədə xalq arasında fikir ayrılığı oldu. ⁴⁴ Bəziləri Onu tutmaq istədi, amma heç kəs Ona toxunmadı.

Yəhudi başçıların imansızlığı

⁴⁵ Buna görə də mühafizəçilər başçı kahinlərin və fariseylərin yanına qayıtdılar. Onlar mühafizəçilərdən «Niyə Onu gətirmədiniz?» deyə soruşdu. ⁴⁶ Mühafizəçilər cavab verdilər: «Hələ indiyəcən heç bir insan belə danışmayıb». ⁴⁷ Fariseylər onlara dedilər: «Yoxsa sizi də aldadıb? ⁴⁸ Gör bir rəhbər yaxud bir farisey Ona iman etdimi? ⁴⁹ Bu Qanunu bilməyən xalqa gəlincə, onlar lənətə gəlib!» ⁵⁰ *Aralarından biri –

* 7:37 Lev. 23:36

* 7:38 Sül. 18:4; Yeş. 58:11; Yez. 47:1; Zək. 14:8

* 7:40

Qanun. 18:15-18

* 7:42 2Şam. 7:12; Mik. 5:2

* 7:50 Yəh. 3:1-2

bundan qabaq* İsanın yanına gələn Nikodim onlara dedi: ⁵¹ «Qanunumuza görə, bir adama qulaq asmadan və nə etdiyini bilmədən onu mühakimə etmək doğrudurmu?» ⁵² Onlar Nikodimə dedi: «Bəlkə sən də Qalileyadansan? Araşdırsan, görərsən ki, Qalileyadan peyğəmbər çıxmaz».

İsa və zinakar qadın

⁵³ Bundan sonra hər kəs öz evinə getdi.

8

¹ Lakin İsa Zeytun dağına getdi. ² Səhər tezdən yenə məbədə gəldi. Bütün xalq Onun yanına toplaşdı, O da oturub onlara təlim öyrətməyə başladı. ³ İlahiyatçılar və fariseylər zina üstündə tutulmuş bir qadını oraya gətirdilər. Onu ortaya çıxarıb ⁴ İsayə dedilər: «Müəllim, bu qadın zina edərkən əməlində yaxalandı. ⁵ *Qanunda Musa bizə əmr edib ki, belələrini daşqalaq edək. Bəs Sən nə deyirsən?» ⁶ Bunu İsanı sınamaq üçün deyirdilər, Onu ittiham etmək üçün bəhanə axtarırdılar. Amma İsa əyilib barmağı ilə yerə yazı yazmağa başladı. ⁷ Ondan təkrar soruşduqları zaman dikəlib onlara dedi: «Sizdən kim günahsızdırsa, qadına birinci daş atsın». ⁸ Sonra yenə əyilib yerə yazı yazdı. ⁹ Bu sözləri eşidənlər başda ağsaqqallar olmaqla bir-bir oradan uzaqlaşdılar. İsanı tək qoydular, qadın da ortada idi. ¹⁰ İsa dikəlib ona dedi: «Qadın, onlar hara getdilər? Bəs heç kim səni məhkum etmədi?» ¹¹ Qadın «heç kim, Ağsa» dedi. Onda İsa dedi: «Mən də səni məhkum etmirəm, get, daha günah etmə».*

Doğru şəhadət

¹² *Sonra İsa yenə xalqa dedi: «Dünyanın nuru Mənəm. Mənim ardımca gələn heç vaxt qaranlıqda gəzməyəcək, həyat nuruna malik olacaq». ¹³ *Fariseylər Ona dedilər: «Sən Öz barəndə şəhadət edirsən, Sənin şəhadətin etibarlı deyil». ¹⁴ İsa onlara cavab verdi: «Mən Öz barəndə şəhadət etsəm də, şəhadətim etibarlıdır, çünki haradan gəlib hara gedəcəyimi bilirəm. Sizsə Mənim haradan gəlib hara gedəcəyimi bilmirsiniz. ¹⁵ Siz bəşər qaydalarına görə mühakimə edirsiniz, Mənsə heç kəsi mühakimə etmirəm. ¹⁶ Mən mühakimə etsəm də, verdiyim hökm doğrudur, çünki tək deyiləm, Məni göndərən Ata da Mənimlədir. ¹⁷ *Sizin Qanununuzda da yazılıb ki, iki nəfərin şəhadəti etibarlıdır. ¹⁸ Mən Öz barəndə şəhadət

* **7:50** Bundan qabaq – bəzi əlyazmalarda gecə ikən. * **8:5** Lev. 20:10; Qanun.

22:22-24 * **8:11** Ən qədim yunan əlyazmalarında bu ayələr yoxdur. * **8:12**

Mat. 5:14; Yəh. 9:5 * **8:13** Yəh. 5:31 * **8:17** Qanun. 17:6; 19:15

edirəm, Məni göndərən Ata da Mənim barəmdə şəhadət edir». 19 Onda İsadən soruşdular: «Atan haradadır?» İsa cavab verdi: «Siz nə Məni, nə də Atamı tanıyırsınız. Əgər Məni tanısaydınız, Atamı da tanıyardınız». 20 İsa bu sözləri məbəddə, nəzir qutuları olan yerdə təlim öyrədərkən söylədi. Heç kəs də Onu tutmadı, çünki vaxtı hələ gəlməmişdi.

21 Sonra İsa yenə onlara dedi: «Mən çixıb gedirəm, siz Məni axtaracaqsınız və öz günahınız içində öləcəksiniz. Siz Mənim gedəcəyim yerə gələ bilməzsiniz». 22 Onda Yəhudilər dedilər: «Məgər O Özünü öldürəcək ki, “siz Mənim gedəcəyim yerə gələ bilməzsiniz” deyir?» 23 İsa onlara dedi: «Siz aşağıdansınız, Mən yuxarıdanam, siz bu dünyadansınız, Mənsə bu dünyadan deyiləm. 24 Buna görə də sizə “günahlarınız içində öləcəksiniz” dedim. Əgər inanmasanız ki, Mən Oyam, günahlarınız içində öləcəksiniz». 25 Onda «Sən Kimsən?» deyə İsadən soruşdular. İsa onlara dedi: «Əvvəlcədən sizə nə söyləyirəmsə, Oyam. 26 Sizin barənizdə söyləyəcəyim və mühakimə edəcəyim çox şeylər var. Lakin Məni göndərən haqdır və Mən Ondan eşitdiklərimi dünyaya söyləyirəm». 27 İsanın onlara Ata barədə danışdığını anlamadılar. 28 Onda İsa dedi: «Bəşər Oğlunu yuxarı qaldırdığınız vaxt biləcəksiniz ki, Mən Oyam və Özümdən bir şey etmirəm, ancaq Ata Mənə necə öyrədibsə, o cür danışıram. 29 Məni Göndərən Mənimlədir. O Məni tək qoymadı, çünki Mən daim Onun xoşuna gələnləri edirəm». 30 İsa bu sözləri söylədiyi zaman bir çox adam Ona iman etdi.

İbrahim övladları və iblis övladları

31 O zaman İsa Ona inanmış Yəhudilərə dedi: «Əgər siz Mənim sözümə sadıq qalsanız, həqiqətən, Mənim şagirdlərimsiniz. 32 Onda siz həqiqəti biləcəksiniz və həqiqət sizi azad edəcək». 33 *Yəhudilər İsaya cavab verdilər: «Biz İbrahimin nəslindənik, heç kəsə heç vaxt kölə olmamışıq. Bəs Sən niyə “azad olacaqsınız” deyirsən?» 34 İsa onlara dedi: «Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: günah edən hər kəs günahın köləsidir. 35 Kölə evdə daim qalmaz, oğulsa daim qalar. 36 Buna görə də əgər Oğul sizi azad etsə, həqiqətən də, azad olacaqsınız. 37 İbrahimin nəslindən olduğunuzu bilirəm, ancaq bununla belə, Məni öldürməyə çalışırsınız. Çünki Mənim sözümlə sizin ürəyinizdə yer tapmır. 38 Mən Atanın yanında gördüklərimi söyləyirəm, sizsə öz atanızdan eşitdiklərinizi† yerinə yetirirsiniz».

* 8:33 Mat. 3:9; Luka 3:8 † 8:38 Atanızdan eşitdiklərinizi – bəzi əlyazmalarda atanızın yanında gördüklərinizi.

³⁹ Onlar İsanın cavabında «bizim atamız İbrahimdir» dedilər. İsa onlara dedi: «İbrahimin övladları olsaydınız, İbrahimin etdiyi əməlləri edərdiniz. ⁴⁰ Sizsə indi Məni – Allahdan eşitdiyi həqiqəti sizə söyləyən Adamı öldürməyə çalışırsınız. İbrahim belə etmədi. ⁴¹ Siz öz atanızın əməllərini edirsiniz». Ona dedilər: «Biz zinadan doğulmamışıq, bizim bir Atamız var, O da Allahdır». ⁴² İsa onlara dedi: «Əgər Allah sizin Atanız olsaydı, Məni sevardınız, çünki Mən Allahdan çıxıb gəlmişəm və indi buradayam. Mən Özümdən gəlmədim, lakin O Məni göndərdi. ⁴³ Söylədiyimi niyə anlamırsınız? Çünki Mənim sözümü dinləyə bilmirsiniz. ⁴⁴ Siz atanız iblisdənsiniz və atanızın arzularını yerinə yetirmək istəyirsiniz. O, başlanğıcdan qatil idi və həqiqətə sadıq qalmadı, çünki onda həqiqət yoxdur. Yalan söyləyəndə öz xasiyyətinə görə söyləyir, çünki yalançıdır və yalanın atasıdır. ⁴⁵ Mənsə həqiqəti söylədiyim üçün siz Mənə inanmırsınız. ⁴⁶ Sizdən kim sübut edə ki, Mən bir günah etmişəm? Mən həqiqəti söyləyirəmsə, niyə Mənə inanmırsınız? ⁴⁷ Allahdan olan şəxs Allahın sözlərini dinləyər. Sizsə dinləmirsiniz, çünki Allahdan deyilsiniz».

İsanın izzəti

⁴⁸ Yəhudilər cavabında Ona dedilər: «Sən Samariyalısan və Səndə cin var. Məgər doğru demirikmi?» ⁴⁹ İsa cavab verdi: «Məndə cin yoxdur, amma Atama hörmət edirəm, sizsə Məni hörmətdən salırsınız. ⁵⁰ Mən Özümə izzət axtarmıram, Mənə izzət axtaran və bu işi mühakimə edən Biri var. ⁵¹ Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: kim Mənim sözümə riayət edərsə, heç vaxt ölüm görməyəcək». ⁵² Yəhudilər Ona dedilər: «İndi bildik ki, Səndə cin var. İbrahim də öldü, peyğəmbərlər də. Amma Sən “kim Mənim sözümə riayət edərsə, heç vaxt ölməyəcək” deyirsən. ⁵³ Yoxsa Sən atamız İbrahimdən də üstünsən? O da öldü, peyğəmbərlər də. Axı Sən Özünü kim sayırsan?» ⁵⁴ İsa cavab verdi: «Əgər Mən Özümü izzətləndirirəmsə, Mənim izzətim heçdir, amma Məni izzətləndirən Atamdır. Siz Onun barəsində “Allahımızdır” deyirsiniz, ⁵⁵ lakin Onu tanımırsınız. Mənsə Onu tanıyıram. Əgər “Onu tanımıram” desəydim, sizin kimi yalançı olardım. Lakin Mən Onu tanıyıram və sözünə riayət edirəm. ⁵⁶ Atanız İbrahim Mənim günümü görəcəyi üçün şad oldu, görüb sevindi». ⁵⁷ Buna görə Yəhudilər Ona dedilər: «Sənin heç əlli yaşın yoxdur, İbrahimi necə görmüsən?» ⁵⁸ *İsa onlara dedi: «Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: İbrahim olmazdan qabaq Var Olan Mənəm». ⁵⁹ O zaman İsanı daşqalaq

* 8:58 Çix. 3:14; Yəh. 1:1; 8:24,28; Vəhy 1:4-6,8

etmək üçün yerdən daş götürdülər, ancaq İsa gizləndi və məbəddən çıxdı.†

9

Kor adamın sağalması

1 İsa yolla gedərkən anadangəlmə kor bir adam gördü. 2 Şagirdləri Ondan soruşdu: «Rabbi, kim günah etdi ki, bu adam kor doğuldu: özü, yoxsa ata-anası?» 3 İsa cavab verdi: «Nə özü günah etdi, nə də ata-anası. Amma Allahın işləri onun həyatında görünsün deyə belə oldu. 4 Nə qədər ki gündüzdür, Məni Göndərənin işlərini görməliyik.* Tezliklə gecə gəlir, o zaman heç kim işləyə bilməz. 5 *Dünyada olduğum müddətdə dünyanın nuru Mənəm». 6 Bu sözləri deyəndən sonra yerə tüpürdü, tüpürcəklə palçıq düzəltdi və palçığı kor adamın gözlərinə sürtdü. 7 Sonra ona dedi: «Get, Şiloah hovuzunda yuyun». «Şiloah» «göndərilmiş» deməkdir. O da gedib yuyundu və gözləri açılmış halda qayıtdı. 8 Qonşuları və əvvəllər onu bir dilənçi kimi† tanıyanlar deyirdilər: «Əvvəllər oturub dilənən adam bu deyilmə?» 9 Bəzisi «odur» dedi, bəzisi «xeyr, amma ona oxşayır» dedi. Özü isə «mənəm» dedi. 10 Ondən «Elə isə gözlərin necə açıldı?» deyə soruşdular. 11 O cavab verdi: «İsa deyilən Adam palçıq düzəldib gözlərimə sürtdü və mənə “Şiloah hovuzuna get, yuyun” dedi, mən də gedib yuyundum və gözlərim açıldı». 12 Ondən «Bəs İsa haradadır?» deyə soruşdular. O isə «bilmirəm» dedi.

Farisəylərin istintaqı

13 Əvvəllər kor olan adamı farisəylərin yanına apardılar. 14 İsanın palçıq düzəldib onun gözlərini açdığı gün Şənbə günü idi. 15 Farisəylər o adamdan gözlərinin necə açıldığını soruşdular. O adam da onlara dedi: «O mənim gözlərimə palçıq qoydu, mən də yuyundum və indi görürəm». 16 Onda farisəylərdən bəzisi dedi: «Bu Adam Allahdan gəlməyib, çünki Şənbə gününə riayət etmir». Başqaları isə dedi: «Günahkar adam belə əlamətləri necə göstərə bilər?» Onların arasında fikir ayrılığı düşdü. 17 Onda yenə kor adamdan soruşdular: «Bəs sən bu Adam barədə nə deyirsən? Axı O sənin gözlərini açdı». Kor adam «O, peyğəmbərdir» dedi.

18 Yəhudi başçıları gözləri açılmış adamın ata-anasını çağırmaıncə onun kor olub gözləri açıldığına inanmadılar. 19 Ata-anasından soruşdular: «Kor doğulduğunu söylədiyiniz

† 8:59 Məbəddən çıxdı – bəzi əlyazmalarda onların arasından keçərək məbəddən çıxdı. Sonra yoluna davam etdi. * 9:4 Görməliyik – bəzi əlyazmalarda görməliyəm.

* 9:5 Mat. 5:14; Yəh. 8:12 † 9:8 Bir dilənçi kimi – bəzi əlyazmalarda kor olanda.

oğlunuz budurmu? Elə isə necə olur ki, indi görür?»²⁰ Ata-anası dedi: «Bilirik ki, bu bizim oğlumuzdur və kor doğulub.²¹ Ancaq bilmirik ki, indi necə görür ya gözlərini kim açıb. Özündən soruşun. Həddi-bülüğa çatıb, qoy özü barədə özü danışsın». ²² Ata-anası Yəhudi başçılarından qorxduqları üçün bu sözləri söylədilər, çünki Yəhudi başçıları artıq qərara almışdılar ki, İsanın Məsih olduğunu iqrar edən hər kəs sinaqoqdan qovulsun. ²³ Buna görə də o adamın ata-anası «həddi-bülüğa çatıb, özündən soruşun» dedi.

²⁴ Yəhudi başçıları əvvəllər kor olan adamı ikinci dəfə çağırıb ona dedilər: «Allahın izzəti naminə doğru söylə. Biz bu Adamın günahkar olduğunu bilirik». ²⁵ O da cavab verdi: «O Adamın günahkar olub-olmadığını bilmirəm. Bir şeyi bilirəm ki, əvvəl kor idim, amma indi görürəm». ²⁶ Ondən soruşdular: «O sənə nə etdi? Gözlərini necə açdı?» ²⁷ Onlara cavab verdi: «İndicə sizə söylədim, amma qulaq asmadınız. Niyə bunu yenə eşitmək istəyirsiniz? Bəlkə siz də Onun şagirdi olmaq istəyirsiniz?» ²⁸ Onu söyüb dedilər: «Onun şagirdi sənsən, bizsə Musanın şagirdləriyik. ²⁹ Biz Allahın Musa ilə danışdığını bilirik, bu Adamınsa haradan gəldiyini bilmirik». ³⁰ O adam onlara dedi: «Qəribədir ki, siz Onun haradan gəldiyini bilmirsiniz, amma O mənim gözlərimi açdı. ³¹ Allahın günahkarlara qulaq asmadığını bilirik, lakin mömin olub Allahın iradəsinə əməl edən adama Allah qulaq asır. ³² Əzəldən bəri eşidilməyib ki, kimsə anadangəlmə kor bir adamın gözlərini açsın. ³³ Əgər bu Adam Allahdan gəlməsəydi, heç nə edə bilməzdi». ³⁴ Onlar o adama cavab verdilər: «Başdan-ayağa günah içində doğuldun. İndi sənmi bizə dərs verirsən?» Onda onu bayıra atdılar.

Ruhani korluq

³⁵ O adamı bayıra atdıqlarını İsa eşitdi və onu tapıb dedi: «Sən Bəşər Oğluna† iman edirsənmi?» ³⁶ O soruşdu: «Ağa, O kimdir ki, Ona iman edim?» ³⁷ İsa ona dedi: «İndi gördüyün və sənənlə danışan Adam Odur». ³⁸ O da «ya Rəbb, iman edirəm» dedi və İsayə səcdə etdi. ³⁹ İsa dedi: «Mühakimə etmək üçün bu dünyaya gəldim ki, qoy görməyənlər görsün, görənlərsə kor olsun».

⁴⁰ Onun yanında olan bəzi fariseylər bu sözləri eşidib «Yoxsa biz də koruq?» deyə Ondən soruşdular. ⁴¹ İsa onlara dedi: «Əgər kor olsaydınız, günahınız olmazdı. Amma indi “görürük” dediyiniz üçün günahınız üstünüzdə qalır.

10

Yaxşı çoban

† 9:35 Bəşər Oğluna – bəzi əlyazmalarda Allahın Oğluna.

¹ Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: qoyun ağılına qapıdan girməyib başqa yerdən aşan oğru və quldurdu. ² Amma qapıdan girən qoyunların çobanıdır. ³ Keşikçi qapını onun üzünə açar və qoyunlar onun səsinə qulaq asar. O da öz qoyunlarını adları ilə çağırır və onları çölə çıxarar. ⁴ Öz qoyunlarının hamısını çölə çıxarandan sonra onların önündə gedər və qoyunlar da ardınca gedər, çünki onun səsinə tanıyırlar. ⁵ Amma yad adamın ardınca getməzlər, ondan qaçarlar, çünki yad adamların səsinə tanımazlar». ⁶ İsa bu məsəli onlara söylədi, amma onlar İsanın sözlərinin mənasını anlamadılar.

⁷ İsa yenə onlara dedi: «Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: qoyunların qapısı Mənəm. ⁸ Məndən əvvəl gələnlərin hamısı oğru və quldur idi, amma qoyunlar onlara qulaq asmadı. ⁹ Qapı Mənəm, kim Məndən girərsə, xilas olar, girib-çıxar və özünə otlaq tapar. ¹⁰ Oğru yalnız qarət etmək, öldürmək və tələf etmək üçün gəlir. Mənsə gəldim ki, onlar həyata, bol həyata malik olsun. ¹¹ Yaxşı çoban Mənəm, yaxşı çoban qoyunlar uğrunda canını qurban verir. ¹² Qoyunların çobanı olmayan muzdur isə canavarın gəldiyini görəndə onları atıb qaçar, çünki qoyunların sahibi deyil. Canavar da onları qapıb pərənpərənlər salar. ¹³ Muzdur qaçar, çünki muzdurdu, qoyunlar üçün qayğı çəkməz. ¹⁴⁻¹⁵ *Yaxşı çoban Mənəm. Necə ki Ata Məni tanıyır və Mən Atanı tanıyıram, eləcə də özümünküləri tanıyıram, özümünkülər də Məni tanıyır. Mən quzular uğrunda canımı qurban verirəm. ¹⁶ Bu ağıldan olmayan başqa quzularım var ki, onları da gətirməliyəm. Onlar da səsimi eşidəcək, beləcə tək sürü, tək çoban olacaq.

¹⁷ Buna görə də Ata Məni sevir, çünki Mən canımı qurban verirəm ki, sonra onu geri alım. ¹⁸ Canımı Məndən heç kəs ala bilməz, amma onu Özüm verirəm. Onu verməyə də, sonra geri almağa da ixtiyarım var. Bu əmri Atamdan almışam».

¹⁹ Bu sözlər üstündə Yəhudilər arasında yenə fikir ayrılığı düşdü. ²⁰ Onların çoxu dedi: «Onda cin var, dəlidir. Niyə Ona qulaq asırsınız?» ²¹ Başqaları isə dedilər: «Bunlar cinə tutulmuş adamın sözləri deyil. Cin heç kor adamın gözlərini açma bilərmi?»

Yəhudilərin İsa ilə mübahisəsi

²² O vaxt Yerusəlimdə Təqdis bayramı keçirilirdi. Qış idi. ²³ İsa məbədin həyatində olan Süleymanın eyvanında gəzirdi. ²⁴ Yəhudilər İsanın ətrafına yığılıb Ona dedilər: «Nə vaxta qədər ürəyimizi intizarda saxlayacaqsan? Əgər Sən Məsihsənsə, bizə açıq söylə». ²⁵ İsa onlara cavab verdi: «Sizə söylədim, ancaq

* 10:14-15 Mat. 11:27; Luka 10:22

buna inanmırsınız. Atamın adı ilə gördüyüm işlər Mənim barəmdə şahadət edir. ²⁶ Amma siz inanmırsınız, çünki* Mənim quzularımdan deyilsiniz. ²⁷ Quzularım səsimi eşidir, Mən də onları tanıyıram və Mənim ardımca gəlirlər. ²⁸ Mən onlara əbədi həyat verirəm. Onlar heç vaxt həlak olmayacaq və heç kim onları əlimdən qapmayacaq. ²⁹ Onları Mənə verən Atam hamıdan böyükdür. Onları heç kim Atanın əlindən qapa bilməz. ³⁰ Mən və Ata birlik».

³¹ Yəhudilər yenə yerdən daş götürdülər ki, Onu daşqalaq etsinlər. ³² İsa onlara dedi: «Sizə Atadan gələn çoxlu yaxşı iş göstərdim. Siz bunların hansına görə Məni daşqalaq etmək istəyirsiniz?» ³³ *Yəhudilər Ona cavab verdilər: «Səni yaxşı işinə görə deyil, insan olduğun halda Özünü Allah sayaraq küfr etdiyinə görə daşqalaq edirik». ³⁴ *İsa onlara dedi: «Məgər sizin öz Qanununuzda yazılmayıb ki, “demişəm: «Siz allahlarsınız»?” ³⁵ Allah Öz kəlamını göndərdiyi adamlara “allahlarsınız” deyir. Müqəddəs Yazı ki pozula bilməz. ³⁶ Bəs siz niyə “Allahın Oğluyam” dediyim üçün Mənə – Atanın təqdis edib dünyaya göndərdiyi Şəxsə “küfr edirsən” deyirsiniz? ³⁷ Əgər Atamın işlərini görmürəmsə, Mənə inanmayın. ³⁸ Amma bu işləri görürəmsə, Mənə inanmasanız da, bunlara inanın. Onda Atanın Məndə, Mənim də Atada olduğumu anlayıb bilərsiniz». ³⁹ Onlar yenə İsanı tutmağa çalışdı, amma O, əllərindən sıyrılib çıxdı.

⁴⁰ *İsa yenə İordanın o biri sahilinə, Yəhyanın əvvəllər vəftiz etdiyi yerə getdi və orada qaldı. ⁴¹ Çoxlu adam Onun yanına gəlib dedi: «Yəhya heç bir əlamət göstərməsə də, onun bu Adam barədə dediyi bütün sözlər doğru çıxdı». ⁴² Bir çox adam da orada İsayə iman etdi.

11

İsa ölən Lazarı dirildir

¹ *Lazar adlı bir adam xəstələnmişdi. O, Məryəmlə bacısı Martanın yaşadığı Bet-Anya kəndindən idi. ² *Rəbbin üzərinə ətirli yağ çəkib ayaqlarını saçları ilə silən həmin Məryəm idi. Xəstələnən Lazar onun qardaşı idi. ³ Bu səbəbdən iki bacı «ya Rəbb, sevdiyin adam xəstədir» deyərək İsayə xəbər göndərdi. ⁴ İsa bunu eşidib dedi: «Bu xəstəliyin nəticəsi ölüm yox, Allahın izzəti və Allah Oğlunun bununla izzət qazanması olacaq».

⁵ İsa Martanı, onun bacısını və Lazarı sevirdi. ⁶ Buna görə də Lazarın xəstələndiyini eşidəndə olduğu yerdə daha iki

* **10:26** Çünki – bəzi əlyazmalarda çünki sizə dediyim kimi. * **10:33** Lev. 24:16

* **10:34** Zəb. 82:6 * **10:40** Yəh. 1:28 * **11:1** Luka 10:38-39 * **11:2** Yəh. 12:3

gün qaldı. ⁷ Sonra isə şagirdlərə «yənə Yəhudeyaya gedək» dedi. ⁸ Şagirdlər Ona dedilər: «Rabbi, oradakı Yəhudilər bir az əvvəl Səni daşqalaq etməyə çalışırdı. Sən yenə də oraya qayıdırsan?» ⁹ İsa cavab verdi: «Gündə on iki saat yoxdurmu? Kim gündüz vaxtı gəzərsə, büdrəməz, çünki bu dünyanın nurunu görür. ¹⁰ Lakin kim gecə vaxtı gəzərsə, büdrəyər, çünki daxilində nur yoxdur». ¹¹ İsa bu sözləri söylədikdən sonra onlara dedi: «Dostumuz Lazar uyuyub. Mən onu oyatmaq üçün gedirəm». ¹² Onda şagirdlər Ona dedilər: «Əgər uyuyubsa, sağalacaq». ¹³ İsa onun ölümü barədə danışıbmışdı, amma onlar elə bildilər ki, yuxuya getdiyini söyləyib. ¹⁴ Onda İsa onlara açıqca dedi: «Lazar ölüb. ¹⁵ Mən də sizin uğrunuzda, iman etməyiniz üçün orada olmadığımıza sevinirəm. Amma gəlin onun yanına gedək». ¹⁶ «Əkiz» adlanan Tomas o biri şagirdlərə dedi: «Biz də gedək ki, Onunla ölək».

¹⁷ İsa gəlib Lazarın artıq dörd gündən bəri qəbirdə olduğunu bildi. ¹⁸ Bet-Anya ilə Yerusəlim arasında on beş stadi* məsafə var idi. ¹⁹ Bir çox Yəhudi Marta və Məryəm qardaşlarının ölümünə görə təsəlli verməyə gəlmişdi. ²⁰ Marta İsanın gəldiyini eşidəndə Onu qarşılamağa çıxdı, ancaq Məryəm evdə oturmuşdu. ²¹ Marta İsaya dedi: «Ya Rəbb, əgər Sən burada olsaydın, qardaşım ölməzdi. ²² Ancaq bilirəm ki, Sən indi də Allahdan nə diləsən, O Sənə verəcək». ²³ İsa ona «qardaşın diriləcək» dedi. ²⁴ Marta Ona dedi: «Bilirəm ki, dirilmə zamanı, son gündə o da diriləcək». ²⁵ İsa ona dedi: «Dirilmə və həyat Mənəm. Mənə iman edən ölsə də, yaşayar, ²⁶ yaşayıb Mənə iman edən də heç vaxt ölməz. Buna inanırsanmı?» ²⁷ Marta Ona cavab verdi: «Bəli, ya Rəbb, inanıram ki, dünyaya gəlməli olan Allahın Oğlu Məsih Sənsən».

²⁸ Marta bunu söylədikdən sonra gedib bacısı Məryəmi gizlicə çağırdı və dedi: «Müəllim buradadır, səni çağırır». ²⁹ Məryəm bunu eşidən kimi tez qalxıb İsanın yanına getdi. ³⁰ İsa hələ kəndə girməyib Martanın Onu qarşılacağı yerdə qalmışdı. ³¹ Məryəmlə birgə evdə olan və ona təsəlli verən Yəhudilər qadının tez qalxıb bayıra çıxdığını görəndə elə bildilər ki, ağlamaq üçün qəbirin yanına gedir. Buna görə də onun ardınca getdilər. ³² Məryəm İsanın olduğu yerə gəlib Onu gördü və ayaqlarına düşüb dedi: «Ya Rəbb, əgər Sən burada olsaydın, qardaşım ölməzdi». ³³ İsa onun və yanında gələn Yəhudilərin ağladığını görəndə əhvalı pozuldu və təlaşa düşdü. ³⁴ İsa onlardan «Mərhumu haraya qoymusunuz?» deyə soruşdu. Ona «Ağa, gəl bax» dedilər. ³⁵ İsa ağladı. ³⁶ Onda

* 11:18 On beş stadi – təqribən 3 km.

Yəhudilər «Bax onu necə də sevirmiş!» söylədilər. ³⁷ Lakin onlardan bəzisi dedi: «Korun gözlərini açan bu Şəxs bir şey edə bilməzdi ki, bu adam ölməsin?»

³⁸ O zaman İsa yenə əhvalı pozulmuş halda qəbirin yanına gəldi. Qəbir bir mağara idi və ağzına daş qoyulmuşdu. ³⁹ İsa «daşı götürün» dedi. Mərhumun bacısı Marta Ona dedi: «Ya Rəbb, artıq iylənib, çünki öldüyü dörd gündür». ⁴⁰ İsa dedi: «Axı Mən sənə söyləmədimmi, iman etsən, Allahın izzətini görəcəksən?» ⁴¹ Beləcə daşı† götürdülər. İsa da başını yuxarı qaldıraraq dedi: «Ey Ata, Məni eşitdiyən üçün Sənə şükür edirəm. ⁴² Bilirəm ki, Məni həmişə eşidirsən. Lakin bunu ətrafımda duran xalq üçün söylədim ki, Məni Sən göndərdiyinə inansınlar». ⁴³ Bu sözləri söylədikdən sonra «Lazar, bayıra çıx!» deyərək bərkdən qışqırdı. ⁴⁴ Ölü də bayıra çıxdı. Onun əl-ayağı sarğılarla və üzü dəsmalla bağlanmışdı. İsa onlara «onu açın və buraxın getsin» dedi.

⁴⁵ Onda Məryəmin yanına gələn və İsanın nə etdiyini görənlər Yəhudilərin bir çoxu Ona iman etdi. ⁴⁶ Lakin onlardan bəzisi farisylərin yanına gedib İsanın nə etdiyini onlara danışdı.

Farisylərin İsanı öldürmək niyyətləri

(Mat. 26:1-5; Mark 14:1-2; Luka 22:1-2)

⁴⁷ Onda başçı kahinlər və farisylər Ali Şurani toplayıb dedilər: «Nə edək? Bu Adam çoxlu əlamət göstərir. ⁴⁸ Əgər Ona mane olmasaq, hamı Ona iman edəcək. Romalılar da gəlib məbədimizi və millətimizi məhv edəcək». ⁴⁹ Orada olanlardan biri, həmin il baş kahin olan Qayafa onlara dedi: «Siz heç nə bilmirsiniz. ⁵⁰ Başa düşmürsünüz ki, bütün bu millətin məhv olmağındansa bir Adamın xalq uğrunda ölməsi sizin üçün‡ daha yaxşıdır?» ⁵¹ O bu sözləri özündən söyləmədi, lakin o il baş kahin olduğu üçün peyğəmbərlik edib xəbər verdi ki, İsa bu millətin uğrunda – ⁵² təkcə millətin uğrunda deyil, Allahın hər tərəfə səpələnmiş övladlarını bir yerə toplamaq üçün öləcək. ⁵³ Beləcə o gündən etibarən İsanı öldürməyi qərara aldılar.

⁵⁴ Buna görə də İsa daha Yəhudilərin arasında açıq gəzmirdi. Oradan çöllüyə yaxın diyara, Efrayim adlanan şəhərə getdi və şagirdlərlə orada qaldı.

⁵⁵ Yəhudilərin Pasxa bayramı yaxınlaşırdı. Çoxlu adam paklanmaq üçün Pasxadan qabaq kəndlərdən Yerusəlimə getdi. ⁵⁶ Onlar İsanı axtarırdılar və məbəddə dayanıb birbirlərinə deyirdilər: «Necə fikirləşirsiniz? O, bayrama heç gəlməyəcəkmi?» ⁵⁷ Başçı kahinlər və farisylər Onu tutmaq

† 11:41 Daşı – bəzi əlyazmalarda ölünün yatdığı yerdə olan daşı. ‡ 11:50 Sizin üçün – bəzi əlyazmalarda bizim üçün.

məqsədi ilə «harada olduğunu kim bilirsə, göstərsin» deyə əmr vermişdilər.

12

Məryəmin İsayə hədiyyəsi
(Mat. 26:6-13; Mark 14:3-9)

¹ Pasxadan altı gün əvvəl İsa Bet-Anyaya gəldi. İsanın ölümlər arasından diriltiyi Lazar da orada idi. ² Orada İsanın şərəfinə ziyafət verdilər. Marta xidmət edirdi. Lazar da İsa ilə birgə süfrə arxasında oturanların arasında idi. ³ *Məryəm isə bir litra* çox qiymətli xalis nard yağını götürərək İsanın ayaqlarına çəkib onları saçları ilə sildi. Yağın ətri evi bürüdü. ⁴ Lakin İsanın şagirdlərindən biri, Ona xəyanət edəcək Yəhuda İskaryot dedi: ⁵ «Nə üçün bu ətir üç yüz dinara satılıb yoxsullara verilmədi?» ⁶ Bu sözü yoxsulların qayğısına qaldığı üçün deyil, oğru olduğuna görə söylədi, çünki özündə olan pul qutusuna qoyulanların bir hissəsini oğurlayırdı. ⁷ Onda İsa dedi: «Qadını rahat burax, qoy bunu Mənim dəfn günüm üçün saxlasın. ⁸ *Çünki yoxsullar həmişə sizin yanınızdadır, Mənsə həmişə yanınızda olmayacağam».

⁹ Yəhudilərdən böyük bir kütlə İsanın orada olduğunu öyrənəndə həm İsayə görə, həm də Onun ölümlər arasından diriltiyi Lazarı görmək üçün oraya gəldi. ¹⁰ Onda başçı kahinlər öz aralarında Lazarı da öldürməyi qərara aldılar. ¹¹ Çünki Lazara görə çoxlu Yəhudi gedib İsayə iman edirdi.

İsanın Yerusəlimə daxil olması
(Mat. 21:1-11; Mark 11:1-11; Luka 19:28-40)

¹² Ertəsi gün bayrama gələn böyük kütlə İsanın Yerusəlimə gələcəyini eşidəndə ¹³ *xurma budaqları götürərək Onu qarşılamağa çıxdı. Onlar

«Hosanna!†

Rəbbin ismi ilə gələn İsrailin Padşahına alqış olsun!»

deyə qışqırırdı. ¹⁴ İsa bir sığa tapıb belinə mindi. Necə ki yazılıb:

¹⁵ *«Ey Sion qızı,‡ qorxma.

Bax Padşahın bir sığaya minib gəlir».

¹⁶ Şagirdləri o zaman bu şeyləri anlamadılar. Lakin İsa izzətlənəndən sonra barəsində bunun yazıldığını və xalqın Ona nə etdiyini yada saldılar. ¹⁷ İsanın Lazarı qəbirdən çağırıb ölümlər arasından diriltiyi zaman Onun yanında olan camaat

* 12:3 Luka 7:37-38 * 12:3 Bir litra – təqribən 300 qr. * 12:8 Qanun. 15:11

* 12:13 Zəb. 118:25-26 † 12:13 Hosanna – ibrani dilində xilas et. Nida kimi işlənir.

* 12:15 Zək. 9:9 ‡ 12:15 Sion qızı – yəni Yerusəlim əhalisi.

buna şahid idi. ¹⁸ Xalq İsanın bu əlaməti göstərdiyini eşitmişdi, buna görə də Onu qarşılamağa çıxdı. ¹⁹ Bu səbəbdən farisələr bir-birlərinə dedilər: «Baxın əlinizdən bir iş gəlmir. Artıq ələm Onun ardınca getdi».

İsa öləcəyini əvvəlcədən bildirir

²⁰ Bayramda Yerusəlimə ibadətə gələnlər arasında bəzi Yunanlar da var idi. ²¹ Onlar Qalileyanın Bet-Sayda şəhərindən olan Filipin yanına gəlib «ağa, biz İsanı görmək istəyirik» deyərək ondan xahiş etdilər. ²² Filip gəlib Andreyə söylədi, Andrey və Filip də birgə gəlib İsayə xəbər verdilər. ²³ İsa cavabında dedi: «Bəşər Oğlunun izzətlənmək vaxtı gəldi. ²⁴ Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: əgər bir buğda dənəsi torpağa düşüb ölmürsə, tək qalır, amma ölürsə, çoxlu məhsul verir. ²⁵ *Öz canını sevən kəs onu itirər, bu dünyada canı üçün qayğı çəkməyənsə onu əbədi həyat üçün qoruyar. ²⁶ Kim Mənə xidmət etmək istəsə, ardımca gəlsin. Mən harada olacağamsa, Mənim xidmətçim də orada olacaq. Kim Mənə xidmət etsə, Ata ona hörmət edəcək.

²⁷ İndi ürəyim təlaş keçirir. Nə deyim? “Ey Ata, Məni bu andan xilas et” deyimmə? Lakin Mən elə bu an üçün gəldim. ²⁸ Ey Ata, Öz adını izzətləndir!» Bunun cavabında göydən «Öz adımı izzətləndirdim, yenə də izzətləndirəcəyəm» deyərək bir səs gəldi. ²⁹ Orada duran xalqın bir qismi «göy guruldadı» dedi, başqaları isə «Onunla bir mələk danışdı» söylədi. ³⁰ İsa cavab verdi: «Bu səs Mənim üçün deyil, sizin üçün gəldi. ³¹ İndi isə bu dünyaya hökm veriləcək və bu dünyanın hökmdarı Şeytan atılacaq. ³² Mən yerdən yuxarı qaldırılsam, bütün insanları Özümə cəzb edəcəyəm». ³³ İsa bu sözü söyləməklə necə bir ölümlə öləcəyinə işarə etdi. ³⁴ *Xalq Onun cavabında dedi: «Qanundan eşitdiyimizə görə Məsih əbədi qalacaq. Bəs Sən niyə “Bəşər Oğlu yuxarı qaldırılmalıdır” deyirsən? Bu Bəşər Oğlu kimdir?» ³⁵ Onda İsa onlara dedi: «Qısa bir müddət də nur sizin aranızda olacaq. Nurunuz olarkən gəzin ki, sizi qaranlıq tutmasın. Çünki qaranlıqda gəzən hara getdiyini bilməz. ³⁶ Nurunuz var ikən nura iman edin ki, nur övladları olasınız».

Xalqın inadkarlığı

İsa bu sözləri söyləyəndən sonra gedib onlardan gizləndi. ³⁷ Onların qabağında bu qədər əlamət göstərdiyi halda yenə

* **12:25** Mat. 10:39; 16:25; Mark 8:35; Luka 9:24; 17:33 § **12:31** Bu dünyanın

hökmdarı – yəni Şeytan. * **12:34** Zəb. 110:4; Yeş. 9:7; Yez. 37:25; Dan. 7:14

Ona iman etmirdilər. ³⁸ * Bunlar ona görə baş verdi ki, Yeşaya peyğəmbərin bu sözləri yerinə yetsin:

«Ya Rəbb, xəbərimizə kim inandı,
Rəbbin gücü kimə zühur oldu?»

³⁹ Onlar iman edə bilmirdilər, ona görə ki Yeşaya başqa yerdə deyib:

⁴⁰ * «Allah onların gözlərini kor etdi

Və ürəklərini kütləşdirdi ki,

Gözləri ilə görməsinlər,

Ürəkləri ilə anlamasınlar

Və Mənə sarı dönməsinlər ki,

Mən onlara şəfa verim».

⁴¹ Yeşaya İsanın ehtişamını gördüyü üçün bu sözləri deyərək Onun barəsində danışdı. ⁴² Bununla bərabər, rəhbərlərdən bir çoxu İsağa iman etdi, lakin sinaqoqdan qovulmasınlar deyərək fariseylərə görə bunu açıq bildirmədilər. ⁴³ Çünki insanlardan izzət qazanmağı Allahdan izzət almaqdan artıq sevdilər.

⁴⁴ İsa nida edib dedi: «Mənə iman edən Mənə deyil, Məni Göndərənə iman edir. ⁴⁵ Məni görəndə Məni Göndərəni görür. ⁴⁶ Mən dünyaya nur olub gəldim ki, Mənə iman edən hər kəs qaranlıqda qalmasın. ⁴⁷ Kim sözlərimi eşidib onlara riayət etməzsə, ** Mən onu mühakimə etməyəm, çünki dünyanı mühakimə etmək üçün deyil, onu xilas etmək üçün gəldim. ⁴⁸ Məni rədd edib sözlərimi qəbul etməyəni mühakimə edən bir şey var: bu da Mənim söylədiyim sözdür ki, son gündə onu mühakimə edəcək. ⁴⁹ Çünki Mən Özümdən söyləmədim, Məni göndərən Ata nə deyəcəyim və nə söyləyəcəyim haqqında Mənə əmr verdi. ⁵⁰ Mən bilirəm ki, Onun əmri əbədi həyatdır. Beləcə Mənim söylədiklərimi Ata Mənə necə dedisə, eləcə də söyləyirəm».

13

İsa şagirdlərinin ayaqlarını yuyur

¹ Pasxa bayramı ərəfəsi idi. İsa artıq bu dünyadan ayrılıb Atanın yanına gedəcəyi məqamın gəldiyini bilirdi. O, dünyada Özünə məxsus olanları həmişə sevmişdi və axıra qədər də sevdi. ² Axşam yeməyi zamanı iblis artıq Ona xəyanət etmək fikrini Şimon İskaryot oğlu Yəhudanın ürəyinə qoymuşdu. ³ İsa Atanın hər şeyi Onun ixtiyarına verdiyini, Allahdan gəldiyini və Allahın yanına qayıdacağını bilirdi. ⁴ O, süfrədən qalxıb üst paltarını bir yana qoydu və bir dəsmal götürüb belinə

* **12:38** Yeş. 53:1 * **12:40** Yeş. 6:10; Mat. 13:14-15; Mark 4:12; Həv. 28:26-27

** **12:47** Onlara riayət etməzsə – bəzi əlyazmalarda inanmazsa.

bağladı. ⁵ Sonra ləyənə su töküb şagirdlərin ayaqlarını yumağa və belinə bağladığı dəsmalla silməyə başladı. ⁶ İsa Şimon Peterə yaxınlaşanda o, İsağa «Ya Rəbb, Sənmi mənim ayaqlarımı yuyacaqsan?» dedi. ⁷ İsa cavabında ona dedi: «Mənim nə etdiyimi sən indi bilməzsən, amma sonra anlayacaqsan». ⁸ Peter Ona dedi: «Mənim ayaqlarımı heç vaxt yumayacaqsan!» İsa ona cavab verdi: «Əgər səni yumasam, Mənim yanımda yerin olmaz». ⁹ Şimon Peter Ona dedi: «Ya Rəbb, təkcə ayaqlarımı deyil, əllərimi və başımı da yu». ¹⁰ İsa ona dedi: «Çimmiş adam üçün təkcə ayaqlarını yumaq kifayətdir, çünki başdan-başa təmizdir. Siz də təmizsiniz, amma hamınız yox». ¹¹ Çünki Ona kimin xəyanət edəcəyini bilirdi, buna görə də «hamınız təmiz deyilsiniz» söylədi.

¹² *İsa onların ayaqlarını yuduqdan sonra paltarını geyindi və yenə süfrəyə oturaraq onlara dedi: «Mənim sizə nə etdiyimi bilirsinizmi? ¹³ Siz Məni “Müəllim” və “Rəbb” deyər çağırırsınız və doğru deyirsiniz, çünki Mən elə Oyam. ¹⁴ İndi ki Mən Rəbb və Müəllim olduğum halda sizin ayaqlarınızı yudum, siz də bir-birinizin ayaqlarını yumalısınız. ¹⁵ Çünki sizə nümunə göstərdim ki, Mənim sizə etdiyimi siz də bir-birinizə edəsiniz. ¹⁶ *Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: qul ağasından, elçi də onu göndərəndən üstün deyil. ¹⁷ Əgər bu şeyləri bilib onlara əməl edirsinizsə, bəxtiyarsınız.

¹⁸ *Hamınız barədə söyləmirəm. Mən Öz seçdiklərimi tanıyıram. Amma qoy “çörəyimi yeyən Mənə xəyanət etdi” deyən Müqəddəs Yazı yerinə yetsin. ¹⁹ İndi bu şeylər baş verməzdən əvvəl sizə bunları söyləyirəm ki, baş verəndə inanasınız: Mən Oyam. ²⁰ *Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: Mənim göndərdiyim bir nəfəri qəbul edən şəxs Məni qəbul edər, Məni qəbul edən də Məni Göndərəni qəbul edər».

Yəhudanın xəyanəti

(*Mat. 26:20-25; Mark 14:17-21; Luka 22:21-33*)

²¹ İsa bu sözləri söylədikdən sonra ürəyi təlaşa düşdü və şəhadət edib dedi: «Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: sizlərdən biri Mənə xəyanət edəcək». ²² Şagirdlər Onun kimin barəsində danışdığını bilməyib çaşqınlıq içində qalaraq bir-birlərinə baxırdılar. ²³ Şagirdlərindən biri – İsanın sevimli şagirdi Onun köksünə sığınmışdı. ²⁴ Şimon Peter həmin şagirdə işarə etdi ki, kimin barəsində danışdığını Ondən soruşsun. ²⁵ Həmin şagird İsanın sinəsinə əyilərək Ondən soruşdu: «Ya

* **13:12** Luka 22:27 * **13:16** Mat. 10:24; Luka 6:40; Yəh. 15:20 * **13:18** Zəb.

41:9 * **13:20** Mat. 10:40; Mark 9:37; Luka 9:48; 10:16

Rəbb, o kimdir?» ²⁶ İsa cavab verdi: «Bu çörək tikəsini batırıb kimə versəm, odur». Tikəni batırıb Şimon İskaryot oğlu Yəhudaya verdi. ²⁷ Yəhuda tikəni alan kimi Şeytan onun içinə girdi. İsa ona «Nə edəcəksənsə, tez et!» dedi. ²⁸ İsanın bunu niyə ona söylədiyini süfrədə oturanların heç biri başa düşmədi. ²⁹ Pul qutusu Yəhudada olduğu üçün bəziləri güman etdi ki, İsa ona «bayrama bizə lazım olan şeyləri al» yaxud «yoxsullara bir şey ver» deyir. ³⁰ Yəhuda tikəni alan kimi dərhal bayıra çıxdı. Artıq gecə idi.

Bir-birinizi sevin

³¹ O çıxandan sonra İsa dedi: «İndi Bəşər Oğlu izzətləndi və Allah da Onda izzətləndi. ³² İndi ki Allah Onda izzətləndi, Allah da Onu Özündə izzətləndirəcək, tezliklə izzətləndirəcək. ³³ *Ey övladlarım! Az bir müddət də sizinlə olacağam. Siz Məni axtaracaqsınız. Yəhudilərə «Mənim getdiyim yerə siz gələ bilməzsınız» dediyim kimi indi sizə də bunu söyləyirəm. ³⁴ *Sizə yeni bir əmr verirəm: bir-birinizi sevin, Mən sizi sevdiyim kimi siz də bir-birinizi sevin. ³⁵ Əgər bir-birinizə məhəbbətiniz olsa, bütün insanlar biləcək ki, siz Mənim şagirdlərimsiniz».

Peterin inkarı barədə peyğəmbərlik

(Mat. 26:31-35; Mark 14:27-31; Luka 22:31-34)

³⁶ Şimon Peter İsadan soruşdu: «Ya Rəbb, hara gedirsən?» İsa cavab verdi: «Getdiyim yerə indi ardımca gələ bilməzsən, amma sonra ardımca gələcəksən». ³⁷ Peter Ona dedi: «Ya Rəbb, niyə indi ardınca gələ bilmərəm? Sənin üçün canımı qurban verərəm». ³⁸ İsa ona dedi: «Mənim üçün canını qurban verərsənmi? Doğrusunu, doğrusunu sənə deyirəm: xoruz banlamazdan əvvəl sən Məni üç dəfə inkar edəcəksən.

14

İsa Allaha gedən yoldur

¹ Qoy ürəyiniz təlaşa düşməsin. Allaha iman edin, Mənə də iman edin. ² Atamın evində çoxlu məskən var. Əgər olmasaydı, sizə deyərdim ki, sizin üçün yer hazırlamağa gedirəm? ³ Gedib sizin üçün yer hazırlayandan sonra yenə gəlib sizi Öz yanıma götürəcəyəm ki, Mənim olduğum yerdə siz də olasınız. ⁴ Gedəcəyim yerə aparın* yolu tanıyırsınız».

⁵ Tomas İsayə dedi: «Ya Rəbb, hara gedəcəyini bilmirik, yolu necə tanıya bilərik?» ⁶ İsa ona dedi: «Yol, həqiqət və həyat

* **13:33** Yəh. 7:34 * **13:34** Yəh. 15:12,17; 1Yəh. 3:23; 2Yəh. 5 * **14:4** Gedəcəyim yerə aparın – bəzi əlyazmalarda Hara gedəcəyimi bilirsiniz və oraya aparın.

Mənəm. Mənim vasitəm olmadan heç kim Atanın yanına gələ bilməz. ⁷ Əgər Məni tanısaydınız, Atanı da tanıyardınız. İndidən siz Onu tanıyırsınız, Onu görmüsünüz». ⁸ Filip Ona dedi: «Ya Rəbb, Atanı bizə göstər, bu bizim üçün kifayətdir». ⁹ İsa ona dedi: «Xeyli müddətdir ki, Mən sizinləyəm, Məni tanımadınımlı, Filip? Məni görən, Atanı görmüş olur. Bəs sən niyə “Atanı bizə göstər” deyirsən? ¹⁰ Mənim Atada, Atanın da Məndə olduğuna inanmırsanmı? Sizə söylədiyim sözləri Özümdən söyləmirəm, Məndə olan Ata Öz işlərini görür. ¹¹ Mən Atadayam, Ata da Məndədir, bu sözümə inanın. Heç olmasa o işlərə görə inanın. ¹² Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: Mənə iman edən şəxs Mənim etdiyim işləri özü də edəcək, hətta bunlardan da artığını edəcək. Çünki Mən Atanın yanına gedirəm ¹³ və Mənim adımla hər nə diləsəniz, onu edəcəyəm ki, Ata Oğulda izzətlənsin. ¹⁴ Əgər Mənim adımla Məndən bir şey diləsəniz, onu edəcəyəm.

Müqəddəs Ruh barədə vəd

¹⁵ Əgər Məni sevirsinizsə, əmrlərimə riayət edəcəksiniz. ¹⁶ Mən də Atadan xahiş edəcəyəm və O sizə başqa bir Vəsətətçi göndərəcək ki, daim sizinlə olsun. ¹⁷ O, həqiqət Ruhudur. Onu dünya qəbul edə bilməz, çünki Onu nə görür, nə də tanıyır. Sizsə Onu tanıyırsınız, çünki sizinlə qalır və daxilinizdə olacaq. ¹⁸ Sizi yetim qoymaram, yanınıza gələcəyəm. ¹⁹ Az bir müddətdən sonra dünya daha Məni görməyəcək, amma siz Məni görəcəksiniz. Mən yaşadığım üçün siz də yaşayacaqsınız. ²⁰ O gün biləcəksiniz ki, Mən Atamdayam, siz Məndəsiniz və Mən sizdəyəm. ²¹ Kim əmrlərimə bağlı qalıb onlara riayət edirsə, Məni sevən odur. Məni sevəni Atam sevəcək. Mən də onu sevib Özümü ona zahir edəcəyəm».

²² İskaryot deyil, o biri Yəhuda Ona dedi: «Ya Rəbb, necə olacaq ki, Özünü dünyaya deyil, bizə zahir edəcəksən?» ²³ İsa ona cavab verdi: «Kim Məni sevsə, sözümə riayət edər, Atam da onu sevər və Biz onun yanına gəlib onunla məskən salarıq. ²⁴ Məni sevməyənsə sözlərimə riayət etməz. Eşitdiyiniz söz Mənim deyil, Məni göndərən Atanın sözüdür.

²⁵ Hələ yanınızda qalarkən sizə bu sözləri söylədim. ²⁶ Lakin Vəsətətçi – Atanın Mənim adımla göndərəcəyi Müqəddəs Ruh hər şeyi sizə öyrədəcək və söylədiyim bütün sözləri yadınıza salacaq. ²⁷ Aranızda sülh qoyub gedirəm, Öz sülhümü sizə verirəm. Mən onu sizə dünyanın verdiyi kimi vermirəm. Qoy ürəyiniz təlaşa düşməsin və qorxmayın. ²⁸ Sizə “indi gedirəm, sonra yenə yanınıza gələcəyəm” söylədiyimi eşitdiniz. Əgər Məni sevsəydiniz, Atanın yanına gedəcəyəmə sevinərdiniz, çünki Ata Məndən üstündür. ²⁹ Bunu indi öncədən sizə

söylədim ki, baş verəndə buna inanasınız. ³⁰ Daha sizinlə çox danışmayacağam, çünki bu dünyanın hökmdarı gəlir. Onun Mənim üzərimdə heç bir səlahiyyəti yoxdur. ³¹ Ancaq dünya bilməlidir ki, Mən Atanı sevirəm və Ata Mənə nə əmr etdisə, ona əməl edirəm. İndi isə qalxın buradan gedək.

15

Meynə və budaqlar

¹ Mən həqiqi Meynəyəm, Atam da Bağbandır. ² Məndə olub bəhrə verməyən hər budağı Atam qoparır. Bəhrə verən hər budağı isə budayıb təmizləyir ki, daha çox bəhrə versin. ³ Sizə söylədiyim söz sayəsində siz artıq təmizsiniz. ⁴ Məndə qalın, Mən də sizdə qalım. Budaq meynədə qalmasa, özündən bəhrə vermədiyi kimi siz də Məndə qalmasanız, bəhrə verə bilməzsiniz. ⁵ Meynə Mənəm, sizsə budaqlarsınız. Kim Məndə qalsa, Mən də onda qalsam, çoxlu bəhrə verər, çünki Mənsiz heç nə edə bilməzsiniz. ⁶ Kim Məndə qalmasa, budaq kimi kənara atılıb quruyar. Belə budaqlar yığılıb oda atılaraq yanar. ⁷ Əgər Məndə qalsanız və sözlərim sizdə qalsa, nə istəyirsinizsə, diləyin, sizə veriləcək. ⁸ Sizin çoxlu bəhrə verərək Mənim şagirdlərim olmağınızla Atam izzətlənir. ⁹ Ata Məni sevdiyi kimi Mən də sizi sevdim. Mənim məhəbbətimdə qalın. ¹⁰ Əgər əmrlərimə riayət etsəniz, Mənim məhəbbətimdə qalacaqsınız, necə ki Mən Atamın əmrlərinə riayət edərək Onun məhəbbətində qalıram.

¹¹ Bu sözləri sizə söylədim ki, sevincim sizdə olsun və sevinciniz kamil olsun. ¹² *Mənim əmrim belədir: Mən sizi sevdiyim kimi siz də bir-birinizi sevin. ¹³ Heç kəsin məhəbbəti dostları uğrunda canını qurban verən adamın məhəbbətindən üstün ola bilməz. ¹⁴ Əgər sizə əmr etdiyim şeylərə əməl etsəniz, siz Mənim dostlarımsınız. ¹⁵ Artıq sizə qul demirəm, çünki qul ağasının nə etdiyini bilmir. Mən sizə dost deyirəm, çünki Atamdan eşitdiyim bütün sözləri sizə bildirdim. ¹⁶ Siz Məni seçmədiniz, Mən sizi seçib təyin etdim ki, gedib bəhrə verəsiniz və bəhrəniz çox qalsın. Beləcə Mənim adıyla Atadan nə diləyirsinizsə, O sizə verəcək. ¹⁷ Beləliklə, sizə əmr edirəm: bir-birinizi sevin.

Dünyanın nifrəti

¹⁸ Əgər dünya sizə nifrət edərsə, onda yada salın ki, sizdən əvvəl Mənə nifrət edib. ¹⁹ Əgər dünyadan olsaydınız, dünya özündən olan sizləri sevardi. Amma siz dünyadan deyilsiniz, Mən sizi dünyadan seçdim, buna görə dünya sizə nifrət edir. ²⁰ *Mənim sizə söylədiyim sözü yadınıza salın: “Qul

* **15:12** Yəh. 13:34; 15:17; 1Yəh. 3:23; 2Yəh. 5

* **15:20** Mat. 10:24; Luka 6:40;

Yəh. 13:16

ağasından üstün deyil". Əgər Məni təqib etdilər, sizi də təqib edəcəklər, Mənim sözümə riayət etdilər, sizin də sözlünüzə riayət edəcəklər. ²¹ Lakin bunların hamısını sizə Mənim adıma görə edəcəklər, çünki Məni Göndərəni tanımır. ²² Əgər gəlib onlara söyləməsəydim, günahları olmazdı, amma indi günahları üçün bəhanələri yoxdur. ²³ Mənə nifrət edən Atama da nifrət edir. ²⁴ Əgər Məndən başqa heç kəsin etmədiyi işləri onların arasında etməsəydim, günahları olmazdı. Amma indi Mənim nə etdiyimi gördülər, həm Mənə, həm də Atama nifrət etdilər. ²⁵ *Lakin bu ona görə baş verdi ki, öz Qanunlarında yazılan "Mənə nahaqdan nifrət etdilər" sözü yerinə yetsin.

²⁶ Atadan sizə göndərəcəyim Vəsətətçi – Atanın yanından çıxan həqiqət Ruhu gəldiyi zaman Mənim barəmdə şəhadət edəcək. ²⁷ Siz də şəhadət edəcəksiniz, çünki başlanğıcdan Mənimlə birlikdəsiniz.

16

¹ Büdrəməyəsiz deyə bunları sizə söylədim. ² Sizi sinaqoqlardan qovacaqlar. Hətta o zaman gəlir ki, sizi öldürən hər kəs Allaha xidmət etdiyini zənn edəcək. ³ Onlar bunları edəcəklər, çünki nə Atanı, nə də Məni tanıdılar. ⁴ İndi bu şeyləri sizə bildirdim ki, vaxtı gələndə sizə söylədiyimi yada salasınız.

Müqəddəs Ruhun işi

Əvvəldən bunları sizə söyləmədim, çünki sizinlə birlikdə idim. ⁵ İndi isə Məni Göndərənin yanına gedirəm və heç biriniz Məndən "Hara gedirsən?" deyə soruşmur. ⁶ Amma sizə bu şeyləri söylədiyim üçün ürəyiniz kədərlə doldu. ⁷ Bununla belə, Mən sizə həqiqəti söyləyirəm: Mənim getməyim sizin xeyrinizədir. Çünki getməsəm, Vəsətətçi yanınıza gəlməz, amma getsəm, Onu sizə göndərəcəyəm. ⁸ O gələndə günah, salehlik və mühakimə barədə dünyanı ifşa edəcək: ⁹ günah barədə, çünki Mənə iman etmirlər; ¹⁰ salehlik barədə, çünki Atanın yanına gedirəm və daha Məni görməyəcəksiniz; ¹¹ mühakimə barədə, çünki bu dünyanın hökmdarı mühakimə olunub.

¹² Hələ sizə söylənəcək çoxlu sözüm var, amma indi bunlar ağılınıza sığmaz. ¹³ Lakin O – həqiqət Ruhu gələndə sizə hər həqiqətə yol göstərəcək. Çünki heç nəyi Özündən söyləməyəcək, nə eşidirsə, onu söyləyəcək və gələcəyi sizə bildirəcək. ¹⁴ O Məni izzətləndirəcək, çünki Mənim olandan götürüb sizə bildirəcək. ¹⁵ Atanın hər nəyi varsa, Mənimdir. Buna görə də "Mənim olandan götürüb sizə bildirəcək" söylədim.

* 15:25 Zəb. 35:19; 69:4

16 Az bir müddətdən sonra Məni artıq görməyəcəksiniz, az bir müddətdən də sonra Məni yenə görəəcəksiniz».*

Kədəriniz sevincə dönəcək

17 O vaxt İsanın bəzi şagirdləri bir-birinə dedilər: «Az bir müddətdən sonra Məni görməyəcəksiniz, az bir müddətdən də sonra yenə görəəcəksiniz» və «çünki Atanın yanına gedirəm» sözlərinin mənası nədir?» 18 Öz aralarında soruşurdular: «Söylədiyi “az bir müddət” nə deməkdir? Nə dediyini anlamırıq». 19 İsa Ondan soruşmaq istədiklərini bilib onlara dedi: «Az bir müddətdən sonra Məni görməyəcəksiniz, az bir müddətdən də sonra yenə görəəcəksiniz» sözüm barədəmi bir-birinizdən soruşursunuz? 20 Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: siz ağlayıb nalə çəkəcəksiniz, dünya isə sevinəcək; siz kədərlənəcəksiniz, amma kədəriniz sevincə dönəcək. 21 Qadın doğuş zamanı kədərlənər, çünki vaxtı çatıb. Amma uşağı doğandan sonra dünyaya bir insan gətirməyinin sevincinə görə çəkdiyi ağrını yaddan çıxarar. 22 Beləcə siz də indi kədərlisiniz. Lakin Mən sizi yenə görəcəyəm, onda ürəyiniz sevinəcək və heç kəs sevincinizi sizdən ala bilməyəcək. 23 O gün Məndən heç nə soruşmayacaqsınız. Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: Mənim adıyla Atadan nə diləyirsinizsə, O sizə verəcək. 24 İndiyə qədər Mənim adıyla heç nə diləmədiniz. Diləyin, alacaqsınız, ta ki sevinciniz kamil olsun.

25 Sizə bu şeyləri məsəllərlə söylədim. İndi elə bir zaman gəlir ki, daha məsəllərlə sizinlə danışmayacağam, amma Ata barədə sizə açıq danışacağam. 26 O gün siz Mənim adıyla diləyəcəksiniz. Mən sizin barənizdə Atadan bir şey xahiş edəcəyimi söyləmirəm. 27 Axı Ata Özü sizi sevir, çünki siz Məni sevdiniz və Mənim Allahın yanından gəldiyimə inandınız. 28 Atanın yanından dünyaya gəldim, yenə dünyanı tərk edib Atanın yanına gedirəm».

29 Şagirdləri dedi: «Budur, indi açıq danışsən, heç bir məsəl söyləmirsən. 30 İndi anlayırıq ki, Sən hər şeyi bilirsən və heç kəsin Səndən soruşmasına ehtiyacın yoxdur. Buna görə də Allahdan gəldiyinə inanırıq». 31 İsa onlara dedi: «İndi inanırsınızmı? 32 Budur, hər birinizin dağılıb öz evinə gedəcəyiniz və Məni tək qoyacağınız vaxt gəlir və artıq gəlib. Amma Mən tək deyiləm, çünki Ata Mənimlədir. 33 Məndə sülhünüz olsun deyə bunları sizə söylədim. Dünyada əziyyətiniz var, amma cəsarətli olun! Mən dünyaya qalib gəldim».

* **16:16** Görəcəksiniz – bəzi alyazmalarda görəəcəksiniz. Çünki Atanın yanına gedirəm.

17

İsa şagirdləri üçün yalvarır

¹ İsa bunları söylədikdən sonra başını göyə qaldırıb dedi: «Ey Ata, vaxt gəldi; Öz Oğlunu izzətləndir ki, Oğul da Səni izzətləndirsin. ² Sən Ona bütün bəşər üzərində səlahiyyət verdin ki, Ona verdiyin şəxslərin hamısına əbədi həyat versin. ³ Əbədi həyat da budur ki, Səni – yeganə həqiqi Allahu və göndərdiyin İsa Məsihi tanısınlar. ⁴ Mən yerinə yetirməyi tapşırдыңın işi tamamlamaqla Səni yer üzündə izzətləndirdim. ⁵ Ey Ata, dünya yaranmazdan əvvəl Mən Sənin yanında olarkən malik olduğum izzəti indi Mənə Öz yanında ver.

⁶ Dünyadan Mənə verdiyin adamlara Sənin adını aşkar etdim. Onlar Səninki idi. Sən onları Mənə verdin və onlar Sənin sözünə riayət etdilər. ⁷ İndi də bilirlər ki, Mənə verdiyin bütün şeylər Səndəndir. ⁸ Çünki Mənə bildirdiyin sözləri onlara bildirdim, onlar da qəbul etdilər. Sənin yanından çıxıb gəldiyimi əminliklə bildilər və Məni Sən göndərdiyinə inandılar. ⁹ Mənim onlar üçün xahişim var. Dünya üçün deyil, Mənə verdiyin kəslər üçün xahişim var, çünki onlar Səninkidir. ¹⁰ Mənim olan hər şey Sənidir, Sənin olanlar da Mənimdir və Mən onlarda izzətlənmişəm. ¹¹ Mən artıq dünyada deyiləm, onlarsa dünyadadır və Mən Sənin yanına gəlirəm. Ey Müqəddəs Ata, onları Mənə verdiyin adınla qoru ki, Bizim kimi bir olsunlar. ¹² *Onlarla birlikdə olduğum zaman onları Mənə verdiyin adınla* qoruyurdum. Onları saxladım və Müqəddəs Yazı yerinə yetsin deyə həlaka gedən adamdan başqa, onlardan heç biri həlak olmadı. ¹³ İndi isə Sənin yanına gəlirəm. Dünyada ikən bu sözləri söyləyirəm ki, Mənim sevincim onlarda kamil olsun. ¹⁴ Mən onlara Sənin sözünü verdim. Dünya isə onlara nifrət etdi, çünki Mən dünyadan olmadığımı kimi onlar da dünyadan deyil. ¹⁵ Onları dünyadan götürməyi deyil, şər olandan qorumağı Səndən xahiş edirəm. ¹⁶ Mən dünyadan olmadığımı kimi onlar da dünyadan deyil. ¹⁷ Onları həqiqətlə təqdis et. Sənin sözün həqiqətdir. ¹⁸ Sən Məni dünyaya göndərdiyin kimi Mən də onları dünyaya göndərdim. ¹⁹ Mən Özümü onların uğrunda təqdis edirəm ki, onlar da həqiqətlə təqdis olunsun.

²⁰ Yalnız onlar üçün deyil, onların sözü ilə Mənə iman edənlər üçün də xahiş edirəm ki, ²¹ hamısı bir olsun. Ey Ata, Sən Məndə, Mən də Səndə olduğum kimi onlar da Bizdə olsun†

* **17:12** Zəb. 41:9; Yəh. 13:18 * **17:12** Onlarla birlikdə ... adınla – bəzi əlyazmalarda Dünyada onlarla birlikdə olduğum zaman Mənə verdiyin kəsləri adınla. † **17:21** Olsun – bəzi əlyazmalarda bir olsun.

ki, dünya Sənin Məni göndərdiyinə inansın. ²² Mənə verdiyin izzəti Mən də onlara verdim ki, Biz bir olduğumuz kimi onlar da bir olsun. ²³ Mən onlarda, Sən də Məndə olmaqla bütünlüklə bir olsunlar ki, dünya Sənin Məni göndərdiyini, Məni sevdiyini kimi onları da sevdiyini bilsin. ²⁴ Ey Ata, istəyirəm ki, Mənə verdiyin şəxslər də Mənim olduğum yerdə Mənimlə birlikdə olub Mənim izzətimi görsünlər. Bu izzəti dünya yaranmazdan əvvəl Məni sevdiyini üçün Mənə verdin. ²⁵ Ey ədalətli Ata, dünya Səni tanımadı, Mənsə Səni tanıdım, bunlar da Sənin Məni göndərdiyini bildilər. ²⁶ Sənin adını onlara bildirdim və yenə bildirəcəyəm ki, Sənin Mənə bəslədiyini məhəbbət onlarda olsun, Mən də onlarda olum».

18

İsanın həbs olunması

(Mat. 26:47-56; Mark 14:43-50; Luka 22:55-57)

¹ İsa bunları söylədikdən sonra şagirdləri ilə birgə çıxıb Qidron vadisinin o biri tayına keçdi. Orada bir bağça var idi. İsa və şagirdləri oraya girdilər. ² Ona xəyanət edən Yəhuda da bu yeri tanıyırdı, çünki İsa tez-tez şagirdləri ilə orada yığılırdı. ³ Beləcə Yəhuda bir alay əsgərlə başçı kahinlərin və fariseylərin göndərdiyi bəzi mühafizəçiləri götürüb çıraqlar, məşəllər və silahlarla oraya gəldi. ⁴ İsa başına gələcək hər şeyi bildiyi üçün qabağa çıxdı və «Kimi axtarırsınız?» deyə onlardan soruşdu. ⁵ Ona cavab verdilər: «Nazaretli İsanı». İsa onlara «Mənəm» dedi. Ona xəyanət edən Yəhuda da onlarla yanaşı idi. ⁶ İsa onlara «Mənəm» deyəndə geri çəkilib yerə qapandılar. ⁷ Onda yenə «Kimi axtarırsınız?» deyə onlardan soruşdu. Onlar da «Nazaretli İsanı» dedilər. ⁸ İsa cavab verdi: «Sizə dedim ki, Mənəm. Əgər Məni axtarırsınızsa, yanımdakıları buraxın getsinlər». ⁹ Bunu etdi ki, əvvəlcə dediyi «Mənə verdiyin şəxslərin heç birini həlak olmağa qoymadım» sözü yerinə yetsin. ¹⁰ Şimon Peterin yanında qılınc var idi. Onu çəkib baş kahinin qulunu vuraraq sağ qulağını kəsdi. O qulun adı Məlik idi. ¹¹ *Onda İsa Peterə dedi: «Qılıncı qınına qoy! Atanın Mənə verdiyi kasanı* içməyimmi?»

¹² Beləcə minbaşı ilə alay və Yəhudi başçılarının mühafizəçiləri İsanı tutub əl-qolunu bağladılar. ¹³ Onu əvvəlcə Xananın yanına apardılar, çünki Xanan o il baş kahin olan Qayafanın qayınatası idi. ¹⁴ *Bu həmin Qayafa idi ki, «bir Adamın xalq uğrunda ölməsi yaxşıdır» deyə Yəhudi başçılarına məsləhət vermişdi.

* **18:11** Mat. 26:39; Mark 14:36; Luka 22:42

* **18:11** Kasa – İsanın çarmıxdaki

ölümünün rəmzi. * **18:14** Yəh. 11:49-50

*Peterin ilk inkarı**(Mat. 26:69-70; Mark 14:66-68; Luka 22:55-57)*

¹⁵ Şimon Peter və başqa bir şagird İsanın ardınca gedirdilər. Baş kahin həmin şagirdi tanıdığı üçün o, İsa ilə birlikdə baş kahinin həyatınə girdi. ¹⁶ Peter isə bayırda qapının yanında durmuşdu. O vaxt baş kahinin tanıdığı bu şagird bayıra çıxıb qapıçı qızla danışdı və Peteri içəri gətirdi. ¹⁷ Bu arada qapıçı qız Peterdən soruşdu: «Yoxsa sən də bu Adamın şagirdlərindənənsən?» O isə «xeyr, deyiləm» dedi. ¹⁸ Soyuq olduğu üçün qullar və mühafizəçilər orada ocaq qalamışdılar və ətrafında dayanıb isinirdilər. Peter də onlarla yanaşı dayanıb isinirdi.

*Baş kahinin yanında sorğu-sual**(Mat. 26:59-66; Mark 14:55-64; Luka 22:66-71)*

¹⁹ O vaxt baş kahin İsadən şagirdləri və təlimi barədə soruşdu. ²⁰ İsa ona cavab verdi: «Mən dünyaya açıq söyləmişəm, Yəhudilərin hamısının toplaşdıqları sinaqoqlarda və məbəddə həmişə təlim öyrədirdim, Mən heç nəyi gizli söyləməmişəm. ²¹ Niyə Məndən soruşursan? Nə dediyimi eşidən adamlardan soruş. Axı onlar Mənim söylədiyim şeyləri bilirlər». ²² İsa bu sözləri söyləyəndən sonra orada duran mühafizəçilərdən biri «Baş kahinə beləmi cavab verirsən?» deyib Ona bir şillə vurdu. ²³ İsa ona cavab verdi: «Əgər haqsız danışdımsa, haqsız olduğunu sübut et. Əgər doğru dedimsə, onda Məni nə üçün vurursan?» ²⁴ Xanan Onu əl-qolu bağlı halda baş kahin Qayafanın yanına göndərdi.

*Peterin ikinci və üçüncü inkarı**(Mat. 26:71-75; Mark 14:69-72; Luka 22:58-62)*

²⁵ Şimon Peter bayırda durub isinirdi. Ondən soruşdular: «Yoxsa sən də Onun şagirdlərindənənsən?» O inkar edib «xeyr, deyiləm» söylədi. ²⁶ Baş kahinin qullarından biri Peterin vurub qulağını kəsdiyi adamın qohumu idi. Həmin qul «Səni bağçada Onunla birlikdə görmədimmi?» deyə Peterdən soruşdu. ²⁷ Peter yenə inkar etdi. Həmin anda xoruz banladı.

*İsa vali Pilatın önündə**(Mat. 27:1-2,11-31; Mark 15:1-20; Luka 23:3-5,13-25)*

²⁸ Sonra Yəhudi başçıları İsanı Qayafanın yanından vali sarayına apardılar. Səhər açılırdı. Amma özləri vali sarayına girmədilər ki, murdar olmasınlar və Pasxa yeməyini yeyə bilsinlər. ²⁹ Ona görə də Pilat bayıra, onların yanına çıxıb dedi: «Bu Adamı nədə ittiham edirsiniz?» ³⁰ Onlar Pilata cavab verdilər: «Əgər bu Adam cinayətkar olmasaydı, Onu sənə təslim etməzdik». ³¹ Pilat onlara dedi: «Onu siz götürüb öz Qanununuzla görə mühakimə edin». Yəhudi başçıları Pilata dedi:

«Bizim heç kəsi edam etməyə icazəmiz yoxdur». ³² *Onlar belə dedilər ki, İsanın necə bir ölümlə öləcəyinə işarə edərək söylədiyini söz yerinə yetsin.

³³ Pilat yenə vali sarayına girdi, İsanı çağıraraq Ona dedi: «Yəhudilərin Padşahı Sənsənmi?» ³⁴ İsa cavab verdi: «Sən bunu özündənmi söyləyirsən, yoxsa başqaları sənə Mənim barəmdə danışdılar?» ³⁵ Pilat dedi: «Məgər mən Yəhudiyəm? Səni Öz millətin və başçı kahinlər mənə təslim etdi. Söylə, nə etmişən?» ³⁶ İsa cavab verdi: «Mənim Padşahlığım bu dünyadan deyil. Əgər Mənim Padşahlığım bu dünyadan olsaydı, xidmətçilərim Yəhudi başçılarına təslim edilməməyim üçün döyüşərdi, amma indi Mənim Padşahlığım buradan deyil». ³⁷ Pilat ona dedi: «Demək, Sən Padşahsan?» İsa cavab verdi: «Sənin dediyin kimi Mən Padşaham. Mən həqiqət barədə şahadət etmək üçün doğulub dünyaya gəldim. Həqiqətdən olan hər kəs Mənim səsimə qulaq asar». ³⁸ Pilat Ona «Həqiqət nədir?» dedi.

Bunu deyəndən sonra yenə bayıra, Yəhudilərin yanına çıxıb onlara dedi: «Mən Onda heç bir təqsir görmürəm. ³⁹ Axı sizdə bir adətdir ki, Pasxa zamanı mən sizin üçün bir nəfəri azad edirəm. İndi istəyirsinizsə, sizin üçün Yəhudilərin Padşahını azad edim?» ⁴⁰ Bunun cavabında onlar yenə bağıraraq dedi: «Bu adamı yox, Barabbanı azad et!» Barabba isə bir quldur idi.

19

İsanın ölümə məhkum edilməsi

¹ Onda Pilat İsanı apararaq qamçılıtdı. ² Əsgərlər də tikandan bir tac hörüb Onun başına qoydular və Ona tünd qırmızı paltar geyindirildilər. ³ Onlar İsanın yanına gəlib «Yəhudilərin Padşahı sağ olsun!» deyirdilər və Ona şillə vururdular. ⁴ Pilat yenə bayıra çıxıb Yəhudilərə dedi: «Budur, Onu bayıra, sizin yanınıza gətirirəm ki, Onda bir təqsir görmədiyimi biləsiniz».

⁵ O zaman İsa başında tikandan tac, əynində tünd qırmızı paltar bayıra çıxdı. Pilat onlara dedi: «O Adam budur!»

⁶ Başçı kahinlər və mühafizəçilər Onu gördükdə «Çarmıxa çək, çarmıxa çək!» deyərək bağırtdılar. Pilat onlara dedi: «Onu özünüz götürüb çarmıxa çəkin, çünki mən Onda bir təqsir görmürəm».

⁷ Yəhudilər ona cavab verdilər: «Bizim bir qanunumuz var, bu qanuna görə O ölməlidir, çünki Özünü Allahın Oğlu adlandırır».

⁸ Pilat bu sözü eşidəndə daha da qorxdu. ⁹ Yenə vali sarayına girib İsadan soruşdu: «Sən haradansan?» Amma İsa ona cavab vermədi. ¹⁰ Pilat Ona dedi: «Mənəmi cavab vermirsən? Bilmirsən ki, Səni azad etməyə yaxud çarmıxa

* 18:32 Yəh. 3:14; 12:32

çəkməyə səlahiyyətim var?»¹¹ İsa ona cavab verdi: «Əgər sənə yuxarıdan verilməsəydi, Mənim üzərimdə heç bir səlahiyyətin olmazdı. Buna görə də Məni sənə təslim edənin günahı daha böyükdür». ¹² Bundan sonra Pilat Onu azad etməyə çalışdı, ancaq Yəhudilər bağrıb dedilər: «Əgər bu Adamı azad etsən, qeysərin dostu deyilsən. Kim özünü padşah elan edirsə, qeysərə qarşı çıxmış olur».

¹³ Pilat bu sözü eşitdikdə İsanı bayıra apardı və ibranicə Qab-bata, yəni Daş döşəmə deyilən yerdə hökm kürsüsünə oturdu. ¹⁴ Pasxaya hazırlıq günü idi. Altıncı saat* radələri idi. Pilat Yəhudilərə «Padşahınız budur!» dedi. ¹⁵ Amma onlar «Yox, rədd olsun, rədd olsun! Onu çarmıxa çək!» deyə bağırdı. Pilat onlardan soruşdu: «Padşahınızımı çarmıxa çəkim?» Başçı kahinlər cavab verdilər: «Qeysərdən başqa padşahımız yoxdur!» ¹⁶ Onda Pilat İsanı çarmıxa çəkilmək üçün onlara təslim etdi.

İsanın çarmıxa çəkilməsi

(Mat. 27:32-44; Mark 15:21-32; Luka 23:24-43)

Əsgərlər İsanı götürüb apardılar. ¹⁷ İsa çarmıxını Özünü daşıyaraq ibranicə Qolqota, yəni «Kəllə yeri» adlanan yerə çıxdı. ¹⁸ Orada Onu və başqa iki nəfəri çarmıxa çəktilər: biri İsanın sağında, o biri isə solunda idi, İsa da ortada idi. ¹⁹ Pilat bir lövhə yazıb onu çarmıxın üstündə asdırdı. Orada belə yazılmışdı: «Yəhudilərin Padşahı Nazaretli İsa». ²⁰ Yəhudilərin bir çoxu bu lövhəni oxudu, çünki İsanın çarmıxa çəkildiyi yer şəhərə yaxın idi və lövhədə ibranicə, latınca və yunanca yazılmışdı. ²¹ Bunu görüb Yəhudi başçı kahinləri Pilata dedilər: «“Yəhudilərin Padşahı” yox, “Özünü Yəhudilərin Padşahı adlandıran” yaz». ²² Pilat cavab verdi: «Nə yazdımsa, yazdım».

²³ Əsgərlər İsanı çarmıxa çəkdiqləri zaman Onun paltarlarını götürüb hər əsgər üçün bir pay olmaqla dörd hissəyə böldülər. Tikişsiz və başdan-ayağa toxunma olan köynəyini göturdülər. ²⁴ *Onlar bir-birinə dedilər: «Bunu cırmayaq, püşk ataq, görək kimin olur». Müqəddəs Yazıdakı «Aralarında paltarlarımı bölüşdürdülər, Geyimim üçün püşk atdılar» sözü yerinə yetsin deyə əsgərlər bunu etdilər.

²⁵ İsanın çarmıxı yanında anası, anasının bacısı, Klopanın arvadı Məryəm və Məcdəlli Məryəm dayanmışdı. ²⁶ İsa anasını və onun yanında Öz sevimli şagirdinin dayandığını gördükdə anasına dedi: «Ana, bu sənin oğlundur!» ²⁷ Sonra isə şagirdə

* 19:14 Altıncı saat – hazırkı vaxtla günorta saat on iki.

* 19:24 Zəb. 22:18

dedi: «Bu da sənın anandır!» Həmin andan sonra şagird onu öz evinə apardı.

İsanın ölümü

(*Mat. 27:45-56; Mark 15:33-41; Luka 23:44-49*)

28 *Daha sonra İsa hər şeyin artıq tamam olduğunu bilərək Müqəddəs Yazı tam yerinə yetsin deyə «Susadım!» dedi. 29 Orada şərab sirkəsi ilə dolu bir qab qoyulmuşdu. Bir süngəri şərab sirkəsinə batıraraq züfaya taxıb İsanın ağzına yaxınlaşdırdılar. 30 İsa şərab sirkəsini daddı. Sonra «tamam oldu» dedi və başını əyib ruhunu tapşırıdı.

31 Hazırlıq günü olduğuna görə Yəhudi başçıları Pilatdan çarmıxa çəkilmənin baldırlarının qırılmasını və cəsədlərin götürülməsini xahiş etdilər. Onlar cəsədlərin Şənbə günü çarmıxda qalmasını istəmirdilər, çünki o Şənbə günü böyük bir bayram idi. 32 Onda əsgərlər gəlib əvvəl İsa ilə çarmıxa çəkilən bir adamın, sonra isə o biri adamın baldırlarını qırdılar. 33 İsanın yanına gələndə isə Onun artıq öldüyünü görüb baldırlarını qırmadılar. 34 Amma əsgərlərdən biri Onun böyrünü nizə ilə deşdi, o anda oradan qan və su axdı. 35 Bunu görən adam özü şəhadət edir və onun şəhadəti doğrudur, sizin də iman etməyiniz üçün həqiqəti söylədiyini bilir. 36 *Bunlar ona görə oldu ki, Müqəddəs Yazıdakı «Onun bir sümüyü də qırılmayacaq» sözü yerinə yetsin. 37 *Yenə başqa bir Yazıda «bədəninə deşdikləri Şəxsə baxacaqlar» deyilir.

İsanın dəfnı

(*Mat. 27:57-61; Mark 15:42-47; Luka 23:50-56*)

38 Bundan sonra Arimateyalı Yusif Pilatdan İsanın cəsədini götürməyi xahiş etdi. Yusif İsanın şagirdi idi, amma Yəhudi başçılarından qorxduğu üçün bunu gizli saxlayırdı. Pilat ona izin verdi və Yusif gəlib İsanın cəsədini götürdü. 39 *Vaxtı ilə gecə ikən İsanın yanına gələn Nikodim də gəlib yüz litraya† qədər qarışıq mirra və əzvey gətirdi. 40 İsanın cəsədini götürüb Yəhudilərin dəfn adətinə uyğun olaraq ətirlərlə birgə kətan bezlərə sarıdılar. 41 İsanın çarmıxa çəkildiyi yerdə bir bağça, bu bağçanın içində də hələ heç kəsin qoyulmadığı təzə bir qəbir var idi. 42 Qəbir yaxında olduğuna görə İsanın cəsədini oraya qoydular, çünki o gün Yəhudilərin Hazırlıq günü idi.

* 19:28 Zəb. 22:15; 69:21 * 19:36 Çıx. 12:46; Say. 9:12; Zəb. 34:20 * 19:37

Zək. 12:10; Vəhy 1:7 * 19:39 Yəh. 3:1-2 † 19:39 Yüz litra – təqribən 30 kq.

20

*İsanın dirilməsi**(Mat. 28:1-8; Mark 16:1-8; Luka 24:1-12)*

¹ Həftənin ilk günü* tezdən, hələ qaranlıq ikən Məcdəlli Məryəm qəbirin yanına gəldi. O gördü ki, daş qəbirin ağzından götürülüb. ² Onda qaçıb Şimon Peterlə İsanın sevimlisi olan o biri şagirdin yanına gəldi və onlara dedi: «Rəbbi qəbirdən aparıblar və hara qoyulduğunu bilmirik». ³ Peterlə o biri şagird bayıra çıxıb qəbirə tərəf getdilər. ⁴ İki birgə qaçırdı, amma o biri şagird Peterdən daha cəld qaçdı və qabaqca qəbirə o çatdı. ⁵ Əyilib içəri baxdı və kətan bezlərin düşüb-qaldığını gördü, ancaq içəri girmədi. ⁶ O vaxt onun ardınca Şimon Peter də gəlib qəbirə girdi. O, düşüb-qalan kətan bezləri ⁷ və İsanın başına qoyulmuş dəsmalı gördü. Dəsmal kətan bezlərin yanında deyil, başqa bir yerdə bükülü qalmışdı. ⁸ Onda qəbirin yanına qabaqca gələn o biri şagird də içəri girib bunları gördü və iman etdi. ⁹ Çünki onlar İsanın mütləq ölülər arasından diriləcəyini bildirən Müqəddəs Yazını hələ anlamırdılar. ¹⁰ Beləcə şagirdlər yenə evlərinə qayıtdılar.

*İsanın Məcdəlli Məryəmə görünməsi**(Mat. 28:9-10; Mark 16:9-11)*

¹¹ Məryəm isə ağlayaraq qəbirin bayırında dayanmışdı. Ağlaya-ağlaya əyilib qəbirin içinə baxdı. ¹² Orada ağ paltar geymiş iki mələk gördü: biri İsanın cəsədinin qoyulduğu yerin başında, o biri isə ayağında oturmuşdu. ¹³ Onlar Məryəmdən «Ey qadın, niyə ağlayırsan?» deyə soruşdu. Məryəm də onlara dedi: «Rəbbimi qəbirdən aparıblar və hara qoyduqlarını bilmirəm». ¹⁴ Bunu deyəndən sonra arxaya dönüb İsanın orada dayandığını gördü, amma Onun İsa olduğunu bilmədi. ¹⁵ İsa ondan soruşdu: «Ey qadın, niyə ağlayırsan? Kimi axtarırsan?» Məryəm Onun bağban olduğunu güman edərək dedi: «Ağa, əgər Onu Sən aparmısan, hara qoyduğunu mənə söylə, mən də Onu götürüm». ¹⁶ İsa ona «Məryəm!» dedi. O da dönüb İsayə ibranicə «Rabbuni!» dedi. «Rabbuni» «Müəllim» deməkdir. ¹⁷ İsa ona dedi: «Mənə toxunma, çünki Mən hələ Atanın yanına qalxmamışam. Amma qardaşlarımla yanına gedib onlara söylə: Öz Atamın – sizin Atanızın, Öz Allahımın – sizin Allahınızın yanına qalxıram». ¹⁸ Məcdəlli Məryəm şagirdlərin yanına gəldi, onlara «Rəbbi görmüşəm!» deyib onun özünə bunları söylədiyini bildirdi.

* 20:1 Həftənin ilk günü – yəni bazar günü.

*İsanın şagirdlərinə görünməsi**(Mat. 28:16-20; Mark 16:14-18; Luka 24:36-49)*

¹⁹ O gün – həftənin ilk günü axşam çağı Yəhudi başçılarından qorxduqları üçün şagirdlərin olduqları yerin qapıları bağlı olsa da, İsa içəri girdi. O ortada durub onlara «Sizə salam olsun!» dedi. ²⁰ Bunu söyləyib onlara əllərini və böyrünü göstərdi. Şagirdlər də Rəbbi görüb sevindilər. ²¹ İsa yenə onlara dedi: «Sizə salam olsun! Ata Məni göndərdiyi kimi Mən də sizi göndərirəm». ²² Bunu söylədikdən sonra onların üzərinə üfürərək dedi: «Müqəddəs Ruhu alın! ²³ *Kimin günahlarını bağışlasanız, bağışlanır, kimin günahlarını bağışlamasınız, bağışlanmamış qalır».

İsanın Tomasa görünməsi

²⁴ Lakin On İki şagirddən biri «əkiz» adlanan Tomas İsa gələndə onların yanında deyildi. ²⁵ O biri şagirdlər Tomasa «Rəbbi gördük» deyəndə onlara söylədi: «Əgər Onun əllərində mıxların açdığı yaraları görməsəm, mıxların yerinə barmağımla toxunmasam, böyrünə də əlimi qoymasam, buna heç inanmaram». ²⁶ Səkkiz gündən sonra İsanın şagirdləri yenə otaqda toplaşanda Tomas da onların yanında idi. Qapılar bağlı olsa da, İsa içəri girdi. O ortada durub «Sizə salam olsun!» dedi. ²⁷ Bundan sonra Tomasa söylədi: «Barmağını buraya uzat, əllərimə bax, əlini də uzat, böyrümə qoy. İmansız olma, imanlı ol!» ²⁸ Tomas cavab verib Ona «Ya Rəbbim və Allahım!» dedi. ²⁹ İsa ona dedi: «Sən Məni gördüyün üçün mü iman etdin? Görmədən iman edənlər nə bəxtiyardır!»

³⁰ İsa şagirdlərinin gözü önündə bir çox başqa əlamətlər də göstərdi ki, bu kitabda yazılmayıb. ³¹ Amma buradakılar onun üçün yazılıb ki, siz İsanın Məsih – Allahın Oğlu olduğuna inanasınız və iman edərək Onun adı ilə həyata malik olasınız.

21*İsa göl kənarında*

¹ Bu hadisələrdən sonra İsa Tiberiya gölünün kənarında yenə şagirdlərə göründü. Bu belə oldu: ² Şimon Peter, «əkiz» adlanan Tomas, Qalileyanın Qana kəndindən olan Natanael, Zavdayın oğulları və Onun başqa iki şagirdi birlikdə idi. ³ *Şimon Peter onlara «balıq ovuna gedirəm» dedi. O birilər də ona «biz də sənənlə gedirik» dedilər. Onlar gedib qayığa mindilər, amma o gecə bir şey tuta bilmədilər. ⁴ Günəş doğarkən İsa sahilə dayanmışdı, amma şagirdlər Onun İsa olduğunu bilmədilər.

* 20:23 Mat. 16:19; 18:18 * 21:3 Luka 5:5

⁵ İsa onlara dedi: «Uşaqlar, yeməyə bir şey tutmusunuzmu?» Ona «xeyr» deyə cavab verdilər. ⁶ *İsa yenə dedi: «Toru qayığın sağ tərəfinə atın, orada tapacaqsınız». Eləcə də atdılar və o qədər balıq tutdular ki, toru çəkə bilmirdilər. ⁷ Onda İsanın sevimli şagirdi Peterə «Bu, Rəbdir» söylədi. Şimon Peter Onun Rəbb olduğunu eşidən kimi əynindən çıxartdığı üst paltarına bürünüb gölə atıldı. ⁸ O biri şagirdlər isə balıq torunu çəkə-çəkə qayıqda gəldilər, çünki sahilədən uzaq deyildilər, cəmi iki yüz qulac* məsafədə idilər.

⁹ Onlar quruya çıxanda orada közərmiş ocağı, onun üzərinə qoyulmuş balığı və yanında olan çörəyi gördülər. ¹⁰ İsa onlara dedi: «İndi tutduğunuz balıqlardan gətirin». ¹¹ Şimon Peter qayığa minib yüz əlli üç böyük balıqla dolu toru quruya çəkdi. Balıq lap çox olsa da, tor yırtılmadı. ¹² İsa onlara dedi: «Gəlin, səhər yeməyi yeyin». Şagirdlərdən heç biri Ondan «Sən kimsən?» deyə soruşmağa cəsarət etmirdi, çünki Onun Rəbb olduğunu bilirdilər. ¹³ İsa gəlib çörəyi götürdü və onlara verdi, eləcə balığı da verdi. ¹⁴ İsa ölümlər arasından dirildikdən sonra artıq üçüncü dəfə idi ki, şagirdlərə görünürdü.

İsanın Peterlə söhbəti

¹⁵ Səhər yeməyindən sonra İsa Şimon Peterə dedi: «Ey Yəhya oğlu Şimon, Məni bunlardan çox sevirsənmi?» Peter ona dedi: «Bəli, ya Rəbb, Səni sevdiyimi bilirsən». İsa ona dedi: «Quzularımı bəslə». ¹⁶ İkinci dəfə yenə Peterə dedi: «Ey Yəhya oğlu Şimon, Məni sevirsənmi?» O da İsayə dedi: «Bəli, ya Rəbb, Səni sevdiyimi bilirsən». İsa ona dedi: «Quzularımı otar». ¹⁷ Üçüncü dəfə Peterə dedi: «Ey Yəhya oğlu Şimon, Məni sevirsənmi?» Peter üçüncü dəfə İsanın ona «Məni sevirsənmi?» sualını verməyinə kədərlandı və Ona dedi: «Ya Rəbb, Sən hər şeyi bilirsən, Səni sevdiyimi bilirsən». İsa ona dedi: «Quzularımı bəslə. ¹⁸ Doğrusunu, doğrusunu sənə deyirəm: cavan olanda qurşağını özün bağlayıb istədiyin yerə gedərdin, amma qocalanda əllərini uzadacaqsan və başqası sənə qurşağını bağlayıb istəmədiyini yerə aparacaq». ¹⁹ İsa bunu ona görə söylədi ki, Peterin necə öz ölümü vasitəsilə Allahı izzətləndirəcəyinə işarə etsin. Bunu söylədikdən sonra ona «ardınca gəl» dedi.

²⁰ *Peter də arxaya dönüb İsanın sevimli şagirdinin onların ardınca gəldiyini gördü. Bu həmin şagird idi ki, axşam yeməyi zamanı İsanın sinəsinə əyilib «Ya Rəbb, Sənə xəyanət edəcək adam kimdir?» demişdi. ²¹ Peter bu şagirdi görüb İsayə dedi:

* 21:6 Luka 5:6

* 21:8 İki yüz qulac – təqribən 100 m.

* 21:20 Yəh. 13:25

«Ya Rəbb, bəs o necə olacaq?»²² İsa ona dedi: «Əgər Mən gələnə qədər onun sağ qalmasını istəyirəmsə, bundan sənə nə? Sən ardımca gəl». ²³ Beləcə o şagirdin ölməyəcəyi barədə imanlı bacı-qardaşlar arasında söz yayıldı. Amma İsa onun ölməyəcəyini deməmişdi, sadəcə olaraq «Əgər Mən gələnə qədər onun sağ qalmasını istəyirəmsə, bundan sənə nə?» demişdi.

²⁴ Bu hadisələrə şəhadət edərək bunları yazan həmin şagirdidir. Biz də bilirik ki, onun şəhadəti etibarlıdır.

²⁵ İsanın etdiyi çoxlu başqa şeylər də var. Əgər bunlar da bir-bir yazılısaydı, fikrimcə, yazılan kitablar heç dünyaya sığmazdı.

HƏVARİLƏRİN İŞLƏRİ

GİRİŞ

«*Həvarilərin İşləri*» Lukanın nəql etdiyi Müjdənin davamıdır. Onun əsas mövzusu İsanın ilk ardıcılarının Müqəddəs Ruhla dolduğunu və Onun haqqındakı Müjdəni «Yerusəlimdə, bütün Yəhudeya və Samariyada, həmçinin yer üzünün qurtaraçağınadək hər yerdə» yaydıqlarını danışmaqdır (1:8).

Bu, Yəhudi xalqının arasında başlamış və sonralar bütün dünyaya yayılmış məsihçi imanının başlanğıcının tarixçəsidir. Bütün bu hadisələr imanlıların birlikdə yığıldığı yerdə, Əllinci Gün bayramı zamanı Müqəddəs Ruhun üzərlərinə enməsi ilə başlayır (2-ci fəsil). Müqəddəs Ruh kitabda təsvir olunmuş bütün hadisələr boyu imanlı cəmiyyətini, onun rəhbərlərini yönəldir və qüvvətləndirir. Müqəddəs Ruhun fəaliyyəti kitabı səciyyələndirən vacib mövzulardan biridir.

Sonrakı mühüm fəsillər isə imanlılar cəmiyyətinin addım-addım böyüyüb şaxələndiyini təsvir edir. İsa Məsihin həvariləri gəzib-dolaşaraq Müjdəni yayırdılar və Allahın möcüzələri onları müşayiət edib söylədikləri həqiqəti aşkar edirdi. Həvarilərin İşləri kitabında yazılmış hadisələr imanlıların həyatında İsa Məsihin Müjdəsinin qüdrətini nümayiş etdirir.

Kitabın məzmunu:

- 1:1-11 İsanın son əmri və göyə qaldırılması
- 1:12-26 Yəhudanın yerinə Mattiyanın seçilməsi
- 2:1–8:3 Yerusəlimdə Müjdə yayımı
- 8:4–12:25 Yəhudeya və Samariyada Müjdə yayımı
- 13:1–28:31 Paulun xidməti
 - 13:1–14:28 Paulun ilk müjdəçi səyahəti
 - 15:1-35 Yerusəlimdəki məşvərət
 - 15:36–18:22 Paulun ikinci müjdəçi səyahəti
 - 18:23–21:16 Paulun üçüncü müjdəçi səyahəti
 - 21:17–28:31 Paulun Yerusəlimdə, Qeysəriyyədə və Romada həbs olunması

İsanın göyə qaldırılması

¹ *Ey Teofil, birinci yazılarım İsanın göyə qaldırıldığı günədək başladığı işlər və öyrətməyə başladığı tam təlim barəsindədir.

² Göyə qaldırılmazdan əvvəl İsa seçdiyi həvarilərə Müqəddəs Ruh vasitəsilə əmrlər verdi. ³ Ölüm əzabını çəkəndən sonra həvarilərə çoxlu inandırıcı dəlillərlə Özünü diri olaraq göstərdi.

* 1:1 Luka 1:1-4

O, qırx gün ərzində onlara görünərək Allahın Padşahlığı barədə danışdı. ⁴ *İsa onlarla duz-çörək kəsəndə bu əmri verdi: «Yerusəlimdən kənara çıxmayın, Atanın verdiyi, Məndən eşitdiyiniz vədin həyata keçməsinə gözləyin. ⁵ *Belə ki Yəhya su ilə vəftiz edirdi, amma siz bir neçə gündən sonra Müqəddəs Ruhla vəftiz olacaqsınız».

⁶ Həvarilər bir yerə toplaşanda İsadən soruşdular: «Ya Rəbb, İsraildə Padşahlığı indimi bərpa edəcəksən?» ⁷ İsa cavab verdi: «Atanın hökmü ilə təyin olunan vaxtları və tarixləri bilmək sizin işiniz deyil. ⁸ *Amma Müqəddəs Ruh üzərinizə enəndə siz qüdrət alacaqsınız və Yerusəlimdə, bütün Yəhudəyə və Samariyada, həmçinin yer üzünün qurtaracağınadək hər yerdə Mənim şahidlərim olacaqsınız». ⁹ *İsa bunları deyəndən sonra həvarilərin gözləri qarşısında yuxarı qaldırıldı. Bir bulud İsanı götürüb onlardan gizlədi. ¹⁰ İsa göyə qalxanda onlar səmaya baxırdılar. Elə həmin an ağ libaslı iki kişi onların yanında peyda olub ¹¹ soruşdu: «Ey Qalileyəliklər, niyə səmaya baxa-baxa qalmısınız? Aranızdan götürülüb göyə qaldırılan İsanın aparıldığını necə gördünüzsə, elə də qayıdacaq».

Yəhudanın yerinə Mattiya seçilir

¹² Bundan sonra həvarilər Zeytun dağı adlanan yerdən Yerusəlimə endilər. Bu dağ Yerusəlimin yaxınlığındadır, oraya olan məsafə Şənbə yolu* qədərdir. ¹³ *Onlar şəhərə girib qaldıqları evin yuxarı otağına çıxdılar. Oradakılar bunlar idi: Peter, Yəhya, Yaqub, Andrey, Filip, Tomas, Bartalmay, Matta, Halfay oğlu Yaqub, Millətçi Şimon və Yaqub oğlu Yəhuda. ¹⁴ İsanın anası Məryəmlə qardaşları və başqa qadınlar da həvarilərlə birlikdə dayanmadan dua edirdilər.

¹⁵ Həmin günlərdə təxminən yüz iyirmi bacı-qardaşdan ibarət olan toplantı arasından Peter qalxıb dedi: ¹⁶ «Qardaşlar, İsanı tutanlara yol göstərən Yəhuda haqqında Müqəddəs Ruhun Davudun dili ilə əvvəlcədən dediği Müqəddəs Yazı sözləri yerinə yetməlidir. ¹⁷ Yəhuda bizə qoşuldu, bu xidmətdən ona da pay düşdü. ¹⁸ *Bu adam etdiyi haqsızlığın haqqına bir tarla satın aldı, sonra da oradan kəlləmayallaq aşib qarnı yırtıldı və bağırsaqları töküldü. ¹⁹ Bütün Yerusəlim əhalisi bunu eşitdi və o yeri öz dillərində “Haqal-Dema”, yəni “Qan tarlası” adlandırdı. ²⁰ *Axı Zəbur kitabında yazılıb: “Məskəni viran olsun,

* **1:4** Luka 24:49 * **1:5** Mat. 3:11; Mark 1:8; Luka 3:16; Yəh. 1:33 * **1:8** Mat.

28:19; Mark 16:15; Luka 24:47-48 * **1:9** Mark 16:19; Luka 24:50-51 * **1:12**

Şənbə yolu – təqribən 1 km. * **1:13** Mat. 10:2-4; Mark 3:14-19; Luka 6:13-16

* **1:18** Mat. 27:3-8 * **1:20** Zəb. 69:25; 109:8

Kimsəsiz, boş qalsın”

və
“Vəzifəsini başqası tutsun”.

21-22 *Buna görə də Rəbb İsanın aramıza gəlib-getdiyi müddət ərzində, yəni Yəhyanın vəftizindən başlayaraq Rəbb İsanın göyə qaldırıldığı günə qədər yanımızdakılardan bir kişi Onun dirilməsinə bizimlə birgə şahid olmalıdır». ²³ Beləliklə, iki nəfəri – Barsabba çağırılan, həm də Yust adlanan Yusifi və Mattiyanı namizəd göstərdilər. ²⁴ Sonra dua etdilər: «Ya Rəbb, Sən hamının ürəyindən xəbərdarsan. Bu iki nəfərdən birini seçib bizə göstər ki, ²⁵ qoy onlardan biri bu xidmətə – həvari vəzifəsinə keçsin. Çünki Yəhuda öz yerini tutsun deyə bu işi atdı». ²⁶ Sonra püşk atdılar. Püşk Mattiyaya düşdü və o, həvari sırasına – on bir nəfərin yanına keçdi.

2

Müqəddəs Ruhun gəlməsi

¹ *Əllinci Gün bayramı* zamanı onların hamısı bir yerə yığılmışdı. ² Birdən güclü külək uğultusu kimi göydən bir səs gəlib onlar oturan evin hər tərəfini bürüdü. ³ Onlara göründü ki, nə isə alov kimi dillərə parçalanaraq hər birinin üstünə düşür. ⁴ Onların hamısı Müqəddəs Ruhla doldu və Ruhun danışdırdığına görə başqa dillərdə danışmağa başladılar.

⁵ Bu vaxt səma altında mövcud olan bütün millətlər arasından gələn mömin Yəhudilər Yerusəlimdə yaşayırdılar. ⁶ Bu səs gələndə orada böyük izdiham toplandı. Hamı öz dilində danışıldığını eşidəndə çaş-baş qaldı. ⁷ Mat qalaraq heyrət içində dedilər: «Bu danışanların hamısı Qalileyalı deyilmi? ⁸ Bəs necə olur ki, biz hamımız öz ana dilimizi eşidirik? ⁹ Biz Parfiyalılar, Midiyalılar, Elamlılar, Mesopotamiyada, Yəhudeyada, Kapadokiyada, Pontda və Asiya vilayətində, † ¹⁰ Frigiyada, Pamfiliyada, Misirdə və Livianın Kirenaya yaxın bölgələrində yaşayanlar, Romada yaşayan ¹¹ Yəhudilər və Yəhudi dinini qəbul edənlər, Kritlilər, Ərəblər eşidirik ki, onlar bizim dilimizdə Allahın əzəmətli işlərindən danışır». ¹² Hamı mat qalıb çaşqınlıq içində bir-birindən soruşurdu: «Bu nədir?» ¹³ Bəziləri də rişxəndlə deyirdi: «Bunlar şirin şərəbdən sərxoş olublar».

Peterin Əllinci Gün bayramında etdiyi vəz

¹⁴ Peter On Bir həvari ilə bərabər irəli çıxdı və izdihama ucadan nida etdi: «Ey Yəhudilər və Yerusəlimin bütün sakinləri, sizə bildirirəm, sözlərimə qulaq asın. ¹⁵ Bu adamlar

* 1:21-22 Mat. 3:16; Mark 1:9; 16:19; Luka 3:21-22; 24:51 * 2:1 Lev. 23:15-21;

Qanun. 16:9-11 * 2:1 Əllinci Gün bayramı – yunan mətnində *pentikosti* sözü olub

Pasxa bayramından sonra əllinci gün qeyd edilir. † 2:9 Asiya vilayəti – indiki Türkiyə ərazisində olmuş bir vilayət.

fikirləşdiyiniz kimi sərxoş deyil. Hələ günün üçüncü saatıdır.†
 16 *Bu gördükləriniz Yoel peyğəmbər vasitəsilə əvvəlcədən
 deyilən hadisədir. 17 Allah dedi ki, axır zamanda
 “Bütün bəşər üzərinə Ruhumdan tökəcəyəm.
 Oğullarınız və qızlarınız peyğəmbərlik edəcək,
 Cavanlarınız görünlər,
 Ağsaqqallarınızsa rüyalar görəcək.
 18 O günlərdə qul və qarabaşların üzərinə də
 Ruhumdan tökəcəyəm,
 Onlar da peyğəmbərlik edəcək.
 19 Yuxarıda – göylərdə xariqələr,
 Aşağıda – yerdə əlamətlər göstərəcəyəm:
 Qan, alov və tüstü buxarları görünəcək.
 20 Rəbbin möhtəşəm və əzəmətli günü gəlməzdən əvvəl
 Günəş qaranlığa və ay qan rənginə dönəcək.
 21 Rəbbin adını çağıran hər kəs xilas olacaq”.

22 Ey İsraililər, bu sözlərimə qulaq asın! Bildiyiniz kimi
 Allahın aranızda Nazaretli İsa vasitəsilə yaratdığı möcüzələr,
 xariqələr və əlamətlər aydın göstərdi ki, O, Allahdan gələn
 Şəxsdir. 23 *Allahın əzəldən bilib müəyyən etdiyi məqsədə
 uyğun olaraq siz bu Şəxsi qanunsuzlara təslim edib onların
 əli ilə çarmıxa mıxlatdıraraq öldürdünüz. 24 *Allah isə ölüm
 əzablarını kəsərək Onu dirilti. Çünki Onu ölüm tutub saxlaya
 bilməzdi. 25 *Davud da Onun barəsində demişdi:
 “Rəbbə həmişə üz tutmuşam,
 Sağımda olduğu üçün sarsılmaram.
 26 Elə bunun üçün qəlbim sevinir, dilim şad olur,
 Cismim belə, ümidlə yaşayır.
 27 Çünki məni ölümlər diyarına atmazsan,
 Mömin insanını çürüməyə qoymazsan.
 28 Mənə həyat yolunu öyrədirsən,
 Hüzurunda mənə doyunca sevinc verirsen”.

29 Qardaşlar, sizə cəsərlə deməliyəm ki, doğrudan da, ulu
 babamız Davud ölüb və dəfn olunub. Onun qəbri bu günə
 qədər buradadır. 30 *Davud peyğəmbər idi və öz nəslindən
 bir NəfəriŞ onun taxtına çıxarmaq üçün Allahın and içərək
 Davuda vəd etdiyini bilirdi. 31 *Ona görə Məsihin dirilməsini
 əvvəlcədən görüb barəsində demişdi ki, Allah
 Onu ölümlər diyarına atmaz,

† 2:15 Üçüncü saat – hazırkı vaxtla səhər saat doqquz. * 2:16 Yoel 2:28-32

* 2:23 Mat. 27:35; Mark 15:24; Luka 23:33; Yəh. 19:18 * 2:24 Mat. 28:5-6; Mark
 16:6; Luka 24:5 * 2:25 Zəb. 16:8-11 * 2:30 2Şam. 7:12-13; 1Pad. 17:11-12; Zəb.

132:11 § 2:30 Öz nəslindən bir Nəfəri – bəzi əlyazmalarda Onun soy-kökündən
 olan Məsihi dirildib. * 2:31 Zəb. 16:10

Cismini çürüməyə qoymaz.

³² Allah bu İsanı ölümdən dirilti və hamımız buna şahid olduq.

³³ Allah Onu ucaltdı və sağ əlində oturtdu. O, vəd edilən Müqəddəs Ruh Atadan götürüb sizin görüb-əşitdiyiniz kimi üstümüzə tökdü. ³⁴ *Davud özü göylərə qalxmadı, amma belə dedi:

“Rəbb mənim Ağama dedi:

³⁵ «Mən düşmənlərini ayaqlarının altına kətil kimi salanadək Sağımda otur»”.

³⁶ Ona görə də qoy bütün İsrail xalqı möhkəm bilsin ki, Allah sizin çarmıxa çəkdiyiniz bu İsanı həm Rəbb, həm də Məsih təyin etmişdir».

³⁷ Bu sözlər ona qulaq asanların ürəyinə ox kimi sancıldı. Onlar həm Peterdən, həm də o biri həvarilərdən soruşdular: «Qardaşlar, bəs biz nə edək?» ³⁸ Peter onlara cavab verdi: «Tövbə edin, hamınız İsa Məsihin adı ilə vəftiz olun. Onda günahlarınız bağışlanacaq və bəxşiş olaraq Müqəddəs Ruh alacaqsınız. ³⁹ Çünki bu vəd siz, övladlarınız, uzaqdakıların hamısı – Allahımız Rəbbin çağırdığı hər kəs üçündür». ⁴⁰ Peter başqa çox söz deyib onlara xəbərdarlıq etdi və yalvardı: «Bu əyri nəsildən xilas olun». ⁴¹ Onun sözünü qəbul edənlər** vəftiz oldular. O gün üç min nəfərə yaxın insan imanlılara qoşuldu. ⁴² Onlar da özlərini həvarilərin təliminə, hər şeydə şərikinə, birgə çörək bölməyə və duaya həsr etdilər.

İmanlılar arasında birlik

⁴³ Bütün imanlıların ürəyinə qorxu düşdü. Həvarilər vasitəsilə çoxlu xariqələr və əlamətlər göstərilirdi. ⁴⁴ *İman edənlərin hamısı bir yerdə idi, bütün əmlaklarından da birgə istifadə edirdi. ⁴⁵ Onlar mallarını, mülklərini satıb pulu hər kəsə ehtiyacına görə paylayırdılar; ⁴⁶ hər gün məbədə yığılmaqda davam edir, evlərdə sevinə-sevinə, səmimi qəlbədən çörək bölüb yeyirdilər. ⁴⁷ Onlar Allaha həmd edir və bütün xalq qarşısında lütf qazanırdılar. Rəbb isə hər gün insanları xilas edir və imanlılara qoşurdu.

3

Şikəst dilənçinin şəfası

¹ Bir gün Peterlə Yəhya doqquzuncu saatda,* dua vaxtı məbədə gedirdilər. ² Bu zaman ayaqları anadangəlmə şikəst olan bir kişi məbədin Gözəl adlı qapısına gətirilirdi. Hər

* **2:34** Zəb. 110:1 ** **2:41** Qəbul edənlər – bəzi əlyazmalarda sevinə-sevinə qəbul edənlər. * **2:44** Həv. 4:32-35 * **3:1** Doqquzuncu saat – hazırkı vaxtla günortadan sonra saat üç.

gün bu adamı ona görə oraya gətirərdilər ki, məbədə gəlib-gedənlərdən dilənərək nəzir alsın. ³ O, məbədə girən Peterlə Yəhyanı görüb onlardan nəzir istədi. ⁴ Peterlə Yəhya ona diqqətlə baxdı. Peter ona dedi: «Bizə bax». ⁵ Bu kişi onlardan nə isə umaraq gözlərini onların üzünə dikdi. ⁶ Peter ona dedi: «Nə qızılı, nə də gümüşüm var ki, sənə verim. Nəyim varsa, sənə onu verirəm. Nazaretli İsa Məsihin adı ilə qalx, gəz». ⁷ Sonra sağ əlindən tutub onu qaldırdı. Bu kişinin topuqları və ayaqları dərhal qüvvət aldı. ⁸ Atılaraq ayağa qalxdı və yeriməyə başladı. qaçıb tullana-tullana, Allaha həmd edərək onlarla bərabər məbədə girdi. ⁹ Bütün xalq gördü ki, bu kişi yeriyir və Allaha həmd edir. ¹⁰ Onun məbədin Gözəl qapısında oturub dilənən kişi olduğunu tanıyanda hamı ondakı dəyişikliyə mat qalıb heyrətə düşdü.

Peterin məbəddəki vəzi

¹¹ Bu kişi † Peterin və Yəhyanın əlindən yapışdı. Heyrətə düşən bütün xalq onlara tərəf, Süleymanın eyvanı adlanan yerə qaçdı. ¹² Bunu görə Peter xalqa nida etdi: «Ey İsraililər, burada heyrətamiz nə var ki? Niyə gözlərinizi bizə dikib baxırsınız? Elə bil biz öz qüdrətimizlə, öz möminliyimizlə bu kişinin yeriməsini səbəb olmuşuq. ¹³ *İbrahimin Allahı, İshaqın Allahı və Yaqubun Allahı, ata-babalarımızın Allahı Qulu İsanı izzətləndirib. Siz Onu sataraq Pilatın qarşısında rədd edirsiniz. Pilat Onu azad etmək üçün qərar vermişdi, ¹⁴ *amma siz Müqəddəs və Saleh Olanı rədd edib bir qatilin azad edilməsini istədiniz. ¹⁵ Siz Həyat Banisini öldürdünüz, amma Allah Onu ölümlər arasından dirilti. Biz bunun şahidləriyik. ¹⁶ Gördüyünüz və tanıdığınız bu kişi İsanın adı sayəsində, Onun adına olan imanla sağaldı. İsa vasitəsilə olan imanla bu kişi hamınızın gözü qarşısında tam şəfa tapdı.

¹⁷ İndi, ey qardaşlar, bilirəm ki, rəhbərləriniz kimi siz də bunu bilmədən etmişiniz. ¹⁸ Amma Allah peyğəmbərlərin dili ilə Öz Məsihinin əzab çəkməsi barədə əvvəlcədən bəyan etdiyini yerinə yetirdi. ¹⁹ Beləliklə, günahlarınız silinsin deyərək tövbə edib Allaha tərəf dönün ki, ²⁰ Rəbbin hüzurunda rahatlıq vaxtı tapasınız və O da sizin üçün əvvəlcədən təyin olunan Məsihi, yəni İsanı göndərsin. ²¹ Çünki Allahın qədimdən bəri müqəddəs peyğəmbərlərinin dili ilə məlum etdiyi kimi hər şeyin yenidən hazırlanacağı vaxtacan İsanın səmada qalması lazımdır. ²² *Musa † belə demişdi: “Allahınız Rəbb sizin

† 3:11 Bu kişi – bəzi əlyazmalarda şikəstlikdən sağalan bu kişi. * 3:13 Çıx.

3:15 * 3:14 Mat. 27:15-23; Mark 15:6-14; Luka 23:13-24; Yəh. 19:12-15 * 3:22

Qanun. 18:15,18,19; Lev. 23:29 † 3:22 Musa – bəzi əlyazmalarda Musa ata-babalarımıza.

üçün öz soydaşlarınız içərisindən mənim kimi bir peyğəmbər yetirəcək. Sizə nə söyləyəcəksə, ona qulaq asın”.²³ “Bu peyğəmbərə qulaq asmayan hər adam xalqı arasından ayrılıb məhv ediləcək”.²⁴ Şamueldən başlayaraq bütün peyğəmbərlər bu günləri elan etdilər.²⁵ *Siz də peyğəmbərlərin varisləri, Allahın ata-babalarınızla kəsdiyi Əhdin varislərisiniz. Allah İbrahimə demişdi: “Yer üzünün bütün tayfaları sənin nəslin vasitəsilə xeyir-dua alacaq”.²⁶ Allah hər birinizi pis əməllərinizdən döndərmək və xeyir-dua vermək üçün Öz Qulunu^Ş dirildərək əvvəlcə sizin yanınıza göndərdi».

4

Peterlə Yəhya Ali Şuranın qarşısında

¹ Kahinlər, məbəd mühafizəçilərinin başçısı və sadukeylər xalqa vəz edən Peterlə Yəhyanın üstünə getdilər.² Çünki bu həvarilərin xalqı öyrətməsinə, İsayə şamil edərək ölümlər arasından dirilməni bəyan etməsinə qıcıqlandılar.³ Onları tutdular və axşam olduğu üçün sabahkı günə qədər zindanda saxladılar.⁴ Lakin onların sözüne qulaq asanlardan bir çoxu iman etdi. Beləliklə, iman edən kişilərin sayı beş minə qədər çatdı.

⁵ Ertəsi gün Yəhudilərin rəhbərləri, ağsaqqalları və ilahiyyatçıları Yerusəlimə topladılar.⁶ Baş kahin Xanan, Qayafa, Yəhya, İsgəndər və baş kahinin nəslindən olanların hamısı orada idi.⁷ Peterlə Yəhyanı onların qarşısına gətirib soruşdular: «Siz bunu hansı qüdrətlə, kimin adı ilə edirsiniz?»⁸ O zaman Peter Müqəddəs Ruhla dolub dedi: «Ey xalqın rəhbərləri və ağsaqqalları!⁹ Əgər bu gün biz bir xəstəyə etdiyimiz yaxşılığa və onun necə sağalmasına görə sorğusuala çəkiliriksə,¹⁰ hamınız, bütün İsrail xalqı bilsin ki, bu adam sizin çarmıxa çəkdiyiniz, lakin Allahın ölümlər arasından diriltiyi Nazaretli İsa Məsihin adı ilə qarşınızda sağlam durub.¹¹ *Siz “bənnələrin rədd etdiyi daş guşədaşı olan” həmin İsadır.¹² Ondan başqa heç kimdə xilas yoxdur. Çünki səma altında biz insanlara verilən başqa bir ad yoxdur ki, onun vasitəsilə xilas olaq».

¹³ Onlar Peter və Yəhyanın cəsərətini görəndə, onların savadsız, sadə insanlar olduğunu biləndə heyrətə düşdülər, amma tanıdılar ki, onlar İsa ilə birgə olmuşdular.¹⁴ Şəfa tapan adam Peter və Yəhya ilə birgə onların gözləri qarşısında durmuşdu, buna görə onların əleyhinə heç nə deyə bilmədilər.

* 3:25 Yar. 12:3; 22:18; 26:4; 28:14 § 3:26 Qulunu – bəzi əlyazmalarda Qulu

İsanı. * 4:11 Zəb. 118:22

¹⁵ Ali Şuranın üzvləri onlara bayıra çıxmağı əmr edəndən sonra aralarında müzakirəyə başlayıb ¹⁶ dedilər: «Bu adamlara nə edək? Bütün Yerusəlim əhalisinə aydın olub ki, bu adamların əli ilə əhəmiyyətli bir əlamət göstərilib və biz bunu dana bilmərik. ¹⁷ Amma bu xəbərin xalq arasında daha çox yayılmasının qarşısını almaq üçün onlara hədə-qorxu gələk ki, bundan sonra bu Adı çəkib heç kimə heç nə deməsinlər». ¹⁸ Beləcə onları çağırıb əmr verdilər ki, İsanın adını bəyan etmək və bu adla hər hansı bir təlim öyrətmək qadağandır. ¹⁹ Lakin Peterlə Yəhya cavab verib dedilər: «Özünüz qərar verin, Allaha deyil, sizə qulaq asmaq Allahın gözündə nə qədər doğrudur? ²⁰ Axı eşidib-gördüklərimizi deməyə bilmərik». ²¹ Ali Şuranın üzvləri onlara cəza vermək üçün imkan tapa bilmədiklərinə görə onları bir daha hədələyəndən sonra azadlığa buraxdılar. Çünki bütün xalq baş verən hadisəyə görə Allahı izzətləndirdi. ²² Bu əlamət vasitəsilə sağalan adamın qırxdan artıq yaşı var idi.

İmanlılar Allahdan cəsarət istəyir

²³ Azadlığa buraxılan Peter və Yəhya öz yoldaşlarının yanına gəlib başçı kahinlərlə ağsaqqalların sözlərini onlara çatdırdılar. ²⁴ *Yoldaşları bunu eşidərkən bir nəfər kimi Allaha nida etdilər: «Ey Pərvərdigarımız, yeri, göyü, dənizi və bunların içindəki hər şeyi yaradan Sənsən. ²⁵ *Müqəddəs Ruh vasitəsilə Öz qulun atamız Davudun dili ilə belə dedin: “Nə üçün millətlər belə hirsələnir, Ümmətlər boş şeylər düşünür? ²⁶ Dünya şahları yığışır, Hökmdarlar Rəbbə və Onun məsh etdiyinə qarşı birləşir”.

²⁷ *Həqiqətən, Hirod və Ponti Pilat başqa millətlər və İsrail xalqı ilə birlikdə Sənin məsh etdiyin müqəddəs Qulun İsanın əleyhinə bu şəhərdə* topladı ki, ²⁸ Sənin əvvəldən qərar verdiyin, Sənin əlində və niyyətində olan şeyləri həyata keçirsin. ²⁹ İndi, ya Rəbb, onların etdikləri hədə-qorxuya bax! Biz qullarına güc ver ki, Sənin sözlərini tam cəsarətlə yayaq. ³⁰ Xəstələri sağaltmaq üçün əlini uzat və müqəddəs Qulun İsanın adı ilə əlamətlər və xariqələr göstər». ³¹ Onlar dualarını qurtaran kimi toplandıqları yer lərzəyə gəldi və onların hamısı Müqəddəs Ruhla dolub Allahın kəlamını cəsarətlə yaymağa başladı.

İlk imanlıların birlikində həyatı

* 4:24 Çix. 20:11; Neh. 9:6; Zəb. 146:6 * 4:25 Zəb. 2:1-2 * 4:27 Mat. 27:1-2; Mark 15:1; Luka 23:1,7-11; Yəh. 18:28-29 * 4:27 Bu şəhərdə – bəzi əlyazmalarda bu sözlər yoxdur.

32 *İmanlıların hamısı canbir qəlbə idi. Heç kim öz əmlakına «bu mənimdir» demir, bütün əmlaklarından birgə istifadə edirdi. 33 Həvarilər Rəbb İsanın dirilməsi barədə böyük qüdrətlə şəhadət edirdilər və hamısının üzərinə bol-bol lütf ehsan olunurdu. 34 Onların arasında heç kim yoxsul deyildi. Çünki onların arasında torpaq və ev sahibi olanlar mülkünü satıb pulunu gətirər, 35 həvarilərin ixtiyarına verərdi. Bu da hər kəsə ehtiyacına görə paylanardı. 36 Məsələn, Kiprdə anadan olan, həvarilərin Barnaba adlandırdığı (mənası «Təsəlli oğlu») Levili Yusif 37 sahib olduğu torpaq sahəsini sataraq pulunu gətirib həvarilərin ixtiyarına verdi.

5

Xananya və Səpfiyə

1 Xananya adında bir kişi arvadı Səpfiyə ilə razılığa gəlib bir mülk satdı. 2 O, pulun bir hissəsini özünə götürüb qalan hissəsini həvarilərin ixtiyarına verdi. Arvadının da bu işdən xəbəri var idi. 3 Peter ona dedi: «Xananya, niyə ürəyinə Şeytani buraxıb Müqəddəs Ruha yalan söyləyərək torpağın pulunun bir hissəsini özünə götürdün? 4 Bu torpaq satılmamışdan əvvəl sən deyildimi? Sən onu satandan sonra da pul sən ixtiyarında deyildimi? Bu nə niyyətdir, ürəyində tutmusan? Sən insanlara deyil, Allaha yalan satdın». 5 Xananya bunları eşidən kimi yerə yıxıldı və canı çıxdı. Bunu eşidən hər kəsi böyük bir vahimə bürüdü. 6 Gənclər gəlib Xananyanın meyitini kəfənə bürüdülər və aparıb dəfn etdilər.

7 Bundan təxminən üç saat sonra Xananyanın arvadı içəri daxil oldu. Onun olub-keçənlərdən heç bir xəbəri yox idi. 8 Peter ondan soruşdu: «Mənə söylə, torpağı bu qiymətəmi satdınız?» Qadın cavab verdi: «Bəli, o qiymətə». 9 Peter ona dedi: «Niyə əlbir olub Rəbbin Ruhunu sınamaq istədiniz? Budur, ərinin dəfn edənlərin ayaq səsləri qapı ağzındadır, indi də səni aparmağa gəlirlər». 10 Qadın həmin an Peterin ayaqları qarşısına yıxıldı və canı çıxdı. İçəri daxil olan gənclər gördülər ki, o da ölüb. Onlar onu götürüb ərinin yanında dəfn etdilər. 11 Bütün imanlılar cəmiyyətini və bu hadisəni eşidənlərin hamısını böyük bir vahimə bürüdü.

Həvarilər çox adama şəfa verdi

12 Həvarilər vasitəsilə xalq arasında çox əlamətlər və xariqələr göstərilirdi. Bütün imanlılar Süleymanın eyvanına yığılardı. 13 Xalqın gözündə böyük nüfuz qazansalar da, kənardan heç kim onlara qoşulmağa cürət etmirdi. 14 Buna

* 4:32 Həv. 2:44-45

baxmayaraq, get-gedə daha çox qadın və kişi Rəbbə iman gətirirdi. ¹⁵ Buna görə də Peter yoldan keçəndə heç olmasa kölgəsi xəstələrin üstünə düşsün deyə xalq öz xəstələrini döşək və çarpayı ilə birlikdə çıxarıb küçələrə qoyardı. ¹⁶ Yerusəlimin ətraf şəhərlərində yaşayanlar da axın-axın gələr, öz xəstələrini və natəmiz ruhdan əzab çəkənləri gətirərdi. Onların hamısı şəfa tapardı.

Həvarilər təqib olunur

¹⁷ Bu, baş kahini və yanındakıların hamısını, yəni sadukey təriqətinə mənsub olanları hərəkətə gətirdi, çünki qısqançlıqları aşıb-daşırdı. ¹⁸ Ona görə də həvariləri tutub ümumi zindana atdılar. ¹⁹ Amma Rəbbin mələyi gecənin bir vaxtında gəlib zindanın qapısını açdı, onları bayıra çıxarıb dedi: ²⁰ «Gedin, məbəddə durun və camaata yeni həyatla bağlı sözlərin hamısını deyin». ²¹ Həvarilər bunu eşidəndə səhər tezdən məbəddə daxil olub təlimlərini öyrətməyə başladılar.

Baş kahin və yanındakılar gəlib Ali Şuranı – İsrailin bütün ağsaqqallar məclisini çağırırdı ki, bir yerə yığılsınlar. Onlar həvariləri gətirtmək üçün mühafizəçiləri zindana göndərdilər. ²² Lakin mühafizəçilər gəlib zindanda həvariləri tapa bilmədi və geri qayıdıb belə xəbər verdilər: ²³ «Gördük ki, zindan bağlıdır, tamamilə nəzarət altındadır və gözətçilər qapıda dayanıb. Amma qapıları açanda içəridə heç kimi tapa bilmədik». ²⁴ Bu sözləri eşidən məbəd mühafizəçilərinin başçısı ilə başçı kahinlər «Bu işin sonu necə qurtaracaq?» deyə çaşıb-qaldılar. ²⁵ Elə bu zaman kimsə onların yanına gəlib xəbər verdi: «Baxın, zindana saldığınız adamlar məbəddə dayanıb camaata təlim öyrədir». ²⁶ Bu vaxt başçı ilə mühafizəçilər gedib həvariləri gətirdilər. Xalqın onları daşqalaq etməsindən qorxduqları üçün güc tətbiq etmədilər.

²⁷ *Onlar həvariləri Ali Şuranın qarşısına gətirdilər. Baş kahin onlardan soruşdu: ²⁸ «Bu adla təlim öyrətməyi sizə qəti qadağan etmədikmi? Amma siz təliminizi bütün Yerusəlimə yaydınız və o Adamın qanını bizim boynumuza yükləmək istəyirsiniz». ²⁹ Peter və başqa həvarilər belə cavab verdi: «İnsana deyil, Allaha itaət etmək daha vacibdir. ³⁰ Ata-babamızın Allahu sizin çarmıxa çəkib* öldürdüyünüz İsanı dirilti. ³¹ İsrailə günahlarından tövbə və bağışlanma imkanı vermək üçün Allah Onu Bani və Xilaskar olaraq Öz sağ tərəfinə qaldırdı. ³² Bu şeylər barədə biz şahidik, Allahın Özünə itaət edənlərə verdiyi Müqəddəs Ruh da şahiddir».

* 5:27 Mat. 27:25 * 5:30 Çarmıxa çəkib – hərfi tərcümədə ağacdan asıb.

³³ Onlar bunu eşidəndə çox qəzəbləndi və həvariləri öldürmək istədilər. ³⁴ Lakin bütün xalqın hörmətini qazanmış Qanun müəllimi olan Qamliel adlı bir farisey Ali Şurada ayağa qalxdı və əmr etdi ki, bu adamları† qısa müddətə bayıra çıxarsınlar. ³⁵ O, Ali Şuranın üzvlərinə belə dedi: «Ey İsraililər, bu insanlara nə edəcəyiniz barədə yaxşı-yaxşı fikirləşin. ³⁶ Bir qədər bundan əvvəl Tevda özü barəsində yüksək iddiada olaraq ortaya çıxdı və ona təxminən dörd yüz nəfər qoşuldu. Lakin bu kişi öldürüldü, bütün tərəfdarları darmadağın edildi və bu hərəkət yatırıldı. ³⁷ Sonra siyahıyaalma zamanı Qalileyalı Yəhuda ortaya çıxdı və camaatı ardınca apardı. O da öldü və tərəfdarlarının hamısı darmadağın edildi. ³⁸ İndiki iş barəsində sizə onu deyirəm ki, bu adamlardan əl çəkin və azad buraxın. Əgər bu hərəkət, bu iş insandandırsa, məhv olub gedəcək. ³⁹ Yox, əgər Allahdandırsa, bu adamların işini məhv edə bilməzsiniz. Allaha qarşı çıxanların vəziyyətinə belə, düşə bilərsiniz». Onlar Qamlielin sözünə baxdılar, ⁴⁰ həvariləri içəri çağırıb qamçılattılar və əmr etdilər ki, İsanın adını çəkərək heç nə danışmasınlar. Sonra onları azad etdilər.

⁴¹ Həvarilər bu ad uğrunda təhqirə layiq görüldükləri üçün sevinərək Ali Şuranın önündən ayrıldılar. ⁴² Onlar hər gün məbəddə və evlərdə təlim öyrətməkdən, İsanın Məsih olması barədə Müjdəni yaymaqdan əl çəkmədilər.

6

Yeddi köməkçi

¹ O günlərdə – şagirdlərin çoxaldığı vaxtda yunanca danışan Yəhudilər ibrancə danışan Yəhudilərdən şikayət etməyə başladılar. Çünki gündəlik yardım paylananda onların dul qadınlarını nəzərə almamışdılar. ² Ona görə On İki həvari bütün şagirdləri bir yerə yığıb belə dedi: «Allahın kəlamını vəz etmək işini atıb maddi işlərlə məşğul olmağımız düzgün deyil. ³ Ey qardaşlar, aranızda etibar qazanmış, Ruh və hikmətlə dolu olan yeddi kişi seçin ki, onları bu işə təyin edək. ⁴ Biz isə özümüzü duaya və Allahın kəlamını yaymağa həsr edək». ⁵ Bu sözlər bütün toplantının xoşuna gəldi. Stefanı, Filipi, Proxoru, Nikanoru, Timonu, Parmenanı və Yəhudi dinini qəbul edən Antakyalı Nikolanı seçdilər. Stefan iman və Müqəddəs Ruhla dolu bir kişi idi. ⁶ Bunları həvarilərin qarşısına çıxardılar. Həvarilər də dua edib onların üzərinə əl qoydular.

⁷ Allahın kəlamı yayılır, Yerusəlimdə şagirdlərin sayı xeyli artır və bir çox kahinlər də bu imana tabe olurdu.

† 5:34 Bu adamları – bəzi əlyazmalarda həvariləri.

Stefanın tutulması

⁸ Lütf və qüdrətlə dolu olan Stefan xalq arasında böyük xariqə və əlamətlər göstərirdi. ⁹ Belə olanda Azadlar Sinaqoqu adlanan sinaqoqun bəzi üzvləri, Kirenalılardan, İsgəndəriyyəliyərdən, Kilikiyadan və Asiya vilayətindən bəzi insanlar Stefana qarşı çıxıb onunla mübahisəyə başladılar. ¹⁰ Amma Stefanın sözündəki hikmətin və Ruhun qarşısında dayana bilmədilər. ¹¹ Onda bir neçə nəfəri şirnikləndirdilər ki, belə desinlər: «Bu adamın həm Musaya, həm də Allaha qarşı küfr dolu sözlər dediyini eşitmişik». ¹² Beləliklə, xalqı, ağsaqqalları və ilahiyyətçiləri də təşvişə saldılar. Stefanın üstünə gəlib onu tutdular və Ali Şuranın qarşısına gətirdilər. ¹³ Gətirdikləri yalançı şahidlər onun üzünə durub dedilər: «Bu adam dayanmadan bu Müqəddəs məkana və Qanuna qarşı danışır. ¹⁴ «Nazaretli İsa bu məkanı darmadağın edəcək və Musadan bizə əmanət qalan adətləri dəyişəcək» dediyini özümüz eşitmişik». ¹⁵ Ali Şurada oturanların hamısı Stefana diqqətlə baxanda gördü ki, onun üzünə bir mələyin üzünə bənzəyir.

7

Stefanın nitqi

¹ Başı kahin Stefandan soruşdu: «Bunlar doğrudurmu?» ² *Stefan belə cavab verdi: «Qardaşlar və atalar, mənə dinləyin! Atamız İbrahim hələ Mesopotamiyada ikən Xaranda məskunlaşmazdan əvvəl izzətli Allah ona göründü. ³ Ona belə dedi: «Öz torpağından, qohumlarının arasından çıx, sənə göstərəcəyim torpağa get». ⁴ *Buna görə İbrahim Xaldeylilərin ölkəsini tərk edib Xarana köçdü. Atasının ölümündən sonra Allah onu oradan da götürüb sizin indi yaşadığınız bu ölkəyə gətirdi. ⁵ *Burada ona irs olaraq bir qarış belə, torpaq vermədi. Amma İbrahimin o zaman hələ övladı olmasa da, Allah bu torpağı mülk olaraq ona və onun gələcək nəslinə verəcəyini vəd etmişdi. ⁶ *Allah ona belə dedi: «Nəslin yad ölkədə qərib olacaq, orada olan millətə köləlik edəcək və onlara dörd yüz il zülm ediləcək». ⁷ «Ancaq onların köləlik edəcəkləri milləti Özüm cəzalandıracağam» dedi Allah, «bundan sonra oradan çıxacaqlar» və «bu yerdə Mənə ibadət edəcəklər». ⁸ *Sonra Allah onunla sünnətlə bağlı Əhd kəsdi. Beləliklə də, İbrahim İshaqın atası olarkən onu səkkiz günlük olanda sünnət

* 7:2 Yar. 12:1 * 7:4 Yar. 11:31; 12:4 * 7:5 Yar. 12:7; 13:15; 15:18-21; 17:8

* 7:6 Yar. 15:13-14; Çıx. 3:12 * 7:8 Yar. 17:10-14; 21:2-4; 25:26; 29:31-35:18

etdi. Bundan sonra İshaqdan Yaqub, Yaqubdan da on iki ulu babamız törədi.

⁹ *Bu ulu babalarımız paxıllıqdan Yusifi qul kimi Misirə satdı. Lakin Allah Yusifə yar idi. ¹⁰ Onu bütün əziyyətlərdən qurtardı və ona hikmət verərək Misir hökmdarı fironun gözündə lütf qazandırdı. Firon onu Misirin və öz sarayında olan bütün xalqın rəhbəri təyin etdi. ¹¹ *Sonra bütün Misir və Kənan torpağı aclıq və böyük əziyyətlərlə üzləşdi. Bu ata-babalarımız yemək tapa bilmədi. ¹² Yaqub eşidəndə ki, Misirdə taxıl var, bu ata-babalarımızı birinci dəfə oraya göndərdi. ¹³ *Onlar ikinci dəfə Misirə gələndə Yusif özünü qardaşlarına tanıtdı. Bununla da firon Yusifin ailəsi ilə tanış oldu. ¹⁴ *Yusif atası Yaquba xəbər göndərüb onunla birgə bütün qohunlarını – yetmiş beş nəfəri çağırırdı. ¹⁵ *Beləliklə, Yaqub Misirə getdi. Özü ilə bu ata-babalarımız da orada öldü. ¹⁶ *Onların cəsədləri sonradan Şekemə gətirildi və Şekemdə İbrahimin Xamor övladlarından bir neçə gümüşə satın aldığı qəbirdə dəfn olundu.

¹⁷ *Allahın İbrahimə bəyan etdiyi vədin həyata keçdiyi vaxt yaxınlaşanda Misirdəki xalqımızın sayı bir xeyli çoxalmışdı. ¹⁸ Axırda Misirdə Yusifi tanımayan yeni bir padşah taxta çıxdı. ¹⁹ *Bu adam soydaşlarımıza hiylə işlətdi, zorakılıqla ata-babalarımızı məcbur etdi ki, yeni doğulan körpələrini sağ qalmasın deyə bayıra atsınlar. ²⁰ *Bu dövrdə son dərəcə gözəl bir körpə olan Musa doğuldu. O, üç ay atasının evində bəsləndi. ²¹ Sonra o da bayıra atıldı. Onu fironun qızı tapıb özünə övlad etdi və öz oğlu kimi böyütdü. ²² Musa Misirlilərin bütün elmi biliklərinə bağlı tərbiyə alıb söz və əməlində güclü bir şəxsiyyət oldu.

²³ *Musa qırx yaşına çatanda ürəyində soydaşları İsrail övladlarının vəziyyətini yaxından bilmək arzusu oyandı. ²⁴ Onlardan birinin zərər çəkdiyini görəndə Musa onu müdafiə etdi. Zərər vuran Misirlini öldürərək əzilən insanın intiqamını aldı. ²⁵ O belə fikirləşdi: “Soydaşlarım dərk edəcəklər ki, mənim vasitəmlə Allah onları xilas edir”. Amma onlar bunu dərk etmədilər. ²⁶ Ertəsi gün Musa dalaşan iki İsrailini görəndə onları barışdırmaq istədi və dedi: “Ay kişilər, siz soydaşsınız, niyə bir-birinizə zərər vurursunuz?” ²⁷ Lakin soydaşına zərər vuran kişi Musanı itələyib dedi: “Səni bizim üstümüzə kim başçı və hakim qoyub?” ²⁸ Yoxsa dünən Misirlini öldürdüyün

* 7:9 Yar. 37:11,28; 39:2,21; 41:39-41 * 7:11 Yar. 42:1-2 * 7:13 Yar. 45:1-3; 47:2-10 * 7:14 Yar. 45:9-11,17-18; 46:27 * 7:15 Yar. 46:1-7; 49:33 * 7:16 Yar. 23:3-16; 33:19; 50:7-13; Yeşua 24:32 * 7:17 Çix. 1:7-8 * 7:19 Çix. 1:10-11,22 * 7:20 Çix. 2:2-10 * 7:23 Çix. 2:11-15

kimi məni də öldürmək fikrindəsən?” ²⁹ *Bu sözə görə Musa qaçdı. O, Midyan torpağında, qürbətdə yaşadı və orada iki oğul atası oldu.

³⁰ *Qırx il keçəndən sonra Musa Sina dağının yaxınlığındakı səhrada olanda mələk ona bir kol arasından od-alov içərisində göründü. ³¹ Musa gördüklərinə heyrətləndi. Baxmaq üçün oraya yaxınlaşanda Rəbbin səsinə eşitdi: ³² “Mən ata-babalarının Allahı – İbrahimin, İshaqın və Yaqubun Allahıyam”. Musa qorxusundan lərzəyə gəlib baxmağa belə, cəsarət etmədi. ³³ Rəbb ona dedi: “Ayaqlarından çarıqlarını çıxart, çünki durduğun yer müqəddəs torpaqdır. ³⁴ Həqiqətən, Mən Misirdə olan xalqımın əziyyətini gördüm, fəryadlarını eşitdim və onları qurtarmaq üçün endim. İndi get, Mən səni Misirə göndərirəm”.

³⁵ Bu, həmin Musadır ki, onu rədd edib demişdilər: “Səni bizim üstümüzdə kim başçı və hakim qoyub?” Amma Allah Musanı bir kol arasında görünən mələyin əli ilə başçı və qurtarıcı olaraq göndərdi. ³⁶ *O, xalqı Misirdən çıxaran, həm orada, həm Qırmızı dənizdə, həm də qırx il ərzində səhrada xariqə və əlamətlər yaradan insan idi. ³⁷ *İsrail övladlarına “Allah məni yetirdiyi kimi sizin üçün öz soydaşlarınız içərisindən bir peyğəmbər yetirəcək” deyən bu Musadır. ³⁸ *Bu, həmin adamdır ki, Sina dağında onunla danışan mələklə və ata-babalarımızla birgə səhradakı cəmiyyətdə olmuşdu. O, canlı sözlər almışdı ki, bizə versin. ³⁹ Ata-babalarımızsa Musanın sözünə baxmaq istəmədi, onu rədd etdi və Misirə qayıtmağı arzuladılar. ⁴⁰ *Haruna dedilər: “Bizim üçün allahlar düzəlt ki, qabağımızca getsinlər. Çünki bizi Misir torpağından çıxaran adamın – bu Musanın başına nə iş gəldiyini bilmirik!” ⁴¹ O günlərdə dana şəklində bir büt düzəldib ona qurban gətirdilər və öz əlləri ilə düzəltdikləri bu büt üçün şənlik qurdular. ⁴² *Buna görə Allah ata-babalarımızdan üz döndərüb onları tərک etdi ki, səma cisimlərinə ibadət etsinlər. Peyğəmbərlərin kitabında da belə yazılıb:

“Ey İsrail nəslə,

Qırx il çöldə olanda Mənə qurban və təqdimlər gətirmişdinizmi?

⁴³ Səcdə edəsiniz deyə düzəltdiyiniz Molekin çadırını,

Tanrınız Refanın ulduz bütünü gəzdirdiniz.

Elə buna görə də sizi

Babilin o tayına sürgünə aparacağam”.

* 7:29 Çix. 18:2-4 * 7:30 Çix. 3:1-10 * 7:36 Çix. 7:3; 14:21; Say. 14:33 * 7:37

Qanun. 18:15,18 * 7:37 Yetirəcək – bəzi əlyazmalarda yetirəcək. Ona qulaq asın.

* 7:38 Çix. 19:1-20:17; Qanun. 5:1-33 * 7:40 Çix. 32:1-6 * 7:42 Amos 5:25-27

44 * Səhrada ata-babalarınızın Şəhadət çadırı var idi. Musa bunu onunla danışan Allahın əmr etdiyi kimi, gördüyü nümunəyə əsasən düzəltdi. 45 * Şəhadət çadırını əvvəlki nəsilədən təhvil alan ata-babalarımız Yeşuanın başçılığı ilə başqa millətlərin mülkünü ələ keçirəndə çadırı da özləri ilə gətirmişdilər. Allah Özü millətləri ata-babalarınızın qarşısından qovdu. Şəhadət çadırı Davudun dövrünə qədər qaldı. 46 * Allahın lütfünü qazanan Davud yalvardı ki, Yaqubun nəslinə üçün bir məskən qura bilsin. 47 * Lakin Allaha ev tikən Süleyman oldu. 48 * Amma Haqq-Taala əllə tikilən evlərdə yaşamaz. Peyğəmbərin dediyi kimi 49 Rəbb belə deyir:

“Göylər Mənim taxtımdır,
Yer ayaqlarımın altındakı kətildir.
Mənim üçün nə cür ev tikəcəksiniz,
Dincələcəyim yer harada olacaq?

50 Bütün bunları Mənim əlim yaratmadımı?”

51 * Ey dikbaş, həm ürəkləri, həm də qulaqları “sünnət” edilməmiş insanlar, ata-babanız kimi siz də həmişə Müqəddəs Ruhun əleyhinə çıxırsınız. 52 Ata-babalarınızın təqib etmədiyi peyğəmbər varmı? Onlar Saleh Olanın zühuru barədə əvvəlcədən xəbər verənləri belə, öldürdülər. Sizsə bu Saleh Olana xəyanət edərək Onu qətlə yetirdiniz. 53 Mələklər vasitəsilə verilən Qanunu aldınız, lakin ona riayət etmədiniz».

Stefanın öldürülməsi

54 Ali Şuranın üzvləri bu sözləri eşidəndə çox qəzəbləndilər və Stefana dişlərini qıçırdılar. 55 Müqəddəs Ruhla dolan Stefan isə gözlərini göyə dikib Allahın ehtişamını və Allahın sağında dayanan İsanı gördü. 56 O dedi: «Baxın, mən göylərin yarıldığını və Bəşər Oğlunun Allahın sağında dayandığını görürəm». 57 Onlar qulaqlarını tutub haray qopardılar və hamısı birlikdə Stefanın üstünə hücum çəkildilər. 58 Onu şəhərdən kənara çıxarıb daşqalaq etdilər. Stefanın əleyhinə şahidlik edənlər öz üst geyimlərini Şaul adlı bir gəncin ayaqları altına qoydular. 59 Stefan üstünə yağın daşları altında belə yalvarırdı: «Ya Rəbb İsa, ruhumu qəbul et». 60 Sonra diz çöküb ucadan nida etdi: «Ya Rəbb, bunu onlara günah sayma». Bunu deyəndən sonra gözlərini bu həyata yumdu.

* 7:44 Çix. 25:9,40; İbr. 8:5 * 7:45 Yeşua 3:14-17; 18:1 * 7:46 2Şam. 7:1-16;

1Saln. 17:1-14 † 7:46 Yaqubun nəslinə – bəzi əlyazmalarda Yaqubun Allahı.

* 7:47 1Pad. 6:1-38; 2Saln. 3:1-17 * 7:48 Yeş. 66:1-2 * 7:51 Yeş. 63:10

8

Şaul imanlıları təqib edir

¹ Stefanın qətlindən Şaul da razı qalmışdı.

O gün Yerusəlimdə olan imanlılar cəmiyyətinə qarşı güclü təqib başladı. Həvarilərdən başqa bütün imanlılar pərən-pərən düşüb Yəhudeya və Samariyanın hər tərəfinə yayıldı. ² Bəzi mömin kişilər isə Stefanı dəfn etdi və onun üçün dərin hüznə yas saxladılar. ³ * Amma Şaul imanlılar cəmiyyətini dağıtmağa başladı. Belə ki o, evdən-evə gedərək qadın-kəşi bilmədən imanlıları sürüyüb zindana salırdı.

Filip Samariyada

⁴ Pərən-pərən düşən imanlılar hər yerdə Allahın kəlamını – Müjdəni yayırdı. ⁵ Filip də Samariya şəhərinə gəlib Məsihi vəz edirdi. ⁶ Filipi eşidib, göstərdiyi əlamətləri görəndə izdiham onun sözlərinə birlikdə diqqət yetirirdi. ⁷ Natəmiz ruha tutulan çox adamdan bu ruhlar bərkədən çıxıraraq çıxır, çox iflic və ayaqları şikəst olanlar şəfa tapırdı. ⁸ Ona görə bu şəhərdə bol sevinc var idi.

Cadugər Şimon

⁹ Amma bu şəhərdə bundan əvvəl cadugərlik edən və Samariya millətini mat qoyan Şimon adlı bir kəşi var idi. O özünü böyük bir şəxsiyyət kimi təqdim edirdi. ¹⁰ Böyüklükçü hər kəs ona diqqətlə qulaq asır və belə deyirdi: «Böyük adlanan Allahın qüdrəti budur». ¹¹ Onun cadugərliyi hamını çoxdan mat qoymuşdu. Buna görə də ona diqqətlə qulaq asırdılar. ¹² Amma Filip Allahın Padşahlığı və İsa Məsihin adı ilə bağlı Müjdəni yayanda sözlərinə iman gətirdilər və kişilər də, qadınlar da vəftiz oldular. ¹³ Şimon özü də iman gətirdi. Vəftiz olduqdan sonra Filipin yanından ayrılmaı. Göstərilən əlamət və möcüzələr Şimonu mat qoydu.

¹⁴ Yerusəlimdə qalan həvarilər Samariyalıların Allahın kəlamını qəbul etdiklərini eşidəndə Peterlə Yəhyayı onların yanına göndərdi. ¹⁵ Peterlə Yəhya oraya çatanda dua etdilər ki, Samariyalı imanlılar Müqəddəs Ruhu alsınlar. ¹⁶ Çünki Ruh hələ onların heç birinin üzərinə enməmişdi, sadəcə olaraq Rəbb İsanın adı ilə vəftiz olmuşdular. ¹⁷ Sonra Peterlə Yəhya əllərini onların üstünə qoydular və onlar Müqəddəs Ruhu aldılar. ¹⁸ Həvarilərin əl qoyması ilə Ruhun verildiyini görəndə Şimon onlara pul təklif edərək ¹⁹ dedi: «Mənə də belə bir səlahiyyət verin. Əlimi kimin üstünə qoysam, Müqəddəs Ruhu alsın». ²⁰ Peter ona dedi: «Pulun da yox olsun, sən də! Ona görə ki sən Allahın ənamını pulla əldə edə bilmək

* 8:3 Həv. 22:4-5; 26:9-11

xəyalına düşmüşsən. ²¹ Bu işdə sənin nə haqqın var, nə payın. Çünki Allahın qarşısında ürəyin düz deyil. ²² Bu pisliyin üçün tövbə et, Rəbbə yalvar. Bəlkə ürəyinin bu niyyəti bağışlanar. ²³ Görürəm ki, səndə acı zəhər var və haqsızlığın əsirisən». ²⁴ Şimon ona cavab verdi: «Mənim üçün Rəbbə siz yalvarın ki, dediklərinizin heç biri mənim başıma gəlməsin».

²⁵ Peterlə Yəhya şahadət edib Rəbbin kəlamını söyləyəndən sonra Samariyalıların yaşadığı xeyli kəndlərdə Müjdəni yayaya Yerusəlimə qayıdırdılar.

Filip və Həbəşli hərəmağası

²⁶ Bu zaman Rəbbin bir mələyi Filipə belə dedi: «Dur, cənuba tərəf, Yerusəlimdən Qəzzəyə düşən yola – səhra yoluna çıx».

²⁷ Filip qalxıb getdi. Yolda Həbəşli bir hərəmağası ilə rastlaşdı. Bu, kandakinin, yəni Həbəşlilərin mələkəsinin vəzirlərindən biri idi. O, mələkənin bütün xəzinəsinə cavabdeh idi. Yerusəlimə ibadət etmək üçün gəlmişdi. ²⁸ Arabasına oturub geri qayıdarkən Yeşaya peyğəmbərin kitabını oxuyurdu. ²⁹ Ruh Filipə dedi: «Get, bu arabaya çatıb yanında qal». ³⁰ Filip qaça-qaça arabanın yanına gəldi və eşitdi ki, hərəmağası Yeşaya peyğəmbərin kitabını oxuyur. Ondan soruşdu: «Görəsən oxuduğunu başa düşürsənmi?» ³¹ Hərəmağası ona dedi: «Əgər mənə yol göstərən yoxdursa, bunu necə başa düşmək olar?» Sonra Filipdən xahiş etdi ki, arabaya minib onun yanında otursun. ³² *O, Müqəddəs Yazılardan bu hissəni oxuyurdu:

«Kəsilməyə aparılan qoyun kimi,
Qırxaqların qabağında dilsiz quzu kimi
Ağzını açmadı.

³³ Alçaldığı zaman ədalətdən məhrum oldu.

Onun nəslini kim təsvir edə bilər?
Onun həyatı yer üzündən götürülür».

³⁴ Hərəmağası Filipdən soruşdu: «Xahiş edirəm, deyin, burada peyğəmbər kimdən bəhs edir, özündən, yoxsa başqasından?»

³⁵ Bundan sonra Filip sözə başlayıb danışdı və Müqəddəs Yazıların bu hissəsindən başlayıb İsa barədə olan Müjdəni bəyan etdi. ³⁶ Onlar yol gedə-gedə gəlib su olan yerə çatdılar. Hərəmağası dedi: «Burada su var. Mənim vəftiz olmağıma nə isə mane olurmu?» ³⁷ * ³⁸ Sonra əmr etdi ki, araba dayansın. Filip hərəmağası ilə birgə suya girdi. Beləliklə, Filip hərəmağasını vəftiz etdi. ³⁹ Sudan çıxanda Rəbbin Ruhu† Filipi götürüb oradan uzaqlaşdırdı. Filipi bir daha görməyən hərəmağası

* **8:32** Yeş. 53:7-8 * **8:37** Mane olurmu? – bəzi əlyazmalarda mane olurmu?»

³⁷ Filip dedi: «Əgər bütün qəlbinlə iman edirsənsə, mümkündür». Hərəmağası cavab verdi: «İsa Məsihin Allahın Oğlu olduğuna inanıram». † **8:39** Rəbbin Ruhu – bəzi əlyazmalarda Müqəddəs Ruh hərəmağasının üstünə endi. Rəbbin mələyi isə.

sevinə-sevinə yoluna davam etdi. ⁴⁰ Filip bir də gördü ki, Aşdod şəhərinə gəlib-çıxıb. O, Qeysəriyyəyə çatanacan bütün şəhərləri gəzib-dolaşaraq Müjdəni yaydı.

9

İsa Şaulla danışır

¹ Şaul Rəbbin şagirdlərinə qarşı hələ də ölüm hədələri yağdırırdı. Baş kahinin yanına gedib ² ondan Dəməşq sinaqoqlarına yazılan məktublar istədi ki, orada İsa yolunu* tutan kişi və qadınlardan kimi tapsa, əl-qolunu bağlayıb Yerusəlimə gətirmək üçün səlahiyyəti olsun. ³ Dəməşqə yollanıb oraya yaxınlaşanda birdən göydən gələn bir işıq onun ətrafında parladı. ⁴ Şaul yerə yıxıldı və bir səs eşitdi, ona deyirdi: «Şaul, Şaul, niyə Məni təqib edirsən?» ⁵ Şaul ona dedi: «Ey Ağam, Sən kimsən?» O cavab verdi: «Mən sənənin təqib etdiyən İsayam. ⁶ Qalx ayağa, şəhərə get və nə etmək lazımdırsa, sənə deyiləcək». ⁷ Şaulla birlikdə yola çıxan adamlar yerlərindəcə susub qalmışdı. Səsi eşitsələr də, heç kimi görə bilmədilər. ⁸ Şaul yerdən qalxdı, amma gözlərini açanda heç nə görə bilmirdi. Sonra onun əlindən tutub Dəməşqə apardılar. ⁹ Üç gün ərzində Şaulun gözləri görmədi və o nə yedi, nə də içdi.

¹⁰ Dəməşqdə İsanın şagirdlərindən Xananya adlı bir nəfər var idi. Rəbb görüntü vasitəsilə «Xananya!» deyə çağırırdı. O cavab verdi: «Bəli, ya Rəbb!» ¹¹ Rəbb ona dedi: «Qalx, “Düz Küçə” adlanan küçəyə get və Yəhudanın evində adı Şaul olan Tarsuslu bir adamı soruş. Hal-hazırda orada dua edir. ¹² O, görüntüdə görüb ki, yanına Xananya adlı bir kişi gəlib onun üzərinə əllərini qoyur ki, gözləri açılsın». ¹³ Xananya cavab verdi: «Ya Rəbb, bu kişi barədə çoxlarından eşitmişəm ki, Yerusəlimdə Sənənin müqəddəslərinə nə qədər pislik edib. ¹⁴ Burada Sənənin adını çağıranların hər birinin əl-qolunu bağlamaq üçün başçı kahinlərdən səlahiyyət alıb». ¹⁵ Amma Rəbb ona dedi: «Get! Başqa millətlərə, padşahlara və İsrail övladlarına Öz adımla bəyan eləmək üçün bu adam seçdiyim alətdir. ¹⁶ Mənim adım uğrunda çəkəcəyi əzabın nə qədər böyük olduğunu ona göstərəcəyəm». ¹⁷ Bundan sonra Xananya gedib həmin evə girdi və əllərini Şaulun üstünə qoyub dedi: «Qardaşım Şaul, Rəbb, yəni bura gələrkən yolda sənə görünən İsa məni göndərdi ki, sənənin gözlərin açılsın və Müqəddəs Ruhla dolasan». ¹⁸ O andaca Şaulun gözlərindən sanki pulcuqlar töküldü və Şaul təkrar görməyə başladı. O qalxdı və vəftiz oldu. ¹⁹ Sonra yemək yeyib taqətə gəldi.

* 9:2 İsa yolunu – hərfi tərcümədə Yolu.

Şaul Dəməşqdə və Yerusəlimdə

Bir neçə gün Şaul Dəməşqdə olan şagirdlərin yanında qaldı. 20 Dərhal sinaqoqlarda İsanın Allahın Oğlu olduğunu vəz etməyə başladı. 21 Onu eşidənlərin hamısı mat qalib deyirdi: «Yerusəlimdə bu adı çəkənləri dağıdan adam bu deyilmi? Buraya belələrinə əl-qolunu bağlayıb başçı kahinlərin yanına aparmağa gəlməmişdimi?» 22 Şaul isə gündən-günə qüvvətlənirdi. İsanın Məsih olmasına dair sübutlar göstərməklə Dəməşqdə yaşayan Yəhudiləri çaş-baş saldı.

23 *Aradan xeyli gün keçdi. Yəhudilər Şaulu öldürmək üçün sui-qəsd hazırladı. 24 Amma onların bu qəsdini haqqında xəbər Şaula çatdı. Yəhudilər onu öldürmək üçün gecə-gündüz şəhərin qapılarında pusqu qururdu. 25 Amma Şaulun şagirdləri gecə olan kimi onu götürüb bir səbətənin içinə qoyaraq şəhər divarlarından aşığı endirdilər.

26 Şaul Yerusəlimə çatanda oradakı şagirdlərə qoşulmağa çalışdı, lakin onların hamısı Şauldan qorxur və inanmırdılar ki, o, İsanın şagirdidir. 27 Amma Barnaba onu götürüb həvarilərin yanına apardı və onlara açıqladı ki, Şaul yolla gedəndə Rəbbi necə görüb, Rəbb onunla necə danışmış, o, Dəməşqdə İsanın adını necə cəsarətlə bəyan edib. 28 Beləliklə, Şaul onların yanında qalib Yerusəlimdə hər yerə bir gedib-gəlir və orada da Rəbbin adını cəsarətlə bəyan edirdi. 29 O yunanca danışan Yəhudilərlə söhbət edərək mübahisə edirdi. Onlar isə Şaulu öldürmək istəyirdilər. 30 İmanlı bacı-qardaşlar isə bunu öyrənəndə Şaulu Qeysəriyyəyə aparıb oradan Tarsusa göndərdilər.

31 Beləcə bütün Yəhudeya, Qalileya və Samariyadakı imanlılar cəmiyyəti əmin-amanlığa çatdı. İnkışaf edən və Rəbb qorxusu içində yaşayan cəmiyyət Müqəddəs Ruhun ürəkləndirməsi ilə sayca artırdı.

Eneya və Tabitanın sağaldılması

32 Bu zaman hər yanı dolaşan Peter Lodda yaşayan müqəddəslərin yanına gəldi. 33 Orada Eneya adlı bir nəfərə baş çəkdi. Eneya iflic olmuşdu və səkkiz il idi ki, yataqda idi. 34 Peter ona dedi: «Eneya, İsa Məsih səni sağaldır. Qalx, yatağını yığışdır». Eneya dərhal ayağa qalxdı. 35 Lod və Şaronda yaşayanların hamısı bu adamı görüb Rəbbə tərəf döndü.

36 Yafoda İsanın şagirdləri arasında Tabita adlı bir qadın var idi. «Tabita» «Ceyran» deməkdir. Bu qadın həmişə xeyirxah işlər görür və yoxsullara kömək edirdi. 37 Bu vaxtlarda o xəstələnib öldü. Onun meyitini yuyub yuxarı mərtəbədəki otağa qoydular. 38 Lod Yafoya yaxın idi, ona

* 9:23 2Kor. 11:32-33

görə də Peterin Lodda olduğunu eşidən şagirdlər iki kişini onun yanına göndərdilər və onlar gəlib xahiş etdilər: «Vaxt itirmədən yanımıza gəl». ³⁹ Peter durub onlarla getdi. Yafoya çatanda onlar Peteri evin yuxarı mərtəbəsinə çıxartdılar. Bütün dul qadınlar ağlaşa-ağlaşa Peterin yanına yığıldı və Tabitanın onlarla birlikdə olanda tikdiyi köynəkləri, paltarları göstərirdilər. ⁴⁰ Peter isə onların hamısını bayıra çıxartdı, sonra diz çöküb dua etdi. Bundan sonra isə ölüyə tərəf dönüb dedi: «Tabita, qalx!» Qadın gözlərini açıb Peteri görən kimi dik oturdu. ⁴¹ Peter əlini uzadıb onu ayağa qaldırdı və sonra müqəddəslərlə dul qadınları çağırırdı. Tabitanı sağ-salamat onların qarşısına çıxartdı. ⁴² Bu xəbər bütün Yafoya yayıldı və çox adam Rəbbə iman gətirdi. ⁴³ Peter isə xeyli gün Yafoda, Şimon adlı bir dabbagın evində qaldı.

10

Mömin yüzbaşı

¹ Qeysəriyyədə Korneli adlı bir nəfər yaşayırdı. O, İtaliyalı adlı alayın yüzbaşılardan biri idi. ² Həm özü, həm də bütün külfəti mömin olub Allahdan qorxardı. O, xalqa çox nəzir-niyaz paylayar, daim Allaha dua edərdi. ³ Bir gün təxminən doqquzuncu saat* radələrində görüntüdə aydın gördü ki, Allahın bir mələyi yanına gəlib onu çağırırdı: «Ey Korneli!» ⁴ Korneli qorxa-qorxa ona baxıb dedi: «Nədir, ey ağam?» Mələk ona dedi: «Duaların və nəzir-niyazların xatirə təqdimi kimi Allahın hüzurunda qəbul olundu. ⁵ İndi Yafoya adamlar göndər, Peter adlanan Şimonu çağırtdır. ⁶ O, dabbag Şimonun dəniz kənarındaki evində qonaqdır.»† ⁷ Onunla danışan mələk gedəndən sonra Korneli xidmətçilərindən ikisini və mühafizəçilərindən bir mömin əsgəri çağırtdırdı. ⁸ Onlara hər şeyi danışdı və sonra onları Yafoya göndərdi.

Peterin görüntüsü

⁹ Ertəsi gün təxminən altıncı saat‡ radələrində, onlar yolda olub şəhərə yaxınlaşanda Peter dua etmək üçün dama çıxdı. ¹⁰ O acıb yemək istəyirdi. Yemək hazırlanarkən Peterin fikrini bir görüntü apardı. ¹¹ O gördü ki, göy yarıldı, böyük mələfəyə bənzər bir şey dörd küncündən asılaraq yerə endi. ¹² Onun üstündə hər cür dördayaqlılar, sürünənlər§ və göydə uçan quşlar var idi. ¹³ Ona bir səda gəldi: «Qalx, Peter, kəs və ye!» ¹⁴ Peter

* **10:3** Doqquzuncu saat – hazırkı vaxtla günortadan sonra saat üç. † **10:6** Qonaqdır – bəzi əlyazmalarda qonaqdır. O sənə nə etməlisən deyəcək, bəzilərinə isə qonaqdır. Onun sənə deyəcəyi sözlərlə həm sən, həm də külfətin xilas olacaq (Həv. 11:14). ‡ **10:9** Altıncı saat – hazırkı vaxtla günorta saat on iki. § **10:12** Sürünənlər – bəzi əlyazmalarda çöl heyvanları, sürünənlər.

Ona dedi: «Əsla, ya Rəbb! Mən heç vaxt nə haram, nə də murdar bir şey yeməmişəm». ¹⁵ Səda ikinci dəfə yenə gəldi və Peterə dedi: «Allahın halal dediyi şeylərə sən haram demə». ¹⁶ Bu, üç dəfə təkrarlandıktan sonra o şey dərhal göyə çəkildi.

¹⁷ Peter bu görüntünün mənası barədə fikirləri ilə çaşbaş qalanda Kornelinin göndərdiyi adamlar Şimonun evini soruşurdular. Onlar qapı ağzında dayanıb ¹⁸ bərkdən soruşdular: «Peter deyə çağırılan Şimon burada qalırımı?» ¹⁹ Bu zaman görüntü barədə fikirləşən Peterə Ruh belə dedi: «Bax səni üç kişi axtarır. ²⁰ Dur, aşağı en və heç tərəddüd etmədən onlarla get. Çünki onları Mən göndərmişəm». ²¹ Peter aşağı enib həmin adamlara dedi: «Axtardığınız adam mənəm. Niyə gəlmisiniz?» ²² Onlar dedilər: «Korneli adlı bir yüzbaşı var. O, saleh və Allahdan qorxan kişidir; buna bütün Yəhudi milləti də şahiddir. Müqəddəs bir mələk ona əmr etdi ki, səni öz evinə çağırırdırsın və deyəcəyin sözlərə qulaq assın». ²³ Bundan sonra Peter onları içəri dəvət edib qonaq saxladı.

Kornelinin evində

Ertəsi gün Peter qalxıb onlarla yola çıxdı və Yafodan olan bəzi qardaşlar da onlara qoşuldu. ²⁴ Sonrakı gün Qeysəriyyəyə çatdı. Korneli öz qohumlarını və yaxın dostlarını bir yerə yığıb onları gözləyirdi. ²⁵ Peter içəri girəndə Korneli ayağına düşüb ona səcdə etdi. ²⁶ Peter isə onu ayağa qaldıraraq dedi: «Qalx, mən də sənin kimi insanam». ²⁷ Peter Korneli ilə danışa-danışa içəri daxil olanda gördü ki, oraya xeyli adam yığılıb. ²⁸ Onlara belə dedi: «Bilirsiniz ki, Yəhudilərə hər hansı bir yadelli ilə ünsiyyət yaratmaq, onlara qonaq getmək qadağandır. Amma insanları haram və murdar saymamağı Allah mənə göstərdi. ²⁹ Buna görə məni çağıranda etiraz etmədən gəldim. Deyə bilərsinizmi, məni niyə çağırırsınız?» ³⁰ Korneli cavab verdi: «Üç gün əvvəl elə bu vaxtlarda** doqquzuncu saatın†† duasını edirdim ki, birdən parlaq libaşlı bir kişi qarşımda dayandı ³¹ və dedi: “Ey Korneli, sənin dualarının eşidildi və nəzir-niyazların Allah tərəfindən yada salındı. ³² İndi Yafoya adamlar göndər, Peter adlanan Şimonu çağırtdır. O, dabbağ Şimonun dəniz kənarındakı evində qonaqdır.”†† ³³ Ona görə sənin yanına adamlar göndərdim və sən də xeyirxahlıq göstərərək gəldin. İndi hamımız Allahın önündəyik və Rəbbin sənə əmr etdiyi hər sözə qulaq asmağa hazırıq».

** 10:30 Vaxtlarda – bəzi əlyazmalarda vaxtlarda oruc tutub. †† 10:30

Doqquzuncu saat – hazırkı vaxtla günortadan sonra saat üç. †† 10:32 Qonaqdır – bəzi əlyazmalarda qonaqdır. O gəlib sənə hər şeyi danışacaq.

³⁴ *Peter sözə başlayıb dedi: «İndi bildim ki, həqiqətən, Allah tərəfkeşlik etmir. ³⁵ Milliyətindən asılı olmayaraq kim ki Ondən qorxub əməlisaleh olarsa, Ona məqbuldur. ³⁶ O, İsrail övladlarına Öz kəlamını göndərdi və hamının Sahibi olan İsa Məsih vasitəsilə barışdırma Müjdəsini yaydı. ³⁷ Bilirsiniz ki, Yəhyanın vəftiz üçün çağırışından sonra Qalileyədən başlayaraq bütün Yəhudədə nələr baş verdi. ³⁸ Allah Nazaretli İsanı Müqəddəs Ruhla və güdrətlə məsh etdi. İsa xeyirxahlıq edərək hər yanı gəzib iblisin təzyiqinə məruz qalanların hamısını sağaltdı. Çünki Allah Ona yar idi. ³⁹ Yəhudilərin ölkəsində və Yerusəlimdə İsanın nələr etdiyinin şahidi olduq. Onu çarmıxa çəkib **SS** öldürdülər. ⁴⁰⁻⁴¹ Amma Allah Onu üçüncü gün diriltdi və bütün xalqa deyil, əvvəlcədən seçdiyi Öz şahidlərinə – ölümlər arasından dirilməsindən sonra Onunla birlikdə yeyib-içən bizlərə aydın göstərdi. ⁴² Bizə isə əmr verdi ki, «Allahın təyin etdiyi ölümlərlə dirilərin Hakimi Budur» deyərək bunu xalqa şəhadət etməklə vəz edək. ⁴³ Onun barəsində bütün peyğəmbərlər şəhadət edir ki, Ona iman edən hər kəsin günahı Onun adı ilə bağışlanır».

⁴⁴ Peter bu sözləri deyirdi ki, Müqəddəs Ruh söhbətə qulaq asan hər kəsin üzərinə endi. ⁴⁵ Peterlə birlikdə gəlmiş sünnətli imanlılar Müqəddəs Ruhun bəxşiş olaraq başqa millətlərin də üstünə töküldüyünə mat qaldı; ⁴⁶ onların başqa dillərdə danışib Allahı mədh etdiyini eşitdilər. Onda Peter belə dedi: ⁴⁷ «Bu adamlar bizim kimi Müqəddəs Ruhunu alıb. Bunların su ilə vəftiz olmalarına kim mane ola bilər?» ⁴⁸ Beləliklə, onların İsa Məsihin adı ilə vəftiz olmalarını buyurdu. Sonra onlar Peterdən xahiş etdilər ki, bir neçə gün onların yanında qalsın.

11

Peterin izahı

¹ Həvarilərlə bütün Yəhudədəki imanlı bacı-qardaşlar eşitdilər ki, başqa millətlər də Allahın kəlamını qəbul ediblər. ² Peter Yerusəlimə gələndə sünnət tərəfdarları onu tənqid edərək ³ dedilər: «Sən sünnətsizlərin evinə gedib onlarla birgə yemək yemisən».

⁴ Peter sözə başlayıb onlara hər şeyi bir-bir izah etdi: ⁵ «Mən Yafo şəhərində dua edirdim. Birdən fikrimi görüntü apardı. Gördüm ki, böyük mələfəyə bənzər bir şey dörd küncündən asılaraq göydən enib mənim yanıma çatır. ⁶ Bu şeyə gözlərimi dikib diqqətlə baxdım. Gördüm ki, onun üstündə yer üzərində yaşayan dördəyaxlılar, çöl heyvanları, sürünənlər və göydə uçan

* 10:34 Qanun. 10:17 **SS** 10:39 Çarmıxa çəkib – hərfi tərcümədə ağacdan asıb.

quşlar var. ⁷ Sonra eşitdim ki, bir səda mənə deyir: “Qalx, Peter, kəs və ye!” ⁸ Mən dedim: “Əsla, ya Rəbb! Heç vaxt mənim ağzıma nə haram, nə də murdar bir şey dəyməyib”. ⁹ Yenə göydən səda gəldi: “Allahın halal dediyi şeylərə sən haram demə”. ¹⁰ Bu, üç dəfə təkrarlandıktan sonra hər şey yenə göyə çəkildi. ¹¹ Elə bu zaman Qeysəriyyədən mənim yanıma göndərilən üç kişi qaldığımız evin qapısında dayandı. ¹² Ruh mənə dedi ki, tərəddüd etmədən onlarla gedim. İmanlı qardaşlarımız olan bu altı nəfər də mənə qoşulub həmin kişinin evinə girdik. ¹³ Bu adam bizə nəql etdi ki, öz evində dayanan mələk görüb. Mələk ona demişdi: “Yəfoya adamlar göndər, Peter adlanan Şimonu çağırtdır. ¹⁴ Onun sənə deyəcəyi sözlərlə həm sən, həm də bütün külfətin xilas olacaq”. ¹⁵ Mən sözə başlayanda Müqəddəs Ruh başlanğıcda bizim üstümüzdə endiyi kimi onların da üstünə endi. ¹⁶ *Onda Rəbbin dediyi bu sözlər yadıma düşdü: “Yəhya su ilə vəftiz etdi, amma siz Müqəddəs Ruhla vəftiz olacaqsınız”. ¹⁷ Beləliklə, Rəbb İsa Məsihə iman edən bizlərə verdiyi eyni bəxşişi Allah onlara da veribsə, mən kiməm ki, Allaha qarşı çıxam?» ¹⁸ Bu sözləri eşidib hamı sakitləşdi və Allahı izzətləndirib dedi: «Deməli, Allah başqa millətlərə də imkan yaratdı ki, tövbə edib həyat tapsın».

Antakya cəmiyyətindəkilər

¹⁹ *Stefanın öldürülməsi ilə başlanan təqib nəticəsində pərən-pərən düşən imanlılar Finikiya, Kipr və Antakya qədər getdilər. Allahın kəlamını yalnız Yəhudilərə dedilər. ²⁰ Amma onların arasından bəzi Kiprli və Kirenalılar Antakya gedib yunanca danışanlarla da söhbətə başladılar. Onlara Rəbb İsa ilə bağlı Müjdəni yayırdılar. ²¹ Rəbbin əli onların üzərində idi və bunun nəticəsində xeyli insan iman gətirib Rəbbə tərəf döndü. ²² Bunların xəbəri Yerusəlimdəki cəmiyyətə çatdı və Barnabanı Antakya göndərdilər. ²³ O oraya çatanda Allahın lütfünün bəhrəsini görüb sevindi. O hamını həvəsləndirirdi ki, candildən Rəbbə bağlı qalsınlar. ²⁴ Çünki özü Müqəddəs Ruhla və imanla dolu, xeyirxah bir kişi idi. Bunun nəticəsində də böyük bir kütlə Rəbbə iman gətirdi. ²⁵ Sonra Barnaba Tarsusa gedib Şaulu axtardı. ²⁶ Onu tapan kimi Antakya gətirdi. Bir il ərzində oradakı imanlılar cəmiyyətinə qoşulub bir yerdə yığılaraq böyük bir kütləyə təlim öyrədirdi. Şagirdlər ilk dəfə olaraq Antakyada məsihçi adlandırıldı.

²⁷ Elə həmin günlərdə Yerusəlimdən Antakya bəzi peyğəmbərlər gəldi. ²⁸ *Bunlardan Aqab adlı biri qalxıb Ruhun təsiri ilə bütün dünyada böyük bir aclıq olacağını

bildirdi. Bu acliq Klavdinin hakimiyyəti dövrünə təsadüf olundu. ²⁹ Şagirdlər qərara aldılar ki, hər biri gücü çatan qədər Yəhudeyada yaşayan imanlı bacı-qardaşlarına yardım göndərsin. ³⁰ Bu qərara əməl edərək yardımları Barnaba və Şaulun əli ilə cəmiyyət ağsaqqallarına göndərdilər.

12

Peterin zindandan qaçması

¹ O vaxtlar padşah Hirod cəmiyyətin bəzi üzvlərinə zülm etməyə əl atdı. ² Yəhyanın qardaşı Yaqubu qılıncdan keçirib edam etdirdi. ³ Bundan Yəhudilərin razı qaldığını görüb üstəlik Peteri də tutdurdu. Bunu Mayasız Çörək bayramı vaxtında etdi. ⁴ *O, Peteri yaxalatdırıb zindana saldırdı; onu hər birində dörd nəfər olmaqla dörd əsgəri dəstəyə nəzarət altında saxlanmaq üçün təslim etdi. Niyyətində tutmuşdu ki, Pasxa bayramından sonra xalq qarşısında onun məhkəməsini keçirsin. ⁵ Peter buna görə zindanda saxlanılırdı. Lakin imanlılar cəmiyyəti ciddi-cəhdlə onun üçün Allaha dua edirdi.

⁶ Peter Hirodun ona məhkəmə quracağı günün əvvəlki gecəsi iki əsgər arasında bir cüt zəncirə bağlanmış halda yatırdı. Qarovulçular da qapıda dayanıb zindanın təhlükəsizliyini qoruyurdu. ⁷ Qəflətən Rəbbin bir mələyi göründü. Zindanın otağı işıqlandı. Mələk Peterin böyrünə vurub onu oyatdı və dedi: «Tez ol, qalx». O andaca Peterin biləklərindəki zəncirlər düşdü. ⁸ Mələk ona dedi: «Qurşağını bağla, çarığınızı geyin». Peter belə də etdi. Mələk yenə dedi: «Üst paltarınızı geyin, ardımca gəl». ⁹ Peter onun ardınca düşərək bayıra çıxdı. Amma mələyin etdiyinin həqiqi olduğunu başa düşmürdü, elə bilirdi ki, bir görüntü görür. ¹⁰ Birinci, ikinci qarovulçunun yanından keçərək şəhərə açılan dəmir darvazaya çatdılar. Onların qarşısında darvaza öz-özünə açıldı. Onlar çıxıb küçə uzununu getdilər. Birdən mələk Peterdən ayrıldı. ¹¹ O andaca özünə gələn Peter dedi: «İndi əminliklə başa düşdüm ki, Rəbb Öz mələyini göndərüb məni Hirodun əlindən və Yəhudi xalqının gözlədiyi bütün bəlalardan qurtardı».

¹² Peter bunları dərk edəndə Mark adlanan Yəhyanın anası Məryəmin evinə getdi. Orada xeyli adam yığılıb dua edirdi. ¹³ Peter həyət qapısını döyməyə başladı və Roda adlı bir qarabaş eşidib qapıya getdi. ¹⁴ Qız Peteri səsindən tanıdı və sevincindən qapını belə, açmadan yenə evə qaçdı. Oradakılara xəbər verdi ki, Peter qapıda dayanıb. ¹⁵ Onlar isə belə dedilər: «Dəli olmusan?» Amma qız dediyinin üstündə durdu. Belə olanda dedilər: «Yəqin onu qoruyan mələkdir». ¹⁶ Peter isə

* 12:4 Çıx. 12:1-27

dayanmadan qapını döydü. Qapını açıb onu görəndə mat qaldılar. ¹⁷ Peter əli ilə susmaq işarəsi verərək Rəbbin onu necə zindandan çıxardığını nəql etdi. Sonra «bu xəbəri Yaquba və o biri qardaşlara da çatdırın» deyərək onlardan ayrılıb başqa yerə getdi.

¹⁸ Səhər açılanda əsgərləri böyük bir vahimə bürüdü. Bir-birlərindən soruşdular: «Bəs Peter necə oldu?» ¹⁹ Hirod onu axtartdı. Tapa bilməyəndə isə qarovulçuları sorğu-suala çəkdirəndən sonra edam edilmələrinə əmr verdi.

Padşah Hirodun ölümü

Bundan sonra Hirod Yəhudeyadan Qeysəriyyəyə yollandı və orada qaldı. ²⁰ Hirod Sur və Sidon əhalisinə qarşı hiddətindən alışıb-yanırdı. Onlar birlikdə onun yanına gəlib sarayın məişət işləri üzrə müdiri Blastı öz tərəflərinə çəkərək sülh istədiklərini bildirdilər. Çünki onların ölkəsi padşahın ölkəsindən gələn ərzaqdan asılı idi. ²¹ Təyin olunan gündə şahlıq libasını geyən Hirod hökm kürsüsünə oturaraq Sur və Sidonlulara müraciət etdi. ²² Camaat qışqırmağa başladı: «Bu bir insanın səsi deyil, bir allahın səsidir!» ²³ O anda Rəbbin bir mələyi Hirodu vurdu. Çünki izzəti Allaha vermədi. Onu daxildən qurdlar yedi və canı çıxdı.

Barnaba ilə Şaula vəzifə tapşırılır

²⁴ Allahın kəlamı isə yayılırdı və təsiri artırdı. ²⁵ Barnaba və Şaul Yerusəlimdəki xidmətlərini yerinə yetirəndən sonra Mark adlanan Yəhyanı özləri ilə götürüb geri qayıtdılar.*

13

¹ Antakyadakı cəmiyyətdə peyğəmbərlər və müəllimlər var idi: Barnaba, Niger adlanan Şimeon, Kirenalı Luki, hökmdar Hirodun süd qardaşı Menaxem və Şaul. ² Bu adamlar Rəbbə xidmət edib oruc tutarkən Müqəddəs Ruh onlara dedi: «Barnaba ilə Şaulu Mənim tapşıracağım iş üçün ayırın». ³ Beləliklə, oruc tutub dua etdikdən sonra Barnaba ilə Şaulun üzərinə əllərini qoydular və onları yola saldılar.

Kiprdə

⁴ Müqəddəs Ruhun əmri ilə yola çıxan Barnaba və Şaul Selevkiyaya getdilər və oradan da gəmi ilə Kiprə getdilər. ⁵ Salamisə çatanda Yəhudilərin sinaqoqlarında Allahın kəlamını bəyan etməyə başladılar. Yəhya isə onların köməkçisi idi. ⁶ Adanı başdan-başa gəzərək Pafosa çatdılar. Orada Baryeşu adlı bir Yəhudi cadugər və yalançı peyğəmbərə rast gəldilər. ⁷ Baryeşu vali Sergi Paula yaxın adam idi. Ağıllı kişi olan vali

* 12:25 Yerusəlimdəki öz xidmətlərini ... geri qayıtdı – bəzi əlyazmalarda öz xidmətlərini ... Yerusəlimdən qayıtdı.

Barnaba ilə Şaulu çağırtdırıb Allahın kəlamına qulaq asmaq istədi. ⁸ Lakin adı cadugər mənasını verən Elima, yəni Baryeşu buna qarşı çıxaraq valini imandan azdırmağa çalışırdı. ⁹ Amma Müqəddəs Ruhla dolan Şaul, yəni Paul gözlərini Elimaya dikib ¹⁰ dedi: «Ey iblis oğlu, ürəyin hər cür hiylə və fırıldaqla doludur. Ey salehliyə tamamilə düşmən kəsilən, Rəbbin haqq yolunu əyri qələmə verməkdən əl çəkməyəcəksənmi? ¹¹ İndi isə bax, sənün üstünə Rəbbin əli gəlir. Kor olacaqsan, bir müddət gün işığı görməyəcəksən». O anda həmin adamın üzərinə bir duman, bir qaranlıq çökdü. Ora-bura gəzərək kimisə axtarırdı ki, onun əlindən tutub yol göstərsin. ¹² Olanları görən vali Rəbbin təliminə təəccübləndi və iman etdi.

Pisidiyada olan Antakya

¹³ Paulla yanındakılar Pafosdan yelkən açıb Pamfiliya bölgəsindəki Perge şəhərinə çatdı. Yəhya isə onlardan ayrılıb Yerusəlimə qayıtdı. ¹⁴ Onlar yollarına davam edib Pergedən Pisidiyada olan Antakyağa çatdılar. Şənbə günü sinaqoqa girib oturdular. ¹⁵ Qanunun və Peyğəmbərlərin yazılarının oxunmasından sonra sinaqoq rəisləri onları çağırtdırıb dedilər: «Qardaşlar, xalqa ürəkləndirici müraciətiniz varsa, buyurub deyİN».

¹⁶ Paul ayağa qalxıb diqqəti cəlb etmək üçün əlini qaldıraraq dedi: «Ey İsraililər və Allahdan qorxanlar, qulaq asın. ¹⁷ *Bu xalqın, yəni İsraililərin səcdə etdiyi Allah bizim atababalarımızı seçdi və Misirdə – qürbət eldə yaşadıkları müddət ərzində onları böyük bir millət etdi. Sonra əlini uzadıb onları Misirdən çıxartdı. ¹⁸ Qırx ilə yaxın səhrada qaldıkları müddət ərzində onlara dözdü.* ¹⁹ *Kənan torpağında yaşayan yeddi milləti qırandan sonra bu millətlərin torpaqlarını irs olaraq İsrail xalqına verdi. ²⁰ Bütün bunlar təqribən dörd yüz əlli ili əhatə etdi. Sonra Allah onlar üçün hakimlər yetirdi. Bu, peyğəmbər Şamuelin dövrünə qədər davam etdi. ²¹ *Xalq padşah istəyəndə isə Allah Binyamin qəbiləsindən olan Qiş oğlu Şaulu onlar üçün padşah təyin etdi. O, qırx il padşahlıq etdi. ²² *Onu aradan götürəndən sonra Allah Davudu ucaldıb onların üzərində padşah etdi və onun barəsində şəhadət etdi: “Öz ürəyimə yatan adam olaraq Yessey oğlu Davudu tapdım və o Mənim bütün istədiklərimi yerinə yetirəcək”. ²³ Allah Öz vədinə sadıq qalıb bu adamın soyundan olan Xilaskar İsanı İsrailə göndərdi. ²⁴ *İsanın gəlişindən əvvəl Yəhya bütün İsrail

* **13:17** Çıx. 1:7; 12:51; Say. 14:34; Qanun. 1:30-31 * **13:18** Onlara dözdü – bəzi əlyazmalarda onların qayğısına qaldı. * **13:19** Qanun. 7:1; Yeş. 14:1; Hak. 2:16;

1Şam. 3:20 * **13:21** 1Şam. 8:5; 10:21 * **13:22** 1Şam. 13:14; 16:12; Zəb. 89:20

* **13:24** Mark 1:4; Luka 3:3

xalqına vəz etmişdi ki, tövbə edib vəftiz olunsunlar. ²⁵ *Yəhya işini qurtararkən dedi: “Məni kim sayırsınız? O Şəxs mən deyiləm. Məndən sonra O gəlir. Mən Onun ayağındakı çarığını açmağa belə, layiq deyiləm”.

²⁶ Qardaşlar, ey İbrahimin nəslinin övladları və aranızda olan Allahdan qorxanlar, bu xilas sözü bizə[†] göndərilib. ²⁷ Çünki Yerusəlim əhalisi və onların rəhbərləri İsanı tanımadı. Beləliklə, Onu mühakimə etməklə hər Şənbə günü oxunan peyğəmbərlərin sözünü yerinə yetirdilər. ²⁸ *Onda ölümə layiq heç bir təqsir tapmasalar da, Pilatdan Onun edam olunmasını tələb etdilər. ²⁹ *Onun barəsində yazılanların hamısını tam yerinə yetirəndən sonra Onu çarmıxdan düşürüb qəbirə qoydular. ³⁰ Lakin Allah Onu ölümlər arasından dirilti. ³¹ *İsa xeyli günlər ərzində daha əvvəl Qalileyadan Onunla Yerusəlimə gələnlərə göründü. Bu adamlar indi Onun barəsində xalq üçün şahiddir.

³² *Biz indi sizə bu Müjdəni bəyan edirik: ata-babalarımıza verilən vəd həyata keçib, ³³ Allah İsanı diriltməklə bu vədi onların övladları olan bizlər üçün yerinə yetirib. İkinci məzmurda belə yazılıb:

“Sən Mənim Oğlumsan,
Mən bu gün Sənə Ata oldum”.

³⁴ *Allah Onu ölümlər arasından dirildərək heç vaxt çürüməyə qoymayacaq. Ona görə demişdi: “Davuda vəd etdiyim sadıq məhəbbəti sizə göstərəcəyəm”. ³⁵ *Buna görə də başqa yerdə belə deyir: “Mömin insanını çürüməyə qoymazsan”. ³⁶ Davud öz müasirlərinə Allahın iradəsinə müvafiq xidmət edəndən sonra vəfat etdi. O da ataları ilə uyudu və cəsədi çürüyüb-getdi. ³⁷ Amma Allahın diriltiyi İnsanın cismi çürümədi.

³⁸ Bununla da, ey qardaşlar, bilin ki, bu İnsan vasitəsilə günahların bağışlanması sizə elan edilir. Belə ki Musanın Qanununa görə saleh sayılmamanızın səbəblərinin heç birinə baxmayaraq, ³⁹ iman edən hər kəs bu İnsanda saleh sayılacaq.

⁴⁰ *Ehtiyatlı olun ki, Peyğəmbərlərin dedikləri baş verməsin:

⁴¹ “Baxın, siz ey xor baxanlar,

Mat qalın və yox olun.

Sizin vaxtınızda elə işlər görəcəyəm ki,

Sizə danışsaydılar, inanmazdınız”».

* **13:25** Mat. 3:11; Mark 1:7; Luka 3:16; Yəh. 1:19-20,27 † **13:26** Bizə – bəzi əlyazmalarda sizə. * **13:28** Mat. 27:22-23; Mark 15:13-14; Luka 23:21-24; Yəh. 19:15

* **13:29** Mat. 27:57-61; Mark 15:42-47; Luka 23:50-56; Yəh. 19:38-42

* **13:31** Həv. 1:3 * **13:32** Zəb. 2:7 * **13:34** Yeş. 55:3 * **13:35** Zəb. 16:10

* **13:40** Hab. 1:5

⁴² Paulla Barnaba sinaqoqdan çıxarkən camaat[†] onlardan xahiş etdi ki, gələn Şənbə günü yenə də bu mövzudan danışsınlar. ⁴³ Sinaqoqda olan camaat çıxıb gedəndən sonra xeyli Yəhudi və Yəhudi dinini qəbul edən möminlər Paul və Barnabanın ardınca getdilər. Onlar da bu adamlarla söhbətlər edir və Allahın lütfündə dönməz olsunlar deyə onlara öyüd-nəsihət verirdilər.

⁴⁴ Növbəti Şənbə Rəbbin kəlamına qulaq asmaq üçün demək olar ki bütün şəhər əhalisi toplaşmışdı. ⁴⁵ İzdihamı görə Yəhudiləri qısqanclıq bürüdü və Paulun nitqinin əleyhinə qalxıb ona böhtan atdılar. ⁴⁶ Paulla Barnaba isə cəsərlə dedilər: «Allahın kəlamı əvvəlcə sizə bəyan olunmalı idi. Sizin ondan imtina etdiyiniz və özünüzü əbədi həyata layiq görmədiyiniz üçün biz indi başqa millətlərə üz tuturuq. ⁴⁷ *Çünki Rəbbin bizə əmri belə idi:

“Səni millətlərə nur etmişəm ki, Xilas dünyanın ən uzaq yerlərinə yayasan”».

⁴⁸ Başqa millətlərdən olanlar bunu eşidərkən sevinirdilər və Rəbbin kəlamını izzətləndirirdilər. Əbədi həyat üçün təyin olunanların hamısı iman gətirdi. ⁴⁹ Beləliklə, Rəbbin kəlamı bütün bölgəyə yayıldı. ⁵⁰ Amma Yəhudilər hörmətli, mömin qadınları və şəhərin nüfuzlu adamlarını təşvişə saldılar. Onlar da Paulla Barnabanı təqib edib o bölgədən qovdular. ⁵¹ *Buna görə də Paulla Barnaba ayaqlarının tozunu onların üstünə çırpıb Konyaya getdilər. ⁵² Şagirdlər isə sevinc və Müqəddəs Ruhla doldular.

14

Konyada

¹ Konyada Paulla Barnaba Yəhudilərin sinaqoquna birlikdə daxil olub elə danışdılar ki, həm Yəhudilərdən, həm də Yunanlardan ibarət böyük kütləni imana gətirdilər. ² Amma inanmayan Yəhudilər başqa millətlərdən olanları qızıqsıdıraraq onları imanlıların əleyhinə qaldırdılar. ³ Xeyli vaxt orada qalan Paulla Barnaba cəsərlə Rəbb haqqında danışdı. Rəbb isə onlara əlamət və xariqə göstərmək gücünü verməklə Öz lütfü barədə kəlamı təsdiqlədi. ⁴ Amma şəhər əhalisi iki hissəyə bölündü. Bəziləri Yəhudilərin, bəziləri isə həvarilərin tərəfini saxladı. ⁵ Yəhudilərlə başqa millətlərdən olanlar və onların rəhbərləri həvariləri təhqir edərək daşqalaq etmək üçün bir sui-qəsd hazırladı. ⁶ Bundan xəbər tutan bu həvarilər

[†] 13:42 Camaat – bəzi əlyazmalarda Başqa millətlərdən olanlar. * 13:47 Yeş.

42:6; 49:6-7 * 13:51 Mat. 10:14; Mark 6:11; Luka 9:5; 10:10-11

Likaoniyanın Lистра ilə Derbe şəhərlərinə və oranın ətraf yerlərinə qaçdılar. ⁷ Orada da Müjdəni yaydılar.

Listra və Derbedə

⁸ Listrada ayaqlarından şikəst olan bir kişi var idi. Bu adam anadangəlmə əlil idi, heç vaxt yeriməmişdi. ⁹ O, Paulun dediklərinə qulaq asırdı. Ona göz qoyan Paul gördü ki, sağalacağına imanı var. ¹⁰ Ona görə bərkdən dedi: «Qalx, ayaq üstə dur!» Bu adam yerindən atılıb yeriməyə başladı. ¹¹ Camaat Paulun etdiyini görəndə haray salıb Likaoniya dilində dedi: «Tanrılar insan şəklində yanımıza gəlib!» ¹² Barnabaya Zevs, Paula isə aparıcı natiq olduğuna görə Hermes dedilər. ¹³ Şəhərin qarşısında yerləşən Zevs məbədinin kahini şəhər darvazalarına buğalar və çələnglər gətirdi. O, camaatla birgə qurban kəsmək istədi. ¹⁴ Amma həvarilər – Barnaba ilə Paul bunu eşidən kimi paltarlarını cırdılar və izdihamın içinə girib haray çəkдилər: ¹⁵ «Ay ağalar, niyə belə edirsiniz? Biz də sizin kimi insanıq, eyni varlığıq. Sizə Müjdə gətirmişik. Əl çəkin bu boş şeylərdən. Yeri, göyü, dənizi və bunların içindəki hər şeyi yaradan, var olan Allaha tərəf dönün. ¹⁶ O, əvvəlki nəsillərin dövründə yaşayan bütün millətlərə öz yolları ilə getməyə izin verdi. ¹⁷ Lakin yenə də Özünü şahidsiz qoymadı. Sizə yaxşılıq edərək göydən yağışlar yağdırır, cürbəcür məhsullar yetişdirən fəsilələr bəxş edir, sizi yeməklə doydurur və ürəyinizi sevincə qarq edir». ¹⁸ Bu sözlərlə camaatın onlara qurban kəsməsinin qarşısını bir çətinliklə aldılar.

¹⁹ Antakya* və Konyadan bəzi Yəhudilər gəlib xalqı öz tərəfinə çəkərək Paulu daşqalaq etdilər. Elə bildilər ki, Paul ölüb, onu şəhərdən kənara sürüdülər. ²⁰ Şagirdlər ətrafına yığılanda isə Paul ayağa qalxıb şəhərə qayıtdı. Ertəsi gün isə Barnaba ilə birlikdə Derbeyə getdi. ²¹ O şəhərdə də Müjdə yayıb xeyli şagird hazırladılar.

Suriyada olan Antakyaya qayıtma

Paulla Barnaba daha sonra Listraya, Konyaya və Pisidiyada olan Antakyaya qayıtdı. ²² Şagirdləri ruhən möhkəmləndirdilər və imanda dönməz olsunlar deyə onları həvəsləndirərək dedilər: «Allahın Padşahlığına çox əziyyətlərdən keçərək girməliyik». ²³ İmanlılar üçün hər cəmiyyətdə ağsaqqallar seçərək dua və orucla onları inandıqları Rəbbə əmanət etdilər.

²⁴ Pisidiya bölgəsindən keçərək Pamfiliyaya gəldilər. ²⁵ Pergədə kəlamı yayandan sonra Antalyaya getdilər. ²⁶ Oradan gəmi ilə Suriyadakı Antakyaya qayıtdılar. Onların indi yerinə yetirdikləri xidmət üçün burada Allahın lütfünə

* 14:19 Antakya – yəni Pisidiyada olan Antakya.

əmanət edilmişdilər. ²⁷ Oraya çatanda cəmiyyəti bir yerə yığıb Allahın onlar vasitəsilə nə etdiyini, başqa millətlərə iman qapısını necə açdığını söylədilər ²⁸ və şagirdlərin yanında uzun müddət qaldılar.

15

Yerusəlimdəki məşvərət

¹ *Yəhudeyadan gələn bəzi adamlar Antakyadakı imanlı bacı-qardaşlara belə təlim öyrədirdi: «əgər siz Musanın qoyduğu adətə görə sünnət olmasanız, xilas ola bilməzsınız». ² Paul və Barnaba bu adamlarla çox çəkişib mübahisə etdi. Nəhayət qərara alındı ki, Paulla Barnaba digər qardaşlardan bir neçəsini götürərək Yerusəlimə gedib bu sualın müzakirəsi üçün həvarilər və ağsaqqallarla görüşsünlər. ³ Beləliklə, cəmiyyət tərəfindən göndərilənlər Finikiya və Samariya bölgələrindən keçildilər. Başqa millətlərin Allaha tərəf necə dönmələrini xəbər verə-verə oradakı bütün imanlı bacı-qardaşları çox sevindirdilər. ⁴ Yerusəlimə çatanda oradakı imanlılar cəmiyyəti və həvarilərlə ağsaqqallar onları yaxşı qarşıladılar. Allahın onlar vasitəsilə etdiyi hər şeyi danışdılar. ⁵ Amma farisey təriqətindən olmuş bəzi imanlılar qalxıb belə dedilər: «Başqa millətlərdən olanları sünnət etmək və onlara Musanın Qanununa riayət etmələrini əmr etmək lazımdır».

⁶ Həvarilərlə ağsaqqallar bu mövzunun müzakirəsi üçün toplaşdılar. ⁷ *Uzun-uzadı mübahisələrdən sonra Peter ayağa qalxıb dedi: «Qardaşlar, bildiyiniz kimi Allah aranızdan çoxdan bəri məni seçib ki, başqa millətlərdən olanlar Müjdəni mənim dilimdən eşidib iman etsinlər. ⁸ *İnsanın ürəyindən xəbərdar olan Allah bizə verdiyi kimi Müqəddəs Ruhunu onlara da verməklə təsdiq etdi ki, onları qəbul edir. ⁹ Onlarla bizim aramızda heç bir ayrı-seçkilik yaratmadı, imanları ilə onların da ürəklərini təmizlədi. ¹⁰ Elə isə nə bizim, nə də ata-babalarımızın gəzdirə bilmədiyi boyunduruğu niyə bu şagirdlərin boynuna yükləyərək Allahı sınağa çəkirsiniz? ¹¹ Əksinə, inanırıq ki, biz də Rəbb İsanın lütfü ilə xilas oluruq, onlar da».

¹² Onda bütün toplantı sakitləşdi və Barnaba ilə Paula qulaq asmağa başladılar. Barnaba ilə Paul Allahın onlar vasitəsilə başqa millətlər arasında göstərdiyi əlamət və xariqələrin hamısını danışdı. ¹³ Onlar sözlərini yekunlaşdırandan sonra Yaqub söz alıb dedi: «Qardaşlar, mənə qulaq asın! ¹⁴ Allah başqa millətlərdən Öz adı üçün bir xalq yaratmaq məqsədi ilə onlara ilk dəfə necə nəzər salması barədə Şimon izahat verdi.

* 15:1 Lev. 12:3 * 15:7 Həv. 10:1-43 * 15:8 Həv. 2:4; 10:44

15 *Peyğəmbərlərin sözləri bunu təsdiqləyir. Orada yazıldığı kimi:

16 “Bundan sonra qayıdacağam, Davudun yıxılan çadırını bərpa edəcəyəm. Onun dağılan yerlərini yenidən tikəcəyəm, Onu əvvəlki halına salacağam,

17-18 Ona görə ki qalan insanlar – Mənim adımla çağırılan bütün millətlər Rəbbi axtarsınlar. Bunları qədimdən bəri məlum edən Rəbb belə deyir”.*

19 Beləliklə, bu qərara gəlmişəm ki, başqa millətlərdən Allaha tərəf dönənlərə maneçilik törətməməliyik. 20 *Lakin onlara yazmalıyıq ki, bütələrə təqdim olunub murdarlanan qurbanların ətini, boğularaq öldürülən heyvanların ətini və qan yeməsinlər; əxlaqsızlıqdan da özlərini uzaq saxlasınlar. 21 Çünki qədim nəsillərin dövründən bəri hər şəhərdə Musanın sözlərini vəz edənlər var və bu sözlər hər şənbə günü sinaqoqlarda oxunmaqdadır».

Yəhudi olmayanlara məktub

22 Buna görə bütün imanlılar cəmiyyəti ilə həvarilər və ağsaqqallar razılığa gəldilər ki, öz aralarından adamlar seçib Paul və Barnaba ilə birlikdə Antakyaya göndərsinlər. İmanlı bacı-qardaşlar arasında rəhbərlik edən Barsabba adlanan Yəhuda ilə Silanı seçdilər. 23 Onların əlinə bu məktubu verib göndərdilər:

«İmanlı qardaşlarınız olan biz həvarilərlə ağsaqqallardan Antakya, Suriya və Kilikiyada yaşayan, başqa millətlərdən olan bacı-qardaşlara salam!

24 Eşitdik ki, bizlərdən bəzi adamlar yanınıza gəlib sözləri ilə sizi lərzəyə salaraq düşüncələrinizi qarışdırıblar.† Lakin bunu onlara biz tapşırمامışdıq. 25 Ona görə də aramızdan bəzi adamları seçib sevimli dostlarımız Barnaba və Paulla bərabər sizin yanınıza göndərməyi yekdilliklə qərara aldığımız. 26 Hər ikisi Rəbbimiz İsa Məsihin adı uğrunda canını təhlükəyə atıb. 27 Qərarımıza müvafiq sizin yanınıza Yəhuda ilə Silanı göndəririk ki, eyni şeyləri sizə şifahi olaraq şərh etsinlər. 28 Müqəddəs Ruh və biz vacib olan bu qaydalardan başqa sizin üstünüzə heç nəyi yükləməməyi lazım bildik: 29 Bütələrə təqdim olunan qurbanların ətini, boğularaq öldürülən heyvanların ətini və qan yeməyin; əxlaqsızlıqdan

* 15:15 Amos 9:11-12 * 15:17-18 Bunları qədimdən bəri bəyan edən Rəbb belə deyir” – bəzi əlyazmalarda Bunların hamısını edən Rəbb belə deyir”. Allahın bütün işləri qədimdən bəri Özünə məlumdur. * 15:20 Çıx. 34:15-17; Lev. 17:10-16; 18:6-23 † 15:24 Qarışdırıblar – bəzi əlyazmalarda qarışdırıb və «sünnət olub Qanuna əməl etməlisiniz» deyiblər.

da özünüzü uzaq saxlayın. Bunlardan qaçsanız, düz edərsiniz. Salamət qalın».

³⁰ Beləliklə, adamlar yola düşüb Antakyaya getdilər və camaatı bir yerə yığıb məktubu onlara verdilər. ³¹ İmanlılar ucadan oxunan məktubun ürəkləndirici sözlərindən sevinildilər. ³² İkisi də peyğəmbər olan Yəhuda və Sila bir çox danışıklar apararaq imanlı bacı-qardaşları ürəkləndirib ruhən möhkəmləndirdilər. ³³ Bir müddət orada qalandan sonra onları göndərənlərin yanına qayıtmaq üçün bacı-qardaşlar tərəfindən əmin-ərxayın yola salındılar. ³⁴ †

³⁵ Paulla Barnaba Antakyada qalıb xeyli başqa adamla birlikdə Rəbbin kəlamını öyrədərək Müjdəni yaydılar.

Paulla Barnaba arasında fikir ayrılığı

³⁶ Bundan bir qədər sonra Paul Barnabaya dedi: «Rəbbin kəlamını elan etdiyimiz bütün şəhərlərə qayıdıb imanlı bacı-qardaşlara baş çəkək, hal-əhval tutaq». ³⁷ Barnaba istədi ki, Mark adlanan Yəhyanı da aparsınlar. ³⁸ * Amma Paul Pamfiliyada onları atıb gedən, onlarla birlikdə işini başa çatdırmayan adamı özləri ilə götürməyi məsləhət bilmədi. ³⁹ Onların arasında elə kəskin fikir ayrılığı oldu ki, bir-birlərindən ayrıldılar. Barnaba Markı götürüb Kiprə doğru yelkən açdı. ⁴⁰ Paul isə Silanı seçdi və imanlı bacı-qardaşlar tərəfindən Rəbbin lütfünə əmanət ediləndən sonra yola çıxdı. ⁴¹ Onlar Suriya və Kilikiyanı gəzib-dolaşdılar və cəmiyyətləri möhkəmləndirdilər.

16

Timotey Paul və Sila ilə

¹ Paul Derbe və Listraya gəldi. Listrada Timotey adlı bir İsa şagirdi var idi. Onun anası imanlı bir Yəhudi, atası isə Yunan idi. ² Listra və Konyadakı imanlı bacı-qardaşlar onun barəsində xoş sözlər deyirdi. ³ Timoteyi özü ilə aparmaq istəyən Paul bu şəhərlərdəki Yəhudilərə görə onu sünnət etdi. Çünki hamı onun atasının Yunan olduğunu bilirdi. ⁴ Onlar şəhərbəşəhər gəzib-dolaşır, Yerusəlimdəki həvarilərlə ağsaqqalların qərara aldığı qaydaları imanlılara deyir və göstərirdi ki, bunlara riayət etsinlər. ⁵ Beləliklə, cəmiyyətlər imanda güclənir və sayı günbəgün artırdı.

Paulun Makedoniyalı adam barədə görüntüsü

⁶ Müqəddəs Ruh onlara imkan vermədi ki, Asiya vilayətində kəlamı yaysınlar. Ona görə də onlar Frigiya və Qalatiya ərazisini keçib getdilər. ⁷ Misiya sərhədinə gələrkən Bitinyaya

† 15:34 Salındılar – bəzi əlyazmalarda salındılar. 34 Amma Sila orada qalmaq istədi. * 15:38 Həv. 13:13

getməyə çalışdılar. Amma İsanın Ruhu onlara izin vermədi. ⁸ Ona görə Misiyadan keçib Troasa getdilər. ⁹ O gecə Paul bir görüntü gördü. Makedoniyalı bir nəfər onun qarşısında durub yalvarırdı: «Makedoniyaya gəl və bizə kömək et!» ¹⁰ Paul bu görüntünü görəndən sonra Makedoniyaya getmək üçün dərhal bir yol axtardıq. Bundan nəticə çıxartdıq ki, Allah bizi orada Müjdə yaymaq üçün çağırır.

Filipidə

¹¹ Troasdan yelkən açıb birbaşa Samotraki adasına və ertəsi gün isə Neapolisə gəldik. ¹² Oradan Filipiyyə keçdik. Bura Makedoniya bölgəsində əhəmiyyətli bir şəhərdir, əhalisi əsasən Romalılardır. Bu şəhərdə bir neçə gün qaldıq. ¹³ Şənbə günü şəhər darvazasından çıxıb çay kənarına getdik. Elə bildik ki, Yəhudilər adətən oraya dua etmək üçün yığılır. Oturduq, oraya yığılan qadınlarla söhbət etməyə başladıq. ¹⁴ Bizə qulaq asanlar arasında Tiatira şəhərindən tünd qırmızı parça satan, Allaha mömin olan Lidiya adlı bir qadın var idi. Paulun sözlərinə qulaq asmaq üçün Rəbb ona açıq ürək vermişdi. ¹⁵ Lidiya ev əhli ilə bərabər vəftiz olunduqdan sonra bizi evinə dəvət edib dedi: «Əgər siz məni Rəbbə sadıq bir insan kimi qəbul edirsinizsə, gəlin, mənim evimdə qalın». O bizi buna razı etdi.

¹⁶ Bir gün biz dua yerinə gedərkən falçılıq ruhuna tutulan bir qarabaş qarşımıza çıxdı. Bu qız baxıcılıq edərək öz ağalarına nə qədər qazanc gətirmişdi. ¹⁷ O, Paulun və bizim ardımızca düşərək qışqıra-qışqıra deyirdi: «Bu adamlar Allah-Taalanın qullarıdır. Sizə* xilas yolunu bildirirlər». ¹⁸ Bunu günbəgün təkrar etdi. Bu, Paulu çox bezdirdi. Nəhayət, o çevrilib ruha dedi: «İsa Məsihin adı ilə sənə əmr edirəm, bu qızdan çıx!» Ruh dərhal qızdan çıxdı.

¹⁹ Qızın ağaları görəndə ki bu qazancıdan ümidləri kəsildi, Paulla Silanı tutub bazar meydanına – rəhbərlərin qarşısına gətirdilər. ²⁰ Onları hakimlərin qarşısına çıxararaq dedilər: «Bu adamlar Yəhudidir. Şəhərimizə qarışıqlıq salıblar. ²¹ Biz Romalılara qəbulu və icrası qadağan olunan adətləri yayırlar». ²² Xalq da Paulla Silanın əleyhinə çıxdı. Hakimlər əmr verdilər ki, onların əyinlərindəki paltarları soyundurub dəyənəklə döysünlər. ²³ Onlara çox zərbə vurdular və sonra zindana atdılar. Zindanın baş mühafizəçisinə əmr etdilər ki, onları möhkəm nəzarət altında saxlasınlar. ²⁴ Bu əmri alan baş mühafizəçi onları zindanın xüsusi otağına aparıb ayaqlarını kündəyə saldı.

* 16:17 Sizə – bəzi əlyazmalarda Bizə.

²⁵ Gecə yarısına yaxın Paulla Sila dua edir və Allaha ilahilər oxuyurdu. Digər məhbuslar da onlara qulaq asırdılar. ²⁶ Birdən elə güclü zəlzələ oldu ki, zindanın təməli belə, yerindən oynadı. Bir andaca bütün qapılar açıldı, hamının zəncirləri töküldü. ²⁷ Baş mühafizəçi oyanıb zindanın qapılarını açıq görəndə qılıncını çəkib canına qəsd etmək istədi. Elə bildi ki, məhbuslar qaçıb. ²⁸ Amma Paul bərkdən qışqırıb dedi: «Canına qıyma, hamımız buradayıq!» ²⁹ Baş mühafizəçi işiq gətirib içəri qaçdı. Titrəyə-titrəyə Paul və Silanın qarşısında yerə döşəndi. ³⁰ Onları bayıra çıxararaq soruşdu: «Ağalar, xilas olmaq üçün nə etməliyəm?» ³¹ Onlar dedilər: «Rəbb İsayə iman et, sən də, ev əhlin də xilas olarsınız». ³² Sonra həm ona, həm də onun ev əhlinə Rəbbin kəlamını bildirdilər. ³³ Gecənin bu vədəsində baş mühafizəçi onları götürüb yaralarını yudu. Sonra həm özü, həm də ev əhli dərhal vəftiz oldu. ³⁴ Paulla Silanı evinə aparıb onlar üçün süfrə açdı. Allaha iman etdiklərinə görə o və bütün ev əhli şad oldular.

³⁵ Səhər açılarda hakimlər yasavullar göndərib dedilər: «Bu adamları azad et». ³⁶ Baş mühafizəçi bu sözləri Paula çatdırdı: «Hakimlər xəbər göndərdi ki, siz azad ediləsiniz. İndi çıxın, arxayın gedin». ³⁷ Amma Paul yasavullara belə dedi: «Roma vətəndaşı ola-ola bizi məhkəməsiz hamının qarşısında döyüb zindana atdılar. İndi bizi gizli-gizli qovmaq istəyirlərmi? Belə şey ola bilməz! Özləri gəlsin, bizi buradan çıxarsın!» ³⁸ Yasavullar bu sözləri hakimlərə çatdırdılar. Hakimlər Paulla Silanın Roma vətəndaşı olduğunu eşidəndə qorxdular ³⁹ və gəlib onlardan üzr istədilər. Sonra onları bayıra çıxarıb xahiş etdilər ki, şəhərdən çıxıb getsinlər. ⁴⁰ Paulla Sila zindandan çıxandan sonra Lidiyanın evinə getdilər. İmanlı bacı-qardaşlarla görüşüb onları ruhlandırandan sonra yola düşüb getdilər.

17

Salonikdə

¹ Onlar Amfipolis və Apolloniyadan keçərək Salonikə gəldilər. Burada bir Yəhudi sinaqoqu var idi. ² Paul adətinə görə Yəhudilərin yanına gedib üç şənbə dalbadal onlarla Müqəddəs Yazılar üstündə mübahisə etdi, ³ şərh və sübut göstərdi ki, Məsihin əzab çəkərək ölüb ölümlər arasından dirilməsi lazım idi və dedi: «Sizə elan etməkdə olduğum bu İsa Məsihdir!» ⁴ Yəhudilərdən bəziləri, mömin Yunanların böyük bir hissəsi, bir çox nüfuzlu qadınlar buna əmin oldu və Paulla Silaya qoşuldu. ⁵ Yəhudilərin buna paxıllığı tutdu. Meydana*

* 17:5 Yəhudilərin buna paxıllığı tutdu. Meydana – bəzi əlyazmalarda İman etməyən Yəhudilər meydana.

yığılan camaatın içərisində olan bəzi şər adamlardan bir izdiham toplayıb şəhərdə qarışıqlıq saldılar. Paulla Silanı xalqın önünə çıxarmaq məqsədi ilə Yasonun evinə hücum etdilər. ⁶ Onları tapmayanda Yasonla bəzi imanlı qardaşları sürüyə-sürüyə şəhər başçılarının qarşısına gətirib hay-küy saldılar: «Dünyaya çaxnaşma salan bu adamlar gəlib buraya da çıxdı. ⁷ Yason onları öz evinə qəbul edib. Bunların hamısı qeysərin fərmanlarının əksinə gedib deyir ki, İsa adlı başqa bir padşah var». ⁸ Bu sözləri eşidən izdiham və şəhər başçıları lərzəyə düşdülər. ⁹ Nəhayət, başçılar təminat alaraq Yason və digərlərini azad etdilər.

Veriyada

¹⁰ İmanlı bacı-qardaşlar isə gecə olan kimi Paulla Silanı dərhal Veriya şəhərinə göndərdilər. Onlar oraya çatarkən Yəhudilərin sinaqoquna getdilər. ¹¹ Veriyadakı Yəhudilərsə Salonikdə olanlardan daha açıq fikirli idi. Kəlamı böyük həvəslə qarşılayaraq hər gün Müqəddəs Yazıları araşdırır, «Bu düzgün təlimdirmi?» deyərək yoxlayırdılar. ¹² Beləliklə, onların arasından xeyli adam, həmçinin çoxlu hörmətli Yunan qadınları və kişiləri iman etdilər. ¹³ Lakin Salonikdəki Yəhudilər Paulun Veriyada da Allahın kəlamını elan etdiyini biləndə oraya getdilər və xalqı qızıqdırıb lərzəyə saldılar. ¹⁴ Bundan sonra imanlı bacı-qardaşlar Paulu dərhal dəniz sahilinə gedən yolla göndərdilər. Sila ilə Timotey isə Veriyada qaldı. ¹⁵ Paulu yola salanlar onu Afinaya qədər ötürdülər. Sonra Paul onlara əmr verdi ki, geri qayıdıb Sila ilə Timoteyi təcili surətdə onun yanına göndərsinlər.

Afinada

¹⁶ Onları Afinada gözləyən Paul gördü ki, şəhər bütünlə doludur. Bundan ötrü onun ürəyi çox narahat oldu. ¹⁷ Buna görə sinaqoqda Yəhudilərlə və mömin Yunanlarla, hər gün bazar meydanında rastlaşdığı insanlarla mübahisə edirdi. ¹⁸ Epikürçü və Stoist fəlsəfi cərəyanından olanların bəziləri onunla mübahisəyə girdi. Kimisi deyir: «Bu boşboğaz nə demək istəyir?» Kimisi də deyir: «Deyəsən bu yad al-lahların təbliğatçısıdır». Çünki Paul İsa və dirilmə ilə bağlı Müjdəni yaymaqda idi. ¹⁹ Onlar Paulu götürüb Areopaq† məşvəratinə gətirdilər. Ondən soruşdular: «Sənin yaydığın bu yeni təlimin nə olduğunu bilmək olarmı? ²⁰ Çünki qulağımız öyrəşmədiyi şeyləri bizə eşitdirirsən. İndi bunların mənasını bilmək istəyirik». ²¹ Bütün Afinalılar və şəhərdəki yadellilər

† 17:19 Areopaq – yəni qədim Afinada ali məşvərat.

vaxtlarını yalnız yeni fikirləri söyləyərək və qulaq asaraq keçirirdilər.

²² Paul Areopaqın qarşısına çıxıb belə söylədi: «Ey Afinalılar, sizin hər cəhətdən çox pərəstişkar olduğunuzu görürəm. ²³ Belə ki mən ətrafda gəzəndə səcdəgahlarınıza diqqətlə nəzər salarkən bir qurbangaha da rast gəldim ki, onun üstündə yazılmışdı: «Naməlum Allaha məxsus». Tanımadan ibadət etdiyiniz bu Allahı sizə tanıtmaq istəyirəm. ²⁴ *Dünyanı və onda mövcud olan hər şeyi yaradan, yerin-göyün Sahibi olan Allah əllə tikilən məbədlərdə yaşamaz. ²⁵ İnsan əli ilə edilən xidmətə Onun ehtiyacı yoxdur, çünki hər kəsə həyat, nəfəs və hər şeyi verən Odur! ²⁶ Allah bütün bəşəriyyətin millətlərini bir insandan † yaratdı ki, bütün yer üzərində yaşasınlar. Yaşamaq üçün onlara zaman və məkan təyin etdi ki, ²⁷ Onu axtarsınlar, yəni kor əllərini sürtə-sürtə yol axtardığı kimi axtarıb Onu tapa bilsinlər. Əslində Allah heç birimizdən uzaq deyil. ²⁸ «Axı biz Onda yaşayırıq, hərəkət edirik, mövcudluq». Bəzi şairlərinizin dediyi kimi: «Biz də Onun nəslindənik». ²⁹ Demək biz Allahın nəslindən olduğumuza görə belə düşünmək olmaz ki, İlahi Varlıq insan layihəsi və istedadı ilə yaranan qızıl, gümüş yaxud daşdan düzəldilən bir şeyə bənzəyir. ³⁰ Allah cəhalət zamanlarında buna göz yumdu, amma indi hər yerdə hamının tövbə etməsini insanlara əmr edir. ³¹ Çünki Allah Öz seçdiyi Şəxs vasitəsilə dünyanı ədalətlə mühakimə edəcəyi günü təyin edib. Onu ölümlər arasından diriltməklə hamının qarşısında bunu təsdiq edib».

³² Ölümlərin dirilməsi ilə bağlı sözləri eşidən kimi bəziləri onu ələ saldı, kimisi də belə dedi: «Bu barədə səndən bir daha eşitmək istəyirik». ³³ Beləliklə, Paul onların arasından çıxıb getdi. ³⁴ Bir neçə insan isə ona qoşulub iman gətirdi. Bunların arasında Areopaq üzvü Dionis, Damaris adlı bir qadın və başqaları da var idi.

18

Korinfə

¹ Bundan sonra Paul Afinadan çıxıb Korinfə getdi. ² Orada Pontda doğulan Akila adlı bir Yəhudiyə rast gəldi. O, arvadı Priskila ilə birlikdə İtaliyadan yenicə gəlmişdi. Çünki Klavdi* əmr vermişdi ki, Romada olan bütün Yəhudilər oradan çıxsınlar. Paul onların yanına getdi. ³ Onların peşəsi çadırçılıq idi və eyni peşə sahibi olan Paul buna görə onların yanında

* 17:24 1Pad. 8:27; 2Saln. 6:18; Yeş. 42:5 † 17:26 Bir insandan – bəzi əlyazmalarda bir qandan. * 18:2 Klavdi – yəni o dövrdə hökm sürən Roma imperatoru.

qalıb çalışdı. ⁴ Paul hər Şənbə günü sinaqoqda mübahisə edib həm Yəhudiləri, həm də Yunanları inandırırdı.

⁵ Sila ilə Timotey Makedoniyadan gələn kimi Paul özünü tamamilə kəlama[†] həsr etdi və Yəhudilərə İsanın Məsih olmasına dair şəhadət edirdi. ⁶ Amma Yəhudilər onun əleyhinə çıxaraq böhtan atmağa başlayan kimi Paul yaxasını çırpıb onlara dedi: «Qanınız öz başınıza dönsün, mən bu işdə təmizəm. Bundan sonra başqa millətlərdən olanların yanına gedəcəyəm». ⁷ Paul oradan çıxdı, Allaha mömin olan Titi Yust adlı bir nəfərin evinə getdi. Onun evi sinaqoqa bitişik idi. ⁸ Sinaqoq rəisi Krisp bütün ev əhli ilə birgə Rəbbə iman etdi. Korinfilərin bir çoxu Paulu dinləyəndə iman gətirərək vəftiz oldu. ⁹ Bir gecə Rəbb görüntüdə Paula dedi: «Qorxma, danış, susma. ¹⁰ Bax Mən sənənləyəm, heç kimin sənə pisliyi dəyməyəcək, çünki bu şəhərdə xalqım çoxdur». ¹¹ Paul orada il yarım qaldı və dayanmadan xalqa Allahın kəlamını öyrətdi.

¹² Axayya valisi Qalliyoyu olan zaman Yəhudilər birləşərək Paula hücum etdilər və onu valinin hökm kürsüsü qarşısına çıxartdılar. ¹³ Belə dedilər: «Bu adam Allaha qeyri-qanuni şəkildə ibadət etmək üçün insanları tovlayır». ¹⁴ Paul danışmaq istəyirdi ki, Qalliyoyu Yəhudilərə dedi: «Ey Yəhudilər, əgər ittihamınız bir haqsızlıq və yaxud ağır cinayət işinə görə olsaydı, sizi səbirlə dinləməyi məsləhət bilərdim. ¹⁵ Amma məsələlər bir təlimlə, bəzi adlarla və sizin qanununuzla bağlı olduğu üçün bu işi özünüz həll edin. Mən belə şeylərə hakimlik etmək istəmirəm». ¹⁶ Beləliklə, onları hökm kürsüsündən qovdu. ¹⁷ Hamı[‡] sinaqoq rəisi Sosteni tutub hökm kürsüsünün qarşısında döydü. Qalliyoyu isə bu hadisələrə əhəmiyyət vermədi.

Paul Antakyaya qayıdır

¹⁸ Paul Korində olan imanlı bacı-qardaşların yanında xeyli gün qaldı və sonra onlarla vidalaşib Priskila və Akila ilə birgə Suriyaya getmək üçün yelkən açdı. O, Kenxreyə limanında saçını qırxdırmışdı, çünki bir əhd etmişdi. ¹⁹ Onlar Efesə çatanda Priskila ilə Akiladan ayrılaraq sinaqoqa girdi və Yəhudilərlə mübahisə etməyə başladı. ²⁰ Ondan xahiş edəndə ki burada daha bir müddət qalsın, buna razı olmadı. ²¹ Amma onlarla vidalaşanda belə dedi: «Allah[§] qoysa, yenə yanınıza gələcəyəm». Sonra Efesdən yelkən açıb getdi. ²² Qeysəriyyəyə çatandan sonra Yerusəlimə gedərək imanlılar cəmiyyətinə baş çəkdi və sonra oradan Antakyaya keçdi. ²³ Bir müddət orada qalandan sonra yola çıxdı. Qalatiya və Frigiya bölgələrini gəzib dolaşaraq oradakı şagirdləri ruhən möhkəmləndirdi.

† 18:5 Kəlama – bəzi əlyazmalarda Ruha. ‡ 18:17 Hamı – bəzi əlyazmalarda Yunanların hamısı. § 18:21 Allah – bəzi əlyazmalarda Mütləq üzümüə gələn bayramı Yerusəlimdə keçirməliyəm. Allah.

Apollo

²⁴ Bu ərafədə İsgəndəriyyədə doğulmuş Apollo adlı bir Yəhudi Efesə gəldi. Onun yaxşı natiqliyi var idi və Müqəddəs Yazıları çox yaxşı bilirdi, ²⁵ Rəbb yolunda da təhsil almışdı. O, ruhda alışıb-yanaraq danışır və yalnız Yəhyanın vəftizindən xəbəri olduğu halda İsa ilə bağlı həqiqətləri doğru öyrədirdi. ²⁶ O, sinaqoqda cəsarətlə danışmağa başladı. Ona qulaq asan Priskila ilə Akila onu yanlarına çəkib Allah yolu barədə daha dəqiq izahat verdilər. ²⁷ Apollo Axayyaya getmək istəyəndə bacı-qardaşlar onu həvəsləndirdilər və oradakı şagirdlərə məktub yazdılar ki, onu yaxşı qarşilasınlar. Apollo oraya çatanda Allahın lütfü ilə iman edənlərə çox kömək etdi. ²⁸ Belə ki Müqəddəs Yazılarla İsanın Məsih olduğunu sübuta yetirərək Yəhudilərin iddialarını açıq şəkildə və güclü surətdə inkar edirdi.

19

Efesdə

¹ Apollo Korinfdə olarkən Paul daxili bölgələrdən keçərək Efesə gəldi və orada bir neçə şagirdlə rastlaşdı. ² Onlara dedi: «İman etdiyiniz zaman Müqəddəs Ruhunu aldınız mı?» Onlar dedilər: «Müqəddəs Ruhun mövcudluğundan belə, xəbərimiz yoxdur». ³ Paul onlardan soruşdu: «Elə isə nəyə əsasən vəftiz oldunuz?» Onlar cavab verdilər: «Yəhyanın vəftizinə əsasən». ⁴ *Paul dedi: «Yəhyanın etdiyi vəftiz tövbə ilə bağlı bir vəftiz idi. Xalqı özündən sonra Gələnə, yəni İsayə iman etməyə çağırırdı». ⁵ Onlar bunu eşidən kimi Rəbb İsanın adı ilə vəftiz oldular. ⁶ Paul əllərini onların üzərinə qoyanda Müqəddəs Ruh onların üzərinə endi və onlar başqa dillərdə danışmağa və peyğəmbərlik etməyə başladılar. ⁷ Onlar təxminən on iki kişi idi.

⁸ Sinaqoqa daxil olan Paul cəsarətlə danışmağa başladı. Üç ay ərzində onlarla mübahisələr aparır və Allahın Padşahlığı barədə onları inandırır. ⁹ Bəziləri inadkar olub inanmaq istəmir və xalqın qarşısında İsa yolunu* pisləməyə başlayırdı. Buna görə Paul onlardan ayrılıb şagirdlərini də götürüb apardı. O, Tiranın mühazirə otağında hər gün mübahisələr edirdi. ¹⁰ Bu vəziyyət iki il davam etdi. Nəhayət, istər Yəhudi, istərsə də Yunan – bütün Asiya vilayəti əhalisi Rəbbin kəlamını eşitdi.

¹¹ Allah Paul vasitəsilə fəvqəladə möcüzələr yaradırdı. ¹² Belə ki Paulun bədəninə toxunan dəsmallar və belinə bağladığı

* 19:4 Mat. 3:11; Mark 1:4,7-8; Luka 3:4,16; Yəh. 1:26-27

* 19:9 İsa yolunu – hərfi tərcümədə Yolu.

önlüklər belə, götürülüb xəstələrin üstünə qoyulanda insanların xəstəlikləri yox olur, şər ruhlar çıxırdı. ¹³ Bəzi ətrafı gəzib-dolaşan Yəhudi cindarlar da şər ruhlara əsir olanlara Rəbb İsanın adını çəkərək deyirdilər: «Paulun vəz etdiyi İsanın adı ilə sizə əmr edirəm!» ¹⁴ Yəhudilərin Skeva adlı başçı kahinin yeddi oğlu bu işlə məşğul idi. ¹⁵ Bir dəfə şər ruh onlara cavab verdi: «İsanı tanıyıram, Paul haqqında da hər şey bilirəm. Bəs siz kimsiniz?» ¹⁶ Daxilində şər ruh olan adam onların üstünə hücum çəkdi, hamısını təpiyinin altına salaraq məğlub etdi. Belə ki onlar o evdən lüt-üryan və yaralı halda qaçdılar.

¹⁷ Bu xəbər Efesdə yaşayan bütün Yəhudilərə və Yunanlara çatdı. Hamısını bir vahimə bürüdü və Rəbb İsanın adının nüfuzu böyüdü. ¹⁸ İman edənlərin çoxu gəlib öz əməllərini açıq etiraf edirdi. ¹⁹ Cadugərliklə məşğul olan bir dəstə insan da öz kitablarını yığıb hamının qarşısında yandırdı. Kitablarının qiyməti hesablananda məlum oldu ki, əlli min gümüş pula bərabər idi. ²⁰ Beləliklə, Rəbbin kəlamı qüdrətlə böyüyüb təsirini artırırdı.

²¹ Bunlar baş verəndən sonra Paul qərara gəldi ki, Makedoniya və Axayyadan keçərək Yerusəlimə getsin. O dedi: «Oraya gedəndən sonra gərək Romanı da görəm». ²² Xidmətçilərindən ikisini – Timoteylə Erastı Makedoniyaya göndərərək özü bir müddət Asiya vilayətində qaldı.

Efəsəki qarışıqlıq

²³ O ərafədə İsa yolu[†] ilə bağlı böyük bir qarışıqlıq yarandı. ²⁴ Dimitri adlı bir zərgər gümüşdən ilahə Artemidanın ev səcdəgahlarını düzəldirdi və sənətkarlara çoxlu gəlir gətirirdi. ²⁵ O, sənətkarları və bu cür işlə məşğul olanları bir yerə toplayıb belə dedi: «Ay kişilər, bilirsiniz ki, gəlirimiz bu işdən asılıdır. ²⁶ Amma bu Paul deyir ki, əl işi olan allahlar həqiqi allahlar deyil. Yalnız Efesdə deyil, demək olar ki, bütün Asiya vilayətində nə qədər insanı tovlayıb azdırdığını görmüsünüz və eşitmisiniz. ²⁷ Onda böyük bir təhlükə ilə üzləşirik. Bu həm bizim sənətimizin nüfuzunu itirə bilər, həm də ulu ilahə Artemidanın məbədinə gözdən sala bilər. Bununla da bütün Asiya vilayətinin və bütün dünyanın ibadət etdiyi Artemidanın ululuğu heçə çıxar».

²⁸ Oradakılar bunu eşidəndə bərk hiddətləndilər və qışqıra-qışqıra dedilər: «Efes ilahəsi Artemida uludur!» ²⁹ Şəhər bir-birinə qarışdı. Xalq Paulun yol yoldaşları olan Makedoniyalı Qayla Aristarxı tutub sürüyərək birlikdə teatra doluşdu. ³⁰ Paul istədi ki, xalqın arasına girsin, amma şagirdlər onu buraxmadılar. ³¹ Hətta Paulun dostları olan Asiya vilayətinin

[†] 19:23 İsa yolu – hərfi tərcümədə Yol.

sədrlərinin bəziləri də ona xəbər göndərüb yalvardı ki, teatra ayaq basmasın. ³² Teatrda ki yığıncaqda aləm qarışmışdı, hər ağızdan bir avaz gəlirdi. Onların çoxu isə bilmirdi ki, buraya nə üçün gəlib. ³³ Yəhudilər İsgəndəri qarşıya çıxaranda izdihamın içərisindən bəziləri hadisəni onunla əlaqələndirdi. O isə xalqın diqqətini cəmləşdirmək üçün əlini qaldırdı və onların qarşısında özünü müdafiə etmək istədi. ³⁴ Amma xalq onun Yəhudi olduğunu biləndə bir səsle iki saata yaxın «Efes ilahəsi Artemida uludur!» deyə qışqırırdı. ³⁵ İzdihamı sakitləşdirən şəhərin icra məmuru dedi: «Ey Efeslilər, kim bilmir ki, Efes şəhəri ulu Artemida məbədinin və göydən gələn heykəlinin keşikçisidir? ³⁶ Bunları heç kim inkar edə bilməz. Buna görə sakit olmanız və fikirləşmədən bir iş görməməyiniz lazımdır. ³⁷ Buraya gətirdiyiniz adamlar nə məbədimizi soydu, nə də ilahəmizi söydü. ³⁸ Əgər Dimitrinin və onun sənətkar dostlarının kimdən şikayəti varsa, məhkəmələr açıqdır, valilər də var. Qoy bir-birlərini orada ittiham etsinlər. ³⁹ Sizin araşdıracağınız başqa hallar varsa, bunun da qanuni bir yığıncaqda həll olması lazımdır. ⁴⁰ Bugünkü hadisələrə görə üsyan qaldırdığımız üçün ittiham olunmaq təhlükəsi qarşısında yığ. Biz bu səbəbsiz iğtişaya bəraət qazandıra bilmərik». ⁴¹ O bu sözləri deyərək yığıncağı dağıtdı.

20

Troasda

¹ Hay-küy sakitləşəndən sonra Paul şagirdləri çağırub ruhlandırdı. Sonra onlarla vidalaşaraq Makedoniyaya getmək üçün yola çıxdı. ² O tərəfləri gəzib-dolaşaraq imanlılarla çoxlu söhbətlər aparıb onları ruhlandırandan sonra Yunanıstana getdi. ³ Orada üç ay qaldı və dəniz yolu ilə Suriyaya getmək istəyirdi ki, ona qarşı Yəhudilərin hazırladığı sui-qəsdə görə Makedoniya yolu ilə qayıtmaq qərarına gəldi. ⁴ Pir oğlu Veriyalı Sopater, Salonikilərdən Aristarx və Sekund, Derbeli Qay, Timotey, Asiyalılardan Tixik və Trofim onu müşayiət edirdi. ⁵ Bunlar bizdən əvvəl gedib bizi Troasda gözlədilər. ⁶ Biz də Mayasız Çörək bayramından sonra Filipidən dəniz yolu ilə beş günə Troasa gələrək onlarla görüşdük. Orada yeddi gün qaldıq. ⁷ Həftənin ilk günündə* çörək bölmək üçün bir yerə yığıldığımız zaman Paul camaatla söhbət apardı. Ertəsi gün onlardan ayrılacaqdı, ona görə söhbəti gecə yarısına qədər davam etdirdi. ⁸ Toplandığımız yuxarı mərtəbədəki otaqda çoxlu çıraqlar yanırdı. ⁹ Eftik adlı bir yeniyetmə pəncərədə oturmuşdu. Paul söhbəti uzadanda Eftiki dərin yuxu apardı.

* 20:7 Həftənin ilk günündə – yəni bazar günündə.

Yuxuya gedən kimi o, üçüncü mərtəbədən aşağı düşdü və yerdən onu qaldıranda o, ölü vəziyyətində idi. ¹⁰ Paul aşağı enib yeniyetmənin üstünə əyildi və onu qucaqlayaraq dedi: «Narahat olmayın, indi canı sağdır». ¹¹ Təkrar yuxarı qalxıb çörək böldü və yemək yedi. Gün doğana qədər onlarla uzun-uzadı söhbət aparandan sonra oradan ayrıldı. ¹² Oğlanı sağ-salamat apardılar və bu hadisədən çox ruhlandılar.

¹³ Biz irəli gedərək gəmiyə mindik və Assosa tərəf üzдық. Çünki Paulu oradan götürməli idik. O, quru ilə getmək istədiyi üçün bunu belə nizamlamışdı. ¹⁴ O bizi Assosda qarşılayanda onu gəmiyə mindirdik və Mitiliniyə gəldik. ¹⁵ Oradan da dənizdən üzərək səhəri gün Xios adasının qarşısına və bir gündən sonra isə Samosa çatdıq. Ertəsi gün[†] Miletə gəldik. ¹⁶ Çünki Paul Asiya vilayətində vaxt itirməmək üçün Efesi ötüb keçmək qərarına gəlmişdi. O tələsirdi ki, imkan tapıb Əllinci Gün bayramında Yerusəlimdə olsun.

Paul Efes cəmiyyətinin ağsaqqalları ilə vidalaşır

¹⁷ Paul Miletədən Efesə xəbər göndərərək cəmiyyət ağsaqqallarını yanına çağırırdı. ¹⁸ Yanına gələndə onlara belə dedi: «Asiya vilayətinə qədəm basdığım birinci gündən bəri sizinlə olduğum dövrdən bu vaxta qədər özümü necə apardığımı sizə məlumdur. ¹⁹ Yəhudilərin qəsd-qərəzi vasitəsilə sınaqlardan keçərkən Rəbbə tam itaətkarlıqla, göz yaşı içində qulluq edirdim. ²⁰ Xeyirli olan hər şeyi sizə bəyan edərək istər açıq, istərsə də evdən-evə gəzib-dolaşaraq təlim verməkdən çəkinmədim. ²¹ Həm Yəhudiləri, həm də Yunanları tövbə edib Allaha tərəf dönməyə və Rəbbimiz İsayə iman gətirməyə çağırırdım.

²² İndi də Ruhun təkidi ilə Yerusəlimə gedirəm və orada başıma nə gələcəyini bilmirəm. ²³ Lakin Müqəddəs Ruh hər şəhərdə xəbərdarlıq edirdi ki, mənə zəncirlər və əziyyətlər gözləyir. ²⁴ *Öz canıma heç əhəmiyyət vermirəm, onu qiymətləndirmirəm. Mənə kifayətdir ki, yolumu[‡] – Rəbb İsanın mənə tapşırdığı kimi Allahın lütfünü göstərən Müjdəni şəhadət etmə xidmətini başa çatdırım.

²⁵ İndi aranızda dolaşib Padşahlıq barədə vəz etdiyim sızlərdən heç biriniz mənim üzümü bir də görməyəcək. ²⁶ Ona görə bu gün bunu sizə bəyan etmək istəyirəm ki, mən təmizəm, heç kimin qanına bais olmamışam. ²⁷ Çünki mən çəkinmədən Allahın bütün iradəsini sizə çatdırmışam. ²⁸ Həm özünüzə, həm də Müqəddəs Ruhun sizi nəzarətçilər təyin etdiyi bütün sürüyə

† 20:15 Ertəsi gün – bəzi əlyazmalarda Troqillidə qaldıqdan sonra ertəsi gün.

* 20:24 2Tim. 4:7 ‡ 20:24 Yolumu – bəzi əlyazmalarda sevinə-sevinə yolumu.

diqqətlə baxın. Allahın Öz Oğlunun qanı bahasına əldə etdiyi bu cəmiyyətini bəsləyin. ²⁹ Bilirəm ki, mən gedəndən sonra sürüyə rəhm etməyən yırtıcı canavarlar aranızda soxulacaq. ³⁰ Aranızdan təhrif edilmiş sözlər deyən, şagirdləri özlərinin ardınca çəkmək istəyən adamlar çıxacaq. ³¹ Buna görə oyaq olun. Üç il boyu, fasiləsiz, gecə-gündüz göz yaşı tökərək hər birinizə necə nəsihət verdiyimi yada salın.

³² İndi isə mən sizi Allaha və Onun lütfü barədəki kəlamına əmanət edirəm. Bu kəlam sizi inkişaf etdirib təqdis olunmuş bütün insanlar arasında irsə qovuşdurmağa qadirdir. ³³ Mən heç kimin nə qızılına, nə gümüşünə, nə də pal-paltarına göz dikmişəm. ³⁴ Siz də bilirsiniz ki, bu əllər həm mənim, həm də mənimlə olanların ehtiyaclarını təmin etdi. ³⁵ Gördüyüm hər işdə Rəbb İsanın “vermək almaqdan daha çox bəxtiyarlıq gətirər” sözünü yaddan çıxarmayıb belə əmək sərf edərək zəiflərə kömək etməyin vacibliyini sizə göstərdim».

³⁶ Paul bu sözləri söyləyəndən sonra diz çöküb onlarla birlikdə dua etdi. ³⁷ Sonra hamısı ağlayaraq Paulun boynuna sarıldı və onu öpdü. ³⁸ Onlar ən çox «mənim üzümü bir də görməyəcəksiniz» sözündən kövrəldilər. Sonra onu gəmiyə qədər yola saldılar.

21

Yerusəlimə səyahət

¹ Onlardan ayrılıb dənizə çıxanda birbaşa Kosa getdik, səhəri gün isə Rodosa, oradan da Pataraya keçdik. ² Finikiyaya gedən bir gəmi tapdıq və ona minib dənizlə getdik. ³ Kipri gördük və onun cənubundan keçdik. Suriya istiqamətinə getdik və Sur şəhərində sahilə çıxdıq. Gəmi yükünü orada boşaltmalı idi. ⁴ Orada şagirdləri axtarıb tapdıq və yanlarında bir həftə qaldıq. Şagirdlər Ruhun təsiri ilə Paula xəbərdarlıq etdilər ki, Yerusəlimə getməsin. ⁵ Amma oradakı günlərimiz başa çatanda bu şəhərdən çıxıb yolumuza davam etdik. İmanlıların hamısı öz arvad-uşaqları ilə bərabər bizi şəhərin kənarına qədər ötürdü və sahilə diz çökərək dua etdik. ⁶ Bir-birimizlə vidalaşandan sonra biz gəmiyə mindik, onlar da evlərinə qayıtdılar.

⁷ Surdan dəniz səyahətimizə davam edərək Ptolemisə gəldik və orada imanlı bacı-qardaşlara baş çəkib bir gün yanlarında qaldıq. ⁸ *Ertəsi gün onlardan ayrılıb Qeysəriyyəyə gəldik. Yeddi köməkçidən biri olan müjdəçi Filipin evinə gedib orada qaldıq. ⁹ Bu kişinin peyğəmbərlik edən dörd subay qızı var idi. ¹⁰ *Oraya çatandan bir neçə gün sonra Yəhudeyadan Aqab adlı bir peyğəmbər gəldi. ¹¹ O bizə yaxınlaşıb Paulun

* 21:8 Həv. 6:1-6

* 21:10 Həv. 11:28

kəmərini götürüb öz əllərini və ayaqlarını bağlayaraq dedi: «Müqəddəs Ruh belə deyir: “Yəhudilər bu kəmərin sahibini Yerusəlimdə belə bağlayıb başqa millətlərə təslim edəcəklər”». ¹² Bu sözləri eşidəndə həm biz, həm də oranın sakinləri Paula yalvardıq ki, Yerusəlimə getməsin. ¹³ Buna cavab olaraq Paul belə dedi: «Nə olub? Niyə ağlayıb ürəyimi sızladırırsınız? Mən Rəbb İsanın adı uğrunda Yerusəlimdə təkcə əl-ayağımın bağlanması deyil, ölümə də hazırım». ¹⁴ Paulu razı sala bilmədikdə «Qoy Rəbbin iradəsi olsun!» deyərək susduq.

¹⁵ Bir müddət keçəndən sonra biz hazırlıq işlərini görüb Yerusəlimə tərəf getdik. ¹⁶ Qeysəriyyədə yaşayan şagirdlərin bəzisi də bizimlə birgə gəldi. Onlar bizi ilk şagirdlərdən biri olan Kiprli Minasonun evinə apardı, çünki biz onların evində qalacaqdıq. ¹⁷ Yerusəlimə çatanda imanlı bacı-qardaşlar bizi sevinclə qarşıladılar. ¹⁸ Ertəsi gün Paulla birlikdə Yaqubu görməyə getdik. Cəmiyyət ağsaqqallarının hamısı oraya yığılmışdı. ¹⁹ Paul onlardan hal-əhval tutandan sonra öz xidməti ilə əlaqədar olaraq Allahın başqa millətlər arasında gördüyü işlərdən ətraflı məlumat verdi. ²⁰ Bunları eşidəndə Allahı izzətləndirdilər. Paula dedilər: «Görürsənmi, qardaş, Yəhudilər arasında on minlərlə imanlı var və hamısı Qanunun qeyrətini çəkir. ²¹ Onlar sənəin barəndə xəbər tutublar ki, başqa millətlər arasında yaşayan bütün Yəhudilərə oğullarını sünnət etməyib adət-ənənələrimizə görə yaşamamağı və Məsadan dönməyi öyrədirsən. ²² İndi nə edək? Mütələq* sənəin bura gəldiyini eşidəcəklər. ²³ Ona görə sənə dediklərimizə əməl et. Bizim aramızda əhd edən dörd kişi var. ²⁴ Bunları yanına al və onlarla birgə paklanma mərasiminə qoşul. Başlarını qırxdırmaq üçün qurban xərclərini sən çək. Bununla da hamı biləcək ki, sənəin haqqında eşitdikləri əsassızdır, sən də Qanuna riayət edirsən. ²⁵ *Başqa millətlərdən olan imanlılara gəlincə, biz qərara alıb onlara məktub vasitəsilə yazmışıq ki, bütlərə† təqdim olunan qurbanların ətinə, boğularaq öldürülən heyvanların ətinə və qan yeməsinlər, həmçinin özlərini əxlaqsızlıqdan saxlasınlar». ²⁶ Bundan sonra Paul bu dörd kişini yanına alıb ertəsi gün onlarla bərabər özünü pak etdi. Sonra məbədə girərək paklanma dövrünün nə vaxt qurtaracağını, hər birinin adına nə vaxt qurban təqdim ediləcəyini elan etdi.

Paulun həbsi

²⁷ Yeddi günlük müddət qurtarmaq üzrə Asiya vilayətindən olan Yəhudilər Paulu məbəddə görəndə bütün izdihamı təşvişə

* **21:22** Mütələq – bəzi əlyazmalarda Mütələq camaat buraya yığısaçaq, çünki.

* **21:25** Həv. 15:28-29 † **21:25** Bütələrə – bəzi əlyazmalarda belə qaydalara deyil, yalnız bunlara riayət etsinlər: bütələrə.

salaraq onu yaxaladılar ²⁸ və qışqırdılar: «Ey İsraililər, kömək edin! Hər yerdə hər kəsə, xalqımıza, Qanuna və bu Müqəddəs məkana qarşı təlim öyrədən adam budur. Həmçinin məbədə bəzi Yunanları gətirərək bu Müqəddəs məkanı murdarladı».

²⁹ *Bu Yəhudilər Efesli Trofimi əvvəllər şəhərdə Paulun yanında gördükləri üçün elə bilirdilər ki, onu Paul məbədə gətirib. ³⁰ Bütün şəhər oyandı. Camaat hər tərəfdən qaçıb-gələrək Paulu tutub məbəddən bayıra sürüdü. Dərhal məbəd qapıları bağlandı. ³¹ Onlar Paulu öldürməyə çalışırdılar ki, bütün Yerusəlimin təşvişə düşməsi xəbəri Roma alayının minbaşısına çatdırıldı. ³² Minbaşı dərhal yüzbaşılarla əsgərləri özü ilə götürərək izdiham olan yerə qaçdı. Minbaşı ilə əsgərləri görəndə camaat Paulu döyməyi dayandırdı. ³³ O zaman minbaşı yaxına gəlib Paulu tutdu və əmr etdi ki, onu qoşa zəncirlə bağlasınlar. Sonra soruşdu: «Bu adam kimdir? Nə edib?»

³⁴ İzdiham içində hər ağızdan bir avaz gəlir, qışqırırdılar. Hayküyəndən minbaşı heç nə müəyyənləşdirə bilmədi, ona görə Paulun qalaya aparılmasını əmr etdi. ³⁵ Paul pilləkəndə olanda xalq elə qızıışmışdı ki, əsgərlər onu əlləri üstündə aparmalı oldular. ³⁶ Çünki izdiham onun ardınca düşüb qışqırırdı: «Öldürün onu!»

Paulun özünü müdafiəsi

³⁷ Paul qalaya gətirilməkdə ikən o, minbaşidan soruşdu: «Səndən bir söz soruşmaq olar?» Minbaşı dedi: «Sən Yunan dilini bilirsən? ³⁸ Sən bu yaxınlarda iğtişaş yaratmağa başlayan dörd min qatili[†] səhraya aparan Misirli deyilsənmi?» ³⁹ Paul dedi: «Mən Yəhudiyəm, Kilikiyanın Tarsus şəhərindənəm, məşhur bir şəhərin vətəndaşıyam. Rica edirəm, bu xalqa bir neçə söz deməyə izin ver». ⁴⁰ Minbaşı icazə verəndən sonra Paul pilləkənlərin üstünə çıxıb diqqəti cəlb etmək üçün xalqa əli ilə işarə etdi. Dərin sükut çökəndə İbrani dilində danışmağa başlayaraq dedi:

22

¹ «Qardaşlar və atalar, indi mənim özümü müdafiəmə qulaq asın!» ² *Paulun onlarla ibrancə danışdığını eşidəndə daha dərin sükut yarandı.

Paul sözüə davam etdi: ³ «Mən bir Yəhudiyəm, Kilikiyanın Tarsus şəhərində doğuldum. Bu Yerusəlim şəhərində isə böyüyüb Qamlielin yanında ata-babalarımızın Qanununa bağlı ciddi bir təlim almışam. Hamınızın bu gün etdiyi kimi

* **21:29** Həv. 20:4 † **21:38** Qatil – bu orijinalda *sikari* sözü olub latın dilində xəncər işlədən mənasını verir. Sikarilər Roma işğalçılarına qarşı mübarizə edərkən terrora əl atan ifratçı yəhudilər idi. * **22:2** Həv. 5:34-39

mən də Allah naminə qeyrət çəkirdim. ⁴* İsa yolunda* olanları ölüncəyə qədər təqib edərdim və qadın-kishi bilmədən onların əl-qolunu bağlayıb zindana salardım. ⁵ Mənim dediklərim barədə baş kahin və bütün ağsaqqallar məclisi də şəhadət edə bilər. Hətta mən onlardan Dəməşqdəki soydaşlarımıza yazılmış bir məktub alaraq oradakı İsa yolunda olanların əl-qolunu bağlayıb cəzalandırmaq üçün Yerusəlimə gətirməyə gedirdim.

⁶ Mən günortaya yaxın yolda, Dəməşqə yaxınlaşmaqda ikən birdən-birə göydən böyük bir işıq ətrafımda parladı. ⁷ Mən yerə yıxıldım və eşitdim ki, bir səs mənə belə deyir: “Şaul, Şaul, niyə Məni təqib edirsən?” ⁸ Mən soruşdum: “Ey Ağam, Sən kimsən?” Səs mənə dedi: “Mən sənə təqib etdiyiniz Nazaretli İsayam”. ⁹ Yanımdakılar işığı görsələr də, † mənimlə danışanın səsinə eşitmədilər. ¹⁰ Mən dedim: “Ya Rəbb, mən nə edim?” Rəbb mənə dedi: “Qalx, Dəməşqə get, icra etməyin üçün təyin edilən hər şey orada sənə deyiləcək”. ¹¹ O işığın parlaqlığından gözlərim tutuldu. Yanımda olanlar əllərimdən tutub məni Dəməşqə apardılar.

¹² Orada Xananya adlı bir mömin kişi var idi. Bu adam Qanuna əməl edir və o şəhərdə yaşayan Yəhudilər arasında hörmət sahibi idi. ¹³ O mənim yanıma gəlib dedi: “Qardaşım Şaul, qoy gözlərin açılsın”. Dərhal gözlərim açıldı və onu gördüm. ¹⁴ O mənə dedi: “Ata-babalarımızın Allahı səni seçdi ki, Onun iradəsini biləsən və Saleh Olanı görüb ağzından bir səs eşidəsən. ¹⁵ Çünki görüb-eşitdiklərini bütün insanlara yayaraq Onun üçün şəhadət edəcəksən. ¹⁶ İndi nə gözləyirsən? Qalx, vəftiz ol və Onun adını çağıraraq günahlarını yu”.

¹⁷ Mən Yerusəlimə qayıdıb məbəddə dua etməkdə idim ki, fikrimi bir görüntü apardı ¹⁸ və Rəbbi gördüm. O mənə dedi: “Tez ol, dərhal Yerusəlimi tərk et, çünki Mənim barəmdə etdiyiniz şəhadəti qəbul etməyəcəklər”. ¹⁹ Mən dedim: “Ya Rəbb, bilirlər ki, mən sinaqoqdan-sinaqoqa gedərək Sənə iman edənləri həbs edir və döyürdüm. ²⁰ *Hətta Sənin uğrunda şəhid olan Stefanın qanı töküləndə mən də orada idim. Edilənlərə razı olub onu öldürənlərin üst geyimlərini qoruyurdum”. ²¹ Rəbb də mənə dedi: “Get, Mən səni uzaqlara, başqa millətlərin yanına göndərəcəyəm”».

Roma vətəndaşı Paul

²² Paula buraya qədər qulaq asanlar bu sözdən sonra haray salıb dedilər: «Beləsini yer üzündən silib-atmaq lazımdır! O

* 22:4 Həv. 8:3; 26:9-11 * 22:4 İsa yolunda – hərfi tərcümədə Yolda. † 22:9

Görsələr də – bəzi əlyazmalarda görsələr də, qorxuya düşsələr də. * 22:20 Həv. 7:58

yaşamağa layiq deyil!» ²³ Onlar belə hay-küy qopararaq pal-tarlarını yelləyib havaya toz qaldıranda ²⁴ minbaşı əmr etdi ki, Paulu qalaya salsınlar. Onların niyə belə hay-küy qopar-malarının səbəbini bilmək üçün onu qamçılamaqla sorğuya çəkmək istədi. ²⁵ Onu qamçılamaq üçün bağlayanda Paul orada dayanan yüzbaşıya dedi: «Məhkum olmamış Roma vətəndaşını qamçılamağa icazəniz varmı?» ²⁶ Yüzbaşı bunu eşidən kimi minbaşının yanına gəlib xəbər verərək dedi: «Nə edəcəksən? Bu adam Roma vətəndaşıdır». ²⁷ Minbaşı Paulun yanına gəlib soruşdu: «De görək, sən Roma vətəndaşısan?» Paul dedi: «Bəli». ²⁸ Minbaşı cavabında «mən nə qədər pula bu vətəndaşlığı əldə etmişəm» dedi. Paul isə «amma mən doğulandan Roma vətəndaşıyam» dedi. ²⁹ Onu sorğuya çəkmək istəyənlər dərhal onun yanından geri çəkildilər. Minbaşı qol-larını bağladığı Paulun Roma vətəndaşı olduğunu öyrənərkən qorxdu.

Paul Ali Şuranın qarşısında

³⁰ Minbaşı ertəsi gün Yəhudilərin Paulu nədə ittiham et-diklərini dəqiq öyrənmək istədi. Ona görə Paulu azad etdi. Minbaşı əmr verdi ki, başçı kahinlərlə bütün Ali Şura toplaşsın. Sonra Paulu aşağı endirib onların qarşısına gətirdi.

23

¹ Ali Şurayı diqqətlə nəzərdən keçirən Paul dedi: «Qardaşlar, mən bu günəcən Allahın qarşısında təmiz vicdanla yaşamışam». ² Baş kahin Xananya Paulun yanında duranlara əmr etdi ki, onun ağızından vursunlar. ³ *Bundan sonra Paul ona dedi: «Ey üzü ağardılan divar, səni Allah vuracaq! Həm oturub Qanuna əsasən məni mühakimə edirsən, həm də Qanunu pozaraq məni döymək üçün əmr verirsən». ⁴ Yanında duranlar ona dedilər: «Sən Allahın baş kahinini söyürsən?» ⁵ *Paul dedi: «Qardaşlar, onun baş kahin olduğunu bilmirdim. Əlbəttə, “xalqın başçısı barədə pis söz demə” deyə yazılıb».

⁶ *Onların bir hissəsinin sadukey, digər hissəsinin isə farisey olduğunu bilən Paul Ali Şuraya nida etdi: «Ey qar-daşlar, mən farisey oğlu fariseyəm. Ölülərin dirilməsinə ümid bəslədiyim üçün burada mühakimə olunuram». ⁷ Paulun bu sözündən sonra fariseylərlə sadukeylər arasında çəkişmə başladı və toplantı iki hissəyə ayrıldı. ⁸ *Çünki sadukeylər iddia edirlər ki, ölümdən dirilmə, mələk və ruh yoxdur. Əksinə, fariseylər bunların hamısına inanırlar. ⁹ Toplantıda böyük bir hay-küy yarandı. Farisey tərəfini tutan bəzi ilahiyyatçılar

* 23:3 Mat. 23:27-28

* 23:5 Çix. 22:28

* 23:6 Həv. 26:5; Fil. 3:5

* 23:8

Mat. 22:23-24; Mark 12:18-19; Luka 20:27-28

qalxıb dava yaradaraq belə deyirdilər: «Bu adamda heç bir günah görmürük. Nə olsun ki, onunla bir ruh və yaxud mələk danışıb».* ¹⁰ Çəkişmə o qədər qızıqdı ki, minbaşı onların Paulu parçalayacağından qorxdu. O, əsgərlərə əmr etdi ki, aşağı enib Paulu zorla onların arasından çıxararaq qalaya aparsınlar.

¹¹ O gecə Rəbb Paulun yanında dayanıb dedi: «Cəsarətli ol, Yerusəlimdə Mənim haqqımda etdiyən şəhadəti Romada da etməyin lazımdır».

Paula qarşı sui-qəsd

¹² Səhər açılında Yəhudilər öz aralarında Paula sui-qəsd hazırlayaraq and içdilər: «Əgər Paulu öldürməmiş bir şey yeyib-içəriksə, lənətə gələk!» ¹³ Bu sui-qəsdə qoşulanların sayı qırxıdan artıq idi. ¹⁴ Bu adamlar başçı kahinlərlə ağsaqqalların yanına gəlib belə dedilər: «Biz qəti and içmişik: “Əgər Paulu öldürməmiş bir şey yeyib-içəriksə, lənətə gələk!” ¹⁵ İndi siz Ali Şura ilə birgə guya Paulun işinə daha dəqiq baxmaq istəyərək minbaşıdan xahiş edin ki, onu yanınıza gətirsin. Paul buraya gəlməmiş biz onu öldürməyə hazır olacağıq». ¹⁶ Lakin Paulun bacısı oğlu onların pusqu qurduqlarını eşidib qalaya girdi və Paula xəbər verdi. ¹⁷ Paul yüzbaşılardan birini yanına çağırıb dedi: «Bu cavanı minbaşının yanına apar, ona çatdırılası bir xəbəri var». ¹⁸ Yüzbaşı cavanı götürüb minbaşının yanına apardı və dedi: «Məhbub Paul məni çağırıb xahiş etdi ki, bu oğlanı sənənin yanına aparım. Sənə bir sözü var». ¹⁹ Minbaşı cavanın əlindən tutub bir tərəfə çəkdi və soruşdu: «Mənə nə demək istəyirsən?» ²⁰ Cavan dedi: «Yəhudilər belə razılığa gəlib ki, guya Paulun işinə daha dəqiq baxmaq istəyirlər, ona görə səhər səndən onun Ali Şuraya gətirilməsini xahiş edəcəklər. ²¹ Amma sən onların sözüne qulaq asma, çünki qırx nəfərdən artıq kişi “Əgər Paulu öldürməmiş bir şey yeyib-içəriksə, lənətə gələk!” deyərək and içib pusquda gözləyir. Onlar hazır dayanıb sənənin razılığını gözləyirlər». ²² Minbaşı ona belə tapşırıldı: «Bunları mənə xəbər verdiyini heç kimə demə». Sonra oğlanı evə göndərdi.

Paul Qeysəriyyəyə göndərilir

²³ Minbaşı yüzbaşılardan ikisini yanına çağırıb belə dedi: «Gecənin üçüncü saati† Qeysəriyyəyə getmək üçün iki yüz piyada, yetmiş atlı və iki yüz nizəçi hazırlayın. ²⁴ Həmçinin minmək üçün heyvanlar gətirin və Paulu sağ-salamat vali Feliksə çatdırın». ²⁵ Sonra bu cür məktub yazdı:

²⁶ «Möhtərəm vali Feliksə Klavdi Lisiyadan salamlar!

* **23:9** Danışib – bəzi əlyazmalarda danışib. Gəlin Allaha qarşı çıxmayaq. † **23:23** Gecənin üçüncü saat – hazırkı vaxtla axşam saat doqquz.

27 Bu kişini Yəhudilər tutub öldürmək istəyirdi. Mən biləndə ki bu adam Roma vətəndaşdır, özümü yetirib əsgərlərlə onu xilas etdim. 28 Onu nədə təqsirləndirmələrini bilmək üçün Yəhudilərin Ali Şurasının qarşısına çıxartdım. 29 Öyrəndim ki, onu özlərinin Qanunu ilə bağlı məsələlərdə ittiham edirlər, amma ona ölüm yaxud həbsə layiq cəza vermək üçün heç bir əsas yoxdur. 30 Mənə çatdırılanda ki bu kişiyyə qarşı bir sui-qəsd qurulub, dərhal onu sənin yanına göndərdim. Onu ittiham edənlərin də şikayətlərini sənə bildirmələrini əmr etdim».†

31 Əsgərlər onlara verilən əmrə əməl edərək gecə ikən Paulu götürüb Antipatrisə apardılar. 32 Ertəsi gün atlıları Paulla birlikdə yollarına davam etmək üçün ötürəndən sonra qalaya qayıtdılar. 33 Atlılar Qeysəriyyəyə çatan kimi məktubu valiyə verəndə Paulu da ona təslim etdilər. 34 Vali məktubu oxuyandan sonra Paulun hansı vilayətdən olduğunu soruşdu. Öyrənəndə ki Kilikiyadandır, 35 belə dedi: «Səni ittiham edənlər gələndə sənin işinə baxacağam». Bundan sonra əmr verdi ki, Paulu Hirod sarayında nəzarət altında saxlasınlar.

24

Paul vali Feliksin qarşısında

1 Bundan beş gün sonra baş kahin Xananya, bəzi ağsaqqallar və Tertul adlı bir vəkil Qeysəriyyəyə gəlib Pauldan edilən şikayətləri valiyə çatdırdı. 2 Paul çağırılanda Tertul onu ittiham etməyə başladı: «Möhtərəm Feliks, sənin sayəndə uzun müddətdir ki, əmin-amanlıq içində yaşamaqdayıq. Sənin uzaqgörənliyinlə bu millət üçün keçirdiyin islahatları 3 hər yerdə, hər zaman dərin minnətdarlıqla qəbul edirik. 4 Vaxtınızı çox almaq istəmirəm. Rica edirəm, lütfkarlığınla bizi bir qədər dinlə. 5 Bizim gəldiyimiz nəticəyə görə bu kişi dünyanın hər yerində olan Yəhudilər arasında iğtişaşlar salan bir ara qarışıdırandır. O, Nəsrani* təriqətinin başçılarındanır. 6 Bu insan hətta məbədi murdarlamağa çalışdı, amma biz onu yaxaladıq. 7-8 Onu† istintaq etsən, bütүн bu ittihamlarımızın doğru olduğunu özündən öyrənə bilərsən». 9 Oradakı Yəhudilər də deyilənlərin doğru olduğunu təsdiqləyərək bu işə qoşuldu.

10 Vali Paula işarə verəndə o cavab verdi: «Bilirəm ki, sən neçə illərdir bu millətin hakimisən. Buna görə sənin qarşında özümü müdafiə etməyimə sevinirəm. 11 Sən özün də öyrənə

† 23:30 Etdim – bəzi əlyazmalarda etdim. Salamət qal. * 24:5 Nəsrani – yəni məsihi.

† 24:7-8 Yaxaladıq. 7-8 Onu – bəzi əlyazmalarda yaxaladıq və bizim Qanunumuza münasib şəkildə mühakimə etmək istədik. 7 Lakin minbaşı Lisiya gəlib böyük güc tətbiq edərək onu bizim əlimizdən alıb sənin yanına göndərdi. 8 Onu ittihamlandıranlara əmr etdi ki, sənin yanına gəlsinlər. Onu.

bilərsən ki, ibadət etmək məqsədi ilə Yerusəlimə gedişimdən bu yana sadəcə on iki gün keçib. ¹² Bu adamlardan heç biri görməyib ki, mən məbəddə, sinaqoqlarda yaxud şəhərin hansısa bir yerində kiminləsə mübahisə edim və yaxud camaatı təşvişə salım. ¹³ Bu anda mənə qarşı etdikləri ittihamları sənin hüzurunda sübut edə bilmirlər. ¹⁴ Lakin atababalarımızın Allahına onların təriqət adlandırdığı İsa yolunun[†] ardıcılı olaraq ibadət etdiyimi sənin qarşında iqrar edirəm. Qanunda olan və Peyğəmbərlərin kitablarında yazılan hər şeyə inanıram. ¹⁵ Eyni ilə bu adamların qəbul etdikləri kimi həm saleh, həm də saleh olmayan insanların diriləcəyinə dair Allaha ümid bəsləyirəm. ¹⁶ Bu məqsədlə mən istər Allah, istərsə də insanların qarşısında hər zaman vicdanımın təmiz olması üçün çalışıram. ¹⁷ *Uzun illərdən sonra millətimə yardım və hədiyyələr vermək üçün Yerusəlimə gəldim. ¹⁸ Bununla məşğul olarkən mənə məbəddə paklanmış olaraq tapdılar. Ətrafımda nə izdiham, nə də hay-küy var idi. ¹⁹ Lakin Asiya vilayətindən bəzi Yəhudilər orada idi. Onlar buraya – sənin hüzuruna gəlməli və məndən şikayətləri varsa, ittihamlarını göstərməlidirlər. ²⁰ Yaxud özləri desinlər ki, Ali Şuranın qarşısında dayandığım vaxt hansı haqsızlığı üzə çıxartdılar. ²¹ *Onların qarşısında dayananda nida edərək belə demişdim və yalnız bunda mənim haqsız olduğumu hesab edə bilərlər: «Bu gün mən ölümlərin dirilməsi məsələsinə görə önünüzdə mühakimə olunuram»».

²² İsa yolu[§] barədə dəqiq məlumatı olan Feliks bu işi təxirə salıb dedi: «İşiniz barədə minbaşı Lisiya gələndən sonra qərarımı verəcəyəm». ²³ Oradakı yüzbaşıya əmr verdi ki, Paulu nəzarət altında saxlasın, lakin sərbəstlik versin və ona xidmət edən dostlarına maneçilik yaratmasın.

²⁴ Bir neçə gün keçəndən sonra vali Feliks Yəhudi arvadı Drusilla ilə birlikdə gəlib Paulu çağırırdı və onun Məsih İsaya olan imanından danışdıqlarına qulaq asdı. ²⁵ Paul salehlik, nəfsə hakim olma və gələcək mühakimədən söhbət edəndə Feliks qorxuya düşdü və dedi: «Bəsdir, indi get, imkan olanda yenə səni çağırırdıracağam». ²⁶ Digər tərəfdən də Pauldan^{**} rüşvət umurdu. Ona görə tez-tez Paulu yanına çağırırdı və onunla söhbət edirdi.

²⁷ İki il keçəndən sonra Feliks öz vəzifəsini Porki Festə təhvil verdi. Feliks Yəhudilərin rəğbətini qazanmaq üçün Paulu həbsdə qoyub getdi.

[†] **24:14** İsa yolunun – hərfi tərcümədə Yolun. * **24:17** Həv. 21:17-28 * **24:21**
Həv. 23:6 § **24:22** İsa yolu – hərfi tərcümədə Yol. ** **24:26** Pauldan – bəzi əlyazmalarda Paulu azad etmək üçün ondan.

25

Festin qarşısında olan məhkəmə

¹ Vilayətə çatandan üç gün sonra Fest Qeysəriyyədən Yerusəlimə getdi. ² Başçı kahinlərlə Yəhudilərin nüfuzlu adamları Paulla bağlı şikayətlərini ona açıqladılar. ³ Onlara bir yaxşılıq etsin deyə Festə yalvararaq Paulun Yerusəlimə gətirilməsini xahiş etdilər, çünki onu öldürmək üçün yolda pusqu qururdular. ⁴ Fest cavab verdi: «Paul Qeysəriyyədə həbsdədir və tezliklə özüm də oraya gedəcəyəm. ⁵ Aranızda səlahiyyəti olanlar mənimlə getsin və əgər bu kişi haqsızlıq edibsə, onu ittiham etsin».

⁶ Fest onların yanında səkkiz ya on gündən artıq qalmadı və Qeysəriyyəyə qayıtdı. Ertəsi gün hökm kürsüsünə çıxıb Paulun gətirilməsini əmr etdi. ⁷ Paul içəri girəndə Yerusəlimdən gələn Yəhudilər onun ətrafını bürüdü və onun barəsində dəlil-sübutsuz bir çox ağır ittihamlar irəli sürdülər. ⁸ Paul «nə Yəhudilərin Qanununa, nə məbədə, nə də qeysərə qarşı heç bir günah işlətməmişəm» deyərək özünü müdafiə etdi. ⁹ Yəhudilərin rəğbətini qazanmaq üçün Fest Paula belə dedi: «Bu iş üzrə mənim qarşımda mühakimənin Yerusəlimdə olmasını istəyirsənmi?» ¹⁰ Paul dedi: «Mən qeysərin hökm kürsüsünün qarşısında dayanmışam. Mənim məhkəməm burada olmalıdır. Sən özün də yaxşı bilirən ki, Yəhudilərə qarşı heç bir haqsızlıq etməmişəm. ¹¹ Əgər haqsızlıq etmişəmsə, ölüm cəzasına layiq bir iş tutmuşamsa, ölümdən qaçmıram. Yox, əgər bunların ittihamları əsassızdırsa, mən onların əlinə təslim etmək üçün heç kimin səlahiyyəti yoxdur. Mən qeysərin məhkəməsinə müraciət etmək istəyirəm». ¹² Fest öz məsləhət şurası ilə müşavirə keçirəndən sonra cavab verdi: «Sən qeysərin məhkəməsinə müraciət etmək istədiyən üçün qeysərin yanına gedəcəksən».

Fest Padşah Aqrippa ilə danışır

¹³ Bir neçə gündən sonra padşah Aqrippa ilə Berniki* Festi təbrik etmək üçün Qeysəriyyəyə gəldi. ¹⁴ Bir müddət orada qaldılar. Fest bu ərafədə Paulun işini padşaha danışdı. O dedi: «Bir kişi var, Feliks onu məhbus saxlayaraq gedib. ¹⁵ Yerusəlimdə olduğum ərafədə Yəhudilərin başçı kahinləri ilə ağsaqqalları onunla bağlı şikayətlərini açıqladı və onu cəzalandırmağımı istədi. ¹⁶ Mən dedim ki, ittiham edilən şəxsi ittihamçılarla üzləşdirmədən, ona edilən ittihamlara müdafiə imkanı vermədən, onlara† təslim etmək Romalıların adətinə xas deyil. ¹⁷ Onlar mənimlə buraya toplananda

* 25:13 Berniki – yəni padşah Aqrippanın bacısı.

† 25:16 Onlara – bəzi əlyazmalarda edam olunmaq üçün onlara.

heç bir vaxt itirmədən ertəsi gün hökm kürsüsünə çıxıb bu kişinin gətirilməsini əmr etdim. ¹⁸ Amma ittihamçılar qalxıb danışanda mənim gözlədiyim cinayətlərin heç biri ilə onu təqsirləndirmədilər. ¹⁹ Lakin onunla öz dinləri barədə bir neçə məsələ qaldırdılar. Bunlar ölmüş və Paulun iddiasına görə sağ olan İsa adlı bir şəxslə bağlı məsələlərdir. ²⁰ Bunları necə tədqiq edəcəyimdən şübhələndiyim üçün ondan soruşdum ki, Yerusəlimə gedib bu iş üçün orada mühakimə olmağa razıdır ya yox. ²¹ Amma Paul imperatorun məhkəməsinə müraciət etmək və bu olana qədər həbsdə qalmaq istədi. Mən də onu qeysərin yanına göndərəcəyim zamanacan həbsdə qalması barədə əmr verdim». ²² Aqrippa Festə dedi: «Bu adama mən də qulaq asmaq istəyirəm». Fest dedi: «Sabah qulaq asarsan».

Paul padşah Aqrippanın qarşısında

²³ Ertəsi gün Aqrippa ilə Berniki təntənəli surətdə gəlib minbaşılar və şəhərin nüfuzlu şəxsləri ilə birlikdə iclas otağına daxil oldular. Festin əmrinə əsasən Paulu içəri gətirdilər. ²⁴ Fest dedi: «Ey padşah Aqrippa və burada bizimlə olan bütün cənablar, istər Yerusəlimdə, istərsə də burada, bütün Yəhudi xalqının şikayət etdiyi bu insanı görürsünüzmü? “Bu adam daha yaşamalıdır!” deyə Yəhudilər hay-küy salırdı. ²⁵ Amma mən nəticəyə gəldim ki, bu adam ölümə layiq heç bir iş görməyib. Lakin imperatorun məhkəməsinə müraciət etmək istədiyinə görə onu göndərmək qərarına gəldim. ²⁶ Amma onun barəsində qəti bir sözüm yoxdur ki, cənabıma yazam. Ona görə də onu sizin qarşınıza, xüsusən, padşah Aqrippa, sənın qarşısına çıxarıram ki, bu işin istintaqından sonra yazmağa sözüm olsun. ²⁷ Çünki bir məhbusu imperatorun qarşısına göndərəndə ona edilən ittihamları göstərməmək mənə məntiqlisiz göründü».

26

¹ Aqrippa Paula dedi: «Özünü müdafiə edə bilərsən». Onda Paul əl hərəkəti ilə özünü müdafiəyə başladı: ² «Padşah Aqrippa, Yəhudilərin məni ittihamlandığı hər şeyə görə bu gün sənın hüzurunda özümü müdafiə edəcəyim üçün özümü xoşbəxt sayıram. ³ Çünki bütün Yəhudi adət-ənənələrinə və mübahisələrinə yaxşı bələdsən. Ona görə rica edirəm, mənə səbirlə qulaq as.

⁴ Bütün Yəhudilər bilir ki, əzəldən, lap cavanlığımdan bəri həm öz elimdə, həm də Yerusəlimdə necə həyat sürmüşəm.

⁵ *Məni əvvəldən tanıyırlar, bilirlər ki, keçmişdə dinimizin ən ciddi təriqəti olan farisey təriqətinə necə bağlı yaşayırdım.

* 26:5 Həv. 23:6; Fil. 3:5

İstəsələr, bu barədə şəhadət edə bilərlər. ⁶ İndi isə Allahın atası babalarımıza verdiyi vədin həyata keçməsinə ümid bağladığım üçün burada dayanıb mühakimə olunuram. ⁷ Xalqımızın on iki qəbiləsi də gecə-gündüz Allaha sidq ürəkdən ibadət edə-edə həmin şeyə ümid bəsləyir. Ey padşah, Yəhudilər məni bu ümidə görə ittiham edirlər. ⁸ Niyə Allahın ölümləri diriltməsi aranızda inanılmaz bir şey sayılır?

⁹ *Doğrusu, mən buna əmin olmuşdum ki, Nazaretli İsanın adı əleyhinə əlimdən gələnə etməliyəm. ¹⁰ Yerusəlimdə də bunu edirdim. Başçı kahinlərdən aldığım səlahiyyətə əsasən nə qədər müqəddəsi zindanlara saldırdım və edam olunanda onların əleyhinə səs verdim. ¹¹ Bütün sinaqoqları gəzib-dolaşaraq onları tez-tez cəzalandırır və öz etiqadlarına küfr etməyə məcbur edirdim. Mən elə dəli olmuşdum ki, onları ölkə xaricində olan şəhərlərdə belə, təqib edirdim.

¹² Bu iş üçün başçı kahinlərdən aldığım səlahiyyət və tapşırıqla Dəməşqə tərəf yola çıxdım. ¹³ Ey padşah, günorta vaxtı yol gedirdim ki, göydən məni və yoldaşlarımı hər tərəfdən nurlandıran günəşdən daha parlaq bir işıq gördüm. ¹⁴ Hamımız yerə yıxıldıq. Bir səsin mənə İbrani dilində dediyini eşitdim: “Şaul, Şaul, niyə Məni təqib edirsən? Bizin ucuna təpik vurmaq sənə zərər verir”. ¹⁵ Mən dedim: “Ey Ağam, Sən kimsən?” Rəbb cavab verdi: “Mən sənəni təqib etdiyini İsayam. ¹⁶ Qalx ayağa və dur. Mən ona görə sənə göründüm ki, səni xidmətçi və haqqımda gördüyün, sənə göstərəcəyim şeylərin şahidi olmağa təyin edim. ¹⁷ Səni öz xalqından, həm də başqa millətlərin əlindən qurtaracağam. Səni o millətlərin yanına göndərirəm ki, ¹⁸ onların gözlərini açıb qaranlıqdan işığa, Şeytanın hakimiyyətindən Allaha tərəf döndərəsən. Belə ki onlar günahlarının bağışlanmasına və Mənə iman etməklə təqdis olunanlar arasında irsə nail olsunlar”.

¹⁹ Buna görə mən, ey padşah Aqrippa, bu səmavi görüntüyə itaətsizlik etmədim. ²⁰ *Əvvəlcə Dəməşqin, sonra Yerusəlimin və bütün Yəhudeya bölgəsinin əhalisini, başqa millətləri də tövbə edib Allaha tərəf dönməyə və bu tövbəyə uyğun tərzdə iş görməyə çağırdım. ²¹ Yəhudilər buna görə məni məbəddə tutub öldürməyə cəhd göstərirdilər. ²² Amma bu günə qədər Allah mənim dayağımda durdu və bunun sayəsində burada durub böyükdən kiçiyə qədər hamıya şəhadət edirəm. Mənim dediklərim peyğəmbərlərin və Musanın əvvəlcədən xəbər verdiyi hadisələrdən başqa bir şey deyil. ²³ *Onlar bildirib ki, Məsih əzab çəkəcək və ölümdən dirilənlərin birincisi olacaq,

* 26:9 Həv. 8:3; 22:4-5

* 26:20 Həv. 9:18-20,28-29

* 26:23 Yeş. 42:6; 49:6;

1Kor. 15:20

həm Öz xalqına, həm də başqa millətlərə nur doğduğunu elan edəcək».

²⁴ Paul özünü bu cür müdafiə edəndə Fest bərkdən dedi: «Paul, dəlilik edirsən, çox oxumaqdan başın xarab olub».

²⁵ Paul dedi: «Hörmətli Fest, mən dəlilik etmirəm, həqiqəti və ağla batan sözləri danışırım. ²⁶ Padşahın bu barədə məlumatı olduğu üçün onunla cəsarətlə danışırım. Əminəm ki, onların heç biri padşahın nəzərindən qaçmayıb. Çünki bu işlər künc-bucaqda görülən işlər deyil. ²⁷ Padşah Aqrippa, sən peyğəmbərlərə inanırsanmı? Bilirəm ki, inanırsan». ²⁸ Aqrippa Paula dedi: «Bu az müddətdə məni də inandıraraq məsihçi edəcəksən?» ²⁹ Paul dedi: «İstər az, istər çox müddət olsun, Allahdan istəyirəm ki, təkcə sən yox, bu gün mənə qulaq asan hər bir adam bu zəncirlərdən başqa mənim kimi olsun!»

³⁰ Sonra padşah, vali, Berniki və onlarla birlikdə oturanlar qalxdılar. ³¹ Bayıra çıxanda aralarında belə danışdılar: «Bu adam ölümə yaxud həbsə layiq bir şey etmir». ³² Aqrippa da Festə dedi: «Bu adam qeysərin məhkəməsinə müraciət etmək istəməsəydi, azad edilə bilərdi».

27

Paul Romaya doğru yola çıxır

¹ İtaliyaya doğru yelkən açmağa qərar verildəndə Paulu və bəzi başqa məhbusları İmperator alayından Yuli adlı bir yüzbaşıya təhvil verdilər. ² Asiya vilayətinin sahilindəki limanlara gedən bir Edremit gəmisinə minərək dənizlə getdik. Salonikdən Makedoniyalı Aristarx da yanımızda idi. ³ Ertəsi gün Sidona çatdıq. Paulla dost kimi rəftar edən Yuli ona izin verdi ki, lazımi kömək almaq üçün dostlarının yanına getsin. ⁴ Oradan yenə dənizlə getdik. Küləklər bizə əks istiqamətdə əsdiyi üçün Kipri külək tutmayan tərəfdən keçdik. ⁵ Dəniz yolu ilə Kilikiya və Pamfiliyanı keçib Likiyanın Mira şəhərinə gəldik. ⁶ Yüzbaşı orada İtaliyaya gedən bir İsgəndəriyyə gəmisini tapıb bizi o gəmiyə mindirdi. ⁷ Xeyli gün aşağı sürətlə, çətinliklə üzərək Knid şəhərinin qarşısına çatdıq. Külək bizə yol vermədiyi üçün Salmoni burnundan dolanaraq Kritin külək tutmayan tərəfi ilə getdik. ⁸ Sahil boyunca çətinliklə irəliləyərək Laseya şəhəri yaxınlığındakı Gözəl Limanlar adlanan körfəzə gəlib-çatdıq.

⁹ Xeyli vaxt itirmişdik, hətta oruc günü* də keçib-getmişdi. Artıq bu mövsümdə dəniz yolu ilə getmək təhlükəli idi. Odur ki, Paul onlara xəbərdarlıq edərək ¹⁰ dedi: «Ağalar, görürəm ki, bu səfər yalnız yük və gəmiyə deyil, canımıza da çox

* **27:9** Oruc günü – yəni Yəhudilərin sentyabr və ya oktyabr aylarında keçirdikləri günlərin Kəffarə günü sayılan *Yom Kippur* bayramı.

ziyan və bəla gətirəcək». ¹¹ Lakin yüzbaşı Paulun dediklərini dinləməkdənsə gəmi sükançısının və sahibinin sözlərinə uydu. ¹² Liman qışlamaq üçün əlverişsiz idi. Buna görə gəmidəkilərin əksəriyyəti oradan dənizə çıxıb imkan olarsa, Finiksə çataraq qışı orada keçirmək qərarına gəldi; Finiks Kritdə olan, cənub-qərbə və şimal-qərbə baxan bir liman idi.

Fırtına

¹³ Cənubdan zəif bir külək əsməyə başlayanda gözlədikləri anın gəldiyini zənn edərək lövbərləri çıxartdılar. Krit sahili boyu üzərək irəlilədilər. ¹⁴ Amma çox keçmədi ki, qurudan Evrakilon[†] fırtınası qopdu. ¹⁵ Fırtınaya düşən gəmi küləyə müqavimət göstərə bilmirdi, ələcsiz qaldıq və külək bizi aparırdı. ¹⁶ Qavda adlı kiçik bir adanın külək zəif tutan tərəfinə düşəndə gəminin qayığını güclə qurtara bildik. ¹⁷ Qayıq yuxarı çəkəndən sonra gəminin kəndirlərini onun altından dolayb bağlayaraq tədbir gördülər. Sirt körfəzində saya oturmaqdan qorxub ləngəri aşağı saldılar və gəmi sürüklənməyə başladı. ¹⁸ Fırtına bizi bir xeyli çalxaladı. Ertəsi gün gəminin yükünü atmağa başladılar. ¹⁹ Üçüncü gün isə öz əlləri ilə gəminin təchizatını atdılar. ²⁰ Günlərlə nə günəş, nə də ulduzlar görüldü. Fırtına da o qədər şiddətlə davam edirdi ki, artıq bundan xilas olmağa ümidimiz qalmamışdı.

²¹ Adamlar uzun müddət yemək yemədikdə Paul ortada durub dedi: «Ağalar, gərək siz mənə qulaq asıb Kritdən çıxmayaydınız və bu ziyan, bu bəlaya düşməyəydiniz. ²² İndi sizə öyüd verərək deyirəm: ürəkli olun, çünki heç biriniz canını itirməyəcək, yalnız gəmi məhv olacaq. ²³ Çünki mənsub olub ibadət etdiyim Allahın bir mələyi bu gecə yanıma gəlib dedi: ²⁴ “Qorxma, Paul, sənin qeysərin qarşısına çıxmağın lazımdır. Səninlə birgə gəmidə olanların hamısını da Allah sənə bağışladı”. ²⁵ Ay ağalar, buna görə ürəkli olun! Allaha inandığıma görə bilirəm ki, hər şey mənə deyilən kimi olacaq. ²⁶ Amma bizə bir adaya düşmək lazımdır».

Gəmi quruda oturur

²⁷ On dördüncü gecə idi ki, biz İoniya dənizində sürüklənirdik. Gecə yarısına yaxın gəmiçilər hiss etdilər ki, quruya yaxınlaşırlar. ²⁸ Suyun dərinliyini ölçəndə gördülər ki, iyirmi qolacdır.[‡] Bir az gedəndən sonra bir daha ölçdülər və gördülər ki, on beş qolacdır. ²⁹ Qayalığa çıxmaqdan qorxaraq gəminin dal tərəfindən dörd lövbər atıb sabahın açılması üçün dua etdilər. ³⁰ Belə olanda gəmiçilər qaçmağa çalışıb gəminin qabaq hissəsindən lövbərlər salmaq bəhanəsi ilə qayıq dənizə

[†] 27:14 Evrakilon – yəni şimali şərq küləyi. [‡] 27:28 Qolac – yunan mətnində orqaya, təqribən 1.85 metr.

endirdilər. ³¹ Amma Paul yüzbaşıya və əsgərlərə dedi: «Bunlar gəmidə qalmasalar, siz xilas ola bilməzsınız». ³² Bundan sonra əsgərlər qayığın iplərini kəsib onu dənizə saldılar.

³³ Dan yeri söküləndə Paul hamıya yemək yeməyi təkid edərək dedi: «Bu gün on dörd gündür ki, nigarançılıq içindəsiniz və heç nə yemədiyinizə görə acsınız. ³⁴ Bunun üçün sizdən xahiş edirəm ki, yemək yeyəsiniz. Bu, xilasınız üçün lazımdır. Heç birinizin başından bir tük belə, əskik olmayacaq». ³⁵ Paul bunu deyəndən sonra çörək götürdü və hamının qarşısında Allaha şükür edərək çörəyi bölüb yeməyə başladı. ³⁶ Bundan hamı ürəklənib yemək yedi. ³⁷ Gəmidə cəmi iki yüz yetmiş altı nəfər idik. ³⁸ Hamı doyandan sonra buğdanı dənizə boşaldaraq gəmini yüngülləşdirdilər.

³⁹ Hava işıqlananda gördükləri qurunu tanıya bilmədilər. Amma qumsal sahili olan bir körfəz gördülər. Qərara aldılar ki, imkan olsa, gəmini orada oturtsunlar. ⁴⁰ Lövbərləri kəsib dənizdə qoydular. Eyni zamanda sükanları saxlayan kəndirləri açıb qabaq yelkəni qaldıraraq qumsallığa tərəf yönəldilər. ⁴¹ Gəmi isə dayazlıqda qum üstündə oturdu. Gəminin burnu quma batıb tərپənməz oldu. Arxa tərəfi isə dalğaların zərbəsindən sınmağa başladı. ⁴² Əsgərlər məhbusları öldürmək istəyirdi ki, heç biri üzərək qaçmasın. ⁴³ Amma Paulu xilas etmək istəyən yüzbaşı əsgərləri bu fikirdən daşındırdı. Əmr etdi ki, əvvəlcə üzməyi bacaranlar dənizə tullanıb üzsünlər, ⁴⁴ sonra dalda qalanlar ya taxtalar ya da gəminin başqa parçaları üzərində sahilə çıxsınlar. Beləliklə, hamısı sağ-salamat quruya çıxdı.

28

Maltada

¹ Xilas olandan sonra öyrəndik ki, adanın adı Maltadır. ² Oranın sakinləri bizə gözlənilməz bir mehribanlıq göstərdi. Hava yağışlı və soyuq olduğu üçün ocaq qalayıb hamımızı hərərətlə qarşıladılar. ³ Paul bir dəstə çırpı götürüb ocağa atdı. O zaman istinin təsirindən bir gürzə çıxıb onun əlinə yapışdı. ⁴ Oranın sakinləri Paulun əlinə ilanın yapışdığını görəndə bir-birlərinə dedilər: «Demək bu adam qatildir. Dənizdən xilas olsa da, ədalət ilahəsi onu yaşamağa qoymur». ⁵ Amma Paul əlini silkələyib ilanı oda ataraq heç bir xətər görmədi. ⁶ Camaat gözləyirdi ki, Paulun bədəni şişəcək yaxud birdən-birə yıxılıb öləcək. Amma çox gözlədilər, ona heç nə olmadığını görəndə fikirlərini dəyişib dedilər: «Bu bir allahdır».

⁷ O yerin yaxınlığında malikanə var idi ki, ora adanın baş məmuru Publi adlı bir şəxs idi. Bu adam bizi öz evində qəbul etdi və üç gün bizə mehribanlıqla qonaqpərvərlik göstərdi. ⁸ O

ərəfədə Publinin atası qızdırma və qanlı ishal üzündən xəstə yadırdı. Paul xəstənin yanına gəldi və dua edərək əllərini onun üzərinə qoyub sağaltdı. ⁹ Bu hadisədən sonra adadakı qalan xəstələr də gəlib şafa tapdılar. ¹⁰ Bizə çoxlu bəxşiş verərək şərəfləndirildilər. Biz dənizə çıxanda isə bizə lazım olan şeyləri gəmiyə yüklədilər.

Romaya çatanda

¹¹ Üç aydan sonra qışı adada keçirmiş, başında Əkiz Tanrılar heykəlini gəzdirən bir İsgəndəriyyə gəmisi ilə dənizdən yelkən açdıq. ¹² Sirakuza şəhərinə çatıb üç gün orada qaldıq. ¹³ Oradan yolumuza davam edərək Regiuma gəldik. Ertəsi gün əsməyə başlayan cənub küləyinin köməyi ilə iki günə Puteoliyə çatdıq. ¹⁴ Orada rastlaşdığımız imanlı bacı-qardaşlar bizdən xahiş etdilər ki, onların yanında bir həftə qalaq.

Sonra Romaya çatdıq. ¹⁵ Bizdən xəbər tutan Romadakı imanlı bacı-qardaşlar bizi qarşılamaq üçün Appi Bazarına və Üç Mehmanxanaya qədər gəldilər. Paul onları görəndə Allaha şükür edib ürəkləndi. ¹⁶ Romaya gələndə Paula* izin verildi ki, bir əsgərin nəzarəti altında tək yaşasın.

Paulun Romada etdiyi işlər

¹⁷ Üç gün sonra Paul Yəhudilərin orada olan başçılarını toplantıya dəvət etdi. Onlar bir yerə yığılandıqdan sonra Paul onlara belə dedi: «Soydaşlar, xalqımıza və ata-babalarımızın adət-ənənəsinə zidd heç nə etmədiyim halda Yerusəlimdə həbs edilib Romalılara təslim edildim. ¹⁸ Onlar məni sorğu-suala çəkəndən sonra azad etmək istədilər. Çünki ölüm cəzasına layiq bir təqsirim yox idi. ¹⁹ *Amma Yəhudilər buna qarşı çıxanda məcbur olub qeysərin məhkəməsinə müraciət etmək istədim, lakin öz millətimi heç nədə ittihamlandırmaq istəmərdim. ²⁰ Bu səbəbdən sizi buraya görüşüb söhbət etmək üçün çağırıbmışam. Axı mən İsrailin ümidi uğrunda belə zəncirlənmişəm». ²¹ Onlar Paula dedilər: «Yəhudeyadan sənin barəndə nə məktub almışıq, nə də buraya gələn soydaşlardan kimsə sənin barəndə bizə xəbər gətirərək pis bir söz deyib. ²² Biz sənin fikirlərini sən özündən eşitmək istəyirik. Çünki hər yerdə bu təriqətə qarşı çıxdığınızı bilirik».

²³ Bir gün təyin edib, həmin gün daha böyük kütlə ilə Paulun qaldığı yerə gəldilər. Paul səhərdən axşamacan Allahın Padşahlığından şəhadət edərək onlara açıqlama verdi, həm Musanın Qanunundan, həm də Peyğəmbərlərin yazdıqlarından onları İsayə inandırmağa çalışdı. ²⁴ Bəziləri

* **28:16** Paula – bəzi əlyazmalarda yüzbaşı məhbusları zabıtə təhvil verdi.

* **28:19** Həv. 25:11

onun sözlərinə inandı, bəziləri isə inanmadı. ²⁵ Bir-birləri ilə razılığa gəlməyəndə Paulun bu son sözlərinə qulaq asıb ayrıldılar: «Müqəddəs Ruh Yeşaya peyğəmbərin vasitəsilə atababalarınıza bu gözəl sözü dedi:

²⁶ * «Get bu xalqa bunu çatdır:

«Eşitdikcə eşidəcəksiniz, amma anlamayacaqsınız,

Gördükcə görəcəksiniz, amma qanmayacaqsınız.

²⁷ Çünki bu xalqın ürəyi kütləşdi,

Qulaqları ağır eşitdi,

Gözlərini yumdular ki,

Gözləri ilə görməsinlər,

Qulaqları ilə eşitməsinlər,

Ürəkləri ilə anlamasınlar

Və Mənə sarı dönməsinlər ki,

Mən onlara şəfa verim»”.

²⁸ İndi bilin ki, Allahın verdiyi bu xilas başqa millətlərə göndərilib və onlar buna qulaq asacaqlar». ²⁹ †

³⁰ Paul düz iki il kirayə tutduğu evdə qalıb yanına gələnlərin hamısını qəbul edirdi. ³¹ Heç bir maneə olmadan tam bir cəsərlə Allahın Padşahlığını vəz edir və Rəbb İsa Məsihlə bağlı həqiqətləri öyrədirdi.

* **28:26** Yeş. 6:9-10; Mat. 13:14-15; Mark 4:12; Luka 8:10; Yəh. 12:39-40 † **28:29** Asacaq – bəzi əlyazmalarda asacaqlar». ²⁹ Paulun bu sözündən sonra Yəhudilər bir-biri ilə çox çəkişdi və getdi.

PAULUN ROMALILARA MƏKTUBU GİRİŞ

Paul bu məktubu özünü və yaydığı Müjdəni Romadakı imanlılar cəmiyyətinə təqdim etmək üçün yazmışdı. O heç vaxt imperatorluğun paytaxtı olan bu şəhərdə olmamışdı, halbuki oradakı bir çox məsihçilərin adını bilirdi və onlara tezliklə baş çəkmək istəyirdi. Paul onlara özünün «həvari olmağa çağırılmış, Allahın Müjdəsini yaymaq üçün seçilmiş» olduğunu söyləyir (1:1). Onun yaydığı Müjdə bundan ibarət idi ki, Müjdə «iman edən hər kəsin – əvvəlcə Yəhudinin, sonra da Yunanın xilasını üçün Allahın qüdrətidir» (1:16).

Paul həm də hamının günah edib, Allahın izzətindən məhrum olmasını oxucuların yadına salır (3:23). Amma Allah bizi necə qəbul edə bilər? Paul bu əsas suala Romalıları məktubda cavab verir. O, məktubda göstərir ki, heç kim Allahın tələblərini yerinə yetirməyə qadir deyil. Yəhudilər Musanın Qanununa tabe olmadılar; başqa millətlərlə isə Allah müxtəlif yollarla danışırsa da, onlar Onun barəsində hətta düşünməkdən belə, imtina etdilər (1:18–3:20).

Paul burada Allahın bizi necə qəbul etdiyini aydın göstərir: «Allahdan gələn bu salehlik İsa Məsihə iman vasitəsilə Ona iman gətirənlərin hamısına verilir. Heç kəsə fərq qoyulmur... Onun lütfü ilə də Məsih İsadə satın alınmağa nail olaraq bir hədiyyə kimi saleh sayılır» (3:22,24).

«İsa bizim təqsirlərimizə görə ölümə təslim edildi və bizim saleh sayılmağımız üçün dirildi» (4:25).

Məktubun məzmunu:

1:1-17 Salamlaşma və məktubun mövzusu

1:18–3:20 Xilasa ehtiyac

3:21–4:25 Allahın verdiyi xilas yolu

5:1–8:39 Məsihdə yeni həyat

9:1–11:36 Allahın İsrail üçün planı

12:1–15:13 Məsihçi davranışı

15:14–16:27 Yekun və şəxsi salamlar

¹ İsa Məsihin qulu, həvari olmağa çağırılmış, Allahın Müjdəsini yaymaq üçün seçilmiş mən Pauldan salam! ² Allahın Öz peyğəmbərləri vasitəsilə Müqəddəs Yazılarda əvvəlcədən vəd etdiyi o Müjdə ³⁻⁴ Oğlu Rəbbimiz İsa Məsih haqqındadır. O, cismən Davud nəslindəndir, müqəddəslik Ruhuna görə isə ölümlər arasından dirilərək Allahın Oğlu olduğu qüdrətlə elan olundu. ⁵ Biz Onun vasitəsilə lütfə və həvariliyə nail

olduq ki, Onun adı naminə bütün millətlərdən olan insanları imana itaət etməyə çağırmaq. ⁶ Siz də İsa Məsihə məxsus olmaq üçün çağırılmış o insanların arasındasınız. ⁷ Romada yaşayan, Allahın sevdiyi və müqəddəs olmağa çağırıldığı sizin hamınıza Atamız Allahdan və Rəbb İsa Məsihdən lütf və sülh olsun!

Paulun Romaya getmək arzusu

⁸ Hər şeydən əvvəl, hamınız üçün İsa Məsihin vasitəsilə Allahıma şükür edirəm ki, imanınız bütün dünyada elan olunur. ⁹ Oğlunun Müjdəsini yaymaqda bütün qəlbimlə ibadət etdiyim Allah şahidimdir ki, mən sizi necə daim yada salıram. ¹⁰ Dualarımda həmişə yalvarıram ki, Allahın iradəsi ilə nəhayət yanınıza gəlməyə nail olum. ¹¹ Çünki sizi qüvvətləndirmək üçün sizə ruhani bir ənam çatdırmaq məqsədindəyəm; buna görə də sizi görmək üçün həsrət çəkirəm. ¹² Daha doğrusu, mən aranızda olarkən bir-birimizin imanını ilə qarşılıqlı halda ruhlanaq. ¹³ *Ey qardaşlar, bixəbər olmağınızı istəmirəm ki, başqa millətlərdən olan digərləri arasında etdiyim kimi sizin aranızda da əməyimin bəhrəsini götürüm deyə dəfələrlə yanınıza gəlmək niyyətində olmuşam, amma indiyədək maneələrə rast gəldim. ¹⁴ Mən həm Yunanlara, həm də barbarlara, həm aqillərə, həm də cahillərə borcluyam. ¹⁵ Bu səbəbdən mən Romada yaşayan sizlərə də bacardığım qədər Müjdəni yaymağa həvəsim var.

Müjdədəki Allah salehliyi

¹⁶ *Mən Müjdədən utanmıram, çünki o, iman edən hər kəsin – əvvəlcə Yəhudinin, sonra da Yunanın* xilasını üçün Allahın qüdrətidir. ¹⁷ *Müjdədə Allahın salehliyi aşkar olur və bu salehlik tamamilə imanla əldə edilir. Necə ki yazılıb: «Saleh adam imanla yaşayacaq».

Adamların günahkarlığı

¹⁸ Həqiqətə haqsızlıqla əngəl törədən adamların hər cür əlahsızlığı və haqsızlığı ucbatından Allahın qəzəbi göydən aşkar olur. ¹⁹ Çünki Allah haqqında məlum olan şeylər onlara aşkardır, Allah Özü bunu onlara aşkar edib. ²⁰ Dünyanın yaradılışından bəri Allahın gözə görünməyən xüsusiyyətləri, yəni əbədi qüdrəti və ilahiliyi Onun yaratdıqları vasitəsilə üzə çıxır. Buna görə də onlar üzrsüzdür. ²¹ *Adamlar Allahı tanıdıqları halda Ona nə Allah kimi izzət verdilər, nə də şükür etdilər. Əksinə, boş düşüncələrə uydular və axmaq ürəklərini qaranlıq bürüdü. ²² Müdrək olduqlarını iddia etdikləri halda

* **1:13** Həv. 19:21 * **1:16** Mark 8:38 * **1:16** Yunan – yəni başqa millətdən olan. * **1:17** Hab. 2:4 * **1:21** Ef. 4:17-18

ağılsız olub, ^{23*} fani olmayan Allahın izzətini fani olan insana, quşlara, dördayaqlılara və sürünənlərə bənzəyən bütərlə əvəz etdilər.

²⁴ Buna görə də Allah onları ürəklərinin şəhvəti üzündən murdarlığa təslim etdi ki, bir-birlərinin bədənini rüsvay etsinlər. ²⁵ Onlar Allahın həqiqətini yalanla əvəz etdilər, Yaradanın yerinə yaradılışa səcdə və ibadət etdilər; o Yaradana əbədi alqış olsun! Amin.

²⁶ Bu səbəbdən Allah onları öz rəzil həvəslərinə təslim etdi. Onların qadınları təbii əlaqəni qeyri-təbii əlaqə ilə əvəz etdilər, ²⁷ eyni tərzdə kişilər də qadınla olan təbii əlaqədən əl çəkib bir-birlərinə şəhvətlə qızdılar; kişilər kişilərlə rüsvayçılıq edib öz daxillərində rəzilliklərinə layiq cəzanı aldılar.

²⁸ Allahı şüurlarında saxlamağı yanlış saydıqları üçün Allah da onları yanlış düşüncələrə təslim etdi ki, ədəbsiz işlər görsünlər. ²⁹ Onlar hər cür haqsızlıq, pislik, tamahkarlıq və kinlə doldular; paxıllıq, qatillik, münəfişə ruhu, hiylə və pis niyyətlə dolub-daşdılar. Onlar qeybətçi, ³⁰ böhtançı, Allaha nifrət edən, söyüşçü, məğrur, təkəbbürlü, pis işlərdə bacarıqlı, ata-anaya itaətsiz, ³¹ axmaq, xain, şəfqətsiz və rəhmsizdir. ³² Hərçənd ki belə işlərlə məşğul olanların ölümə layiq olduğu barədə Allahın ədalətli hökmünü bilirlər, amma yenə də bu işləri görürlər, hətta belə işlər görən başqalarını da alqışlayırlar.

2

Allahın ədalətli hökmü

¹ *Beləliklə, sən ey başqasını mühakimə edən adam, kim olursansa-ol, sən də üzrsüzsən. Çünki başqasını mühakimə edərkən özünü də məhkum edirsən. Ona görə ki başqasını mühakimə etdiyindən halda özün də həmin işləri görürsən. ² Birsə bilir ki, belə işlərlə məşğul olanlara Allah həqiqətə əsasən hökm çıxarır. ³ Ey belə işlərlə məşğul olanları mühakimə edərək özü də həmin işləri görən insan! Məgər elə güman edirsən ki, Allahın hökmündən qaça biləcəksən? ⁴ Yaxud sən Allahın zəngin xeyirxahlığına, həlimliyinə və səbirli olmağına xor baxırsan? Bəs anlamırsan ki, Onun xeyirxahlığı səni tövbəyə yönəldir? ⁵ Amma sən Allahın qəzəbinin və ədalətli hökmünün zahir olacağı gün inadkarlığına və tövbə etməyən ürəyinə görə özün üçün qəzəb toplayırsan; ⁶ *Allah hər kəsə əməlinə görə əvəzini verəcək: ⁷ dözümlə yaxşı əməl sahibi olaraq izzət, hörmət və ölməzlik axtaranlara əbədi həyat, ⁸ özlərini göstərərək həqiqətə tabe olmayıb haqsızlığa baş əyənlərə isə qəzəb və hiddət göndərəcək. ⁹ Pislik edən hər kəsə – əvvəlcə

* 1:23 Qanun. 4:16-18 * 2:1 Mat. 7:1; Luka 6:37 * 2:6 Zəb. 62:12; Sül. 24:12

Yəhudiyə, sonra da Yunana əziyyət və sıxıntı, ¹⁰ yaxşı əməl sahibi olan hər kəsə isə – əvvəlcə Yəhudiyə, sonra da başqa millətdən olana izzət, hörmət və sülh verəcək. ¹¹ *Çünki Allah insanlar arasında tərəfkeşlik etməz.

¹² Qanunu bilmədən günah edənlərin hamısı Qanunu bilməsələr də, həlak olacaqlar. Qanunu bilərək günah edənlərin də hamısı Qanunla mühakimə olunacaq. ¹³ Çünki Allahın nəzərində Qanunu eşidənlər deyil, ona əməl edənlər saleh sayılır. ¹⁴ Beləcə Qanuna malik olmayan başqa millətlər təbiətlərinə görə Qanuna əməl edəndə Qanuna malik olmadıqları halda onlar özləri üçün qanun olur. ¹⁵ Onlar bununla göstərilər ki, Qanunun tələbləri ürəklərində yazılıb. Onların vicdanı buna şahiddir, düşüncələri də onları gah ittiham, gah da müdafiə edir. ¹⁶ Mənim elan etdiyim Müjdəyə görə, Allahın Məsih İsa vasitəsilə insanların gizli işlərini mühakimə edəcəyi gün belə olacaq.

Yəhudilər və Qanun

¹⁷ Ey özünü Yəhudi adlandıran! Qanuna güvənərək Allahla öyünürsən; ¹⁸ Onun iradəsini bilirsən, Qanundan təlim aldığı üçün ən üstün dəyərləri ayırd edirsən; ¹⁹⁻²⁰ əminsən ki, Qanunda bilik və həqiqətin əsasını tapdığın üçün korlara bələdçi, zülmətdə olanlara işıq, ağılsızlara tərbiyəçi, uşaqlara müəllimsən. ²¹ Bəs nə üçün başqalarını öyrətdiyin halda özün öyrənmirsən? Oğurlamamağı bəyan edərkən özün oğurlayırsan? ²² «Zina etmə» dediyin halda özün zina edirsən? Bütlərdən iyrənərkən məbədləri soyursan? ²³ Qanunla öyünməyinə baxmayaraq, onu pozub Allahı hörmətdən salırsan. ²⁴ *Axı belə yazılıb: «Sizin üzünüzdən millətlər arasında Allahın adına küfr edilir».

²⁵ Sünnətin yalnız o zaman faydası var ki, sən Qanuna əməl edəsən. Əgər sən Qanunu pozursansa, sünnətli olduğun halda sünnətsiz adam kimi olursan. ²⁶ Eləcə də əgər sünnət olunmamış adam Qanunun ədalətli tələblərinə riayət edərsə, sünnət olunmamasına baxmayaraq, sünnətli sayılır. ²⁷ Onda cismən sünnət olunmadığı halda Qanuna əməl edən adam səni mühakimə edəcək; sən ki yazılı Qanuna və sünnətə malik olduğun halda Qanunu pozursan. ²⁸ Çünki zahirən Yəhudi olan Yəhudi deyil, zahirən və cismən sünnət olunan da sünnətli deyil. ²⁹ *Yalnız daxilən Yəhudi olan Yəhudidir. Sünnət də ürəyə aid olub, yazılı Qanuna görə deyil, Ruhun işidir. Belə adamın tərfi də insandan yox, Allahdan gələr.

* 2:11 Qanun. 10:17 * 2:24 Yeş. 52:5 * 2:29 Qanun. 30:6

3

Allahın sədaqəti

¹ Bəs Yəhudi olmağın nə üstünlüyü var? Sünnətin faydası nədir? ² Hər cəhətdən böyük üstünlüyü var. Hər şeydən əvvəl, Allahın sözləri Yəhudilərə əmanət edilib. ³ Əgər onlardan bəzisi iman etmədisə, onda nə olacaq? Məgər onların imansızlığı Allahın sədaqətini ləğv edə bilər? ⁴ *Əsla! Bütün insanlar yalançı olsa da, Allah haqlıdır. Necə ki yazılıb:

«Sən Öz sözlərinə haqlı çıxacaqsan,
Mühakimə etdiyin zaman qalib gələcəksən».

⁵ Bəs bizim haqsızlığımız Allahın ədalətli olduğunu üzə çıxarırsa, onda nə deyə bilərik? İnsanların düşündüyü kimi soruşuram: Allah üzərimizə qəzəbini gətirən zaman haqsızdırmı? ⁶ Əsla, haqlıdır! Bəs Allah dünyanı başqa cür necə mühakimə edə bilər? ⁷ «Bəs mənim yalanım Allahın həqiqətini ucaldıb Ona izzət gətirirsə, nə üçün mən üstəlik bir günahkar kimi mühakimə olunmalıyam?» deyə soruşa bilərlər. ⁸ Belə isə, «gəlin pislik edək ki, bundan yaxşılıq əmələ gəlsin» deyə bilərikmi? Bəzi adamlar bizə böhtan atıb söyləyir ki, biz belə öyrədirik. Belə söyləyənlər haqlı olaraq cəza alacaq.

Saleh olan yoxdur

⁹ Bəs nə deyək? Biz Yəhudilərin üstünlüyü varmı? Əlbəttə, yox! Çünki biz artıq həm Yəhudiləri, həm də Yunanları təqsirləndirdik ki, onların hamısı günahın hökmü altındadır.

¹⁰ *Necə ki yazılıb:

«Saleh olan yoxdur,
Bir nəfər belə, yoxdur.

¹¹ Dərk edən bir kəs yoxdur,
Allahı axtaran yoxdur.

¹² Hamısı yoldan azıb,
Onlardan fayda yoxdur.

Bir nəfər də olsun
Yaxşı iş görən yoxdur».

¹³ *«Boğazları açıq qəbirdir,
Dilləri yalan danışır».

«Dodaqlarında gürzə zəhəri var».

¹⁴ *«Ağızları lənət və acı sözlərlə doludur».

¹⁵ *«Ayaqları qan tökməyə tələsir,

¹⁶ Yollarında viranəlik və fəlakət var,

¹⁷ Əmin-amanlıq yolu nədir, bilmirlər».

¹⁸ *«Onların gözündə Allah qorxusu yoxdur».

* 3:4 Zəb. 51:4 * 3:10 Zəb. 14:1-3; 53:1-3 * 3:13 Zəb. 5:9; 140:3 * 3:14

Zəb. 10:7 * 3:15 Sül. 1:16; Yeş. 59:7-8 * 3:18 Zəb. 36:1

19 Biz bilirik ki, Qanunda deyilənlərin hamısı Qanunun hökmü altında olanlara aiddir; belə ki bütün dillər sussun və bütün dünya Allahın hökmünə məruz qalsın. 20 *Beləliklə, Qanuna əməl etməklə heç bir insan Allahın önündə saleh sayılmayacaq. Çünki Qanun vasitəsilə günah dərk olunur.

İman və salehlik

21 Amma indi Qanuna bağlı olmayaraq Allahdan gələn salehlik zahir olub. Buna Qanun da, Peyğəmbərlərin yazıları da şəhadət edir. 22 *Allahdan gələn bu salehlik İsa Məsihə iman vasitəsilə Ona iman gətirənlərin hamısına verilir. Heç kəsə fərq qoyulmur. 23 Çünki hamı günah edib, Allahın izzətindən məhrum olub 24 və Onun lütfü ilə də Məsih İsadə satın alınmağa nail olaraq bir hədiyyə kimi saleh sayılır. 25 Allah İsanı kəffarə qurbanı olaraq təqdim etdi ki, iman edənlərin günahları Onun qanı vasitəsilə bağışlansın. Bunu Öz salehliyini göstərmək üçün etdi. Çünki səbirli olub qabaqca edilən günahları cəzasız qoymuşdu. 26 Bunu etdi ki, indiki zamanda salehliyini zahir etsin; beləcə Özü ədalətli olsun, İsayə olan imana əsaslananı da saleh saysın.

27 Bəs biz nə ilə öyünə bilərik? Heç bir şeylə. Hansı ehkama əsaslanı bilərik? Qanuna əməl etmək ehkamınımı? Xeyr, yalnız iman ehkamına! 28 Çünki bu nəticəyə gəlirik ki, insan Qanuna əməl etməklə deyil, iman vasitəsilə saleh sayılır. 29 Məgər Allah yalnız Yəhudilərin Allahıdır? Başqa millətlərin də Allahı deyilmi? Əlbəttə, başqa millətlərin də Allahıdır. 30 *Çünki yalnız bir Allah var və O, sünnətliləri imanla, sünnətsizləri də iman vasitəsilə saleh sayacaq. 31 Onda biz iman vasitəsilə Qanunu ləğv edirikmi? Əsla! Əksinə, onu bir daha təsdiq edirik.

4

İbrahimin imanı

1 Bəs onda cismani əcdadımız İbrahim haqqında nə deyə bilərik? O nə əldə etdi? 2 Əgər İbrahim öz əməlləri ilə saleh sayılıydı, öyünməyə haqqı olardı, amma Allahın önündə yox. 3 *Müqəddəs Yazı nə deyir?

«İbrahim Allaha iman etdi və bu ona salehlik sayıldı».

4 Əməl edənin muzu ona hədiyyə sayılmaz, bu onun haqqıdır.

5 Lakin əməl etməyib allahsız adamları saleh sayan Allaha iman edən şəxsin imanı ona salehlik sayılır. 6 Davud da o

* 3:20 Zəb. 143:2; Qal. 2:16 * 3:22 Qal. 2:16 * 3:30 Qanun. 6:4; Qal. 3:20

* 4:3 Yar. 15:6; Qal. 3:6; Yaq. 2:23

adamın bəxtiyarlığından danışır ki, Allah əməlinə baxmayıb onu saleh sayır:

7* «Üsyankarlığı bağışlanan,
Günahı əfv olunan insan
Nə bəxtiyardır!

8 Rəbb tərəfindən təqsirkar sayılmayan insan
Nə bəxtiyardır!»

9 Məgər bu bəxtiyarlıq yalnız sünnətilərə məxsusdur, yoxsa sünnətsizlərə də aiddir? Bəli, biz deyirik ki, İbrahimin imanı ona salehlik sayıldı. 10 Nə vəziyyətdə sayıldı? Sünnət olunandan sonra, yoxsa sünnət olunandan əvvəl? Sünnət olunandan sonra deyil, sünnət olunandan əvvəl! 11 *O, sünnətsiz ikən imanla malik olduğu salehliyi təsdiq edən möhür olaraq sünnət əlamətini aldı. Beləcə İbrahim sünnətsiz olaraq iman edən hamının atası oldu ki, onlara da imanları salehlik sayılsın. 12 Atamız İbrahim həm də o sünnətli olanların atası oldu ki, sadəcə sünnətli olmaqla qalmayıb, onun sünnət edilməmişdən əvvəl malik olduğu iman izi ilə gedirlər.

13 *Çünki İbrahimə və onun nəslinə dünyanı irs almaq vədi Qanun vasitəsilə deyil, imanla saleh sayılmaq vasitəsilə verildi. 14 *Əgər Qanuna əsaslananlar varis olsaydı, onda iman mənasız, vəd də təsirsiz olardı. 15 Çünki qanun Allahın qəzəbini üzə çıxarır. Amma qanun olmayan yerdə onun pozulması da olmur.

16-17 *Buna görə də vəd imanla həyata keçir ki, Allahın lütfünə bağlı olsun və İbrahimin bütün nəslini – yalnız Qanuna deyil, İbrahimin malik olduğu həmin imana da əsaslananları əhatə etsin. İbrahim iman etdiyi Allahın – ölümlərə həyat verən, yoxluqdan varlıq yaradan Allahın önündə hamımızın atasıdır. Necə ki yazılıb: «Səni çoxlu millətin atası etdim».

18 *Heç bir ümid olmadığı halda İbrahim çoxlu millətin atası olacağına ümidlə inandı. Çünki ona deyilmişdi ki, «nəslin o qədər olacaq». 19 *Hətta təxminən yüz yaşında ikən öz bədəninin artıq ölüyə bənzədiyini, arvadı Saranın da bətninin ölü olduğunu anladı, amma* imanı azalmadı. 20 Allahın vədinə imansızlıqla şübhə etmədi, əksinə, imanında möhkəm durub Allahı izzətləndirdi. 21 Tamamilə əmin idi ki, Allah verdiyi vədi yerinə yetirməyə də qadirdir. 22 Buna görə də imanı ona salehlik sayıldı. 23 «Salehlik sayıldı» sözləri yalnız

* 4:7 Zəb. 32:1-2 * 4:11 Yar. 17:10 * 4:13 Yar. 17:4-6; 22:17-18; Qal. 3:29

* 4:14 Qal. 3:18 * 4:16-17 Yar. 17:5; Qal. 3:7 * 4:18 Yar. 15:5 * 4:19 Yar.

17:17 * 4:19 Bənzədiyini ... ölü olduğunu anladı, amma – bəzi əlyazmalarda bənzədiyinə ... ölü olduğuna məhəl qoymayaraq.

İbrahim üçün yazılmayıb; ²⁴ Rəbbimiz İsanı ölümlər arasından Dirildənə iman etməklə saleh sayılacaq bizlər üçün də belə yazılmışdır. ²⁵* İsa bizim təqsirlərimizə görə ölümə təslim edildi və bizim saleh sayılmağımız üçün dirildi.

5

Allahla barışmaq

¹ Beləliklə, imanla saleh sayıldığımız üçün Rəbbimiz İsa Məsih vasitəsilə Allahla barışmış oluruq. ² Elə Məsihin vasitəsilə də daxilində qaldığımız lütfə imanla nail olduq və Allahın izzətinə ümid bağlamağımızla fəxr edirik. ³ Yalnız bununla deyil, çəkdiyimiz əziyyətlərlə də fəxr edirik, çünki bilirik ki, əziyyətdən dözümlü, ⁴ dözümdən Allaha xoş gəlmə, Allaha xoş gəlmədən ümid yaranır. ⁵ Ümidimiz də boş çıxır, çünki Allah məhəbbəti bizə verilən Müqəddəs Ruh vasitəsilə ürəklərimizə tökülüb.

⁶ Biz hələ gücsüz ikən Məsih müəyyən zamanda allahsız adamların uğrunda öldü. ⁷ Saleh bir adam uğrunda kimsə ölməyə cəsarət edər. ⁸ Lakin Allah bizə olan məhəbbətini bununla sübut edir ki, biz hələ günahkar ola-ola Məsih bizim uğrumuzda öldü. ⁹ Beləcə Onun qanı ilə indi saleh sayıldığımızı görə Onun vasitəsilə də Allahın qəzəbindən mütləq xilas olacağıq. ¹⁰ Əgər biz Allahın düşməni olduğumuz vaxt Onun Oğlunun ölməsi ilə Allahla barışdıqsa, barışdıqdan sonra Onun həyatı vasitəsilə daha qəti olaraq xilas olacağıq. ¹¹ Yalnız bununla deyil, Rəbbimiz İsa Məsih vasitəsilə Allahla da fəxr edirik ki, indi Onun vasitəsilə Allahla barışığa nail olmuşuq.

Adəm və Məsih

¹² *Beləliklə, günah bir insan vasitəsilə, ölüm də günah vasitəsilə bu dünyaya gəldi. Beləcə ölüm bütün insanlara yayıldı, çünki hamı günah etdi. ¹³ Qanundan əvvəl də dünyada günah var idi. Amma qanun olmayanda günah hesaba alınmır. ¹⁴ Lakin Adəmdən Musaya qədər ölüm hamıya, hətta Adəmin əmrini pozmasına bənzər bir günah etməyənlərə də hökmranlıq etdi. Adəm o gələcək İnsanın* əvvəlcədən göstərilən təsviri idi.

¹⁵ Amma Allahın ənamı təqsir kimi deyil. Çünki bir adamın təqsiri üzündən çox adam öldüsə də, Allahın lütfü və bir Adamın, yəni İsa Məsihin lütfü ilə verilən ənam bir çoxları üçün daha böyük təsir göstərdi. ¹⁶ Allahın ənamı həmin bir adamın günahının nəticəsi kimi deyil: bir günahdan sonra gələn hökm məhkumluq gətirdi, amma çoxlu təqsirdən sonra gələn

* 4:25 Yeş. 53:4-5 * 5:12 Yar. 3:6 * 5:14 Gələcək İnsan – yəni İsa Məsih.

ənam salehlik gətirdi. ¹⁷ Əgər bir adamın təqsiri üzündən ölüm həmin adamın vasitəsilə hökmranlıq etdisə, Allahın bol lütfünü və salehlik ənamını qəbul edənlər bir Adam, yəni İsa Məsih vasitəsilə daha qəti olaraq həyatda hökmranlıq edəcək.

¹⁸ Deməli, necə ki bir təqsir üzündən bütün adamlar məhkum olundu, eləcə də bir saleh əmələ görə bütün adamlara yaşamaq üçün salehlik verildi. ¹⁹ Necə ki bir adamın itaətsizliyi üzündən bir çoxları günahkar sayıldı, eləcə də bir Adamın itaəti sayəsində bir çoxları saleh sayılacaq. ²⁰ Qanunun meydana gəlməsi təqsirin çoxalmasına səbəb oldu. Lakin günah çoxalan yerdə Allahın lütfü daha da çoxaldı. ²¹ Nəticədə günah ölüm vasitəsilə hökmranlıq etdiyi kimi lütf də salehlik vasitəsilə hökmranlıq edir; belə ki lütf Rəbbimiz İsa Məsihin vasitəsilə əbədi həyat versin.

6

Məsihlə ölüb-dirilmə

¹ Bəs nə deyə bilərik? Günah işlətməyi davam etdirək ki, Allahın lütfü çoxalsın? ² Əsla! İndi ki biz günaha münasibətdə ölmüşük, artıq günah içində necə yaşaya bilərik? ³ Məgər bilmirsiniz ki, biz hamımız Məsih İsa ilə birləşmək üçün vəftiz olunarkən həmin vəftizlə Onun ölümü ilə birləşdik? ⁴ *Deməli, vəftiz olunub Onun ölümü ilə birləşməklə biz də Onunla birgə dəfn olunduq; belə ki Atanın izzəti ilə Məsih ölümlər arasından dirildiyi kimi biz də həmin cür yeni həyat sürək.

⁵ Əgər Onun ölümünə bənzər ölümdə Onunla bir olmuşuqsa, Onun dirilməsinə bənzər dirilmədə də Onunla bir olacağıq. ⁶ Bunu bilirik ki, günahlı bədənin aradan qaldırılması üçün, daha günaha qul olmayaq deyə köhnə mənliyimiz Onunla birlikdə çarmıxa çəkildi. ⁷ Çünki ölmüş adam günahdan azad olub.

⁸ Əgər Məsihlə ölmüşüksə, Onunla yaşayacağımıza da inanırıq. ⁹ Çünki bilirik ki, Məsih ölümlər arasından dirildiyinə görə bir daha ölməyəcək və ölüm Ona artıq hökmranlıq etməz. ¹⁰ Onun ölümü günahın müqabilində ilk və son ölüm oldu, yaşadığı həyatı isə Allah üçün yaşayır. ¹¹ Beləcə siz də özünüzü Məsih İsa da olaraq günaha münasibətdə ölü, Allaha münasibətdə isə diri sayın.

¹² Ona görə də qoymayın ki, günah sizin fani bədəninizə hökmranlıq etsin və siz də bədəninizin ehtiraslarına itaət edəsiniz. ¹³ Bədəninizin üzvlərini də haqsızlıq aləti olmaq üçün günaha təslim etməyin; əksinə, özünüzü ölümlər arasından dirilənlər kimi Allaha, bədəninizin üzvlərini də salehlik aləti

* 6:4 Kol. 2:12

olmaq üçün yenə Allaha təslim edin. ¹⁴ Günah sizə hökmranlıq etməyəcək, ona görə ki siz Qanun altında deyil, lütf altındasınız.

Salehliyə itaət

¹⁵ İndi nə edək? Qanun altında deyil, lütf altında olduğumuz üçün günah edəkmi? Əsla! ¹⁶ Məgər bilmirsiniz ki, itaətli qullar kimi özünüzü kimə təslim etsəniz, onun da qullarısınız? Ya ölümə aparan günahın ya da salehliyə aparan itaətin qulları ola bilərsiniz. ¹⁷ Amma Allaha şükür olsun ki, əvvəllər günahın qulları olduğunuz halda özünüzü həsr etdiyiniz təlimin nümunəsinə ürəkdən itaət etdiniz. ¹⁸ Beləcə günahdan azad olub salehliyin qulu oldunuz.

¹⁹ Cismani təbiətinizin zəifliyi üzündən insanların düşündüyü kimi danışırım. Necə əvvəllər üzvlərinizi murdarlığa və Qanunu pozmaq üçün qanunsuzluğa qul kimi təslim etmişdiniz, eləcə də indi üzvlərinizi müqəddəs olmaq üçün salehliyə qul kimi təslim edin. ²⁰ Çünki siz günahın qulları olanda salehliyə əməl etməkdən azad idiniz. ²¹ Bəs o zaman nə bəhrə götürdünüz? İndi artıq o şeylərdən utanırsınız. Axı onların axırı ölümdür. ²² Amma indi günahdan azad edilib Allaha qul olduğunuz üçün götürdüyünüz bəhrə sizi müqəddəsliyə aparır və bunun axırı da əbədi həyatdır. ²³ Çünki günahın əvəzi ölümdür, Allahın ənamı isə Rəbbimiz Məsih İsada olan əbədi həyatdır.

7

Qanundan azad olmaq

¹ Ey qardaşlar, bunu Qanunu bilənlərə söyləyirəm, məgər bilmirsiniz ki, insan yalnız sağ ikən qanun onun üzərində hökmə malikdir? ² Məsələn, ərli qadın qanunla ərinə o vaxtanan bağlıdır ki, əri sağdır; amma əri öldükdə qadın nikah qanunundan azad olur. ³ Buna görə də əgər qadın əri sağ ikən başqa bir kişiyyə ərə gedirsə, zinakar sayılır. Amma əri ölsə, qadın qanundan azad olur və başqa bir kişiyyə ərə getdikdə zinakar olmur.

⁴ Eləcə də, qardaşlarım, siz də Məsihin bədəni vasitəsilə Qanuna münasibətdə ölmüsünüz ki, başqasına, yəni ölümlər arasından dirilmiş Məsihə məxsus olasınız; belə ki Allah üçün bəhrə verək. ⁵ Çünki biz cismani təbiətə görə yaşayarkən günahın Qanun vasitəsilə gələn həvəsləri üzvlərimizdə fəal idi. Buna görə də biz ölüm üçün bəhrə verirdik. ⁶ Amma indi əvvəlcə əsiri olduğumuz Qanuna münasibətdə ölüb, ondan azad olduq. Nəticədə yazılı Qanunun köhnə yolunda deyil, Ruhun yeni yolunda qulluq edirik.

Günahla mübarizə

⁷ *Bəs nə deyə bilərik? Qanun günahdır mı? Əsla! Qanun olmasaydı, günahın nə olduğunu bilməzdim. Əgər Qanun «tamah salma» deməsəydi, tamahın nə olduğunu anlamazdım. ⁸ Lakin günah bu əmrin vasitəsilə fürsət tapıb məndə hər növ tamah əmələ gətirdi; çünki Qanun olmasa, günah ölüdür. ⁹ Bir vaxt Qanun məndə yox ikən mən sağ idim, amma o əmr mənə gələndə günah dirildi, ¹⁰ mənə öldüm. Beləcə anladım ki, mənə həyat verməli olan bu əmr mənə ölüm gətirdi. ¹¹ *Çünki günah o əmrin vasitəsilə fürsət tapıb məni azdırdı və onunla məni öldürdü. ¹² Buna görə də Qanun müqəddəsdir, əmr də müqəddəs, ədalətli və yaxşıdır.

¹³ Belə çıxır ki, yaxşı olan bir şey mənə ölüm gətirdi? Əsla! Məhz günah, günah olduğu aşkar olsun deyə yaxşı olan bir şeyin vasitəsilə mənə ölüm gətirirdi; belə ki günah əmrin vasitəsilə hədsiz günahlı olduğunu göstərsin. ¹⁴ Biz bilirik ki, Qanun ruhanidir, mənə cismani olub qul kimi günaha satılmışam. ¹⁵ Çünki nə iş gördüyümü anlamıram; istədiyimi deyil, nifrət etdiyim şeyi edirəm. ¹⁶ Əgər istəmədiyimi edirəmsə, onda təsdiq edirəm ki, Qanun yaxşıdır. ¹⁷ Elə isə artıq mən deyil, daxilimdə yaşayan günah bu işi görür. ¹⁸ Bilirəm ki, daxilimdə, yəni cismani təbiətimdə yaxşı bir şey yaşamır; çünki yaxşı şey etmək istəyi məndə var, amma onu yerinə yetirməyə qadir deyiləm. ¹⁹ İstədiyim yaxşı şeyi etmirəm, amma istəmədiyim pis şeyi edirəm. ²⁰ Əgər istəmədiyim şeyi edirəmsə, onda artıq mən deyil, daxilimdə yaşayan günah bu işi görür.

²¹ Beləcə bu nəticəyə gəlirəm ki, yaxşılıq etmək istərkən məndə pislilik üzə çıxır. ²² Bir yandan daxili varlığım Allahın qanunundan zövq alır. ²³ Amma üzvlərimdə başqa bir qanun da görürəm ki, ağılımın təsdiq etdiyi Qanunla mübarizə aparır və üzvlərimdə olan günah qanununa məni əsir edir. ²⁴ Necə də yazıq insanam! Ölümə düşər olan bu bədəndən məni kim xilas edə bilər? ²⁵ Rəbbimiz İsa Məsihin vasitəsilə Allaha şükür olsun! Beləcə mən ağılımla Allahın qanununa, cismani təbiətimlə isə günah qanununa qulluq edirəm.

8

Həyat verən Ruh

¹ Deməli, indi Məsih İsada olanlara* heç bir məhkumluq yoxdur. ² Çünki həyat verən Ruhun qanunu səni günah və ölüm qanunundan Məsih İsa vasitəsilə azad etdi. ³ Beləcə cismani təbiət üzündən gücsüz olan Qanunun edə bilmədiyini

* 7:7 Çix. 20:17; Qanun. 5:21 * 7:11 Yar. 3:13 * 8:1 Məsih İsada olanlara –bəzi əlyazmalarda Məsih İsada olub cismani təbiətə görə yox, Ruha görə rəftar edənlərə (Rom. 8:4).

Allah etdi: Öz Oğlunu günahlı cismnin bənzərində günah qurbanı olaraq göndərib günahı Onun cismi ilə məhkum etdi ki, ⁴ Qanunun ədalətli tələbləri artıq cismani təbiətə görə yox, Ruha görə həyat sürən bizlərdə yerinə yetsin. ⁵ Cismani təbiətə görə yaşayanlar cismani şeylər barədə düşünür, Ruha görə yaşayanlar isə Ruhla bağlı şeylər barədə düşünür. ⁶ Cismani təbiətə uyan fikirlər ölüm, Ruha uyan fikirlərsə həyat və sülh gətirir. ⁷ Çünki cismani təbiətə uyan fikirlər Allaha qarşı düşmənçilik edir; belə ki bunlar Allahın qanununa tabe deyil və ola da bilməz. ⁸ Həmçinin cismani təbiətdə olanlar Allahı razı sala bilməz.

⁹ Lakin Allahın Ruhu sizdə yaşayırsa, siz cismani təbiətdə deyil, Ruhdasınız. Kimdə Məsihin Ruhu yoxdursa, o adam Məsihə məxsus deyil. ¹⁰ Əgər Məsih sizdədirsə, bədəniniz günah səbəbindən ölü, ruhunuzsa salehlik səbəbindən diridir. ¹¹ *Əgər İsanı ölümlər arasından Dirildənin Ruhu sizdə yaşayırsa, Məsihi ölümlər arasından Dirildən, sizdə yaşayan Ruhu ilə sizin də fani bədənlərinizə həyat verəcək.

¹² Beləliklə, ey qardaşlar, biz cismani təbiətimizə borclu deyilik ki, ona görə yaşayaq. ¹³ Çünki cismani təbiətə görə yaşayırsınızsa, öləcəksiniz, amma bədənin pis əməllərini Ruhun vasitəsilə öldürürsünüzsə, yaşayacaqsınız. ¹⁴ Allahın Ruhu ilə yönəldilənlərin hamısı Allahın oğullarıdır. ¹⁵ *Axı siz köləlik ruhunu almadınız ki, yenə də qorxu içində yaşayasınız; övladlıq Ruhunu aldınız. Elə o Ruhun vasitəsilə Allaha «Abba, Ata» deyə nida edirik. ¹⁶ Elə Ruh Özü bizim ruhumuzla birgə şəhadət edir ki, biz Allahın övladlarıyıq. ¹⁷ Əgər Onun övladlarıyıqsa, deməli, həm də varisləriyik. Əgər Məsihin izzətinə şərik olmaq üçün Onun çəkdiyİ əzablara şərik oluruqsa, Allahın varisləri və Məsihin irs şəriki oluruq.

İzzətli gələcəyimiz

¹⁸ Belə düşünürəm ki, çəkdiyimiz indiki əzablar bizə zahir olacaq izzətlə heç müqayisəyə gəlməz. ¹⁹ Yaradılış Allahın oğullarının zahir olmasını böyük həsrətlə gözləyir. ²⁰ *Çünki yaradılış öz iradəsi ilə deyil, onu Təslim Edənin iradəsi ilə puçluğa təslim edildi. Amma ümidvardır ki, ²¹ yaradılış özü də çürüməyə əsir olmaqdan xilas olub, Allah övladlarının izzətli azadlığına qovuşacaq. ²² Çünki bilirik ki, bütün yaradılış indiyəcən birlikdə inildəyib doğuş ağrısı çəkir. ²³ *Ancaq təkcə yaradılış yox, Ruhun nübarını alan biz özümüz də övladlığa qəbul olunmağımızı, yəni bədənimizin satın alınmasını gözləyərək içimizdə inildəyirik. ²⁴ Çünki biz

* **8:11** 1Kor. 3:16 * **8:15** Mark 14:36; Qal. 4:5-7 * **8:20** Yar. 3:17-19 * **8:23** 1Kor. 15:35-54; 2Kor. 5:2-4

ümidlə xilas olduq. Amma gözə görünən ümid ümid deyil. Axı kim gördüyü şeyə ümid edər? ²⁵ Amma görmədiyimiz şeyə ümid edəndə onu səbirlə gözləyirik. ²⁶ Beləcə Ruh da bizə zəif olarkən kömək edir. Biz nə üçün və necə dua etmək lazım olduğunu bilmirik, lakin Ruh Özü dillə deyilməyən ahlarla vəsatətçilik edir. ²⁷ Ürəkləri sınayan Allah da Ruhun nə düşündüyünü bilir, çünki Ruh Allahın iradəsinə görə müqəddəslər üçün vəsatətçilik edir.

²⁸ Biz bilirik ki, hər şey birlikdə Allahı† sevənlərin, Onun məqsədinə görə çağırılanların xeyrinə işləyir. ²⁹ Çünki Allah qabaqcadan tanıdığı adamları Öz Oğlunun surətinə uyğunlaşmaq üçün əvvəlcədən təyin etdi ki, O, çoxlu qardaş arasında ilk doğulan olsun; ³⁰ əvvəlcədən təyin etdiyi adamları da çağırdı; çağırıldığı adamları da saleh saydı; saleh saydığı adamları da izzətləndirdi.

Məsihin məhəbbətindən bizi kim ayıra bilər?

³¹ Bəs bunlar barədə nə deyə bilərik? Əgər Allah biz-implədirsə, kim bizə qarşı dura bilər? ³² O Öz Oğlunu belə, əsirgəməyib Onu hamımızın uğrunda ölümə təslim etdisə, Onunla birgə bütün şeyləri də bizə lütf etməyəcəkmi? ³³ Allahın seçdiyi adamları kim ittiham edə bilər? Onları saleh sayan Allahdır! ³⁴ Məhkum edən kimdir? Ölmüş, üstəlik dirilmiş Məsih İsa həm Allahın sağındadır, həm də bizim üçün vəsatətçilik edir. ³⁵ Məsihin məhəbbətindən bizi kim ayıra bilər? Əziyyətmi, sıxıntımi, təqibmi, aclıqmi, çıpaqlıqmi, təhlükəmi, qılınclıqmi? ³⁶ *Necə ki yazılıb:

«Biz gün boyu Sənin uğrunda öldürülürük, Qurbanlıq qoyunlar sayılırıq».

³⁷ Lakin bizi Sevənin vasitəsilə bütün bunlarda tam qələbə qazanırıq. ³⁸ Çünki əminəm ki, nə ölüm, nə həyat, nə mələklər, nə başçılar, nə indiki, nə də gələcək şeylər, nə qüvvələr, ³⁹ nə ucalıq, nə dərinlik, nə də başqa bir məxluq bizi Rəbbimiz Məsih İsada olan Allah məhəbbətindən ayırmağa qadir olmayacaq.

9

Allahın İsraili seçməsi

¹ Məsihdə həqiqəti söyləyirəm, yalan danışmıram, vicdanım dediklərimi Müqəddəs Ruhda təsdiq edir ki, ² ürəyimdə böyük bir kədər, daimi bir izzətlilik var. ³ *Çünki qardaşlarımdan, yəni cismani soydaşlarımdan xatirinə mən özüm Məsihdən uzaqlaşmışam lənət qazanmağımı istərdim; ⁴ bu, İsraililərdən ki, övladlığa

† 8:28 Hər şey birlikdə Allahı – bəzi əlyazmalarda Allah hər şeydə birlikdə Onu.

* 8:36 Zəb. 44:22 * 9:3 Çıx. 4:22; 24:1-17

götürülmə, izzət, əhdlər, Qanunun verilməsi, məbəd ibadəti və vədlər onlara məxsusdur. ⁵ Əcdadlar* da onlara məxsusdur, Məsih də cismən onlardandır; O hər şeyin üzərində olan Allahdır ki, Ona əbədi alqış olsun! Amin.

⁶ Lakin bu o demək deyil ki, Allahın kəlamı boşa çıxıb. Çünki İsraildən törəyənlərin heç də hamısı İsrailə məxsus deyil. ⁷* İbrahimin nəslindən olanların heç də hamısı İbrahimin övladları deyil. Amma «İshaqdan törəyənlər sənənin nəslin adlanacaq» deyilib. ⁸ Bu o deməkdir ki, Allahın övladları cismani övladlar deyil, Allahın vədinə görə doğulan övladlardır ki, bunlar İbrahimin nəslə sayılır. ⁹* Çünki belə vəd verilmişdi: «Gələnlər il bu vaxt gələcəyəm və Saranın bir oğlu olacaq». ¹⁰ Yalnız bu yox, Rivqə də bir kişidən, yəni babamız İshaqdan hamilə oldu. ¹¹⁻¹²* Amma iki oğlu hələ anadan olmamış və yaxşılıq ya pislik etməmiş ikən Allah Rivqəyə «böyüyü kiçiyinə qulluq edəcək» dedi; belə ki Allahın seçim məqsədi onların əməllərinə deyil, Öz çağırışına əsaslanaraq bərqərar olsun. ¹³* Necə ki yazılıb: «Yaqubu sevdim, Esava isə nifrət etdim».

¹⁴ Bəs indi nə deyə bilərik? Məgər Allah ədalətsizlik edir? Əsla! ¹⁵* Çünki O, Musaya deyir: «Kimə istəsəm, mərhəmət edərəm, kimə istəsəm, rəhm edərəm». ¹⁶ Beləliklə, seçim insanın istəyindən yaxud səyindən deyil, yalnız mərhəmət edən Allahdan asılıdır. ¹⁷* Ona görə də Müqəddəs Yazıda Allah firona deyir: «Səni buna görə ucaltdım ki, Öz gücümü sənənin üzərində göstərim və adım bütün dünyaya elan edilsin». ¹⁸ Deməli, Allah kimə istəyirsə, mərhəmət edir, kimi istəyirsə, inadkar edir.

Allahın qəzəbi və mərhəməti

¹⁹ İndi sən mənə deyə bilərsən: «Bəs Allah daha nə üçün bizi təqsirkar çıxarır? Məgər kimsə Onun iradəsinin əleyhinə gedə bilər?» ²⁰* Amma, ey insan, sən kimsən ki, Allahla mübahisəyə girişirsən? Məgər düzəldilən bir şey onu düzəldənə «Məni niyə bu cür yaratdın?» deyə bilər? ²¹ Məgər dulusçunun işlətdiyi gilə ixtiyarı çatmır ki, həmin gildən bir qabı şərəfli iş üçün, o biri qabı isə şərəfsiz iş üçün düzəltsin? ²² Əgər Allah qəzəbini göstərmək və qüdrətini bildirmək istəyərək qəzəbinə gəlib məhv olmağa hazırlanmış qablara böyük səbirlə dözdüsə, biz nə deyə bilərik? ²³ Məgər O bunu etdi ki, qabaqcadan izzət üçün hazırladığı mərhəmət tapan qablara izzətinin necə zəngin olduğunu bildirsin? ²⁴ O qablar bizik ki, Allah yalnız

* **9:5** Əcdadlar – yəni İsrail xalqının ata-babaları. * **9:7** Yar. 21:12; İbr. 11:18

* **9:9** Yar. 18:10 * **9:11-12** Yar. 25:23 * **9:13** Mal. 1:2-3 * **9:15** Çix. 33:19

* **9:17** Çix. 9:16 * **9:20** Yeş. 29:16; 45:9

Yəhudilər arasından deyil, həm də başqa millətlər arasından çağırıldı. ²⁵ *Necə ki Huşənin kitabında deyilir:

«“Xalqım deyil” dediyimə
“Xalqımsan” deyəcəyəm,
“Sevdiyim deyil” dediyimə
“Sevdiyimsən” deyəcəyəm».

²⁶ * «Onlara “siz Mənim xalqım deyilsiniz” deyilən yerdə “siz var olan Allahın övladlarısınız” deyiləcək».

²⁷ *Yeşaya da İsrail bəradə belə nida edir:

«İsrail övladlarının sayı dəniz qumu qədər çox olsa belə,
Ancaq sağ qalanları xilas olacaq.

²⁸ Çünki Rəbb yer üzündə hökmünü

Tam və tez yerinə yetirəcək».†

²⁹ *Yeşayanın qabaqcadan söylədiyi kimi:

«Əgər Ordular Rəbbi
Bizim xalqdan bir neçə
Sağ qalan adam qoymasaydı,
Biz Sodom kimi olardıq,
Homorraya bənzəyərdik».

İsrailin imansızlığı

³⁰ Bəs nə deyə bilərik? Salehliyin ardınca getməyən başqa millətlər salehliyi, yəni imanla gələn salehliyi əldə etdilər.

³¹ Amma salehlik göstərən Qanunun ardınca gedən İsrail xalqı bu Qanuna çata bilmədi. ³² *Nə üçün? Çünki imanla yox, əməllərlə† gedirdilər. Beləcə büdrəmə daşına ilişdilər. ³³ *Necə ki yazılıb:

«Budur, Sionda bir büdrəmə daşı və yıxma qayası qoyuram.
Ona iman edən kəs utandırılmaz».

10

¹ Ey qardaşlar, İsraililərin xilasını ürəkdən arzulayıram və bunun üçün Allaha dua edirəm. ² Onların bərasində şəhadət edirəm ki, Allah naminə qeyrət çəkirlər, amma bu qeyrət biliyə əsaslanmır. ³ Çünki onlar Allahdan gələn salehliyi anlamayıb öz salehliklərini bərqərar etməyə çalışmaqla Allahın salehliyinə tabe olmadılar. ⁴ Məsih Qanunun sonu olub ki, iman gətirən hər kəs saleh sayılsın.

Hamı üçün xilas

* **9:25** Huşə 2:23 * **9:26** Huşə 1:10 * **9:27** Yeş. 10:22-23 † **9:28** Rəbb yer üzündə hökmünü Tam və tez yerinə yetirəcək – bəzi əlyazmalarda Rəbb hökmünü ədalətlə, Tam və tez yerinə yetirəcək, Yer üzündə tez bitən bir iş görəcək. * **9:29** Yeş. 1:9 * **9:32** Yeş. 8:14 † **9:32** Əməllərlə – bəzi əlyazmalarda Qanuna əməl etməklə. * **9:33** Yeş. 28:16; 1Pet. 2:6-8

5 *Musa Qanunla gələn salehlik haqqında belə yazır: «Bu şeyləri yerinə yetirən adam bunların sayəsində yaşayacaq».
 6 *Amma imanla gələn salehlik barədə belə deyilir: «Ürəyində demə ki, “Kim göylərə, yəni Məsihi endirməyə çıxacaq?” 7 ya da “Kim dibsiz dərinliyə, yəni Məsihi ölümlər arasından qaldırmağa enəcək?”» 8 Bəs onda nə deyilir? «Kəlam sənə çox yaxındır, o sənənin dilində və ürəyindədir». Biz elə həmin iman kəlamını vəz edirik: 9 əgər sən İsanın Rəbb olduğunu dilinlə iqrar edib Allahın Onu ölümlər arasından diriltiyinə ürəkdən inənsən, xilas olacaqsan. 10 Çünki insan ürəkdən iman etməklə saleh sayılır və dili ilə iqrar etməklə xilas olur. 11 *Belə ki Müqəddəs Yazıda deyilir: «Ona iman edən hər kəs utandırılmayacaq». 12 Burada Yəhudi ilə Yunan arasında fərq yoxdur, hamısının Rəbbi birdir və Onu çağıranların hamısına bol bərəkət verir. 13 *Çünki «Rəbbin adını çağıran hər kəs xilas olacaq». 14 Bəs onlar iman etmədikləri Şəxsi necə çağıracaqlar? Barəsində eşitmədikləri Şəxsə necə iman edəcəklər? Vəz edən olmasa, necə eşidəcəklər? 15 *Göndərməsələr, necə vəz edəcəklər? Necə ki yazılıb: «Xoş xəbəri müjdələyənin qədəmləri necə də gözəldir!» 16 *Amma Müjdəyə hamı qulaq asmadı. Çünki Yeşaya deyir: «Ya Rəbb, xəbərimizə kim inandı?» 17 Beləliklə, iman eşitməkdən, eşitmək də Məsihin kəlamı vasitəsilə yaranır.

18 *Lakin soruşuram: məgər onlar eşitmədilər? Əlbəttə ki, eşitdilər:

«Avazları bütün dünyaya yayıldı,
Sözləri yerin ucqarlarına çatdı».

19 *Bir də soruşuram: məgər İsrail anlamadı? Musa ilk olaraq deyir:

«Mən sizi xalq olmayanlarla qısqandıracağam,
Axmaq bir millətlə qəzəbləndirəcəyəm».

20 *Yeşaya isə cəsarətlə deyir:

«Rəbb deyir:

“Məni axtarmayanlar tərəfindən tapıldım,
Məni soruşmayanlara Mən zühur etdim”».

21 İsrail barədə isə belə deyir:

«Gün boyu itaətsiz, dikbaş xalqa əllərimi uzadıb durdum».

11

Allahın seçdiyi xalq

* 10:5 Lev. 18:5 * 10:6 Qanun. 30:12-14 * 10:11 Yeş. 28:16 * 10:13 Yoel 2:32 * 10:15 Yeş. 52:7 * 10:16 Yeş. 53:1 * 10:18 Zəb. 19:4 * 10:19 Qanun. 32:21 * 10:20 Yeş. 65:1-2

¹ *Beləliklə, soruşuram: məgər Allah Öz xalqını rədd etdi? Əsla! Çünki mən özüm də İbrahim nəslindən, Binyamin qəbiləsindən olan bir İsrailiyəm. ² Allah qabaqcadan tanıdığı Öz xalqını rədd etmədi. Məgər siz bilmirsiniz ki, Müqəddəs Yazıda İlyas barədə nə deyilir? İlyas İsraildən Allaha şikayət edib deyir: ³ *«Ya Rəbb! Sənin peyğəmbərlərini öldürdülər, qurbangahlarını dağıtdılar. Təkcə mən qaldım, onlar canımı almaq üçün məni də axtarırlar». ⁴ *Bəs Allahdan ona hansı cavab gəldi? «Mən Özüm üçün Baal qarşısında diz çökməmiş yeddi min adamı saxlamışam».

⁵ Beləcə indi də Allahın lütfü ilə seçilmiş sağ qalanlar var. ⁶ Əgər bu, lütfə oldusa, daha əməllərlə deyil; yoxsa lütf daha lütf olmaz.*

⁷ Onda nə deyə bilərik? İsrail axtardığını əldə etmədi, seçilmişlər əldə etdilər; digərləri isə inadkar oldu. ⁸ *Necə ki yazılıb:

«Allah onları dərin yuxuya saldı,
Onlara bu günədək görməyən gözlər,
Eşitməyən qulaqlar verdi».

⁹ *Davud da belə deyir:
«Süfrələri onlara tələ, tor,
Büdrəmə daşı və cəza olsun.

¹⁰ Gözlərinə qara gəlsin, görməsinlər,
Belləri həmişə bükülü qalsın!»

Başqa millətlərin xilas

¹¹ Beləliklə, soruşuram: məgər İsraililər bir daha ayağa qalxmamaq üçün büdrəyib-yıxıldılar? Əsla! Amma onların təqsiri başqa millətlərin xilasına səbəb oldu ki, İsraililərdə qibtə hissi oyandırın. ¹² Əgər onların təqsiri dünyaya zənginlik, onların qüsuru da başqa millətlərə zənginlik gətirdisə, gör onların bütövlüyü necə böyük zənginlik gətirəcək.

¹³ Lakin, ey başqa millətlər, sizə bildirirəm: mən başqa millətlərə göndərilən həvari olduğuma görə öz xidmətimi izzətli sayıram ki, ¹⁴ bəlkə soydaşlarımda qibtə hissi oyandırıb bəzilərini xilas edə bilim. ¹⁵ Çünki onların rədd edilməsi dünyanın Allahla barışması deməkdirsə, onların qəbul edilməsi ölümlər arasından həyata dönmək deyilmi? ¹⁶ Əgər xəmirin ilk hissəsi müqəddəsdirsə, demək, xəmirin hamısı müqəddəsdir; əgər kök müqəddəsdirsə, budaqlar da müqəddəsdir.

* **11:1** Fil. 3:5 * **11:3** 1Pad. 19:10,14 * **11:4** 1Pad. 19:18 * **11:6** Lütf olmaz – bəzi əlyazmalarda lütf olmaz. Amma əgər əməllərlə oldusa, daha lütfə deyil; yoxsa əməl daha əməl olmaz. * **11:8** Qanun. 29:4; Yeş. 29:10 * **11:9** Zəb. 69:22-23

17 Amma bəzi budaqlar qoparılıbsa və sən, ey yabanı zeytun ağacı, onların arasında peyvənd olunub zeytun ağacının barlı kökünə[†] şərikin olmusansa, 18 o budaqların qabağında öyünmə; öyünsən, bil ki, sən kökü deyil, kök səni daşıyır. 19 O zaman deyəcəksən: budaqlar qoparıldı ki, mən onların yerinə peyvənd olunum. 20 Doğrudur; onlar imansızlıqlarına görə qoparıldı, amma sən imanına görə yerində durursan. Buna görə təkəbbürlü olma, əksinə, qorx! 21 Çünki Allah təbii budaqlara rəhm etmədisə, bəlkə[‡] sənə də rəhm etməyəcək. 22 Sən gör ki, Allah eyni zamanda həm xeyirxahdır, həm də sərt: yıxılanlara sərtlik, sənə isə, əgər Onun xeyirxahlığına bağlı qalarsansa, xeyirxahlıq göstərər. Əks təqdirdə sən də kəsilib atılacaqsan. 23 Əgər imansızlıqda qalmasalar, onlar da peyvənd olunacaqlar, çünki Allah onları yenə də peyvənd etməyə qadirdir. 24 Əgər sən təbiətən yabanı olan zeytun ağacından kəsilib, təbiətinə uyğun olmadan yetişdirilən zeytun ağacına peyvənd edildinsə, bu təbii budaqlar öz zeytun ağacına necə də asanlıqla peyvənd olunacaq!

Bütün İsrail xilas olacaq

25 Ey qardaşlar, özünüzü ağıllı saymayasınız deyə bu sirdən bixəbər olmağınızı istəmirəm: İsrailin bəzisi o vaxta qədər inadkar qalacaq ki, başqa millətlərdən xilas olanların sayı tamamlansın. 26 *Beləcə bütün İsrail xilas olacaq. Necə ki yazılıb:

«Qurtarıcı Siondan gələcək,
Yaqub nəslindən allahsızlığı uzaqlaşdıracaq».

27 «Günahlarını aradan qaldırdığım zaman
Mənim onlarla bağladığım Əhd budur».

28 Müjdə məsələsində İsraililər sizin üçün Allaha düşməndir, amma Allah onları seçdiyinə görə əcdadlarının xatirinə Onun üçün sevimlidir. 29 Çünki Allahın ənamları və dəvəti geri alınmaz. 30 Siz bir zamanlar Allaha itaətsiz idiniz və indi onların itaətsizliyi üzündən mərhəmət tapdınız; 31 eləcə də sizin tapdığınız mərhəmətdən ötrü onlar indi itaətsiz oldular ki, özləri də indi mərhəmət tapsınlar. 32 Çünki Allah hamını itaətsizliyə əsir edib ki, hamıya mərhəmət göstərsin.

Allaha həmd

33 Allahın zənginliyi nə böyük,
Hikməti və biliyi nə dərinidir!
Onun hökmləri necə də ağıllıdır,
Yolları necə də anlaşılmazdır!

† 11:17 Barlı kökünə – bəzi əlyazmalarda kökünə və şirəsinə. ‡ 11:21 Bəlkə – bəzi əlyazmalarda bu söz yoxdur. * 11:26 Yeş. 59:20-21; Yer. 31:33-34

34 * «Rəbbin ağılı kim dərk etdi?

Ona kim məsləhətçi oldu?»

35 * «Kim Ona bir şey verdi ki,

Əvəzini Ondən istəyə bilsin?»

36 * Çünki hər şeyin mənbəyi Odur, hər şey Onun vasitəsilə və Onun üçün var oldu. Ona əbədi olaraq izzət olsun! Amin.

12

Bədənlərinizi Allaha təqdim edin

¹ Beləliklə, ey qardaşlar, Allahın mərhəməti xatirinə sizə yalvarıram ki, bədənlərinizi diri, müqəddəs və Allahı razı salan bir qurban olaraq Ona təqdim edin; bu sizin ağılla etdiyiniz ibadətdir. ² Bu dövrə uyğunlaşmayın, əksinə, düşüncənizin təzələnməsi ilə dəyişin ki, Allahın yaxşı, razı salan və kamil iradəsini ayırd edəsiniz.

³ Mənə verilən lütfə sizin hər birinizə deyirəm ki, lazım olduğundan artıq özünüz bərədə yüksək fikirdə olmayın; lakin hər biriniz Allahın ona verdiyi imanın ölçüsünə görə ağıl-kamalla düşünün. ⁴ * Çünki bizim bir bədənimizdə çoxlu üzvlər olduğu halda onların hər birinin vəzifəsi heç də eyni deyil.

⁵ Eləcə biz də çox olduğumuz halda Məsihdə bir bədənlik və ayrı-ayrılıqda bir-birimizə bağlı üzvlərik. ⁶ * Allahın bizə bağışladığı lütfə görə müxtəlif ruhani ənamlarımız var. Bir kəsin ənamı peyğəmbərlikdirsə, imanının ölçüsünə görə peyğəmbərlik etsin; ⁷ ənamı xidmətdirsə, xidmət etsin; müəllimlikdirsə, öyrətsin; ⁸ nəsihət verəndirsə, nəsihət versin; pay verəndirsə, səxavətlə, rəhbərdirsə, söylə, mərhəmət göstərəndirsə, sevinə-sevinə öz işini görsün.

Məhəbbətlə rəftar edin

⁹ Qoy məhəbbətiniz riyasız olsun. Pislikdən ikrah edin, yaxşılığa bağlanın. ¹⁰ Qardaşlıq sevgisi ilə bir-birinizi sevin. Hörmət göstərməkdə bir-birinizi qabaqlayın. ¹¹ Səyiniz azalmasın, ruhunuz alovlu olsun. Rəbbə qulluq edin. ¹² Ümidinizlə sevinin. Əziyyətdə dözümlü olun. Dayanmadan dua edin. ¹³ Ehtiyac içində olan müqəddəslərə yardım etməyə şərik olun. Qonaqpərvər olmağa səy göstərin.

¹⁴ * Sizi təqib edənlərə xeyir-dua verin; lənət yox, xeyir-dua verin. ¹⁵ Sevinənlərlə sevinin, ağlayanlarla ağlayın. ¹⁶ * Bir-birinizlə həmfikir olun; təkəbbürlü olmayın, məzlumlarla dostluq edin. Özünüzü ağıllı saymayın. ¹⁷ Heç kimə pislik əvəzinə pislik etməyin. Hamının gözündə yaxşı olan işlər

* **11:34** Yeş. 40:13 * **11:35** Əyy. 41:11 * **11:36** 1Kor. 8:5-6 * **12:4** 1Kor.

12:12 * **12:6** 1Kor. 12:4-11 * **12:14** Mat. 5:44; Luka 6:27-28 * **12:16** Sül.

görməyə diqqət yetirin. ¹⁸ İmkan daxilində bacardıqca bütün adamlarla sülh içində yaşayın. ¹⁹ *Ey sevimlilər, heç kəsdən qisas almayın, Allahın qəzəbinə yer verin. Çünki yazılıb ki, Rəbb belə deyir: «Qisas Mənimdir, əvəzini Mən verəcəyəm». ²⁰ *Əksinə, «düşmənin acdırsa, onu yedizdir, susuzdursa, ona su ver. Belə etməklə sanki onun başına köz tökərsən». ²¹ Pislik sənə üstün gəlməsin, pisliyə yaxşıqla qalib gəl.

13

Hakimiyyətlərə tabe olmaq

¹ Hər kəs başçılıq edən hakimiyyətlərə tabe olsun. Çünki Allah tərəfindən təyin olunmayan hakimiyyət yoxdur; mövcud olan hakimiyyətlər Allah tərəfindən təyin olunub. ² Buna görə də hakimiyyətə qarşı çıxan adam Allahın təyin etdiyinin əleyhinə çıxır və əleyhinə çıxan belələri özlərini mühakiməyə düşür edir. ³ Çünki yaxşı iş görənlər deyil, pis iş görənlər hökmdarlardan qorxmalıdır. İstəyirsənmi hakimiyyətdən qorxmayasan? Yaxşı iş gör, onda o səni tərifləyər. ⁴ Hökmdar sənə xeyrin üçün Allaha xidmət edir. Amma pis iş görürsənsə, qorx! Çünki o, əbəs yerə qılınc daşımır, Allaha xidmət edir ki, pis iş görəndən qisas alsın və Allahın qəzəbini onun başına gətirsin. ⁵ Bu səbəbdən yalnız qəzəbə görə deyil, vicdanın xatirinə də hakimiyyətə tabe olmaq lazımdır. ⁶ *Vergini də siz buna görə ödəyirsiniz. Çünki hökmdarlar Allahın xidmətçisidir və məhz bu işlə daim məşğuldurlar. ⁷ Beləliklə, hər kəsə öz haqqını verin: vergi haqqı olana vergi, gömrük haqqı olana gömrük, qorxu haqqı olana qorxu, hörmət haqqı olana hörmət.

Bir-birinizi sevin

⁸ Bir-birinizi sevməkdən başqa heç nədə heç kimə borclu qalmayın; çünki başqasını sevən Qanunu yerinə yetirmiş olur. ⁹ *Belə ki «zina etmə, qətl etmə, oğurluq etmə, tamah salma»* və bunlardan başqa nə əmr varsa, bu kəlamla yekunlaşdırmaq olar: «Qonşunu özün kimi sev». ¹⁰ Sevən insan qonşusuna qarşı pis iş görməz, buna görə də məhəbbət Qanunun tamamlanmasıdır.

¹¹ Zəmanəni, yuxudan ayılmaq vaxtınızın gəldiyini anlayaraq belə rəftar edin. Çünki indi xilasımız iman etdiyimiz vaxtda olduğundan daha yaxındır. ¹² Gecə keçdi, gündüz isə yaxınlaşdı; buna görə də qaranlığın əməllərini üzərimizdən ataq və nurun silahlarına bürünək. ¹³ Gün işığında olduğu kimi ləyaqətlə həyat sürək; eys-ışrətə və sərxoşluğa, əxlaqsızlığa və

* 12:19 Qanun. 32:35; İbr. 10:30 * 12:20 Sül. 25:21-22 * 13:6 Mat. 22:21;

Mark 12:17; Luka 20:25 * 13:9 Çıx. 20:13-17; Qanun. 5:17-19,21; Lev. 19:18

* 13:9 Tamah salma – bəzi əlyazmalarda yalandan şahidlik etmə, tamah salma.

pozğunluğa, münaqişəyə və qısqanclığa qapılmayaq. ¹⁴ *Əksinə, Rəbb İsa Məsihə bürünün və cismani təbiətinizin ehtiraslarına uymaq fikrində olmayın.

14

Başqastni mühakimə etməyin

¹ *İmanı zəif olanı qəbul edin, amma onun fikirləri ilə mübahisəyə girişməyin. ² *Biri inanır ki, hər şeyi yeyə bilər, amma imanı zəif olan yalnız tərəvəz yeyir. ³ Yeyən yeməyə nə xor baxmasın, yeməyən də yeyəni mühakimə etməsin. Çünki Allah onu qəbul edib. ⁴ Sən kimsən ki, başqasının xidmətçisini mühakimə edirsən? O xidmətçini haqlı yaxud haqsız çıxarmaq ixtiyarı ağasına məxsusdur. Xidmətçi haqlı çıxacaq, çünki Rəbb onu haqlı çıxarmağa qadirdir.

⁵ Kimsə bir günü o biri gündən üstün sayır, başqası isə hər günü eyni sayır. Qoy hər kəs öz fikrinə əmin olsun. ⁶ Bir günü fərqləndirən adam onu Rəbb üçün fərqləndirir.* Yeyən Rəbb üçün yeyir, çünki Allaha şükür edir. Yeməyən də Rəbb üçün yemir və Allaha şükür edir. ⁷ Çünki bizim heç birimiz özümüz üçün yaşamırıq və özümüz üçün ölmürük. ⁸ Yaşayırıqsa, Rəbb üçün yaşayırıq, ölürüksə, Rəbb üçün ölürük. Buna görə yaşasaq da, ölsək də Rəbbə məxsusuq. ⁹ Çünki Məsih ona görə ölüb yenə yaşadı ki, həm öülərin, həm də yaşayanların Rəbbi olsun.

¹⁰ *Bəs sən nə üçün qardaşını mühakimə edirsən? Yaxud nə üçün qardaşına xor baxırsan? Axı biz hamımız Allahın† hökm kürsüsünün qarşısında dayanacağıq. ¹¹ *Çünki yazılıb: «Rəbb deyir:

Varlığımıza and içdim,
Hər diz önümdə çökəcək,
Hər dil Allah olduğumu bildirəcək».

¹² Beləcə hər birimiz özü üçün Allaha hesabat verəcək.

¹³ *Buna görə də daha bir-birimizi mühakimə etməyək, əksinə, qərara alın ki, heç bir qardaşın önünə onu büdrədən yaxud pis yola çəkən bir şey qoymayasınız. ¹⁴ Rəbb İsada olaraq əminəm ki, heç bir şey özlüyündə murdar deyil. Amma nəyisə murdar sayan adam üçün o şey murdardır. ¹⁵ Əgər sən qardaşın yediyn bir şeydən ötrü kədərlənirsə, onda sən məhəbbətə görə həyat sürmürsən. Uğrunda Məsihin öldüyü adamı öz yeməyinə görə həlaka təslim etmə. ¹⁶ İmkan verməyin

* **13:14** Yar. 3:21; Qal. 3:27 * **14:1** Kol. 2:16 * **14:2** 1Kor. 8:1-13 * **14:6** Fərqləndirir – bəzi əlyazmalarda fərqləndirir. Bir günü də fərqləndirməyən adam onu Rəbb üçün fərqləndirmir. * **14:10** 2Kor. 5:10 † **14:10** Allahın – bəzi əlyazmalarda Məsihin. * **14:11** Yeş. 45:23; Fil. 2:10-11 * **14:13** 1Kor. 8:1-13

ki, sizin yaxşı hesab etdiyiniz bir şey pislənsin. ¹⁷ Çünki Allahın Padşahlığı yemək-içməkdən ibarət deyil, Müqəddəs Ruhda salehlik, sülh və sevincdən ibarətdir. ¹⁸ Kim beləcə Məsihə qulluq edirsə, Allahı razı salır və insanların da rəğbətini qazanır.

¹⁹ Beləliklə, özümüzü sülh gətirən və bir-birimizi inkişaf etdirən işlərə həsr edək. ²⁰ Qidaya görə Allahın işlərini pozma! Hamısı təmizdir. Amma yeməyi ilə başqasının büdrəməsinə səbəb olan adam pislik edir. ²¹ Ət yeməyərək, şərab içməyərək qardaşının büdrəməsinə səbəb olmayan isə yaxşılıq edir. ²² Bu məsələlərdə etiqadını Allahın önündə öz ürəyində saxla. Seçdiyi bir işdə özünü mühakimə etməyən adam nə bəxtiyardır! ²³ Amma bir yeməyə şübhə edən adam o yeməyi yeyirsə, məhkum olur. Çünki gördüyü iş imana əsaslanmır və imana əsaslanmayan hər şey günahdır.†

15

İmanınız günbəgün artsın

¹ Biz imanı güclü olanlar imanı gücsüz olanların zəifliklərinə dözməliyik və yalnız özümüzü razı salmamalıyıq.

² Hər birimiz yaxşılıq naminə inkişaf etdirmək məqsədi ilə qonşumuzu razı salaq. ³ *Çünki Məsih də Özünü razı salmadı. Necə ki yazılıb: «Səni təhqir edənlərin təhqirləri altında qaldım». ⁴ Bundan əvvəl yazılanların hamısı bizi öyrətmək üçün yazıldı ki, dözümlə və Müqəddəs Yazıların ürək-dirəyi ilə ümidimiz olsun. ⁵ Dözüm verən və ürəkləndirən Allah Məsih İsanın istəyinə uyğun olaraq sizə həmfikirlik bəxş etsin ki, ⁶ hamınız birlikdə və bir səslə Rəbbimiz İsa Məsihin Atası olan Allahı izzətləndirəsiniz.

⁷ Buna görə də Məsih sizi qəbul etdiyi kimi siz də Allahın izzəti üçün bir-birinizi qəbul edin. ⁸ Mən də bunu bildirirəm: Məsih Allahın haqlı olduğunu göstərmək üçün sünətlilərin xidmətçisi oldu ki, əcdadlara verilən vədləri yerinə yetirsin; ⁹ *beləcə başqa millətlər də Allahın mərhəmətinə görə Onu izzətləndirsinlər. Necə ki yazılıb:

«Buna görə millətlər arasında
Sənə şükür edəcəyəm,
İsminə tərənnüm söyləyəcəyəm».

¹⁰ *Yenə deyilir ki:

«Ey millətlər, Onun xalqı ilə birgə sevinin!»

¹¹ *Başqa bir yerdə:

† **14:23** Bəzi əlyazmalarda bu fəslin axırında 14:24-26 sayılan daha üç ayə gəlir. Bəzilərinə isə həmin ayələr 16-cı fəslin axırında gəlir. Bu tərcümədə həmin ayələr 16:25-27 kimi yazılır. * **15:3** Zəb. 69:9 * **15:9** 2Şam. 22:50; Zəb. 18:49 * **15:10**

Qanun. 32:43 * **15:11** Zəb. 117:1

«Ey bütün millətlər, Rəbbə həmd edin!
Ey bütün ümmətlər, Onu mədh edin!»

12 *Yeşaya da belə deyir:

«Yeseyin Kökü gələcək,
Millətlərə hökmran olmaq üçün ucalacaq,
Millətlər Ona ümid bağlayacaq».

13 Qoy ümid mənbəyi olan Allah iman edən sizləri hər cür şadlıq və sühlə doldursun ki, Müqəddəs Ruhun qüdrəti ilə ümidlə dolub-daşasınız.

Məsihin xidmətçisi

14 Ey qardaşlarım, mən sizin barənizdə əminəm ki, siz yaxşıqla dolu, hər cür biliklə kamilsiniz və bir-birinizə nəsihət verməyə qadirsiniz. 15 Amma Allahın mənə bəxş etdiyi lütfə bəzi məsələləri sizə xatırlatmaq üçün bu sözləri cəsarətlə yazmışam. 16 Həmin lütfə görə mən başqa millətlər üçün Məsih İsanın xidmətçisi oldum ki, bir kahin kimi Allahın Müjdəsini vəz edim və başqa millətlər Müqəddəs Ruhla təqdis edilərək Allaha məqbul olan qurban olsunlar. 17 Beləcə Allaha xidmət etdiyimə görə Məsih İsa ilə fəxr edirəm. 18-19 Başqa millətləri itaətə gətirmək üçün Məsihin mənim vasitəmlə söz və əməllə, əlamət və xariqələrin qüvvəti ilə, Allahın Ruhunun qüdrəti ilə etdiklərindən başqa bir şey barədə danışmağa cəsarət etmərəm. Belə ki mən Yerusəlimdən başlayıb İllirikum diyarına qədər hər tərəfdə Məsihin Müjdəsini yayıb qurtardım. 20 Bununla birgə, Müjdəni Məsihin adının hələ eşidilmədiyi yerlərdə yaymaq başlıca məqsədim oldu ki, bir başqasının qoyduğu təməl üzərində bina qurmayım. 21 *Amma necə ki yazılıb: «Onun haqqında xəbəri olmayanlar görəcək, Eşitməyənlər anlayacaq».

Paulun Romaya getmək niyyəti

22 *Bu səbəbdən sizin yanınıza gəlmək niyyətim bir neçə dəfə əngəlləndi. 23 İndi isə bu diyarlarda işləyəcəyim başqa bir yer qalmır, illərdir ki, yanınıza gəlməyi arzu edirdim. 24 Buna görə İspaniyaya getmək niyyətimdəyəm və ümidvaram ki, yolüstü sizi də görüm və əvvəl qısa müddət də olsa, dostluğunuzdan zövq alandan sonra məni oraya yola salasınız. 25 *Amma indi mən müqəddəslərə yardım etmək üçün Yerusəlimə gedirəm. 26 Çünki Makedoniya və Axayyada olanlar Yerusəlimdə müqəddəslər arasındakı kasıblar üçün ianə yığmağı məsləhət bildilər. 27 *Əlbəttə, özləri məsləhət bildilər, həm də əslində onlara borcludurlar. Çünki başqa millətlər Yerusəlim

* 15:12 Yeş. 11:10 * 15:21 Yeş. 52:15 * 15:22 Rom. 1:13 * 15:25 1Kor.

16:1-4 * 15:27 1Kor. 9:11

müqəddəslərinin ruhani nemətlərinə şərik oldularsa, maddi nemətləri ilə onlara xidmət etməyə borcludurlar. ²⁸ Beləcə bu işi başa çatdırıb əldə olunan səmərəni onlara çatdırandan sonra sizin yerlərdən keçib İspaniyaya gedəcəyəm. ²⁹ Bilirəm ki, yanınıza gələndə Məsihin * tam xeyir-duası ilə gələcəyəm.

³⁰ Ey qardaşlar, Rəbbimiz İsa Məsihin xatirənə, Ruhun məhəbbəti naminə sizə yalvarıram, Allaha mənim üçün etdiyiniz dualarda mənimlə birlikdə mübarizə aparın ki, ³¹ Yəhudədə olan imansızlardan xilas olum və Yerusəlimə olan yardımımı müqəddəslər qəbul etsin. ³² Beləliklə, istəyirəm ki, Allahın iradəsi ilə sevinclə yanınıza gəlib sizinlə könlümü fərəhləndirəm. ³³ Qoy sülh qaynağı olan Allah sizin hamınızla olsun. Amin.

16

Salamlar və xahişlər

¹ Kenxreyadakı cəmiyyətin xidmətçisi olan bacımız Fibi barədə sizə zəmanət verirəm. ² Onu Rəbdə olduğu üçün müqəddəslərə layiq tərzdə qəbul edin, nə ehtiyacı varsa, siz ona kömək edin. Çünki o, çoxlarına və şəxsən mənə də hamilik edib.

³ * Məsih İsada həmkarlarım olan Priskila və Akilaya salam söyləyin. ⁴ Onlar mənim həyatım üçün öz canlarını təhlükəyə saldılar. Onlara yalnız mən yox, başqa millətlərin bütün cəmiyyətləri də təşəkkür edir. ⁵ Onların evində toplanan cəmiyyətə də salam söyləyin.

Asiya vilayətindən Məsih üçün ilk məhsul olan sevimli qardaşım Epenetə salam çatdırın.

⁶ Sizin üçün xeyli zəhmət çəkmiş Məryəmə salam söyləyin.

⁷ Həvarilər arasında şöhrət qazanmış, məndən əvvəl Məsihdə olmuş soydaşlarım və zindan yoldaşlarım Andronikosa və Yuniyaya salam çatdırın.

⁸ Rəbdə mənə sevimli olan Ampliyata salam söyləyin.

⁹ Məsihdə həmkarımız olan Urbana və mənə sevimli olan Staxisə salam çatdırın.

¹⁰ Məsihdə sədaqəti sübut edilmiş Apellisə salam söyləyin.

Aristobulun ailəsindən olanlara salam çatdırın.

¹¹ Soydaşım Hirodiona salam söyləyin.

Narkisin ailəsindən Rəbdə olanlara salam çatdırın.

¹² Rəbbin xidmətində zəhmət çəkmiş Trifena ilə Trifosaya salam söyləyin.

Rəbbin xidmətində xeyli zəhmət çəkmiş sevimli Persisə salam çatdırın.

* 15:29 Məsihin – bəzi əlyazmalarda Məsihin Müjdəsinin. * 16:3 Həv. 18:2-3

13 * Rəbdə seçmə insan olan Rufusa və mənə də analıq edən anasına salam söyləyin.

14 Asinkritə, Fleqona, Hermesə, Patrobaya, Hermaya və onlarla birlikdə olan bacı-qardaşlara salam çatdırın.

15 Filoloqa, Yuliyaya, Nereyə və onun bacısına, Olimpaya və onlarla birlikdə olan bütün müqəddəslərə salam söyləyin.

16 Bir-birinizi müqəddəs öpüşlə salamlayın. Məsihin bütün cəmiyyətləri sizə salam göndərir.

17 Qardaşlar, sizə yalvarıram ki, öyrəndiyiniz təlimin əleyhinə çıxaraq ayrılıq salan və büdrəməyə səbəb olan adamlara nəzarət edin və onlardan uzaq durun. 18 Çünki belə adamlar Rəbbimiz Məsihə deyil, öz qarınlarına qulluq edirlər; onlar yağlı və yaltaq nitqləri ilə sadələvh adamların ürəklərini tovlayırlar. 19 Sizin itaətiniz hamıya bəllidir. Buna görə də sizin üçün sevinirəm. Amma istəyirəm ki, yaxşı işlərdə müdrik, pis işlərdə məsum olasınız. 20 Sülh qaynağı olan Allah Şeytani tezliklə ayaqlarınızın altında əzəcək. Rəbbimiz İsanın lütfü sizə yar olsun!

21 * Həmkarım Timotey, soydaşlarım Luki, Yason və Sosipater sizə salam göndərir.

22 Bu məktubu yazıya alan mən Terti də Rəbbin ismi ilə sizə salam söyləyirəm.

23 * Məni və bütün cəmiyyəti qonaq saxlayan Qayın sizə salamı var.

Şəhərin xəzinədarı olan Erast və Kwart qardaş da sizə salam göndərir. 24 *

Allaha əbədi izzət olsun

25 Allah mənim elan etdiyim Müjdəyə və İsa Məsih barədə vəzə görə, əzəldən bəri gizli saxlanmış sirri aydınlaşdıran vəhyə uyğun olaraq, sizi qüvvətləndirməyə qadirdir; 26 bu həmin sirdir ki, indi aşkar olmuş və əbədi Allahın əmrinə əsasən peyğəmbərlərin Yazıları vasitəsilə bütün millətlərin iman gətirib itaət etməsi üçün bəyan edilmişdir; 27 o yeganə və müdrik Allaha İsa Məsih vasitəsilə əbədi izzət olsun! Amin.†

* **16:13** Mark 15:21 * **16:21** Həv. 16:1 * **16:23** Həv. 19:29; 1Kor. 1:14; 2Tim. 4:20 * **16:24** Göndərir – bəzi əlyazmalarda göndərir. 24 Rəbbimiz İsa Məsihin lütfü sizin hamınızla olsun. Amin. (Rom. 16:20; 2Sal. 3:18). † **16:27** Bəzi əlyazmalarda bu ayələr yoxdur. Bəzilərində isə həmin ayələr 14:24-26 sayılaraq 14-cü fəslin axırında gəlir.

PAULUN KORİNFLİLƏRƏ BİRİNCİ MƏKTUBU GİRİŞ

Paulun «*Korinflilərə Birinci Məktubu*»nun yazılmasının məqsədi onun Korinfdə əsasını qoyduğu cəmiyyətdə məsihçi həyatı və imanını ilə bağlı problemlərin həll edilməsi idi. Bu dövrdə Korinf Yunanıstanın böyük ümumdünyəvi şəhəri və Romanın Axayya adlanan vilayətinin paytaxtı idi. Korinf İonik və Egey dənizləri arasındakı ensiz bərzəxdə yerləşirdi. Şəhərin coğrafi mövqeyinə görə ticarət yaxşı inkişaf etmiş, burada müxtəlif dirlərin mövcud olmasına görə əxlaqsızlıq geniş yayılmışdı.

Həvari imanlı cəmiyyətindəki fikir ayrılığı, əxlaqsızlıq, cinsi münasibətlər, nikah, vicdan, nizam-intizam, Müqəddəs Ruhu ənamları və dirilmə məsələlərinə dair nöqtəyi-nəzərlərə görə narahat idi. O, məktubunda Müjdənin bütün bu məsələlərə tamamilə cavab verdiyini açıqlayır. Məktubun 13-cü fəslə məhəbbəti Allahın Öz xalqına verdiyi ən gözəl ənamı kimi təqdim edir və bu, ən məşhur fəsildir.

Kitabın məzmunu:

- 1:1-9 Salamlar və minnətdarlıq
- 1:10–4:21 Korinf cəmiyyətindəki fikir ayrılığı
- 5:1–7:40 Əxlaqi məsələlər
- 8:1–11:1 Məsihçilər və bütperəstlər
- 11:2–14:40 Məsihçi həyatı və ibadət
- 15:1-58 Məsihin və imanlıların dirilməsi
- 16:1-4 İanələr haqqında
- 16:5-24 Son xahişlər və salamlar

¹ * Allahın iradəsi ilə Məsih İsanın həvarisi olmağa çağırılmış mən Pauldan və qardaşımız Sostəndən ² Allahın Korinfdə olan imanlılar cəmiyyətinə salam! Siz Məsih İsada təqdis olunmusunuz. Rəbbimiz İsa Məsihin adını hər yerdə çağırən hamı ilə birlikdə müqəddəs olmağa çağırılmışsınız. O həm onların, həm də bizim Rəbbimizdir. ³ Atamız Allahdan və Rəbb İsa Məsihdən sizə lütf və sülh olsun!

Cəmiyyətin sədaqəti

⁴ Allahın Məsih İsada sizə bəxş etdiyi lütfə görə sizin üçün həmişə Allahıma şükür edirəm. ⁵ Çünki siz Məsihdə hər cəhətdən – hər cür sözdə və bilikdə zənginləşmişsiniz. ⁶ Buna görə Məsih haqqındakı şəhadətimiz sizdə təsdiqləndi. ⁷ Bu səbəbdən siz Rəbbimiz İsa Məsihin zühurunu gözləyərək

* 1:1 Həv. 18:1

ruhani ənəməndən heç bir korluq çəkmirsiniz. ⁸ Rəbbimiz İsa Məsih Öz günündə nöqsansız olmanız üçün sizi sonadək qüvvətləndirəcək. ⁹ Sizi Oğlu Rəbbimiz İsa Məsihlə şərik olmağa çağırən Allah sadıqdır.

Cəmiyyətdə fikir ayrılığı

¹⁰ Ey qardaşlar, Rəbbimiz İsa Məsih naminə sizə yalvarıram: hamınız həmfikir olun. Qoy aranızda dəstəbazlıq olmasın, eyni düşüncədə və eyni ağıl da birləşsin. ¹¹ Qardaşlarım, Xloinin evindəkilərdən aranızda münaqişələr olduğunu öyrəndim. ¹² *Demək istədiyim budur ki, hər biriniz «mən Paulun ardıcılıyam», «mən Apollonun ardıcılıyam», «mən Kefanın* ardıcılıyam» və yaxud «mən Məsihin ardıcılıyam» deyir. ¹³ Məgər Məsih bölünmüşdü? Məgər sizə görə çarmıxa çəkilən Paul idi? Məgər siz Paulun adı ilə vəftiz edildiniz? ¹⁴ *Mən Krisp və Qaydan başqa sizlərdən heç kimi vəftiz etmədiyimə görə Allaha şükür edirəm. ¹⁵ Belə etdim ki, heç kim mənim adımla vəftiz edildiyini deməsin. ¹⁶ *Yeri gəlmişkən, mən bir də Stefananın evindəkiləri vəftiz etdim. Bundan başqa kimisə vəftiz etdiyimi xatırlamıram.

Məsih Allahın qüdrəti və müdrikiyidir

¹⁷ Axı Məsih məni vəftiz etməyə deyil, Müjdəni yaymağa göndərdi. Məsihin çarmıxı boşa çıxmasın deyə Müjdəni müdrik sözlərlə yaymıram. ¹⁸ Çünki çarmıx barəsindəki kəlam məhv yolunda olanlar üçün ağılsızlıq, xilas yolunda olan bizlər üçünsə Allahın qüdrətidir. ¹⁹ *Necə ki yazılıb:

«Müdriklərin müdrikiyini məhv edəcəyəm, Aqillərin aqlını yox edəcəyəm».

²⁰ *Hanı müdrik? Hanı alim? Hanı bu dövrün mahir mübahisəçisi? Məgər Allah dünyanın müdrikiyinin ağılsızlıq olduğunu nümayiş etdirmədi? ²¹ Allahın müdrikiyində dünya öz müdrikiyi ilə Allahı tanımadığı üçün Allah iman edənləri ağılsız sayılan vəz vasitəsilə xilas etməyə razı oldu. ²² Çünki Yəhudilər möcüzəli əlamətlər istəyir, Yunanlar müdriklik axtarırlar. ²³ Bizsə çarmıxa çəkilmiş Məsihi vəz edirik. Bu, Yəhudilər üçün büdrəmə daşı, başqa millətlər üçün isə ağılsızlıq sayılır. ²⁴ Amma çağırılan həm Yəhudilər, həm də Yunanlar üçün Məsih Allahın qüdrəti və Allahın müdrikiyidir. ²⁵ Çünki Allahın «ağılsızlığı» insan müdrikiyindən daha üstündür, Allahın «zəifliyi» insan gücündən daha güclüdür.

* **1:12** Həv. 18:24 * **1:12** Kefa – yəni Peter. Bax: Yəhya 1:42. * **1:14** Həv. 18:8; 19:29; Rom. 16:23 * **1:16** 1Kor. 16:15-16 * **1:19** Yeş. 29:14 * **1:20** Əyy. 12:17; Yeş. 19:12; 33:18; 44:24-28

²⁶ Qardaşlar, aldığınız çağırış barəsində düşünün. Bir çoxunuz bəşəri nöqtəyi-nəzərdən müdrik, nüfuzlu və yaxud əsilzadə deyildiniz. ²⁷ Allah isə müdrikləri utandırmaq üçün dünyanın ağılsız saydığı, güclüləri utandırmaq üçün dünyanın zəif saydığı, ²⁸ dünyanın dəyərli sayılanlarını heç etmək üçün dünyanın xor baxdığı, əsilsiz və dəyərsiz sayılan kəsləri də seçdi ki, ²⁹ Allahın qarşısında heç bir insan öyünməsin. ³⁰ Amma siz Allahın sayəsində Məsih İsadasınız. O bizim üçün ilahi müdriklik, salehlik, müqəddəslik və satınalınma oldu. ³¹ *Buna görə yazıldığı kimi «öyünən Rəbdə öyünsün».

2

¹ Ey qardaşlar, mən Allah barəsində sirli həqiqəti* elan etmək üçün sizə gələndə yüksək natiqlik və müdrikliklə gəlmədim. ² Çünki mən aranızda olanda İsa Məsihdən, yəni çarmıxa çəkilmiş Şəxsdən başqa heç bir şey bilməməyi qərara aldım. ³ *Yanınıza zəiflik, qorxu və böyük lərzə içində gəldim. ⁴ Mənim sözüm də, vəzim də müdrikliyin inandırıcı sözlərindən deyil, Ruhun qüdrətini göstərməsindən asılı idi. ⁵ Belə ki imanınız insan müdrikliyinə yox, Allahın qüdrətinə əsaslandı.

Allahın müdrikliyi

⁶ Yetkin insanlar arasında isə biz müdrikliyi öyrədirik. Amma bu müdriklik nə indiki dövrün, nə də bu dövrün fani hökmdarlarının müdrikliyi deyil. ⁷ Biz Allahdan gələn sirli müdrikliyi öyrədirik. Allah bu müdrikliyi bizim izzətimiz üçün zaman başlamazdan əvvəl müəyyən etdi və gizli saxladı. ⁸ Bu dövrün hökmdarlarından heç biri onu anlamadı. Çünki anlasaydılar, izzətli Rəbbi çarmıxa çəkməzdilər. ⁹ *Amma necə ki yazılmışdı:

«Allahın Onu sevənlər üçün hazırladıqlarını

Nə göz görüb, nə qulaq eşidib,

Nə də insan ürəyi dərk edib».

¹⁰ Bizə isə Allah bunları Öz Ruhu ilə açdı. Çünki Ruh hər bir şeyi, Allahın dərin düşüncələrini belə, araşdırır. ¹¹ Axı insanın düşüncələrini insanın daxilində olan ruhdan savayı kim bilər? Eləcə də Allahın düşüncələrini Onun Ruhundan savayı heç kim bilməz. ¹² Allahın bizə verdiyi ənamları dərk edə bilməyimiz üçün biz bu dünyanın ruhunu yox, Allahdan olan Ruh qəbul etdik. ¹³ Bunları insani müdrikliyin öyrətdiyi deyil, Ruhun öyrətdiyi sözlərlə bildiririk. Ruhani anlayışları ruhani sözlərlə ifadə edirik. ¹⁴ Təbiətə yaşayan adam Allahın Ruhuna aid olan şeyləri qəbul etmir, çünki bunları ağılsızlıq sayır. Bunları başa

* 1:31 Yer. 9:23-24 * 2:1 Sirli həqiqəti – bəzi əlyazmalarda şəhadəti. * 2:3

düşə bilmir, çünki bunlar ruhani nöqtəyi-nəzərdən araşdırılır. ¹⁵ Ruhani adam isə hər şeyi araşdırma bilər. Fəqət onun daxilini heç kim araşdırma bilməz. ¹⁶ *Axı «Rəbbin aqlını kim dərk etdi? Ona kim məsləhətçi oldu?» Amma biz Məsihin aqlına malikik.

3

Həvarilər yalnız Allahın xidmətçiləridir

¹ Ey qardaşlar, mən sizinlə ruhani insanlar kimi deyil, cismani təbiətə görə yaşayan, Məsihdə körpə olan insanlar kimi danışa bildim. ² *Mən sizi bərk yeməklərlə deyil, südlə qidalandırdım. Çünki bərk yeməklərə hazır deyildiniz, indi də hazır deyilsiniz. ³ Çünki siz hələ də cismanisiniz. Əgər aranızda qısqanclıq və münaqişə* varsa, onda siz cismani deyilsinizmi? Adi insanlar kimi həyat sürmürsünüzmü? ⁴ *Əgər biriniz «mən Paulun ardıcılıyam», başqası isə «mən Apollonun ardıcılıyam» deyirsə, siz adi insanlar† deyilsinizmi?

⁵ Apollo kimdir, Paul kimdir? Rəbb hər birimizə təyin etdiyi kimi yalnız iman etməyinizə vasitəçi olan xidmətçiyik. ⁶ *Mən əkdim, Apollo suladı, amma Allah böyütdü. ⁷ Buna görə də mühüm olan əkən ya da sulayan deyil, əkiləni böyüdən Allahdır. ⁸ Əkənlə sulayanın isə dəyəri eynidir. Hər biri öz zəhmətinə görə mükafat alacaq. ⁹ Çünki biz Allahın əməkdaşlarıyıq. Sizsə Allahın zəmisini, Allahın tikilisisiniz.

¹⁰ Allahın mənə verdiyi lütfə görə bir mahir bəna kimi bünövrəni qoydum, başqası isə onun üzərində inşa edir. Amma hər kəs necə inşa etdiyinə diqqət yetirsin. ¹¹ Çünki heç kim qoyulan bünövrədən, yəni İsa Məsihdən başqa bir təməl qoya bilməz. ¹² Bu bünövrənin üstündə qızıldan, gümüşdən, qiymətli daşlardan, taxtadan, samandan, küləşdən kim nə isə inşa edərsə, ¹³ onun əməli bəlli olacaq və qiyamət günü‡ onu ortaya çıxaracaq, çünki odla aşkar olunacaq. Od da hər birinin əməlinin keyfiyyətini sınaqdan keçirəcək. ¹⁴ Kimin inşa etdiyi əməl tab gətirsə, mükafat alacaq. ¹⁵ Kimin əməli yanıb yox olsa, o zərər çəkəcək. Özü isə xilas olacaq, amma sanki od içindən keçəcək. ¹⁶ *Məgər bilmirsiniz ki, siz Allahın məbədisiniz və Allahın Ruhu sizdə yaşayır? ¹⁷ Kim Allahın məbədinə ziyan vursa, Allah da ona ziyan vuracaq. Çünki Allahın məbədi müqəddəsdir və bu məbəd sizsiniz.

* **2:16** Yeş. 40:13 * **3:2** İbr. 5:12-13 * **3:3** Qısqanclıq və münaqişə – bəzi əlyazmalarda qısqanclıq, münaqişə və fikir ayrılığı. * **3:4** 1Kor. 1:12 † **3:4** Adi insanlar – bəzi əlyazmalarda cismani. * **3:6** Həv. 18:4-11,24-28 ‡ **3:13** Qiyamət günü – hərfi tərcümədə gün. * **3:16** 1Kor. 6:19; 2Kor. 6:16

18 Qoy heç kim özünü aldatmasın. Sizlərdən biri bu dövrdə özünü müdrik sayırsa, müdrik olmaq üçün ağılsız olsun. 19 *Çünki bu dünyanın müdrikliyi Allah qarşısında ağılsızlıqdır. Necə ki yazılıb: «O, müdrikləri hiylə qurarkən yaxalayır». 20 *Yenə də yazılıb: «Rəbb müdriklərin düşüncələrini, bunların boş olduğunu bilər». 21 Eləcə qoy heç kim insanlarla öyünməsin, çünki hər şey sizindir. 22 İstər Paul, istər Apollo, istər Kefa olsun, dünya, həyat, ölüm, indiki və gələcək zaman – hər şey sizindir. 23 SİZSƏ Məsihsiniz, Məsih də Allahındır.

4

Həvarilərin xidməti

1 Beləcə insanlar bizi Məsihin xidmətçiləri və Allahın sirli niyyətini yerinə yetirən idarəçiləri saysın. 2 İdarəçilərdənsə tələb olunur ki, etibara layiq olsunlar. 3 Siz yaxud insan məhkəməsi mənim işlərimi təhlil edirsə, bu mənim üçün çox az əhəmiyyət kəsb edir; hətta mən öz işlərimi təhlil etmirəm. 4 Heç bir şeyə görə vicdan əzabı çəkməsəm də, beləcə özümə haqq qazandırmıram. Çünki mənim işlərimi təhlil edən Rəbdir. 5 Buna görə də münasib vaxtdan əvvəl, yəni Rəbb gəlməyəndək heç bir işi mühakimə etməyin. O gəlib qaranlıqda gizlənən şeylərə işıq salacaq və insan ürəklərinin niyyətlərini aşkara çıxaracaq. Onda hər kəs Allahdan ona düşən tərifini alacaq.

6 Ey qardaşlar, bizdən nümunə alaraq «yazılanlardan kənara çıxmayın» məsəlinin mənasını öyrənəsiniz deyə bunları özümə və Apolloya tətbiq etdim ki, heç kim başqasının qarşısında lovğalanıb o birisinə xor baxmasın. 7 Axı səni kim başqalarından fərqləndirir? Nəyin var ki onu əldə etməmişən? Əgər əldə etmişənsə, nə üçün əldə etməmiş kimi öyünürsən? 8 Siz daha doymusunuz! Siz artıq varlanmışsınız! Siz bizziz padşah olmusunuz! Kaş ki siz, doğrudan, padşah olaydınız ki, biz də sizinlə bərabər padşahlıq edəydik! 9 Çünki mənə elə gəlir ki, Allah biz həvariləri ölümə məhkum olunanlar kimi ən sonda nümayiş etdirdi. Biz də həm dünya, həm mələklər, həm də insanlar üçün bir tamaşa olduq. 10 Biz Məsih naminə ağılsızlıq, sİZSƏ Məsihdə ağıllısınız! Biz zəiflik, siz güclüsünüz! Siz şərəfli adamsınız, bİZSƏ hörmətsiz! 11 Bu vaxtadək biz ac-susuz və cındır içindəyik. Biz döyülürük, qalmağa yerimiz də yoxdur. 12 *Öz əllərimizlə işləyib zəhmət çəkirik. Bizə böhtan atanda xeyir-dua veririk, təqib olunanda dözüürük, 13 təhqir olunanda mülayim cavab veririk. Biz bu anadək dünyanın zibili, hamının tullantısı kimi olmuşuq.

* 3:19 Əyy. 5:13 * 3:20 Zəb. 94:11 * 4:12 Həv. 18:2-3

¹⁴ Bunları sizi utandırmaq üçün yox, sevimli övladlarım kimi sizə öyüd-nəsihət vermək üçün yazıram. ¹⁵ Çünki sizin Məsih yolunda minlərlə mürəbbiniz olsa belə, atalarınız azdır; mən Müjdə vasitəsilə Məsih İsada olan atanız oldum. ¹⁶ *Buna görə sizə yalvarıram, məndən nümunə götürün. ¹⁷ Bu səbəbə görə Rəbdə mənə sadıq və sevimli olan oğlum Timoteyi sizin yanınıza göndərdim. O sizə hər yerdə, hər bir imanlılar cəmiyyətində öyrətdiyim kimi Məsih İsada getdiyim yolları xatırladacaq. ¹⁸ Sizdən bəziləri elə bilir ki, mən yanınıza gəlməyəcəyəm və buna görə də lovğa-lovğa danışırlar. ¹⁹ Amma Rəbb istəsə, mən bu yaxında yanınıza gələcəyəm. O vaxt bu lovğaların sözlərini yox, gücünü yoxlayacağam. ²⁰ Çünki Allahın Padşahlığı sözdən deyil, gücdən ibarətdir. ²¹ Siz nə istəyirsiniz? Yanınıza dəyənəklə, yoxsa məhəbbət və həlimlik ruhu ilə gəlim?

5

İmanlılar arasındakı əxlaqsızlıq

¹ *Danışırlar ki, aranızda cinsi əxlaqsızlıq baş verir: sizdən bir nəfər ögey anası ilə yaşayır. Belə cinsi əxlaqsızlığa hətta bütperəstlər arasında da rast gəlmək mümkün deyil! ² Siz hələ lovğa-lovğa danışırsınız! Bunun əvəzinə yas tutmalı idiniz. Belə əməlin sahibi aranızdan qovulmalıdır. ³ Mənsə cismən uzaqda olub ruhən aranızdayam və bu adam barəsində sanki aranızda olduğum üçün artıq hökm çıxarmışam: ⁴ siz Rəbbimiz İsanın adı ilə toplaşanda, mən də ruhən və Rəbbimiz İsanın qüdrəti ilə aranızda olanda, ⁵ həmin adamı Şeytana təslim edin ki, cismani təbiəti yox olsun, ruhu isə Rəbbin günündə xilas olsun. ⁶ *Sizin öyünməyiniz yaxşı deyil. Məgər bilmirsiniz ki, azacıq maya bütün xəmiri acıdır? ⁷ *Əslində mayasız olduğunuz kimi köhnə mayadan təmizlənin ki, təzə xəmir olasınız. Çünki bizim Pasxa quzumuz olan Məsih qurban* verildi. ⁸ *Buna görə köhnə maya ilə, kin və pislik mayası ilə yox, amma səmimiyyətin və həqiqətin mayasız çörəyi ilə bayram edək.

⁹ Mən əvvəlki məktubumda sizə əxlaqsızlıq edənlərlə ünsiyyətdə olmamağı yazmışdım. ¹⁰ Amma mən demək istəmədim ki, bu dünyanın əxlaqsızları, tamahkarları, soyğunçu və yaxud bütperəstləri ilə ünsiyyətdə olmayın. Belə olsaydı, siz bu dünyanı tərk etməyə məcbur olardınız! ¹¹ Əslində mən sizə yazmışdım ki, siz özünü bacı-qardaş adlandırıb, lakin əxlaqsızlıq, tamahkarlıq, bütperəstlik, böhtançılıq, əyyaşlıq

* 4:16 1Kor. 11:1; Fil. 3:17 * 5:1 Lev. 18:8; 20:11; Qanun. 22:30; 27:20 * 5:6

Qal. 5:9 * 5:7 Çıx. 12:5 * 5:7 Qurban – bəzi əlyazmalarda bizdən ötrü qurban.

* 5:8 Çıx. 13:7; Qanun. 16:3

və yaxud soyğunçuluq edənlə ünsiyyətdə olmayın. Belələri ilə bir yerdə çörək belə, yeməyin. ¹² Çünki cəmiyyətdən kənardakıları mühakimə etməyə mənim nə ixtiyarım var? Məgər sizin mühakimə etməli olduqlarınız cəmiyyətdəkilər deyilmi? ¹³ *Cəmiyyətdən kənardakıları Allah mühakimə edəcək. Siz isə öz aranızdan pis adamı atın.

6

Məhkəmələr barəsində

¹ Sizlərdən birinin başqası ilə iddiası varsa, müqəddəslərin qarşısında yox, haqsızların qarşısında mühakimə olunmağa cəsəreti çatarmı? ² Dünyanı müqəddəslərin mühakimə edəcəyini bilmirsinizmi? Madam ki dünyanı mühakimə edəcəksiniz, belə xırda işləri mühakimə etməyə ixtiyarınız çatdırmı? ³ Mələkləri bizim mühakimə edəcəyimizi bilmirsinizmi? Bəs gündəlik həyata aid işlər harada qaldı? ⁴ Əgər elədirsə, gündəlik həyatda məhkəməyə veriləcək işləriniz varsa, imanlılar cəmiyyətində saymadığınız adamlarımı hakim seçirsiniz? ⁵ Mən bunu sizi utandırmaq üçün deyirəm. Yəni öz bacı-qardaşlarınız arasında hakim olmaq üçün sizlərdən bir nəfər müdrik adam tapılmadı? ⁶ Amma qardaş qardaşla məhkəməyə gedir, üstəlik imansızlar qarşısında! ⁷ Əslində bir-birinizi məhkəməyə çəkməyiniz sizin üçün artıq tam məğlubiyətdir. Əvəzində haqsızlığa qatlaşmaq daha yaxşı deyilmi? Aldanıb, dözmək daha yaxşı deyilmi? ⁸ Amma siz özünüz haqsızlıq edib başqalarını aldadırsınız. Üstəlik bunu bacı-qardaşlarınıza edirsiniz.

⁹ Məgər bilmirsiniz ki, haqsızlıq edənlər Allahın Padşahlığını irs olaraq almayacaq? Aldanmayın, çünki əxlaqsızlar, bütpərəstlər, zinakarlar, fahişə kişilər, kişibaz kişilər, ¹⁰ oğrular, tamahkarlar, əyyaşlar, böhtançılar, soyğunçular Allahın Padşahlığını irs olaraq almayacaq. ¹¹ Sizlərdən bəzisi belə idi. Amma Rəbb İsa Məsihin adı ilə və Allahımızın Ruhunu ilə uyulub təmizləndiniz, təqdis olundunuz və saleh sayıldınız.

Siz Məsihin üzvlərisiniz

¹² *«Mənim üçün hər şeyə icazə var» deyirsiniz, lakin hər şey xeyir vermir. Mən də «hər şeyə icazə var» deyə bilərəm, amma özümü heç bir şeyə tabe etməyəcəyəm. ¹³ «Yemək qarın üçün, qarın da yemək üçündür» deyirsiniz, amma Allah həm qarını, həm də yeməyi yox edəcək. İnsan bədəni də əxlaqsızlıq üçün deyil, Rəbb üçündür. Rəbb də bədən üçündür. ¹⁴ Rəbbi dirildən Allah Öz qüdrəti ilə bizi də dirildəcək. ¹⁵ Bilmirsiniz ki, bədənləriniz Məsihin üzvləridir? İndi Məsihin üzvlərini götürüb bir fahişənin üzvləri edimmi? Əsla! ¹⁶ *Bilmirsiniz

* 5:13 Qanun. 13:5; 17:7

* 6:12 1Kor. 10:23

* 6:16 Yar. 2:24

ki, fahişə ilə birləşən onunla bir bədən olur? Çünki deyilmişdir: «İkisi bir bədən olacaq». ¹⁷ Rəblə birləşənsə Rəblə ruhən bir olur. ¹⁸ Cinsi əxlaqsızlıqdan uzaqlaşın. İnsanın etdiyi bütün digər günahlar bədənədən kənardadır, amma əxlaqsızlıq edən öz bədəninə qarşı günah edir. ¹⁹ *Məgər bilmirsiniz ki, bədəniniz Allahdan aldığınız, sizdə yaşayan Müqəddəs Ruhun məbədidir? Siz özünüzə məxsus deyilsiniz, ²⁰ çox baha qiymətə satın alınmışsınız. Beləliklə, bədəninizlə * Allaha izzət gətirin.

7

Nikah qaydaları

¹ İndi isə «kişi qadına toxunmasa yaxşıdır» yazdığınıza gəlincə, ² əxlaqsızlığın qabağını almaq üçün hər kişinin öz arvadı, hər qadının da öz əri olsun. ³ Ər arvadına aid, arvad da ərinə aid olan nikah borcunu yerinə yetirsin. ⁴ Arvadın bədənini özünün yox, ərinin ixtiyarındadır. Eləcə də kişinin bədənini özünün yox, arvadının ixtiyarındadır. ⁵ Müvəqqəti olaraq razılıqla, dua* üçün vaxt ayırmaqdan savayı bir-birinizi ər-arvadlıq təminatından məhrum etməyin. Bundan sonra yenə də bir yerdə olun ki, nəfsinizə hakim olmadığınıza görə Şeytan sizi sınağa çəkməsin. ⁶ Bunları əmr kimi yox, güzəşt kimi deyirəm. ⁷ Çünki bütün insanların mənim kimi olmasını istərdim. Amma hər bir insanın Allahdan aldığı öz ənamı var – birininki belədir, digərininki başqa cürdür.

⁸ Evli olmayanlara və dul qadınlara isə bunu deyirəm: mənim kimi qalsalar, onlar üçün yaxşı olar. ⁹ Əgər özlərini saxlaya bilmirlərsə, qoy ailə qursunlar. Çünki ehtirasdan yanmaqdan əvəzə ailə qurmaq daha yaxşıdır.

¹⁰ *Evli olanlara isə mən əmr edirəm, daha düzgün desəm, Rəbb əmr edir: qadın ərindən ayrılmasın. ¹¹ Ayrılırsa, ərsiz qalmalıdır yaxud əri ilə barışmalıdır. Ər də arvadını boşamasın.

¹² Başqalarına isə Rəbb yox, mən deyirəm ki, əgər bir qardaşın iman etməyən arvadı var və arvad onunla yaşamağa razıdırsa, əri onu boşamasın. ¹³ Bir arvadın iman etməyən əri varsa və əri onunla yaşamağa razıdırsa, qoy arvadı ondan boşanmasın. ¹⁴ Çünki iman etməmiş ər arvadı vasitəsilə təqdis olunur və iman etməmiş arvad imanlı əri vasitəsilə təqdis olunur. Əks halda uşaqlarınız natəmiz olardı, indi isə onlar müqəddəsdir. ¹⁵ İman etməyən ayrılırsa, qoy ayrılınsın. Qardaş ya da bacı belə hallarda məcburiyyət qarşısında deyil. Allah

* **6:19** 1Kor. 3:16; 2Kor. 6:16 * **6:20** Bədəninizlə – bəzi əlyazmalarda Allaha məxsus olan bədəniniz və ruhunuzla. * **7:5** Dua – bəzi əlyazmalarda oruc və

dua. * **7:10** Mat. 5:32; 19:9; Mark 10:11-12; Luka 16:18

sizi sülhdə yaşamağa çağırır. ¹⁶ Ey qadın, ərini xilas edib-etməyəcəyini haradan bilirsən? Yaxud sən, ey ər, arvadını xilas edib-etməyəcəyini haradan bilirsən?

Rəbbin çağırışına uyğunluq

¹⁷ Amma hər kəs Allahın ona təyin etdiyi kimi Rəbbin çağırışına uyğun həyat sürsün. Bunu bütün cəmiyyətlərə əmr edirəm. ¹⁸ Əgər bir nəfər sünnətli olaraq çağırış aldısı, sünnət olunmanı aradan qaldırmasın. Digəri isə sünnətsiz olaraq çağırış aldısı, qoy sünnət olunmasın. ¹⁹ Sünnətlik də, sünnətsizlik də əhəmiyyət kəsb etmir, əhəmiyyət kəsb edən isə Allahın əmrlərini yerinə yetirməkdir. ²⁰ Qoy hər kəs çağırış aldığı vaxt nə vəziyyətdə idisə, elə də qalsın. ²¹ Çağırış alanda qul idinsə, fikir eləmə. Amma əgər azad olmağa imkan varsa, bu fürsəti əldən vermə. ²² Çünki Rəbdə çağırış alan vaxt qul artıq Rəbbin azad insanıdır. Eləcə də çağırış alan vaxt azad insan Məsihin quludur. ²³ Siz çox baha qiymətə satın alınmışınız, insanlara qul olmayın! ²⁴ Ey qardaşlar, hər kəs çağırış alanda nə vəziyyətdə idisə, eləcə Allahla birlikdə qalsın.

Subay olmağın faydası

²⁵ İndi isə qızlara gəlincə, bu barədə Rəbdən əmr almamışam. Amma etibara layiq olmaq üçün Rəbbin mərhəmətinə nail olmuş bir insan kimi öz fikirlərimi deyirəm. ²⁶ Məncə, indi yaranmış çətin vəziyyətə görə insanın olduğu kimi qalması yaxşıdır. ²⁷ Arvadınla nikahla bağlısansa, ondan azad olmağını arzu etmə. Arvadın yoxdursa, özünə arvad axtarma. ²⁸ Amma evlənməyin günah deyil. Qızın da ərə getməsi günah deyil. Amma belə adamlar bu həyatda əziyyət çəkəcəklər. Mən sizi bundan qorumaq istəyirəm. ²⁹ Qardaşlar, bunu demək istəyirəm: vaxta az qalıb. Bundan sonra arvadı olanlar olmayanlar kimi, ³⁰ yas tutanlar tutmayanlar kimi, sevinənlər sevinməyənlər kimi, mal alanlar malı olmayanlar kimi, ³¹ bu dünyanın işlərindən faydalananlar bu işlərdən uzaq olanlar kimi olsunlar. Çünki bu dünyanın indiki vəziyyəti keçib-gedir.

³² Sizin qayğısız olmanızı istəyirəm. Subay kişi Rəbbi necə razı salmaq barəsində düşünüb Rəbbin işlərinin qayğısına qalır. ³³ Evli isə arvadını razı salmaqdan ötrü dünyəvi işlərin qayğısına qalır ³⁴ və diqqəti yayır. Ərsiz qadın yaxud qız da Rəbbin işlərinin qayğısına qalır ki, həm bədəndə, həm də ruhən müqəddəs olsun. Ərli qadın isə ərini razı salmaqdan ötrü dünyəvi işlərin qayğısına qalır. ³⁵ Bunu azadlığınızı məhdudlaşdırmaq üçün yox, yalnız sizin xeyrinizə deyirəm ki, ədəblə davranıb fikirlərinizi dağıtmadan özünüzü Rəbbə həsr edəsiniz.

³⁶ Əgər bir nəfər nişanlandığı qızla düzgün davranmadığını düşünürsə, yaşı çatıb və evlənmək lazım gəlirsə, qoy o adam istədiyini etsin. O, günah etmir. Qoy onlar evlənsin. ³⁷ Amma kim ürəyində qəti niyyət tutub, könüllü surətdə, öz nəfsinə hakim olaraq nişanlandığı qızla evlənməmək qərarına gəlirsə, o adam da yaxşı edir. ³⁸ Buna görə də nişanlısı ilə evlənən yaxşı edir, evlənməyənsə daha yaxşı edir.

³⁹ Arvad əri sağ ikən ona[†] bağlı qalır. Əgər əri vəfat etsə, arvad azaddır və kimə istəsə, ərə gedə bilər. Lakin o kişi Rəbdə olmalıdır. ⁴⁰ Amma fikrimcə, dul qadın olduğu kimi qalsa, daha xoşbəxt olar. Zənnimcə, məndə də Allahın Ruhı var.

8

Bütlərə təqdim olunan qurban əti

¹ Bütlərə təqdim olunan qurbanlara gəlincə, bizə məlumdur ki, bu barədə «hamımızın biliyi var». Bilik insanın lovğalanmağına səbəb olur, məhəbbət isə onu ruhən inkişaf etdirir. ² Kim fikirləşir ki, bir şey bilir, o hələ lazım olduğu kimi heç nə bilmir. ³ Amma kim Allahı sevirsə, Allah onun haqqında hər şeyi bilir.

⁴ Beləliklə, bütlərə təqdim olunan qurban ətinin yeyilməsi barəsində bilirik ki, «büt dünyada heç nədir» və «bir olan Allahdan başqası yoxdur». ⁵ Yerdə və yaxud göydə «allahlar» adlandırılanlar varsa, hətta çoxlu «allahlar» və «sahiblər» varsa, ⁶ bizim üçünsə bir Allah – Ata var. Hər şey Ondən gəlir, biz də Onun üçün yaşayırıq. Həmçinin bizim bir Sahibimiz var, O da Rəbb İsa Məsihdür. Hər şey Onun vasitəsilə yaranır, biz də Onun vasitəsilə yaşayırıq.

⁷ Amma bunu hamı bilmir. Hələ bütperəst adətlərinə uymuş bəziləri yedikləri ətin bütlərə təqdim olunan qurban əti olduğunu düşünür və onlar zəif olduqlarından vicdanları ləkələnir. ⁸ Yemək bizi Allahın hüzuruna gətirmir. Biz yeməyəndə heç nə itirmirik, yeyəndə də heç nə əldə etmirik. ⁹ Amma diqqətli olun ki, sizin seçim ixtiyarınız zəif olanların büdrəməsinə səbəb olmasın. ¹⁰ Əgər vicdan məsuliyyəti zəif olan şəxs görsə ki, bilik sahibi olan sən büt evində süfrəyə oturmusan, bütlərə təqdim olunan qurbanın ətini yeməyə cürət etməzmi? ¹¹ Bunun nəticəsində bu zəif adam – uğrunda Məsihin öldüyü bu bacı ya qardaş sən biliyinin ucbatından həlak olacaq. ¹² Beləliklə, zəif olan bacı-qardaşlarınıza qarşı günah edib vicdanlarını yaralayanda siz Məsihə qarşı günah edirsiniz. ¹³ Odur ki, əgər yemək qardaşımı büdrədirsə, mən heç vaxt ət yeməyəcəyəm ki, qardaşım büdrəməsin.

[†] 7:39 Ona – bəzi əlyazmalarda qanuna görə ona.

9

Həvarinin haqqı və borcu

¹ Mən azad deyiləmmi? Həvari deyiləmmi? Rəbbimiz İsanı görməmişəmmi? Siz Rəbdə etdiyim əməlin səmərəsi deyilsinizmi? ² Əgər başqaları üçün həvari deyiləmsə, heç olmasa sizin üçün həvariyəm. Çünki Rəbdə siz mənim həvariliyimin möhürüsünüz.

³ Mən işlərimi təhlil edənlərə qarşı belə müdafiə olunuram: ⁴ Məgər bizim yeyib-içməyə ixtiyarımız yoxdur? ⁵ Məgər digər həvarilər, Rəbbin qardaşları və Kefa kimi yanımızda imanlı arvadımızı gəzdirməyə ixtiyarımız yoxdur? ⁶ İşləməyib dolanmaq üçün yalnız mənim və Barnabanın ixtiyarı yoxdur? ⁷ Kim öz hesabı ilə əsgərlik çəkər? Kim üzüm bağı salıb barından yeməz? Kim sürünü otarıb südündən içməz? ⁸ Məgər mən ancaq insanların düşündüyü kimi danışırım? Qanun eyni şeylər demirmi? ⁹ *Çünki Musanın Qanununda yazılıb: «Xırman çəkən öküzün ağzını bağlama». Allah öküzlərinmi qayğısına qalır, ¹⁰ yoxsa bu sözlər tamamilə bizə aid deyil? Əlbəttə, bu bizim üçün yazılmışdır, çünki cütçü ümidlə şümləməli, xırmançı da məhsula ortaqlıq olmaq ümidi ilə taxılı döyməlidir. ¹¹ *Əgər biz aranızda ruhani toxumlar əkdiksə, sizdən maddi bir məhsul yığsaq, çoxdurmu? ¹² Əgər başqalarının sizdən bunu istəməyə ixtiyarı varsa, bizim buna daha çox ixtiyarımız yoxdurmu?

Bizsə bu ixtiyardan istifadə etməmişik. Bunun əvəzinə Məsihin Müjdəsinin yayılmasına mane olmamaq üçün hər şeyə dözüürük. ¹³ *Məgər bilmirsiniz ki, məbəddə iş görənlər məbədə gətirilən təqdimlərdən qidalanırlar və qurbangahın xidmətçiləri qurbangahdan öz paylarını götürürlər? ¹⁴ *Beləcə də Rəbb Müjdəni elan edənlərə Müjdədən dolanmağı əmr etmişdir. ¹⁵ Amma mən bu hüquqların heç birindən istifadə etməmişəm. Bunları yazmıram ki, mənə də belə edəsiniz. Fəxr etməyim üçün bu əsası heç kim boşa çıxarmaz! Belə olmaqdan, ölməyim daha yaxşıdır. ¹⁶ Müjdəni yaymaqsa fəxr etməyim üçün əsas deyil. Çünki bu mənim mühüm borcumdur, əgər Müjdəni yaymıramsa, vay halıma! ¹⁷ Əgər bunu könüllü olaraq edirəmsə, mükafatım var. Yox, əgər bunu könüllü etməyərsə, mənə tapşırılan vəzifəmi yerinə yetirirəm. ¹⁸ Bəs onda mükafatım nədir? Mükafatım budur ki, Müjdəni* yayaraq müftə vəz edirəm və Müjdəni yaymaqdan gələn ixtiyarımdan tam istifadə etmirəm.

* 9:9 Qanun. 25:4; 1Tim. 5:18

* 9:11 Rom. 15:27

* 9:13 Qanun. 18:1

* 9:14 Mat. 10:10; Luka 10:7

* 9:18 Müjdəni – bəzi əlyazmalarda Məsih barəsində Müjdəni.

¹⁹ Mən azadam və heç kəsə məxsus deyiləm, amma mümkün qədər çox insan əldə etmək üçün özümü hamıya qul etdim. ²⁰ Yəhudiləri əldə etmək üçün Yəhudilərlə Yəhudi kimi davrandım. Mən Qanun altında olmasam da, Qanun altında olanları əldə etmək üçün Qanun altında olanlarla Qanun altında olan kimi davrandım. ²¹ Özüm Allahın qanunundan kənar deyil, Məsihin qanununa tabeyəmsə də, Qanundan kənar olanları əldə etmək üçün onlarla Qanundan kənar olan kimi davrandım. ²² Zəifləri əldə etmək üçün onlarla zəif kimi davrandım. Hər hansı bir yolla bəzilərini xilas etmək naminə hər kəs üçün hər şey oldum. ²³ Bunun hamısını Müjdə uğrunda, onun bərəkətinə şərik olum deyə edirəm.

²⁴ qaçışda yarışanların hamısının qaçdığını, amma təkə bir nəfərin mükafat aldığını bilmirsinizmi? Elə qaçın ki, mükafatı qazanasınız. ²⁵ Yarışda iştirak edən hər kəs hər cəhətdən öz nəfsinə hakimdir. Onlar bunu solub gedən dəfnə çələngi almaq üçün edər, biz isə solmaz tac almaq üçün çalışırıq. ²⁶ Beləliklə, mən də məqsədsiz qaçmıram. Havanı vuran adam kimi yumruq atmıram. ²⁷ Lakin bədənimi məcburən özümə qul edirəm ki, başqalarına vəz edəndən sonra mükafatımdan məhrum olmayım.

10

İsrail tarixindən ibrət dərsləri

¹ *Qardaşlar, bixəbər olmağınızı istəmirəm ki, atababalarımızın hamısı bulud altında qorundu, hamısı da dənizdən keçdi. ² Hamısı Musanın ardınca getmək üçün buludda və dənizdə vəftiz edildi. ³ *Hamısı eyni ruhani qida yedi ⁴ *və eyni ruhani içki içdi. Çünki onlar ardlarınca gələn ruhani Qayadan içirdi. O Qaya da Məsih idi. ⁵ *Amma Allah onların çoxundan razı qalmadı və cəsədləri çölə sərildi.

⁶ *Bu hadisələr bizim üçün ibrət olsun deyə baş verdi ki, biz onlar kimi pisləyə meyl göstərməyək. ⁷ *Onlardan bəzisi kimi bütperəst olmayın. Onlar barədə belə yazılıb: «Xalq oturub yeyib-içdi, sonra isə qalxıb oynadı». ⁸ *Onlardan bəzisi kimi cinsi əxlaqsızlıq etməyək. Bir gündə onlardan iyirmi üç min nəfər öldü. ⁹ *Məsihi* sınımayaq: onlardan bəziləri belə etdi və ilanlar onları öldürdü. ¹⁰ *Deyinməyin, çünki onlardan da bəziləri deyindi və məhvedici mələk onları öldürdü. ¹¹ Bu hadisələr ibrət dərsi olub onların başına gəldi və bu dövrün

* **10:1** Çix. 13:21-22; 14:22-29 * **10:3** Çix. 16:35 * **10:4** Çix. 17:6; Say. 20:11

* **10:5** Say. 14:29-30 * **10:6** Say. 11:4 * **10:7** Çix. 32:6 * **10:8** Say. 25:1-18

* **10:9** Say. 21:5-6 * **10:9** Məsihi – bəzi əlyazmalarda Rəbbi. * **10:10** Say. 16:41-49

sonuna çatan bizim üçün öyüd-nəsihət kimi yazılıb. ¹² Buna görə də kim ayaq üstə durduğunu düşünürsə, ehtiyatlı olsun ki, yıxılmasın. ¹³ Siz insanın qarşılaşdığı sınaqdan başqa bir sınaqla qarşılaşmadınız. Allah sadıqdır və O sizi gücünüzdən artıq sınağa çəkilməyə qoymaz. Sınaqla yanaşı bu vəziyyətdən çıxış yolu ilə də təmin edəcək ki, tab gətirə biləsiniz.

Bütpərəstlik və Rəbbin süfrəsi

¹⁴ Beləliklə, ey sevimlilərim, bütpərəstlikdən uzaqlaşın. ¹⁵ Mən ağıllı insanlara xitab edirəm. Dediklərimi siz özünüz araşdırın. ¹⁶ *Xeyir-dua verdiyimiz xeyir-dua kasası Məsihin qanına şəriklilik deyilmi? Böldüyümüz çörək Məsihin bədəninə şəriklilik deyilmi? ¹⁷ Çörək bir olduğu kimi biz də çox olduğumuz halda bir bədənlik. Çünki hamımız bir çörəyi bölüb yeyirik. ¹⁸ *Soy-kökünə görə İsrail xalqına nəzər salın: qurbanları yeyənlər qurbangaha şəriklilik deyilmi? ¹⁹ Belədirsə, mən nə demək istəyirəm? Bütlərə təqdim olunan qurban ətinin bir əhəmiyyəti varmı? Yaxud bütlərin əhəmiyyəti varmı? ²⁰ *Xeyr, amma deyirəm ki, bütpərəstlər qurbanlarını Allaha yox, cinlərə gətirirlər. Cinlərlə şəriklilik olmanızı istəmirəm. ²¹ Siz həm Rəbbin kasasından, həm də cinlərin kasasından içə bilməzsiniz; həm Rəbbin, həm də cinlərin süfrəsindən yeyə bilməzsiniz. ²² *Yoxsa Rəbbi qısqanclığa vadar edirik? Məgər biz Ondan güclüyük?

İmanlının azadlığı

²³ *«Hər şeyə icazə var» deyirsiniz, amma hər şey xeyir vermir. «Hər şeyə icazə var», lakin hər şey ruhən inkişaf etdirmir. ²⁴ Hər kəs öz xeyrini yox, başqalarının xeyrini güdsün. ²⁵ Ət bazarında nə satılırsa, vicdan məsələsini qaldırmadan yeyin. ²⁶ *Çünki «Rəbbindir yer üzü və orada mövcud olanlar». ²⁷ Əgər imanlı olmayanlardan biri sizi yeməyə dəvət edir və siz getmək istəyirsinizsə, qabağınıza nə qoysalar, vicdan məsələsini qaldırmadan yeyin. ²⁸ Amma biri sizə desə ki, «bu, qurban ətidir», onda həm sizə bunu deyənin xatirinə, həm də vicdan xatirinə yeməyin.† ²⁹ Mən sizin vicdanınızı yox, başqasının vicdanını nəzərdə tuturam. Axı nə üçün mənim azadlığım başqasının vicdanı ilə müəyyənləşdirilsin? ³⁰ Əgər şükür edərək yeməkdə iştirak edirsinizsə, şükür etdiyim yeməyə görə nə üçün mənə şər atırlar? ³¹ Beləliklə, nə yeyirsinizsə, nə içirsinizsə, nə edirsinizsə, hər şeyi Allahın izzəti üçün

* **10:16** Mat. 26:26-28; Mark 14:22-24; Luka 22:19-20 * **10:18** Lev. 7:6 * **10:20**

Qanun. 32:17 * **10:22** Qanun. 32:21 * **10:23** 1Kor. 6:12 * **10:26** Zəb. 24:1

† **10:28** Yeməyin – bəzi əlyazmalarda yeməyin. Çünki «Rəbbindir yer üzü və orada mövcud olanlar».

edin. ³² Yəhudilərin, Yunanların yaxud Allahın cəmiyyətinin büdrəməsinə səbəb olmayın, ³³ necə ki mən də hər şeydə hər kəsi razı salmağa çalışıram. Bunu öz xeyrim üçün yox, çoxlarının xeyri üçün edirəm ki, onlar da xilas olsunlar.

11

1 *Mən Məsihdən nümunə götürdüyüm kimi siz də məndən nümunə götürün.

Məsihçi nizam-intizamı

² Hər işdə məni xatırladığınız və sizə tapşırduğım təlimlərə sadıq qaldığınız üçün sizi tərifləyirəm. ³ Bunu da bilmənizi istəyirəm ki, hər kişinin başı Məsih, arvadın başı ər, Məsihin başı isə Allahdır. ⁴ Başına nə isə qoyub dua yaxud peyğəmbərlik edən hər kişi öz başını şərəfsiz edir. ⁵ Başıaçıq dua yaxud peyğəmbərlik edən hər qadın da öz başını şərəfsiz edir. Belə qadınla saçları qırılmış qadın arasında fərq yoxdur. ⁶ Əgər qadın başını örtmürsə, qoy saçlarını qısa kəssin. Amma əgər qadın üçün saçını qısa kəsməsi yaxud qırılması ayıbdırsa, qoy başını örtün. ⁷ *Beləliklə, kişiye Allahın surəti və izzəti olduğuna görə başını örtmək olmaz. Qadınsa kişinin izzətidir. ⁸ *Çünki kişi qadından yox, qadın kişidən yarandı. ⁹ Kişi qadın üçün yox, qadın kişi üçün yaradıldı. ¹⁰ Bu səbəbdən mələklərə görə qadının başı üzərində ixtiyarı olmalıdır. ¹¹ Hər halda Rəbdə nə qadın kişidən, nə də kişi qadından müstəqildir. ¹² Çünki qadın kişidən yarandığı kimi kişi də qadın vasitəsilə yaranır və hər şey Allahdan yaranır. ¹³ Özünüz qərara gəlin, Allaha başıaçıq dua etmək qadına yaraşarmı? ¹⁴ Məgər təbiətin özü sizə kişinin saçını uzun olmasının özü üçün hörmətsizlik, ¹⁵ qadının saçlarının uzun olması isə onun üçün şərəf olduğunu öyrətmir? Çünki qadına saç örtük kimi verilib. ¹⁶ Bu barədə kim mübahisə etmək istəyirsə, bilsin ki, bizim də, Allahın cəmiyyətlərinin də belə bir adəti yoxdur.

Rəbbin süfrəsinə aid təlimat

¹⁷ Sizin toplantılarınız xeyirdən çox zərər gətirdiyinə görə aşağıda yazılan əmrlərdən çıxış edərək sizi tərifləmirəm. ¹⁸ Çünki əvvəl eşitmişəm ki, cəmiyyətdə yığılanda aranızda dəstəbazlıq olur. Buna mən bir az da olsa, inanıram. ¹⁹ Çünki Allahın sınaqdan keçmiş adamları bəlli olsun deyə aranızda firqələrə bölünmə olmalıdır! ²⁰ Xüsusən bir yerə toplaşanda yediyiniz Rəbbin süfrəsi deyil. ²¹ Çünki biriniz o birisini gözləmədən süfrənizi açırınsınız və biri ac qalır, o birisi isə sərxoş olur. ²² Yeyib-içmək üçün evləriniz yoxdurmu? Bəlkə siz

Allahın cəmiyyətinə xor baxırsınız və yoxsulları utandırmaq istəyirsiniz? Sizə nə deyim? Sizi tərifləyimmə? Əsla! Bu işdə sizi tərifləməyəcəyəm.

²³ Çünki sizə çatdırdığım bu xəbəri Rəbbin Özündən qəbul etmişəm: Rəbb İsa Ona xəyanət edildiyi gecə əlinə çörək götürdü, ²⁴ şükür edib onu böldü və dedi: «Bu* Mənim sizin üçün verilən† bədənəmdir. Bunu Məni xatırlamaq üçün edin». ²⁵*Eləcə də axşam yeməyindən sonra kasanı götürüb dedi: «Bu kasa Mənim qanımla bağladığım Yeni Əhddir. Bunu hər dəfə içəndə Məni xatırlamaq üçün edin». ²⁶ Çünki hər dəfə bu çörəyi yeyəndə və bu kasadan içəndə siz Rəbbin gəlişinədək Onun ölümünü bəyan edirsiniz.

²⁷ Buna görə də kim layiq olmayan tərzdə Rəbbin bu çörəyini yeyib yaxud Onun kasasından içsə, Rəbbin bədəninə və qanına qarşı təqsirkardır. ²⁸ Bunun əvəzinə qoy insan özünü yoxlasın və sonra bu çörəkdən yeyib bu kasadan içsin. ²⁹ Çünki kim Rəbbin bədənini‡ dərk etməmiş yeyib-içsə, yeyib-içərək öz üzərinə mühakimə gətirir. ³⁰ Bu səbəbdən də bir çoxunuz zəif və xəstədir, bəziləri isə vəfat etmişdir. ³¹ Əgər biz özümüzü düzgün dərk etsəydik, mühakiməyə düşməzdik. ³² Rəbb bizi mühakimə edəndə dünya ilə birlikdə məhkum olunmayaq deyə bizi tərbiyə edir.

³³ Beləliklə, qardaşlarım, yeməyə toplaşanda bir-birinizi gözləyin. ³⁴ Ac olan varsa, qoy evində yesin ki, toplantınız mühakiməyə çevrilməsin. Qalan məsələləri isə özüm gələndə nizama salacağam.

12

Ruhani ənamlar

¹ Qardaşlar, indi isə ruhani ənamlara gəlincə, bixəbər olmağınızı istəmirəm. ² Bilirsiniz ki, siz bütpərəst olarkən necə tovlana-tovlana dilsiz-ağızsız bütlərə tərəf yönəldiniz. ³ Buna görə sizi xəbərdar edirəm ki, Allahın Ruhu vasitəsilə danışan heç kim «İsaya lənət olsun» deməz və heç kim Müqəddəs Ruh vasitəsi olmadan «İsa Rəbdir!» deyə bilməz.

⁴* Müxtəlif ənamlar var, amma Ruh eynidir. ⁵ Müxtəlif növlü xidmətlər var, amma Rəbb eynidir. ⁶ Müxtəlif fəaliyyətlər də var, amma hamısını hər adamda göstərən Allah eynidir. ⁷ Lakin Ruh hər kəsə xeyri üçün aşkar olunur. ⁸ Birinə Ruh vasitəsilə hikmət sözü, başqasına isə eyni Ruhla bilik sözü

* **11:24** Bu – bəzi əlyazmalarda Alın və yeyin, bu (Mat. 26:26). † **11:24** Verilən – bəzi əlyazmalarda əzilər. * **11:25** Çıx. 24:6-8; Yer. 31:31-34 ‡ **11:29** Rəbbin bədənini – hərfi tərcümədə bədəni, bəzi əlyazmalarda layiq olmayan tərzdə Rəbbin bədənini. * **12:4** Rom. 12:4-8

verilir. ⁹ Digərinə isə eyni Ruh imanı, o birisinə həmin Ruh şəfa ənamlarını verir. ¹⁰ Birinə möcüzə yaratmaq, başqasına peyğəmbərlik, digərinə ruhları ayırd etmək qabiliyyəti, bir başqasına müxtəlif dillərdə danışmaq, o birisinə bu dilləri izah etmək ənamı verilir. ¹¹ Bunların hamısı tək və eyni Ruhun fəaliyyətidir. Ruh bu ənamları hər kəsə Öz istədiyi tərzdə paylayır.

İsa Məsihin bədəni barəsində

¹² Bədən birdir və üzvləri çoxdur. Bədən üzvləri çox olduğu halda bir bədən təşkil edir. Məsih də belədir; ¹³ çünki istər Yəhudi, istər Yunan, istər qul yaxud azad, hamımız bir bədən olmaq üçün bir Ruhla vəftiz olunmuşuq və hamımız eyni Ruhdan içirilmişik. ¹⁴ Bədən tək üzvdən deyil, çox üzvdən ibarətdir. ¹⁵ Ayaq «mən əl olmadığımı görə bədənə aid deyiləm» desə, bu səbəbdən bədəndən kənar deyil. ¹⁶ Qulaq «mən göz olmadığımı görə bədənə aid deyiləm» desə, bu səbəbdən bədəndən kənar deyil. ¹⁷ Bütün bədən gözdən ibarət olsaydı, necə eşidərdik? Bütün bədən qulaq olsaydı, necə iy bilərdik? ¹⁸ Amma Allah istədiyi tərzdə bədən üzvlərinin hər birini bədəndə yerləşdirdi. ¹⁹ Əgər hamısı bir üzv olsaydı, bədən nə vəziyyətdə qalardı? ²⁰ Doğrudan da, üzv çox, bədən isə birdir. ²¹ Göz ələ «sən mənə lazım deyilsən» və yaxud baş da ayaqlara «siz mənə lazım deyilsiniz» deyə bilməz. ²² Əksinə, bədənin daha zəif görünən üzvləri daha çox lazımlıdır, ²³ dəyəri az saydığımız bədən üzvlərini daha çox dəyərləndiririk, görünməyən üzvlərimizə də xüsusi qayğı göstəririk. ²⁴ Görünən üzvlərimizin isə buna ehtiyacı yoxdur. Lakin Allah aşağı tutulan üzvü daha çox dəyərləndirərək bədəni elə düzəltdi ki, ²⁵ bədəndə ayrı-seçkilik olmasın, əksinə, bütün üzvlər bir-birinə eyni qayğı göstərsin. ²⁶ Buna görə əgər bir üzv əzab çəkirsə, başqaları da onunla birgə əzab çəkir. Üzvlərdən biri şərəfə çatırsa, başqaları da onunla birgə sevinir.

²⁷ Siz də Məsihin bədənisiniz, ayrı-ayrılıqda isə bu bədənin üzvlərisiniz. ²⁸ *Allah imanlılar cəmiyyətində birinci yerdə həvarilər, ikinci yerdə peyğəmbərlər, üçüncü yerdə də müəllimlər təyin etdi. Sonra bəzilərinə möcüzə yaratmağı, habelə şəfa ənamlarını, yardımçılığı, idarəçiliyi, müxtəlif dillərdə danışmağı verdi. ²⁹ Hamı həvaridirmi? Hamı peyğəmbərdirmi? Hamı müəllimdirmi? Hamı möcüzə yarada bilirmi? ³⁰ Hamının şəfa ənamları varmı? Hamı naməlum dillərdə danışırımı? Hamı belə dilləri izah edə bilirmi? ³¹ Amma daha böyük ənamları səylə istəyin. İndi isə sizə bundan da əla yol göstərəcəyəm.

* 12:28 Ef. 4:11

13

Məhəbbətin qüdrəti

¹ Əgər mən insan və mələk dilləri ilə danışırımsa, lakin məhəbbətim yoxdursa, cingildəyən mis və ya danqıldayan sincəm. ² *Əgər peyğəmbərlik ənamım varsa, bütün sirləri və hər cür biliyi dərk edirəmsə, dağları yerindən tərpədəcək dərəcədə tam imanım varsa, amma məhəbbətim yoxdursa, mən bir heçəm. ³ Əgər bütün var-dövlətimi paylayıb yoxsulları doyduraramsa və bədənimə oda* təslim edərəmsə, lakin məhəbbətim yoxdursa, bunun mənə heç bir xeyri yoxdur.

⁴ Məhəbbət səbirli, xeyirxahdır. Məhəbbət paxıllıq etməz, öyünməz, lovğalanmaz, ⁵ kobudluq etməz, öz xeyrini güdməz, hırslandırməz, ona edilən pisləkləri sayıb-hesablamaz. ⁶ Məhəbbət haqsızlığa sevinməz, həqiqətə isə şadlanır. ⁷ O hər şeyə qatlaşar, hər şeyə inanar, hər şeyə ümid bəsləyər, hər şeyə dözər.

⁸ Məhəbbət əsla tükənməz. Amma peyğəmbərliklər sona çatacaq, dillər ənamı da qurtaracaq, bilik də aradan qalxacaq. ⁹ Çünki biliyimiz məhdud, peyğəmbərliyimiz də məhduddur. ¹⁰ Kamillik gələndə məhdud olan aradan qalxacaq. ¹¹ Mən körpə olanda körpə kimi danışır, körpə kimi dərk edir, körpə kimi düşünürdüm. Boya-başa çatdıqda isə körpə fikirlərimi tərk etdim. ¹² İndi biz güzgüdəki kimi tutqun görürük, o zaman isə üzbəüz görəcəyik. İndi biliyim məhduddur, o zaman isə haqqımda hər şey bilindi ki kimi mən də hər şeyi biləcəyəm. ¹³ İndi isə üç şey qalır: iman, ümid, məhəbbət. Amma bunların arasında məhəbbət üstündür.

14

Naməlum dillər və peyğəmbərlik ənamları

¹ Məhəbbətin ardınca gedin və ruhani ənamları, xüsusilə, peyğəmbərlik ənamını səylə istəyin. ² Çünki naməlum dildə danışan, adamlarla yox, Allahla danışır. Onu heç kim başa düşmür. O, Ruh vasitəsilə sirlər söyləyir. ³ Peyğəmbərlik edənsə adamlarla onları ruhən inkişaf etdirmək, həvəsləndirmək və təsəlli vermək üçün danışar. ⁴ Naməlum dildə danışan özünü inkişaf etdirir, peyğəmbərlik edənsə cəmiyyəti inkişaf etdirir. ⁵ İstərdim ki, hamınız dillərdə danışasınız, daha yaxşı olar ki, peyğəmbərlik edəsiniz. Çünki cəmiyyətin inkişafı üçün peyğəmbərlik edən insan dillərdə danışan və izah etməyən insandan üstündür.

* **13:2** Mat. 17:20-21; 21:21; Mark 11:23
əlyazmalarda öyünmək üçün bədənimə ölümə.

* **13:3** Bədənimə oda – bəzi

⁶ İndi isə, qardaşlar, yanınıza gəlib dillərdə danışısam, amma nazil olan sözü, bilik, peyğəmbərlik yaxud təlim sözünü sizə deməsəm, sizə nə xeyrim dəyər? ⁷ Tütək ya da çəng kimi cansız alətlər fərqli səslər çıxarmazsa, eşidən nə çalındığını necə bilər? ⁸ Əgər şeypur aydın olmayan səs çıxararsa, döyüşə kim hazırlaşar? ⁹ Eyni tərzdə də əgər siz dilinizlə anlaşılan sözlər söyləməsəniz, dediyinizi necə başa düşərlər? Siz havaya danışmış olursunuz! ¹⁰ Şübhəsiz, dünyada bir çox cürbəcür danışmaqlar var və onlardan heç biri mənasız deyil. ¹¹ Amma söylənilən danışığın mənasını bilmirəmsə, mən danışan üçün yadelli oluram, danışan da mənə yadelli olur. ¹² Eləcə siz də ruhani ənamları səylə istədiyiniz üçün cəmiyyəti inkişaf etdirən ənamlarda üstün olmağa çalışın.

¹³ Bu səbəbdən də naməlum dildə danışan öz dediklərini izah edə bilməsi üçün dua etsin. ¹⁴ Çünki əgər mən naməlum dildə dua edirəmsə, ruhum dua edir, amma şüurum bəhrəsiz qalır. ¹⁵ Bəs mən nə edirəm? Ruhən də, şüurlu surətdə də dua edəcəyəm, ruhən də, şüurlu surətdə də ilahi oxuyacağam. ¹⁶ Təlim öyrənməmiş adamın vəziyyətini nəzərə al. Sən yalnız ruhən şükür duası edirsənsə, o sənənin şükranına necə «Amin!» desin? Axı sənənin nə dediyini başa düşür. ¹⁷ Əlbəttə, sən yaxşı şükür edirsən, amma bu adam inkişaf edə bilməz. ¹⁸ Mən dillərdə hamınızdən çox danışdığım üçün Allaha şükür edirəm. ¹⁹ İmanlılar cəmiyyətində isə naməlum dildə minlərlə söz deməkdənsə başqalarını öyrətmək üçün şüurlu surətdə beş kəlmə deməyi üstün tuturam.

²⁰ Qardaşlar, əqlən uşaq olmayın. Pislilyə münasibətdə körpə olun, amma əqlən yetkin olun. ²¹ *Qanunda yazılıb:

«Rəbb deyir:

“Bu xalqla yadellilərin ağız ilə, başqalarının dilləri ilə danışacağam.

Amma onlar hətta o vaxt məni eşitmək istəməyəcəklər”».

²² Beləliklə, naməlum dillər iman edənlər üçün deyil, imansızlar üçün bir əlamətdir. Peyğəmbərlik isə iman etməyənlər üçün deyil, imanlılar üçündür. ²³ Əgər bütün cəmiyyət bir yerdə toplaşsın, hamı naməlum dillərdə danışmağa başlarsa və təlim öyrənməmiş adamlar yaxud iman etməyənlər oraya girərlərsə, deməzlər ki, siz aqlınızı itirmisiniz? ²⁴ Amma hamı peyğəmbərlik edirsə və oraya iman etməyən yaxud təlim öyrənməmiş adam girirsə, o hamı tərəfindən inandırılacaq, hər sözlə özünü araşdıracaq. ²⁵ Ürəyindəki gizli fikirlər aşkara çıxacaq və o üzüstə yerə döşənib Allaha səcdə edəcək və «Allah, həqiqətən, aranızdadır!» deyib nida edəcək.

* 14:21 Yeş. 28:11-12

Düzgün ibadət

²⁶ Bəs onda nə deyək, ey qardaşlar? Toplaşanda hər birinizin bir ilahisi, bir dərsi, bir nazil olan sözü, bir naməlum dildə sözü, bir izahı var. Qoy bunlar hamısı bir-birinizin inkişafı üçün olsun. ²⁷ Əgər kimsə naməlum dildə danışsın, iki yaxud ən çox üç adam növbə ilə danışsın, bir nəfər də izah etsin. ²⁸ Əgər izah edən yoxdursa, naməlum dildə danışan cəmiyyətdə sussun, yalnız özü ilə və Allahla danışsın. ²⁹ İki ya üç peyğəmbər danışsın, başqaları isə onların dediklərini ayırd etsin. ³⁰ Əgər oturanlardan birinə nazil olan söz gələrsə, ilk danışan sussun. ³¹ Çünki hamınız bir-birinizin ardınca peyğəmbərlik edə bilərsiniz ki, hamınız təlim öyrənib ruhlanasınız. ³² Peyğəmbərlərin ruhları da peyğəmbərlərə tabe olur. ³³ Çünki Allah qarışıqlıq deyil, sülh qaynağıdır. Müqəddəslərin bütün cəmiyyətlərində belədir.

³⁴ Qadınlar cəmiyyət toplantılarında sussun, çünki onlara danışmağa icazə verilmir; onlar Qanunun da buyurduğu kimi tabe olsunlar. ³⁵ Öyrənmək istədikləri bir şey varsa, evdə ərlərindən soruşsunlar. Çünki qadına cəmiyyətdə danışmaq ayıbdır.

³⁶ Məgər Allahın kəlamı siz Korinflilərdən qaynaqlandı, yoxsa yalnız sizə çatdı? ³⁷ Kim özünü peyğəmbər və ya ruhani hesab etsə, qoy bilsin ki, sizə yazdıqlarım Rəbbin əmridir. ³⁸ Kim buna əhəmiyyət verməsə, ona da əhəmiyyət verilməyəcək. ³⁹ Beləliklə, qardaşlarım, peyğəmbərlik etməyi söylə istəyin və naməlum dillərdə danışmağa da mane olmayın. ⁴⁰ Amma qoy hər şey ədəblə və intizamla edilsin.

15*Məsihin dirilməsinin mühümlüyü*

¹ İndi, qardaşlar, sizə bəyan etdiyim və qəbul edib əsaslandığınız Müjdəni yadınıza salmaq istəyirəm. ² Əgər sizə bəyan etdiyim sözə bağlanmışınızsa, o Müjdə ilə də xilas olmaqdasınız, yoxsa əbəs yerə iman etmişiniz. ³ *Özümün də qəbul etdiyim bu ən əhəmiyyətli təlimi sizə çatdırdım: Müqəddəs Yazılara uyğun olaraq, Məsih günahlarımız üçün öldü, ⁴ dəfn olundu və Müqəddəs Yazılara uyğun olaraq, üçüncü gün dirildi. ⁵ *O əvvəl Kefaya, sonra On İki şagirdə göründü. ⁶ Bundan sonra beş yüzdən çox bacı-qardaşa eyni anda göründü. Bu bacı-qardaşlardan çoxu indi də yaşayır, bəziləri isə vəfat etmişdir. ⁷ *Məsih daha sonra Yaquba, sonra bütün həvarilərə göründü. ⁸ Hamıdan sonra isə vaxtından əvvəl

* 15:3 Zəb. 16:8-10; Yeş. 53:5-12; Mat. 12:40; Həv. 2:24-32 * 15:5 Mat. 28:16-17;

Mark 16:14; Luka 24:34,36; Yəh. 20:19 * 15:7 Həv. 9:3-6

doğulmuş bir uşağa bənzəyən mənə də göründü. ⁹* Çünki mən həvarilərin ən kiçiyiyəm və Allahın cəmiyyətini təqib etdiyim üçün həvari adlanmağa layiq deyiləm. ¹⁰ Amma indi hər nəyəmsə, Allahın lütfü ilə eləyəm. Onun mənə göstərdiyi lütf əbəs deyildi, çünki mən hamıdan çox zəhmət çəkdim. Əslində mən yox, Allahın mənimlə birgə fəaliyyətdə olan lütfü bu zəhməti çəkdi. ¹¹ Beləcə istər mən, istərsə də onlar bu cür vəz edirik; siz də belə iman etmisiniz.

Ölülərin dirilməsi

¹² Əgər Məsih haqqında vəz olunursa ki, O, ölülər arasından dirildi, sizlərdən bəzisi ölülərin dirilməsinin olmadığını necə söyləyə bilər? ¹³ Əgər ölülərin dirilməsi yoxdursa, Məsih də dirilməyib. ¹⁴ Əgər Məsih dirilməyibsə, onda həm bizim vəzimiz puç, həm də sizin imanınız puçdur. ¹⁵ Belə halda Allah barədə yalançı şahid olduğumuz da aşkara çıxacaq. Çünki biz Allah barədə şəhadət etdik ki, O, Məsihi dirilti. Amma ölülər dirilməzsə, Allah Məsihi də dirilmədi. ¹⁶ Çünki əgər ölülər dirilməzsə, Məsih də dirilməyib. ¹⁷ Əgər Məsih dirilməyibsə, imanınız da əbəsdir, siz hələ günahlarınızın içindəsiniz. ¹⁸ Onda Məsihdə vəfat edənlər əbədilik öldülər. ¹⁹ Əgər yalnız bu həyat üçün Məsihə ümid bağlamışıqsa, biz hamıdan yazıqıq.

²⁰ Əslində Məsih ölülər arasından, vəfat edənlərin ilki olaraq dirildi. ²¹ Ölüm bir insan vasitəsilə gəldiyinə görə ölülərin dirilməsi də bir İnsan vasitəsilə gəlir. ²² Adəmdə hamı öldüyü kimi Məsihdə də hamı həyata qovuşacaq. ²³ Hər biri öz növbəsi ilə – ilk növbədə Məsih, sonra Məsihin zühurunda Məsihə məxsus olanlar həyata qovuşar. ²⁴ Bundan sonra O hər başçını, hər hakimi və hər qüvvəni aradan götürüb Padşahlığı Ata Allaha təslim edəcəyi zaman hər şey tamamlanacaq. ²⁵* Çünki Allah Onun bütün düşmənlərini ayaqlarının altına salanadək O, padşahlıq etməlidir. ²⁶ Aradan götürüləcək son düşmən isə ölümdür. ²⁷* Çünki Allah «hər şeyi Onun ayağının altına qoydu». Amma Məsihə hər şey tabe oldu deyiləndə aydın olur ki, hər şeyi Ona tabe etdirən Allah buraya daxil deyil. ²⁸ Hər şey Oğula tabe olandan sonra Oğul Özü də Ona hər şeyi tabe etdirən Ataya tabe olacaq ki, Allah hər şeydə hər şey olsun.

²⁹ Yoxsa ölülər uğrunda vəftiz olunanlar nə edəcək? Əgər ölülər heç vaxt dirilməsə, insanlar ölülər uğrunda niyə vəftiz olunur? ³⁰ Biz də nə üçün hər an təhlükələrə uğrayırıq? ³¹ Ey qardaşlar, Rəbbimiz Məsih İsada sizinlə etdiyim fəxrin haqqı üçün mən hər gün ölümlə qarşılaşıram. ³²* Adi insanların bəslədiyi ümidlərlə Efesdə vəhşi heyvanlarla mübarizə

* 15:9 Həv. 8:3 * 15:25 Zəb. 110:1 * 15:27 Zəb. 8:6 * 15:32 Yeş. 22:13

aparmağımın mənə xeyri nə idi? Əgər ölümlər dirilməzsə, «qoy yeyib-içək, çünki sabah öləcəyik!»³³ Aldanmayın:

«Pis adamlarla ünsiyyət yaxşı əxlaqı pozur».*

³⁴ Ayılın, saleh olun, daha günaha batmayın. Axı bəziləriniz Allah barəsində heç nə bilmir. Utanasınız deyə bunu yazıram.

Dirilmədən sonrakı bədən

³⁵ Lakin bir nəfər belə deyə bilər: «Ölümlər necə diriləcək? Onlar nə cür bədənə gələcəklər?»³⁶ Ey ağılsız insan! Sənin əkdiyən toxum ölməsə, həyata qovuşmaz!³⁷ Əkərkən hasil olacaq bədəni deyil, yalnız toxumu – bəlkə buğdanın ya digər bitkinin toxumunu əkirsən.³⁸ Amma Allah o toxuma istədiyi quruluşu verir. O hər bir bitən toxuma özünə məxsus quruluş verir.³⁹ Hər canlı məxluqun əti eyni deyil. İnsan əti başqa, heyvan əti başqa, quş əti başqa, balıq əti başqadır.⁴⁰ Səma cisimləri var, dünya cisimləri də var. Amma səmavi olanların ehtişamı başqa, dünyəvi olanların da başqadır.⁴¹ Günəşin ehtişamı başqa, ayın ehtişamı başqa, ulduzların ehtişamı başqadır. Ulduz da digər ulduzdan ehtişamına görə fərqlənir.

⁴² Ölümlərin dirilməsi də belədir. Əkilən toxum çürüyər, ondan əmələ gələn bədən çürüməz;⁴³ əkilən toxum hörmətsiz, dirilən bədən izzətlidir; əkilən toxum zəif, dirilən bədən qüvvətlidir;⁴⁴ əkilən toxum təbii, dirilən bədən ruhanidir. Təbii bədən varsa, ruhani bədən də var.⁴⁵ *Necə ki yazılıb: ilk insan Adəm «canlı bir varlıq oldu». Sonuncu Adəm isə həyat verən ruh oldu.⁴⁶ Amma ilkin ruhani deyil, təbii bədəndir. Ruhani isə sonra gəlir.⁴⁷ İlk insan yerin torpağından, ikinci İnsan göydən yarandı.[†]⁴⁸ Torpaqdan yaranan adam necədirsə, torpaqdan yarananlar da elədir; səmavi Adam necədirsə, səmavilər də elədir.⁴⁹ Biz torpaqdan yarananın surətini necə gəzdiririksə, səmavi Olanın surətini də elə gəzdirəcəyik.

⁵⁰ Ey qardaşlar, bunu demək istəyirəm ki, ət və qan Allahın Padşahlığını irs olaraq ala bilməz, eləcə də çürüyən bədən çürüməzliyi irs olaraq almaz.⁵¹ *Baxın sizə bir sirr açmaq istəyirəm: hamımız vəfat etməyəcəyik,⁵² amma son şeypur çalınanda bir andaca, bir göz qırpımındaca hamımız dəyişiləcəyik. Çünki şeypur çalınacaq, ölümlər çürüməzliklə diriləcək, bizsə dəyişiləcəyik.⁵³ Çünki bu çürüyən bədən çürüməzliyə, bu ölümə düçar olan bədən ölməzliyə

* 15:33 Bu sitat yunan dramaturqu Menandrin «Tais» komediyasındandır.

* 15:45 Yar. 2:7 † 15:47 Torpağından, ikinci İnsan göydən yarandı – bəzi əlyazmalarda torpağından yarandı, ikinci İnsan göydən yaranan Rəbdir. * 15:51 1Sal. 4:15-17

bürünməlidir. ⁵⁴ *Çürüyən bədən çürüməzliyə və ölümə düşər olan bədən ölməzliyə büründükdə

«Ölüm yox edildi,
Onun üzərində qələbə çalındı!»
deyə yazılmış söz yerinə yetəcək.

⁵⁵ * «Ey ölüm, qələbən hanı?

Ey ölüm, neştərin hanı?» †

⁵⁶ Ölümün neştəri günahdır, günah isə gücünü Qanundan alır.

⁵⁷ Rəbbimiz İsa Məsih vasitəsilə bizə qələbə bəxş edən Allaha şükür olsun!

⁵⁸ Beləliklə, ey sevimli qardaşlarım, Rəbdə çəkdiyiniz zəhmətin boşa çıxmayacağını bilərək möhkəm durun, sarsılmayın, hər zaman Rəbbin işində səylə çalışın.

16

İanələr haqqında

¹ *İndi isə müqəddəslər* üçün ianələr yığmağa gəlincə, Qalatiya cəmiyyətlərinə necə buyurmuşamsa, siz də elə edin. ² Hər həftənin birinci günü † hamınız qazancınıza görə müəyyən miqdarda pul ayıraraq saxlayın ki, mən yanınıza gələndə ianə yığmağa ehtiyac qalmasın. ³ Oraya çatanda ianələrinizi Yerusəlimə çatdırmaq üçün seçdiyiniz adamları məktublarla göndərəcəyəm. ⁴ Əgər mənə də getmək məsləhət olsa, onlar mənimlə gedər.

Paulun səyahət niyyətləri

⁵ *Mən Makedoniyadan keçəndən sonra yanınıza gələcəyəm, çünki Makedoniyadan keçmək niyyətimdəyəm. ⁶ Bəlkə də yanınızda bir az qalacağam, hətta qışı da keçirəcəyəm ki, siz məni gedəcəyim yerlərə yola salasınız. ⁷ Çünki mən sizinlə ötəri görüşmək istəmirəm. Rəbbin izni ilə yanınızda bir müddət qalmağa ümid edirəm. ⁸ * *Efesdə isə Əllinci Gün bayramınadək † qalacağam. ⁹ Çünki mənə fəal iş üçün geniş qapı açılıb. Mənə qarşı çıxanlar da çoxdur.

¹⁰ *Timotey nə vaxt yanınıza gəlsə, aranızda olanda onun heç bir şeydən qorxmamasına diqqət yetirin, çünki o da mənim kimi Rəbbin işini görür. ¹¹ Bu səbəbə görə də qoy heç kim ona

* 15:54 Yeş. 25:8 * 15:55 Huşə 13:14 † 15:55 Ey ölüm, qələbən hanı? Ey ölüm, neştərin hanı? – bəzi əlyazmalarda Ey ölüm, neştərin hanı? Ey ölümlər diyarı, qələbən hanı? * 16:1 Rom. 15:25-26 * 16:1 Müqəddəslər – yəni Yerusəlimdə yaşayan, İsayə inanan yoxsullar Yəhudilər. † 16:2 Həftənin birinci günü – yəni bazar günü. * 16:5 Həv. 19:21 * 16:8 Lev. 23:15-21; Qanun. 16:9-11 * 16:8 Həv. 19:8-10 † 16:8 Əllinci Gün bayramı – yunan mətnində pentikosti sözü olub Pasxa bayramından sonra əllinci gün qeyd edilir. Bax Həv. 2:1. * 16:10 1Kor. 4:17

xor baxmasın. Fəqət onu əmin-arxayın yola salın ki, o yanıma gələ bilsin. Çünki mən qardaşlarla birgə onu gözləyirəm.

¹² Apollo qardaşa gəlincə, mən ondan çox xahiş etdim ki, qardaşlarla birgə yanınıza getsin, amma o indi heç bir vasitə ilə getmək istəmir. Ona münasib olan vaxt gedəcək.

Son xahişlər

¹³ Ayıq olun, imanda sabit durun, mərd və möhkəm olun.

¹⁴ Qoy etdiyiniz hər bir əməl məhəbbətlə olsun.

¹⁵ *Qardaşlar, sizdən bir xahişim var. Siz Stefananın ailəsini tanıyırsınız və bilirsiniz ki, onlar Axayyanın ilk imanlılarıdır. Onlar özlərini müqəddəslərin xidmətinə həsr etmişlər. ¹⁶ Siz də belə adamlara və onlarla birlikdə çalışın və zəhmət çəkən hər kəsə tabe olun. ¹⁷ Stefana, Fortunat və Axaikin gəlməsinə sevinirəm, çünki onlar gələndə sizin üçün darıxmağımı unuttum. ¹⁸ Onlar sizin kimi mənim də ruhumu təzələdilər. Belələrinin qədrini bilin.

Salam göndərmə

¹⁹ *Sizi Asiya vilayətinin cəmiyyətləri salamlayır.

Akila və Priskila öz evlərində toplaşan cəmiyyətlə birlikdə Rəbbin ismi ilə sizə çoxlu salam göndərirlər.

²⁰ Bütün bacı-qardaşlar sizə salam göndərir. Bir-birinizi müqəddəs öpüslə salamlayın.

²¹ Mən Paul bu salamı öz əlimlə yazıram. ²² Rəbbi sevməyə nə lənət olsun. Marana ta!§ ²³ Rəbbimiz İsanın lütfü sizə yar olsun! ²⁴ Mənim məhəbbətim Məsih İsada olan hamınızla olsun!

* 16:15 1Kor. 1:16

* 16:19 Həv. 18:2-3

§ 16:22 Marana ta – arami dilində

Rəbbimiz, gəl!

PAULUN KORİNFLİLƏRƏ İKİNCİ MƏKTUBU GİRİŞ

Paulun «Korinflilərə İkinci Məktubu» onun Korinf imanlılar cəmiyyəti ilə çətin münasibətlərdə olduğu vaxt yazılıb. Cəmiyyətin bəzi üzvləri Paula qarşı ciddi ittihamlar irəli sürürdü, amma o, səmimi qəlbdən barışmağa can atır, bu sərt münasibətlər tövbə və barışıqla nəticələnəndə isə sevincini bürüzə verirdi. Sonra o, cəmiyyətdən xahiş etdi ki, Yəhudeyadakı imanlılara maddi yardım göstərsinlər. Son fəsillərdə Paul öz həvari xidmətini müdafiə edir, çünki Korinfdə bir neçə adam özlərinin həqiqi həvari olduqlarını bildirərək Paulu saxta həvari olmaqda ittiham edirdilər.

Kitabın məzmunu:

1:1-11 Giriş

1:12–7:16 Paul və Korinfdəki cəmiyyət

8:1–9:15 Yəhudeya cəmiyyəti üçün ianələr

10:1–12:21 Paulun müdafiəsi

13:1-13 Tövsiyə və salamlar

¹ * Allahın iradəsi ilə Məsih İsanın həvarisi mən Paul və Timotey qardaşdan Allahın Korinfdə olan cəmiyyətinə və bütün Axayyadakı müqəddəslərə salam! ² Atamız Allahdan və Rəbb İsa Məsihdən sizə lütf və sülh olsun!

Təsəlli mənbəyi olan Allah

³ Rəbbimiz İsa Məsihin Allahına – Atasına alqış olsun! O, rəhmlı Ata və hər cür təsəlli verən Allahdır. ⁴ Çəkdiyimiz hər bir əziyyətdə O bizə təsəlli verir ki, biz də Allahdan aldığımız təsəlli ilə hər cür əziyyət çəkənlərə təsəlli verə bilək. ⁵ Çünki Məsihin əzablarını necə böyük həcmdə çəkirsə, Məsih vasitəsilə o cür böyük təsəlli də tapırıq. ⁶ Əziyyət çəkirsə, bu sizə təsəlli və xilas gətirir. Təsəlli tapırıqsa, bu da bizim kimi çəkdiyiniz əzablara dözəsiniz deyə sizə güc verən bir təsəlli almanız üçündür. ⁷ Sizinlə bağlı ümidimiz sarsılmaz. Çünki əzablarımıza şərikin olduğunuz kimi təsəllimizə də şərikin olduğunuzu bilirik.

⁸ * Ey qardaşlar, Asiya vilayətində çəkdiyimiz əziyyətlərdən bixəbər olmağınızı istəmirəm. Gücümüzdən daha artıq bir yük altında qaldıq. Hətta yaşamaqdan belə, ümidimizi kəsmişdik. ⁹ Daxilən hiss etdik ki, ölümə məhkum olmuşuq. Amma bu özümüzə deyil, ölümləri dirildən Allaha güvənməyimiz üçün

* 1:1 Həv. 18:1 * 1:8 1Kor. 15:32

başımıza gəldi. ¹⁰ Allah bizi belə bir böyük ölüm təhlükəsindən qurtardı və qurtarmaqda davam edəcək. Ümidimizi Ona bağlamışıq ¹¹ və siz də dualarınızla bizə kömək etdikcə bizi yenə qurtaracaq. Belə ki bir çox insanın etdiyi dua nəticəsində bizə verdiyi ənamdan ötrü qoy çoxları bizim üçün Allaha şükür etsin.

Paulun gecikən səyahəti

¹² Vicdanımız da şahiddir ki, dünyaya, xüsusən sizə görə bəşəri müdrikliklə deyil, Allahın lütfü ilə, Allahdan gələn səxavət* və səmimiyyətlə həyat sürmüşük. Biz buna görə fəxr edirik. ¹³⁻¹⁴ Biz elə bir şey yazmırıq ki, siz oxuyub başa düşə bilməyəsınız. Hələlik bizi bir az başa düşmüşünüz. Rəbbimiz İsa Məsihin günündə bizim fəxrimiz siz olduğunuz kimi sizin də fəxriniz biz olacağıq. Ümidvaram ki, bunu tamam başa düşəcəksiniz.

¹⁵* Buna əmin olub əvvəlcə yanınıza gəlmək niyyətində idim ki, ikiqat xeyir† tapasınız. ¹⁶ Həm Makedoniyaya gedəndə, həm də Makedoniyadan qayıdanda yanınıza gəlmək niyyətində oldum. Bundan sonra siz məni Yəhudəyaya yola salmalı idiniz. ¹⁷ Bu niyyətdə olanda görəsən qərarlı idimmi? Ya da niyyətlərim cismani təbiətimdən doğur ki, gah «bəli, bəli», gah da «xeyr, xeyr» deyim? ¹⁸ Allahın sədaqətinə and olsun ki, sizə çatdırdığımız xəbər gah «bəli», gah da «xeyr» deyil. ¹⁹* Sila və Timoteylə birlikdə sizə vəz etdiyimiz Allahın Oğlu İsa Məsih həm «bəli», həm də «xeyr» deyil. Onda yalnız «bəli» var. ²⁰ Çünki Allahın bütün vədləri İsa Məsihdə «bəli»dir. Buna görə Allahın izzəti üçün Məsih vasitəsilə «Amin» deyirik. ²¹ Bizi sizlərlə birlikdə Məsihə möhkəm bağlayan və bizi məsh edən Allahdır. ²² O bizi möhürlədi və Ruhunu qəlbimizdə girov qoydu.

²³ Allah şahidimdir, canıma and olsun ki, indiyədək sizə qıymadığım üçün Korinfə gəlmədim. ²⁴ İmanınıza ağılıq etmək istəmirik, sevinməyiniz üçün sizinlə birgə çalışırıq. Çünki imanda dönməz dayanmışınız.

2

¹ Mən sizi kədərləndirməmək üçün qərara aldım ki, yenə yanınıza gəlməyim. ² Çünki sizi kədərləndirsəm, kədərləndirdiyim sizlərdən başqa məni kim şadlandıracaq? ³ Bunu yazmışdım ki, gəldiyim zaman məni sevindirəsi insanlar kədərləndirməsin. Hamınıza inanıram ki, mənim

* 1:12 Səxavət – bəzi əlyazmalarda müqəddəslik. * 1:15 Həv. 19:21 † 1:15

Xeyir – bəzi əlyazmalarda sevinc. * 1:19 Həv. 18:5

sevincim hər birinizin sevincidir. ⁴ Kədərləndirmək üçün deyil, sizə bəslədiyim hədsiz məhəbbəti dərk edəsiniz deyə sizə böyük əziyyət, ürək ağrısı və göz yaşları içində yazdım.

Günahkarı bağışlamaq

⁵ Əgər kimsə kədər gətiribsə, şışirtmədən deyim ki, mənə deyil, haradasa hamınıza kədər gətirib. ⁶ Beləsinə ictimaiyyətin verdiyi bu cəza bəsdir. ⁷ Hədsiz kədərə qərq olmasın deyə yaxşı olar ki, o insanı indi bağışlayasınız və təsəlli verəsiniz. ⁸ Buna görə sizdən xahiş edirəm ki, yenidən ona məhəbbət göstərin. ⁹ Bunu da sizə yazdım ki, hər vəziyyətdə sizin itaətli olmağınızı yoxlayım. ¹⁰ Kimi bağışlasanız, mən də bağışlayaram. Əgər mən bir şeyi bağışlamışamsa, Məsihin hüsurunda sizin xeyriniz üçün bağışlamışam ki, ¹¹ Şeytan bizdən mənfəət qazanmasın. Çünki onun niyyətlərindən xəbərsiz deyilik.

Yeni Əhdin xidmətçiləri

¹² *Məsihin Müjdəsini yaymaq məqsədi ilə Troasa gələndə Rəbdən mənim üçün bir qapı açıldı. ¹³ Amma qardaşım Titi orada tapmayanda ürəyim narahat oldu. Ona görə oradakılarla xudahafizləşib Makedoniyaya gəldim.

¹⁴ Bizi həmşə Məsihin zəfər təntənəsində addımladan, Onu tanımaqdan yaranan ətri bizim vasitəmizlə hər tərəfə yayan Allaha şükür olsun! ¹⁵ Çünki biz həm xilas, həm də həlak olanlar arasında Allaha xoş olan Məsih ətriyik. ¹⁶ Həlak olanlar üçün ölümə aparan ölüm qoxusu, xilas olanlar üçün həyata aparan həyat ətriyik. Belə bir iş üçün kim yararlıdır? ¹⁷ Axı biz çoxları kimi Allah kəlamının alverçiləri deyilik; əksinə, Allah tərəfindən göndərilib Allahın hüsurunda, Məsihdə olaraq səmimi qəlbədən danışırıq.

3

¹ Özümüz barədə yenə zəmanət veririkmi? Yoxsa bəziləri kimi sizə yazılan və yaxud sizin yazdığınız zəmanət məktublarına ehtiyacımız var? ² Bütün insanların tanıdığı, oxuduğu, ürəklərimizə yazılmış məktubumuz sizsiniz. ³ *Xidmətimizin nəticəsi olan bir Məsih məktubu olduğunuz aydın görünür; bu məktub mürəkkəblə yox, var olan Allahın Ruhu ilə daş lövhələrə deyil, ət ürəklərə yazılıb. ⁴ Məsih sayəsində Allah hüsurunda belə etibarımız var. ⁵ Özümüzdən yaranan qabiliyyətimiz yoxdur və bunu iddia da edə bilmərik. Bizə qabiliyyət verən Allahdır. ⁶ *O bizi Yeni Əhdin xidmətçiləri olmaq üçün qabiliyyətli etdi. Bu Yeni Əhd yazılı Qanuna deyil,

* 2:12 Həv. 20:1

* 3:3 Çix. 24:12; Yer. 31:33; Yez. 11:19-20; 36:26

* 3:6 Yer.

Ruha əsaslanır. Çünki yazılı Qanun öldürür, Ruh isə həyat verir.

Yeni Əhdin ehtişamı

⁷ *Ölümlə nəticələnən xidmət, yəni daş lövhələr üzərində həkk olunan yazılı Qanun elə ehtişamla gəldi ki, Musanın üzündən parlayan ehtişam ötəri olduğu halda İsrail övladları onun üzünə baxa bilmirdilər. ⁸ Onda Ruha əsaslanan xidmət daha da ehtişamlı olmazmı? ⁹ Əgər insanı məhkum edən xidmətin ehtişamı varsa, salehlik qazandıran xidmətin ehtişamı nə qədər çoxdur. ¹⁰ Çünki əvvəllər ehtişamlı olanın indi hədsiz ehtişamı olanla müqayisədə ehtişamı yoxdur. ¹¹ Əgər ötəri olan ehtişamla gəldisə, daimi olanın ehtişamı daha da böyükdür.

¹² Belə bir ümidə sahib olduğumuz üçün böyük cəsarətlə danışa bilərik. ¹³ *İsrail övladları onun üzündəki ötəri ehtişamın keçib-getməsinə baxmasın deyə üzünə niqab çəkən Musa kimi deyilik. ¹⁴ İsrail övladları fikirlərində inadkar oldu. Bu günə qədər Köhnə Əhd oxunarkən onları eyni niqab qapayır, açılmır, çünki bu yalnız Məsih vasitəsilə götürülür. ¹⁵ Hətta bu günə qədər Musanın Yazıları nə vaxt oxunursa, onların ürəklərini bir niqab qapayır. ¹⁶ Amma kim Rəbbə tərəf dönürsə, o vaxt niqab aradan qaldırılır. ¹⁷ Rəbb Ruhdur, Rəbbin Ruhu haradadırsa, azadlıq da oradadır. ¹⁸ Biz hamımız niqabsız üzdə Rəbbin ehtişamını əks etdirərək Rəbbin surətinə dəyişilirik. Ruh olan Rəbdən yaranan bu ehtişam get-gedə bizdə görünməyə başlayır.

4

Müjdə yaymaqda sədaqət

¹ Beləliklə, bizə verilən mərhəmətlə bu xidmətə təyin olduğumuz üçün ümidimizi itirmirik. ² Xəcalət gətirən gizli yolları rədd etmişik. Hiylə işlətmirik, Allahın sözünü təhrif etmirik, amma həqiqəti açıq elan etməklə Allahın önündə, hər insanın vicdanı qarşısında özümüz barədə zəmanət veririk. ³ Əgər yaydığımız Müjdə qapalıdırsa, yalnız həlak olanlar üçün qapalıdır. ⁴ Onları bu dövrün allahı* korazehin etdi ki, Allahın surəti olan Məsihin ehtişamlı Müjdəsinin işığı imansızların üzərinə doğmasın. ⁵ Biz özümüzü yox, İsa Məsihi Rəbb olaraq vəz edirik. Özümüzü isə İsa naminə qullarınız olaraq təqdim edirik. ⁶ *Çünki «zülmətdən işıq parlayacaq» deyən Allah ürəyimizə nur saçdı ki, İsa Məsihin üzündən saçıan Öz ehtişamını tanımağımızdan doğan nuru bizə versin.

* **3:7** Çix. 34:29-30 * **3:13** Çix. 34:33 * **4:4** Bu dövrün allahı – yəni Şeytan.

* **4:6** Yar. 1:3

⁷ Üstün qüvvənin bizdən yaranmadığı, Allaha aid olduğu bilinsin deyə bu xəzinəni saxsı qablarda† saxlayırıq. ⁸ Hər tərəfdən əziyyət çəkirik, amma əzilmirik. Çəşqınlıq içindəyik, lakin çarəsiz deyilik. ⁹ Təqib olunuruq, amma tərək edilmirik. Yıxıldırıq, amma yox olmuruq. ¹⁰ İsanın ölümünü bədənımızdə həmişə daşıyıırıq ki, Onun həyatı bədənımızdə aydın görünsün. ¹¹ Çünki İsanın həyatı fani cismimizdə aydın görünsün deyə biz yaşaya-yaşaya İsa üçün həmişə ölümə təslim edilirik. ¹² Beləliklə, ölüm bizdə, həyat isə sizdə fəaliyyət göstərir.

¹³* «İman etdim, buna görə danışdım»

deyə yazıldığı üçün eyni iman ruhuna sahib olaraq biz də iman edirik və buna görə danışırıq. ¹⁴ Çünki bilirik ki, Rəbb İsanı dirildən Allah bizi də İsa ilə birlikdə dirildib sizinlə birgə Öz hüzuruna çıxaracaq. ¹⁵ Bütün bunlar sizə görədir. Belə ki Allahın lütfü çoxalıb daha çox insana ehsan olunsun və Onun izzəti üçün daha çox şükür edilsin.

Səməvi evimiz

¹⁶ Buna görə biz ümidimizi itirmirik. Zahirimiz get-gedə xarab olsa da, daxilimiz gündən-günə təzələnir. ¹⁷ Çünki müvəqqəti, yüngül əziyyətlərimiz bizə heç bir şeylə müqayisə edilməz dərəcədə böyük və əbədi izzət qazandırır. ¹⁸ Gözlərimizi görünən şeylərə deyil, görünməyən şeylərə dikirik. Çünki görünənlər gəldi-gedər, görünməyənlərsə əbədidir.

5

¹ Bilirik ki, sığındığımız bu dünyəvi çadır* dağılarsa, göylərdə Allahın bizə verdiyi binamız, əllə tikilməyən əbədi bir evimiz var. ² İndi isə səməvi məskənimiz üstümüzü örtün deyə həsrət çəkərək inləyirik. ³ Soyunuruqsa da,† lüt-üryan qalmarıq. ⁴ Bu dünyəvi çadırda ikən hamımız ağır yük altında inləyirik. Çünki soyunmamızı deyil, üstümüzün örtülməsini istəyirik ki, həyat fani şeyləri yeyib-udsun. ⁵ Bizi məhz bunun üçün hazırlaşdıran Allahdır. O, Ruhunu bizə girov verdi. ⁶ Buna görə həmişə arxayınlığımız var, həm də bilirik ki, bu bədəndə məskunlaşdıqca Rəbdən uzağıq. ⁷ Gözlə görünənə deyil, imana görə həyat sürürük. ⁸ Əlbəttə, arxayınlığımız var və bu bədəndən uzaqlaşb Rəbbimizin yanında məskunlaşmağı üstün tuturuq. ⁹ Buna görə bədəndə məskun və yaxud bədəndən uzaq olmağımıza baxmayaraq, məqsədımız Rəbbi razı salmaqdır. ¹⁰* Çünki hər

† 4:7 Saxsı qablarda – yəni fani bədənlerimizdə. * 4:13 Zəb. 116:10 * 5:1

Dünyəvi çadır – yəni cismimiz. † 5:3 Soyunuruqsa da – bəzi əlyazmalarda Bu məskən üstümüzü örtə. * 5:10 Rom. 14:10

birimiz bu bədəndə olanda etdiyimiz əməllər pis də olsa, yaxşı da olsa, onların əvəzini almaq üçün Məsihin hökm kürsüsü önünə çıxmalıyıq.

Barışdırma xidməti

¹¹ Demək, Rəbdən qorxmanın nə olduğunu anladığımız üçün insanları inandırmağa çalışırıq. Allaha bizim kim olduğumuz aşkardır və ümidvaram ki, sizin vicdanınıza da aşkardır. ¹² Sizə özümüz barədə yenə zəmanət vermək istəmirik, amma ürəkləri ilə deyil, zahiri görünüşləri ilə öyünənlərə cavab verə biləsiniz deyə bizimlə fəxr etməyiniz üçün sizə imkan yaradırıq. ¹³ Əgər aqlımızı itirmişiksə, bu, Allah üçündür, yox, əgər aqlımız başımızdadırsa, bu sizin üçündür. ¹⁴ Bizi məcbur edən Məsihin məhəbbətidir və bu qənaətə gəlmişik ki, bir Nəfər hamı üçün öldüyünə görə hamı öldü. ¹⁵ Bəli, O hər kəs uğrunda öldü ki, qoy yaşayanlar artıq özləri üçün deyil, onlar uğrunda Ölüb-Dirilən üçün yaşasınlar.

¹⁶ Bunun nəticəsində də biz artıq heç kimi bəşəri nöqtəy-nəzərdən tanımırıq. Nə vaxtsa Məsihi bəşəri nöqtəy-nəzərdən tanısaq da, indi Onu elə tanımırıq. ¹⁷ Deməli, kim Məsihdədirsə, yeni yaradılışdır, köhnə şeylər keçib-getdi, təzə şeylər gəldi. ¹⁸ Bunların hamısı Allahdandır. O, Məsih vasitəsilə bizi Özü ilə barışdırdı və bizə barışdırma xidmətini verdi. ¹⁹ Belə ki Allah insanların təqsirlərini onların əleyhinə qoymayaraq dünyanı Məsihdə Özü ilə barışdırmaqda idi. Barışdırma sözünü də bizə əmanət etdi. ²⁰ Beləliklə, biz Məsihin nümayəndələriyik, sanki Allah bizim vasitəmizlə rica edir. Məsihin adı ilə yalvarırıq ki, Allahla barışın. ²¹ Günahla əlaqəsi olmayan Məsihi Allah bizim uğrumuzda günah qurbanı verdi ki, biz Onda Allahın salehliyinə nail olaq.

6

¹ Buna görə Allahla birgə işləyən bizlər rica edirik ki, Onun lütfünü boş yerə qəbul etməyəsiz. ² *Çünki O deyir: «Münasib vaxtda səni eşitdim, Xilas günü sənə kömək etdim». Budur, indi münasib vaxt, budur, indi xilas günü.

Paul dara düşəndə

³ Xidmətimiz etibardan düşməsin deyə heç kimi büdrədən bir şey etmirik. ⁴ *Əksinə, Allahın xidmətçisi olaraq hər şeydə özümüz barədə zəmanət veririk; hədsiz dözümdə, əziyyətlərdə, ehtiyaclarda, sıxıntılarda, ⁵ döyüləndə, həbslərdə, qarışıqlıqlarda, zəhmətdə, yuxusuz qalanda, aclıqlarda, ⁶ pak yaşayanda, bilikdə, səbirdə, xeyirxahlıqda, Müqəddəs

* 6:2 Yeş. 49:8 * 6:4 Həv. 16:23

Ruhda, riyasız məhəbbətdə, ⁷ həqiqəti elan edəndə, Allahın qüvvəsində, həm sağ, həm də sol əllərimizdə salehlik silahları ilə, ⁸ gah ucalıb gah alçalaraq təhqir olunanda, tərifləyəndə özümüz özümüzdə zəmin dururuq. Bizi yalançı sayırlar, amma biz doğruçuyuq. ⁹ Sanki naməlumduq, amma tanınılıq. Elə bil ölümün ağzındaydıq, amma hələ yaşayırdıq. Elə bil cəza çəkirdik, amma öldürülmürük. ¹⁰ Sanki kədər içindəyik, əslində həmişə sevinirik. Yoxsul sayılırdıq, amma çoxlarımızı varlandırırıq. Elə bil heç nəyimiz yoxdur, amma hər şeyə sahibik.

¹¹ Ey Korinflilər, sizinlə açıq danışırıq, sizə ürəyimizi açmışıq.

¹² Bizimlə yaxın münasibətinizə mane olan biz deyilik, bu maneə sizin daxili hisslərinizdədir. ¹³ Buna cavab olaraq, sizə övladlarım kimi deyirəm: siz də ürəyinizi açın.

Allahın məbədi

¹⁴ İmansızlarla eyni boyunduruğa girməyin. Çünki salehliklə qanunsuzluğun nə şərikliyi var? İşıqla qaranlığın ortaq nəyi var? ¹⁵ Məsihlə Belialın* nə uyğunluğu var? Yaxud imanlı ilə imansızın ümumi nəyi var? ¹⁶* Allahın məbədi ilə bütələrin sazişi ola bilərmi? Çünki biz var olan Allahın məbədiyik. Belə ki Allah demişdi:

«Mən aralarında yaşayıb-dolanacağam,
Onların Allahı olacağam,
Onlar da Mənim xalqım olacaq».

¹⁷* Ona görə «aralarından çıxıb ayrılın»
Rəbb belə deyir,

«Murdar şeylərə toxunmayın»;
«Mən də sizi qəbul edəcəyəm».

¹⁸* «Mən sizə Ata olacağam,
Siz də Mənə oğullar və qızlar olacaqsınız»
Küllü-İxtiyar Rəbb belə deyir.

7

¹ Sevimlilər, bu vədlərə malik olduğumuza görə Allahdan qorxub kamil müqəddəsliyə çataraq bizi cisimdə və ruhda murdarlayan hər şeydən özümüzü təmizləyək.

Paulun sevinci

² Ürəyinizdə bizim üçün yer ayırın. Biz heç kimə haqsızlıq etməmişik, heç kimə zərər verməmişik, heç kimi istismar etməmişik. ³ Sözlərimlə sizi məhkum etmək istəmirəm, çünki əvvəlcədən dediyim kimi ürəyimizdə elə bir yeriniz var ki, ölsək də, yaşasaq da sizinlə bir olacağıq. ⁴ Sizə çox etibar

* **6:15** Belial – yəni Şeytan. * **6:16** Lev. 26:12; Yez. 37:27; 1Kor. 3:16; 6:19; Vəhy 21:3 * **6:17** Yeş. 52:11; Yez. 20:34,41 * **6:18** 2Şam. 7:14; 1Saln. 17:13; Yeş. 43:5-7; Yer. 31:9

edirəm, sizinlə çox fəxr edirəm. Nə cür əziyyət çəksək belə, təsəllim bol, sevincim hədsizdir.

⁵ *Makedoniyaya gələndə də cismən dinclik tapmadıq. Hər tərəfdən əziyyət çəkirdik. Bayırda çəkişmələr, daxildə qorxular var idi. ⁶ Lakin məzlumlara təsəlli verən Allah Titin gəlişi ilə bizə təsəlli verdi. ⁷ Ancaq Titin gəlişindən deyil, sizin ona verdiyiniz təsəllidən də təsəlli aldım. Çünki Tit dedi ki, siz məndən ötrü darıxır, dərd və qeyrət çəkirsiniz. Buna görə sevincim daha da artdı.

⁸ Məktubumla sizi kədərləndirdimsə də, buna görə peşman deyiləm. Əslində məktubumla sizi bir anlıq da olsa kədərləndirdiyim üçün peşman olmuşdum. ⁹ Amma indi kədərinizə görə yox, bu kədər hissənin sizin tövbə etməyinizə səbəb olduğu üçün sevinirəm. Allah istəyən tərzdə kədərləndirir, buna görə də bizdən heç bir şeydə ziyan görməyiniz. ¹⁰ Allah istəyən tərzdə olan kədər insanda tövbə yaradıb onu xilasa aparır və bunda peşmançılıq yoxdur. Dünyanın kədəri isə ölüm yaradır. ¹¹ Baxın Allah istəyən tərzdə çəkdiyiniz bu kədər sizdə nə qədər böyük cəhd, təmizə çıxmaq arzusu, qəzəb, qorxu, həsrət, qeyrət, ədalətpərvərlik yaratdı. Bu işdə hər cəhətdən saf olduğunuz barədə zəmanət verdiniz. ¹² Sizə o məktubu yazanda haqsızlıq edənə yaxud haqsızlığa məruz qalana görə yazmadım. Bizim üçün etdiyiniz cəhdə Allah önündə aydın görməyiniz üçün yazdım. ¹³ Bütün bunlardan təsəlli alırıq.

Buna əlavə olaraq Titin sevinci bizi daha da sevindirdi. Hamınız onun ruhunu təzələyiniz. ¹⁴ Mən onun qarşısında sizinlə fəxr etmişdim, siz də məni utandırmadınız. Sizə dediyimiz hər şey necə doğru idisə, Titin qarşısında sizinlə fəxr etməyimiz də doğru çıxdı. ¹⁵ Hamınızın itaətli olduğunuzu, onu necə qorxu və lərzə ilə qəbul etdiyinizi yada saldıqca sizə olan sevgisi daha da artır. ¹⁶ Sizə hər işdə etibar edə bildiyim üçün sevinirəm.

8

Səxavətli olmaq

¹ *Qardaşlar, sizə bildirmək istəyirik ki, Makedoniyadakı cəmiyyətlərə verilən Allahın lütfü nə etdi: ² onlar böyük əziyyətlərlə sınınananda coşğun sevincləri hədsiz yoxsul olduqları halda zəngin səxavət göstərmələri ilə aşıb-daşdı. ³ Mən şahidəm ki, onlar bunu bacardıqları qədər, hətta artıqlaması ilə, könüllü surətdə etdilər. ⁴ Bizə yalvara-yalvara müqəddəslərə yardım işinə şərikin olmaq lütfünə nail olmaq istədilər. ⁵ Bu, gözlədiyimizdən də artıq oldu, çünki onlar

* 7:5 2Kor. 2:12-13 * 8:1 Rom. 15:26

özlərini əvvəlcə Rəbbə, sonra Allahın iradəsi ilə bizə həsr etdilər. ⁶ Ona görə Titdən xahiş etdik ki, onun başladığı bu xeyriyyə işini sizin aranızda başa çatdırsın. ⁷ Sizə hər şeydə – imanda, sözdə, bilikdə, hər cür cəhdə, sizə göstərdiyimiz məhəbbətdə* zəngin olduğunuz kimi bu xeyriyyəçilikdə də zəngin olun.

⁸ Mən bunları əmr edərək demirəm, lakin başqalarının cəhdi ilə müqayisədə sizin məhəbbətinizin həqiqiliyini sınaqdan keçirərək deyirəm. ⁹ Rəbbimiz İsa Məsihin lütfündən xəbərdarsınız: siz Onun yoxsulluğu vasitəsilə varlı olasınız deyə Özü varlı olduğu halda sizin uğrunuzda yoxsullaşdı. ¹⁰ Bu barədə sizə məsləhət verirəm. Siz keçən il bu işi nəinki gördünüz, hətta təşəbbüskarı oldunuz. Öz xeyriniz üçün ¹¹ indi bu işi başa çatdırın. Buna həvəsiniz necə idisə, imkan daxilində bunu elə də başa çatdırın. ¹² Çünki insanın həvəsi varsa, verdiyi yardım imkanı çatmadığı qədər yox, imkanına görə məqbul sayılır. ¹³* Sizi əziyyətə salıb başqalarına rahatlıq vermək deyil, bərabərlik istəyirik. ¹⁴ İndi sizin əlavə vəsaitiniz qoy onların ehtiyaclarını ödəsin ki, lazım olanda onların vəsaiti də sizin ehtiyacınızı ödəsin. Beləcə qoy bərabərlik olsun. ¹⁵ Necə ki yazılıb: «Çox yığanın artığı, az yığanın əskiyi olmadı».

Tit Korinfə göndərilir

¹⁶ Titin ürəyində sizin üçün eyni cəhdi oyadan Allaha şükür olsun! ¹⁷ Çünki Tit bizim xahişimizi qəbul etməklə kifayətlənmədi, böyük cəhd göstərərək könüllü surətdə sizin yanınıza gəlir. ¹⁸ Müjdəni yaydığına görə bütün cəmiyyətlərdə təriflənən bir qardaşı da onunla birgə yanınıza göndəririk. ¹⁹ Həmçinin o, Rəbbi izzətləndirmək və yardım etməyə həvəslə olduğumuzu göstərmək üçün apardığımız bu xeyriyyə işində yol yoldaşımız olmaq məqsədi ilə cəmiyyətlər tərəfindən seçildi. ²⁰ Bu bol olan nəzir-niyazla əlaqədar xidmətimizdə heç kim bizdə səhv tutmasın deyə diqqət göstəririk. ²¹* Çünki məqsədimiz yalnız Rəbbin gözündə deyil, insanların da gözündə doğru sayılan işləri görməkdir. ²² Çox işdə dəfələrlə sınaqdan keçirib cəhdini gördüyümüz, indi sizə bəslədiyi böyük etibar sayəsində daha da cəhd göstərən başqa qardaşımızı da onlarla bərabər göndəririk. ²³ Titə gəlincə, o mənim şərikim, sizlərin arasında çalışan əməkdaşım, qardaşlarımızsa Məsihin izzəti üçün cəmiyyətlərin elçiləridir. ²⁴ Buna görə də cəmiyyətlərin qarşısında məhəbbətinizi və sizinlə fəxr etməyimizin səbəbini onlara sübut edin.

* **8:7** Sizə göstərdiyimiz məhəbbətdə – bəzi əlyazmalarda bizə göstərdiyiniz məhəbbətdə. * **8:13** Çıx. 16:18 * **8:21** Sül. 3:4

9

Yoxsul imanlılara yardım

¹ Müqəddəslərə göstəriləcək yardımla əlaqədar sizə yazmağıma ehtiyac yoxdur. ² Çünki yardım etməyə həvəsiniz olduğunu bilirəm. Axayyada olan sizlərin keçən ildən bəri hazırlıqlı olduğunuzu söyləyərək Makedoniyalılar qarşısında fəxr etməkdəyəm. Sizin səyiniz onların çoxunu hərəkətə gətirdi. ³ Sizinlə etdiyimiz fəxr bu işdə boşa çıxmasın deyə qardaşları yanınıza göndərirəm və dediyim kimi gərək hazır olasınız. ⁴ Belə ki bəzi Makedoniyalılar mənimlə gəlib sizin hazır olmadığınızı görərsə, sizə etibar etdiyimizə görə nə biz utanaq, nə də siz. ⁵ Ona görə də mən qardaşlardan xahiş etməyə ehtiyac duyuram ki, məndən əvvəl yanınıza gəlib vəd edilmiş bol bəxşişlərinizi qabaqcadan hazır etsinlər. Qoy bu bəxşişlər istismarçılıqla yox, könüllü surətdə hazır olsun.

⁶ Yadda saxlayın: az əkən az, bol-bol əkən bol-bol biçəcək. ⁷ Könülsüz yaxud məcburi yox, hər kəs ürəyinin niyyətinə görə pay versin. Çünki Allah sevinə-sevinə pay verən adamı sevir. ⁸ Allah sizə hər bir neməti bol-bol verə bilər. Belə ki hər bir şeyə həmişə, hərtərəfli, kifayət qədər sahib olmaqla hər yaxşı əməl üçün bol-bol imkanınız olsun. ⁹ *Necə ki yazılıb: «Səpələyər, fəqirlərə paylayar, Salehliyi əbədi qalar».

¹⁰ *Əkinçiyə toxum və yemək üçün çörək ehtiyatı verən Allah sizin də əkin ehtiyatınızı çoxaldacaq və salehliyinizin bəhrəsini artıracaq. ¹¹ Hər tərəfli səxavətli olmanız üçün hər baxımdan varlandırılacaqsınız. Səxavətiniz bizim vəsitəməzlə Allaha şükür etməyə səbəb olacaq. ¹² Çünki etdiyiniz bu xidmət yalnız müqəddəslərin ehtiyaclarını ödəməklə kifayətlənmir, həm də Allaha edilən çox şükürlərlə aşıb-daşır. ¹³ Bu xidmətlə sübut etdiyiniz kimi, iqrar etdiyiniz Məsihin Müjdəsinə itaət göstərdiyinizə, onlara və hamıya səxavətlə yardım göndərdiyinizə görə Allahı izzətləndirirlər. ¹⁴ Allahın sizə bəxş etdiyi hədsiz lütfə görə hər birinizin həsrətini çəkərək sizin üçün dua edirlər. ¹⁵ Allahın sözlə ifadə oluna bilməyən bəxşisinə görə Ona şükür olsun!

10

Paulun müdafiəsi

¹ Yanınızda ürkək, lakin sizdən uzaq ikən cürətli olan mən Paul Məsihdən gələn həlimlik və mülayimliklə sizdən xahiş edir, ² yalvarıram: yanınıza gələndə məni vadar etməyin ki, bizi cismani təbiətə görə həyat sürən insanlar zənn

* 9:9 Zəb. 112:9 * 9:10 Yeş. 55:10

edən bəzi adamlara göstərməyi vacib saydığım cürəti sizə də göstərim. ³ Çünki cismən həyat sürsək də, cismani təbiətə görə döyüş aparmırıq. ⁴ Ona görə ki döyüş silahlarımız cisimdən düzəldilən silahlar deyil, qalaları dağıdan ilahi qüvvəyə malik silahlardır. Nəzəriyyələri, ⁵ Allah barədə biliyə qarşı çıxan hər bir səddi yıxıb hər bir düşüncəni əsir edərək Məsihə itaət etdiririk. ⁶ Siz Məsihə tamamilə itaət edəndə hər cür itaətsizliyi cəzalandırmağa hazır olacağıq.

⁷ Göz qabağında olanlara baxın. Kim Məsihə aid olduğuna arxalanırsa, yadda saxlasın ki, onun qədər biz də Məsihə aidik. ⁸ Sizi yıxmaq üçün deyil, inkişaf etdirmək üçün Rəbbin bizə verdiyi səlahiyyətə görə bir az artıq öyünsəm də, utanmaram. ⁹ Elə görünmək istəmirəm ki, məktublarımla sizi qorxuduram. ¹⁰ Mənim barəmdə deyirlər ki, «onun məktubları ciddi və təsirlidir, özünü görəndə isə zəhmsiz, nitqi də heçdir». ¹¹ Kim bunu düşünürsə, qoy bilsin ki, uzaqda olanda məktublarımızla dediklərimizə yanınızda olanda da əməl edirik.

¹² Öz-özü barədə zəmanət verən bəzi adamlarla özümüzü bərabər saymağa və yaxud da müqayisə etməyə sözsüz ki cəsarət etmirik. Özlərini öz arşınları ilə ölçə-ölçə, həmçinin özlərini özləri ilə müqayisə edə-edə onlar dərrakələrini itirdilər. ¹³ Biz isə hədsiz öyünməyəcəyik. Öyünməyimiz Allahın bizə verdiyi, sizin də daxil olduğunuz iş dairəsinin həddini aşmayacaq. ¹⁴ Sizə yetişməyənlər kimi uzaqlara getmirik. Çünki Məsihin Müjdəsini sizə çatdıran bizik. ¹⁵ Başqalarının əməyi ilə öyünüb həddimizi aşmırıq. Ümidvarlıq ki, imanınız böyüdükcə aranızda işimizin əhatə dairəsi daha da genişlənəcək. ¹⁶ Beləcə başqasının işinin əhatə dairəsində olan nailiyyətlərlə öyünmədən Müjdəni sizin o tayınızdakı diyarlarda da yaya biləcəyik. ¹⁷ *«Öyünən Rəbdə öyünsün». ¹⁸ Çünki özü barədə zəmanət verən insan yox, barəsində Rəbbin zəmanət verdiyi insan sınaqdan keçmiş olur.

11

Saxta həvarilər

¹ Ümidvaram ki, mənim bir qədər ağılsızlığıma da dözəcəksiniz. Bəli, mənə bir qədər dözüün. ² Sizə görə ilahi bir qısqanclıq hiss edirəm. Çünki sizlər sanki bakirə qızsınız və sizi bir Oğlana, yəni Məsihə nişanlayıb təqdim etmişəm. ³ *Amma qorxuram ki, ilanın hiyləgərliyi ilə Həvvanı aldatması kimi düşüncələrinizin pozulub Məsihə olan səmimi və pak* həsr olunmasından azasınız. ⁴ Çünki əgər kimsə yanınıza gəlib bizim

* 10:17 Yer. 9:24 * 11:3 Yar. 3:1-13 * 11:3 Və pak – bəzi əlyazmalarda bu sözlər yoxdur.

vəz etdiyimiz İsadən başqa bir İsanı təbliğ edirsə, aldığınızdan fərqli bir ruh alırsınızsə və yaxud qəbul etdiyinizdən fərqli bir müjdəni qəbul edirsinizsə, siz buna necə də məmnuniyyətlə dözürsünüz. ⁵ Zənnincə bu «böyük həvarilər»dən mən heç də geri qalmıram. ⁶ Natiqlik məharətim olmasa da, bilikdə məharətsiz deyiləm. Bunu sizə hər vəziyyətdə hər tərəfli göstərdik.

⁷ Ucalmanız üçün özümü aşağı tutaraq Allah Müjdəsini müftə yaymaqla günah işlətdimmi? ⁸ Sizə xidmət etmək üçün başqa cəmiyyətlərdən təminat alaraq sanki onları soydum. ⁹ *Yanınızda olarkən ehtiyacım olduğu halda heç birinizə yük olmadım. Çünki Makedoniyadan gələn qardaşlar ehtiyacımı tamamilə ödədilər. Sizə yük olmaqdan özümü saxladım və gələcəkdə də özümü saxlayacağam. ¹⁰ Məndə olan Məsihin həqiqətinə and olsun! Axayya vilayətində heç kim məni susdura bilməz ki, buna öyünməyim. ¹¹ Niyə? Sizi sevmədiyimə görəmi? Allah bilir ki, sevirəm.

¹² Özlərini bizimlə bərabər sayaraq öyünənlər buna əsas axtarır. Mən etdiyimi edəcəyəm ki, onların əsasını kəsim. ¹³ Çünki bunlar saxta həvari, Məsih həvarisinin cildinə girən fırıldaqçılardır. ¹⁴ Buna heyrətlənmək lazım deyil, çünki Şeytan da işıq mələyi cildinə girir. ¹⁵ Şeytana xidmət edənlərin salehlik xidmətçilərinin cildinə girməsi qəribə deyil. Onların aqibəti əməllərinə görə olacaq.

Öyünmək lazımdırsa...

¹⁶ Yenə deyirəm, qoy heç kim məni ağılsız saymasın. Elədirsə, məni ağılsız kimi qəbul edin, qoy mən də bir az öyünüm. ¹⁷ Dediklərimi Rəbbin sözü kimi yox, öyünə-öyünə özünə güvənən ağılsız adam kimi deyirəm. ¹⁸ Madam ki bir çoxları cismani təbiətlərinə görə öyünürlər, mən də öyünəcəyəm. ¹⁹ Siz ağıllı olduğunuz üçün ağılsızlara necə də sevinclə dözürsünüz. ²⁰ Belə ki sizi kölə edənlərə, istismar edənlərə, sizdən faydalananlara, özünü üstün sayanlara, hətta sifətinizə şillə vuranlara dözürsünüz. ²¹ Utanaraq qəbul edirəm ki, buna gücümüz çatmır!

Kimin bir şeylə öyünməyə cəsarəti varsa, bir ağılsız kimi deyirəm ki, mənim də ona cəsarətim var. ²² Onlar İbranilərdirmi? Mən də İbraniyəm. Onlar İsraililərdirmi? Mən də İsrailiyəm. Onlar İbrahimin nəslindəndirmi? Mən də İbrahimin nəslindənəm. ²³ *Onlar Məsihin xidmətçiləridirmi? Dəli kimi deyirəm ki, Onun daha böyük xidmətçisi mənəm, çünki zəhmətim daha çox olub, həbsə düşməyim daha çoxdur,

döyülməyimin sayı-hesabı yoxdur, dəfələrlə ölümlə üz-üzə gəlmişəm. ²⁴ *Beş dəfə Yəhudilərdən otuz doqquz qırmanc yemişəm, ²⁵ *üç dəfə dəyənəklə döyülmüşəm, bir dəfə mənı daşqalaq etdilər, üç dəfə gəmi qəzasına düşdüm və bir gün gecəgündüz ucsuz-bucaqsız dənizdə qaldım. ²⁶ *Tez-tez səyahətdə olduğum müddətdə çaylarda təhlükəyə, quldurlar arasında təhlükəyə, soydaşlarım arasında təhlükəyə, başqa millətlər arasında təhlükəyə, şəhərdə təhlükəyə, çöldə təhlükəyə, dənizdə təhlükəyə, saxta qardaşlar arasında təhlükəyə məruz qaldım. ²⁷ Zəhmət və əmək çəkdim, dəfələrlə yuxusuz qaldım. Aclığın, susuzluğun dadını gördüm. Çox vaxt yemək, soyuqda paltar tapmadım. ²⁸ Bunlarla yanaşı bütün cəmiyyətlər üçün hər gün çəkdiyim qayğının yükü boynumdadır. ²⁹ Kimsə zəif olanda mən də zəif olmadımmı? Kimsə büdrəyəndə mən alışb-yanmadımmı?

³⁰ Öyünməliyəmsə, zəifliyimi göstərən şeylərlə öyünəcəyəm. ³¹ Rəbb İsanın əbədi alqışlanan Allah və Atasına and olsun ki, yalan demirəm. ³² *Dəməşqdə padşah Aretanın valisi mənı tutmaq üçün şəhəri nəzarət altına almışdı. ³³ Amma mən səbət içində şəhər divarlarının pəncərələrinin birindən yerə sallandım və onun əlindən qaçdım.

12

¹ Faydalı olmasa da, öyünməliyəm. İndi Rəbdən gələn görüntülərə və vəhylərə keçirəm. ² Məsihdə olaraq on dörd il bundan əvvəl – bədəndəmi, yoxsa bədəndən xaricmi, mən bilmirəm, Allah bilir – götürülüb göyün üçüncü qatına aparılan bir insanı* tanıyıram. ³ Bilirəm ki, bu adam – bədəndəmi, yoxsa bədəndən kənarmı, mən bilmirəm, Allah bilir – ⁴ cənnətə aparılıb orada dillə ifadə olunmayan, insanın danışması qadağan olunan sözlər eşitdi. ⁵ Belə birisi ilə öyünəcəyəm, amma özümlə əlaqədar olaraq zəifliyimdən başqa bir şeylə öyünməyəcəyəm. ⁶ Öyünmək istəsəm belə, ağılsız olmayaçağam. Çünki həqiqəti deyəcəyəm. Amma heç kim mənı görüb eşitdiyindən artıq bir şəxs saymasın deyə öyünməkdən çəkinirəm.

⁷ Aldığım vəhylərin üstünlüyü ilə qürurlanmayıam deyə cismim üçün bir tikan, yəni mənə əzab vermək üçün Şeytanın bir elçisi göndərildi ki, qürurlanmayıam. ⁸ Bunun məndən uzaq olması üçün üç dəfə Rəbbə yalvardım. ⁹ Amma O mənə dedi: «Lütfüm sənə kifayətdir, çünki zəiflik olanda qüvvə tam olur». Məsihin qüvvəsi məndə məskən salsın deyə

* 11:24 Qanun. 25:3 * 11:25 Həv. 14:19; 16:22 * 11:26 Həv. 9:23; 14:5

* 11:32 Həv. 9:23-25 * 12:2 Bir insanı – yəqin ki Paul özü barədə danışır.

zəifliklərimlə daha çox sevinə-sevinə öyünəcəyəm. ¹⁰ Ona görə də Məsih uğrunda zəifliklərə, təhqirlərə, ehtiyaclara, təqiblərə və sıxıntılara məmnuniyyətlə dözüürəm, çünki mən zəifləyəndə qüvvətlənirəm.

¹¹ Mən ağlısızlaşdım, çünki siz məni vadar etdiniz. Amma siz mənim barəmdə zəmanət verməli idiniz. Çünki özüm bir şey olmasam da, həmin «böyük həvarilər»dən heç də geri qalmıram. ¹² Həvariliyimin nişanələri aranızda əlamətlər, xariqələr və möcüzələr vasitəsilə, böyük dözümlülüklə göstərildi. ¹³ Mən sizə yük olmadım, bundan başqa sizin digər cəmiyyətlərdən nə əskiyiniz var? Bu haqsızlığımı bağışlayın!

Paulun qayğısı

¹⁴ Budur, üçüncü dəfə yanınıza gəlməyə hazırım. Sizə yük olmayacağam, çünki sizdən heç nə istəmirəm, yalnız sizi istəyirəm. Axı övladların ata-ana üçün deyil, ata-ananın övladları üçün ehtiyat görməsi doğru sayılır. ¹⁵ Mən də sizin həyatınız uğrunda sevinə-sevinə malımdan və canımdan keçəcəyəm. Sizi daha da çox sevsəm, daha az seviləcəyəmmi? ¹⁶ Qoy belə olsun. Düşünürsünüz ki, mən sizə ağır yük olmadım, amma çoxbilmiş olduğuma görə sizi fənd işlədərək aldatdım. ¹⁷ Yanınıza göndərdiyim adamlardan hansı biri ilə sizi istismar etdim? ¹⁸ Titi yanınıza gəlmək həvəsinə saldım və o biri qardaşı da onunla göndərdim. Tit mənə görə sizi istismar etmədi, elə deyilmi? Eyni ruhda həyat sürmədikmi? Eyni izlə getmədikmi?

¹⁹ Bu vaxta qədər[†] qarşınızda özümüzdü müdafiə etdiyimizi düşünürsünüzmü? Allahın qarşısında, Məsihdə olaraq danışırıq. Sevimlilər, etdiyimiz hər şey sizin inkişafınız üçündür. ²⁰ Qorxuram ki, gəlişimdə sizi istədiyim vəziyyətdə tapmayım, siz də istədiyinizi məndə tapmayasınız və aranızda münafişə, qısqançlıq, hiddət, özünü göstərmə, böhtan, qeybət, lovğalıq, qarışıqlıq tapam. ²¹ Bu da məni qorxudur ki, yanınıza gələndə Allahım məni sizin qarşınızda aşağı tutacaq: əvvəllər günah işlədərək batdıqları murdarlıq, əxlaqsızlıq və pozğunluqdan tövbə etməyən bir çox adamlar üçün yas tutaçağam.

13

Tövsiyə və salamlar

¹ *Bu, yanınıza üçüncü gəlişim olacaq. «Hər iddia iki yaxud üç şahidin sözü ilə təsdiq edilsin». ² İkinci dəfə yanınızda olanda keçmişdə günah işlədənlərə xəbər verdim kimi indi uzaqda

[†] 12:19 Bu vaxta qədər – bəzi əlyazmalarda Yenə. * 13:1 Qanun. 17:6; 19:15

olanda da onların və başqalarının hamısına xəbərdarlıq edirəm ki, yenə yanınıza gələndə onların heç birini cəzasız qoymayacağam. ³ Məsihin mənim vasitəmlə danışdığına dair istədiyiniz sübut budur. Məsih aranızda zəifliklə deyil, qüdrətlə fəaliyyət göstərir. ⁴ Çünki O, zəiflik içində çarmıxa çəkildiyi halda Allahın qüdrəti ilə yaşayır. Biz də Onda zəifik, amma sizin xeyriniz üçün Onunla bərabər Allahın qüdrəti ilə yaşayacağıq.

⁵ Özünüzü yoxlayın və iman yolunda olub-olmadığınızı bilmək üçün sınaqdan keçirin. İsa Məsihin daxilinizdə olduğunu başa düşmürsünüzmü? Yoxsa sınaqdan keçmirsiniz?

⁶ Ümidvaram, bizim sınaqdan keçdiyimizi başa düşəcəksiniz.

⁷ Allaha dua edirik ki, pis iş görməyəsiz; bu bizim sınaqdan keçməyimizi göstərmək üçün deyil, sınaqdan keçməyənlər kimi olsaq da, sizin yaxşılıq etməyiniz üçündür. ⁸ Çünki həqiqətə qarşı heç nə edə bilmərik, nə etsək, həqiqət uğrunda edirik.

⁹ Biz zəif, sizə güclü olanda sevinirik. Bərpa olmanız üçün dua edirik. ¹⁰ Bunları sizə uzaqdan yazıram ki, yanınızda olanda Rəbbin yıxmaq üçün deyil, inkişaf etdirmək üçün mənə verdiyi səlahiyyəti sərt şəkildə istifadə etməyə məcbur olmayım.

¹¹ Nəhayət, ey qardaşlar, sevinin. Bərpa olunun, təsəlli tapın, həmfikir olun, sülh içində ömür sürün. Məhəbbət və sülh qaynağı olan Allah sizinlə olacaq. ¹² Bir-birinizi müqəddəs öpüşlə salamlayın. Bütün müqəddəslər sizə salam göndərir.*

¹³ Rəbb İsa Məsihin lütfü, Allahın məhəbbəti və Müqəddəs Ruhun şərikliyi hamınıza yar olsun!

* **13:12** Bütün müqəddəslər sizə salam göndərir – bəzi tərcümələrdə bu sözlər 13-cü ayə sayılır, burada sayılan 13-cü ayə isə 14-cü ayə sayılır.

PAULUN QALATIYALILARA MƏKTUBU GİRİŞ

Paulun bu məktubu Asiyadakı Roma vilayətlərindən biri olan Qalatiya imanlılarına ünvanlanıb. Məktubun əsas mövzusu Yəhudi olmayan millətlərin İsa Məsihi öz Rəbbi və Xilaskarı olaraq qəbul etdikdə Tövrətin qanunlarına əməl edib-etməmək məsələsidir. Paul qanuna əməl etmənin vacib olmadığını sübut edirdi. O yazır ki, Məsihlə birgə həyat yalnız imana əsaslanmalıdır. Lakin Qalatiyadakı cəmiyyətlərin bir neçəsi Paula qarşı çıxmış və Allahla düzgün münasibətlər qurmaq üçün Tövrətin qanunlarına əməl etməyi tələb etmişdi.

Paulun Qalatiyalılara məktub yazmağının məqsədi bu yanlış təlimlə aldanmış adamları həqiqi iman yoluna və əsl məsihçi dəyərlərinə qaytarmaq idi. Paul həm də İsa Məsihin həqiqi həvari kimi öz hüquqlarını müdafiə edirdi. O yazır ki, Allah onu Yəhudi olmayan xalqlar üçün həvari olmağa çağırmışdı. Sonra Paul Allahla insanlar arasındakı düzgün münasibətlərin yalnız iman vasitəsilə qurulmasını vurğulayır. Sonuncu fəsillərdə Paul göstərir ki, məsihçi davranışı Məsihə iman etməkdən qaynaqlanan məhəbbətə əsaslanmalıdır.

Kitabın məzmunu:

1:1-10 Giriş

1:11–2:21 Paulun həvari kimi səlahiyyəti

3:1–4:31 Allahın lütf müjdəsi

5:1–6:10 Məsihdə azadlıq və məsuliyyət

6:11-18 Son öyüdlər və salamlar

¹ Nə insanlardan, nə də insan vasitəsilə, yalnız İsa Məsih və Onu ölümlər arasından dirildən Ata Allah vasitəsilə həvari təyin olunan mən Pauldan ² və mənimlə olan bütün qardaşlardan Qalatiyada* olan imanlı cəmiyyətlərə salam! ³ Atamız Allahdan və Rəbb İsa Məsihdən sizə lütf və sülh olsun! ⁴ Atamız Allahın iradəsinə görə Məsih günahlarımız üçün Özünü fəda etdi ki, bizi indiki şəər dövründən qurtarsın. ⁵ Allaha əbədi izzət olsun! Amin.

Tək Müjdə

⁶ Heyrətlənirəm ki, Məsihin lütfü ilə sizi çağıran Allahu belə tezliklə tərk edib başqa bir müjdəyə tərəf dönürsünüz. ⁷ Əslində başqa müjdə yoxdur. Amma sizi lərzəyə salıb Məsihin

* 1:2 Qalatiya – indiki Türkiyə ərazisində olmuş bir vilayət.

Müjdəsini təhrif etmək istəyənlər vardır. ⁸ Amma istər biz, istərsə göydən gələn bir mələk belə, bizim sizə yaydığımız Müjdəyə zidd bir şeyi müjdə kimi yaysa, ona lənət olsun! ⁹ Əvvəlcə dediyimizi indi bir daha deyirəm: kim sizə qəbul etdiyiniz Müjdəyə zidd bir şey yayırsa, ona lənət olsun! ¹⁰ İndi mən insanları, yoxsa Allahı məmnun etməyi axtarıram? Yoxsa insanları mı razı salmağa çalışıram? Əgər mən hələ də insanları razı salmaq istəsəydim, Məsihin qulu olmazdım.

Paul Məsihin həvarisi olur

¹¹ Qardaşlar, sizə bəyan edirəm ki, mənim yaydığım Müjdənin mənbəyi insan deyil. ¹² Çünki mən onu insandan almadım və insan tərəfindən də öyrədilmədim. Bunu mənə İsa Məsih vəhy vasitəsilə açdı.

¹³ *Yəhudi dininə bağlı olduğum günlərdə mənim necə həyat sürdüyümü eşitdiniz. Mən Allahın cəmiyyətini hədsiz təqib edir, onu dağıdırdım. ¹⁴ Yəhudi dinində soydaşlarım arasında yaşıdlarımın bir çoxundan daha irəlində idim. Atababalarımın adət-ənənələrinin qeyrətini həddindən artıq çəkirdim. ¹⁵ *Amma hələ anamın bətnindən məni seçib lütfü ilə çağıran Allah ¹⁶ Öz Oğlu ilə bağlı Müjdəni başqa millətlər arasında yayım deyə Onu mənə zahir etməyə razı olanda dərhal insanlarla məsləhətləşmədim. ¹⁷ Yerusəlimə, məndən qabaq həvari olanların yanına da getmədim, amma Ərəbistana getdim, sonra yenə Dəməşqə qayıtdım.

¹⁸ *Üç il keçəndən sonra isə Kefa† ilə tanış olmaq üçün Yerusəlimə getdim və on beş gün onun yanında qaldım. ¹⁹ O biri həvarilərin heç birini görmədim. Yalnız Rəbbin qardaşı Yaqubu gördüm. ²⁰ Allahın önündə sizə yazdıqlarımın yalan olmadığını deyirəm. ²¹ Sonra Suriya və Kilikiya diyarlarına getdim. ²² Yəhudəyanın Məsihdə olan cəmiyyətləri isə məni şəxsən tanıyırdılar. ²³ Yalnız bu sözü eşidirdilər: «Bir zaman bizi təqib edən şəxs vaxtilə yox etməyə çalışdığı iman müjdələyir». ²⁴ Beləliklə, mənə görə Allahı izzətləndirirdilər.

2

Digər həvarilər Paulu qəbul edir

¹ On dörd il keçəndən sonra isə Barnaba ilə birlikdə Titi də özümlə götürüb yenə Yerusəlimə getdim. ² Vəhy vasitəsilə getdim. Başqa millətlər arasında vəz etdiyim Müjdəni onlara, etibarlı olanlara şəxsən təqdim etdim ki, boş yerə cəhd etməyim yaxud da cəhd etmiş olmayım. ³ Yanımda olan Tit

* 1:13 Həv. 8:3; 22:2-5; 26:9-11 * 1:15 Həv. 9:3-6; 22:6-10; 26:13-18 * 1:18

Həv. 9:26-30 † 1:18 Kefa – yəni Peter. Bax: Yəhya 1:42.

də Yunan olduğu halda sünnət olunmağa məcbur edilmədi. ⁴ Bu iş aramıza gizlicə soxulan yalançı qardaşlar üzündən oldu. Onlar Məsih İsadə malik olduğumuz azadlığı əl altından öyrənib bizi kölə etmək üçün gizlicə aramıza girdilər. ⁵ Onlara bir anlıq da olsa, baş əyib təslim olmadıq ki, Müjdənin həqiqəti sizinlə qalsın.

⁶ *Etibarlı sayılan şəxslərə gəlincə, kim olursa olsun mənə vacib deyil, Allah insanlara tərəfkeşlik etməz. Lakin bu etibarlı sayılan şəxslər mənim dediklərimə heç nə artırmadılar. ⁷ Əksinə, sünnətlilərə* Müjdə yaymaq işi Peterə tapşırıldığı kimi sünnətsizlər† arasında Müjdə yaymaq işinin mənə tapşırıldığını gördülər. ⁸ Çünki sünnətlilərə həvari olması üçün Peterdə fəal olan Allah başqa millətlər üçün məndə də fəal oldu. ⁹ Cəmiyyətin sütunları sayılan Yaqub, Kefa və Yəhya mənə bağışlanan lütfü tanıdıqda mənə və Barnabaya sağ əllərini uzatdılar ki, şəriqliyimiz olsun. Ona görə ki biz başqa millətlərin, onlarsa sünnətlilərin yanına getsin. ¹⁰ Yalnız yoxsulları yad etməyimizi istədilər, mən də məhz bunu icra etməyə səy göstərdim.

Paul Antakyada Peteri məzəmmətləyir

¹¹ Kefa Antakyaya gəldikdə isə şəxsən ona qarşı çıxdım, ona görə ki tənqidə layiq idi. ¹² Çünki Yaqubun yanından bəzi adamlar gəlməmişdən əvvəl Peter başqa millətlərdən olanlarla yemək yeyirdi. Həmin adamlar gəldikdə isə sünnət tərəfdarlarından qorxaraq başqa millətlərin yanından çəkilib ayrı durdu. ¹³ Onunla birlikdə o biri Yəhudilər də ikiüzlülük etdilər. Hətta Barnaba belə, onların ikiüzlülüyünə qapıldı. ¹⁴ Amma mən Müjdənin həqiqətinə görə düzgün riayət etmədiklərini görəndə hamının qarşısında Kefaya dedim: «Əgər sən Yəhudi olduğun halda Yəhudi kimi deyil, başqa millətlərdən biri kimi yaşayırsansa, necə başqa millətləri Yəhudi kimi yaşamağa məcbur edirsən?»

¹⁵ Biz anadangəlmə Yəhudilərlik, başqa millətdən olan «günahkarlar» deyilik. ¹⁶ *Lakin biz bilirik ki, insan Qanuna əməl etməklə deyil, yalnız İsa Məsihə iman etməklə saleh sayılır. Biz də Məsih İsayə iman etdik ki, Qanuna əməl etməklə deyil, Məsihə olan imanla saleh sayılaq. Çünki Qanuna əməl etməklə heç bir insan saleh sayılmaz. ¹⁷ Əgər biz Məsihdə saleh sayılmaq istərkən özümüz günahkar çıxsaq, belə çıxır ki, Məsih günah xidmətçisidir? Əsla! ¹⁸ Əgər mən əvvəlcə yıxdığımı yenidən tikirəmsə, özümü Qanunu pozan olaraq göstərirəm.

* 2:6 Qanun. 10:17 * 2:7 Sünnətlilər – yəni Yəhudilər. † 2:7 Sünnətsizlər – yəni başqa millətlər. * 2:16 Zəb. 143:2; Rom. 3:20,22

¹⁹ Çünki mən Qanun vasitəsilə Qanuna münasibətdə öldüm[†] ki, Allah üçün yaşayım. ²⁰ Məsihlə birlikdə çarmıxa çəkildim. Artıq mən yaşamıram, Məsih məndə yaşayır. İndi cismən yaşadığım həyata gəlincə məni sevib uğrumda Özünü fəda edən Allahın Oğluna olan imanla yaşayıram. ²¹ Allahın lütfünü rədd etmirəm. Çünki əgər salehlik Qanun vasitəsilə qazanıla bilsəydi, deməli Məsih boş yerə öldü.

3

Qanun və iman

¹ Ey ağılsız Qalatiyalılar! Sizi kim tilsimlədi?* İsa Məsihin çarmıxa çəkilməsi gözləriniz önündə açıqca təsvir olundu! ² Sizdən yalnız bunu öyrənmək istəyirəm: Ruhu Qanuna əməl etməklə, yoxsa eşitdiyinizə iman etməklə aldınız? ³ Siz bu qədərmi ağılsızsınız? Ruhla başlayandan sonra indi cismani səyləmi bitirirsiniz? ⁴ Boş yerəmi o qədər əzab çəkdiyiniz? Həqiqətən, bunlar boş yerə idi? ⁵ Bəs sizi Ruhla təmin edən və aranızda möcüzələr yaradan Allah bunları Qanuna əməl etməyinizlə, yoxsa eşitdiyinizə iman etməyinizlə icra edir?

⁶ *Məsələn, «İbrahim Allaha iman etdi və bu ona salehlik sayıldı». ⁷ *İndi isə bunu bilin ki, İbrahimin övladları imana əsaslananlar olur. ⁸ *Müqəddəs Yazı Allahın başqa millətləri imanları ilə saleh sayacağını qabaqcadan görüb İbrahimə «bütün millətlər sənə vasitənlə xeyir-dua alacaq» deyərək Müjdəni qabaqcadan bildirdi. ⁹ Beləliklə, imana əsaslananlar iman etmiş olan İbrahimplə birlikdə xeyir-dua alırlar.

¹⁰ *Qanuna əməl etməyə əsaslananların hamısı lənət altındadır. Çünki yazılıb: «Qoy Qanun kitabında yazılan hər şeyə riayət etməyən, onu təsdiq etməyən hər kəsə lənət olsun!» ¹¹ *Aydınır ki, Allah qarşısında heç kim Qanun vasitəsilə saleh sayılmır, çünki «saleh adam imanla yaşayacaq». ¹² *Qanun isə imana əsaslanmamışdır. Əksinə, «bu şeyləri yerinə yetirən adam bunların sayəsində yaşayacaq». ¹³ *Məsih bizim uğrumuzda lənətlənərək bizi Qanunun lənətindən satın aldı. Çünki yazılıb: «ağacdən asılan hər kəsə lənət olsun!» ¹⁴ Belə ki İbrahimin aldığı xeyir-dua Məsih İsada bütün başqa millətlərin üzərinə gəlsin və biz vəd edilmiş Ruhu iman vasitəsilə alağ.

Qanun və Allahın vədi

[†] **2:19** Qanuna münasibətdə öldüm – yəni Qanunun mənim üzərimdəki hakimiyyətindən qurtuldum. * **3:1** Tilsimlədi – bəzi əlyazmalarda tilsimlədi ki, həqiqətə itaət etməyəsiz? (Qal. 5:7). * **3:6** Yar. 15:6; Rom. 4:3; Yaq. 2:23 * **3:7** Rom. 4:16 * **3:8** Yar. 12:3 * **3:10** Qanun. 27:26 * **3:11** Hab. 2:4 * **3:12** Lev. 18:5 * **3:13** Qanun. 21:22-23

¹⁵ Qardaşlar, insan düşüncəsi əsasında deyirəm: hətta insanın belə təsdiq etdiyi əhdi heç kəs ləğv edə bilməz yaxud da ona heç bir şey əlavə edə bilməz. ¹⁶*Vədlər yalnız İbrahimə və onun nəslinə verildi. Allah çox adam barədə danışmış kimi «və nəslindən olanlara» yox, tək bir adam barədə danışaraq «və sənin nəslindən olana» deyir; bu «nəslindən olan» Məsihdır. ¹⁷*Bunu demək istəyirəm: Allahın təsdiq etdiyi† Əhdi bundan dörd yüz otuz il sonra gələn Qanun qüvvədən sala bilməz ki, vədi ləğv etsin. ¹⁸*Çünki əgər irs Qanuna əsaslanırsa, artıq vədə əsaslanmır. Amma Allah İbrahimə irsi vəd vasitəsilə lütfə görə verdi.

¹⁹ Bəs Qanun nə üçündür? Qanun Əhdi pozanları təqsirləndirmək üçün əlavə olundu. Vədi alan və İbrahimin nəslindən olan Şəxs gələnə qədər qüvvədə qalmalı idi. Mələklər vasitəsilə, bir vasitəçi əli ilə tərtib edildi. ²⁰ Vasitəçi tək bir nəfərə aid deyildir, Allah isə birdir.

Qanunun məqsədi

²¹ Deməli, Qanun Allahın vədlərinə ziddirmi? Əsla! Çünki əgər həyat verməyə qadir olan bir Qanun verilsəydi, salehlik, həqiqətən, Qanunla gələrdi. ²² Lakin Müqəddəs Yazı bütün kainatı günahın əsiri elan etdi ki, İsa Məsihə olan imanla vəd olunan şeylər iman edənlərə verilsin.

²³ Amma bu iman gəlməzdən qabaq biz Qanun altında saxlanmışdıq, gələcək iman zühur edənə qədər əsir tutulmuşduq. ²⁴ Yəni Qanun bizə Məsihə qədər yol göstərən mürəbbimiz oldu ki, imanla saleh sayılaq. ²⁵ Amma iman gəldiyinə görə biz artıq mürəbbinin əli altında deyilik.

²⁶ Siz hamınız Məsih İsayə olan iman vasitəsilə Allahın övladlarısınız. ²⁷ Çünki vəftizdə Məsihlə birləşən hamınız Məsihə bürünmüsünüz. ²⁸ Artıq Yəhudi ilə Yunan, qulla azad, kişi ilə qadın arasında fərq yoxdur. Çünki hamınız Məsih İsada birsiniz. ²⁹*Əgər Məsihə aidsinizsə, deməli, İbrahimin nəslindənsiniz və vədə görə varissiniz.

4

¹ Mən bunu deyirəm: varis hər şeyin sahibi olsa da, uşaqlıq vaxtında kölədən fərqlənir. ² O, atasının təyin etdiyi vaxta qədər qəyyumların və idarəçilərin nəzarəti altındadır. ³ Bunun kimi biz də ruhani tərəfdən uşaq ikən dünyanın ibtidai təlimlərinə kölə idik. ⁴*Lakin vaxt tamam olanda Allah qadından, Qanun altında doğulan Öz Oğlunu göndərdi ki,

* **3:16** Yar. 12:7; 13:14-15 * **3:17** Çıx. 12:40 † **3:17** Təsdiq etdiyi – bəzi əlyazmalarda Məsih barəsində təsdiq etdiyi. * **3:18** Rom. 4:14 * **3:29** Rom.

4:13 * **4:4** Rom. 8:15-17

⁵ Qanun altında olanları satın alsın və biz övladlığa götürülək.
⁶ Övladlar olduğunuz üçün Allah Öz Oğlunun «Abba, Ata!» deyərək nida edən Ruhunu ürəklərimizə göndərdi. ⁷ Buna görə də sən artıq kölə deyil, övladsan. Əgər övladsansa, həmçinin Allahın təyin etdiyi varissən.

Paulun Qalatiyalılar üçün qayğıları

⁸ Əvvəllər Allahı tanımadığınız vaxt təbiətə allah olmayanların kölələri idiniz. ⁹ İndi isə siz Allahı tanıdınız, daha doğrusu, Allah tərəfindən tanındınız. Necə olur ki, təkrarən zəif və dəyərsiz olan ibtidai təlimlərə qayıdırsınız? Yenidən onların köləsimi olmaq istəyirsiniz? ¹⁰ Xüsusi günlərə, aylara, mövsümlərə və illərə riayət edirsiniz! ¹¹ Sizin üçün qorxuram, bəlkə sizə görə boş yerə zəhmət çəkmişəm.

¹² Qardaşlar, sizə yalvarıram, mənim kimi olun, çünki mən də sizin kimi oldum. Siz mənə heç bir haqsızlıq etməmişiniz. ¹³ Bildiyiniz kimi, mən Müjdəni ilk dəfə sizə cismən zəif olaraq vəz etmişdim. ¹⁴ Cismani vəziyyətim sizin üçün çətin bir sınaq oldusa da, nə mənə xor baxdınız, nə də məni rədd etdiniz. Hətta məni, Allahın bir mələyini, Məsih İsanı qəbul edər kimi qəbul etdiniz. ¹⁵ İndi o xoşbəxtliyiniz necə oldu? Sizin haqqınızda şəhadət edirəm ki, əgər mümkün olsaydı, gözlərinizi çıxardıb mənə verərdiniz. ¹⁶ Məgər sizə həqiqəti söylədiyim üçün sizin düşməniniz oldum? ¹⁷ Onlar sizin qeyrətinizi çəkirlər, amma yaxşı niyyətlə deyil. Siz onların qeyrətini çəkəsiniz deyə sizi məndən ayırmaq istəyirlər. ¹⁸ Yaxşı niyyətlə olarsa, qeyrətimi çəkməyiniz yaxşıdır, amma bu, yalnız yanınızda olduğum vaxt deyil, daimi olsun. ¹⁹ Övladlarım! Məsihin surəti sizdə yaradılana qədər, sizlər üçün yenə doğuş ağrısı çəkirəm. ²⁰ İndi yanınızda olmaq və səsimi dəyişdirmək istəyirdim. Bu halınıza çaşıb-qalmışam.

Sara ilə Həcərin məsəli

²¹ Ey Qanun altında yaşamaq istəyənlər, mənə deyin görüm, Qanunun nə dediyini eşitməmişinizmi? ²² *İbrahimin iki oğlu olduğu yazılmışdır. Bir oğlu cariyədən, o biri oğlu isə azad qadından* doğulmuşdu. ²³ Cariyədən doğulan bəşəri arzusundan, azad qadından doğulan isə vədə görə doğulmuşdu. ²⁴ Burada bir məcaz var. Çünki bu qadınlar iki Əhdi təmsil edir. Biri Sina dağındandır, köləlik üçün uşaq doğur. Bu, Həcərdir. ²⁵ Həcər Ərəbistandakı Sina dağıni təmsil edir və indiki Yerusəlimə bənzəyir. Çünki indiki Yerusəlim övladları ilə

* 4:22 Yar. 16:15; 21:2-3 * 4:22 Cariyədən ... azad qadından – yəni Həcərdən ... Saradan.

birlikdə köləlikdədir. ²⁶ Səməvi Yerusəlim isə azaddır, o bizim anamızdır. ²⁷ *Çünki yazılıb:

«Şənlən, ey sonsuz, qısır qadın!

Sevinclə mahnı oxu, qışqır,

Ey doğuş ağrısı çəkməyən qadın!

Çünki atılmış qadının övladları

Ərli qadının övladlarından çoxdur».

²⁸ Sizsə, qardaşlar, İshaq kimi vədə görə doğulan övladlarsınız.

²⁹ *Amma o zaman bəşər arzusundan doğulan şəxs Ruhun gücü ilə doğulan şəxsi necə təqib etdisə, indi də belədir. ³⁰ *Bəs Müqəddəs Yazı nə deyir? «Cariyəni və onun oğlunu qov. Çünki cariyənin oğlu azad qadının oğlu ilə birgə varis olmayacaq».

³¹ Buna görə, qardaşlar, biz cariyənin deyil, azad qadının övladlarıyıq.

5

Məsihin verdiyi azadlıq

¹ Məsih azad olmağımız üçün bizi azad etdi. Ona görə də möhkəm durun* və yenidən köləlik boyunduruğuna tabe olmayın.

² Budur, mən Paul sizə deyirəm: əgər siz sünnət olunsanız, Məsih sizə heç bir fayda verməz. ³ Sünnət olunan hər adama yenə şəhadət edirəm ki, elə bir adam bütün Qanuna əməl etməyə borcludur. ⁴ Ey Qanun vasitəsilə saleh sayılmaq istəyənlər, siz Məsihdən ayrıldınız, Allahın lütfündən uzaq düşdünüz. ⁵ Amma biz Ruh vasitəsilə imanla saleh sayılacağımıza ümid bağlayıb onu həvəslə gözləyirik. ⁶ Məsih İsada sünnətlilik də, sünnətsizlik də əhəmiyyət kəsb etmir, əhəmiyyət kəsb edən isə məhəbbətlə fəal olan imandır.

⁷ Yaxşı irəliləyirdiniz. Axı həqiqətə itaət etmə yolunuzu kim kəsdi? ⁸ Belə inandırılmağınız sizi Çağıranın istəyi deyil. ⁹ *Azacıq maya bütün xəmiri acıdır. ¹⁰ Mən Rəbdə sizə etimad edirəm ki, başqa cür düşünməyəsiz. Sizi lərzəyə salansa, kim olursa olsun, öz cəzasını çəkəcək. ¹¹ Amma, qardaşlar, əgər mən hələ də sünnəti vəz edirəmsə, nə üçün hələ də təqibə məruz qalırım? Elə olsaydı, onlara büdrəmə daşı olan çarmıx ləğv olunardı. ¹² Ah, kaş sizi çaşdıranlar özlərini axtalayaydılar!

Cismani təbiət və Müqəddəs Ruh

* **4:27** Yeş. 54:1 * **4:29** Yar. 21:9-10 * **4:30** Yar. 21:10,12 * **5:1** Məsih ... durun – bəzi əlyazmalarda Ona görə də Məsihin bizə verdiyi azadlıqda möhkəm durun. * **5:9** 1Kor. 5:6

¹³ Qardaşlar, siz azadlığa dəvət olunmusunuz. Amma bu azadlığı cismani təbiət üçün fürsətə çevirməyin, lakin bir-birinizə məhəbbətlə qulluq edin. ¹⁴ *Bütün Qanun tək bir sözdə tamamlanır: «Qonşunu özün kimi sev». ¹⁵ Əgər siz bir-birinizi didib-yeyirsinizsə, ehtiyatlı olun ki, bir-birinizi tələf etməyəsiniz.

¹⁶ Mən bunu deyirəm: Müqəddəs Ruha görə həyat sürün, o zaman siz cismani təbiətin ehtirasını əsla icra etməzsiniz. ¹⁷ Çünki cismani təbiət Ruha zidd və Ruh cismani təbiətə zidd olanı arzulayır. Onlar bir-birinə qarşı durur ki, siz istədiyinizi etməyəsiniz. ¹⁸ Amma Müqəddəs Ruhun rəhbərliyi altında olsanız, siz Qanun altında deyilsiniz.

¹⁹ Cismani təbiətin əməlləri isə bəllidir. Bunlar cinsi əxlaqsızlıq, † murdarlıq, pozğunluq, ²⁰ bütperəstlik, sehrbazlıq, düşmənçilik, münaqişə, qısqanclıq, hiddət, özünü göstərmə, ni-faq, təfriqələr, ²¹ paxıllıq, ‡ sərxoşluq, eyş-işrət və buna bənzər şeylərdir. Sizə əvvəllər xəbərdarlıq etdiyim kimi indi də xəbərdarlıq edirəm ki, bunları edənlər Allahın Padşahlığını irs almayacaqlar.

²² Müqəddəs Ruhun səmərası isə budur: məhəbbət, sevinc, sülh, səbir, xeyirxahlıq, yaxşılıq, sədaqət, ²³ həlimlik, nəfsə hakim olmaq. Bu kimi şeylərə qarşı qanun yoxdur. ²⁴ Məsih İsayə məxsus olanlar isə öz həvəs və ehtirasları ilə birlikdə cismani təbiəti çarmıxa çəkdilər. ²⁵ Madam ki, biz Ruha görə yaşayırıq, Ruha görə də rəftar edək. ²⁶ Şöhrətpərəst olmayaq, bir-birimizi hirsləndirməyək, bir-birimizə paxıllıq etməyək.

6

Bir-birinizin yüklərini daşıyın

¹ Qardaşlar, əgər bir adam bir təqsir üstündə tutulsa, siz ruhanilər onu həlimlik ruhu ilə bərpa edin. Sən də sınağa düşməmək üçün özünə fikir ver. ² Bir-birinizin yüklərini daşıyın və bu yolla Məsihin qanununu icra edin. ³ Çünki əgər kimsə heç olduğu halda özünü əhəmiyyətli sanırsa, öz-özünü aldadır. ⁴ Qoy hər kəs öz əməlini yoxlasın və onda başqasının etdikləri ilə deyil, yalnız öz etdikləri ilə fəxr edəcək. ⁵ Çünki hər kəs öz üzərinə düşən yükü daşmalıdır.

⁶ Kəlam haqqında təlim alan, təlim verənlə hər cür neməti bölüşdürsün.

⁷ Aldanmayın: Allaha istehza edilməz. Çünki insan nəyi əkərsə, onu da biçəcək. ⁸ Öz cismani təbiəti üçün əkən, bu təbiətdən məhv biçəcək. Ruh üçün əkənsə Ruhdan əbədi həyat

* 5:14 Lev. 19:18 † 5:19 Cinsi əxlaqsızlıq – bəzi əlyazmalarda zinakarlıq, cinsi əxlaqsızlıq. ‡ 5:21 Paxıllıq – bəzi əlyazmalarda paxıllıq, qatillik.

biçəcək. ⁹ Yaxşılıq edərkən ruhdan düşməyək. Çünki əgər həvəsdən düşməsək, vaxtında biçərik. ¹⁰ Buna görə də nə qədər fürsətimiz varsa, hamı üçün, xüsusən imanlılar ailəsi üçün yaxşı işlər görək.

Son öyüdlər və salamlar

¹¹ Baxın, sizə öz əlimlə necə böyük hərflərlə yazdım!
¹² Zahirən və cismən yaxşı təsir buraxmaq istəyənlər yalnız Məsihin çarmıxı üzündən təqib olunmamaq üçün sizi sünnət olunmağa məcbur edirlər. ¹³ Axı sünnət olunanların özləri də Qanuna riayət etmirlər. Lakin sizin sünnət olunmanızı istəyirlər ki, sizin cisminizlə öyünsünlər. ¹⁴ Mənsə Rəbbimiz İsa Məsihin çarmıxından başqa şeylə əsla öyünməyəm. Bunun vasitəsilə dünya mənim üçün çarmıxa çəkildi, mən də dünya üçün çarmıxa çəkildim. ¹⁵ Çünki* əhəmiyyət kəsb edən sünnətlilik yaxud sünnətsizlik deyil, yeni yaradılışdır. ¹⁶ Nə qədər bu qaydaya riayət edənələr varsa, onların üzərinə, Allahın İsraili üzərinə sülh və mərhəmət gəlsin.

¹⁷ Bundan sonra qoy heç kim mənə əziyyət verməsin. Çünki mən İsanın yara izlərini bədənimdə daşıyıram.

¹⁸ Qardaşlar, Rəbbimiz İsa Məsihin lütfü ruhunuza yar olsun! Amin.

* **6:15** Çünki – bəzi əlyazmalarda Çünki Məsih İsada.

PAULUN EFESLİLƏRƏ MƏKTUBU GİRİŞ

Paulun «*Efeslilərə Məktubu*»nun mövzusu əsasən məktubun 1:10-cu ayəsinin ətrafındadır:

«Vaxt tamam olanda isə bu niyyətini yerinə yetirərək həm göylərdə, həm də yerdə olan hər şeyi Məsihdə birləşdirəcək».

Bu həm də Allahın xalqına bir xahişdir ki, onlar Allahın böyük planına uyğun olaraq yaşayıb insanları İsa Məsihdə birliyə çatdırsınlar.

Məktubun birinci hissəsində müəllif Ata Allahın Öz xalqını seçməsi, onların günahlarını Oğlu İsa Məsih vasitəsilə bağışlaması və Allahın Müqəddəs Ruh tərəfindən zəmanət verilmiş vədi barədə danışır. Məktubun ikinci hissəsində Paul oxucularından xahiş edir ki, onların Məsihdəki birliyi yaşadığı həyatları ilə uyğun olsun.

Paul bu məktubu yazarkən məcazi mənada ifadələr işlədir. Bunu Allahın xalqının Məsihdə birliyini nümayiş etdirmək üçün edir. Məsələn, imanlı cəmiyyəti insan bədəninə, Məsih isə bu bədənə başına yaxud imanlılar binaya, Məsih isə guşədaşına bənzədilir. Paul həm də burada Məsihdə Allahın verdiyi lütfədən çox danışır. Hər bir şey Məsihin məhəbbətinin, bağışlamasının, lütfünün və paklığının nurunda göstərilir.

Kitabın məzmunu:

1:1-2 Giriş

1:3–3:21 Məsih və imanlılar cəmiyyəti

4:1–6:20 Məsihdə yeni həyat

6:21-24 Son salamlar

¹* Allahın iradəsi ilə Məsih İsanın həvarisi olan mən Pauldan Məsih İsada sadıq qalan Efesdəki müqəddəslərə salam!

² Atamız Allahdan və Rəbb İsa Məsihdən sizə lütf və sülh olsun!

Məsihdə bizə bəxş olunan bəxtiyarlıq

³ Bizə Məsihdə səmadakı hər cür ruhani nemətlə xeyir-dua verən Allaha – Rəbbimiz İsa Məsihin Atasına alqış olsun! ⁴ O, dünya yaranmazdan qabaq bizi Məsihdə seçdi ki, biz məhəbbətdə Onun qarşısında müqəddəs və nöqsansız olaq.

⁵ Öz iradəsinin xoş məramına görə İsa Məsih vasitəsilə bizi əvvəlcədən təyin etdi ki, Özü üçün övladlığa götürsün. ⁶ Belə ki sevimli Oğlunda bizə bəxş etdiyi Öz lütfünün izzətini mədh

* 1:1 Həv. 18:19-21; 19:1

edək. ⁷⁻⁸ *Tam hikmət və dərrakə ilə bizə bol-bol göstərdiyi Öz zəngin lütfünə görə biz Oğlundə, Onun qanı vasitəsilə satın alınmaya – təqsirlərimizin bağışlanmasına malikik. ⁹ Allah əvvəlcə sirr olaraq saxladığı iradəsini xoş məramına görə bizə bildirdi. Bu məramını O, Məsihdə əvvəlcədən təyin etmişdi. ¹⁰ Vaxt tamam olanda isə bu niyyətini yerinə yetirərək həm göylərdə, həm də yerdə olan hər şeyi Məsihdə birləşdirəcək.

¹¹ Hər şeyi Öz iradəsindən yaranan qərarı ilə yerinə yetirən Allahın məqsədinə görə biz əvvəlcədən təyin edilərək Məsihdə irs aldığımız ki, ¹² qabaqcadan Məsihə ümid bəsləyən bizlər Allahın izzətinin mədhi üçün mövcud olaq. ¹³ Həqiqət kəlamını, xilasınızın Müjdəsini eşidib Məsihə iman edən zaman siz də vəd olunmuş Müqəddəs Ruhla Onda möhürləndiniz. ¹⁴ Müqəddəs Ruh Allaha məxsus olanların satın alınmasından ötrü irsimiz üçün qoyulan girovdur. Belə ki Allahın izzətini mədh edək.

Paulun imanlılar üçün duası

¹⁵ Bundan ötrü mən də Rəbb İsayə olan imanınız və bütün müqəddəslərə göstərdiyiniz məhəbbət barədə eşidib ¹⁶ sizi dualarımda yada salaraq durmadan sizin üçün şükür edirəm. ¹⁷ Dua edirəm ki, Rəbbimiz İsa Məsihin Allahı olan izzətli Ata Özünü sizə tanımaq üçün hikmət və vəhy ruhunu versin. ¹⁸ *Qoy O, qəlbinizin gözünü nurlandırın ki, Onun çağırışından yaranan ümidin nə olduğunu, müqəddəslərə verdiyi irsin izzətinin necə zəngin olduğunu, ¹⁹ Onun böyük qüvvəsinin fəaliyyətinə görə iman edən bizlərə sərf etdiyi qüdrətinin hədsiz böyüklüyünün nə olduğunu görəsiniz. ²⁰ Allah bu qüdrətlə Məsihdə elə fəaliyyət göstərdi ki, Onu ölümlər arasından dirildib səmada Öz sağında oturtdu ²¹ və hər başçı, hakim, qüvvə və ağadan, yalnız bu dövrdə deyil, gələcək dövrdə də çəkiləcək hər addan Onu çox yüksəltdi. ²² * *Hər şeyi Ona tabe edərək ayaqlarının altına qoydu və Onu hər şey üzərində baş olsun deyə imanlılar cəmiyyətinə verdi. ²³ Bu cəmiyyət Onun bədənidir və hər şeyi hərtərəfli Bütövləşdirənin bütövlüyüdür.

2

Ölümdən həyata keçdik

¹ *Siz bir zamanlar təqsirləriniz və günahlarınız üzündən ölü idiniz. ² Siz bu dünyanın gedişinə və havada olan hakimiyyətin, yəni indi Allaha itaətsiz insanlarda fəaliyyət göstərən ruhun hökmdarına uyaraq bu günahların içində həyat sürürdünüz. ³ Hamımız bir zamanlar həmin insanlar

* 1:7-8 Kol. 1:14 * 1:18 Zəb. 110:1 * 1:22 Zəb. 8:6 * 1:22 Kol. 1:18

* 2:1 Kol. 2:13

arasında cismin və əqlin istəklərini yerinə yetirərək cismani təbiətimizin ehtiraslarına görə həyat sürürdük. Beləliklə, təbiətcə digər insanlar kimi Allahın qəzəbinə düşər idik.

⁴ Lakin mərhəməti bol olan Allah bizi böyük məhəbbətlə sevdiyi üçün ⁵ təqsirlərimiz üzündən ölü olduğumuz halda bizə Məsihlə birlikdə həyat verdi. Onun lütfü ilə xilas oldunuz. ⁶ Allah bizi Məsih İsada, Onunla birlikdə dirildib səmada oturtdu. ⁷ Bunu Məsih İsada bizə etdiyi xeyirxahlıqla lütfünün hədsiz zənginliyini gələcək dövrlərdə də göstərmək üçün etdi. ⁸ Çünki iman vasitəsilə, lütfə xilas oldunuz. Bu, sizin nailiyyətiniz deyil, Allahın hədiyyəsidir. ⁹ Əməllərlə deyil ki, heç kim öyünə bilməsin. ¹⁰ Çünki biz Allahın yaratdığı əsərlərlik, əvvəlcədən hazırladığı yaxşı əməllərinə görə həyat sürmək üçün Məsih İsada yaradıldıq.

Allahın yeni cəmiyyəti

¹¹ Buna görə cismən başqa millətlərdən olan sizlər bir zamanlar kim olduğunuzu yada salın; bədəndə əllə icra olunan sünnətə malik olub «sünnətlilər» deyə tanınanların «sünnətsiz» adlandırdığı sizlər ¹² o vaxt Məsihsiz, İsrail vətəndaşlığından kənar, Allahın vədinə əsaslanan Əhdlərə yad, dünyada ümitsiz və Allahdan məhrum idiniz. ¹³ Amma bir zamanlar uzaq olan sizlər indi Məsih İsada Məsihin qanı sayəsində yaxın oldunuz.

¹⁴ *Çünki Məsih Özü barışığımızdır. O hər iki tərəfi bir etdi və bizi bir-birimizdən ayıran səddi, yəni ədavəti Öz cismi ilə yıxdı. ¹⁵ Qanunu əmrləri və qaydaları ilə birlikdə ləğv etdi ki, hər iki tərəfdən Özüdə yeni bir insan yaradaraq barışıq təmin etsin ¹⁶ və çarmıx vasitəsilə hər ikisini tək bədəndə Allahla barışdırın. O, ölümü ilə ədavəti yox etdi. ¹⁷ *O gəlib həm uzaqda olan sizlərə, həm də yaxındakılara bu barışdırma Müjdəsini yaydı. ¹⁸ Çünki hər iki tərəfdən olan bizlər Onun vasitəsilə bir Ruhda Atanın hüzuruna çıxma bilərik. ¹⁹ Deməli, artıq yad və qərib deyilsiniz, siz müqəddəslərlə birgə vətəndaş və Allah ailəsinin üzvüsünüz. ²⁰ Həvarilərlə peyğəmbərlərin təməli üzərində tikilmisiniz, guşədaşı isə Məsih İsa Özüdür. ²¹ Bütün bina Onun üzərində birləşərək Rəbbə aid müqəddəs məbəd olmaq üçün ucalır. ²² Siz də Ruh vasitəsilə Allahın məskəni olmaq üçün birlikdə Məsih üzərində tikilirsiniz.

3

Paula vəhy vasitəsilə bildirilən sirr

¹ Mən Paul siz başqa millətlərdən olanlar uğrunda Məsih İsanın məhbusuyam. ² Eşitdiyiniz kimi, Allahın sizin üçün mənə

* 2:14 Kol. 1:19-20; 2:14 * 2:17 Yeş. 57:19

verdiyi lütfü sizə çatdırmaq vəzifəsini daşıyıram. ³ Yuxarıda qısaca yazdığım kimi, Allah sirri mənə vəhy vasitəsilə bildirdi. ⁴ *Yazdıqlarımı oxuyanda Məsihin bu sirrini necə dərk etdiyimi anlaya bilərsiniz. ⁵ Bu sirr əvvəlki nəsillərin dövründə bəşər övladlarına açıq bildirilməmişdi. İndisə Məsihin müqəddəs həvarilərinə və peyğəmbərlərinə Ruh vasitəsilə açılmışdır. ⁶ Sirr budur ki, başqa millətlər də Müjdə vasitəsilə Məsih İsada eyni irsin ortağı, eyni bədənün üzvü və eyni vədin şərikidir.

⁷ Allah qüdrətli fəaliyyəti ilə lütfünü mənə verdi, buna əsasən Müjdəni yaymaq üçün xidmətçi oldum. ⁸ Bütün müqəddəslərdən ən dəyərsiziyəm. Lakin Allah mənə bu lütfü verdi ki, Məsihin ağlasığmaz zənginliyi ilə bağlı Müjdəni millətlərə yayım ⁹ və hər şeyi yaradan* Allahda əzəldən bəri sirr olaraq saxlanan niyyətinin nə olduğunu bütün insanlara izah edim. ¹⁰ Belə ki Allahın çoxcəhətli hikməti indi imanlılar cəmiyyəti vasitəsilə səmadaki başçılara və hakimlərə bildirilsin. ¹¹ Bu, Allahın əzəldən bəri qurduğu və Rəbbimiz Məsih İsa vasitəsilə yerinə yetirdiyi məqsədinə görə oldu. ¹² Məsihdə və Məsihə olan iman vasitəsilə Allaha cəsarət və etibarla yaxınlaşa bilirik. ¹³ Buna görə xahiş edirəm ki, mənim sizin üçün çəkdiyim əziyyətlərdən ötrü ruhdan düşməyin. Bu sizə izzət gətirir.

Məsihin məhəbbətini dərk etmək

¹⁴⁻¹⁵ Buna görə göylərdə və yer üzündə hər ailəyə ad verən Atanın† qarşısında diz çökürəm ki, ¹⁶ O, izzətinin zənginliyinə görə Öz Ruhunu vasitəsilə sizi daxili varlığınızda qüvvə ilə möhkəmləndirsin ¹⁷ və Məsih iman vasitəsilə ürəklərinizdə yaşasın. Siz də məhəbbətdə kök salıb təməl qoyasınız, ¹⁸ belə ki bütün müqəddəslərlə birlikdə Məsihin məhəbbətinin nə qədər geniş, uzun, uca və dərin olduğunu başa düşməyə, ¹⁹ hər dərrakədən üstün olan bu məhəbbəti dərk etməyə gücünüz çatsın. Beləliklə, siz Allahın bütövlüyündə bütöv olasınız.

²⁰ Bizdə fəaliyyət göstərən qüdrətlə istədiyimiz yaxud düşündüyümüz hər şeydən daha artığını etməyə qadir olan Allaha ²¹ imanlılar cəmiyyətində və Məsih İsada izzət bütün nəsillər boyunca əbədi olsun! Amin.

4

Bədənün birliyi

* **3:4** Kol. 1:25-27 * **3:9** Yaradan – bəzi əlyazmalarda İsa Məsih vasitəsilə yaradan. † **3:14-15** Atanın – bəzi əlyazmalarda Rəbbimiz İsa Məsihin Atasının.

¹ Beləliklə, Rəbdə olduğum üçün məhbus olan mən sizə yalvarıram ki, aldığınız çağırışa layiq şəkildə həyat sürəsiniz. ² *Tamamilə itaətkar və həlim, səbirli olub bir-birinizə məhəbbətlə dözüün. ³ Ruhun birliyini sülh bağı ilə qorumağa çalışın. ⁴ Çağırış aldıqda bir ümidə çağırıldığınız kimi bədən bir, Ruh bir, ⁵ Rəbb bir, iman bir, vəftiz bir, ⁶ hamının Allahı və Atasını birdir. O hamı üzərində, hamı ilə və hamıdadır.

⁷ Hər birimizə isə Məsihin bəxşisinin ölçüsü ilə lütf verilmişdir. ⁸ *Bunun üçün belə deyilir:

«Ucalara çıxıb əsirləri Özü ilə apardı, İnsanlara hədiyyələr verdi».

⁹ Bəs bu «çıxıb» sözü nə deməkdir? Yalnız o deməkdir ki, Məsih əvvəlcə aşağılara, yer üzünə də enmişdi. ¹⁰ Enən də Odur, hər şeyi bütövləşdirmək üçün bütün göylər üzərinə çıxan da Odur. ¹¹ Özü kimini həvari, kimini peyğəmbər, kimini müjdəçi, kimini çoban* və müəllim təyin etdi ki, ¹² Məsihin bədəninin inkişafından ötrü xidmət vəzifəsini yerinə yetirmək üçün müqəddəsləri təmin etsinlər. ¹³ Bunun nəticəsində hamımız imanda və Allahın Oğlunu tanımaqda birliyə, kamil insan səviyyəsinə, Məsihin tam yetkinliyi həddinə çatacağıq. ¹⁴ Belə ki artıq insanların kələkbazlığı ilə, bizi yoldan azdırmaq üçün hazırladıqları hiylələrlə, cürbəcür təlimin küləyi ilə çalxalanan və ora-bura sürüklənən körpə uşaqlar olmayaq. ¹⁵ Əksinə, məhəbbətlə həqiqəti yerinə yetirərək bədənün Başı olan Məsihə bənzəmək üçün hərtərəfli böyüyək. ¹⁶ *Bütün bədən Onunla birləşdiyi üçün hər buğumun köməyi ilə üzvi surətdə Ona bağlanıb qurulur və hər üzvün ahəngdar işləməsi ilə böyüyür, məhəbbətlə inkişaf edir.

Köhnə həyat və yeni həyat

¹⁷ Beləliklə, bunu Rəbdə olaraq deyir və xəbərdarlıq edirəm ki, siz artıq başqa millətlər kimi boş düşüncələrlə həyat sürməyin. ¹⁸ Onların şüurlarını qaranlıq alıb və mənəviyyatca nadan, qəlbən inadkar olduqlarına görə Allah həyatına yad oldular. ¹⁹ Həssaslığı hərtərəfli itirərək hərisliklə hər cür mürdar işlər üçün özlərini pozğunluğa verdilər. ²⁰ Səzsə Məsihi elə öyrənməmişiniz. ²¹ Əlbəttə, siz İsanın səsinə eşitdiniz və İsada – Ondakı həqiqətə əsasən təlim aldınız. ²² *Bu təlimə görə əvvəlki həyat tərzinizə məxsus olub aldadıcı ehtiraslarla pozulmaqda olan köhnə mənəliyi kənara atın, ²³ ruhən və əqlən yeniləşin, ²⁴ əsl salehlik və müqəddəsliklə Allaha bənzər yaradılmış yeni mənəliyə bürünün.

* 4:2 Kol. 3:12-13 * 4:8 Zəb. 68:18 * 4:11 Çoban – yəni cəmiyyət rəhbəri.

* 4:16 Kol. 2:19 * 4:22 Yar. 1:26; Kol. 3:9,10

25 * Buna görə yalanı kənara atın, hər biriniz öz qonşunuza həqiqəti söyləyin, çünki hamımız eyni bədənin üzvləriyik. 26 * Qəzəblənərkən günah işlətməyin. Günəş batmazdan əvvəl qəzəbinizi soyudub 27 iblisə yer verməyin. 28 Oğurluq edən artıq oğurluq etməsin, əksinə, zəhmət çəkib öz əlləri ilə yaxşı əməl etsin ki, ehtiyacı olanlarla bölüşdürməyə bir şeyi olsun. 29 Ağzınızdan heç bir pis söz çıxmasın, amma eşidənlərə xeyir versin deyə lazım olanda başqalarının inkişafına səbəb olan sözlər deyin. 30 * Allahın Müqəddəs Ruhunu kədərləndirməyin. Çünki satın alınma günü üçün o Ruhla möhürləndiniz. 31 Qoy hər cür kinlə birlikdə acılıq, hiddət, qəzəb, çığırtı, böhtançılıq büsbütün sizdən uzaq olsun. 32 * Amma bir-birinizə qarşı xeyirxah, rəhmli olun və Allah Məsihdə sizi bağışladığı kimi siz də bir-birinizi bağışlayın.

5

1 Beləliklə, sevimli övladlar kimi Allahdan nümunə götürün. 2 * Məsih bizi necə sevdisə, Özünü bizim üçün Allahın xoşuna gələn ətirli təqdim və qurban olaraq fəda etdisə, siz də məhəbbətdə elə həyat sürün.

3 Əxlaqsızlığın, hər cür murdarlığın və yaxud tamahkarlığın adı belə, aranızda çəkilməsin, çünki bunlar müqəddəslərə yaraşmaz. 4 Ədəbsizlik, boşboğazlıq və yaxud kobud zarafat da olmasın. Bunlar sizə yaramaz. Bunun əvəzində qoy şükür olsun. 5 Əlbəttə, bilirsiniz ki, heç bir əxlaqsız, murdar yaxud bütpərəstə tay olan tamahkar adam Məsihin və Allahın Padşahlığında irsə malik olmayacaq.

Nurda gəzin

6 Qoy heç kim sizi boş sözlərlə aldatmasın. Bu şeylərə görə Allahın qəzəbi itaətsiz adamların üzərinə gəlir. 7 Buna görə də onların şəriki olmayın. 8 Siz də bir zamanlar zülmət idiniz, indi isə Rəbdə nursunuz. Ona görə də nur övladları kimi həyat sürün. 9 Çünki nurun bəhrəsi* hər cür yaxşılıqda, salehlikdə və həqiqətdə görülür. 10 Rəbbi razı salan şeyləri ayırd edin, 11 qaranlığın səmərəsiz əməllərinə şarik olmayın. Əksinə, bunları ifşa edin. 12 Belə ki qaranlıqdakıların gizlicə etdikləri şeyləri söyləmək də ayıbdır. 13 Nurun ifşa etdiyi hər şey aşkardır, 14 bu cür nə aşkara çıxırsa, özü də nur olur. Buna görə belə deyilir:

«Ey yatan, oyan və ölülər arasından diril!

Məsih sənə üzərinə nur saçaacaq».

* 4:25 Zək. 8:16 * 4:26 Zəb. 4:4 * 4:30 Yeş. 63:10 * 4:32 Kol. 3:13 * 5:2

Çix. 29:18; Zəb. 40:6 * 5:9 Nurun bəhrəsi – bəzi əlyazmalarda Ruhun səmərəsi (Qal. 5:22).

¹⁵ Beləliklə, həyat tərzinizə ciddi diqqət yetirin, müdriklikdən məhrum olanlar kimi deyil, müdriklər kimi həyat sürün. ¹⁶ *Hər fürsətdən istifadə edin, çünki günlər şərdir. ¹⁷ Buna görə ağılsız olmayın, Rəbbin iradəsini dərk edin. ¹⁸ Şərabdan sərxoş olmayın, bu sizi mənəviyyatsızlığa aparır. Bunun əvəzinə Ruhla dolun. ¹⁹ *Bir-birinizə məzurlar, ilahilər və ruhani nəğmələr oxuyun, Rəbbə ürəkdən nəğmələr çalib-oxuyun. ²⁰ Həmişə hər şeyə görə Rəbbimiz İsa Məsihin adı ilə Ata Allaha şükür edin.

Evdə olan münasibətlər

²¹ Məsih qorxusu ilə bir-birinizə tabe olun.

²² *Ey qadınlar, Rəbbə tabe olduğunuz kimi ərlərinizə tabe olun. ²³ Çünki bədənin Xilaskarı olan Məsih imanlılar cəmiyyətinin Başılı olduğu kimi ər də arvadının başıdır. ²⁴ Ona görə cəmiyyət Məsihə tabe olduğu kimi arvadlar da hər vəziyyətdə öz ərlərinə tabe olsunlar.

²⁵ *Ey ərlər, Məsih imanlılar cəmiyyətini sevib onun uğrunda Özünü fəda etdiyi kimi siz də arvadlarınızı sevin. ²⁶ Məsih bunu ona görə etdi ki, cəmiyyəti su ilə yuyub kəlamla təmizləyərək təqdis etsin ²⁷ və beləcə onda ləkə, qırıxıq yaxud başqa qüsurlardan izzətli şəkildə, müqəddəs və nöqsansız olaraq Öz hüzuruna çıxarsın. ²⁸ Ərlər də eyni şəkildə arvadlarını öz bədənələri kimi sevməlidirlər. Arvadını sevən özünü sevir. ²⁹ Çünki heç kim heç zaman öz vücuduna nifrət etməz. Əksinə, Məsih cəmiyyətə yanaşdığı kimi onu bəsləyib qayğısına qalar.

³⁰ Axı biz Onun bədən üzvləriyik.†

³¹ *«Buna görə də kişi ata-anasını tərk edib arvadına qovuşacaq və ikisi bir bədən olacaq».

³² Bu sirr böyükdür, mən bunun Məsihə və cəmiyyətə daxil olduğunu söyləyirəm. ³³ Sizə gəlincə, qoy hər kəs öz arvadını özü kimi sevsin, arvad isə ərinə ehtiram etsin.

6

¹ *Ey övladlar, Rəbdə olduğunuza görə ata-ananıza itaət edin. Bu haqdandır. ² *İçində vəd olan ilk əmr budur: «Ata-anana hörmət et ki, ³ xoş güzəranın və yer üzündə ömrün uzun olsun».

⁴ *Ey atalar, siz də övladlarınızı qəzəbləndirməyin, ancaq onları Rəbbin tərbiyə və öyüdü ilə böyüdü.

⁵ *Ey qullar, Məsihə itaət etdiyiniz kimi dünyəvi ağalarınıza da qorxu və lərzə ilə səmimi qəlbədən itaət edin. ⁶ Bunu

* 5:16 Kol. 4:5 * 5:19 Kol. 3:16-17 * 5:22 Kol. 3:18; 1Pet. 3:1-2 * 5:25 Kol. 3:19; 1Pet. 3:7 † 5:30 Üzvləriyik – bəzi əlyazmalarda üzvləriyik, Onun ətindən, sümüklərindən. * 5:31 Yar. 2:24 * 6:1 Kol. 3:20 * 6:2 Çix. 20:12; Qanun. 5:16 * 6:4 Kol. 3:21 * 6:5 Kol. 3:22-25

yalnız insanları razı salmaq üçün gözə xoş görünən xidmətlə deyil, Məsihin qulları kimi can-dildən Allahın iradəsini yerinə yetirmək üçün edin. ⁷ İnsanlara deyil, Rəbbə qulluq etdiyiniz kimi ürəkdən qulluq edin. ⁸ Bilin ki, istər qul, istərsə də azad – hər bir kəs gördüyü yaxşı işin əvəzini Rəbdən alacaq.

⁹ *Ey ağalar, siz də həmçinin qullarınızla bu cür rəftar edin. Daha onlara hədə-qorxu gəlməyin. Bilin ki, onların da, sizin də Ağanız göylərdədir və O, insanlar arasında tərəfkeşlik etməz.

Allahın verdiyi ruhani zireh və silahlar

¹⁰ Nəhayət, Rəbdə və Onun böyük qüvvəsində möhkəmlənin. ¹¹ İblisin hiylələrinə qarşı dura bilmək üçün Allahın verdiyi bütün zireh və silahlara bürünün. ¹² Çünki mübarizəmiz qandan və ətdən ibarət olan insanlara qarşı deyil, şər başçılarına və hakim olanlara, bu qaranlıq dünyanın hökmlərinə, səmadakı ruhani şər qüvvələrə qarşıdır. ¹³ Buna görə Allahın bütün zireh və silahlarını götürün ki, pis gündə müqavimət göstərib, əlinizdən gələn hər bir şeyi etdikdən sonra dayana biləsiniz. ¹⁴⁻¹⁵ *Beləliklə, həqiqəti kəmər kimi belinizə bağlamış, salehliyi zireh kimi döşünüzə taxmış, barışıq Müjdəsini yaymaq hazırlığını ayaqlarınıza geyinmiş olaraq yerinizdə durun. ¹⁶ Bütün bunlara əlavə olaraq şər olanın bütün yanar oxlarını söndürə bilmək üçün iman qalxanını əlinizə götürün. ¹⁷ *Xilas dəbilqəsini və Ruhun qılıncını, yəni Allahın kəlamını götürün. ¹⁸ Hər cür dua və yalvarışla, həmişə Ruhun idarəsi ilə dua edin. Bu məqsəd uğrunda tamamilə mətin olub oyaq qalaraq bütün müqəddəslər üçün dua edin. ¹⁹⁻²⁰ Ağzımı hər açanda mənə lazımı söz verilsin deyərək mənə üçün də dua edin ki, uğrunda zəncirlə bağlı halda elçilik etdiyim Müjdənin sirrini açım və bu Müjdəni lazımcıca cəsarətlə bəyan edə bilim.

Salam göndərmə

²¹ * *Necə olduğumu və nə iş gördüyümü siz də biləsiniz deyərək Rəbdə sevimli qardaş və sadıq xidmətçi Tixik sizə hər şeyi bildirəcək. ²² Onu bu məqsədlə yanınıza göndərdim ki, bizim vəziyyətimizdən xəbərdar olasınız və o sizin qəlbinizi ovutsun.

²³ Ata Allah və Rəbb İsa Məsihdən bacı-qardaşlara sülh və imanla məhəbbət olsun. ²⁴ Rəbbimiz İsa Məsihi ölməz məhəbbətlə sevənlərin hamısına lütf olsun!

* **6:9** Qanun. 10:17; Kol. 3:25; 4:1 * **6:14-15** Yeş. 52:7; 59:17 * **6:17** Yeş. 59:17; 1Sal. 5:8 * **6:21** Həv. 20:4; 2Tim. 4:12 * **6:21** Kol. 4:7-8

PAULUN FİLİPİLİLƏRƏ MƏKTUBU GİRİŞ

Paulun «*Filipililərə Məktubu*» onun Roma imperatorluğunun vilayəti olan Makedoniyada əsasını qoyduğu cəmiyyətə ünvanlanıb. Paul bu məktubu zindənda olarkən yazmışdı. O zaman həvari başqa məsihçi həmkarlarının ona qarşı çıxmasına və bu cəmiyyətdə yanlış təlimlərin yayılmasına görə narahat idi. Amma onun çəkdiyi əzab-əziyyətlərə baxmayaraq, bu məktub sevinc və inam ruhunda yazılmışdır. Bunu yalnız Paulun İsa Məsihə böyük imanını ilə izah etmək olar.

Bu məktubun yazılmasının səbəbi Paulun Filipi imanlılarına onun ehtiyac içində olarkən göndərdikləri maddi yardıma görə minnətdarlığını bildirmək idi. Həvari onları ruhlandırır ki, çəkdikləri əzablara baxmasınlar və onun kimi mətin olsunlar. Paul Filipi imanlılarını xudbin və qürurlu olmaq əvəzinə İsa Məsih kimi həlim və itaətkar olmağa çağırır. Paul yada salır ki, onların Məsihlə birliyi Allahın lütfü ilə, iman vasitəsilə aldıkları hədiyyədir və bu, Yəhudi qanununun mərasimlərinə əməl etmək vasitəsilə əldə olunmayıb. Paul həm də İsa Məsihlə birlikdə yaşayanlar üçün Allahın bəxş etdiyi sevinc və sülhdən yazır.

Bu məktub həm də məsihçi imanında və həyatında olan sevinc, əminlik, birlik və dözümlü vurğulayır.

Məktubun məzmunu:

1:1-11 Salamlar, təşəkkür və dua

1:12-26 Paulun vəziyyəti

1:27–2:18 Ruhlandırıcı sözlər

2:19-30 Timotey və Epafrodit üçün planlar

3:1-21 Həqiqi salehlik

4:1-23 Son öyüdlər və təşəkkürlər

1* Məsih İsanın qulları mən Paul və Timoteydən Filipidə olan cəmiyyət nəzarətçiləri və xidmətçiləri ilə bərabər Məsih İsada müqəddəs olanların hamısına salam! ² Atamız Allahdan və Rəbb İsa Məsihdən sizə lütf və sülh olsun!

Şükür və dualar

³ Sizi hər dəfə yada salanda Allahuma şükür edirəm. ⁴ Həmişə hamınız üçün hər bir diləyimdə sevinə-sevinə dua edirəm. ⁵ Çünki ilk gündən indiyədək Müjdəni yaymaqda şərik oldunuz. ⁶ Əminəm ki, sizdə xeyirli işə başlayan Allah Məsih

* 1:1 Həv. 16:12

İsanın zühur edəcəyi günədək bunu başa çatdıracaq. ⁷ Hamınız haqqında belə düşünməkdə haqlıyam, çünki qəlbimdə yeriniz var. İstər həbsdə olsam, istər Müjdəni müdafiə və təsdiq etsəm, hamınız mənimlə bərabər Allahın lütfünə şəriksiniz. ⁸ Allah şahidimdir ki, Məsih İsanın duyğusu ilə hər birinizin həsrətini çəkirəm. ⁹ Dua edirəm ki, məhəbbətiniz bilik və hər cür idrak baxımından get-gedə daha çox artsın, ¹⁰⁻¹¹ siz Məsihin zühur edəcəyi gün pak və nöqsansız, Allahın izzəti və mədhi üçün İsa Məsihdən gələn salehlik bəhrələri ilə dolu olmaq üçün ən ali dəyərləri ayırd edə biləsiniz.

Müjdəni yayma

¹² Qardaşlar, bunu sizə bildirmək istəyirəm ki, başıma gələnlər Müjdə yaymağı daha da irəli apardı. ¹³ *Belə olanda bütün saray mühafizəçiləri daxil olmaqla hamıya məlum oldu ki, Məsihdə olduğuma görə həbs olunmuşam. ¹⁴ Həmçinin qardaşlardan əksəriyyəti mənim həbsimdən ötrü Rəbbə güvənərək kəlamı* qorxmadan bəyan etmək üçün daha çox cəsərət göstərdi.

¹⁵ Doğrusu, bəziləri paxıllıq və rəqabət, bəziləri isə yaxşı niyyətlə Məsihi vəz edirlər. ¹⁶ Bəziləri bunu məhəbbətlə edirlər, çünki bilirlər ki, mən Müjdəni müdafiə etmək üçün təyin edilmişəm. ¹⁷ Bəziləri isə Məsihi səmimiliklə deyil, məhbus halımda guya mənə əziyyət verməklə özlərini göstərmək üçün bəyan edirlər.† ¹⁸ Nə olar? İstər riyakarlıqla, istərsə də səmimiliklə, nə cür olursa-olsun, əsasən Məsih bəyan edilir, mən buna sevinirəm. Əlbəttə, sevinəcəyəm, ¹⁹ çünki bilirəm ki, bunun nəticəsi dualarınızla və İsa Məsihin Ruhunun köməyi ilə mənim xilasım olacaq. ²⁰ Böyük həvəslə gözləyir və ümidvaram ki, heç bir vəziyyətdə utandırılmayacağam, yaşasam da, ölsəm də, həmişəki kimi indi də bədənimdə Məsihin ucalması üçün tam cəsərət göstərə biləcəyəm. ²¹ Çünki mənim üçün yaşamaq Məsihdir, ölməksə qazancıdır. ²² Lakin cismən yaşasam, faydalı işlər görə biləcəyəm. Buna görə nə seçəcəyimi bilmirəm. ²³ Hər iki tərəfdən yolum kəsilib. Arzum buranı tərk edib Məsihlə olmaqdır, çünki bu lap yaxşıdır. ²⁴ Amma sağ qalmağım sizin üçün daha lazımlıdır. ²⁵ Buna əmin olaraq bilirəm: sağ qalacağam və hamınızla birlikdə qalmaqda davam edəcəyəm ki, imanda həm irəliləyəsınız, həm də sevinəsiniz. ²⁶ Belə ki bir də yanınıza gəldiyim üçün mənə görə Məsih İsada fəxriniz artsın.

* 1:13 Həv. 28:30 * 1:14 Kəlamı – bəzi əlyazmalarda Allahın kəlamını. † 1:17 Bəzi əlyazmalarda 16-cı ayə ilə 17-ci ayənin yeri dəyişikdir.

²⁷ Lakin həyat tərziniz Məsihin Müjdəsinə layiq olsun. Gəlib sizi görsəm də, gəlməyib haqqınızda eşitsəm də, bilim ki, siz bir ruhda möhkəm dayanıb Müjdəyə əsaslanan imanda canbir olaraq səy göstərirsiniz ²⁸ və heç bir şəkildə əleyhdarlarınızdan qorxmursunuz. Bu onlar üçün həlak, sizin üçünsə xilas əlamətidir. Bu da Allahın işidir. ²⁹ *Çünki sizə yalnız Məsihə iman etmək deyil, Onun uğrunda əzab çəkmək üstünlüyü də ehsan olundu. ³⁰ Apardığım mübarizəni əvvəldən gördünüz, indi də bunun haqqında eşidir və siz də həmin mübarizəni aparırsınız.

2

Məsihdən nümunə götürün

¹ Beləliklə, Məsihdə bir ruhlandırılma, məhəbbətdən yaranan bir təsəlli, Ruha bir şəriklik, bir rəhm və mərhəmət varsa, ² həmfikir olub bir-birinizə eyni məhəbbəti göstərərək canbir və həmrəy olmağınızla sevincimi bütövləşdirin. ³ Heç bir işi özünü göstərərək və ya lovgalıqla etməyin. Qoy hər biriniz itaətkarlıqda digərini özündən üstün saysın ⁴ və yalnız öz mənfəətini deyil, başqalarının da mənfəətini güdsün. ⁵ Məsih İsa necə düşündü, siz də elə düşünün. ⁶ Allah surətində olduğu halda O Özünü Allaha bərabər tutmağı bir haqq saymadı. ⁷ Lakin Özünü heç etdi və qul surətinə salıb insanlara oxşar oldu. İnsan şəklini alıb ⁸ Özünü aşağı tutdu və ölümə qədər – çarmıx üzərində ölümə qədər itaət göstərdi. ⁹ Buna görə də Allah Onu çox ucaltdı və Ona lütfə bütün adlardan ali bir ad verdi ki, ¹⁰ *göydə, yerdə və yerin altında olanların hamısı İsanın adına ehtiram edərək diz çöksün ¹¹ və hər dil Ata Allahın izzəti üçün İsa Məsihin Rəbb olduğunu bəyan etsin.

Xilasınızı əməllərinizdə göstərin

¹² Belə isə, ey sevimlilərim, həmişə itaətli olduğunuz kimi yalnız mən yanınızda olanda yox, xüsusən yanınızda olmadığım bu anda belə, qorxu və lərzə ilə xilasınızı əməllərinizdə göstərin. ¹³ Çünki sizdə fəaliyyət göstərən Allahdır, belə ki Onun xoş məramını həm istəyəsınız, həm də bunun üçün fəaliyyət göstərəsiniz. ¹⁴ Hər şeyi şikayətlənmədən, mübahisə etmədən yerinə yetirin ki, ¹⁵ nöqsansız və saf olaraq bu əyri və azmış nəsil arasında Allahın ləkəsiz övladları olasınız. Onların arasında dünyanın nuru kimi parlayın. ¹⁶ Həyat sözünü təqdim edin. Qoy Məsihin zühur edəcəyi gündə fəxr edə bilim ki, nə boş yerə cəhd etdim, nə də boş yerə zəhmət çəkdim. ¹⁷ Lakin sizin imanınızın qurban və xidməti üzərinə

* 1:29 Həv. 16:19-40 * 2:10 Yeş. 45:23; Rom. 14:11

icmə təqdimi kimi töküləcəyəmsə də, sevinirəm və hamınızın sevincinə şərikəm. ¹⁸ Siz də məhz bunun üçün sevinin və mənim sevincimə şərik olun.

Timotey və Epafrodit

¹⁹ Vəziyyətinizdən xəbərdar olub ürəyim sakitləşsin deyə bu yaxınlarda Timoteyi yanınıza göndərəcəyim üçün Rəbb İsada ümidim var. ²⁰ Çünki Timotey kimi mənimlə canbir olan, həqiqətən qayğınıza qalan başqa kimsəm yoxdur. ²¹ Ona görə ki hər kəs İsa Məsihin xeyrini deyil, öz xeyrini güdür. ²² Amma Timoteyin öz dəyərini necə sübut etdiyini, atasının yanında qulluq edən oğul kimi Müjdəni yaymaq işində mənimlə birgə qulluq etdiyini bilirsiniz. ²³ Beləliklə, işlərimin nə yerdə olduğunu bilən kimi onu yanınıza göndərmək ümidindəyəm. ²⁴ Mən də yaxında yanınıza gəlməyim barədə Rəbbə güvənirəm.

²⁵ Lakin ehtiyacımın təminatına görə mənə yardım etmək üçün göndərdiyiniz nümayəndəni, qardaşım, əməkdaşım və birlikdə mübarizə apardığım Epafroditini yanınıza qaytarmağı lazım bildim. ²⁶ Çünki o hər birinizdən ötrü darıxır və onun xəstə olduğunu eşitdiyinizə görə çox narahat idi. ²⁷ O, həqiqətən, elə xəstələnmişdi ki, az qala ölsün. Lakin Allahın ona, yalnız ona deyil, kədərimin üstünə kədər gəlməsin deyə həm də mənə rəhmi gəldi. ²⁸ Onu yanınıza göndərməyə daha çox buna görə razılıq verdim ki, onu yenidən görüb sevinəsiniz və mənim də kədərim yüngülləşsin. ²⁹ Rəbdə olan bu adamı tam sevinclə qəbul edin və belələrini qiymətləndirin. ³⁰ Çünki o, Məsihin işi uğrunda az qala öləcəkdi. Sizin mənə edə bilmədiyiniz köməyi etmək üçün canını təhlükəyə atdı.

3

Həqiqi salehlik

¹ Nəhayət, qardaşlarım, Rəbdə sevinin! Sizə eyni şeyləri yazmaq məni yormaz, amma sizi qoruyar.

² Özünüzü «itlər»dən qoruyun, pis iş görənlərdən qoruyun, bədəni sünnət edərək kəsib-atanlardan qoruyun. ³ Çünki əsl sünnətliyə Allahın Ruhu vasitəsilə ibadət edən, Məsih İsa ilə fəxr edən və cismani şeylərə güvənməyən bizlərik. ⁴ Əslində mən cismani şeylərə də güvənə bilərdim. Əgər başqası cismani şeylərə güvənməyi düşünürsə, mən daha çox güvənə bilərəm. ⁵ *Mən səkkizgünlük ikən sünnət olundum. İsrail nəslindən, Binyamin qəbiləsindən, İbranılardan törəmiş bir İbraniyəm. Qanuna münasibətdə farisey idim. ⁶ *Qeyrət çəkməyə gəlincə, Allahın cəmiyyətini təqib edirdim. Qanuna əsaslanan salehliyə

* 3:5 Həv. 23:6; 26:5; Rom. 11:1

* 3:6 Həv. 8:3; 22:4; 26:9-11

gəlincə, nöqsansız idim. ⁷ Amma mənə fayda gətirən nə varsa, Məsih uğrunda ziyan saymışam. ⁸ Bundan əlavə, Rəbbim Məsih İsanı tanımağın ali dəyərini yanında hər şeyi ziyan hesab edirəm. Onun uğrunda var-yoxumu atıb tullantı sayıram ki, Məsihi qazanıb ⁹ Onda hesab olunum. Belə ki Qanunla gələn öz salehliyimə deyil, Məsihə imandan yaranan, imanla Allahdan gələn salehliyə malik olum. ¹⁰ Belə ki Məsihi və Onun dirilmə güdrətini, əzablarına şərikliyi də dərk edirəm və Onun ölümündə Ona bənzəyim ki, ¹¹ nə olursa-olsun, ölümlər arasından dirilməyə nail olum.

Hədəfə doğru qaçmaq

¹² Demirəm ki, indi bunlara malik olmuşam və yaxud kamilləşmişəm. Amma hədəfdən tutmaq üçün qaçıram. Çünki Məsih İsa məni bu məqsəd üçün tutub. ¹³ Qardaşlar, hesab etmirəm ki, bunu tutmuşam. Yalnız bir şey edirəm: arxada qalanları unudub qarşımda olana çatmaq üçün cəhd edirəm ¹⁴ və hədəfə doğru qaçıram ki, mükafatı alım, yəni Allahın Məsih İsada yuxarıya çağırışına nail olum. ¹⁵ Beləliklə, aramızda kim kamildirsə, qoy belə düşünsün. Hər hansı bir mövzuda fərqli düşüncələriniz varsa, Allah bunu da sizə açacaq. ¹⁶ Ancaq çatdığımız səviyyəyə uyğun həyat sürək.*

¹⁷ *Qardaşlar, hamınız birlikdə məndən nümunə götürün və sizə göstərdiyimiz nümunəyə uyğun həyat sürənlərə diqqətlə baxın. ¹⁸ Sizə dəfələrlə söylədiyim kimi indi də göz yaşları içində təkrar deyirəm: bir çoxları Məsihin çarmıxına düşmənlər olaraq həyat sürür. ¹⁹ Onların sonu həlakdır. Onların allahı qarınlarıdır. Öz rüsvayçılıqları ilə fəxr edir, yalnız dünyəvi şeylər barədə düşünürlər. ²⁰ Bizsə səma vətəndaşlarıyıq və oradan Xilaskar olan Rəbb İsa Məsihi həvəslə gözləyirik. ²¹ O hər şeyi Özünə tabe etməyə qadir olan qüvvəsinin təsiri ilə bizim yazıq bədənimizi dəyişdirib Öz izzətli bədəninə bənzər hala gətirəcək.

4

Son öyüdlər

¹ Beləliklə, ey həsrətini çəkdiyim sevimli qardaşlarım, sevincim və başımın tacı, Rəbdə olaraq bu cür dönməz durun, ey sevimlilər!

² Evodiyaya yalvarıram, Sintixiyə yalvarıram ki, Rəbdə həmfikir olsunlar. ³ Bəli, ey əsl əməkdaşım, səndən də xahişim var, bu qadınlara kömək et. Çünki onlar mənimlə, Klementlə

* **3:16** Sürək – bəzi əlyazmalarda sürək və eyni düşüncədə olaq. * **3:17** 1Kor. 4:16; 11:1

və adları həyat kitabında olan digər əməkdaşlarımla bərabər Müjdəni yaymaq üçün səy göstəriblər.

⁴ Rəbdə həmişə sevinin! Bir də deyirəm: sevinin! ⁵ Qoy sizin mülayimliyiniz bütün insanlara məlum olsun. Rəbb yaxındır. ⁶ Heç nəyin qayğısını çəkməyin, amma hər barədə xahişlərinizi Allaha dualarla, yalvarışlarla, şükür edə-edə bildirin. ⁷ Onda Allahın ağlagəlməz sülhü ürəklərinizi və düşüncələrinizi Məsih İsada qoruyacaq.

⁸ Nəhayət, qardaşlar, doğru, ləyaqətli, saleh, pak, cazibəli, etibarlı nə varsa, əgər əla və tərifə layiq nə varsa, bunları düşünün. ⁹ Məndən öyrəndiyiniz, qəbul etdiyiniz, eşitdiyiniz və məndə gördüyünüz nə varsa, bunları həyata keçirin. Onda sülh qaynağı olan Allah sizinlə olacaq.

Paulun təşəkkürü

¹⁰ Mən Rəbdə bol-bol sevinirəm ki, nəhayət indi mənim barəmdəki qayğınızı yenidən canlandırdınız. Əslində qayğınız vardı, amma bunu göstərməyə fürsət tapa bilmirdiniz. ¹¹ Ehtiyaca düşdüyüm üçün bunları söyləmirəm, çünki hansı şəraitdə yaşasam, ondan razı qalmağa alışmışam. ¹² Mən məzlumluğun da, bolluğun da nə olduğunu bilirəm. İstər tox, istər ac, istər bolluq, istər ehtiyac içində olum, hər şəraitdə, hər vəziyyətdə razı qalmağın sirrini öyrənmişəm. ¹³ Mənə qüvvət verən Məsihin köməyi ilə hər iş gücüm çatır. ¹⁴ Buna baxmayaraq nə yaxşı ki əziyyətimə şərik oldunuz.

¹⁵ *Ey Filipililər, özünüz də bilirsiniz ki, aranızda Müjdə yayımının başlanğıcında, mən Makedoniyanı tərk edən zaman sizdən başqa heç bir cəmiyyət nəzir vermək və toplamaq üçün mənimlə şərik iş görmədi. ¹⁶ *Mən Salonikdə olanda belə, ehtiyacım üçün dəfələrlə siz mənə yardım göndərdiniz. ¹⁷ Bu o demək deyil ki, mən bəxşiş axtarıram. Mən ancaq sizin hesabınıza yazıla bilən səmərəni axtarıram. ¹⁸ *Mənsə tamamilə təmin olunmuşam və bolluq içindəyəm. Epafroditin əli ilə göndərdiyiniz hədiyyələri alandan sonra ehtiyacım qalmadı. Bu, Allahın xoşuna gələn ətirli təqdim, Ona məqbul olan və razı salan qurbanıdır. ¹⁹ Sizin hər ehtiyacınızı isə Allahım Məsih İsada olan Öz izzətli zənginliyinə görə ödəyəcək. ²⁰ Qoy Atamız Allaha əbədi izzət olsun! Amin.

Salam göndərmə

²¹ Məsih İsada müqəddəs olan hər kəsi salamlayın.

Mənimlə olan qardaşlar sizə salam göndərir. ²² Sizi bütün müqəddəslər, xüsusən qeysərin sarayında işləyənlər salamlayır.

23 Rəbb İsa Məsihin lütfü ruhunuza* yar olsun!

* **4:23** Ruhunuza – bəzi əlyazmalarda hər birinizə.

PAULUN KOLOSSELİLƏRƏ MƏKTUBU GİRİŞ

Paulun bu məktubu indiki Türkiyə ərazisindəki Efes şəhərinin şərqində yerləşən Kolosse şəhərinin imanlılar cəmiyyətinə ünvanlanıb. Bu cəmiyyət Paul tərəfindən yaradılmamışdı, lakin Paul özünü məsuliyyətli hiss edirdi, çünki oraya Efesdən işçilər göndərmişdi. Paul xəbər tutmuşdu ki, o cəmiyyətdəki yalançı müəllimlər Allahu tanımaq və tamam xilas almaq üçün insanın mələklərə və başqa ruhani qüvvələrə səcdə etmələrinin lazım olduğunu öyrədirdi. Bundan əlavə, bu müəllimlər həm də sünnət, yemək qaydaları və digər ənənələrə əməl etməyi tələb edirdilər.

Paul bu saxta təlimlərə qarşı duraraq həqiqi məsihçi təlimini nümayiş etdirir. Həvarinin öyrətdiklərinə əsasən yalnız İsa Məsih xilas etməyə qadirdir, digər əqidələr və işlər əslində insanı Ondan uzaqlaşdırır. Allah-Taala İsa Məsih vasitəsilə dünyanı yaratdı və Onun vasitəsilə dünyanı Özünə tərəf döndərir. Dünyanın xilas ümidi yalnız İsa Məsihlə birlikdə olmaqdır. Sonra Paul imanlıların həyatları üçün bu böyük təlimi necə tətbiq etdiyini izah edir.

Maraqlı odur ki, Paulun bu məktubunu Kolosse cəmiyyətinə çatdıran Tixik Onisimlə birgə yola çıxmışdı; bu adam haqqında Paul Filimona xahiş məktubunu yazmışdır.

Kitabın məzmunu:

1:1-8 Giriş

1:9–2:19 Məsihin təbiəti və işi

2:20–4:6 Məsihdə yeni həyat

4:7-18 Son salamlar

¹ Allahın iradəsi ilə Məsih İsanın həvarisi mən Pauldan və Timotey qardaşdan ² Kolossedəki Məsihdə olan müqəddəs və sadıq bacı-qardaşlara salam! Atamız Allahdan * sizə lütf və sülh olsun!

Paul Allaha şükür edir

³ Sizin üçün həmişə dua edərkən Allaha – Rəbbimiz İsa Məsihin Atasına şükür edirik. ⁴ Çünki sizin Məsih İsaya imanınızdan və bütün müqəddəslərə göstərdiyiniz məhəbbətdən xəbərdar olduq. ⁵ İmanınız və məhəbbətiniz göylərdə sizin üçün saxlanan şeylərə bağladığınız ümiddən qaynaqlanır. Bu barədə sizə çatan, Müjdə olan həqiqət

* 1:2 Allahdan – bəzi əlyazmalarda Allahdan və Rəbb İsa Məsihdən (Rom. 1:7).

kəlamından əvvəlcədən eşitmisiniz. ⁶ Bu Müjdə onu eşitdiyiniz, həqiqətdə Allahın lütfünü dərk etdiyiniz gündən bəri sizdə olduğu kimi bütün dünyada da bəhrə verməkdə və yayılmaqdadır. ⁷ *Bunu bizimlə birgə Məsihin qulu və sizin üçün† çalışan Onun sadıq xidmətçisi sevimli Epafradan öyrəndiniz. ⁸ O, Ruhdan qaynaqlanan məhəbbətinizin xəbərini də bizə çatdırdı.

Paulun Kolosselilər üçün duası

⁹ Ona görə bunu eşitdiyimiz gündən bəri sizin tam hikmət və ruhani idrakla Allahın iradəsini bütünlüklə qavramanız üçün biz də dualarımızı və yalvarışlarımızı kəsmədik. ¹⁰ Belə ki Rəbbə layiq şəkildə həyat sürərək Onu hər cəhətdən razı salasınız və hər cür xeyirli əməldə bəhrə verib Allahı tanımaqda böyüyasınız, ¹¹ hər şeyə dözərək səbir edə bilməyiniz üçün Onun izzətli qüvvəsinə güvənərək hər cür qüdrətlə möhkəmlənəsiniz, ¹² müqəddəslərin nurda olan irsinə şərik olmanız üçün sizə səlahiyyət verən Ataya sevinclə şükür edəsiniz. ¹³ O bizi zülmət hakimiyyətindən xilas edib Öz sevimli Oğlunun Padşahlığına köçürtdü. ¹⁴ *Oğlunda‡ satın alınmaya – günahlarımızın bağışlanmasına maliklik.

Məsihin şəxsiyyəti və vəzifəsi

¹⁵ Görünməz Allahın surəti və bütün yaradılış üzərində ilk doğulan Odur. ¹⁶ Çünki göylərdə və yerdə olan, görünən və görünməyən hər şey – taxtlar, ağalar, başçılar, hakimlər Onda yarandı. Nə varsa, Onun vasitəsilə və Onun üçün yarandı. ¹⁷ Hər şeydən əvvəl var olan Odur və hər şey Onda bərqərar olur. ¹⁸ *Bədənin, yəni imanlılar cəmiyyətinin Başı da Odur. Hər şeydə birinci olsun deyə başlanğıc olan, ölümlər arasından dirilərək ilk doğulan Odur. ¹⁹ Çünki Allah Onda tam bütövlüyü ilə yaşamağa ²⁰ və Onun vasitəsilə, çarxımda axıdılan qanı ilə barışıq yaradaraq həm yerdə, həm də göylərdə olan hər şeyi Özü ilə barışdırmağa razı oldu.

²¹ Etdiyiniz pis əməllərə görə bir zamanlar düşüncələrinizdə Allaha yad və düşmən idiniz. ²² İndi isə Məsih cismən ölməklə Öz bədəni vasitəsilə sizi Allahla barışdırdı ki, sizi Onun qarşısında müqəddəs, ləkəsiz və nöqsansız təqdim etsin. ²³ Bir şərtlə ki eşitdiyiniz Müjdənin verdiyi ümiddən sarsılmadan, iman əsasında möhkəm və sabit durasınız. Bu Müjdə səma altında olan bütün yaradılışa vəz olundu və mən Paul Müjdənin xidmətçisi oldum.

* 1:7 Kol. 4:12; Flm. 23-24 † 1:7 Sizin üçün – bəzi əlyazmalarda bizim üçün.

* 1:14 Ef. 1:7 ‡ 1:14 Oğlunda – bəzi əlyazmalarda Oğlunda, Onun qanı vasitəsilə.

* 1:18 Ef. 1:22-23; 2:14-16

Paulun imanlılara xidməti

²⁴ İndi sizin üçün əzab çəkdiyimə sevinirəm və Məsihin Öz bədəni olan imanlılar cəmiyyəti uğrunda çəkdiyi əziyyətlərin qalanını canıma cəfa verərək tamamlayıram. ²⁵ Allahın sizin üçün mənə verdiyi vəzifəyə görə mən bu cəmiyyətin xidmətçisi oldum ki, Allahın kəlamını, ²⁶ yəni əsrlərdən və nəsillərdən gizlədilən, indi isə Onun müqəddəslərinə açılan sirrini tam bəyan edirəm. ²⁷ Allah millətlər arasında bu sirrin izzətinin necə zəngin olduğunu müqəddəslərə bildirmək istədi. Bu sirr sizdə olan Məsihdür. O sizə izzətə qovuşmaq ümidini verir. ²⁸ Hər bir insanı Məsihdə kamilləşmiş olaraq Allaha təqdim etmək üçün hamıya tam müdrikliklə nəsihət və təlim verərək Məsihi bəyan edirik. ²⁹ Bu məqsədlə də zəhmət çəkirəm və Onun məndə güdrətlə fəaliyyət göstərən qüvvəsi ilə mübarizə aparıram.

2

¹ İstəyirəm ki, həm siz, həm Laodikeyada olanlar, həm də mənim üzümü görməyənlərin hamısı üçün nə qədər böyük mübarizə apardığımı biləsiniz. ² Ürəklərinin cəsarət tapıb məhəbbətdə birləşməsini istəyirəm; belə ki idrakın verdiyi kamil etimadın bütün zənginliyinə nail olsunlar, Allahın sirri olan Məsihi* dərk etsinlər. ³ Çünki hikmət və biliyin bütün xəzinələri Məsihdə gizlədilmişdir. ⁴ Bunu mən ona görə deyirəm ki, kimsə sizi dilə tutub aldatmasın. ⁵ Çünki cismən uzaqda olsam da, ruhən sizinləyəm. İntizamınızı və Məsihdə olan imanınızın möhkəmliyini görüb sevinirəm.

Məsihin qoyduğu həyat tərzini

⁶ Buna görə Rəbb Məsih İsanı qəbul etdiyiniz kimi Onda həyat sürün. ⁷ Şükürlərlə dolub-daşaraq Onda kök salıb inkişaf edin və öyrəndiyiniz kimi imanda möhkəmlənin.

⁸ Baxın, Məsihə deyil, insan adət-ənənəsinə, dünyanın ibtidai təlimlərinə istinad edərək fəlsəfə və boş aldadıcı sözlərlə kimsə sizi əsir etməsin. ⁹ Çünki Allahın tam bütövlüyü bədəncə Məsihdə yaşayır. ¹⁰ Siz də Onda tamamlanmışsınız. O hər başçının və hakimin Başıdır. ¹¹ Həmçinin siz Məsihdə insan əli ilə deyil, Onun təmin etdiyi sünnətlə cismani təbiətdən† ayrılaraq sünnət olundunuz. ¹²*Vəftizdə Onunla birlikdə dəfn edildiniz və Onu ölümlər arasından dirildən Allahın gücünə olan iman vasitəsilə Onunla birlikdə dirildiniz. ¹³*Siz təqsirləriniz və cismani sünnətsizliyiniz üzündən ölü ikən Allah sizə Məsihlə

* **2:2** Allahın sirri olan Məsihi – bəzi əlyazmalarda Allahın – həm Atanın, həm də Məsihin sirrini. † **2:11** Cismani təbiətdən – bəzi əlyazmalarda günahkar cismani təbiətdən.

* **2:12** Rom. 6:4 * **2:13** Ef. 2:1-5

birgə həyat verdi və bütün təqsirlərimizi bağışlayıb ^{14*} tələbləri ilə əleyhimizə və zərərimizə olan borc sənədini † ləğv etdi, onu çarmıxa mıxlayaraq qarşımızdan götürdü. ¹⁵ Allah başçıları və hakimləri § tərksilah edib, onlara çarmıxda qələbə çalaraq aləmdə rüsvay etdi.

^{16*} Buna görə qoy heç kim yemək-içmək üzündən yaxud bayram, Təzə Ay mərasimi ya Şənbə gününə görə sizi mühakimə etməsin. ¹⁷ Çünki bunlar gələcək şeylərin kölgəsidir, əslisi Məsihdədir. ¹⁸ Qoy heç kim sizdən mütilik və mələklərə səcdə tələb edərək sizi mükafatınızdan məhrum etməsin. Belə bir şəxs gördüyü görüntülərə ^{**} güvənir və boş yerə öz cismani ağılı ilə lovğalanır. ^{19*} O, bədənin Başı olan Məsih ilə əlaqəni itirdi. Bütün bədən †† buğumlar və bağlarla üzvi surətdə Məsihə bağlanaraq təmin olunur, qurulur və Allah bəslədiyinə görə böyüyür.

Məsihdə yeni həyat

²⁰ Məsihlə birgə ölüb dünyanın ibtidai təlimlərindən qurtulduğunuz halda nə üçün dünyadakılar kimi yaşayaraq ²¹ «buna əl vurma, bunu yemə, buna toxunma» kimi əmrlərə əməl edirsiniz? ²² Bunların hamısı istifadə olunduqca məhv olub gedən şeylərlə əlaqədar olur, çünki insanların verdiyi əmrlərə və təlimlərə əsaslanır. ²³ Şübhəsiz, bu qaydalar uydurma dindarlıq, mütilik və bədənə xətər yetirməkdə zahirən müdrik görünür, amma cismani təbiətin həvəsinin qarşısını almaq üçün onların heç bir dəyəri yoxdur.

3

^{1*} Beləliklə, Məsihlə birlikdə dirildiyinizə görə ucalardakı şeyləri axtarın. Orada Məsih Allahın sağında oturub. ² Dünyəvi şeyləri deyil, ucalardakı şeyləri düşünün. ³ Çünki siz ölmüsünüz və həyatınız Məsihlə birlikdə Allahda saxlanılıb. ⁴ Həyatınız olan Məsih zühur edəndə siz də Onunla birgə izzətlə zühur edəcəksiniz.

⁵ Buna görə cisminizin dünyəvi meylləri olan cinsi əxlaqsızlığı, murdarlığı, şəhvəti, pis ehtirası və bütpərəstliyə tay olan tamahkarlığı öldürün. ⁶ Bunlara görə Allahın qəzəbi itaətsizlərin üzərinə* gəlir. ⁷ Əvvəllər siz bunların içində yaşayanda belə həyat sürdünüz. ⁸ İndi isə siz də qəzəbi, hiddəti, kini, böhtanı, ağzınızdan çıxan ədəbsiz sözlər kimi şeylərin

* 2:14 Ef. 2:14-16 † 2:14 Borc sənədi – yəni Musanın Qanunu. § 2:15 Başçıları və hakimləri – yəni qüvvətli şər ruhları. * 2:16 Rom. 14:1-6 ** 2:18 Gördüyü görüntülərə – bəzi əlyazmalarda görmədiyi şeylərə. * 2:19 Ef. 4:16 †† 2:19 Bədən – yəni imanlılar cəmiyyəti. * 3:1 Zəb. 110:1 * 3:6 İtaətsizlərin üzərinə – bəzi əlyazmalarda bu sözlər yoxdur.

hamısını kənara atın. ⁹ *Bir-birinizə yalan deməyin, çünki köhnə mənliyinizi və onun əməllərini üzərinizdən çıxarıb ¹⁰ yeni mənliyə büründünüz. Yeni mənliyiniz onu Yaradanın surətinə bənzər şəkildə təzələnir ki, biliyiniz tam olsun. ¹¹ Bu təzələnmədə Yunanla Yəhudi, sünnətli ilə sünnətsiz, barbar, Skif, qulla azad arasında fərq yoxdur: Məsih hər şeydir və hamımızdadır.

¹² *Beləliklə, Allahın seçilmişləri, müqəddəsləri və sevimliləri kimi ürək mərhəməti, xeyirxahlıq, itaətkarlıq, həlimlik və səbirə bürünün. ¹³ *Bir-birinizə dözüən və birinizin digərindən şikayəti varsa, bağışlayın. Rəbb sizi bağışladığı kimi siz də bağışlayın. ¹⁴ Bütün bunlardan əlavə, kamil birliyin bağı olan məhəbbətə bürünün. ¹⁵ Məsihin sülhü qoy ürəklərinizdə münsiflik etsin, çünki bir bədənin üzvləri kimi bu sülhə dəvət olundunuz. Həmçinin şükür edənlər olun! ¹⁶ *Qoy aranızda Məsihin kəlamı bütün zənginliyi ilə yaşasın. Bir-birinizə tam müdrikliklə təlim və nəsihət verin, məzmunlar, ilahilər və ruhani nəğmələr söyləyib ürəklərinizdə Allaha minnətdar ola-ola nəğmə oxuyun. ¹⁷ Dediğiniz və etdiyiniz hər şeyi Rəbb İsanın adı ilə edin, Onun vasitəsilə Ata Allaha şükür edin.

Evdə olan münasibətlər

¹⁸ *Ey qadınlar, Rəbdə olanlara layiq olduğu kimi ərlərinizə tabe olun.

¹⁹ *Ey ərlər, öz arvadlarınızı sevin və onlarla sərt davranmayın.

²⁰ *Ey övladlar, hər işdə ata-ananıza itaət edin, çünki bu, Rəbbi razı salır.

²¹ *Ey atalar, övladlarınızı incitməyin, yoxsa cəsarətləri qırılır.

²² *Ey qullar, hər işdə dünyəvi ağalarınıza itaət edin. Bunu insanları razı salmaq üçün gözə xoş görünən xidmətlə deyil, səmimi qəlbədən, Allahdan qorxaraq edin. ²³ Gördüyünüz hər işi insanlar üçün deyil, Rəbb üçün edən kimi can-dildən edin. ²⁴ Bilin ki, Rəbdən bunun əvəzinə irs alacaqsınız, çünki siz Rəbb Məsihə qulluq edirsiniz. ²⁵ *Kim haqsızlıq edərsə, işlətdiyi haqsızlığın əvəzini alacaq, çünki Rəbb tərəfkeşlik etməz.

4

¹ *Ey ağalar, bilin ki, göydə sizin də Ağanız var. Ona görə qullarınızla ədalətli və insafli olun.

* 3:9 Yar. 1:26; Ef. 4:22-24 * 3:12 Ef. 4:2 * 3:13 Ef. 4:32 * 3:16 Ef. 5:19-20

* 3:18 Ef. 5:22; 1Pet. 3:1-2 * 3:19 Ef. 5:25; 1Pet. 3:7 * 3:20 Ef. 6:1 * 3:21

Ef. 6:4 * 3:22 Ef. 6:5-8 * 3:25 Qanun. 10:17; Ef. 6:9 * 4:1 Ef. 6:9

Müxtəlif öyüdlər

² Özünüzü duaya həsr edin və duada şükür edərək oyaq durun. ³ Eyni zamanda bizim üçün də dua edin ki, kəlamı yaymaq üçün Allah bizə bir qapı açsın və uğrunda həbs olduğum Məsihin sirrini elan edim. ⁴ Dua edin ki, mən bu sirri lazımınca açıq-aşkar bildirim.

⁵ *Kənar insanlarla müdrikliklə rəftar edin və hər fürsətdən istifadə edin. ⁶ Sözlünüz duzlu və hər zaman lütfə dolu olsun. Beləcə hər adama necə cavab vermək lazım olduğunu bilirsiniz.

Salam göndərmə

⁷ *Rəbdə sevimli qardaş, sadıq xidmətçi və əməkdaş olan Tixik mənim barəmdə hər şeyi sizə bildirəcək. ⁸ Onu bu məqsədlə yanınıza göndərdim ki, bizim vəziyyətimizdən xəbərdar olasınız* və o sizin qəlbini ovutsun. ⁹ *Onunla birlikdə sizlərdən biri olan sadıq və sevimli Onisim qardaşı da göndərirəm. Onlar sizə buradakı bütün işlər barədə məlumat verəcək.

¹⁰ *Mənimlə birlikdə məhbus olan Aristarx və Barnabanın əmisi oğlu Mark da sizə salam göndərir. Mark haqqında əmrləri almısınız. Yanınıza gəlsə, onu qəbul edin. ¹¹ Yust çağırılan Yeşua da sizə salam göndərir. Sünnətilərdən yalnız bunlar Allahın Padşahlığı üçün mənim əməkdaşlarımdır və onlar mənə təsəlli verdilər.

¹² *Məsih İsanın qulu və sizlərdən olan Epafra sizə salam göndərir. Allahın hər iradəsini yerinə yetirərək kamil və tam əminliklə möhkəm dayanasız deyə o sizin üçün hər zaman dualar edərək mübarizə aparır. ¹³ Onun haqqında şəhadət edirəm ki, sizin üçün, Laodikeyada və Hierapolisdə olanlar üçün çox zəhmət çəkir.

¹⁴ *Sevimli həkim Luka və Dima da sizə salam göndərir.

¹⁵ Laodikeyada olan bacı-qardaşlara, Nimfaya və onun evindəki cəmiyyətə salam söyləyin.

¹⁶ Bu məktub aranızda oxunduqdan sonra onu Laodikeyalılar cəmiyyətində də oxudun, Laodikeyadan gələn məktubu isə siz də oxuyun. ¹⁷ *Arxipə bunu deyın: «Rəbdə sənə tapşırılan xidməti diqqətlə başa çatdır».

¹⁸ Mən Paul bu salamu öz əlimlə yazıram. Unutmayın ki, mən həbsdəyəm. Sizə lütf olsun!

* **4:5** Ef. 5:16 * **4:7** Həv. 20:4; 2Tim. 4:12 * **4:7** Ef. 6:21-22 * **4:8** Bizim vəziyyətimizdən xəbərdar olasınız – bəzi əlyazmalarda sizin vəziyyətinizdən xəbərdar olsun. * **4:9** Flm. 10-12 * **4:10** Həv. 12:12,25; 15:37-39; 19:29; 27:2; Flm. 23-24 * **4:12** Kol. 1:7; Flm. 23-24 * **4:14** 2Tim. 4:10-11; Flm. 23-24 * **4:17** Flm. 1-2

PAULUN SALONİKLİLƏRƏ BİRİNCİ MƏKTUBU GİRİŞ

Salonik Roma imperatorluğunun Makedoniya vilayətinin paytaxtı idi. Paul Filipini tərk edəndən sonra burada imanlı cəmiyyəti yaratdı. Amma Yəhudilər tezliklə Paulun Yəhudi olmayan xalqların arasında Müjdəni uğurla vəz etdiyini eşidib qışqandılar. Paul Saloniki tərk edib Veriyaya getməyə məcbur oldu. O, Korinfə çatanda öz həmkarı və əməkdaşı olan Timoteydən Salonik cəmiyyətindəki vəziyyət haqqında məktub aldı.

Paulun Saloniklilərə birinci məktubu oradakı məsihçiləri ruhlandırmaq üçün yazılıb. Paul bu məsihçilərin iman və məhəbbəti haqqında yeniliklər eşidib onlara minnətdarlığını bildirir, sonra onların arasında yaşayarkən sürdüyü həyat tərzini yadlarına salır. Paul cəmiyyətdə müzakirə olunan bu suallara cavab verir: Məsihin təkrar gəlişindən əvvəl dünyasını dəyişən imanlıların aqibəti necə olacaq? Məsih nə vaxt zühur edəcək? Paul onlara Məsihin gəlişinə qədər dinc yaşamağı, öz işləri ilə məşğul olmağı və hörmətəlayiq şəkildə həyat sürməyi məsləhət görür (4:11-12).

Kitabın məzmunu:

- 1:1-10 Saloniklilərin imanı
- 2:1-16 Paulun Salonikdəki xidməti
- 2:17-3:13 Salonikdən gələn xəbər
- 4:1-12 Məsihçi davranışına aid tövsiyələr
- 4:13-5:11 Məsihin zühuruna aid təlimat
- 5:12-28 Son öyüdlər və salamlar

¹ *Paul, Sila və Timoteydən Ata Allah və Rəbb İsa Məsihdə olan Saloniklilər cəmiyyətinə salam! Sizə* lütf və sülh olsun!

Nümunəvi iman

² Dualarımızda sizi yada salıb həmişə hər birinizə görə Allaha şükür edirik. ³ Çünki imandan yaranan əməllərinizi, məhəbbətdən doğan zəhmətinizi və Rəbbimiz İsa Məsihə bağladığınız ümidin verdiyi dözümlü Atamız Allah qarşısında daim yada salırıq. ⁴ Ey Allahın sevimlisi olan qardaşlar, bilirik ki, O sizi seçib. ⁵ Ona görə ki yaydığımız Müjdə yalnız sözlə deyil, qüvvə ilə, Müqəddəs Ruhla və çox inandırıcılıqla sizə çatıb. Aranızda ikən sizin üçün necə bir adam olduğumuzu bildiniz. ⁶ *Siz də böyük əziyyət içində Müqəddəs Ruhun verdiyi sevinclə kəlamı qəbul edib bizdən və Rəbdən nümunə

* 1:1 Həv. 17:1

* 1:1 Sizə – bəzi əlyazmalarda Atamız Allah və Rəbb İsa

Məsihdən sizə. * 1:6 Həv. 17:5-9

götürdünüz. ⁷ Beləliklə, siz Makedoniya və Axayyadakı bütün imanlılar üçün nümunə oldunuz. ⁸ Çünki Rəbbin kəlamının sədası sizdən yayıldı. Allaha imanınızın sorağı yalnız Makedoniya və Axayyaya deyil, hər yerə çatıb. Daha bizə söz deməyə ehtiyac qalmadı. ⁹⁻¹⁰ Çünki özləri xəbər yaydılar ki, bizi nə qədər yaxşı qarşıladınız və var olan həqiqi Allaha qulluq etmək üçün, həmçinin Onun ölümlər arasından diriltiyi Oğlunun, yəni bizi gələcək qəzəbdən qurtaran İsanın göylərdən zühurunu gözləmək üçün bütlərdən Allaha tərəf necə döndünüz.

2

Paulun Salonikdəki xidməti

¹ Qardaşlar, özünüz də bilirsiniz ki, yanınıza gəlməyimiz əbəs olmadı. ² *Bildiyiniz kimi, əvvəlcə Filipidə əziyyət çəkmiş, təhqir olunmuşduq. Amma böyük ziddiyyətlərə baxmayaraq, Allahın Müjdəsini sizə bəyan etmək üçün Allahımızdan cəsarət aldıq. ³ Çünki bizim çağırışımız aldatmağa, murdarlığa əsaslanmır və bunun hiyləgərliyə də daxil yoxdur. ⁴ Əksinə, Allah tərəfindən Müjdəni yaymaq tapşırığını almağa layiq görüldüyümüzə görə insanları deyil, ürəklərimizi sınaqdan keçirən Allahu razı salmaqdan ötrü danışıraq. ⁵ Siz bilirsiniz ki, heç vaxt yanınıza yaltaq sözlərlə yaxud tamahkarlığı gizlədən riyakarlıqla gəlmədik. Allah da buna şahiddir. ⁶ İzzəti heç bir insanda – nə sizdə, nə də başqalarında axtardıq. ⁷ Məsihin həvariləri kimi bunu sizdən tələb edə bilərdik, amma biz sizinlə övladlarını isti qucağına alıb yedirdən ana kimi mülayim rəftar etdik. ⁸ Sizlərə elə könül bağlamışdıq ki, yalnız Allahın Müjdəsini deyil, öz canlarımızı belə, sizə verməyə razı idik. Çünki bizim sevimmilərimiz idiniz.

⁹ Bəli, qardaşlar, bizim əmək və zəhmətimizi xatırlayırsınız: heç birinizə yük olmamaq üçün gecə-gündüz çalışaraq sizə Allahın Müjdəsini vəz etdik. ¹⁰ Siz imanlılarla necə müqəddəs, saleh və nöqsansız davrandığımıza həm özünüz, həm də Allah şahiddir. ¹¹ Bildiyiniz kimi, ata övladları ilə necə rəftar edirsə, biz də hər birinizlə elə rəftar etdik. ¹² Sizə öyüd verdik, ruhlandırdıq və yalvardıq ki, Öz Padşahlığına və izzətinə çağıran Allaha layiq şəkildə həyat sürəsiniz.

¹³ Biz də dayanmadan Allaha şükür edirik ki, siz bizdən eşitdiyiniz Allah kəlamını qəbul edəndə onu bəşəri söz kimi deyil, həqiqətən, Allahın kəlamı olaraq qəbul etdiniz. Siz imanlılarda fəaliyyət göstərən də bu kəlamdır. ¹⁴ *Çünki qardaşlar, siz Allahın Yəhudeyadakı Məsih İsada olan

* 2:2 Həv. 16:19-24; 17:1-9

* 2:14 Həv. 9:23,29; 13:45,50; 14:2,5,19; 17:5,13; 18:12

cəmiyyətlərindən nümunə götürdünüz. Onların Yəhudilərdən* çəkdiyi əzabları eynilə siz də öz soydaşlarınızdan çəkdiniz. ¹⁵ Yəhudilər Rəbb İsanı və peyğəmbərləri öldürdülər, bizi də təqib etdilər. Onlar Allahı narazı salır və bütün insanlara qarşı çıxırlar. ¹⁶ Çünki başqa millətlər xilas olsunlar deyə biz onlarla danışanda bu Yəhudilər bizə mane olur. Beləcə hər zaman günahlarının üzərinə günah gətirirlər. Axırda Allahın qəzəbinə düşər oldular.

Gecikən səyahət

¹⁷ Bizsə, qardaşlar, qısa bir müddət üçün qəlbən deyil, şəxsən sizdən məhrum olduq, ona görə böyük arzu ilə üzünüzü görməyə daha çox səy göstərdik. ¹⁸ Biz yanınıza gəlməyi arzu etdik, dəfələrlə mən Paul bunu istədim, amma Şeytan bizə mane oldu. ¹⁹ Rəbbimiz İsa zühur edəndə ümidimiz, sevincimiz yaxud Onun önündə fəxr tacımız nədir? Siz deyilsinizmi? ²⁰ Çünki siz bizim izzətimiz və sevincimizsiniz.

3

¹ *Buna görə də artıq dözməyib Afinada tək qalmağa razı olduq ² və qardaşımız, Məsihin Müjdəsini yaymaqda Allahın əməkdaşı* olan Timoteyi sizi imanda möhkəmləndirmək və ruhlandırmaq üçün göndərdik. ³ Belə ki qoy bu əziyyətlərdən heç kim sarsılmasın. Özünüz bilirsiniz ki, biz bunun üçün təyin olunmuşuq. ⁴ Çünki yanınızda olarkən əziyyət çəkəcəyimizi sizə əvvəlcədən demişdik və bildiyiniz kimi, belə də oldu. ⁵ Buna görə mən artıq dözməyib Timoteyi yanınıza göndərdim ki, imanınızdan xəbərdar olum. Qorxdum ki, sınağaçəkən† bəlkə sınaqları ilə sizi yoldan çıxarmış olar və əməyimiz hədər gedər.

Salonikdən şad xəbərlər gəlir

⁶ *Amma yanınızdan indicə qayıdan Timotey imanınız və məhəbbətiniz haqqında bizə şad xəbər gətirdi. O dedi ki, siz bizi daim xoş təəssüratla yada salırsınız və biz həsrətinizi çəkdiyimiz kimi siz də həsrətimizi çəkirsiniz. ⁷ Ona görə də, qardaşlar, bütün sıxıntı və əziyyətimizə baxmayaraq, imanınıza görə sizdən təsəlli aldıq. ⁸ Çünki sizin Rəbdə qalmağınız indi bizə həyat verir. ⁹ Allahımız qarşısında sizə görə tam sevincimiz var. Belə olmasaydı, sizə görə Allaha necə şükür edə bilərdik? ¹⁰ Sizin üzünüzü görmək və imanınızda çatışmayanları tamamlamaq üçün gecə-gündüz söylə dua edirik.

* **2:14** Yəhudilər – burada bütün yəhudi xalqından deyil, yalnız İsa Məsihi rədd edən yəhudilərdən söz gedir. * **3:1** Həv. 17:15 * **3:2** Allahın əməkdaşı – bəzi əlyazmalarda Allahın qulu və bizim əməkdaşımız. † **3:5** Sınağaçəkən – yəni

Şeytan. * **3:6** Həv. 18:5

¹¹ Qoy Atamız Allah Özü və Rəbbimiz İsa bizim üçün sizin tərəflərə yol açsın. ¹² Rəbb bir-birinizə və bütün insanlara olan məhəbbətinizi sizə olan məhəbbətimiz tək artırıb-çoxaltsın. ¹³ Belə ki Rəbbimiz İsa bütün müqəddəsləri ilə birgə zühur edəcəyi vaxt Atamız Allahın önündə müqəddəslikdə nöqsansız olmağınız üçün ürəklərinizə qüvvə versin. Amin.

4

Allahı razı salmaq

¹ Qardaşlar, necə həyat sürmək və Allahı razı salmaq barədə bizdən təlimat aldınız. Nəhayət, Rəbb İsa naminə sizdən xahiş edir və yalvarırıq ki, belə həyat sürməkdə daha çox inkişaf edin. ² Rəbb İsanın səlahiyyəti ilə sizə hansı əmrləri verdiyimizi bilirsiniz.

³ Çünki Allahın iradəsinə görə müqəddəslik yolunuz belədir: cinsi əxlaqsızlıqdan qaçın, ⁴⁻⁵ hər biriniz Allahı tanımayan bütprəstlər kimi şəhvət və ehtirasla deyil, müqəddəslik və hörmətlə arvad almağı öyrənin, ⁶ heç kim haqsızlıq edib bacı-qardaşını istismar etməsin. Çünki əvvəlcə sizə dediyimiz və xəbərdarlıq etdiyimiz kimi, Rəbb bütün bunlara görə qisas alacaq. ⁷ Çünki Allah bizi murdarlığa deyil, müqəddəsliyə çağırmışdır. ⁸ Ona görə bu təlimatı rədd edən kəs insanı deyil, sizə Öz Müqəddəs Ruhunu bəxş edən Allahı rədd edir.

⁹ Qardaşlıq sevgisinə gəlincə, sizə yazmağa ehtiyac yoxdur, çünki Allah bir-birinizi sevməyi öyrədib. ¹⁰ Əslində, siz bütün Makedoniyadakı bacı-qardaşların hamısı ilə belə davranırsınız. Lakin ey qardaşlar, rica edirik ki, belə işlərin sayını artırın. ¹¹ Sizə əmr etdiyimiz kimi çalışın ki, dinc yaşayasınız, öz işinizlə məşğul olasınız və əliniz işdə-gücdə olsun; ¹² belə ki kənar şəxslərin qarşısında hörmətəlayiqlik şəkildə həyat sürəsiniz və heç kimdən təminat almağa ehtiyac duymayasınız.

Rəbbin zühuru

¹³ Qardaşlar, vəfat edənlər haqqında bixəbər qalmağınızı istəmirik ki, ümitsiz olan digər adamlar kimi kədərlənməyəsiniz. ¹⁴ Axı İsanın ölüb-dirilməsinə inanırıqsa, demək İsaya bağlanaraq vəfat edənləri də Allah Onunla birgə qaytaracaq. ¹⁵ *Çünki Rəbbin kəlamına əsaslanaraq sizə deyirik ki, Rəbbin zühurunadək sağ qalan bizlər vəfat edənlərdən əsla qabağa keçməyəcəyik. ¹⁶ Rəbb Özü əmrini səsləndirməklə, baş mələyin sədası və Allahın şeypuru ilə göydən enəcək. Əvvəlcə Məsihdə olaraq ölənlər diriləcək. ¹⁷ Ondən sonra sağ qalan bizlər Rəbbi havada qarşılamaq üçün onlarla birgə buludlar içində götürülüb-aparılacaq və

* 4:15 1Kor. 15:51-52

beləcə daim Rəblə olacağın. ¹⁸ Buna görə bir-birinizə bu sözlərlə təsəlli verin.

5

¹ Qardaşlar, zaman və məqamlar barədə sizə yazmağa ehtiyac yoxdur. ² *Çünki özünüz də çox yaxşı bilirsiniz ki, Rəbbin günü oğru gecə gəldiyi kimi gələcək. ³ İnsanlar «sülh və təhlükəsizlik» deyəndə hamilə qadının ağrıları necə qəfildən tutursa, onlar da elə qəfil məhvə düşər olacaq və bundan əsla qaça bilməyəcəklər. ⁴ Amma, qardaşlar, siz qaranlıqda deyilsiniz ki, o gün sizi oğru kimi yaxalasin. ⁵ Axı hamınız nur və gündüz övladlarısınız. Biz nə gecənin, nə də qaranlığın övladlarıyıq. ⁶ Ona görə gəlin başqaları kimi yatmayaq, əksinə, oyanıb ayıq-sayıq dayanaq. ⁷ Çünki yatanlar gecə yatır, əyyaşlar da gecə vaxtı əyyaşlıq edir. ⁸ *Gündüzə aid olan bizlərsə iman və məhəbbətlə döşümüzə zireh taxaraq xilas ümidini dəbilqə kimi başımıza qoyub ayıq-sayıq olaq. ⁹ Çünki Allah bizi qəzəbə düşər olmaq üçün deyil, Rəbbimiz İsa Məsih vasitəsilə xilasa nail olmaq üçün təyin edib. ¹⁰ Məsih bizim uğrumuzda öldü ki, oyaq olsaq da, yatmış olsaq da, Onunla birlikdə yaşayaq. ¹¹ Buna görə indiki kimi bir-birinizi ürəkləndirin və ruhən inkişaf etdirin.

Son öyüdlər və salamlar

¹² Ey qardaşlar, xahiş edirik ki, aranızda zəhmət çəkənlərin, Rəbdə sizə başçılıq edib nəsihət verənlərin qədrini bilin. ¹³ Etdikləri əmələ görə onlara hədsiz məhəbbətlə hörmət göstərin. Bir-birinizlə sülh içində yaşayın. ¹⁴ Qardaşlar, sizə yalvarırıq, avaralara nəsihət verin, cəsərsizləri ruhlandırın, zəiflərə yardım edin, hamıya qarşı səbirli olun. ¹⁵ Diqqətli olun ki, heç kim pislilyə pisliliklə cavab verməsin, əksinə, bir-birinizə və bütün insanlara həmişə yaxşılıq etməyə çalışın.

¹⁶ Daima sevinin, ¹⁷ durmadan dua edin, ¹⁸ hər vəziyyətdə şükür edin. Çünki bunlar Məsih İsadə olan sizlər üçün Allahın iradəsidir. ¹⁹ Ruhunu söndürməyin. ²⁰ Peyğəmbərlik sözlərinə xor baxmayın. ²¹ Hər şeyi sınaqdan keçirin və yaxşı olandan möhkəm tutun. ²² Hər cür şərdən uzaq durun.

²³ Qoy sülh qaynağı olan Allahın Özünü sizi tamamilə təqdis etsin və Rəbbimiz İsa Məsihin zühurunda ruhunuz, canınız və bədəninizi nöqsansız olaraq qorunsun. ²⁴ Sizi çağırən Allah sadıqdır və bunu edəcək.

* 5:2 Mat. 24:43; Luka 12:39; 2Pet. 3:10; Vəhy 16:15 * 5:8 Yeş. 59:17; Ef. 6:13-17

²⁵ Qardaşlar, bizim üçün dua edin. ²⁶ Bütün bacı-qardaşları müqəddəs öpüşlə salamlayın. ²⁷ Rəbb naminə sizə and verirəm ki, bu məktubu bütün bacı-qardaşlara* oxuyun.

²⁸ Rəbbimiz İsa Məsihin lütfü sizə yar olsun!

* **5:27** Bacı-qardaşlara – bəzi əlyazmalarda müqəddəslərə.

PAULUN SALONİKLİLƏRƏ İKİNCİ MƏKTUBU GİRİŞ

İsa Məsihin ikinci gəlişi ilə əlaqədar Salonik imanlı cəmiyyətində yenə də narahatlıqlar davam edirdi. Saloniklilərdə belə bir fikir var idi ki, Rəbbin günü artıq gəlib.

Paul bu fikrə düzgün istiqamət verərək yazır ki, Məsihin zühurundan öncə şər və pislik kulminasiya nöqtəsinə çatacaq. Bu, müəmmalı olan şəxsin, «həlak edilməli qanunsuz adam»ın (2:3) rəhbərliyi altında baş verəcək. Bu şəxs Məsihin əleyhdarı olacaq.

Həvari vurğulayır ki, imanlılar əzab-əziyyət və çətinliklərə baxmayaraq, imanda möhkəm durmalı, özlərini dolandırmaq üçün Paul və onun əməkdaşları kimi işləyib yaxşı əməllərini davam etdirməlidirlər.

Məktubun məzmunu:

1:1-12 Salamlar və minnətdarlıq

2:1-17 Məsihin zühuruna aid təlimat

3:1-15 Məsihçi davranışına aid öyüd-nəsihət

3:16-18 Xudahafizləşmə

1* Paul, Sila və Timoteydən Atamız Allah və Rəbb İsa Məsihdə olan Saloniklilər cəmiyyətinə salam! 2 Atamız Allahdan və Rəbb İsa Məsihdən sizə lütf və sülh olsun!

Hökmlər

3 Qardaşlar, sizin üçün həmişə Allaha şükür etməliyik və belə etməyimiz yerinə düşər, çünki imanınız artdıqca artır və hamınızın bir-birinizə olan məhəbbəti çoxalır. 4 Bunun üçün tab gətirdiyiniz bütün təqiblərə, əziyyətlər zamanı dözümlünüzə və imanınıza görə Allahın cəmiyyətlərində sizinlə özümüz də fəxr edirik.

5 Bu şeylər Allahın ədalətli hökmünün əlamətidir ki, nəticədə uğrunda indi əzab çəkdiyiniz Allahın Padşahlığına layiq saylasınız. 6 Çünki Allahın hüsurunda haqq olan işdir ki, sizə əziyyət verənlərə əziyyət, 7 əziyyət çəkən sizlərə isə bunun əvəzində bizimlə birlikdə rahatlıq veriləcək. Bu, Rəbb İsanın qüdrətli mələkləri ilə od-alov içərisində göydən zühur etdiyi zaman olacaq. 8 O zaman Rəbbimiz İsa Allahı tanımayanlardan və Özü barədə olan Müjdəyə itaət etməyənlərdən qisas alacaq. 9 Onlara Rəbbin hüsurundan və qüdrətinin izzətindən məhrum

* 1:1 Həv. 17:1

qalıb əbədi olaraq məhv edilmə cəzası veriləcək. ¹⁰ Bunlar Rəbbin Öz müqəddəsləri arasında izzət qazanmaq və bütün imanlıları heyratə gətirmək üçün gəlmiş gün baş verəcək. Siz də belə imanlılardansınız, çünki etdiyimiz şəhadətə inandınız. ¹¹ Buna görə sizin üçün daim dua edirik ki, Allahımız sizi Öz çağırışına layiq görsün, hər yaxşı niyyətinizi və imandan asılı hər əməlinizi Öz qüdrəti ilə yerinə yetirsin. ¹² Belə ki Allahımızın və Rəbb İsa Məsihin lütfünə görə Rəbbimiz İsanın adı sizdə izzət qazansın və siz də Onda izzət qazanasınız.

2

Qanunsuz adam

¹ *Rəbbimiz İsa Məsihin zühuruna və bizim Onunla birlikdə olmaq üçün toplaşmağımıza gəlincə, qardaşlar, sizdən xahiş edirik: ² qoy «Rəbbin günü çatmışdır» deyə iddia edən hər hansı bir ruh, bir söz yaxud guya bizdən gələn bir məktub sizi tez ağıldan çıxarıb təlaşa salmasın.

³ Heç kim sizi heç bir şəkildə aldatmasın. Çünki əvvəl üsyan qaldırılaraq həlak edilməli qanunsuz adam* meydana çıxmıyınca o gün gəlməyəcək. ⁴ *O adam, allah adlanan yaxud səcdə edilən hər şeyə qarşı çıxaraq özünü hamıdan üstün tutacaq. Belə ki Allahın məbədində əyləşib özünün Allah olduğunu elan edəcək.

⁵ Hələ yanınızda olarkən bunları sizə söylədiyim yadınızda deyilmi? ⁶ Bəli, vaxtı çatanda meydana çıxsın deyə indi o adama nəyin mane olduğunu bilirsiniz. ⁷ Hələ indi də qanunsuzluğun sirli gücü fəaliyyətdədir. Ancaq hələlik həmin gücə mane olan şəxs aradan qalxanadək belə olacaq. ⁸ *Sonra həmin qanunsuz adam meydana çıxacaq və Rəbb İsa onu ağzından çıxan nəfəsi ilə öldürəcək, Öz zühurunun əzəməti ilə məhv edəcək. ⁹ *Bu qanunsuz adam Şeytanın fəaliyyətinə əsaslanaraq hər cür yalan möcüzə, əlamət və xariqələrlə ¹⁰ və həmçinin hər cür haqsızlığın hiyləsi ilə gələcək ki, həqiqəti sevərək xilas olmaq əvəzinə, bunu rədd etdikləri üçün həlak olacaq insanları aldatsın. ¹¹ Buna görə Allah onların üzərinə aldadıcı bir qüvvə göndərir ki, yalana inansınlar. ¹² Belə ki həqiqətə inanmayıb haqsızlıq etməkdən zövq alanların hamısı mühakimə olunsun.

Möhkəm dayanın

¹³ Bizsə, ey Rəbbin sevdiyi qardaşlar, sizin üçün həmişə Allaha şükür etməliyik. Çünki Allah başlanğıcdan sizi

* 2:1 1Sal. 4:15-17 * 2:3 Qanunsuz adam – bəzi əlyazmalarda günah adamı.

* 2:4 Yez. 28:2; Dan. 11:36 * 2:8 Yeş. 11:4 * 2:9 Mat. 24:24

Ruhun təqdisi və həqiqətə iman vasitəsilə xilas üçün seçdi. ¹⁴ Rəbbimiz İsa Məsihin izzətinə nail olmağınız üçün O bizim yaydığımız Müjdə ilə sizi bu xilasa çağırdı. ¹⁵ Beləliklə, qardaşlar, möhkəm dayanın və sözumüz yaxud məktubumuz vasitəsilə öyrəndiyiniz təlimlərə bağlı qalın.

¹⁶ Rəbbimiz İsa Məsihin Özü və bizi sevib lütfü ilə əbədi cəsarət və xeyirli ümid verən Atamız Allah ¹⁷ sizi ürəkləndirsin, hər yaxşı söz və əməldə möhkəmləndirsin.

3

Bizim üçün dua edin

¹ Nəhayət, qardaşlar, bizim üçün dua edin ki, Rəbbin kəlamı aranızda olduğu kimi sürətlə yayılıb izzət qazansın, ² pis və şər adamlardan xilas olaq. Çünki iman hamıya məxsus deyil. ³ Amma Rəbb etibarlıdır. O sizi möhkəmləndirib şər olandan qoruyacaq. ⁴ Biz də Rəbbə güvənərək sizdən arxayınq ki, verdiyimiz əmrlərə əməl edirsiniz və edəcəksiniz. ⁵ Qoy Rəbb ürəklərinizi Allahın məhəbbətinə və Məsihin dözumünə yönəlsin.

Dolanışığınızı zəhmətinizlə qurun

⁶ Ey qardaşlar, Rəbbimiz İsa Məsihin adı ilə sizə əmr veririk ki, bizdən qəbul etdiyi təlimə görə yaşamayan, avara həyat sürən hər bir bacı-qardaşdan uzaqlaşın. ⁷ Bizlərdən necə nümunə götürmək lazım olduğunu özünüz də bilirsiniz. Çünki yanınızda olarkən avara dolanmadıq, ⁸ heç kimin çörəyini müftə yemədik. Əksinə, gecə-gündüz əmək və zəhmət çəkərək işlədik ki, heç birinizə yük olmayaq. ⁹ Bunu ixtiyarımız çatmadığına görə deyil, sizə nümunəvi yol göstərərək bu yolla getməyiniz üçün etdik. ¹⁰ Hətta biz sizinlə olarkən sizə bu əmri verdik: kim işləmək istəmərsə, yemək də yeməsin. ¹¹ Eşitmişik ki, sizlərdən bəzisi avara həyat sürür; heç bir iş görmədikləri halda hər şeyə qarışırlar. ¹² Belələrinə Rəbb İsa Məsih naminə əmr verib xəbərdarlıq edirik ki, sakitcə işləyib öz çörəklərini yesinlər. ¹³ Sizsə, qardaşlar, yaxşılıq etməkdən yorulmayın.

¹⁴ Əgər kimsə bu məktubdakı sözlərimizə qulaq asmaq istəməzsə, onu nəzərdə saxlayın və onunla əlaqəni kəsin ki, utansın. ¹⁵ Yenə də onu düşmən sanmayın, bir qardaş kimi ona nəsihət verin.

Salam göndərmə

¹⁶ Sülh qaynağı olan Rəbbin Özü isə sizə hər zaman və hər vəziyyətdə sülh versin! Rəbb hamınıza yar olsun!

¹⁷ Mən Paul salamı sizə öz əlimlə yazıram. Bunu hər məktubumda xüsusi bir işarə kimi yazıram. ¹⁸ Rəbbimiz İsa Məsihin lütfü hamınıza yar olsun!

PAULUN TİMOTEYƏ BİRİNCİ MƏKTUBU GİRİŞ

Gənc məsihçi Timotey Likaonyanın Listra şəhərində anadan olmuşdu. Onun atası Yunan, anası isə Yəhudi idi. Timotey müjdəçilik işində Paula köməkçi və əməkdaş oldu. Paulun «*Timoteyə Birinci Məktubu*» üç əsas məsələni həll edir.

Məktub ilk növbədə imanlı cəmiyyətində verilən yanlış təlimə qarşıdır. Bu təlim Yəhudi və Yəhudi olmayanların ideyalarının qarışığı idi. Bu yanlış təlimə görə fiziki dünya şərdir və buna əsasən bəzi yeməklərdən imtina etməklə, xüsusi gizli biliyə malik olmaqla və evlənməməklə xilasa nail olmaq olar. Məktubda həm də imanlı cəmiyyətinin idarə olunmasına və ibadətə aid təlimatlar var. Bundan əlavə, burada imanlı cəmiyyətinin rəhbərlərinin və köməkçilərinin davranışının necə olması göstərilir.

Nəhayət, Paul Timoteyə İsa Məsihin yaxşı xidmətçisi olması üçün və imanlıların müxtəlif qruplarına qarşı məsuliyyətinə aid məsləhətlər verir.

Kitabın məzmunu:

1:1-2 Salamlar

1:3–3:13 İmanlı cəmiyyətinin xidmətçilərinə aid təlimatlar

3:14–4:5 Möminliyin böyük sirri

4:6–6:21 Timoteyə verilən təlimat

¹* Xilaskarımız Allahın və ümidimiz olan Məsih İsanın əmrinə görə Məsih İsanın həvarisi mən Pauldan ² imanda mənə əsl oğul olan Timoteyə salam! Ata Allahdan və Rəbbimiz Məsih İsadan sənə lütf, mərhəmət və sülh olsun!

Yanlış təlimlərdən çəkinin

³ Makedoniyaya gedərkən mən səndən xahiş etdiyim kimi Efesdə qal və bəzi insanlara əmr et ki, yad təlim yaymasınlar, ⁴ əfsanə və bitməz-tükənməz nəsil şəcərələri ilə məşğul olmasınlar. Çünki bu şeylər Allahın niyyətinin imanla yerinə yetməsi üçün faydalı deyil, əksinə, boş mübahisələrə səbəb ola bilər. ⁵ Bu əmrin məqsədi pak ürəkdən, təmiz vicdandan və riyasız imandan gələn məhəbbətdir. ⁶ Bəzi adamlar isə bunlardan azaraq boşboğazlığa qapıldılar. ⁷ Qanun müəllimi olmaq istəyirlər, amma nə söylədikləri sözləri, nə də üstündə durduqları mövzuları anlayırlar.

⁸ Biz bilirik ki, kimsə Qanundan qanuni şəkildə istifadə edərsə, Qanun yaxşıdır. ⁹ Bunu da bilirik ki, Qanun saleh

* 1:1 Həv. 16:1

üçün deyil, qanunsuzlar və itaətsizlər, allahsızlarla günahkarlar, müqəddəs olmayanlar və Allahla əlaqəsi olmayanlar, ata və analarını öldürənlər, qatillər, ¹⁰ əxlaqsızlar, kişibazlar, adam oğruları, yalançılar, andı pozanlar və sağlam təlimə zidd olan bütün başqaları üçün qoyulmuşdur. ¹¹ Bəxtiyarlıq mənbəyi olan Allahın mənə əmanət etdiyi izzətli Müjdəyə görə bu belədir.

Allah mərhəmətlidir

¹² Mənə qüvvət verən Rəbbimiz Məsih İsaşa şükür edirəm ki, mənə sadıq sayıb Öz xidmətinə təyin etdi. ¹³ *Əvvəllər Ona küfr edən, təqibçi və söyüşkən olduğum halda mənə mərhəmət edildi. Çünki nə etdimsə, cahillik və imansızlıq üzündən etdim. ¹⁴ Amma Rəbbimizin lütfü Məsih İsaşa olan iman və məhəbbətlə birlikdə mənə bol-bol ehsan edildi. ¹⁵ Məsih İsa günahkarları xilas etmək üçün dünyaya gəldi, bu söz etibarlı və tamamilə qəbul olunmağa layiq sözdür. O günahkarlardan ən betəri mənəm. ¹⁶ Lakin ən betəri olduğum halda mənə buna görə mərhəmət edildi ki, Məsih İsa mənim vasitəmlə hədsiz səbrini göstərsin. Ona görə ki gələcəkdə Ona iman edib əbədi həyata malik olanlara mən nümunə olum. ¹⁷ Əsrlərin Padşahı, ölməz, görünməz və bir olan Allaha* əbədi olaraq hörmət və izzət olsun! Amin.

¹⁸ Oğlum Timotey, əvvəlcədən sənənin haqqında söylənən peyğəmbərlik sözlərinə əsasən bu əmri sənə həvalə edirəm ki, bu sözlərə güvənərək yaxşı mübarizə aparasan, ¹⁹ imana və təmiz vicdana sarılasan. Bəziləri təmiz vicdanı rədd edərək imanlarını qəzaya uğrayan gəmi kimi batırdılar. ²⁰ Himeney və İsgəndər də onlardandır. Küfr etməməyi öyrənsinlər deyərək onları Şeytana təslim etdim.

2

Dua və ibadət

¹⁻² Hər şeydən əvvəl xahiş edirəm: möminlik və ləyaqətlə sakit və rahat ömür sürməyimiz üçün, bütün insanlar, o cümlədən, padşahlar və hakimiyyət sahibi olanların hamısı üçün yalvarış, dua, vəsatət və şükürlər edilsin. ³ Çünki bu yaxşıdır və Xilaskarımız Allahı razı salır. ⁴ O bütün insanların xilas olub həqiqəti dərk etməsini istəyir. ⁵ Çünki bir Allah və Allahla insanlar arasında bir Vasitəçi vardır. O, İnsan olan Məsih İsaşdır. ⁶ O hamını satın almaq üçün Özünü fidyə verdi və bu da münasib vaxtda edilən şəhadətdir. ⁷ *Mən də həmin şəhadətin vaizi və həvarisi təyin edildim – yalanı deyil,

* 1:13 Həv. 8:3; 9:4-5 * 1:17 Allaha – bəzi əlyazmalarda müdrək Allaha. * 2:7 2Tim. 1:11

həqiqəti* söyləyirəm. Başqa millətlərə iman və həqiqət öyrədən müəllim oldum.

⁸ Buna görə istəyirəm ki, kişilər qəzəblənmədən, mübahisə etmədən hər yerdə müqəddəs əllər qaldırıb dua etsinlər, ⁹ *qadınlar da ədəbli görkəmlə, abır-həya və ağıl-kamalla bəzənsinlər. Dəbdəbəli saç düzümü ilə, qızillarla, mirvarilərlə və yaxud bahalı paltarlarla deyil, ¹⁰ mömin olduqlarını bəyan edən qadınlara yaraşan tərzdə xeyirli işlərlə bəzənmələrini istəyirəm. ¹¹ Qadın sakitlik və tam bir tabelik içində öyrənsin; ¹² qadının öyrədib kişiyyə ağılıq etməsinə izin vermirəm, qadın sakit olsun. ¹³ *Çünki ilk yaradılan Adəm oldu, sonra Həvva. ¹⁴ Aldadılan da Adəm deyildi, qadın aldadılıb əmri pozdu; ¹⁵ amma qadın doğuşla xilas olacaq, bir şərtlə ki ağıl-kamalla imanda, məhəbbətdə və müqəddəslikdə yaşamağa davam etsin.

3

İmanlılar cəmiyyətinin başçıları

¹ Bu söz etibarlıdır: kim cəmiyyətdə nəzarətçi olmağa can atırsa, xeyirli iş arzu edir. ² *Nəzarətçi nöqsansız, tək arvadlı olaraq ona sadıq, ayıq, ağıllı-kamallı, ədəbli, qonaqpərvər olmalı, öyrətməyi bacarmalıdır. ³ Şərab düşkünü olmamalı; zorakı deyil, mülayim* olmalı; davakar və pulpərəst olmalıdır. ⁴ Öz evini yaxşı idarə etməli, tam bir ləyaqətlə uşaqlarını öz tabeliyində saxlamalıdır. ⁵ Öz şəxsi evini idarə edə bilməyən Allahın cəmiyyətinin qayğısına necə qala bilər? ⁶ Nəzarətçi yeni iman etmiş adam olmamalıdır. Yoxsa qürurlanıb iblisin uğradığı eyni mühakiməyə uğraya bilər. ⁷ Kənar insanlar tərəfindən də yaxşı bir insan kimi tanınmalıdır. Belə ki iblisin qurduğu tora düşüb utandırılmasın.

⁸ Cəmiyyət xidmətçiləri də ləyaqətli olmalıdır. Riyakar, şərab düşkünü yaxud haqsız qazanca həris olmamalıdır. ⁹ İman sirrini təmiz vicdanla saxlamalıdırlar. ¹⁰ Onlar da əvvəlcədən sınaqdan keçsinlər, əgər nöqsanları olmazsa, o zaman xidmət etsinlər. ¹¹ Qadınlar da böhtançı deyil, ləyaqətli, ayıq və hər şeydə sadıq olmalıdırlar. ¹² Xidmətçilər tək arvadlı olaraq ona sadıq olsun, öz uşaqlarını və evlərini yaxşı idarə etsinlər. ¹³ Çünki yaxşı xidmət edənlər özləri üçün yaxşı bir mövqe və Məsih İsayaya olan imanlarında böyük cəsarət qazanırlar.

Böyük sirr

* **2:7** Həqiqəti – bəzi əlyazmalarda Məsihdə olan həqiqəti. * **2:9** 1Pet. 3:3

* **2:13** Yar. 2:7,21-22; 3:1-6 * **3:2** Titə 1:6-9 * **3:3** Mülayim – bəzi əlyazmalarda haqsız qazanca həris deyil, mülayim.

¹⁴ Tezliklə yanına gəlmək ümidi ilə bu şeyləri sənə yazıram ki, ¹⁵ əgər geciksəm belə, sən Allahın ev xalqı arasında necə həyat sürmək lazım olduğunu biləsən. Bu xalq var olan Allahın cəmiyyəti, həqiqətin dirəyi və bünövrəsidir. ¹⁶ Şübhəsiz ki, möminliyin sirri böyükdür:

O,† cismən zühur etdi,
Ruh tərəfindən təsdiq olundu,
Mələklərə göründü,
Millətlərə vəz olundu,
Dünyada Ona iman edildi,
İzzətlə göyə çəkildi.

4

İmandan dönüş

¹ Ruh aydın şəkildə deyir ki, gələcəkdə bəziləri imandan dönəcək, aldadıcı ruhlara və cinlərin təlimlərinə qulaq asacaqlar. ² Bu təlimlər yalançıların ikiüzlülüüyü ilə yayılır. Onların vicdanı sanki yanıq yarası kimi hissiyyatını itirmişdir. ³ Bu yalançılar evlənməyi qadağan edir və bəzi yeməklərdən çəkindirirlər. Amma Allah bu yeməkləri iman edib həqiqəti dərk edənlərin şükürlə qəbul etməsi üçün yaradıb. ⁴ Çünki Allahın yaratdığı hər şey yaxşıdır, şükürlə qəbul edilən heç bir şey rədd edilməməlidir. ⁵ Çünki hər şey Allahın kəlamı və dua ilə təqdis olur.

Məsihin yaxşı xidmətçisi

⁶ Bunları bacı-qardaşlara öyrətsən, imanın və əməl etdiyin yaxşı təlimatın sözləri ilə qidalanaraq Məsih İsanın yaxşı bir xidmətçisi olarsan. ⁷ Allahsız, axmaq qoca qarı əfsanələrindən uzaq dur. Mömin olmaq üçün özünü yetişdir. ⁸ Bədən məşqinin az faydası olur, möminlik isə hər şey üçün faydalıdır, çünki bunda indi və gələcək üçün həyat vədi var. ⁹ Bu söz etibarlıdır və tamamilə qəbul olunmağa layiq sözdür. ¹⁰ Ona görə də biz zəhmət çəkir və mübarizə aparırıq.* Çünki ümidimizi bütün insanların, xüsusən iman edənlərin Xilaskarı, var olan Allaha bağlamışıq.

¹¹ Bunları buyur və öyrət. ¹² Gənc olduğun üçün qoy heç kim sənə xor baxmasın. Amma sözdə, həyat tərzində, məhəbbətdə, imanda,† paklıqda imanlılara nümunə ol. ¹³ Mən gəlincə Müqəddəs Yazıları hamıya oxumaqla, nəsihət verməklə, təlim verməklə məşğul ol. ¹⁴ Ağsaqqallar əllərini sənin üzərinə qoyanda sənə peyğəmbərlik sözü ilə verilən səndə olan ruhani

† 3:16 O – bəzi əlyazmalarda Allah.

* 4:10 Mübarizə aparırıq – bəzi

əlyazmalarda təhqirə dözüürük.

† 4:12 İmanda – bəzi əlyazmalarda ruhda, imanda.

ənəmə etinasızlıq etmə. ¹⁵ Bunların hamısına səy göstərərək özünü həsr et ki, sənin inkişafın hamıya aşkar olsun. ¹⁶ Özünə və verdiyin təlimə diqqətli ol. Bu işlərlə məşğul olmağa davam et. Çünki bunu etməklə həm özünü, həm də səni dinləyənləri xilas edəcəksən.

5

İmanlılar cəmiyyətində məsuliyyətlər

¹ Ağsaqqalla sərt danışma, ona ata kimi, cavanlara isə qardaş kimi, ² ağbirçəklərə ana kimi, gənc qadınlara tamamilə saf ürəklə bir bacı kimi nəsihət ver.

³ Həqiqi dul qadınlara hörmət et. ⁴ Lakin əgər bir dul qadının uşaqları ya da nəvələri varsa, bunlar əvvəlcə öz ailələrinə yardım edərək möminliyi, yaşlı ailə üzvlərinə də haqqını verməyi öyrənsinlər. Çünki bu, Allahu razı salır. ⁵ Həqiqətən, dul qalıb kimsəsiz olan qadın öz ümidini Allaha bağlamışdır, gecə-gündüz Ona yalvarmağa və dua etməyə davam edir. ⁶ Keflə yaşayan dul qadınsa yaşadığı halda ölüdür. ⁷ Nöqsansız olmaqları üçün bu əmrləri tapşır. ⁸ Öz yaxınlarının, xüsusən, ailə üzvlərinin qayğısına qalmayan insan imanı inkar etmiş və imansızdan bətərdir.

⁹ Qoy bir dul qadının adı dullar siyahısına bu şərtlə yazılsın: ən azı altmış yaşına çatmış, ərinə sadıq olmuş, ¹⁰ *etdiyi yaxşı işlərlə tanınmış olsun, məsələn, uşaqlar böyütmüş, qonaqpərvərlik göstərmiş, müqəddəslərin ayaqlarını yumaqla xidmət etmiş, əziyyət çəkənlərə yardım etmiş, hər cür xeyirli işlə məşğul bir şəxs olmalıdır.

¹¹ Altmış yaşa çatmamış dul qadınları isə siyahıya yazma. Çünki cismani istəkləri Məsihə bağlılıqlarına qalıb gələn kimi ərə getmək istəyərlər. ¹² Beləcə verdikləri ilk sözdən çıxdıqları üçün mühakiməyə məruz qalırlar. ¹³ Eyni zamanda evdən evə gəzərək tənbelliyə öyrənərlər. Yalnız tənbellik deyil, lazım olmayan sözlər danışaraq qeybət edərlər, başqalarının işlərinə burunlarını soxarlar. ¹⁴ Beləliklə, yaşa dolmamış dul qadınların ərə getməsinə, uşaq doğmasına, evini idarə etməsinə, düşməyə heç bir böhtan atmaq fürsətini verməməsinə istəyirəm. ¹⁵ Artıq bəziləri azıb Şeytanın ardınca getmişdir.

¹⁶ İmanlı bir qadının * dul qadın yaxınları varsa, qoy onlara yardım etsin. İmanlılar cəmiyyəti belə yükün altına girməsin ki, həqiqi dul qadınlara yardım edə bilsin.

¹⁷ Cəmiyyəti yaxşı idarə edən ağsaqqallar, xüsusən, vəz və təlim işində zəhmət çəkənlər maddi və mənəvi cəhətdən təmin

* 5:10 Qanun. 25:4; Luka 12:7

* 5:16 Qadının – bəzi əlyazmalarda kişinin yaxud da qadının.

olunmağa layiq görülsün. ¹⁸ * Çünki Müqəddəs Yazıda belə deyilir: «Xırman çəkən öküzün ağzını bağlama» və «işçi öz haqqına layiqdir». ¹⁹ * İki yaxud üç şahid olmadıqda bir ağsaqqala qarşı olan ittihama əhəmiyyət vermə. ²⁰ Günah işlədən ağsaqqalları hamının qarşısında məzəmmət et ki, digərləri də günah işlətməkdən qorxsun. ²¹ Allahın, Məsih İsanın və seçilmiş mələklərin önündə sənin öhdənə qoyuram ki, ayrışçılıq salmadan, tərəfkeşlik etmədən bu təlimatlara riayət edəsen. ²² Heç kimin üzərinə tələsərək əl qoyma, başqalarının günahlarına şərik olma, özünü pak saxla.

²³ Yalnız su içməkdən vaz keç; mədəyə və tez-tez baş verən xəstəliklərinə görə bir az şərab da iç.

²⁴ Bəzi insanların günahları mühakiməyə düşəndən əvvəl də bəllidir, digərlərininki isə sonradan ortaya çıxar. ²⁵ Beləcə yaxşı işlər də qabaqcadan bəllidir, bəlli olmayanlar da gizli qala bilməyəcək.

6

¹ Qul boyunduruğu altında olanların hamısı öz ağalarını tam hörmətə layiq saysınlar ki, Allahın adına və təliminə küfr söylənməsin. ² Ağaları iman etmiş olanlarsa qardaş olduğu üçün ağalarına xor baxmasınlar. Əksinə, onlara daha yaxşı qulluq etsinlər. Çünki bu qulluqdan faydalananlar sevdikləri imanlılardır.

Bu şeyləri öyrət və nəsihət ver.

Allah yoluna bağlılıq

³ Kim yad təlimlər yayıb Rəbbimiz İsa Məsihin sağlam sözləri ilə və möminliyə uyğun təlimlə razı deyilsə, ⁴ o adam qürurlanıb heç bir şey dərk etmir, lakin mübahisə və sözlərin mənası barədə dava yaratmaq xəstəliyinə tutulub. Bunların nəticəsi paxıllıq, münaqişə, böhtançılıq və bədgümanlıqdır; ⁵ pozğun düşüncəli, həqiqətdən məhrum, möminliyi qazanc mənbəyi kimi zənn edən adamların fasiləsiz mübahisələridir.*

⁶ Əlindəki ilə kifayətlənərək mömin olmağa böyük qazanc mənbəyidir. ⁷ Çünki dünyaya heç bir şey gətirməmişik və oradan heç bir şey də götürə bilmərik. ⁸ Yeməyimiz və paltarımız varsa, bunlarla kifayətlənirik. ⁹ Zəngin olmaq istəyənlərsə sınağa və tora düşərlər; insanı məhvə və həlakətə aparan bir çox axmaq və ziyanverici ehtiraslara batırlar. ¹⁰ Çünki hər cür pisliyin kökü pulpərəstlikdir. Kimlərsə bu həvəslə imandan azıb öz-özlərinə sanki bıçaq soxmuş kimi çox əzab verdilər.

* 5:18 Qanun. 25:4; Mat. 10:10; Luka 10:7 * 5:19 Qanun. 17:6; 19:15 * 6:5 Mübahisələridir – bəzi əlyazmalarda mübahisələridir. Belə adamlardan uzaq ol.

¹¹ Amma sən, ey Allah adamı, bu şeylərdən qaç. Salehliyin, möminliyin, imanın, məhəbbətin, dözümlün, həlimliyin ardınca get. ¹² İman uğrunda yaxşı mübarizə apar. Əbədi həyatı bərk tut; bunun üçün çağırıldın və yaxşı əqidəni bir çox şahid qarşısında iqrar etdin. ¹³ *Hər şeyə həyat verən Allahın və Ponti Pilatın önündə öz yaxşı əqidəsinə şəhadət edən Məsih İsanın hüzurunda sənə tapşırıram ki, ¹⁴ Rəbbimiz İsa Məsihin zühurunadək Allahın əmrinə ləkəsiz və nöqsansız riayət et. ¹⁵ Allah Onu Öz vaxtında zahir edəcək. O, bəxtiyarlıq mənbəyi olan tək Hökmdar, şahların Şahı və ağaların Ağasıdır. ¹⁶ Yeganə ölməzliyə malik olan, əlçatmaz nurda yaşayan Odur. Onu insanlardan heç kəs görməyib və görə də bilməz. Ona izzət və əbədi qüdrət olsun. Amin.

¹⁷ Bu dövrdə varlı olanlara buyur ki, təkəbbürlü olmasınlar və gəldi-gedər var-dövlətə yox, zövq almağımız üçün bizə hər şeyi bol-bol verən Allaha ümid bəsləsinlər. ¹⁸ Xeyirxahlıq göstərsinlər, yaxşı işlərlə zəngin, əliaçıq olub öz malını başqaları ilə bölüşsünlər. ¹⁹ Beləliklə, gələcək üçün özlərinə sağlam təməl olacaq bir xəzinə toplasınlar. Yəni həqiqi həyatı† bərk tutsunlar.

²⁰ Ey Timotey, sənə verilən əmanəti qoru! Allahsız boşboğazlıqdan və yalan yerə «bilik» adlanan şeyin zidd fikirlərindən uzaq dur. ²¹ Bəziləri bu biliyə sahib olduqlarını iddia edərək imandan azdılar.

Sizə lütf olsun!

* 6:13 Yəh. 18:37 † 6:19 Həqiqi həyatı – bəzi əlyazmalarda əbədi həyatı.

PAULUN TİMOTEYƏ İKİNCİ MƏKTUBU GİRİŞ

Paul «*Timoteyə İkinci Məktubu*»nda öz gənc həmkarı və əməkdaşı olan Timoteyə çoxlu məsləhətlər verir. Əsas mövzu dözümdür. Paul Timoteyi İsa Məsihin Müjdəsini sədaqətlə vəz etməyə çağırır. Həm də o, Müjdənin və Əhdi-Ətiqin təliminə sadıq qalmağa ruhlandırır. Həvari öz gənc həmkarına tövsiyə edir ki, çəkdiyi iztirabların, rastlaşdığı müqavimətlərin heç birinə əhəmiyyət vermədən müjdəçilik və müəllimlik işini davam etdirdirsin.

Paul Timoteyə xüsusi məsləhət verir: «Axmaq və cahil mübahisələrdən uzaq ol. Çünki bunların dava-dalaşa səbəb olmasını bilirsən» (2:23). Bütün bunların hamısını yekunlaşdıraraq Paul öz həyatını və məqsədini nümunə göstərərək iman, məhəbbət, dözümlə və təqiblərdə əzablara səbirli olmağa çağırır.

Kitabın məzmunu:

1:1–2:13 Salamlar və tövsiyələr

2:14–4:5 Məsləhət və xəbərdarlıq

4:6-18 Paulun düşdüyü vəziyyət barəsində

4:19-22 Xudahafizləşmə

1 *Məsih İsadada olan həyat vədinə görə Allahın iradəsi ilə Məsih İsanın həvarisi mən Pauldan 2 mənə sevimli oğul olan Timoteyə salam! Ata Allahdan və Rəbbimiz Məsih İsadan sənə lütf, mərhəmət və sülh olsun!

Müjdəyə sadıq qalmaq

3 Durmadan, gecə-gündüz dualarımda səni yada saldıgım zaman ata-babalarım kimi təmiz vicdanla ibadət etdiyim Allaha şükür edirəm. 4 Sənin göz yaşlarını xatırlayaraq səni görməyə həsrət çəkirəm ki, sevinclə dolum. 5 *Səndəki riyasız imanı yadıma salıram. Əvvəlcə nənən Lois və anan Evnikinin saxladığı bu imanı, əminəm ki, sən də saxlayırsan. 6 Bu səbəbdən sənin üzərinə əl qoymağımın Allahın sənə verdiyi ənəmi alovlandırmağın xatırladıram. 7 Çünki Allah bizə qorxaqlıq ruhu deyil, güc, məhəbbət və ağıllı-kamallı olmaq ruhu vermişdir. 8 Buna görə Rəbbimiz barədə şəhadət etməkdən və Onun uğrunda məhbus olan məndən utanma. Allahın gücü ilə Müjdə uğrunda mənimlə birlikdə əzaba qatlaş. 9 Allah bizi əməllərimizə görə deyil, öz məqsədinə və lütfünə görə xilas

* 1:1 Həv. 16:1 * 1:5 Həv. 16:1

edib müqəddəs olmağa çağırırdı. Zaman başlamazdan əvvəl o lütf bizə Məsih İ sada verilmişdi, ¹⁰ indi isə Xilaskarımız Məsih İsanın zühuru ilə üzə çıxdı. O, ölümü yox etdi, Müjdə vasitəsilə həyatı və ölməzliyi aşkar etdi. ¹¹ *Mən bu Müjdə üçün vaiz, həvari və müəllim* təyin olundum. ¹² Bu əzabları çəkməyimin səbəbi də budur. Amma bundan utanmıram, çünki Kimə iman etdiyimi bilirəm və əminəm ki, mənə verdiyi əmanəti qiyamət gününə† qədər saxlamağa qadirdir. ¹³ Məsih İ sada olan iman və məhəbbətlə məndən eşitdiyın sağlam sözlərdən nümunə götür. ¹⁴ Sənə verilən yaxşı əmanəti bizdə yaşayan Müqəddəs Ruh vasitəsilə saxla.

¹⁵ Bilirsən ki, Asiya vilayətində olanların hamısı məndən üz döndərdi. Həmçinin Figel və Hermogen də bunların sırasındadır. ¹⁶ Rəbb Onisiforun ev əhlinə mərhəmət etsin. Çünki dəfələrlə məni ruhlandırırdı, mənim zəncirlənməyimdən utanmadı. ¹⁷ Əksinə, Romada olarkən məni səylə axtarıb tapdı. ¹⁸ Qoy Rəbb qiyamət günü‡ ona mərhəmət tapmağa imkan versin. Efesdə onun mənə nə qədər xidmət etdiyini sən çox yaxşı bilirsən.

2

Məsih uğrunda əziyyətdə dözmək

¹ Sənsə, ey oğlum, Məsih İ sada olan lütfə güclən. ² Bir çox şahidlərin önündə məndən eşitdiyın sözləri başqalarına da öyrətməyə qadir olan sadıq adamlara həvalə et. ³ Məsih İsanın yaxşı əsgəri kimi mənimlə birgə əzaba qatlaş. ⁴ Əsgərlik edən insan gündəlik həyatla bağlı işlərə sürüklənməz, ona əmr edən zabiti razı salmağa çalışar. ⁵ Həmçinin yarışlara qoşulan insan da qaydaya görə yarışmazsa, başına zəfər çələngi qoyulmaz. ⁶ Zəhmətkeş əkinçinin payına məhsulunun ilk bəhrəsi düşməlidir. ⁷ Dediklərimə fikir ver. Rəbb söylədiyim hər şeydə sənə anlayış verəcək.

⁸ Yaydığım Müjdədə açıqlandığı kimi, Davudun nəslindən olub ölümlər arasından dirilən İsa Məsihi yadında saxla. ⁹ Bu Müjdə naminə zəncirə vurulmuş bir cinayətkar kimi əzaba qatlaşırım. Amma Allahın kəlamı zəncirlənməmişdir. ¹⁰ Bu səbəbdən seçilmişlərə görə, onlar da Məsih İ sada olan xilasa əbədi izzətlə bərabər nail olsunlar deyə hər şeyə dözüürəm. ¹¹ Bu söz etibarlıdır ki,
«əgər Onunla öldüksə,
Onunla da yaşayacağıq;

* **1:11** 1Tim. 2:7 * **1:11** Müəllim – bəzi əlyazmalarda millətlərin müəllimi.

† **1:12** Qiyamət gününə – hərfi tərcümədə o günə. ‡ **1:18** Qiyamət günü – hərfi tərcümədə o gün.

12 * Əgər dözəriksə,
 Onunla da birlikdə padşahlıq edəcəyik.
 Əgər Onu inkar etsək,
 O da bizi inkar edəcək.
 13 Biz sadıq qalmasaq da,
 O sadıq qalacaq.
 Çünki Öz təbiətinə zidd davrana bilməz».

Sınaqdan keçmiş işçi

14 Bunları imanlıların yadına sal. Sözlərin mənası barədə dava etməməyi Allahın önündə onların öhdəsinə qoy; çünki bu fayda verməz, dinləyənlərə isə ziyan vurur. 15 Özünü Allaha sınaqdan keçmiş, həqiqət kəlamını doğruluqla işlədən alnıaçıq bir işçi kimi təqdim etməyə çalış. 16 Allahsız boşboğazlıqdan uzaq dur. Çünki belə boşboğazlıqlar insanı daha da allahsızlığa aparır. 17 Onların sözü irinli yara kimi yayılacaq. Himeney və Filit onların sırasındadır. 18 Onlar dirilmənin artıq baş verdiyini deyərək həqiqətdən azıb bəzilərinin imanını alt-üst edirlər. 19 Lakin Allahın atdığı möhkəm təməl bu sözlərlə möhürlənib durur: «Rəbb Özününküləri tanıyır» və «Rəbbin adını ağzına alan hər kəs haqsızlıqdan uzaqlaşsın».

20 Böyük bir evdə yalnız qızıl və gümüş qablar deyil, həmçinin taxta və gil qablar da var. Onlardan bəzisi şərəfli, bəzisi də şərəfsiz iş üçün istifadə olunur. 21 Beləliklə, kim özünü şərəfsiz işlərdən təmizləsə, şərəfli işlərə uyğun, təqdis olunmuş, Sahibinə faydalı, hər yaxşı iş üçün hazırlanmış qab olacaq.

22 Gənclik ehtiraslarından qaç. Təmiz ürəklə Rəbbi çağıranlarla birlikdə salehliyin, imanın, məhəbbətin və sülhün ardınca get. 23 Axmaq və cahil mübahisələrdən uzaq ol. Çünki bunların dava-dalaşa səbəb olmasını bilirsən. 24 Rəbbin qulu davakar olmamalıdır. Əksinə, hamı ilə mülayim rəftar etməli, öyrətməyə qabil, səbirli olmalıdır. 25 Ona qarşı olanları həlimliklə tərbiyə etməlidir. Bəlkə Allah onlara tövbəyə imkan verəcək. Beləliklə, onlar həqiqəti anlayar, 26 ayıq ola bilərlər və istəyini yerinə yetirmək üçün onları əsir edən iblisin torundan çıxarlar.

3

Axır zamanda

1 Bunu bil ki, bu axır zamanda çətin dövrlər olacaq.
 2 Çünki insanlar xudbin, pulpərəst, təkəbbürlü, məğrur, təhqir edən, valideynlərinə itaət etməyən, nankor, müqəddəslikdən məhrum, 3 şəfəqsiz, barışmaz, böhtançı, nəfsini saxlamayan,

* 2:12 Mat. 10:33; Luka 12:9

rəhmsiz, yaxşılığın düşməni, ⁴xain, ehtiyatsız, qürurlu olacaq, Allahdan çox kef çəkməyi sevəcəklər. ⁵Mömin kimi görünüb bu yolun gücünü inkar edəcəklər. Bu cür adamlardan uzaq dur. ⁶Bunların arasında evlərə soxulub zəif iradəli qadınları əsir edən adamlar var. Belə qadınlar günahla yüklənmiş müxtəlif ehtiraslarla sövq edilir, ⁷daima öyrənir, amma həqiqəti heç zaman anlaya bilmirlər. ⁸*Yannis və Yambris Musaya necə zidd getdilərse, bu adamlar da eləcə həqiqətə zidd gedirlər. Onlar düşüncələri pozğun, imanları sınaqdan keçməmiş insanlardır. ⁹Amma daha irəli gedə bilməyəcəklər. Çünki Yannislə Yambrisin axmaqlığı kimi bunların da axmaqlığını hamı açıqca görəcək.

Timoteyə son öyüdlər

¹⁰ *Sənsə mənim təlimimi, davranışımı, məqsədimi, imanımı, səbrimi, məhəbbətimi, dözüümümü, ¹¹Antakyada, Konyada, Listrada başıma gələn təqibləri, çəkdiyim əzabları diqqətlə izlədin. Nə cür təqiblərə qatlandım! Amma Rəbb məni bunların hamısından xilas etdi. ¹²Məsih İsadə möminliyə yaraşan bir həyat sürmək istəyənlərin hamısı təqibə məruz qalacaq. ¹³Amma pis adamlar və saxtakarlar aldadıb-aldanaraq getdikcə daha betər olacaqlar. ¹⁴Sənsə öyrəndiyin və güvəndiyin şeylərə sadıq qal. Çünki bunları kimlərdən öyrəndiyini bilirsən, ¹⁵Müqəddəs Yazıları uşaqlıqdan bilirsən. Onlar Məsih İsayə olan iman vasitəsilə sənə xilas gətirən hikmət verməyə qadirdir. ¹⁶Bütün Müqəddəs Yazılar Allahdan ilham almış və təlim, məzəmmət, islah, salehlik tərbiyəsi üçün faydalıdır; ¹⁷beləcə Allah adamı bacarıqlı olub hər yaxşı iş üçün təchiz edilsin.

4

¹Allahın və dirilərlə ölüləri mühakimə edəcək Məsih İsanın önündə Onun zühuru və Padşahlığının haqqı üçün sənə buyururam ki, ²Allahın kəlamını vəz edəsən, hansı vaxt olursa-olsun hazır olasan, insanlara tam səbirlə təlim öyrədərək məzəmmət, xəbərdarlıq və nəsihət verəsən. ³Çünki elə bir zaman gələcək ki, sağlam təlimə dözməyəcəklər. Qulaq oxşayan sözlər eşitmək üçün ətraflarına öz ehtiraslarına uyğun müəllimlər toplayacaqlar. ⁴Qulaqlarını həqiqətdən döndərəcək, əfsanələrə meyl göstərəcəklər. ⁵Amma sən hər vəziyyətdə ayıq ol. Əzaba qatlaş, müjdəçilik işini yerinə yetir, öz xidmətinə tam əməl et.

⁶Çünki qanım artıq içmə təqdimi kimi tökülmək üzrədir. Artıq ayrılma zamanım gəldi. ⁷Mən yaxşı mübarizə aparmışam,

yolumu sona çatdırdım, imanını saxladım. ⁸ İndi salehlik tacı mənim üçün hazır durur. Ədalətli Hakim olan Rəbb qiyamət günü* onu mənə – yalnız mənə deyil, Onun zühuruna can atanların hamısına verəcək.

Şəxsi ricalar və salamlar

⁹ Yanıma tez gəlməyə çalış. ¹⁰ *Çünki Dima indiki dövrü sevdiyi üçün məni tərk edib Salonikə getdi. Kreskent Qalatiyaya, Tit isə Dalmatiyaya getdi. ¹¹ *Yalnız Luka yanımdadır. Markı da götür özünə gətir, çünki o etdiyim xidmətdə mənə yardım edir. ¹² *Tixiki isə Efesə göndərdim. ¹³ *Troasda Karpın yanında qoyduğum yapıncını, kitabları, xüsusən, yazılı dəriləri də gələndə gətir.

¹⁴ *Misgər İsgəndər mənə çox pislik etdi. Rəbb ona əməllərinin əvəzini verəcək. ¹⁵ Sən də ondan özünü gözlə. Çünki söylədiklərimizə ciddi-cəhdlə zidd getdi.

¹⁶ Mən ilk dəfə müdafiə olunanda heç kim mənə tərəfdar çıxmadı, hamı məni tərk etdi. Qoy onlara günah sayılmasın. ¹⁷ Lakin Rəbb köməyimə gəlib mənə güc verdi ki, vəz mənim vasitəmlə tam elan edilsin və onu bütün millətlər eşitsin. Mən aslanın ağzından xilas oldum. ¹⁸ Rəbb məni hər cür pis əməldən qurtaracaq və Öz Səmavi Padşahlığı üçün xilas edəcək. Ona əbədi olaraq izzət olsun! Amin.

¹⁹ *Priskila ilə Akilaya və Onisiforun ev əhlinə salam söylə.

²⁰ *Erast Korinfdə qaldı. Trofimi isə xəstə halda Miletə qoydum. ²¹ Çalış ki, qışdan əvvəl gələsən. Evvul, Pudent, Lin, Klavdiya və bütün bacı-qardaşlar sənə salam göndərir.

²² Rəbb sənin ruhuna yar olsun! Sizə lütf olsun!

* **4:8** Qiyamət günü – hərfi tərcümədə o gün. * **4:10** 2Kor. 8:23; Qal. 2:3; Kol. 4:14; Titə 1:4; Flm. 24 * **4:11** Həv. 12:12,25; 15:37-39; Kol. 4:10,14; Flm. 24 * **4:12** Həv. 20:4; Ef. 6:21-22; Kol. 4:7-8 * **4:13** Həv. 20:6 * **4:14** Zəb. 62:12; Rom. 2:6; 1Tim. 1:20 * **4:19** Həv. 18:2-3; 2Tim. 1:16-17 * **4:20** Həv. 19:22; 20:4; 21:29; Rom. 16:23-24

PAULUN TİTƏ MƏKTUBU GİRİŞ

Tit Paulun vəzi ilə İsa Məsihi qəbul edən bir yunan gənc idi (1:4). O, Paula müjdəçilik işində köməkçi olmuşdu. Paul gənc köməkçisini Krit adasındakı imanlı cəmiyyətində nəzarətçi kimi xidmət etməyə təyin etmişdi. Bu məktub da ona kömək məqsədi ilə ünvanlanıb. Bu məktubda üç əsas məsələyə toxunulur.

Birinci, Paul bir çox Kritlilərin xasiyyətini nəzərə alaraq Titin yadına salır ki, imanlı cəmiyyətinin rəhbəri necə olmalıdır. Sonra o, cəmiyyətdə imanlıların müxtəlif qruplarını – yaşlı kişiləri və qadınları, gəncləri və qulları necə öyrətmək barədə məsləhətlər verir.

Məktubun sonunda Paul Titə məsihçi davranışına aid öyüdlər verir və xüsusən, sülhsevər və dost münasibətində olmağı, nifrətdən, mübahisələrdən və cəmiyyətdə fikir ayrılığından uzaq durmağı məsləhət görür.

Kitabın məzmunu:

1:1-4 Salamlar

1:5-16 Titin Kritdəki vəzifəsi

2:1-3:11 Sağlam təlim və davranış

3:12-15 Xahişlər və xudahafizləşmə

¹ Allahın gulu və İsa Məsihin həvarisi, mən Pauldan salam! Allahın seçdiyi insanların iman edib möminliyə uyğun olan həqiqəti dərk etmələri üçün təyin olundum. ² Allah yolu əbədi həyat ümidinə əsaslanır. Bu ümidi yalan danışmayan Allah zaman başlamazdan əvvəl vəd etmişdi. ³ Xilaskarımız Allah Öz əmrinə görə mənə əmanət edilmiş vəzlə kəlamını vaxtında aşkar etdi. ⁴ *Ümumi imana görə mənə əsl oğul olan Titə Ata Allahdan və Xilaskarımız Məsih İsadən lütf* və sülh olsun!

Titin Kritdəki vəzifəsi

⁵ Tamamlanmamış işləri sahmana salasan və sənə tapşıracağım kimi hər şəhərdə cəmiyyət ağsaqqalları təyin edəsən deyə səni Kritdə saxladım. ⁶ *Ağsaqqal seçilən şəxs nöqsansız və tək arvadlı olaraq ona sadıq olsun. Övladları imanlı olmalı, mənəviyyatsızlıqda ittiham olunan yaxud itaətsiz olmamalıdır. ⁷ Çünki cəmiyyət nəzarətçisi Allahın iş idarəçisi olduğuna görə nöqsansız olmalıdır. Dikbaş, hirsli, şərab düşkünü, zorakı, haqsız qazanca həris olmamalı,

* 1:4 2Kor. 8:23; Qal. 2:3; 2Tim. 4:10

* 1:4 Lütf – bəzi əlyazmalarda lütf,

mərhəmət. * 1:6 1Tim. 3:2-7

⁸ əksinə qonaqpərvər, yaxşılığı sevən, ağıllı-kamallı, saleh, müqəddəs, nəfsinə hakim olmalıdır. ⁹ Həm başqalarına sağlam təlimlə nəsihət verməyə, həm də ona qarşı çıxanları təkzib etməyə qadir olsun deyə aldığı təlimə uyğun olan etibarlı kəlamı bərk tutmalıdır.

¹⁰ Çünki, xüsusilə, sünnət tərəfdarları arasında bir çox itaətsiz, boşboğaz və saxtakar insanlar var. ¹¹ Onları sakitləşdirmək lazımdır. Çünki onlar haqsız qazanc əldə etmək üçün lazımsız şeyləri öyrədərək bəzi ailələri tamamilə alt-üst edirlər. ¹² Onlardan biri – öz peyğəmbərlərindən biri belə demişdir: «Kritililər daima yalançı, azgın heyvan, tənbel qarınquludur». ¹³ Bu şəhadət etibarlıdır. Ona görə də onları sərt bir şəkildə məzəmmət et ki, imanları sağlam olsun, ¹⁴ Yəhudi əfsanələrinə və həqiqətdən döən insanların əmrlərinə qulaq asmasınlar. ¹⁵ Paklar üçün hər şey pakdır, ləkəli imansızlar üçünsə pak heç bir şey yoxdur. Amma onların həm düşüncəsi, həm də vicdanı ləkələnmişdir. ¹⁶ Onlar Allahı tanıdıqlarını iqrar edirlər, amma əməlləri ilə bunu inkar edirlər. İyrənc və itaətsizdirlər, heç bir yaxşı iş görməyə yaramazlar.

2

Sağlam təlimin əhəmiyyəti

¹ Sənə sağlam təlimə uyğun olanı öyrət. ² Yaşlı kişilər ayıq, ləyaqətli, ağıllı-kamallı, imanda, məhəbbətdə və dözümdə sağlam olsunlar. ³ Yaşlı qadınlar da eyni şəkildə müqəddəslərə yaraşan tərzdə davransınlar. Böhtançı, şərab düşkünü olmasınlar və xeyirli şeyləri öyrədərək ⁴ tərbiyə etsinlər ki, gənc qadınlar ərlərini və uşaqlarını sevsinlər, ⁵ ağıllı-kamallı, ismətli, evdar, xeyirxah, öz ərlərinə tabe olsunlar. O zaman Allahın kəlamına küfr olunmaz. ⁶ Gənc oğlanlara da ağıllı-kamallı olmaq üçün nəsihət ver. ⁷ Yaxşı işlər görərək hər şeydə özünü nümunə göstər. Təlimdə dürüst və ləyaqətli* olaraq ⁸ tənqid olunmaz sağlam sözlər danış ki, sənə qarşı çıxanlar bizim haqqımızda pis bir söz deyə bilməyib utansın.

⁹ Qulları başa sal ki, hər şeydə öz ağalarına tabe olsunlar, onları razı salsınlar. Qoy cavab qaytarmasınlar, ¹⁰ oğurluq etməsinlər, amma hər baxımdan etibarlı olduqlarını göstərsinlər. Beləliklə, Xilaskarımız Allahın təlimini hər cəhətdən cazibəli etsinlər.

¹¹ Çünki Allahın bütün insanlara xilas gətirən lütfü zühur etdi. ¹² Bu lütf bizə allahsızlığı və dünyəvi ehtirasları rədd edib, bu dövrdə ağıllı-kamallı, saleh və möminliyə uyğun bir ömür sürməyi öyrədir. ¹³ Bu ərafədə bəxtiyarlıq gətirən

* 2:7 Dürüst və ləyaqətli – bəzi əlyazmalarda dürüst, ləyaqətli və əxlaqlı.

ümidimizin gerçəkləşməsini, ulu Allah və Xilaskarımız İsa Məsihin izzətinin zühurunu gözləyək. ¹⁴ *O Özünü bizim üçün fəda etdi ki, bizi hər cür qanunsuzluqdan satın alsın, təmizləyib Özünə məxsus və yaxşı işlərə səy göstərən bir xalq yaratsın. ¹⁵ Bunları tam bir səlahiyyətlə bildir, nəsihət ver və məzəmmət et. Qoy heç kim sənə hörmətsizlik etməsin.

3

İmanlılara yaraşan rəftar

¹ İmanlılara xatırlat ki, başçılar və hakimlərə tabe olub itaət etsinlər. Hər cür xeyirli iş görməyə hazır olsunlar. ² Heç kimə şər atmasınlar, davakar deyil, mülayim olsunlar və bütün insanlarla həlim davransınlar. ³ Çünki bir zamanlar biz də ağılsız, itaətsiz, yolunu azmış, müxtəlif ehtiraslar və zövqlərə qul olan, kin, paxıllıq içində yaşayan mənfur və bir-birimizə nifrət edən adamlar idik. ⁴ Amma Xilaskarımız Allah xeyirxahlığını və insana olan sevgisini açıq göstərdiyi zaman ⁵ bizim salehliklə etdiyimiz əməllərlə deyil, Öz mərhəmətinə görə bizi xilas etdi. Bunu bizi yumaqla, yəni Müqəddəs Ruhun bizi yenidən doğuzdurub təzələməsi ilə etdi. ⁶ Allah Xilaskarımız İsa Məsih vasitəsilə üzərimizə bol-bol Müqəddəs Ruhunu tökdü ki, ⁷ Onun lütfü ilə saleh sayılıb ümidimiz olan əbədi həyatın varisi olaq. ⁸ Bu söz etibarlıdır.

Mən bunların üzərində dayanmağını istəyirəm ki, Allaha iman etmişlər xeyirxah işlərlə məşğul olmağa diqqət yetirsinlər. Bu, insanlar üçün xeyirli və faydalıdır. ⁹ Lakin axmaq mübahisələrdən, nəsil şəcərələrindən, münaqişələrdən, Qanunla bağlı dava-dalaşlardan uzaq dur. Çünki bunlar faydasız və boş şeylərdir. ¹⁰ Təfriqəçi adamdan birinci və ikinci xəbərdarlıqdan sonra əlaqəni kəs. ¹¹ Belə adamın yolunu azmış və günahkar olduğuna əmin ola bilərsən. O öz-özünü məhkum etmişdir.

Xahişlər və xudahafizləşmə

¹² *Mən Artema və ya Tixiki yanına göndərən kimi çalış ki, yanına, Nikopolisə gələsən. Çünki qışı orada keçirməyi qərara almışam. ¹³ *Qanunşünas Zena ilə Apollonu səylə yola sal, qoy onların heç bir şeyə ehtiyacı olmasın. ¹⁴ Qoy bizimkilər də təcili ehtiyacları ödəmək üçün xeyirli işlərlə məşğul olmağı öyrənsinlər ki, bəhrəsiz qalmasınlar.

¹⁵ Yanımdakıların hamısı səni salamlayır. Bizi sevən imanlılara salam söylə.

* **2:14** Çix. 19:5; Qanun. 4:20; 7:6; 14:2; 1Pet. 2:9 * **3:12** Həv. 20:4; Ef. 6:21-22;

Kol. 4:7-8; 2Tim. 4:12 * **3:13** Həv. 18:24; 1Kor. 16:12

Hamınıza lütf olsun!

PAULUN FİLİMONA MƏKTUBU GİRİŞ

Filimon Kolosse şəhərinin imanlı cəmiyyətinin mötəbər məsihçisi idi. O, Onisim adlı qulun sahibi idi. Bu qul öz sahibindən qaçıb Paulla tanış olmuşdu. Paul o vaxt zindanda idi. Paulun vasitəsilə Onisim məsihçi oldu. Paul məktubunda Filimondan xahiş edir ki, o, keçmiş qulu ilə barışsın, çünki Paul onu sahibinə geri göndərirdi. Paul Filimona tövsiyə edir ki, Onisimi bağışlasın, çünki o artıq qaçqın bir qul deyil, Məsihdə ona qardaşdır.

Kitabın məzmunu:

1:1-3 Salamlar

1:4-7 Şükür və dua

1:8-22 Paulun Onisim üçün xahişi

1:23-25 Xudahafizləşmə

¹ Məsih İsa uğrunda həbs olunan mən Pauldan və Timotey qardaşdan sevimli əməkdaşımız Filimona, ² *bacımız Apfiyaya, birlikdə mübarizə apardığımız Arxipə və Filimonun evində toplaşan imanlılar cəmiyyətinə salam! ³ Atamız Allahdan və Rəbb İsa Məsihdən sizə lütf və sülh olsun!

Şükür və dua

⁴ Dualarımda səni yada salıram və Allaha daima şükür edirəm. ⁵ Çünki Rəbb İsayə olan imanını və bütün müqəddəslərə bəslədiyən məhəbbəti eşidirəm. ⁶ Sən Məsihdə malik olduğumuz hər xeyirli şeyi dərk etdikcə imanını başqaları ilə paylaşmaqda fəal olmağın üçün dua edirəm. ⁷ Qardaşım, sənın məhəbbətin mənim üçün böyük sevinc və təsəlli qaynağı oldu. Çünki müqəddəslərin ürəyi sənın sayəndə tərəvətləndi.

Paulun Onisim üçün xahişi

⁸ Buna görə münasib olanı sənə buyurmağa Məsihdə böyük cəsarətim olsa da, ⁹ indi Məsih İsa uğrunda həbsdə olan mən – yaşlı Paul sənə məhəbbətlə yalvarıram. ¹⁰ *Həbsdə ikən ruhani atası olduğum oğlum Onisimlə bağlı səndən bir xahişim var. ¹¹ O bir vaxtlar sənə yararsız idi, amma indi həm sənə, həm də mənə yararlıdır.* ¹² Onun özünü, yəni can-ciyərimi sənın yanına göndərirəm.† ¹³ Müjdə uğrunda həbsdə

* **1:2** Kol. 4:17 * **1:10** Kol. 4:9 * **1:11** Onisim – yunan mətnində *Onisimos* sözü olub yararlı deməkdir. † **1:12** Onun özünü ... göndərirəm – bəzi əlyazmalarda Onu sənın yanına göndərirəm. Sən də onu, can-ciyərimi qəbul et.

olduğum müddətdə sənın əvəzinə mənə xidmət etməsi üçün onu yanımda saxlamaq istəyirdim. ¹⁴ Amma sənın razılığın olmadan heç bir iş görmək istəmədim. İstədim ki, etdiyın yaxşılıq məcburi deyil, könüllü olsun.

¹⁵ Onisimin bir müddət səndən ayrılması bəlkə də bundan ötrü oldu ki, sən onu həmişəlik, ¹⁶ artıq qul kimi deyil, quldan üstün, sevimli bir qardaş kimi qəbul edəsən. O, xüsusilə, mənim üçün çox sevimlidir. Lakin həm cismən, həm də Rəbdə olaraq sənın üçün daha artıq sevimli qardaşdır.

¹⁷ İndi məni özünə şərik sayırsansa, onu da məni qəbul edəcəyın kimi qəbul et. ¹⁸ Əgər sənə hər hansı bir haqsızlıq etmişsə yaxud borcludursa, bunu mənim hesabıma yaz. ¹⁹ Mən Paul bunu öz əlimlə yazıram ki, əvəzini mən ödəyəcəyəm. Sənın öz həyatın üçün mənə borclu olduğunı demək istəmirəm. ²⁰ Bəli, qardaş, Rəbdə mənə bir yardımın olsun. Ürəyimi Məsihdə təravətləndir.

²¹ İtaətkar olduğuna əmin olaraq bunu sənə yazıram. Bilirəm ki, istədiklərimi artıqlaması ilə yerinə yetirəcəksən. ²² Bununla yanaşı, mənə bir qonaq otağı hazırla. Ümidvaram ki, dualarınız vasitəsilə sizə bəxş olunacağam.

Xudahafızlaşma

²³ *Məsih İsada olub mənimlə birgə həbs olunan Epafra, ²⁴ *əməkdaşlarım Mark, Aristarx, Dima, Luka da sənə salam göndərir.

²⁵ Rəbb İsa Məsihin lütfü sizin ruhunuza yar olsun!

* **1:23** Kol. 1:7; 4:12 * **1:24** Həv. 12:12,25; 15:37-39; 19:29; 27:2; Kol. 4:10,14; 2Tim. 4:10-11

İBRANİLƏRƏ MƏKTUB GİRİŞ

«İbraniyə Məktubu» qarşıdurmalarla üzləşən və imanından dönmək təhlükəsində olan məsihçi imanlılara ünvanlanıb. Məktubun müəllifi onları imanda ruhlandırır və hər şeydən öncə göstərir ki, İsa Məsih Allahın izzətinin təzahürü və onun mahiyyətinin tam surətidir. Bunu etməklə o, üç əsas həqiqəti vurğulayır: İsa Məsih Allahın əbədi Oğludur. O çəkdiyi əzablarla Ataya itaətli olmağı öyrəndi. İsa Məsih Allahın Oğlu olaraq Əhdi-Ətiqin peyğəmbərlərindən, xüsusilə də, Musadan da üstündür. İsa Məsih kahinlərdən üstün olaraq Allah tərəfindən əbədi Kahin elan olunmuşdur. İmanlılar İsa Məsihə iman etmək vasitəsilə günahdan, qorxudan və ölümdən qurtulur. İsa Baş Kahin kimi həqiqi xilasını təmin edir.

Məktubun müəllifi İsrail tarixində məşhur adamları nümunə gətirərək oxucuları sadıq qalmağa çağırır. O, oxuculara iztirab və təqiblər zamanı İsayə baxıb dözümlü olmağı tövsiyə edir. Məktub məsləhət və xəbərdarlıqla bitir.

Kitabın məzmunu:

- 1:1-14 Allahın Oğlunun mələklərdən üstünlüyü
- 2:1-18 İmanlılara öyüd-nəsihət
- 3:1-4:13 İsanın Musadan üstünlüyü
- 4:14-7:28 İsa Məsih baş kahinimizdir
- 8:1-13 Məsihin Əhdinin üstünlüyü
- 9:1-22 Yeni Əhdin qurbanı köhnəsindən üstündür
- 9:23-10:39 Son qurban
- 11:1-40 İman qəhrəmanları
- 12:1-29 Allahın ata ürəyi barəsində
- 13:1-25 Öyüd-nəsihətlər

Allahın Oğlu mələklərdən üstündür

¹ Allah qədim zamanlarda dəfələrlə və müxtəlif yollarla əcdadlarımıza peyğəmbərlər vasitəsilə müraciət etmişdi. ² Amma bu axır zamanda O bizə Oğul vasitəsilə müraciət etdi; Onu hər şeyin varisi təyin etmişdi və Onun vasitəsilə kainatı yaratmışdı. ³ Oğul Allahın izzətinin əksi və mahiyyətinin tam surətidir. O hər şeyi qüdrətli kəlamı ilə saxlayır. O, günahlardan təmizlənməni təmin edəndən sonra ucalarda möhtəşəm Allahın sağında oturdu. ⁴ Mələklərdən nə qədər üstün adı irs olaraq aldısa, o qədər onlardan üstün oldu.

5 * Axı Allah mələklərin hansına nə vaxtsa

«Sən Mənim Oğlumsan,
Mən bu gün Sənə Ata oldum»

yaxud

«Mən Ona Ata, O isə Mənə Oğul olacaq»

demişdir? 6 *Yenə də Allah İlk Doğulanı dünyaya gətirəndə deyir:

«Allahın bütün mələkləri qoy Onun qarşısında səcdə etsin».

7 *Mələklər barəsində isə deyir:

«Öz mələklərini küləklərə,

Öz xidmətçilərini yanar oda döndərir!»

8 *Amma Oğul haqqında bunu deyir:

«Ey Allah, taxtın əbədilik, sonsuzadək qalır,

Sənin şahlıq əsan insaf əsasıdır.

9 Salehliyi sevib qanunsuzluğa nifrət etmişən.

Ona görə Allah, Sənin Allahın

Sevinc yağı ilə

Yoldaşlarından çox Səni məsh edib».

10 *Yenə deyir:

«Ya Rəbb, Sən yerin təməlini əzəldən qurmusan,

Göylər Sənin əllərinin işidir!

11 Onlar yox olacaq, amma Sən qalacaqsan,

Hamısı paltar kimi köhnələcək,

12 Onları geyim kimi bükəcəksən,

Onları paltar kimi dəyişdirəcəksən.

Amma Sən dəyişməzsən,

İllərin tükənməzdir».

13 *Lakin Allah mələklərin hansına nə vaxtsa

«Mən düşmənlərini ayaqlarının altına kətil kimi salanadək Sağımda otur»

demişdir? 14 Bütün mələklər xilas ırs olaraq alacaq şəxslərə xidmət etmək üçün göndərilən xidmətçi ruhlar deyilmi?

2

Diqqətli olaq

1 Buna görə də biz eşitdiklərimizə daha da diqqətli olmalıyıq ki, axın bizi aparmasın. 2 Çünki mələklər vasitəsilə bəyan edilən söz qüvvəyə mindi, hər cür təqsir və itaətsizliyə haqlı cəza verildisə, 3 bu cür böyük xilasa məhəl qoymasaq, biz necə qurtula bilərik? Bu xilas əvvəlcə Rəbb tərəfindən bildirildi və Onu eşidənlər tərəfindən bizə təsdiq olundu. 4 Allah da əlamət,

* 1:5 2Şam. 7:14; 1Saln. 17:13; Zəb. 2:7 * 1:6 Zəb. 97:7 * 1:7 Zəb. 104:4

* 1:8 Zəb. 45:6-7 * 1:10 Zəb. 102:25-27 * 1:13 Zəb. 110:1

xariqələr, müxtəlif möcüzələr və Öz iradəsinə uyğun olaraq payladığı Müqəddəs Ruhun ənamları ilə şəhadət etdi.

⁵ Barəsində danışdığımız gələcək dünyanı Allah mələklərə tabe etmədi. ⁶*Lakin kimsə bir yerdə belə şəhadət etdi:

«İnsan kimdir ki, onun haqqında düşünürsən?
Bəşər oğlu kimdir ki, onun qayğını çəkirsən?

⁷ Onu mələklərdən az müddət ərzində aşağı tutdun,
İzzət və əzəmət tacını onun başına qoydun.*

⁸ Hər şeyi onun ayağının altına qoyub tabe etdin».

Allah hər şeyi insana tabe etdiyinə görə ona tabe olmamış heç nə qoymadı. Lakin indi biz hər şeyin ona tabe olduğunu hələ görmürük. ⁹ Amma Allahın lütfü ilə hər kəsin uğrunda ölmək üçün mələklərdən az müddət ərzində aşağı tutulmuş Şəxsi, yəni İsanı görürük. Çəkdiyi ölüm əzabına görə Onun başına izzət və əzəmət tacı qoyuldu.

¹⁰ Hər şey Allah üçün və Allah vasitəsilə mövcuddur. Bir çox övladı izzətə çatdırmaq üçün onların xilasının Banisini əzablar vasitəsilə kamil etməsi Allaha münasib idi. ¹¹ Çünki təqdis edən Şəxsin və təqdis olunanların hamısının Atası eynidir. Bu səbəbdən İsa onları qardaş çağırmaqdan utanmayıb deyir:

¹²* «İsmi qardaşlarıma elan edəcəyəm,
Toplantı arasında Sənə həmd söyləyəcəyəm».

¹³*Yenə də deyir:

«Mən Ona güvənəcəyəm»

və yenə

«Budur, Mən və Allahın Mənə verdiyi övladlar».

¹⁴ Bu səbəbdən bu övladlar tərki bəcə qan və ətdən yarandıqlarına görə İsa Özü də onların insan təbiətinə şərik oldu ki, ölüm üzərində hakimiyyət sahibi olanı, yəni iblisi Öz ölümü vasitəsilə təsirsiz hala gətirsin ¹⁵ və ölüm qorxusuna görə ömürləri boyu əsarətdə olanların hamısını azad etsin.

¹⁶ Şübhəsiz, O, mələklərə deyil, İbrahim nəslinə yardım edər.

¹⁷ Buna görə də O hər cəhətdən qardaşlarına bənzər olmalı idi; belə ki Allaha xidmətində mərhəmətli və sadıq Baş Kahin olub xalqının günahları üçün kəffarə edə bilsin. ¹⁸ Çünki Özü sınağa çəkilib əzab çəkdiyi üçün sınağa çəkilənlərə kömək edə bilər.

3

İsa Musadan üstündür

¹ Bu səbəbə görə, ey səmavi çağırışa ortaq olan müqəddəs qardaşlar, əqidəmizin Elçisi və Baş Kahini İsa haqqında

* **2:6** Zəb. 8:4-6 * **2:7** Qoydun – bəzi əlyazmalarda qoydun, Əllərinin işləri

üzərində onu hökmdar etdin. * **2:12** Zəb. 22:22 * **2:13** Yeş. 8:17-18

düşünün. ² *İsa Onu təyin edən Kəsə sadıq qaldı; necə ki Musa da Allahın bütün evində Ona sadıq qaldı. ³ Evin bənnası evdən daha çox hörmət qazandığı kimi İsa da Musadan daha böyük izzətə layiq görüldü. ⁴ Çünki hər evin bir bənnası var, hər şeyin bənnası isə Allahdır. ⁵ Musa gələcəkdə deyiləcək sözlərə şəhadət etmək üçün Allahın bütün evində bir xidmətçi kimi sadıq qaldı. ⁶ Amma Məsih Onun evi üzərində Oğul olaraq sadıqdır. Əgər biz cəsarətimizi və fəxr etdiyimiz ümidi qoruyub* saxlasaq, Onun evi bizim.

İmansızlığa qarşı xəbərdarlıq

⁷ *Buna görə Müqəddəs Ruhun dediyi kimi:

«Bu gün əgər Onun səsini eşitsəniz,

⁸ Qoy ürəkləriniz üsyan vaxtı olduğu kimi,

Səhradakı sınaq günündə olduğu kimi inadkar olmasın.

⁹ Orada atalarınız Məni sınıdılar,

Qırx il əməllərimi görərək Məni yoxladılar.

¹⁰ Buna görə o nəsildən zəhləm getdi.

Dedim: «Onlar həmişə ürəklərində azır,

Yollarımı tanımırlar».

¹¹ Buna görə qəzəblənib and içmişəm:

«Onlar Mənim rahatlıq diyarıma girməyəcəklər».

¹² Ey qardaşlar, diqqətli olun ki, sizlərdən heç birinizdə var olan Allahdan uzaqlaşan şər və imansız ürək olmasın.

¹³ Amma «bu gün» adlanan hər gün bir-birinizi ürəkləndirin ki, heç biriniz günahın aldadıcılığı ilə inadkar olmasın. ¹⁴ Çünki əvvəldən bizdə olan etimadı sonadək möhkəm saxlasaq,

Məsihlə ortaqlarıq. ¹⁵ *Necə ki deyilmişdir:

«Bu gün əgər Onun səsini eşitsəniz,

Qoy ürəkləriniz üsyan vaxtı olduğu kimi inadkar olmasın».

¹⁶ *Bəs eşidib üsyan edənlər kimdir? Musanın başçılığı ilə Misirdən çıxanların hamısı deyilmi? ¹⁷ Allah qırx il kimə qəzəblənirdi? Günaha batmış, meyitləri çöldə sərilonlərə deyilmi?

¹⁸ Bəs O kimlərə and içdi ki, Onun rahatlıq diyarına girməyəcəklər? Məgər itaət etməyənlərə deyil? ¹⁹ Beləliklə,

görürük ki, onlar imansızlıqlarına görə oraya girə bilmədilər.

4

Allahın rahatlıq diyarı

¹ Beləliklə, Allahın rahatlıq diyarına girmək vədi hələ də qüvvədə olarkən hər birinizin bundan məhrum olmasından qorxaq. ² Çünki Misirdən çıxanlar kimi biz də Müjdə aldığımız.

* 3:2 Say. 12:7 * 3:6 Qoruyub – bəzi əlyazmalarda sona qədər möhkəm

qoruyub. * 3:7 Zəb. 95:7-11 * 3:15 Zəb. 95:7-8 * 3:16 Say. 14:1-35

Amma onların eşitdiyi kəlam onlara xeyir gətirmədi, çünki bu kəlama qulaq asanların imanına şərik olmadılar.* ³ *Biz iman etmişlərsə rahatlıq diyarına girməkdəyik, necə ki Allah demişdir:

«Buna görə qəzəblənib and içmişəm:

“Onlar Mənim rahatlıq diyarıma girməyəcəklər”».

Halbuki Onun işləri dünya yaranandan bəri tamamlanmışdır.

⁴ *Çünki bir yerdə yeddinci gün barəsində belə deyib: «Allah bütün gördüyü işlərdən ayrılıb yeddinci gün istirahət etdi».

⁵ *Bu barədə yenə deyib: «Onlar Mənim rahatlıq diyarıma girməyəcəklər».

⁶ Beləliklə, bəzilərinə o rahatlıq diyarına girmək üçün, şübhəsiz ki, imkan qalır. Lakin Müjdəni əvvəlcədən eşidənlər itaətsizliyə görə ora girə bilmədilər. ⁷ *Bu səbəbə görə Allah xeyli vaxt keçəndən sonra Davud vasitəsilə «bu gün» deyərək təkrar müəyyən bir gün təyin edir, necə ki əvvəlcə deyilmişdir: «Bu gün əgər Onun səsini eşitsəniz, Qoy ürəkləriniz inadkar olmasın».

⁸ *Çünki Yeşua onlara rahatlıq diyarı versəydi, Allah bundan sonra başqa bir gün barəsində danışmazdı. ⁹ Beləcə Allahın xalqı üçün hələ də bir istirahət qalır. ¹⁰ *Allah Öz işlərini qurtarıb Şənbə günü istirahət etdiyi kimi Onun rahatlıq diyarına girən də öz işlərini qurtarıb istirahət etdi. ¹¹ Buna görə də bu rahatlıq diyarına girməyə çalışsaq ki, heç kəs eyni itaətsizlik nümunəsinə əməl edib yıxılmasın.

¹² Allahın kəlamı canlı və təsirlidir, hər ikiəgzılı qılıncdan da itidir, canla ruhu, oynaqlarla iliyi bir-birindən ayıraraq keçir, ürəyin fikir və niyyətlərini ayırd edir. ¹³ Allahdan gizli heç nə yoxdur. Lakin Onun gözləri qarşısında hər şey çılpaq və açıq-aşkardır. Biz Ona hesabat verəcəyik.

İsa Məsih bizim Baş Kahinimizdir

¹⁴ Beləliklə, Allahın Oğlu İsa göylərdən keçən böyük Baş Kahinimiz olduğuna görə əqidəmizi möhkəm tutaq. ¹⁵ Çünki bizim Baş Kahinimiz belə deyil ki, zəifliklərimizdə bizim halımıza acıya bilməsin. Əksinə, hər cəhətdən bizim kimi sınağa çəkilmiş, lakin günah etməmişdir. ¹⁶ Buna görə də lütfkar Allahın taxtına cəsərlə yaxınlaşsaq ki, vaxtında köməyə nail olmaq üçün mərhəmət alıb lütf tapaq.

* **4:2** Bu kəlama qulaq asanların imanına şərik olmadılar – bəzi əlyazmalarda eşidəndə bu kəlamı imanla qovuşdurmadılar. * **4:3** Zəb. 95:11 * **4:4** Yar. 2:2 * **4:5** Zəb. 95:11 * **4:7** Zəb. 95:7-8 * **4:8** Qanun. 31:7; Yeşua 22:4 * **4:10** Yar. 2:2

5

¹ İnsanlar arasından seçilən hər baş kahin günahlardan ötrü təqdim və qurbanlar vermək, Allahla bağlı olan işlərdə insanları təmsil etmək üçün təyin edilir. ² Cahillərlə və yolunu azmışlarla həlim davrana bilir, çünki özü də zəifliyə məruzdur. ³ *Buna görə o, xalqın günahları üçün olduğu kimi öz günahları üçün də qurbanlar təqdim etməlidir. ⁴ *Heç kəs bu şərəfə öz-özünə nail olmur, ancaq Harun kimi Allah tərəfindən çağırılanda nail olur.

⁵ *Eləcə də Məsih də Baş Kahin olmaq üçün Öz-Özünü izzətləndirmədi, Ona «Sən Mənim Oğlumsan, Mən bu gün Sənə Ata oldum» deyən Allah Onu izzətləndirdi. ⁶ *Digər yerdə isə O belə deyir: «Sən Melkisedeq vəzifəli əbədi bir Kahinsən».

⁷ *Məsih yer üzündə cisimdə olduğu günlərdə Onu ölümdən qurtarmağa qadir olan Allaha böyük fəryad və göz yaşları ilə dua edib yalvardı və möminliyinə görə eşidildi. ⁸ O, Oğul olduğu halda çəkdiyi əzablarla itaətli olmağı öyrəndi. ⁹ Kamilliyə çatandan sonra Ona itaət edənlərin hamısı üçün əbədi xilas qaynağı oldu ¹⁰ və Allah tərəfindən Melkisedeq vəzifəli Baş Kahin təyin edildi.

Kamilliyə doğru irəliləyək

¹¹ Bu mövzuda deyiləsi sözüümüz çoxdur, amma bunları izah etmək çətindir. Çünki sizin qulağınız ağır eşidir. ¹² *Siz artıq müəllim olmalı idiniz; amma kimsənin sizə təkrarən Allahın kəlamının ibtidai təlimlərini öyrətməsinə hələ də möhtacsınız. Siz bərk yeməyə yox, südə möhtac olmusunuz. ¹³ Südlə bəslənən hər kəs körpə olduğu üçün salehlik barəsində olan kəlamda təcübəsizdir. ¹⁴ Bərk yemək isə yetkinlər, yəni duyğularını xeyirlə şəri ayırd etməkdən ötrü həssas edənlər üçündür.

6

¹ Bunun üçün Məsih barəsindəki ibtidai təlimi geridə buraxıb kamilliyə doğru irəliləyək. Ölüm gətirən əməllərdən tövbə edib Allaha iman etmənin təməlini, ² vəftizlər, əl qoyub təqdis etmə, ölümlərin dirilməsi və əbədi məhkəmə haqqındakı təlimin əsasını yenidən qurmayaq. ³ Allah izin verərsə, bunlara da əməl edəcəyik.

⁴ Bir dəfə nurlanmış, səmavi ənamdan dadmış və Müqəddəs Ruha şərik olmuş, ⁵ Allahın xoş kəlamını və gələcək dövrün

* 5:3 Lev. 9:7 * 5:4 Çix. 28:1 * 5:5 Zəb. 2:7 * 5:6 Zəb. 110:4 * 5:7 Mat. 26:36-46; Mark 14:32-42; Luka 22:39-46 * 5:12 1Kor. 3:2

qüvvələrini dadmış olduqları halda ⁶ imandan dönənləri yenidən tövbə edəcək vəziyyətinə gətirmək mümkün deyil. Çünki özləri Allahın Oğlunu yenidən çarmıxa çəkib rüsvay edirlər. ⁷ Dəfələrlə üstünə yağan yağışı içən və kimlər üçün işlənirsə, onlara faydalı bitkilər yetişdirən torpaq Allahdan xeyir-bərəkət alır. ⁸ Tikan və qanqal yetişdirən torpaq isə yararsız və lənətə yaxındır, onun sonu yanmaqdır.

⁹ Lakin, ey sevimlilər, biz bu cür danışsaq belə, əminlik ki, vəziyyətiniz daha yaxşıdır və xilasa malik olursunuz. ¹⁰ Axı Allah ədalətsiz deyil ki, əməlinizi və Onun adı ilə müqəddəslərə əvvəldən və indi də xidmət etməklə göstərdiyiniz məhəbbəti unutsun. ¹¹ Ümidin verdiyi tam etimada nail olmaq üçün axıra qədər hər birinizin eyni səyi göstərməyinizi arzulayırıq ki, ¹² siz tənbel olmayasınız, amma vəd olunan şeyləri iman və səbirlə irs alanlardan nümunə götürəsiniz.

Allahın vədi

¹³ *Allah İbrahimə vəd verdiyi vaxt adına and içmək üçün Özündən üstün birinin olmadığına görə Öz varlığına and içərək dedi:

¹⁴ «Sənə mütləq xeyir-dua verəcəyəm və nəslini çoxaldacağam».

¹⁵ Beləliklə, İbrahim səbirlə gözləyərək vədə nail oldu. ¹⁶ İnsanlar özlərindən daha üstün olanın adına and içirlər və sözlərini təsdiq edən and hər iddiaya son qoyur. ¹⁷ Eləcə də Allah vədin varislərinə iradəsinin dəyişməzliyini daha açıq-aşkar etmək istəyərək Öz vədini andla təsdiqlədi. ¹⁸ Belə ki qarşımıza qoyulan ümidə bağlanmaq üçün Allaha sığınan bizlər Allahın bunlarda yalan danışması qeyri-mümkün olduğuna görə iki dəyişilməz şeydə – Onun vəd və andında böyük təsəlliyyə malik olaq. ¹⁹ *Can lövbərimiz kimi möhkəm və sarsılmaz olan bu ümid məbədin pərdəsinin arxasındakı iç otağa daxil olur. ²⁰ *İsa ilk olaraq bizim uğrumuzda oraya daxil oldu; O, Melkisedeq vəzifəli əbədi Baş Kahin olmuşdu.

7

Kahin Melkisedeq

¹ *Bu Melkisedeq Salem padşahı və Allah-Taalanın kahini idi. Padşahları məğlub edib geri qayıdan İbrahimin pişvazına çıxdı və ona xeyir-dua verdi. ² İbrahim də ona hər şeyin onda bir hissəsini verdi. Melkisedeq ən əvvəl öz adının mənasına görə salehlik padşahıdır, sonra isə Salem padşahı, yəni sülh padşahıdır. ³ O, atasız, anasız olub nəsil şəcərəsi yoxdur. Nə

* 6:13 Yar. 22:16-17

* 6:19 Lev. 16:1-2

* 6:20 Zəb. 110:4

* 7:1 Yar. 14:17-20

günlərinin başlanğıcı, nə də həyatının sonu var. Lakin Allahın Oğluna bənzədilmiş əbədi kahin olaraq qalır.

⁴ Baxın bu adam necə böyükdür ki, ulu babamız İbrahim belə, qənimətlərinin onda bir hissəsini ona verdi. ⁵ *Levi oğullarından kahinlik vəzifəsini alanlar, Qanuna görə xalqdan, yəni İbrahim nəslindən olduqları halda, öz qardaşlarından onda bir hissəni almaq əmrinə malikdirlər. ⁶ Amma onların nəslindən olmayan Melkisedeq İbrahimdən onda bir hissəni aldı və vədlərə malik olana xeyir-dua verdi. ⁷ Şübhəsiz ki, böyük özündən kiçiyə xeyir-dua verir. ⁸ Burada onda bir hissəni ölümlü insanlar alır, orada isə yaşadığına dair şəhadətə malik olan bir nəfər alır. ⁹ Demək olar ki, onda bir hissəni alan Levi də İbrahim vasitəsilə onda bir hissəni vermişdi. ¹⁰ Çünki Melkisedeq İbrahimin pişvazına çıxanda Levi hələ əcdadının belində idi.

Yeni kahinlik nizamı

¹¹ Beləliklə, əgər kamillik Levililərin kahinliyi vasitəsilə əldə edilsəydi – çünki xalq bu kahinliyə əsasən Qanunu alıb – Harun vəzifəli deyil, Melkisedeq vəzifəli başqa bir kahinin təyin edilməsi barədə danışmağa daha nə ehtiyac vardı? ¹² Çünki kahinlik dəyişildə Qanunun da dəyişilməsinə ehtiyac var. ¹³ Haqqında bu sözlər deyilən Adam başqa bir qəbiləyə mənsubdur və bu qəbilədən heç kəs qurbangahda xidmət etməmişdir. ¹⁴ Axı Rəbbimizin Yəhuda qəbiləsindən törəməsi məlumdur. Musa bu qəbilə barəsində kahinlərə aid bir söz deməmişdi. ¹⁵ Melkisedeqə bənzər başqa bir Kahinin təyin edilməsi bunu daha da aydın göstərir. ¹⁶ O, Qanunun cismani kahinlik əmrinə görə deyil, tükənməz həyat qüdrətinə görə Kahin oldu. ¹⁷ *Çünki

«Sən Melkisedeq vəzifəli əbədi bir Kahinsən»

deyə şəhadət olunur. ¹⁸ Bundan əvvəlki əmr zəif və yararsız olduğuna görə ləğv olunur. ¹⁹ Çünki Qanun heç bir şeyi kamilləşdirməyib. Bunun yerinə bizi Allaha yaxınlaşdıran daha gözəl ümid verilir.

²⁰ Bu kahinlik isə andsız olmadı. O biri kahinlər andsız kahin oldu. ²¹ *Lakin İsa Ona «Rəbb and içdi, qərarını dəyişməz:

“Sən əbədi* bir Kahinsən”»

deyə Allah vasitəsilə andla kahin oldu. ²² Buna görə İsa daha yaxşı Əhdin zəmanətçisi oldu.

²³ Bununla belə, həmin kahinlərin sayı çox idi, çünki ölüm onların vəzifədə qalmasına mane olurdu. ²⁴ Lakin İsa əbədi

* 7:5 Say. 18:21 * 7:17 Zəb. 110:4 * 7:21 Zəb. 110:4 * 7:21 Əbədi – bəzi əlyazmalarda Melkisedeq vəzifəli əbədi.

yaşadığı üçün daimi kahinliyə malikdir. ²⁵ Buna görə O Özü vəsətəsilə Allaha yaxınlaşanları tam xilas etməyə qadirdir. Çünki O onlar üçün vəsatətçilik etməkdən ötrü həmişə yaşayır.

Yeni Əhdin Baş Kahini

²⁶ Həqiqətən, bizə belə bir Baş Kahinin olması münasibdir ki, O, müqəddəs, günahsız, ləkəsiz, günahkarlardan ayrılmış, göylərdən daha ucalara qaldırılmış olsun. ²⁷ *O başqa baş kahinlər kimi əvvəlcə öz günahları, sonra da xalqın günahları üçün hər gün qurban təqdim etmək məcburiyyətində deyil. Çünki Özü qurban verməklə bunu birdəfəlik etdi. ²⁸ Qanun zəiflikləri olan insanları baş kahin təyin edir. Lakin Qanundan sonra verilmiş and sözü əbədi olaraq kamilləşdirilmiş Oğulu təyin etdi.

8

¹ *Deyilənlərin əsası isə budur: bizim elə bir Baş Kahinimiz var ki, göylərdəki möhtəşəm Allahın taxtının sağında oturub. ² O, Müqəddəs məkanda və insanın deyil, Rəbbin qurduğu həqiqi çadırda xidmət edir. ³ Hər baş kahin təqdim və qurban gətirmək üçün təyin olunur. Buna görə bizim də Baş Kahinimizin təqdim etmək üçün nəyisə olmalıdır. ⁴ Əgər Özü yer üzündə olsaydı, əsla Kahin olmazdı. Çünki Qanuna əsasən təqdim gətirənlər var. ⁵ *Onlar göylərdəkilərin təsviri və kölgəsi olan yerdə ibadət edir, necə ki Musa İbadət çadırını qurmaq üzrə olanda Allah onu xəbərdar etmişdi:

«Dağda sənə göstərilən nümunəyə görə bunların hamısını ehtiyatla düzəlt».

⁶ Amma indi İsa daha yaxşı vədlər üzərində qurulmuş daha yaxşı bir Əhdin Vəsətəçisi olduğu qədər üstün bir xidmətə nail oldu.

⁷ Əgər ilk Əhd qüsuruz olsaydı, ikinci Əhdə səbəb axtarılmazdı. ⁸ *Çünki Allah Öz xalqını təqsirkar çıxararaq deyir: «Rəbb bəyan edir:

“İsrail xalqı və Yəhuda xalqı ilə
Yeni bir Əhd bağlayacağım günlər yaxınlaşır.

⁹ Bu Əhd
Atalarını Misir torpağından çıxartmaq üçün
Əllərindən tutduğum gün
Onlarla bağladığım əhdə bənzəməyəcək.

Çünki onlar əhdimə sadıq qalmadılar,
Mən də onlardan üz döndərdim”
Rəbb belə bəyan edir.

¹⁰ “O günlərdən sonra

İsrail xalqı ilə
Bağlayacağım Əhd belədir”
Rəbb bəyan edir,
“Qanunlarımı onların zehinlərinə qoyub
Ürəklərinə yazacağam.

Mən onların Allahu,

Onlar da Mənim xalqım olacaq.

¹¹ Bir kəs öz həmvətəninə yaxud qardaşını

«Rəbbi tanı» deyib öyrətməyəcək.

Çünki böyükdən kiçiyə qədər hamı Məni tanıyacaq.

¹² Çünki təqsirlərinə qarşı mərhəmətli olacağam,

Günahlarını daha yada salmayacağam”».

¹³ Allah «Yeni Əhd» deməklə birincisinin köhnə olduğunu göstərir. Köhnələn və yaşa dolansa çox keçmədən yox olur.

9

Yeni Əhdin qurbanı köhnəsindən üstündür

¹ Birinci Əhdin də ibadət barəsindəki qaydaları və dünyəvi Müqəddəs məkanı var idi. ² *Bir çadır qurulmuşdu. Müqəddəs yer adlanan ilk bölmədə çıraqdən, masa və təqdis çörəkləri var idi. ³ *İkinci pərdə arxasında isə Ən Müqəddəs yer adlanan bir bölmə var idi. ⁴ *Burada qızıl buxur qurbangahı ilə hər tərəfdən qızılla örtülmüş Əhd sandığı var idi. Sandığın içində manna ilə dolu qızıl qab, Harunun tumurcuqlamış əsası və Əhd lövhələri var idi. ⁵ *Sandığın üzərində isə kəffarə qapağına kölgə salan izzətli keruqlar var idi. Lakin bunlar barəsində indi ətraflı danışa bilmirik.

⁶ *Bu şeylər belə qurulduqdan sonra kahinlər həmişə çadırın ilk bölməsinə daxil olub ibadət aparırlar. ⁷ *İkinci bölməsinə isə yalnız baş kahin daxil ola bilər. O da özü üçün və xalqın bilmədən işlətdiyi günahlar üçün orada təqdim etdiyi qurban qanı olmadan o yerə daxil ola bilməz. ⁸ Müqəddəs Ruh bununla göstərir ki, çadırın ilk bölməsi durduqca Ən Müqəddəs yerə gedən yol hələ aşkar olmamışdır. ⁹ Bu çadır indiki vaxt üçün bir misaldır. Bu səbəbdən ibadət edənin vicdanını kamilləşdirə bilməyən təqdimlər və qurbanlar verilir. ¹⁰ Bunlar ancaq yemək, içmək və cürbəcür yuyunma tərzləri ilə, yəni hər şeyin nizama salınacağı vaxtadək qüvvədə olub cismani işlərə məxsus olan qaydalarla əlaqədardır.

* 9:2 Çix. 25:23-40; 26:1-30; 36:8-34; 37:10-24 * 9:3 Çix. 26:31,33 * 9:4 Çix.

16:33; 25:10-16; 30:1-6; 37:25-28; Say. 17:8-10; Qanun. 10:3-5 * 9:5 Çix. 25:17-22;

37:6-9 * 9:6 Say. 18:2-6 * 9:7 Lev. 16:1-34

11 Lakin Məsih indi gələn* nemətlərin Baş Kahini olaraq gəldi. İnsan əli ilə qurulmayan, yəni bu yaradılışdan olmayan daha böyük və daha mükəmməl çadırdan keçib 12 *təkəllərlə danaların qanı ilə yox, Öz qanı ilə Ən Müqəddəs yerə birdəfəlik daxil oldu; əbədi satın alınmanı təmin etdi. 13 Çünki əgər təkəllərlə buğaların qanı və düyanın külünün murdar olanların üstünə səpilməsi onları təqdis edib cismən təmizləyirsə, 14 deməli, əbədi Ruh vasitəsilə Özünü qüsursuz olaraq Allaha təqdim etmiş Məsihin qanı var olan Allaha ibadət edə bilməmiş üçün vicdanımızı ölüm gətirən əməllərdən nə qədər çox təmizləyəcək!

15 Buna görə də çağırılmışların vəd edilən əbədi irsi alması üçün Məsih Yeni Əhdin Vasitəçisidir. Çünki O, Birinci Əhd zamanı etdikləri təqsirlərdən onları satın almaq üçün ölmüşdü. 16 Bir vəsiyyətnamə varsa, vəsiyyət edənin ölümünü sübut etmək lazımdır. 17 Çünki vəsiyyətnamə yalnız ölümdən sonra qüvvəyə minir. Vəsiyyət edən sağ olanda vəsiyyətnamənin heç bir qüvvəsi yoxdur. 18 Bu səbəbə görə Birinci Əhd də qan axıdılmadan qüvvəyə minmədi. 19 *Musa Qanunun hər əmrini bütün xalqın önündə bəyan edəndən sonra su, al rəngli yun və züfa otu ilə dana və təkəllərin† qanını götürüb həm kitabın özünə, həm də bütün xalqın üzərinə səpərək dedi:

20 «Budur Allahın sizə əmr etdiyi Əhdin qanı».

21 *Eyni tərzdə çadır və bütün xidmət əşyalarının üzərinə qan səpdi. 22 *Demək olar ki, Qanuna görə hər bir şey qanla təmizlənir və qan axıdılmadan bağışlanma olmur.

Son qurban

23 Beləliklə, göylərdəkilərin təsvirlərini bu qurbanlarla, göylərdəkiləri isə bunlardan daha yaxşı qurbanlarla təmizləmək lazım idi. 24 Məsih əsl Müqəddəs məkanın nümunəsi olub insan əli ilə qurulan Müqəddəs məkana deyil, göyün özünə daxil oldu ki, indi bizim üçün Allahın hüzurunda zahir olsun. 25 Baş kahin hər il özünün olmayan qanla Ən Müqəddəs yerə girər. Amma Məsih Özünü dəfələrlə təqdim etmək üçün göyə girmədi. 26 Elə olsaydı, O, dünya yaranandan bəri dəfələrlə əzab çəkməli olardı. İndi isə dövrlərin sonunda, O Özünü qurban verməklə günahı aradan qaldırmaq üçün bir dəfə zühur etdi. 27 *Necə müəyyən edilmişdir ki, insanlar bir dəfə ölüb ondan sonra mühakimə olunsunlar, 28 eləcə də Məsih bir çoxlarının günahını Öz üzərinə götürmək üçün

* 9:11 İndi gələn – bəzi əlyazmalarda gələcək. * 9:12 Lev. 16:15-16; Say. 19:9,17-19 * 9:19 Çix. 24:6-8 † 9:19 Dana və təkəllərin – bəzi əlyazmalarda danaların. * 9:21 Lev. 8:15 * 9:22 Lev. 17:11 * 9:27 Yeş. 53:12

bir dəfə təqdim edilmişdir və ikinci dəfə günahın öhdəsindən gəlmək üçün deyil, xilas gətirmək üçün Onu gözləyənlərə zühur edəcək.

10

¹ Qanunda gələcək nemətlərin əsli deyil, kölgəsi var. Buna görə də Qanun ildən-ilə daimi bir surətdə təqdim olunan eyni qurbanlar vasitəsilə Allaha yaxınlaşanları əsla kamil edə bilməz. ² Əks təqdirdə, bu qurbanların təqdim olunmasına son qoyulardı. Çünki ibadət edənlər birdəfəlik təmizləndəndən sonra artıq günahlarına görə vicdan əzabı çəkməzdilər. ³ Amma bu qurbanlar vasitəsilə insanlar ildən-ilə günahlarını yadlarına salır. ⁴ Çünki buğaların və təkələrin qanı ilə günahları aradan qaldırmaq qeyri-mümkündür.

⁵ * Buna görə Məsih dünyaya gələndə deyir:

«Qurban və təqdim istəmədin,

Amma Mənə bir bədən hazırladın.

⁶ Yandırma qurbanı, günah qurbanından xoşun gəlmədi.

⁷ O zaman dedim: «Budur, gəlmişəm,

Kitab tumarında Mənim haqqımda yazılıb.

Ay Allah, Sənin iradəni yerinə yetirim».

⁸ Məsih əvvəl dedi:

«Qurban, təqdim, yandırma qurbanı və günah qurbanı istəmədin,

Bunlardan xoşun gəlmədi».

Bunlar hamısı Qanuna görə təqdim olunur. ⁹ Sonra dedi:

«Budur, gəlmişəm, Sənin iradəni* yerinə yetirim». Yəni, Məsih ikinci Əhdi qüvvəyə mindirmək üçün birincisini ləğv edir.

¹⁰ Bu iradəyə əsasən biz İsa Məsihin bədəninin birdəfəlik təqdim olunmasına görə təqdis olunduq.

¹¹ Hər bir kahin hər gün xidmətini icra edərək əsla günahları aradan qaldıra bilməyən eyni qurbanları dəfələrlə təqdim edir. ¹² * Amma Məsih günahlar üçün yalnız bir qurban təqdim edəndən sonra əbədi olaraq Allahın sağında oturdu. ¹³ O vaxtdan bəri O, düşmənlərinin Onun ayaqları altına kətil kimi salınmasını gözləyir. ¹⁴ Çünki O yalnız bir təqdim vasitəsilə təqdis olunmaqda olanları həmişəlik kamilləşdirdi.

¹⁵ Müqəddəs Ruh da bu haqda bizə şəhadət edir. Çünki əvvəl deyir:

¹⁶ * «O günlərdən sonra

Onlarla bağlayacağım Əhd belədir»

Rəbb bəyan edir,

«Qanunlarımı onların ürəyinə qoyub

* **10:5** Zəb. 40:6-8 * **10:9** Sənin iradəni – bəzi əlyazmalarda Ay Allah, Sənin iradəni. * **10:12** Zəb. 110:1 * **10:16** Yer. 31:33-34; İbr. 8:10-12

Zehinlərinə yazacağam»».

¹⁷ Sonra deyir:

«Günahlarını və qanunsuzluqlarını yada salmayacağam».

¹⁸ Günahların bağışlanması olanda isə artıq günah üçün təqdim etmə yoxdur.

Nəsihət və xəbərdarlıq

¹⁹ Beləliklə, ey qardaşlar, İsanın qanı sayəsində Ən Müqəddəs yerə daxil olmağa cəsərimiz çatır. ²⁰ O bizə pərdədən, yəni Öz cismindən keçən yeni və canlı bir yol açmışdır. ²¹ Həm də O, Allahın evi üçün cavabdeh olan böyük bir Kahinimizdir. ²² *Ona görə ürəklərimiz pis vicdandan paklanmış, bədənlərimiz də təmiz su ilə yuyulmuş halda imanın tam etimadı ilə, səmimi qəlblə Allaha yaxınlaşaq. ²³ Ümid verən əqidədən möhkəm tutaq, çünki vəd verən Allah sadıqdır. ²⁴ Bir-birimizi məhəbbətə və xeyirxah əməllər etmək üçün necə həvəsləndirmək haqqında fikirləşək. ²⁵ Bəzi adamların vərdiş etdiyi kimi birgə yığışmağımızı tərk etməyək. Lakin qiyamət gününün† yaxınlaşdığını gördükcə bir-birimizi daha çox ruhlandırmaq.

²⁶ *Həqiqəti dərk edib qəbul edəndən sonra qəsdən günah etməkdə davam etsək, artıq günah üçün qurban qalmır. ²⁷ Lakin mühakimənin və Allahın düşmənlərini yandırır-yaxan şiddətli alovun dəhşətlə gözlənməsi qalır. ²⁸ *Musanın Qanununu heç sayan adam iki yaxud üç şahidin sözü ilə rəhm edilmədən öldürülür. ²⁹ *Əgər bir nəfər Allahın Oğlunu tapdalayaraq təqdis edildiyi Əhdin qanını adi bir şey sayıb Allahın lütfkar Ruhunu təhqir edərsə, sizcə bundan nə qədər ağır cəzaya layiq sayılacaq? ³⁰ *Çünki «Qisas Mənimdir, əvəzini Mən verəcəyəm» və yenə də

«Rəbb Öz xalqını mühakimə edəcək»

deyəni tanıyıriq. ³¹ Var olan Allahın əlinə düşmək dəhşətdir!

³² Siz əvvəlki günləri xatırlayın. O vaxt Allahın nuru üzərinizə saçandan sonra əzablı, böyük mübarizəyə tab gətirdiniz. ³³ Bəzən təhqir və əziyyətlərə uğrayıb tamaşaya qoyulduunuz, bəzənsə eyni rəftara məruz qalanların dərdinə şərik oldunuz. ³⁴ Həm də siz məhbusların çəkdiyi əzablara şərik oldunuz, özünüzün daha yaxşı və daimi malınız olduğunu bilərək əmlakınızın talan edilməsini sevinclə qəbul etdiniz. ³⁵ Buna görə cəsərinizi itirməyin, bu cəsəratə görə

* 10:22 Lev. 8:30; Yez. 36:25 † 10:25 Qiyamət günü – hərfi tərcümədə gün.

* 10:26 Yeş. 26:11 * 10:28 Qanun. 17:6; 19:15 * 10:29 Çix. 24:8 * 10:30 Qanun. 32:35-36; Rom. 12:19

mükafatınız böyükdür. ³⁶ Çünki Allahın iradəsini yerinə yetirib vəd olunan şeyi almaq üçün sizin tab gətirməyə ehtiyacınız var. ³⁷ *Çünki

«Bir az müddətdən sonra
Gələn gələcək, gecikməyəcək.

³⁸ Amma saleh adamım imanla yaşayacaq.

Əgər geri çəkilsə, ondan razı qalmayacağam».

³⁹ Bizsə geri çəkilib həlak olanlardan deyilik; iman edib canlarının xilasına nail olanlardanıq.

11

İman qəhrəmanları

¹ İman ümid edilənlərə etibar etmək, görünməyən şeylərə əmin olmaqdır. ² Əcdadlarımız imanları üçün müsbət şəhadət aldılar.

³ *İman vasitəsilə dərk edirik ki, kainat Allahın kəlamı ilə yarandı, beləcə də görünən şeylər görünməyənlərdən törədi.

⁴ *İman vasitəsilə Habil Allaha Qabildən daha yaxşı bir qurban təqdim etdi. Bunun vasitəsilə saleh olduğu təsdiq edildi, çünki Allah onun təqdimləri barədə şəhadət etdi. Habil ölmüş olduğu halda iman vasitəsilə hələ də danışır.

⁵ *Xanok ölümü görməsin deyə iman vasitəsilə dünyadan götürüldü. Onu tapa bilmədilər, çünki Allah onu dünyadan götürmüşdü. Götürülməzdən əvvəl o, şəhadət almışdı ki, Allahı razı salıb. ⁶ İman olmadan Allahı razı salmaq qeyri-mümkündür. Çünki Allaha yaxınlaşan şəxs inanmalıdır ki, O var və Onu axtaranlara mükafat verir.

⁷ *Nuh hələ gözə görünməyən şeylər barəsində edilən xəbərdarlığa iman vasitəsilə ciddi yanaşaraq öz ev əhlinin xilasını üçün gəmi düzəltdi. O, iman vasitəsilə dünyanı məhkum etdi və imana görə olan salehliyi irs olaraq aldı.

⁸ *İbrahim çağırılarda iman vasitəsilə itaətli olub irs alacağı torpağa getdi. O hara getdiyini bilməyərək yola çıxdı. ⁹ *İman vasitəsilə vəd edilmiş ölkədə bir qərrib kimi məskunlaşdı. O eyni vədin həmvarisləri olan İshaq və Yaqubla birlikdə çadırlarda yaşadı. ¹⁰ Çünki İbrahim memarı və banisi Allah olan bünövrəli şəhəri gözləyirdi. ¹¹ *Sara özü sonsuz və yaşı ötmüş olduğu halda iman vasitəsilə nəsil yaratmaq üçün güc aldı, çünki vəd Edəni sadıq saydı. ¹² *Buna görə də bir kişidən, artıq

* **10:37** Hab. 2:3-4; Rom. 1:17; Qal. 3:11 * **11:3** Yar. 1:1; Zəb. 33:6,9; Yəh. 1:3

* **11:4** Yar. 4:3-10 * **11:5** Yar. 5:21-24 * **11:7** Yar. 6:13-22 * **11:8** Yar.

12:1-5 * **11:9** Yar. 35:27 * **11:11** Yar. 18:11-14; 21:2 * **11:12** Yar. 15:5;

22:17; 32:12

ölüdən fərqlənməyən birindən sayca göydəki ulduzlar qədər, dəniz kənarındaki qum kimi saysız-hesabsız nəsil törədi.

13 * Bunların hamısı imanlı olaraq öldü. Vəd edilən şeylərə nail olmadılar, amma bunları uzaqdan görüb salamladılar və özlərinin yer üzündə yad və qərib olduqlarını iqrar etdilər. 14 Axı belə sözləri deyənlər bir vətən axtardıklarını göstərirlər. 15 Əgər onlar çıxdıqları ölkə barəsində düşünsəydilər, qayıtmağa imkanları olardı. 16 Amma əslində onlar daha yaxşı bir ölkəni, yəni səmavi vətəni arzu edirdilər. Buna görə Allah Özünü onların Allahı adlandırmaqdan utanmır, çünki O onlar üçün şəhər hazırlamışdır.

17 * İbrahim sınağa çəkildiyi vaxt iman vasitəsilə İshaqı qurban olaraq təqdim etdi. Vədlərə nail olmuş İbrahim birçə oğlunu qurban vermək niyyətində idi. 18 * Halbuki ona «İshaqdan törəyənlər sənin nəslin adlanacaq» deyilmişdi. 19 O, Allahı onu ölümlər arasından diriltməyə qadir saydı. Buna görə də məcazi mənada İshaq ölümdən geri aldı.

20 * İman vasitəsilə İshaq gələcək hadisələrlə əlaqədar Yaquba və Esava xeyir-dua verdi.

21 * Yaqub ölərkən Yusifin hər iki oğluna iman vasitəsilə xeyir-dua verdi və öz dəyənəyinin başına söykənilə Allaha səcdə etdi.

22 * Yusif də ölərkən İsrail övladlarının Misirdən çıxacaqları haqqında iman vasitəsilə söz söyləyərək öz sümükləri barəsində əmr verdi.

23 * Musa doğulanda anası və atası iman vasitəsilə onu üç ay gizlətdilər. Çünki onlar uşağın gözəl olduğunu görüb padşahın fərmanından qorxmədilər.

24 * Musa böyüyəndən sonra firon qızının oğlu adlanmaqdan iman vasitəsilə imtina etdi. 25 Günahdan müvəqqəti zövq almaqdansa Allahın xalqı ilə birlikdə əzab çəkməyi üstün tutdu. 26 Məsih naminə çəkdiyi təhqiri Misir xəzinələrindən daha böyük var-dövlət saydı, çünki gözünü alacağı mükafata dikmişdi. 27 * İman vasitəsilə padşahın qəzəbindən qorxmayıb Misirdən çıxdı, çünki o, gözə Görünməyəni sanki görmüş kimi möhkəm dayandı. 28 * İman vasitəsilə Musa Pasxa qurbanının kəsilməsini və onun qanının çilənməsini həyata keçirdi ki, ilk doğulanları öldürən məhvedici mələk İsraililərə toxunmasın.

* 11:13 Yar. 23:4; 1Saln. 29:15; Zəb. 39:12 * 11:17 Yar. 22:1-14 * 11:18

Yar. 21:12; Rom. 9:7 * 11:20 Yar. 27:27-29,39-40 * 11:21 Yar. 47:31-48:1-20

* 11:22 Yar. 50:24-25; Çix. 13:19 * 11:23 Çix. 1:22; 2:2 * 11:24 Çix. 2:10-12

* 11:27 Çix. 2:15 * 11:28 Çix. 12:21-30

29 *İman vasitəsilə İsraililər Qırmızı dənizi qurudan keçən kimi keçdilər. Misirililər də bunu etməyə cəhd etdilər, amma boğuldular. 30 *İman vasitəsilə İsraililər yeddi gün Yerixonun ətrafında gəzdikdən sonra onun divarları yıxıldı. 31 İman vasitəsilə fahişə Raxav casusları dostcasına qarşılacağı üçün itaətli olmayanlarla birgə həlak olmadı.

32 *Daha nə deyə bilərəm? Gideon, Baraq, Şimşon, İftah, Davud, Şamuel və başqa peyğəmbərlər barəsində danışısam, vaxtım çatmaz. 33 *İman vasitəsilə onlar padşahlıqları məğlub etdilər, ədaləti icra etdilər, vədlərə nail oldular, aslanların ağızlarını bağladılar, 34 *şiddətli alovu söndürdülər, qılıncın ağzından qaçdılar, zəiflikdən qüvvətləndilər, döyüşdə güclü oldular, yadellilərin ordularını qovdular. 35 *Qadınlar öz ölümlərini dirilmiş geri aldılar. Bəziləri işgəncə çəkəndə qurtulmaqdan imtina etdilər ki, dirilib daha yaxşı həyata nail olsunlar; 36 *digərləri də təhqir olunub döyüldülər, habelə zəncirlərə və həbslərə məruz qaldılar; 37 *onlar daşqalaq edildilər, mişarlanıb bölündülər,* qılıncdan keçirilib öldürüldülər. Bəziləri isə qoyun dərisinə və keçi gönünə bürünərək gəzib-dolaşdılar, yoxsulluğa, əzab-əziyyətə məruz qaldılar. 38 Dünya onlara layiq deyildi. Onlar səhralarda, dağlarda, mağaralarda və yeraltı oyuqlarda dolaşib gəzdilər.

39 Onların hamısı iman vasitəsilə müsbət şəhadət aldı, amma vəd edilənə nail olmadı. 40 Çünki Allah bizim üçün daha yaxşı şey hazırlamışdır ki, onlar bizzat kamilliyə çatmasın.

12

Allah tərbiyə verən Atadır

1 Buna görə bu qədər böyük şahidlər buludu ilə əhatə olunduğumuz üçün biz hər bir yükü və bizi asanlıqla çaşıdıran günahı tərk edib qarşımızdakı yarışda dözümlə qaçaq. 2 Gözümüzü imanımızın Banisi və Kamilləşdiricisi olan İsayə dikək. O, qarşısına qoyulan sevincə görə rüsvayçılığı heç sayıb çarmıxa çəkilməyə tab gətirdi və Allahın taxtının sağında oturdu. 3 Günahkarlardan Ona qarşı olan bu qədər düşmənçiliyə dözən Şəxs barəsində düşünün ki, yorulub ruhdan düşməyəsiz.

* **11:29** Çix. 14:21-31 * **11:30** Yeşua 2:1-21; 6:12-25 * **11:32** Hak. 4:6-5:31; 6:11-8:32; 11:1-12:7; 13:2-16:31; 1Şam. 1:1-28:3; 16:11; 1Pad. 2:11 * **11:33** Dan. 6:1-27 * **11:34** Dan. 3:1-30 * **11:35** 1Pad. 17:17-24; 2Pad. 4:25-37 * **11:36** 1Pad. 22:26-27; 2Saln. 18:25-26; Yer. 20:2; 37:15; 38:6 * **11:37** 2Saln. 24:21 * **11:37** Bölündülər – bəzi əlyazmalarda bölündülər, sınağa çəkildilər.

⁴ Günaha qarşı etdiyiniz mübarizədə hələ qan töküləcək qədər möhkəm durmamısınız. ⁵ *Sizə oğul deyib verilən bu nəsihəti unutdunuz;

«Oğlum, Rəbbin verdiyi tərbiyəyə xor baxma,

Onun məzəmmətindən ruhdan düşmə.

⁶ Çünki Rəbb sevdiyini tərbiyələndirər,

Qəbul etdiyi hər oğulu döyər».

⁷ Tərbiyəyə tab gətirin. Allah sizinlə övladları kimi rəftar edir. Elə bir oğul varmı atası onu tərbiyələndirməsin? ⁸ Hər kəs üçün ümumi olan tərbiyədən məhrum olsanız, deməli, siz oğul yox, qeyri-qanuni övladsınız. ⁹ Həm də əgər bizi tərbiyələndirən cismani atalarımıza hörmət ediriksə, ruhani Ataya daha çox tabe olaraq yaşamaq deyilikmi? ¹⁰ Atalarımız bizi qısa bir müddətə öz dərk etdikləri kimi tərbiyələndirdilər. Amma Allah Onun müqəddəsliyinə ortaqlaşmaq deyərək bizi xeyrimiz üçün tərbiyələndirir. ¹¹ Hər tərbiyə isə indiki vaxt sevinc deyil, kədər verən bir şey kimi görünür, amma sonradan bu yolda yetişdirilənlərə salehliyin dinclik səmərəsini hasil edir.

¹² *Buna görə yorğun əllərinizi qaldırın və zəiflənmiş dizlərinizi gücləndirin. ¹³ Ayaqlarınız üçün düz yollar seçin ki, axsaq bədən üzvləriniz yerindən çıxmasın, əksinə sağalsın.

Allahın lütfünü rədd etməyin

¹⁴ Hamı ilə birlikdə sülh içində yaşamağa və müqəddəs olmağa can atın, çünki müqəddəsliyə nail olmadan heç kim Rəbbi görməyəcək. ¹⁵ *Diqqət edin ki, heç kim Allahın lütfündən məhrum olmasın, aranızda bir acı kök böyüyüb əziyyət verməsin və bununla bir çoxlarını murdar etməsin.

¹⁶ *Qoy heç kim əxlaqsız və yaxud Esav kimi allahsız olmasın. O, bir qab xörəyə görə öz ilk oğulluq haqqını satdı. ¹⁷ *Bilirsiniz ki, bundan sonra da o, xeyir-duanı irs olaraq almaq istəyirdi, lakin rədd olundu. Xeyir-duanı göz yaşları ilə axtardısı da, atasının fikrini dəyişməyə qadir olmadı.

¹⁸ *Siz toxunula bilən, odla yanan bir şeyə,* qaranlığa,

zülmətə, qasırğaya, ¹⁹ şeypur gurultusuna və kəlam söyləyən səsa yaxınlaşmadınız; o səsi eşidənlər onlara daha bir söz deyilməsin deyərək yalvardılar. ²⁰ *Çünki «əgər dağa bir heyvan belə, toxunsa, o, daşqalaq edilsin» əmrinə tab gətirə bilməzdilər.

²¹ *Bu mənzərə o qədər qorxunc idi ki, Musa «mən qorxu və lərzə içindəyəm» dedi. ²² *Lakin siz Sion dağına, var

* 12:5 Əyy. 5:17; Sül. 3:11-12; Vəhy 3:19

* 12:12 Sül. 4:26; Yeş. 35:3

* 12:15

Qanun. 29:18 * 12:16 Yar. 25:29-34

* 12:17 Yar. 27:30-40

* 12:18 Çix.

19:16-22; 20:18-21; Qanun. 4:11-12; 5:22-27

* 12:18 Bir şeyə – bəzi əlyazmalarda

dağa. * 12:20 Çix. 19:12-13 * 12:21 Qanun. 9:19 * 12:22 Yar. 4:10

olan Allahın şəhərinə – səmavi Yerusəlimə, saysız-hesabsız mələklərə, ²³ göylərdə adları qeyd edilmiş ilk doğulanların ümumi məclisinə və cəmiyyətinə, hamının Hakimi olan Allaha, kamala çatmış salehlərin ruhlarına, ²⁴ Yeni Əhdin Vasitəçisi olan İsayə və Habilin qanından daha üstün söz deyən səpilməmiş qana yaxınlaşdınız.

²⁵ *Bunu Deyəni rədd etməyəsiz deyə diqqətli olun. Çünki əgər yer üzündə xəbərdarlıq edəni rədd edənlər cəzadan qaça bilmədilsə, biz göylərdən xəbərdarlıq Edəndən üz döndərsək, cəzadan qaça bilməyəcəyimiz daha çox yəqindir. ²⁶ *O vaxt Onun səsi yeri sarsıtdı. Amma indi

«Mən bir dəfə də yalnız yeri yox, göyü də lərzəyə gətirəcəyəm»

deyə vəd etmişdir. ²⁷ «Bir dəfə də» sözü bunu göstərir: sarsıla bilən, yəni yaradılmış şeylər aradan qaldırılacaq ki, sarsıla bilməyənlər daim var olsunlar. ²⁸ Buna görə sarsılmaz Padşahlığa nail olduğumuz üçün minnətdar olaq; belə ki möminlik və ehtiramla Allaha məqbul tərzdə Ona ibadət edək.

²⁹ *Çünki Allahımız yandırır-yaxan alovdur.

13

Öyüd-nəsihətlər

¹ Aranızda daimi qardaşlıq sevgisi olsun. ² *Qonaqpərvər olmağı da unutmayın, çünki belə davranan bəziləri bilmədən mələklərə qonaqpərvərlik göstərmişlər. ³ Özünüzü həbsdə olanların yerinə qoyaraq onları yada salın. Əzab-əziyyət içində olanları da elə xatırlayın ki, sanki özünüz onlarla birgə əzab-əziyyət çəkirsiz. ⁴ Qoy hər kəs nikaha hörmətlə yanaşsın. Qoy ər-arvad yatağı murdarlanmasın. Çünki Allah əxlaqsızları və zinakarları mühakimə edəcək. ⁵ *Həyatınız pulpərəstlikdən azad olsun, nəyiniz varsa, ona qane olun. Çünki Allah Özü demişdir: «Səni heç vaxt atmaram, səni heç vaxt tərk etmərəm». ⁶ *Buna görə biz arxayınlıqla deyirik:

«Rəbb mənə yardım edəndir, heç qorxmaram.

İnsan mənə nə edə bilər?»

⁷ Allahın kəlamını sizə danışan rəhbərlərinizi yada salın. Onların həyat tərzinin nəticəsinə baxıb imanlarını nümunə olaraq götürün. ⁸ İsa Məsih dünən, bu gün və əbədi olaraq eynidir. ⁹ Müxtəlif və yad təlimlərlə yoldan azmayın, çünki ürək yeməklərlə deyil, Allahın lütfü ilə qüvvətlənsə, yaxşıdır. Bu cür yemək qaydalarına riayət edənlər bir xeyir görmədilər.

* 12:25 Çıx. 20:22 * 12:26 Haq. 2:6 * 12:29 Qanun. 4:24; 9:3 * 13:2 Yar.

18:1-8; 19:1-3 * 13:5 Qanun. 31:6,8; Yeşua 1:5 * 13:6 Zəb. 118:6

¹⁰ Bizim bir qurbangahımız var ki, ibadət çadırında xidmət edənlərin ondan yeməyə icazəsi yoxdur. ¹¹ *Çünki baş kahin günah qurbanı olan heyvanların qanını Müqəddəs yerə gətirir, cəsədləri isə düşərgənin kənarında yandırılır. ¹² Bunun kimi İsa da Öz qanı ilə xalqı təqdis etmək üçün şəhər darvazasının kənarında əzab çəkdi. ¹³ Buna görə Onun gördüyü təhqiri daşıyaraq düşərgənin kənarına çıxıb Onun yanına gedək. ¹⁴ Çünki burada daimi şəhərimiz yoxdur, amma biz gələcək şəhəri axtarıyıq. ¹⁵ Onda İsa vasitəsilə həmişə Allaha həmd qurbanını, yəni Onun adını iqrar edənlərin dilinin bəhrəsi olan sözləri təqdim edək. ¹⁶ Xeyirxahlıq etməyi və varınızı başqaları ilə bölüşməyi unutmayın, çünki Allah bu cür qurbanlardan razı qalır.

¹⁷ Öz rəhbərlərinizə itaətli olun və onlara tabe olun. Axı onlar hər vaxt həyatınız üçün qayğı çəkir, çünki hesabat verəcəklər. Qoy onlar bunu sevinclə etsinlər, ah-zarla etməsinlər, çünki bu sizə fayda verməz.

¹⁸ Bizim üçün dua edin. Biz əminik ki, vicdanımız təmizdir və hər cəhətcə yaxşı həyat tərzini sürməyə can atırıq. ¹⁹ Yanınıza tez qayıtmağım üçün dua etməyinizi xüsusilə xahiş edirəm.

²⁰ Sülh qaynağı olan Allah – qoyunların böyük Çobanı olan Rəbbimiz İsanı əbədi Əhdin qanı ilə ölümlər arasından dirildən Allah ²¹ sizi hər cür yaxşı şeylə təmin etsin ki, İsa Məsih vasitəsilə Özünə xoş olanı bizdə* icra etsin və siz Onun iradəsini həyata keçirəsiniz. İsa Məsihə əbədi izzət olsun! Amin.

²² Qardaşlar, sizdən xahiş edirəm, bu öyüd-nəsihət sözünü dözümlə qəbul edin, çünki sizə qıscaca yazdım. ²³ Xəbəriniz olsun ki, qardaşımız Timotey azadlığa buraxılmışdır. Əgər tezliklə yanıma gələrsə, onunla birlikdə sizi görəcəyəm.

²⁴ Bütün rəhbərlərinizi və müqəddəslərin hamısını salamlayın. İtaliyadan olanlar sizə salam göndərirlər.

²⁵ Hamınıza lütf olsun!

* **13:11** Lev. 16:27 * **13:21** Bizdə – bəzi əlyazmalarda sizdə.

YAQUBUN MƏKTUBU

GİRİŞ

«*Yaqubun Məktubu*» «millətlər arasına səpələnmiş on iki qəbiləyə» ünvanlanıb. Bu məktubda təcrübi təlimatlar və öyüd-nəsihətlər var. Müəllif məsihçi münasibətlərini və davranışını öyrətmək üçün məcazi mənada bir çox ifadələr işlədir. Yaqub məsihçi nöqtəyi-nəzərindən bir çox mövzulara toxunur. O öz məktubunda var-dövlət, yoxsulluq, sınaqlar, yaxşı davranış, iman və əməllər, dilimizdəki sözlər, müdriklik, münaqişələr, qürur və itaətkarlıq, başqalarını mühakimə etmək, öyünmək, səbir və digər vacib mövzulardan yazır. Yaqubun məktubu məsihçilərə imanla bərabər əməlləri də tətbiq etməyi vurğulayır.

Kitabın məzmunu:

- 1:1-18 Sınaqlara dözmək
- 1:19-27 Eşitmək və icra etmək haqqında
- 2:1-13 Var-dövlət və yoxsulluq
- 2:14-26 İman və əməllər
- 3:1-12 Dil haqqında
- 3:13-18 Həqiqi müdriklik
- 4:1-17 Allaha tabe olmaq haqqında
- 5:1-6 Varlılara xəbərdarlıq
- 5:7-20 Səbir haqqında

1* Allahın və Rəbb İsa Məsihin qulu mən Yaqubdan millətlər arasına səpələnmiş on iki qəbiləyə* salam!

Sınaqlara dözmək

2 Ey qardaşlarım, müxtəlif sınaqlarla üzləşəndə bunu böyük bir sevinc hesab edin. 3 Çünki bilirsiniz ki, imanınızın sınaqdan keçməsi dözümlü yaradır. 4 Dözümlü də öz əməlini kamil etsin ki, siz yetkin və kamil adamlar olasınız, heç bir çatışmazlığınız olmasın.

5 Əgər sizlərdən birinin müdrikliyi çatışmırsa, hər kəsə səxavətlə və məzəmmət etmədən verən Allahdan diləsin və ona veriləcək. 6 Amma qoy heç şübhə etmədən, imanla diləsin. Çünki şübhə edən adam küləyin qaldırdığı və hərəkətə gətirdiyi dəniz dalğasına bənzəyir. 7 Qoy belə adam düşünməsin ki, Rəbdən bir şey alacaq. 8 O qərarlıdır, heç bir yolunda sabit deyil.

9* Qoy həqir qardaş öz ucalığı ilə fəxr etsin, 10 varlı qardaşsa öz həqirliyi ilə fəxr etsin, çünki varlı insan otun çiçəyi kimi

* 1:1 Mat. 13:55; Mark 6:3; Həv. 15:13; Qal. 1:19 * 1:1 On iki qəbiləyə – yəni imanlılara. * 1:9 Yeş. 40:6-7

solub gedəcək. ¹¹ Günəş çıxır, bərk isti olur və otu qurudur. Otun çiçəyi tökülür və onun zahiri gözəlliyi itir. Varlı adam da beləcə, işləyə-işləyə solacaq.

¹² Sınağa dözən adam nə bəxtiyardır! Çünki sınaqdan keçəndən sonra Rəbbin Onu sevənlərə vəd etdiyi həyat tacını alacaq. ¹³ Sınağa düşəndə qoy heç kim «Allah məni sınağa çəkir» deməsin. Çünki Allah pisliliklə sınağa çəkilir və Özü də heç kimi sınağa çəkmir. ¹⁴ Lakin hər kəs öz ehtirası ilə aparılıb yoldan çıxarılaraq sınağa çəkilir. ¹⁵ Sonra ehtiras boylu qalıb günah doğurur. Günah da yetişəndə ölüm törədir.

¹⁶ Ey sevimli qardaşlarım, aldanmayın: ¹⁷ hər yaxşı bəxşiş və hər kamil hədiyyə yuxarıdan, Özündə heç bir dəyişiklik ya dönüklük kölgəsi olmayan nurlar Atasından† gəlir. ¹⁸ O Öz iradəsinə görə həqiqət kəlamı ilə doğrulmağımıza səbəb oldu ki, biz Onun yaratdıqlarının bir növ nübarı olaq.

Eşitmək və icra etmək

¹⁹ Beləliklə, ey sevimli qardaşlarım, qoy hər bir adam eşitməkdə cəld, söz söyləməkdə təmkinli və qəzəblənməkdə də təmkinli olsun. ²⁰ Çünki insanın qəzəbi Allahın salehliyini hasil etmir. ²¹ Buna görə də hər cür murdarlığı və dolub-daşan pislili kənara ataraq ürəyinizə əkilən, canlarınızı xilas etməyə qadir olan kəlamı həlimliklə qəbul edin.

²² Bu kəlamın icraçısı olun, yalnız eşidənlər olub özünüzü aldatmayın. ²³ Çünki kəlamı eşidən, amma icraçısı olmayan şəxs güzgüdə öz üzünün cizgilərinə baxan adama bənzəyir: ²⁴ O öz-özünə baxır, kənara çəkilir və dərhal necə olduğunu unudur. ²⁵ Lakin kamil qanuna, azadlıq qanununa diqqətlə baxıb ona bağlı qalan şəxs unutqan eşidən deyil, əməldə icraçıdır; belə adam öz işində nə bəxtiyardır!

²⁶ Əgər sizdən biri özünün mömin olduğunu düşünür, amma ürəyini aldadıb öz dilini yüyənləmirsə, onun möminliyi puçdur. ²⁷ Ata Allahın hüzurunda pak və nöqsansız möminlik budur: yetimlərə və dullara onların əziyyətlərində qayğı göstərmək və özünü dünyadan qoruyub ləkəsiz olmaq.

2

¹ Qardaşlarım, izzətli Rəbbimiz İsa Məsihə iman edənlər olaraq insanlar arasında tərəfkeşlik etməyin. ² Məsələn, topladığınız yerə qızıl üzüklü, gözəl geyinmiş bir adamla eyni vaxtda kasıb, nimdaş paltarlı adam da gələrsə, ³ gözəl geyinmiş adama diqqət yetirib «buyurun, burada əyləşin», kasıba da «sən orada dur» və yaxud «yerdə otur» deyərsinizsə,

† 1:17 Nurlar Atasından – yəni nur Olan və səma cisimlərini yaradan Ata Allahdan. Bax: Yar. 1:14-19; 1Yəh. 1:5.

⁴ öz aranızda ayrı-seçkilik edib pis fikirli hakimlər kimi davranmırsınızmı? ⁵ Ey sevimli qardaşlarım, dinləyin: Allah bu dünyada kasıbları imanda zənginləşmək və Onu sevənlərə vəd etdiyi Padşahlığın varisi olmaq üçün seçmədimi? ⁶ Sizsə kasıbı hörmətdən saldınız. Məgər sizi sıxışdıran varlılar deyilmi? Sizi məhkəmələrə çəkən onlar deyilmi? ⁷ Sizin məxsus olduğunuz Şəxsin şərəfli adına küfr edən onlar deyilmi?

⁸ *Əgər siz «qonşunu özün kimi sev» deyən Müqəddəs Yazıya görə Padşahın Allahın qanununa həqiqətən əməl edirsinizsə, yaxşı edirsiniz. ⁹ Amma əgər insanlar arasında tərəfkeşlik edirsinizsə, günah etmiş olursunuz və Qanuna əsasən onu pozanlar kimi məhkum olunursunuz. ¹⁰ Çünki kim Qanunun hamısına riayət edərək birində büdrəyirsə, o bütün Qanuna qarşı təqsirkar olur. ¹¹ *Çünki «zina etmə» deyən, «qətl etmə» də demişdir. Əgər zina etməyib qətl edirsənsə, sən Qanunu pozmuş olursan. ¹² Azadlıq qanunu ilə mühakimə olunacaq adamlar kimi danışın və bu cür davranın. ¹³ Çünki mərhəmət göstərməyən mərhəmətsiz mühakimə olunur. Mərhəmət mühakiməyə qalib gəlir.

İman və əməllər

¹⁴ Qardaşlarım, əgər bir kimsə yaxşı əməlləri olmadığı halda imanının olduğunu bildirirsə, bunun xeyri nədir? Belə iman onu xilas edə bilərmə? ¹⁵ Əgər qardaş-bacılardan birinin paltarı və gündəlik yeməyi yoxdursa ¹⁶ və sizdən biri ona «arxayın get, isin və qarnını doydur» deyib onların yaşayışı üçün lazım olanları vermirsə, nə faydası var? ¹⁷ İman da elədir, əgər yaxşı əməlləri yoxdursa, özü-özlüyündə ölüdür.

¹⁸ Lakin kimsə belə deyə bilər: «Sənin imanın var, mənim də əməllərim». Sən imanını mənə əməlsiz göstər, mən də sənə imanımı əməllərimlə göstərəcəyəm. ¹⁹ Sən Allahın bir olduğuna inanırsansa, yaxşı edirsən. Cinlər də buna inanır və əsirlər! ²⁰ Ey ağılsız adam, əməlsiz imanın puç olduğuna sübut istəyirsənmi? ²¹ *Atamız İbrahim öz oğlu İshaqı qurbangahda Allaha təqdim edəndə əməllərlə saleh sayılmadımı? ²² Görürsən, iman onun əməlləri ilə birgə fəaliyyətdə idi və iman əməllərlə tamamlanmışdır. ²³ *Beləliklə, «İbrahim Allaha iman etdi və bu ona salehlik sayıldı» deyən Müqəddəs Yazı belə yerinə yetdi və İbrahim Allahın dostu adlandırıldı. ²⁴ Görürsünüz ki, insan yalnız imanla deyil, əməlləri ilə də saleh sayılır. ²⁵ *Eyni tərzdə məgər fahişə Raxav belə, qasidləri qəbul edib başqa yolla geri göndərərək öz əməlləri ilə saleh

* 2:8 Lev. 19:18 * 2:11 Çix. 20:13-14; Qanun. 5:17-18 * 2:21 Yar. 22:1-14

* 2:23 Yar. 15:6; 2Saln. 20:7; Yeş. 41:8; Rom. 4:3,9; Qal. 3:6 * 2:25 Yeşua 2:1-21

sayılmadımı? ²⁶ Çünki ruhsuz bədən ölü olduğu kimi əməlsiz iman da ölüdür.

3

Dil haqqında

¹ Qardaşlarım, bildiyiniz kimi biz müəllimlər daha ciddi bir mühakimədən keçəcəyik. Bu səbəbə görə də çoxunuz müəllim olmayın. ² Çünki hamımız çox büdrəyirik. Sözləri ilə büdrəməyən bir kimsə bütün bədəni də yüyanlayə bilən kamil bir insandır. ³ Bizə itaət etsinlər deyə atların ağzına yüyan taxırıq, beləcə bütün bədənlərini döndəririk. ⁴ Bax gəmilər də böyük olduqları və güclü küləklər tərəfindən aparıldıkları halda sükançının könlü haraya istəyirsə, kiçik bir sükanla oraya dönür. ⁵ Dil də elədir, bədənin kiçik üzvüdür, amma çox öyünür.

Baxın, balaca bir qıgılcım böyük bir meşəni yandırır! ⁶ Dil də oddur. Dil bədən üzvlərimizin arasında haqsızlıq dünyasıdır. O bütün bədənimizi ləkələyir və özü cəhənnəmdən odlandırıldığı kimi həyatımızın gedişatını da odlandırır. ⁷ Çünki istər heyvanların, istərsə də quşların, istər sürünənlərin, istərsə də dəniz məxluqlarının hər cinsi insan nəsləi tərəfindən əhliləşdirilir və əhliləşdirilmişdir. ⁸ Amma dili heç bir insan əhliləşdirə bilmir. Dil qarşısızalmaz bələdir və öldürücü zəhərlə doludur. ⁹ *Dilimizlə Rəbb Ataya alqış edirik. Dilimizlə də Allahın surətində yaradılmış insanları lənətləyirik. ¹⁰ Alqış və lənət eyni ağızdan çıxır. Qardaşlarım, bu belə olmamalıdır. ¹¹ Bir bulağın eyni gözündən şirin və acı su çıxarmı? ¹² Qardaşlarım, əncir ağacı zeytun və üzüm tənəyi də əncir yetişdirə bilərmi? Eləcə də şor bulaqdan şirin su * gələ bilməz.

Həqiqi müdriklik

¹³ Aranızda müdrik və dərrakəli olan varmı? Qoy o öz yaxşı həyat tərzini ilə, müdriklikdən yaranan həlimliklə yaxşı əməllərini göstərsin. ¹⁴ Amma ürəyinizdə acı qısqançlıq, xudbin ehtiras varsa, öyünməyin və həqiqəti inkar etməyin. ¹⁵ Belə müdriklik yuxarıdan nazil olan müdriklik deyil, ancaq dünyəvi, ruhani olmayan və şeytani müdriklikdir. ¹⁶ Çünki harada qısqançlıq və xudbin ehtiras varsa, orada qarışıqlıq və hər cür pis əməl vardır. ¹⁷ Amma yuxarıdan nazil olan müdriklik əvvəla safdır, sonra da sülhpərvərdir, mülayimdir, itaətlidir, mərhəmət və xeyirli bəhrələrlə doludur, qərəzsizdir, riyasızdır. ¹⁸ Sülh yaradanların əkdüyü sülh toxumlarından salehlik bəhrəsi yetişir.

* 3:9 Yar. 1:26 * 3:12 Şor bulaqdan şirin su – bəzi əlyazmalarda heç bir bulaqdan həm şor, həm də şirin su.

4

Allaha tabe olun

¹ Aranızda dava və çəkişmələrin kökü haradandır? Bədənlərinizin üzvlərində mübarizə edən ehtiraslarınızdan deyilmi? ² Nə isə arzu edib əldə etməyincə adam öldürürsünüz. Həsəd aparırsınız, amma istədiyinizə nail olmayınca çəkişib dava edirsiniz. Əldə edə bilmirsiniz, çünki diləmirsiniz. ³ Diləyirsiniz, amma almırsınız, çünki öz kefinizə sərf etmək üçün pis niyyətlə diləyirsiniz. ⁴ Ey vəfasızlar, dünya ilə dostluğun Allaha qarşı düşmənçilik olduğunu bilmirsinizmi? Buna görə də dünya ilə dost olmaq istəyən özünü Allaha düşmən edir. ⁵ Bəlkə güman edirsiniz ki, Müqəddəs Yazı əbəs yerə

«Allahın daxilimizə verdiyi* ruh qısqanlıqla həsrət çəkər» deyir? ⁶ *Lakin Allah daha çox lütf verir. Bunun üçün belə deyilir:

«Allah məğrurlara qarşıdır, İtaətkarlara isə lütf göstərir».

⁷ Buna görə də Allaha tabe olun. İblisə qarşı durun və o sizdən qaçacaq. ⁸ Allaha yaxınlaşın, O da sizə yaxınlaşacaq. Ey günahkarlar, əllərinizi paklayın! Ey qərarlı insanlar, ürəklərinizi saflaşdırın! ⁹ Kədərlənin, yas tutun, ağlayın! Qoy gülüşünüz yasa, sevinciniz də qəmə dönsün! ¹⁰ Rəbbin önündə özünüzü aşağı tutun, O da sizi ucaldacaq.

¹¹ Qardaşlar, bir-birinizi pisləməyin. Qardaşını pisləyən yaxud qardaşını mühakimə edən kəs Qanunu pisləyir və Qanunu mühakimə edir. Amma sən Qanunu mühakimə edirsənsə, Qanunun icraçısı deyil, onun hakimisən. ¹² Qanunverən və Hakim birdir, xilas etməyə və həlak etməyə qadir olan Odur. Bəs sən kimsən ki, qonşunu mühakimə edirsən?

¹³ *İndi siz belə deyirsiniz: «Bu gün yaxud sabah biz filan şəhərə gedib orada bir il qalacağıq və ticarətlə məşğul olub pul qazanacağıq». ¹⁴ Əslində isə sabah nə baş verəcəyini bilmirsiniz. Axı həyatınız nədir ki? Qısa bir müddətə görünüb sonra da yox olan buxardır. ¹⁵ Bunun əvəzinə «əgər Rəbb istəyirsə, sağ qalarım, bu və ya digər işi görürük» deməlisiniz. ¹⁶ İndi isə siz öz təkəbbürlü olmağınızla öyünürsünüz. Bu cür öyünmələrin hamısı pisdir. ¹⁷ Deməli, kimsə bir yaxşı işi görməli olduğunu bilib onu etmirsə, günah edir.

5

Varlılara xəbərdarlıq

* **4:5** Allahın daxilimizə verdiyi – bəzi əlyazmalarda Daxilimizdə qalan. * **4:6**

Sül. 3:34 * **4:13** Sül. 27:1

1 İndi isə, ey varlılar, başınıza gələcək kədərli hadisələrə görə fəryad edib ağlayın! 2 *Var-dövlətiniz çürüyüb, paltarlarınızı da güvə yeyib. 3 Qızıl-gümüşünüz paslanıb. Onların pası sizə qarşı şahidlik edəcək və ətinizi od kimi yandıracaq. Bu axır zamanda var-dövlət yığmışınız. 4 *Bax zəmilərinizi biçən işçilərdən hiyləgərcəsinə gizlətdiyiniz əmək haqqı sizə qarşı haray çəkir. Biçinçilərin fəryadı Ordular Rəbbinin qulaqlarına çatıb! 5 Siz yer üzündə firavan yaşayıb kef çəkmişiniz. Boğazlanma günündə də özünüzü kökəldirsiniz! 6 Sizə müqavimət göstərməyən salehi məhkum edib öldürdünüz.

Səbirli olun

7 Beləliklə, ey qardaşlar, Rəbbin zühuruna qədər səbirli olun. Görün əkinçi birinci və axırncı yağış yağanacan səbir edərək torpağın qiymətli məhsulunu gözləyir. 8 Siz də səbirli və ürəkli olun, çünki Rəbbin zühuru yaxındır. 9 Qardaşlar, mühakimə olunmamaq üçün bir-birinizdən gileylənməyin. Budur, Hakim qapı arxasında durur! 10 Qardaşlar, Rəbbin adı ilə danışmış peyğəmbərləri əzablara tab gətirmək və səbir nümunəsi kimi götürün. 11 *Budur, biz dözümlü olanları bəxtiyar hesab edirik. Əyyubun dözümlü barəsində eşitmişiniz və Rəbbin axırda nə etdiyini də gördünüz, çünki Rəbb çox rəhmli və mərhəmətlidir.

12 *Lakin hər şeydən əvvəl, qardaşlarım, nə göyə, nə yerə, nə də başqa bir şeyə and için. Qoy sizdə «bəli»niz bəli, «xeyr»iniz xeyr olsun ki, mühakiməyə düşməyəsınız.

13 Aranızda əzab çəkən varmı? Qoy dua etsin. Şadlanan varmı? Qoy ilahi oxusun. 14 *Aranızda xəstə olan varmı? Qoy imanlılar cəmiyyətinin ağsaqqallarını çağırtdırsın. Onlar da Rəbbin adına onu yağla məsh edərək dua etsinlər. 15 İmanla edilən dua xəstəni sağaldacaq və Rəbb onu ayağa qaldıracaq. Əgər o adam günah edibsə, bağışlanacaq. 16 Beləliklə, günahlarınızı bir-birinizə etiraf edin və bir-biriniz üçün dua edin ki, sağalasıınız. Saleh adamın duası çox güclü və təsirlidir. 17 *İlyas təbiətə bizim kimi bir adam idi və o səylə dua etdi ki, yağış olmasın. Üç il altı ay torpağa yağış yağmadı. 18 *O yenə də dua etdi və göy yağış yağdırdı, torpaq da barını verdi.

19 *Qardaşlarım, əgər aranızdan biri haqq yolundan azar və kimsə onu doğru yola qaytararsa, 20 qoy bilsin ki, günahkarı azdığı yolundan qaytaran onun canını ölümdən xilas edər və bir çox günahın üstünü örtər.

* 5:2 Mat. 6:19 * 5:4 Qanun. 24:14-15 * 5:11 Əyy. 1:20-22; 2:10; Zəb. 103:8
 * 5:12 Mat. 5:34-37 * 5:14 Mark 6:13 * 5:17 1Pad. 17:1; 18:1 * 5:18
 1Pad. 18:41-45 * 5:19 Sül. 10:12; 1Pet. 4:8

PETERİN BİRİNCİ MƏKTUBU GİRİŞ

«Peterin Birinci Məktubu» Asiya vilayətinin şimal bölgəsinə yayılmış «Ruh tərəfindən təqdis olunan» (1:2) məsihçilərə ünvanlanıb. Məktubun yazılmasının məqsədi imana görə təqiblərə və iztirablara məruz qalan məsihçiləri ruhlandırmaqdır. Peter oxucularına İsa Məsihin Müjdəsini, Onun ölümünü, dirilməsini və vəd olunmuş zühurunu xatırladaraq onlara ümid verir. İmanlılar bunu anlayaraq iztirablara qatlanmalıdırlar. Onlar əmin olmalıdırlar ki, həqiqi imana malik olmaları üçün bu sınaqdan keçməlidirlər. Peter onları inandırır ki, «imanınızın sınaqdan keçməsi İsa Məsihin zühurunda sizə tərif, izzət və şərəf» gətirəcək (1:7).

Həvari Peter bu çətin dövrdə bacı-qardaşlarını ruhlandıraraq onları Məsihə məxsus olan adamlar kimi həyat tərzini keçirməyə çağırır.

Kitabın məzmunu:

1:1-12 Göylərdəki irs

1:13–2:10 Müqəddəs həyata çağırış

2:11-25 Məsihçilərin qarşısında duran işlər

3:1-7 Ər-arvad münasibətləri

3:8-22 Məsihçilərin iztirab zamanı davranış tərzini

4:1-19 Məsihçi həyat tərzini

5:1-14 Ağsaqqallara öyüd-nəsihət və xudahafizləşmə

¹ İsa Məsihin həvarisi mən Peterdən seçilmiş, Pont, Qalatiya, Kappadokiya, Asiya vilayəti və Bitinyaya yayılmış qəriblərə salam! ² Ata Allahın qabaqcadan bilməsinə görə siz Ruh tərəfindən təqdis olunaraq İsa Məsihə itaət etməyiniz və Onun qanının üzərinizə səpilməsi üçün seçilmisiniz. Qoy lütf və sülh sizə bol-bol verilsin!

Göylərdəki irs

³ Rəbbimiz İsa Məsihin Allahına – Atasına alqış olsun! O Öz böyük mərhəmətinə görə yenidən doğulmamızı təmin etdi. İsa Məsihin ölülər arasından dirilməsi ilə bizi canlı ümidə, ⁴ çürüməz, ləkəsiz, solmaz bir irsə qovuşdurdu. Bu irs sizin üçün göylərdə saxlanılır. ⁵ Siz Allahın qüdrəti ilə axır zamanda aşkar olunmağa hazır olan xilas üçün iman vasitəsilə qorunursunuz. ⁶ Buna görə hal-hazırda qısa bir müddət cürbəcür sınaqlarda kədərə düşməyə məcbur olsanız da, hədsiz sevinirsiniz; ⁷ belə ki imanınızın sınaqdan keçməsi İsa Məsihin zühurunda sizə tərif, izzət və şərəf gətirsin. Bu imanınız odla

təmizlənsə belə, fani qızıldan daha çox dəyərlidir. ⁸ Siz İsa Məsihi görməmişiniz, amma Onu sevirsiniz. Hətta siz Onu indi də görmürsünüz, lakin Ona iman edib təsvirolunmaz və izzətli sevinclə hədsiz sevinirsiniz. ⁹ Çünki imanınızın nəticəsində canınızın xilasına nail olursunuz.

¹⁰ Sizə göstəriləcək lütf barəsində əvvəlcədən xəbər verən peyğəmbərlər bu xilasa dair araşdırma və tədqiqatlar aparardı. ¹¹ Onların daxilində olan Məsihin Ruhu Məsihin əzabları və onlardan sonrakı izzəti barədə əvvəlcədən şəhadət edirdi. Bunların necə və nə vaxt gələcəyi barədə Ruhun nə göstərdiyini araşdırdılar. ¹² Bu şeyləri elan edərək özlərinə deyil, sizə xidmət etdikləri onlara açıqca göstərildi. Müjdəni göydən göndərilmiş Müqəddəs Ruh vasitəsilə sizə yayanlar indi həmin xəbəri sizə bildirdilər. Mələklər də bu şeyləri yaxından tanımaq arzusundadırlar.

Müqəddəs həyata çağırış

¹³ Buna görə ağılnızı toplayıb ayıq durun. Ümidinizi bütünlüklə İsa Məsihin zühurunda sizə veriləcək lütfə bağlayın. ¹⁴ İtaətkar uşaqlar kimi cahil ikən qapıldığınız əvvəlki ehtiraşlara uymayın. ¹⁵ Amma sizi çağırən Allah müqəddəs olduğuna uyğun olaraq siz də bütün həyat tərzinizdə müqəddəs olun, ^{16*} necə ki yazılıb: «Müqəddəs olun, çünki Mən müqəddəsam».

¹⁷ Tərəfkeşlik etmədən öz əməlinə görə hər kəsi mühakimə edən Allaha «Ata» deyə çağırduğunuz üçün bu qürbət dünyadakı vaxtınızı Allah qorxusunda keçirin. ¹⁸ Bildiyiniz kimi, siz atababalarınızdan irs olaraq aldığınız puç həyat tərzindən qızıl ya gümüş kimi fani şeylərlə deyil, ¹⁹ qüsursuz və ləkəsiz quzuya bənzəyən Məsihin qiymətli qanı bahasına satın alınmışınız. ²⁰ Dünya yaranmazdan əvvəl tanınmış Məsih bu axır zamanda sizə görə zühur etdi. ²¹ Məsih vasitəsilə siz Onu ölümlər arasından dirildib izzətləndirən Allaha iman edirsiniz. Beləliklə, imanınız və ümidiniz Allaha bağlıdır.

²² Həqiqətə* itaət edərək ürəklərinizi saflaşdırıb riyasız qardaşlıq məhəbbətinə sahib oldunuz. Buna görə bir-birinizi var gücünüzlə səmimi qəlbədən sevin. ²³ Çünki siz çürüyən toxumdan deyil, çürüməzdən, Allahın canlı, davamlı olan kəlamı vasitəsilə yenidən doğulmuşunuz. ^{24*} Ona görə ki «Bütün bəşər ota bənzər, Onun bütün gözəlliyi çöl çiçəyi kimidir. Ot quruyar, çiçək tökülər, ²⁵ Amma Rəbbin sözü əbədi qalar».

* **1:16** Lev. 11:44-45; 19:2 * **1:22** Həqiqətə – bəzi əlyazmalarda Ruh vasitəsilə

həqiqətə. * **1:24** Yeş. 40:6-8

Sizə vəz olunan Müjdə sözü budur.

2

¹ Beləliklə, hər cür pisliyi, hiyləni, ikiüzlülüüyü, paxıllığı və hər cür böhtançılığı üzərinizdən atın. ² Anadan təzə olmuş çağalar kimi pak ruhani südə susayın ki, bununla bəslənib böyüyərək xilasa nail olasınız. ³ *Çünki siz daddınız ki, Rəbb nə qədər xeyirxahdır.

Diri daş və seçilmiş xalq

⁴ İnsanların rədd etdiyi, amma Allahın qiymətli sayıb-seçdiyi diri Daşa, Rəbbə yaxınlaşaraq ⁵ özünüz də diri daşlar kimi hörülün ki, ruhani ev qurulsun. Orada müqəddəs kahin dəstəsi olasınız və İsa Məsih vasitəsilə Allaha məqbul olan ruhani qurbanlar təqdim edəsiniz. ⁶ *Çünki Müqəddəs Yazıda yazılıb:

«Budur, Sionda bir daş,
Seçilmiş, qiymətli bir guşədaşı qoyuram.
Ona iman edən kəs əsla utandırılmaz».

⁷ *Beləliklə, iman edən sizlər üçün bu daş qiymətlidir, amma iman etməyənlər üçün «bənnaların rədd etdiyi daş guşədaşı olub», ⁸ *«büdrəmə daşı və yıxma qayası» da oldu. Onlar kəlama itaət etmədikləri üçün büdrəyir və onların təyinatı budur.

⁹ *Amma siz seçilmiş nəsil, Padşahın kahin dəstəsi, müqəddəs millət, Allaha məxsus olan xalqsınız. Sizi qaranlıqdan Öz heyrətamiz nuruna çağıran Allahın çox gözəl işlərini elan etmək üçün seçilmisiniz. ¹⁰ *Bir zamanlar xalq deyildiniz, amma indi Allahın xalqsınız. Bir zamanlar mərhəmət tapmamışdınız, indi isə mərhəmət almısınız.

¹¹ Sevimlilər, sizə yalvarıram, cana qarşı mübarizə aparən cismani ehtiraslardan uzaqlaşın. Çünki siz bu dünyada qərib və gəlməsiniz. ¹² İmanlı olmayanların arasında yaxşı həyat tərzini sürün ki, sizi pislilik edən adamlar kimi təqsirləndirib böhtan atsalar da, yaxşı işlərinizi müşahidə edib Allahın onlara yaxınlaşdığı gündə Onu izzətləndirsinlər.

Rəhbərlərə tabe olun

¹³ *İnsanın yaratdığı hər quruma Rəbb naminə tabe olun; həm ali hakimiyyət olduğuna görə padşaha, ¹⁴ həm də pislilik edənləri cəzalandırmaq, yaxşılıq edənləri də tərifləmək üçün onun tərəfindən göndərilən valilərə tabe olun. ¹⁵ Çünki Allahın iradəsi yaxşılıq edərək axmaqların cahilliyini susdurmanızdır.

* 2:3 Zəb. 34:8 * 2:6 Yeş. 28:16 * 2:7 Zəb. 118:22 * 2:8 Yeş. 8:14-15

* 2:9 Çıx. 19:5-6; Qanun. 4:20; 7:6; 14:2; Yeş. 43:20-21; Titə 2:14 * 2:10 Huşə

2:23 * 2:13 Rom. 13:1

16 Azad insanlar kimi yaşayın. Amma azadlığınızı pislik etmək üçün bəhanə saymayıb Allahın qulları olaraq yaşayın.

17 Hamıya hörmət edin. İmanlı bacı-qardaşları sevin, Allahdan qorxun, padşaha hörmət edin.

18 Ey xidmətçilər! Yalnız xeyirxah və mülayimlərə deyil, zalım ağalarınızda da tam ehtiramla tabe olun. 19 Əgər biri Allah qarşısındakı vicdan naminə, haqsız yerə əzab çəkib kədərə tab gətirirsə, bu, tərifə layiqdir. 20 Axı etdiyiniz günahlara görə döyülsəniz və buna dözsəniz, bu sizə nə şərəf gətirər? Amma siz yaxşılıq etdiyiniz üçün əzab çəkib dözsəniz, bu Allah qarşısında tərifə layiqdir. 21 Siz məhz bunun üçün çağırıldınız. Çünki Məsih də sizin üçün əzab çəkdi və sizə nümunə oldu ki, siz də Onun izi ilə gedəsiniz.

22 *O heç bir günah etmədi, Ağzından hiylə sözü çıxmadı.

23 *Onu söydülər, O isə cavabında söymürdü, Əzab çəkərək heç kimi hədələmirdi, Əksinə, ədalətli Hakimə Özünü təslim etdi.

24 *O, bədəni çarmıxa çəkilərək* bizim günahlarımızı Öz üzərinə götürdü ki, biz günaha münasibətdə ölüb salehlik üçün yaşayaq. Onun yaraları ilə siz şəfa tapdınız. 25 *Hamınız qoyun kimi yolunuzu azmışdınız, indi isə canınızın Çobanına və Nəzarətçisinə tərəf döndünüz.

3

Ər-arvad münasibətləri

1-2 *Ey arvadlar, siz də eyni tərzdə öz ərlərinizə tabe olun. Əgər onlardan bəzisi Allahın kəlamına itaət etməzsə, siz arvadların ismətli, ehtiramlı həyat tərzinizi müşahidə etsinlər; beləcə onları dinməz-söyləməz qazana bilərsiniz. 3 *Qoy sizin bəzəyiniz saçlarınızı hörüb qızıl bər-bəzək taxmaq və gözəl geyimlər geyməklə zahiri şeylər deyil, 4 gizli olan daxili varlığınız, həlim və sakit ruhun solmayan gözəlliyindən ibarət olsun. Bu, Allahın qarşısında çox dəyərlidir. 5 Çünki qədim zamanlarda Allaha ümid bağlayan müqəddəs qadınlar öz ərlərinə tabe olaraq belə bəzənərdilər. 6 *Məsələn, Sara İbrahimi «ağam» deyə çağıraraq ona itaət edirdi. Siz də yaxşılıq edib heç bir qorxuya qapılmasanız, Saranın övladları olursunuz.

7 *Ey ərlər, siz də bunun kimi arvadlarınızla ədəblə, onların daha zərif varlıqlar olduğuna uyğun davranın. Sizinlə birlikdə

* 2:22 Yeş. 53:9 * 2:23 Yeş. 53:7 * 2:24 Yeş. 53:5 * 2:24 Çarmıxa çəkilərək

– hərfi tərcümədə ağacdan asılaraq. * 2:25 Yeş. 53:6 * 3:1-2 Ef. 5:22; Kol. 3:18

* 3:3 1Tim. 2:9-10 * 3:6 Yar. 18:12 * 3:7 Ef. 5:25; Kol. 3:19

Allahın lütf etdiyi həyatı irs olaraq aldıqlarına görə onlara hörmət göstərin ki, dualarınıza maneçilik törədilməsin.

Salehlik uğrunda əziyyət çəkmək

⁸ Nəhayət, hamınız həmfikir olun. Başqalarının hər bir hissinə şərik olun, bir-birinizi qardaşlıq məhəbbəti ilə sevin, rəhmlı və itaətkar olun. ⁹ Pisliyə pisliklə, söyüşə də söyüşlə cavab verməyin, əksinə xeyir-dua edin. Çünki bunun üçün çağırılmışsınız ki, xeyir-duaları irs olaraq alasınız. ¹⁰ *Çünki:

«Kim həyatdan kam almaq,

Xoş gün görmək istəyirsə,

Qoy dilini şərdən,

Ağzını hiylə danışmaqdan qorusun,

¹¹ Qoy şərdən çəkinib yaxşılıq etsin,

Qoy sülhü axtarib ardınca getsin!

¹² Çünki Rəbbin gözü salehlərin üzərindədir,

Qulaqları onların fəryadlarına açıqdır.

Amma Rəbbin üzü şər işlər görənlərə qarşıdır».

¹³ Əgər yaxşılıq etməyə səy göstərsəniz, sizə kim pislik edər? ¹⁴ *Amma salehlik uğrunda əzab çəksəniz belə, siz bəxtiyarsınız. İnsanların hədə-qorxu gəlməsindən qorxmayın

və lərzəyə düşməyin. ¹⁵ Lakin Məsihi* Rəbb kimi ürəyinizdə müqəddəs tutun. Daxilinizdə olan ümid barəsində sizdən hesabat istəyən hər kəsə cavab vermək üçün hazır olun.

¹⁶ Vicdanınızı təmiz tutaraq bunu həlimliklə və ehtiramla edin ki, Məsihdə olan yaxşı davranışınızı təhqir edənlər sizə atdıqları† böhtandan utansınlar. ¹⁷ Əgər Allahın iradəsi budursa, yaxşılıq etdiyi üçün əzab çəkmək pislik etdiyi üçün əzab çəkməkdən yaxşıdır. ¹⁸ Çünki saleh olan Məsih də saleh olmayanlar uğrunda, onların günahları üçün bir dəfə əzab

çəkdi‡ ki, sizi Allahın hüzuruna gətirsin. O cismən edam edilmiş, amma ruhən həyata qovuşmuşdur. ¹⁹ O ruhən gedib zindandakı ruhlara da vəz etdi. ²⁰ *Bunlar bir vaxtlar, Allah Nuhun gəmi düzəltdiyi dövrdə səbirlə gözlədiyi vaxt itaətsiz idi. O gəmidə isə az adam, başqa sözlə, səkkiz nəfər sudan sağ-salamat çıxdı. ²¹ Bu nümunəyə uyğun olaraq vəftiz indi sizə İsa Məsihin dirilməsi ilə xilas gətirir. Vəftiz cismani çirki yumaqdan ötrü deyil, təmiz vicdanla Allah qarşısında söz vermək üçündür. ²² İsa Məsih göyə qalxıb və Allahın sağındadır. Mələklər, hakimlər və qüvvələr də Ona tabedir.

* **3:10** Zəb. 34:12-16 * **3:14** Yeş. 8:12-13; Mat. 5:10 * **3:15** Məsihi – bəzi əlyazmalarda Allahı.

† **3:16** Sizə atdıqları – bəzi əlyazmalarda sizi pislik edən adamlar kimi təqsirləndirib atdıqları (1Pet. 2:12). ‡ **3:18** Əzab çəkdi – bəzi əlyazmalarda bizim uğrumuzda öldü, bəzilərinə isə sizin uğrunuzda öldü.

* **3:20** Yar. 6:1–7:24

4

Allahın iradəsinə görə yaşamaq

¹ Beləliklə, Məsih cismən* əzab çəkdiyinə görə siz də eyni düşüncələrlə silahlanın. Çünki cismən əzab çəkən günahdan vaz keçmişdir. ² Nəticədə cisimdə qalan vaxtını isə artıq bəşəri ehtiraslara görə deyil, Allahın iradəsinə görə yaşayır. ³ Siz keçmiş vaxtlarda imanlı olmayanların istəklərini yerinə yetirib həyatınızı əxlaqsızlıqla, ehtirasa, əyyaşlıqla, eyş-işrətlə, içib azgınlıq etməklə, iyrənc bütperəstliklə keçirdiyiniz yetər! ⁴ İmanlı olmayanlar onlarla birlikdə eyni cür pozğunluğa uymadığınıza görə təəccüb edir, sizə şər atırlar. ⁵ Onlar diriləri və ölüləri mühakimə etməyə hazır olan Allaha cavab verəcəklər. ⁶ Çünki bu səbəbə görə Müjdə ölülərə də yayıldı ki, cismən onlar bütün insanlar kimi mühakimə olunduğu halda, ruhən Allah kimi yaşasınlar.

⁷ Hər şeyin sonu yaxındır. Beləliklə, ağıllı-kamallı olun və dua etmək üçün ayıq durun. ⁸ *Hər şeydən əvvəl, bir-birinizi can-dildən sevin, çünki «məhəbbət çox günahı örtər». ⁹ Şikayət etmədən bir-birinə qonaqpərvərlik göstərin. ¹⁰ Hər kəs Allahın çoxcəhətli lütfünün yaxşı idarəçiləri kimi aldığı ənəmə görə bir-birinə xidmət etsin. ¹¹ Kim danışırsa, Allahın sözlərini danışan kimi danışsın. Kim xidmət edirsə, Allahın verdiyi qüvvətlə xidmət etsin. Beləcə Allah hər şeydə İsa Məsih vasitəsilə izzətlənəcək. İzzət və qüdrət əbədi olaraq İsa Məsihindir. Amin!

Məsih uğrunda əzab çəkmək

¹² Sevimlilər, sizi sınamaq üçün aranızda baş verən odlu imtahana sanki başınıza gələn qaribə bir iş kimi təəccüb etməyin. ¹³ Əksinə, Məsihin əzablarına nə qədər şarik olursunuzsa, o qədər sevinin ki, Onun izzətli zühurunda hədsiz sevinəsiniz. ¹⁴ Məsihin adına görə təhqir olunsanız, siz nə bəxtiyarsınız! Çünki Allahın izzətli Ruhu üzərinizdə qalır.† ¹⁵ Lakin heç biriniz qatil, oğru ya başqa cür cinayətkar kimi yaxud başqalarının işinə qarışan şəxs kimi əzab çəkməsin. ¹⁶ Amma bir insan məsihçi kimi əzab çəkirsə, qoy bundan utanmasın, bu adı daşıyaraq Allahı izzətləndirsin. ¹⁷ Çünki mühakimənin Allahın ev xalqından başladığı vaxt gəlir. Əgər mühakimə əvvəl bizdən başlanarsa, Allahın Müjdəsinə itaət etməyənlərin sonu necə olacaq? ¹⁸ *Əgər saleh belə, çətinliklə xilas olursa, bəs allahsız və günahkar necə olacaq? ¹⁹ Bunun

* **4:1** Cismən – bəzi əlyazmalarda bizim üçün cismən. * **4:8** Sül. 10:12; Yaq. 5:19-20 † **4:14** Qalır – bəzi əlyazmalarda qalır. Digərlərin arasında söyülür, sizin aranızda izzətlənir. * **4:18** Sül. 11:31

üçün qoy Allahın iradəsinə görə əzab çəkənlər yaxşılıq edərək həyatlarını sadıq olan Yaradana həvalə etsinlər.

5

Allahın sürüsü

¹ *Ey aranızda olan ağsaqqallar! Mən də sizin kimi ağsaqqal və Məsihin əzablarının şahidiyəm, zühur edəcək izzətə də şərikəm. Sizə yalvarıram, ² Allahın sizə həvalə etdiyi sürüsünü otarın. Ona zorla yox, könüllü və Allahı razı salan * tərzdə, haqsız qazanca həris olmadan, həvəslə nəzarət edin. ³ Sizə tapşırılanlar üzərində ağalılıq etməyin, amma sürüyə nümunə olun. ⁴ Baş Çoban zühur etdiyi zaman siz solmayan izzət tacı alacaqsınız.

⁵ *Eyni ilə, siz də, ey gənclər, ağsaqqallara tabe olun. Hamınız bir-birinizə itaətkarlıq† göstərin. Çünki «Allah məğrurlara qarşıdır, itaətkarlara isə lütf göstərir». ⁶ *Allahın qüdrətli əli altında özünüzü aşağı tutun, onda Allah sizi vaxtı çatanda ucaldacaq. ⁷ *Bütün qayğı yükünüzü Ona ötürün, çünki O sizin qaygınıza qalır.

⁸ Ayıq durun, oyaq olun. Çünki düşməniniz olan iblis nərildəyən və kimisə aşırmaq istəyən aslan kimi dolayır. ⁹ Möhkəm imanla ona qarşı durun. Bilin ki, bütün dünyada bacı-qardaşlarınız da eyni cür əzab çəkirlər. ¹⁰ Siz qısa bir müddət əzab çəkdikdən sonra sizi İsa Məsihdə Özünün əbədi izzətinə çağırmış, hər cür lütf verən Allah Özü sizi bərpa edəcək, möhkəmlədəcək, qüvvətləndirəcək və sarsılmaz təmələ oturdacaq. ¹¹ Qüdrət‡ əbədi olaraq Onun olsun! Amin.

Cəmiyyətə salamlar

¹² *Bu qısa məktubu etibarlı saydığım qardaşımız Sila vasitəsilə sizə yazıram. Sizi həvəsləndirərək şəhadət etdim ki, Allahın həqiqi lütfü budur. Ona bağlı qalın.

¹³ *Sizin kimi seçilmiş Babildəki cəmiyyət və oğlum Mark da sizi salamlayır. ¹⁴ Bir-birinizi məhəbbətlə öpərək salamlayın. Məsihdə olan hamınıza sülh olsun!

* 5:1 Yəh. 21:15-17 * 5:2 Və Allahı razı salan – bəzi əlyazmalarda bu sözlər yoxdur. * 5:5 Sül. 3:34 † 5:5 İtaətkarlıq – bəzi əlyazmalarda tabe olaraq itaətkarlıq. * 5:6 Mat. 23:12; Luka 14:11; 18:14 * 5:7 Zəb. 55:22 ‡ 5:11 Qüdrət – bəzi əlyazmalarda İzzət və qüdrət. * 5:12 Həv. 15:22,40 * 5:13 Həv. 12:12,25; 15:37-39; Kol. 4:10; Flm. 23-24

PETERİN İKİNCİ MƏKTUBU GİRİŞ

«Peterin İkinci Məktubu» ilk məsihçilərə ünvanlanıb. Peter bu məktubda yanlış təlim yayan müəllimlərə və oradan qaynaqlanan mənəviyyatsızlığa qarşı mübarizə aparır. Bu problemlərin cavabı Allahın və Rəbb İsa Məsihin əsl təlimini bilməkdir. Bu təlimi isə İsa Məsihi şəxsən tanıyan və Onun təlimini eşidən adamlar düzgün çatdıra bilərdi.

Müəllif İsa Məsihin zühuru haqqında olan yanlış təlimə görə xüsusən narahatdır. Peterə görə Məsihin zühuru ona görə yubanır ki, «O heç kəsin həlak olmasını istəmir, amma hər kəsin tövbə etməsini istəyir» (3:9).

Kitabın məzmunu:

1:1-21 Salamlama və məsihçinin çağırışı

2:1-22 Yanlış təlim yayanlar barəsində

3:1-13 Rəbbin günü

3:14-18 Öyüd-nəsihətlər

¹ İsa Məsihin qulu və həvarisi mən Şimon Peterdən Allahımız və Xilaskarımız İsa Məsihin salehliyi sayəsində bizimlə bərabər qiymətli iman əldə etmiş olanlara salam! ² Allahı və Rəbbimiz İsanı tanıdıqca lütf və sülh sizə bol-bol verilsin!

İlahi çağırış

³ Bizi Öz izzəti və alicənablığına Çağıranın ilahi gücü Onu tanımağımız vasitəsilə yaşamağımız və mömin olmağımız üçün lazım gələn hər şeyi bizə bəxş etdi. ⁴ Beləliklə, O bizə çox böyük və dəyərli vədlər verdi ki, bunlar vasitəsilə ehtirasın nəticəsi olan dünyadakı pozğunluqdan qaçıb ilahi təbiətə şərik olasınız. ⁵ Elə buna görə də siz bütün səylə imanınıza alicənablıq, alicənablığınıza bilik, ⁶ biliyinizə nəfsə hakim olmaq, nəfsə hakim olmağınıza dözümlü, dözümlünüzə möminlik, ⁷ möminliyinizə qardaşlıq sevgisi və qardaşlıq sevgisinə məhəbbət əlavə edin. ⁸ Çünki əgər bunlar sizdə varsa və artırsa, sizi Rəbbimiz İsa Məsihi tanımaqda fəaliyyətsiz və səmərəsiz olmaqdan qoruyacaq. ⁹ Bunlar kimdə yoxdursa, o kordur, uzağı görə bilməz və əvvəlki günahlarından təmizləndiyini unutmuşdur. ¹⁰ Beləliklə, ey qardaşlar, çağırıldığınızı və seçildiyinizi təsdiq etmək üçün daha da səy göstərin. Çünki əgər bunu etsəniz, heç vaxt büdrəməzsiz. ¹¹ Beləcə Rəbbimiz və Xilaskarımız İsa Məsihin əbədi Padşahlığına girmək səlahiyyəti sizə bol-bol ehsan ediləcək.

¹² Ona görə də bunları bilsəniz və sahib olduğunuz həqiqətlə möhkəm dursanız da, daima bunları sizə xatırladıram. ¹³ Bu bədəndə yaşadığım müddətdə xatırlatmaqla sizi oyandırmağı doğru hesab edirəm. ¹⁴ *Çünki Rəbbimiz İsa Məsihin mənə bildirdiyi kimi, bu bədəndən ayrılmağımın yaxın olduğunu bilirəm. ¹⁵ Buna görə də çalışıram ki, mən bu dünyadan köçdükdən sonra da siz bunları həmişə yada salasınız.

Məsihin izzəti və peyğəmbərlik sözü

¹⁶ Rəbbimiz İsa Məsihin qüdrətini və zühurunu sizə bildirərkən uydurma əfsanələrə əsaslanmadıq. Amma öz gözümüzlə Onun ululuğunun şahidləri olduq. ¹⁷ *Çünki Böyük Ehtişamı Olandan Ona belə bir səs gəldi: «Bu Mənim sevimli Oğlumdur, Ondan razıyam». O vaxt Ata Allahdan izzət və şərəf qəbul etdi. ¹⁸ Müqəddəs dağda Onunla birgə olduğumuz üçün göydən gələn bu səsi biz də eşitdik.

¹⁹ Həmçinin bizdə daha əmin olan peyğəmbərlik sözləri var. Onlar qaranlıq yerdə işıq saçan bir çırağa bənzəyir. Səhər açılıb dan ulduzu ürəklərinizdə doğana qədər bu sözlərə diqqət verirsinizsə, yaxşı edirsiniz. ²⁰ Hər şeydən əvvəl bunu bilməlisiniz ki, Müqəddəs Yazılardakı peyğəmbərlik sözlərinin heç birini şəxsən şərh etmək olmaz. ²¹ Çünki heç vaxt peyğəmbərlik insan iradəsi ilə qaynaqlanmamışdır, lakin Müqəddəs Ruh tərəfindən yönəldilən insanlar Allahdan gələn sözləri söylədi.*

2

Yanlış təlim yayanların aqibəti (Yəhd. 3-16)

¹ Amma Allahın xalqı arasında yalançı peyğəmbərlər də ortaya çıxdı. Eləcə də sizin aranızda yanlış təlim yayanlar ortaya çıxacaq. Bunlar hətta özlərini satın alan Sahibini inkar edib gizlicə aranızda dağıdıcı və təfriqəçi təlim gətirəcəklər. Belələri öz başlarına tezliklə həlak gətirəcək. ² Hətta çoxları onların pozğunluğuna qoşulacaq və onların üzündən həqiqət yoluna küfr ediləcək. ³ Tamahkarlıqlarından uydurma sözlərlə sizi istismar edəcəklər. Onların mühakiməsi çoxdan davam edir və həlakı hazırdır.

⁴ Çünki Allah günahkar mələkləri cəzasız qoymadı, onları qiyamət gününə* qədər saxlanmaq üçün cəhənnəmə ataraq

* **1:14** Yəh. 21:18 * **1:17** Mat. 17:1-5; Mark 9:2-7; Luka 9:28-35 * **1:21** İnsanlar Allahdan gələn sözləri söylədi – bəzi əlyazmalarda Allahın müqəddəs insanları danışdırlar. * **2:4** Qiyamət gününə – hərfi tərcümədə mühakiməyə.

zülmətdə buxovladı.† ⁵ *O, allahsız adamların yaşadığı qədim dünyaya daşqın göndərərək o dünyanı cəzasız qoymadı, amma səkkiz nəfəri, o cümlədən, salehliyi bəyan edən Nuhu qoruyub saxladı. ⁶ *O, Sodom və Homorra şəhərlərini yandırır-yaxaraq viran olmağa məhkum etdi və beləliklə, gələcəkdə olan allahsız adamlara‡ nümunə göstərdi. ⁷ *Pozğun insanların əxlaqsız həyat tərzindən əziyyət çəkən saleh Lutu isə qurtardı. ⁸ Çünki onların arasında yaşayan bu saleh insan günbəgün onların qanunsuz əməllərini görüb-eşidib öz saleh ruhunda iztirab çəkirdi. ⁹ Əlbəttə ki, Rəbb möminləri sınaqdan necə qurtarmağı, haqsızları isə qiyamət gününə§ kimi cəza altında necə saxlamağı bilir.

¹⁰ O, xüsusilə, cismani murdar ehtirasına uyaraq ağıla xor baxanları belə saxlayır. Belə adamlar həyasız və dikbaşdırlar, ehtişamlı varlıqlara şər atmaqdan qorxmurlar. ¹¹ Halbuki onlardan qüvvət və qüdrətdə üstün olan mələklər Rəbbin önündə ehtişamlı varlıqlara şər ataraq ittiham etməz. ¹² Bu adamlarsa sanki dərrakəsiz, qeyri-iradi surətdə aparılan heyvanlardır ki, tutulub kəsilmək üçün doğulublar. Onlar başa düşmədiyi şeylərə şər atırlar. Heyvanlar necə kəsilirsə, onlar da elə kəsiləcəklər. ¹³ Etdikləri zərərin əvəzini alacaqlar. Gündüz kef çəkməyi əyləncə sayırlar. Sizinlə yeyib-içərkən sanki aranızda ləkələr və nöqsanlar olaraq öz hiylələrindən zövq alırlar. ¹⁴ Onların gözləri zina ilə doludur, günahdan doymurlar. Qərsiz insanları yoldan çıxarırlar. Ürəkləri tamahkarlığa alışdırılmış lənətli insanlardır. ¹⁵ *Haqsızlıqla əldə etdiyi qazancı sevən Beor oğlu Bilamın yolunu tutaraq düz yolu qoyub azdılar. ¹⁶ Bilam işlədiyi günaha görə ifşa oldu: dilsiz-ağızsız eşşək insan səsi ilə danışib bu peyğəmbəri dəlilik etməkdən çəkirdi.

¹⁷ Bu insanlar susuz bulaqlar, qasırğanın dağıtdığı buludlar kimidir. Allah qatı qaranlığı onlar üçün saxlayır.** ¹⁸ Çünki boş və lovğa sözlər söyləyərək səhv yolla gedənlərin arasından çətinliklə qaçanları cismani ehtiraslarla və əxlaqsızlıqla yoldan azdırırlar. ¹⁹ Onlara azadlıq vəd edirlər, halbuki özləri pozğunluğun köləsidirlər. Çünki insan nəyə məğlub olarsa, onun köləsi olar. ²⁰ Rəbbimiz və Xilaskarımız İsa Məsihi tanımaqla dünyanın çirkabından qaçdıqdan sonra yenə həmin işlərlə məşğul olub məğlub olarlarsa, son vəziyyətləri

† 2:4 Cəhənnəmə ataraq zülmətdə buxovladı – bəzi əlyazmalarda cəhənnəmin qaranlıq çuxurlarına atdı. * 2:5 Yar. 6:1–7:24 * 2:6 Yar. 19:24 ‡ 2:6 Gələcəkdə olan allahsız adamlara – bəzi əlyazmalarda allahsız adamların başına gələcək şeylər haqqında. * 2:7 Yar. 19:1-16 § 2:9 Qiyamət gününə – hərfi tərcümədə mühakimə gününə. * 2:15 Say. 22:4-35 ** 2:17 Saxlayır – bəzi əlyazmalarda əbədi saxlayır.

əvvəlkindən betər olar. ²¹ Çünki salehlik yolunu tanıyıb özlərinə əmanət edilən müqəddəs əmrədən geri dönməkdənsə bu yolu tanımamaq onlar üçün daha yaxşı olardı. ²² *Bu doğru məsələrdə deyilənlər onların öz başına gəldi: «İt öz qusuntusuna qayıdar» və «çimdirilmiş donuz palçıqda ağnamağa qayıdar».

3

Rəbbin günü

¹ Sevimlilər, indi bu mənim sizə yazdığım ikinci məktubdur. Hər iki məktubumda təmiz düşüncəli olmağınızı xatırladaraq sizi oyaq edirəm. ² Müqəddəs peyğəmbərlərin qabaqcadan söylədiyi sözləri və Xilaskarımız Rəbbin həvariləriniz vasitəsilə verdiyi əmri yada salmalısınız. ³ *Hər şeydən əvvəl bunu bilməlisiniz ki, axır zamanda öz ehtiraslarına görə hərəkət edən rişxəndçilər gələcək və rişxəndlə ⁴ deyəcəklər: «Rəbbin vəd etdiyi zühuru haradadır? Axı ata-babalarımız vəfat edəndən bəri, yaradılışın başlanğıcından hər şey eyni cür olaraq qalır». ⁵ *Onlar qəsdən unutmuşlar ki, Allahın kəlamı ilə göylər qədimdən bəri mövcuddur, quru da sudan ayrılaraq su vasitəsilə yarandı. ⁶ *Yenə də su ilə, yəni daşqınla o dövrkü dünya məhv oldu. ⁷ İndiki yer və göylər isə həmin kəlamla oda təslim olmaq üçün təyin olunub, allahsızların mühakimə və həlak olacağı gündək saxlanılır.

⁸ *Sevimlilər, bu bir şeyi yadınızdan çıxarmayın ki, Rəbb üçün bir gün min il kimidir, min ilsə bir gün kimidir. ⁹ Bəziləri bunu gecikmə sayar, amma Rəbb vədini yerinə yetirməkdə gecikməz, lakin sizə görə səbir edir. Çünki O heç kəsin həlak olmasını istəmir, amma hər kəsin tövbə etməsini istəyir. ¹⁰ *Rəbbin günü isə oğru* kimi gələcək. O gün göylər böyük gurultu ilə aradan qalxacaq. Ünsürlər yanaraq məhv olacaq. Yer üzü və onun üstündə hər şey ifşa olunacaq.†

¹¹ Hər şey belə məhv olacaqsa, siz nə cür insanlar olmalısınız? Müqəddəs həyat sürməli, mömin olmalısınız. ¹² Allahın zühur gününü gözləyərək tezləşdirməlisiniz. O gün göylər od tutub məhv olacaq və ünsürlər yanıb əriyəcək. ¹³ *Amma biz Allahın vədinə əsasən salehliyin sakit olacağı yeni göyləri və yeni yeri gözləyirik.

Öyüd-nəsihətlər

* **2:22** Sül. 26:11 * **3:3** Yəhd. 18 * **3:5** Yar. 1:6-9 * **3:6** Yar. 7:11-12 * **3:8** Zab. 90:4 * **3:10** Mat. 24:43; Luka 12:39; 1Sal. 5:2; Vəhy 16:15 * **3:10** Oğru – bəzi əlyazmalarda gecə gələn oğru. † **3:10** İfşa olunacaq – bəzi əlyazmalarda yanıb yox olacaq. * **3:13** Yeş. 65:17; 66:22; Vəhy 21:1

¹⁴ Buna görə, sevimlilər, madam ki bunları gözləyirsiniz, Allahın önündə ləkəsiz və nöqsansız olaraq sülh içində yaşamağa səy göstərin. ¹⁵ Sevimli qardaşımız Paulun da ona bəxş edilmiş müdrikliklə sizə yazdığı kimi, Rəbbimizin səbrini də xilas fürsəti kimi sayın. ¹⁶ Paul bütün məktublarında bu mövzulara eyni cür toxunur. Məktublarında çətin başa düşülən bəzi işlər var; cahillər və qərarlısızlar digər Müqəddəs Yazılar kimi bunların da mənasını təhrif edərək öz həlaklarına səbəb olurlar.

¹⁷ Beləliklə, siz, ey sevimlilər, bunu əvvəlcədən bilib pozğun adamlar sizi aldadaraq yoldan azdırmasın və sabit vəziyyətinizdən ayrılmayasınız deyə özünüzdü qoruyun.

¹⁸ Lakin Rəbbimiz və Xilaskarımız İsa Məsihin lütfündə və Onu tanımaqda böyüyün. Ona indi və əbədi olaraq izzət olsun! Amin.

YƏHYANIN BİRİNCİ MƏKTUBU

GİRİŞ

«Yəhyanın Birinci Məktubu»nun yazılmasında iki məqsəd var: imanlıları Allahla və Onun Oğlu İsa Məsihlə sıx ünsiyyətdə yaşamağa çağırmaq; bu ünsiyyəti məhv edən bilən yanlış təlim yayanlara qarşı xəbərdarlıq.

Bu yanlış təlimdə bildirilirdi ki, şəxsi cismani dünya ilə təmasdan yaranır və Allahın Oğlu İsa Məsih insan təbiətinə malik deyil. Bu müəllimlər öyrədirdi ki, insan xilas tapmaq üçün bu dünyanın qayğılarından tam azad olmalıdır. Onlar həm də məsihçi imanlısı üçün mənəviyyatın və yaxınının sevməyin mühüm olduğunu inkar edirdilər.

Yəhya bütün bunlara qarşı durub aydın öyrədir ki, İsa, həqiqətən, insan idi. O həm də bəyan edir ki, İsa Məsihə iman edib Allahı sevənlər bir-birini də sevməlidir.

Kitabın məzmunu:

- 1:1-4 Həyat Kəlamı
- 1:5–2:17 Nur və qaranlıq
- 2:18-29 Məsihin əleyhdarı
- 3:1-24 Allahın övladları
- 4:1-6 Ruhları tanımaq barəsində
- 4:7-21 Allah məhəbbətdir
- 5:1-21 Qalib gələn iman və əbədi həyat

Həyat Kəlamı

¹ *Biz Həyat Kəlamını elan edirik; bu həmin Kəlamdır ki, başlanğıcdan var idi və biz Onu eşitdik, gözlərimizlə gördük, seyr etdik və əllərimizlə hiss etdik. ² *Həyat zahir oldu, biz də onu görüb şahidlik edirik və Ata ilə birlikdə olub bizə zahir olan əbədi həyatı sizə elan edirik. ³ Biz sizə gördüyümüzü və eşitdiyimizi elan edirik ki, sizin də bizimlə şərikliyiniz olsun; bizim şərikliyimiz də Ata və Onun Oğlu İsa Məsihlədir. ⁴ Biz bunları yazırıq ki, sevincimiz* kamil olsun.

Nurda yaşayın

⁵ Məsihdən eşitdiyimiz və sizə elan etdiyimiz xəbər budur: Allah nurdur və Onda zərrə qədər də qaranlıq yoxdur. ⁶ Əgər biz «Allahla şərikliyimiz var» dediyimiz halda qaranlıqda gəziriksə, demək, yalan danışırıq və həqiqətə əməl etmirik. ⁷ Amma O, nurda olduğu kimi biz də nurda gəziriksə, onda bir-birimizlə şərikliyimiz var və Onun Oğlu İsanın qanı bizi

* 1:1 Yəh. 1:1

* 1:2 Yəh. 1:14

* 1:4 Sevincimiz – bəzi əlyazmalarda sevinciniz.

hər günahdan təmizləyir. ⁸ Əgər günahsız olduğumuzu iddia ediriksə, özümüzü aldadırıq və daxilimizdə həqiqət yoxdur. ⁹ Amma günahlarımızı etiraf ediriksə, Allah sadıq və ədalətli olduğu üçün günahlarımızı bağışlayacaq və bizi hər haqsızlıqdan təmizləyəcək. ¹⁰ Əgər günahkar olmadığımızı iddia ediriksə, onda Onu yalançı yerinə qoyuruq və daxilimizdə Onun sözü olmur.

2

¹ Övladlarım, bunları sizə yazıram ki, günah etməyəsiniz. Əgər kimsə günah etsə belə, Atanın hüsurunda Vəsətətçimiz var; O, saleh olan İsa Məsihdir. ² O bizim günahlarımıza görə – təkcə bizim günahlarımıza görə deyil, bütün dünyanın günahlarına görə kəffarə qurbanıdır.

³ Onu tanıdığımızı bundan bilirik ki, Onun əmrlərinə riayət edirik. ⁴ Kim «Onu tanıyıram» deyir, amma Onun əmrlərinə riayət etmirsə, yalançıdır və onun daxilində həqiqət yoxdur. ⁵ Lakin kim Onun sözünə riayət edirsə, Allah məhəbbəti onda, həqiqətən, kamilliyə çatıb. Bundan bilirik ki, biz Allahdayıq. ⁶ Kim Onda qaldığını deyirsə, İsa Məsihin həyat sürdüyü kimi həyat sürməlidir.

⁷ *Sevimlilər, sizə yeni əmr yazmıram, əvvəldən bəri malik olduğunuz qədim bir əmri yazıram; qədim əmr isə eşitdiyiniz* sözdür. ⁸ Yenə də sizə yeni bir əmr yazıram; bunun həqiqi olduğu Məsihdə və sizdə görünür. Çünki qaranlıq keçir və həqiqi nur artıq parlayır.

⁹ Kim nurda olduğunu deyir, amma qardaşına nifrət edirsə, hələ də qaranlıqdadır. ¹⁰ Qardaşını sevən nurda qalır və onda büdrəmə səbəbi yoxdur. ¹¹ Amma qardaşına nifrət edən qaranlıqdadır. O, qaranlıqda gəzir və hara getdiyini bilmir, çünki qaranlıq onun gözlərini kor edib.

¹² Ey övladlar, sizə yazıram, çünki Onun adı naminə günahlarınız bağışlanıb.

¹³ Ey atalar, sizə yazıram, çünki başlanğıcdan bəri Var Olanı tanıyırsınız.

Ey gənclər, sizə yazıram, çünki şər olana qalib gəlmisiniz.

¹⁴ Ey uşaqlar, sizə yazdım, çünki Atanı tanıyırsınız.

Ey atalar, sizə yazdım, çünki başlanğıcdan bəri Var Olanı tanıyırsınız.

Ey gənclər, sizə yazdım, çünki güclüsünüz, Allahın kəlamı sizdə qalır, şər olana da qalib gəlmisiniz.

¹⁵ Dünyanı və dünyada olan şeyləri sevməyin. Kim dünyanı sevirsə, onda Atadan olan məhəbbət yoxdur. ¹⁶ Çünki dünyada

* 2:7 Yəh. 13:34 * 2:7 Eşitdiyiniz – bəzi əlyazmalarda əvvəldən bəri eşitdiyiniz.

olan hər şey – cismani ehtiraslar, acgözlük və dünya malına görə təkəbbür Atadan yox, dünyadan gəlir. ¹⁷ Dünya və ondakı ehtiraslar keçib-gedir, amma Allahın iradəsinə əməl edən əbədi qalır.

Məsih əleyhdarı

¹⁸ Ey uşaqlar, axır zamandır. Siz «Məsih əleyhdarı»nın gələcəyini eşitmisiniz, indi də çoxlu Məsih əleyhdarı meydana çıxıb. Bundan bilirik ki, axır zamandır. ¹⁹ Onlar bizim aramızdan çıxdılar, amma bizə məxsus deyildilər. Əgər bizə məxsus olsaydılar, bizimlə qalardılar. Amma qalmadılar ki, heç birinin bizə məxsus olmadığı aşkara çıxsın.

²⁰ Lakin siz Müqəddəs Olandan bir məsh almısınız və hamınız biliklisiniz.† ²¹ Mən sizə həqiqəti bilmədiyiniz üçün deyil, onu bildiyiniz üçün yazdım; siz bunu da bilirsiniz ki, heç bir yalanın həqiqətlə əlaqəsi yoxdur. ²² Bəs yalançı kimdir? İsanın Məsih olduğunu inkar edən şəxs! O, Atanı və Oğulu inkar edən Məsih əleyhdarıdır. ²³ Oğulu inkar edən hər kəs Ataya da malik deyil, lakin Oğulu iqrar edən kəs Ataya da malikdir. ²⁴ Sizin əvvəldən bəri eşitdiyiniz söz qoy sizdə qalsın. Əgər əvvəldən bəri eşitdiyiniz söz sizdə qalsa, siz də Oğul və Atada qalarsınız. ²⁵ Onun bizə verdiyi vəd budur: əbədi həyat!

²⁶ Bunları sizi aldatmaq istəyənlər barəsində yazıram. ²⁷ Sizə gəlincə, Ondan aldığınız məsh daxilinizdə qalır və kimsənin sizə təlim verməsinə ehtiyacınız yoxdur. Əksinə, Onun bu məshi sizə hər şey barədə təlim verir və bu, yalan deyil, həqiqətdir. Ona görə də sizə öyrətdiyi kimi Onda qalın.

Allahın övladları

²⁸ Beləliklə, ey övladlar, Onda qalın ki, O zahir olanda cəsarətimiz olsun, Onun zühuru zamanı önündə utanmayaq. ²⁹ Əgər Onun saleh olduğunu bilirsinizsə, həm də bilin ki, saleh iş görən hər kəs Ondan doğulub.

3

¹ *Görün Ata bizə necə məhəbbət göstərib ki, biz Allahın övladları adlanırıq! Doğrudan da, beləyik! Dünya Onu tanımadığına görə bizi də tanımır. ² Ey sevimlilər, indi biz Allahın övladlarıyıq, amma nə olacağımız hələ üzə çıxmayıb. Lakin bilirik ki, Məsih zühur edəndə biz Ona bənzəyəcəyik, çünki Onu olduğu kimi görəcəyik. ³ Ona bu cür ümid bağlayan hər kəs O pak olduğu kimi özünü pak edir.

⁴ Günah edən hər kəs Qanunu da pozar, çünki günah Qanunu pozmaqdır. ⁵ *Siz bilirsiniz ki, Məsih günahları aradan

† 2:20 Hamınız biliklisiniz – bəzi əlyazmalarda hər şeyi bilirsiniz. * 3:1 Yəh.

qaldırmaq üçün zühur etdi. Onda günah yoxdur. ⁶ Onda qalan hər kəs günahını davam etdirməz. Günahını davam etdirən hər kəs nə Onu görüb, nə də Onu tanıyır.

⁷ Ey övladlar, heç kəs sizi aldatmasın; saleh iş görən şəxs Məsihin saleh olduğu kimi salehdir. ⁸ Günahını davam etdirən şəxs iblisdir, çünki iblis başlanğıcdan bəri günah edir. Allahın Oğlu buna görə zühur etdi ki, iblisin əməllərini puça çıxarsın. ⁹ Allahdan doğulan hər kəs günahını davam etdirməz, çünki Allahın toxumu onda qalır. O, günahını davam etdirə bilməz, çünki Allahdan doğulub. ¹⁰ Kimin Allahın övladı, kiminsə iblisin övladı olması bundan aydın olur: saleh iş görməyən, həmçinin qardaşını sevməyən hər kəs Allahdan deyil.

Bir-birimizi sevək

¹¹ *Əvvəldən bəri eşitdiyiniz xəbər budur: bir-birimizi sevək. ¹² *Şərdən olub qardaşını öldürən Qabil kimi olmayaq. O, qardaşını niyə öldürdü? Ona görə ki öz əməlləri şər, qardaşının əməlləri isə saleh idi. ¹³ Beləliklə, qardaşlar, dünya sizə nifrət edirsə, heyrətlənməyin. ¹⁴ *Qardaşlarımızı sevdiyimizə görə biz bilirik ki, ölümdən həyata keçmişik. Sevməyənsə ölümdə qalır. ¹⁵ Qardaşına nifrət edən hər kəs qatildir. Bildiyiniz kimi, heç bir qatil özündə qalan əbədi həyata malik deyil. ¹⁶ Məhəbbətin nə olduğunu bundan anladıq ki, Məsih Öz canını bizim üçün fəda etdi. Biz də öz canımızı qardaşlarımız üçün fəda etməliyik. ¹⁷ Əgər kimsə dünya malına sahib olarkən qardaşını ehtiyac içində görüb ona rəhmi gəlmirsə, Allah məhəbbəti onda necə qala bilər?

¹⁸ Ey övladlar, sözdə və dildə deyil, əməldə və həqiqətdə sevək. ¹⁹⁻²⁰ Bununla həqiqətdən olduğumuzu biləcəyik və ürəyimiz bizi məhkum edirsə, ürəyimizi Allahın önündə sakitləşdirəcəyik. Çünki Allah bizim ürəyimizdən üstündür və hər şeyi bilir. ²¹ Ey sevimlilər, əgər ürəyimiz bizi məhkum etmirsə, demək, Allahın hüzurunda cəsarətlə danışa bilirik ²² və Ondan nə diləyiriksə, alırıq. Ona görə ki Onun əmrlərinə riayət edirik və önündə Ona məqbul olan işlər görürük. ²³ *Onun əmri də budur ki, biz Onun Oğlu İsa Məsihin adına iman edək və Onun bizə əmr etdiyi kimi bir-birimizi sevək. ²⁴ Onun əmrlərinə riayət edən şəxs Allahda, Allah da onda qalır. Onun bizdə qaldığını bu yolla, bizə verdiyi Ruh vasitəsilə bilirik.

4

Ruhları sınavın

* **3:11** Yəh. 13:34 * **3:12** Yar. 4:8 * **3:14** Yəh. 5:24 * **3:23** Yəh. 13:34; 15:12,17

¹ Ey sevimlilər, hər ruha inanmayın; ruhların Allahdan olub-olmadığını bilmək üçün onları sınaqdan keçirin. Çünki dünyada çoxlu yalançı peyğəmbər meydana çıxıb. ² Allahın Ruhunu bundan tanıya bilərsiniz: İsa Məsihin cismən gəldiyini iqrar edən hər ruh Allahdandır, ³ İsanı* iqrar etməyən hər ruhsa Allahdan deyil. Bu, «Məsih əleyhdarı»nın ruhudur ki, bu ruhun gələcəyini eşitmisiniz və indi də artıq dünyadadır. ⁴ Sizsə, ey övladlar, Allahdansınız və yalançı peyğəmbərlərə qalib gəlmisiniz. Çünki sizdə olan Ruh dünyada olandan üstündür. ⁵ Onlar dünyadandır, buna görə də dünyəvi mövqedən danışirlar və dünya onlara qulaq asır. ⁶ Bizsə Allahdanıq. Allahı tanıyan bizə qulaq asır, Allahdan olmayansa bizə qulaq asmır. Həqiqət ruhunu və aldatma ruhunu bundan tanıyırıq.

Allah məhəbbətdir

⁷ Ey sevimlilər, bir-birimizi sevak, çünki məhəbbət Allahdandır. Sevən hər kəs də Allahdan doğulub və Allahı tanıyır. ⁸ Sevməyən kəs Allahı tanımır, çünki Allah məhəbbətdir. ⁹ Allahın bizə olan məhəbbəti belə zahir oldu: Allah Öz vahid Oğlunu dünyaya göndərdi ki, biz Onun vasitəsilə yaşayaq. ¹⁰ Məhəbbət bizim Allahı sevməyimizlə bağlı deyil, amma bundan ibarətdir: O bizi sevdi və Öz Oğlunu bizim günahlarımıza görə kəffarə qurbanı olaraq göndərdi. ¹¹ Ey sevimlilər, Allah bizi bu cür sevdii üçün biz də gərək bir-birimizi sevak. ¹²* Allahı heç kim heç zaman görməyib. Əgər biz bir-birimizi sevsək, Allah bizdə qalır və Onun məhəbbəti bizdə kamil olur.

¹³ Bizim Onda, Onun da bizdə qaldığını bundan bilirik ki, O bizə Öz Ruhundan verib. ¹⁴ Biz görüb şahidlik edirik ki, Ata Oğlunu dünyanın Xilaskarı olaraq göndərdi. ¹⁵ Kim iqrar edir ki, İsa Allahın Oğludur, Allah onda, o da Allahda qalır. ¹⁶ Biz Allahın bizə olan məhəbbətini anlayıb buna inandıq.

Allah məhəbbətdir. Kim məhəbbətdə qalarsa, Allahda qalar, Allah da onda qalar. ¹⁷ Məhəbbət bizdə ona görə kamil oldu ki, qiyamət günündə† cəsaratimiz olsun. Çünki Məsih necədirsə, biz də bu dünyada eləyik. ¹⁸ Məhəbbətdə qorxu yoxdur, əksinə, kamil məhəbbət qorxunu qovar. Çünki qorxu cəzaya aiddir, qorxan insan məhəbbətdə kamil deyil.

¹⁹ Biz sevirik,‡ çünki öncə O bizi sevdi. ²⁰ Kim «mən Allahı sevirəm» deyir, amma öz qardaşına nifrət edirsə, yalançıdır. Axı gördüyü qardaşını sevməyən görmədiyini Allahı sevə bilməz.

* 4:3 İsanı – bəzi əlyazmalarda İsa Məsihin cismən gəldiyini.

* 4:12 Yəh. 1:18

† 4:17 Qiyamət günündə – hərfi tərcümədə mühakimə günündə.

‡ 4:19 Sevirik – bəzi əlyazmalarda Onu sevirik.

21 Bizim Ondan aldığımız əmr budur ki, Allahı sevən gərək öz qardaşını da sevsin.

5

Allahın Oğluna iman

1 İsanın Məsih olduğuna inanan hər kəs Allahdan doğulub. Doğanı sevən ondan doğulana da sevir. 2 Biz Allahın övladlarını sevdiyimizi bundan anlayırıq ki, Allahı sevib Onun əmrlərinə əməl edirik. 3 *Çünki Allah məhəbbəti Onun əmrlərinə riayət etməyimizi tələb edir. Onun əmrləri isə ağır deyil. 4 Çünki Allahdan doğulan hər kəs dünyaya qalib gəlir. Bizə dünya üzərində zəfər qazandıran öz imanımızdır. 5 Dünyaya qalib gələn kimdir? Əlbəttə ki, İsanın Allahın Oğlu olmasına inanan!

6 Su və qanla gələn Şəxs həmin İsa Məsihdır. O yalnız su ilə deyil, su və qanla gəldi. Buna şəhadət edən Ruhdur, çünki Ruh həqiqətdir. 7 Bəli, üç şahid var: 8 Ruh, su və qan.* Bunların üçü də bir-birinə uyğun gəlir. 9 Biz insanların şəhadətini qəbul edirik, amma Allahın şəhadəti bundan üstündür. Çünki bu, Allahın şəhadətidir; O Öz Oğlu barədə şəhadət edib. 10 Allahın Oğluna iman edən kəs öz daxilində bu şəhadətə malikdir. Amma Allaha inanmayan Onu yalançı yerinə qoyub. Çünki Allahın Öz Oğlu barədə verdiyi şəhadətə inanmayıb. 11 *Bu şəhadət ondan ibarətdir ki, Allah bizə əbədi həyat verib və bu həyat Onun Oğlundadır. 12 Oğula malik olan şəxsin həyatı var, Allahın Oğluna malik olmayan şəxsin isə həyatı yoxdur.

Əbədi həyat

13 Bunları sizə – Allahın Oğlunun adına iman edənlərə yazdım ki, əbədi həyata malik olduğunuzu biləsiniz.† 14 Biz Onun hüzurunda ona görə cəsarətlə danışa bilirik ki, Onun iradəsinə uyğun nəsə dilədikdə O bizi eşidir. 15 Bilirik ki, nə diləyiriksə, O bizi eşidir; beləcə də bilirik ki, Ondan dilədiklərimizi alır. 16

Əgər bir kəs qardaşının ölümə aparmayan günah etdiyini görsə, qoy Allahdan onun sağ qalmasını diləsin və beləcə ona – ölümə aparmayan günah edən kəsə həyat versin. Ölümə aparan günah da var. Demirəm ki, bu barədə Allahdan istəsin. 17 Hər cür haqsızlıq günahdır, amma ölümə aparmayan günah da var.

18 Bilirik ki, Allahdan doğulan hər kəs günahını davam etdirməz. Əksinə, Allahdan doğulan Oğul onu qoruyur və şər olan

* 5:3 Yəh. 14:15 * 5:8 Bəli, üç şahid var: 8 Ruh, su və qan – yunan dilində ilk nəşr olunan mətnədə və bəzi tərcümələrdə Bəli, göydə üç şahid var: Ata, Kəlam və Müqəddəs Ruh; bunların üçü də birdir. 8 Yerdə də üç şahid var: Ruh, su və qan.

* 5:11 Yəh. 3:36 † 5:13 Biləsiniz – bəzi əlyazmalarda biləsiniz və Allahın Oğlunun adına inanasınız.

ona toxuna bilmir. ¹⁹ Bilirik ki, biz Allahdanıq, amma bütün dünya şər olanın hakimiyyəti altındadır. ²⁰ Bunu da bilirik ki, Allahın Oğlu gəlib bizə Haqq Olanı tanımaq üçün dərrakə verdi. Biz də Haqq Olanda, Onun Oğlu İsa Məsihdəyik. Həqiqi Allah və əbədi həyat Odur.

²¹ Ey övladlar, özünüzü bütlərdən qoruyun!

YƏHYANIN İKİNCİ MƏKTUBU GİRİŞ

«Yəhyanın İkinci Məktubu» «ağsaqqal» tərəfindən «seçilmiş xanıma və onun övladlarına» ünvanlanıb. Yəqin ki burada imanlı cəmiyyəti və onun üzvləri nəzərdə tutulur. Qısa məktubda Yəhya imanlıları bir-birini sevməyə çağırır və onlara yanlış təlim yayanlar barədə xəbərdarlıq edir.

Kitabın məzmunu:

1:1-6 Məhəbbət və həqiqət

1:7-11 Yanlış təlimə qarşı xəbərdarlıq

1:12-13 Xudahafizləşmə

¹ Mən ağsaqqaldan həqiqətə görə sevdiyim seçilmiş xanıma və onun övladlarına salam! Yalnız mən deyil, həqiqəti dərk edənlərin hamısı sizi sevir. ² Çünki həqiqət daxilimizdə qalır və əbədi olaraq bizimlə olacaq. ³ Ata Allahdan və Atanın Oğlu İsa Məsihdən olan lütf, mərhəmət, sülh də həqiqət və məhəbbət əsasında bizimlə olacaq.

Məhəbbət və həqiqət

⁴ Sənin övladlarının arasında Atadan aldığımız əmrə uyğun olaraq həqiqətə görə həyat sürənlərə rast gələndə çox sevindim.

⁵ *Ey xanım, indi də səndən xahiş edirəm ki, bir-birimizi sevak. Sənə yazdığım yeni bir əmr deyil, əvvəldən bəri malik olduğumuz əmrdir. ⁶ Məhəbbət Atanın əmrlərinə görə həyat sürməyimizi tələb edir. Əvvəldən bəri eşitdiyiniz kimi əmr budur; gərək bu əmrə görə həyat sürəsiniz.

⁷ Çünki dünyada çoxlu yalançı meydana çıxıb ki, İsa Məsihin cismən gəldiyini iqrar etmir. Bunu edən şəxs yalançı və Məsih əleyhdarıdır. ⁸ Özünüzü qoruyun ki, bizim çəkdiyimiz zəhməti bada verməyib tam mükafatı əldə edəsiniz.* ⁹ Həddi aşb Məsihin təliminə sadıq qalmayan hər kəs Allaha malik deyil, həmin təlimə sadıq qalan kəs isə həm Ataya, həm də Oğula malikdir. ¹⁰ Əgər bir kəs yanınıza gəlib sizə bu təlimi öyrətməsə, onu qonaq qəbul etməyin və onunla salamlaşmayın. ¹¹ Çünki onunla salamlaşan kəs onun şər əməllərinə şərik olur.

Xudahafizləşmə

¹² Sizə yazılması çox sözüüm var, amma bunları kağız və mürəkkəblə bildirmək istəmədim. Lakin ümid edirəm ki, özüm

* **1:5** Yəh. 13:34; 15:12,17 * **1:8** Bizim çəkdiyimiz zəhməti ... əldə edəsiniz – bəzi əlyazmalarda öz çəkdiyiniz zəhməti ... əldə edəsiniz, bəzilərinə isə biz öz çəkdiyimiz zəhməti ... əldə edək.

yanınıza gəlib sizinlə üz-üzə söhbət edim və beləcə sevincimiz†
tamam olsun.

¹³Sənin seçilmiş bacının övladları sənə salam göndərir.

† **1:12** Sevincimiz – bəzi əlyazmalarda sevinciniz.

YƏHYANIN ÜÇÜNCÜ MƏKTUBU

GİRİŞ

«*Yəhyanın Üçüncü Məktubu*» cəmiyyətin Qay adlı bir rəhbərinə ünvanlanıb. Həvari Yəhya onu başqa məsihçilərə kömək etməsinə görə tərifləyir və Diotref adlı bir nəfərə xəbərdarlıq edir.

Kitabın məzmunu:

1:1-8 Qaya tərif və nəsihət

1:9-12 Diotref və Dimitri barədə

1:13-15 Xudahafızlaşma

1 * Mən ağsaqqaldan həqiqətə görə sevdiyim əziz Qaya salam!

Tərif və nəsihət

2 Ey sevimli, dua edirəm ki, canın uğurlu olduğu kimi özün də hər cəhətdən uğurlu və sağlam olasan. 3 Bəzi qardaşlar gəlib sənin həqiqətə bağlılığına, yəni həqiqətə görə həyat sürdüyünə şəhadət edəndə mən çox sevindim. 4 Mənim üçün öz övladlarımla həqiqətə görə həyat sürdüyünü eşitməkdən böyük sevinc ola bilməz.

5 Ey sevimli, sənə hətta yad olduqları halda qardaşlara xidmət etməkdə sədaqət göstərirsən. 6 Onlar cəmiyyətin qarşısında sənin məhəbbətin barədə şəhadət ediblər. Sən onları Allaha layiq bir təzdə yola salarkən yaxşı iş görəcəksən. 7 Çünki onlar imansız olanlardan heç nə götürmədən Onun naminə yola çıxdılar. 8 Beləcə biz həqiqət işində həmkar olmaq üçün bu cür adamlara dayaq olmalıyıq.

9 Cəmiyyətə bir şey yazdım, amma onların arasında başçılıq etməyi sevən Diotref bizim səlahiyyətimizi tanımır. 10 Buna görə də mən gələndə onun etdiyi əməllərlə bağlı məsələ qaldıracağam: o bizim barəmizdə pis sözlərlə qeybət edir, hətta bununla kifayətlənməyərək qardaşları özü qəbul etmir, qəbul etmək istəyənlərə də mane olur və onları cəmiyyətdən qovur.

11 Ey sevimli, pisləkdən yox, yaxşılıqdan nümunə götür. Yaxşılıq edən Allahdandır, pislilik edənsə Allahı görməyib. 12 Hamı Dimitrinin yaxşı adam olduğuna şəhadət edir, həqiqətin özü də bunu təsdiq edir. Biz də buna şəhadət edirik və sən də bilirsən ki, bizim şəhadətimiz etibarlıdır.

Xudahafızlaşma

13 Sənə yazılası çox sözüm var, amma bunları sənə qələm və mürəkkəblə yazmaq istəmirəm. 14 Amma ümid edirəm ki, tezliklə səni görəcəyəm və sənə üz-üzə söhbət edəcəyəm.

* 1:1 Həv. 19:29; Rom. 16:23-24; 1Kor. 1:14-15

¹⁵ Sənə sülh olsun. Dostlar sənə salam göndərir. Oradakı dostlara bir-bir salam söylə.

YƏHUDANIN MƏKTUBU

GİRİŞ

«*Yəhudanın Məktubu*» özlərini imanlı adlandıran yanlış təlim yayan müəllimlərə qarşıdır. Bu qısa məktub məzmunca Peterin ikinci məktubuna yaxındır. Müəllif burada imanlıları «əmanət edilən iman uğrunda mübarizə aparmağa» (1:3) çağırır.

Kitabın məzmunu:

1:1-2 Salamlama

1:3-16 Səhv təlim yayanların məhkumiyyəti

1:17-25 Xəbərdarlıq və nəsihətlər

1 *İsa Məsihin qulu, Yaqubun qardaşı mən Yəhudadan Ata Allahın sevdiyi,* İsa Məsih üçün qorunmuş olan çağırılanlara salam! 2 Mərhəmət, sülh və məhəbbət sizə bol-bol verilsin!

Günah və məhkumiyyət

(2Pet. 2:1-22)

3 Sevimlilər, ümumi xilasımızla bağlı sizə yazmağa çox səy göstərirəm. Bu arada müqəddəslərə ilk və son dəfə əmanət edilən iman uğrunda mübarizə aparmağa sizi həvəsləndirmək üçün sizə yazmağı özümə borc bildim. 4 Çünki Allahımızın lütfünü pozğunluq üçün bəhanələrə çevirən, yeganə Pərvərdigarı – Rəbbimiz† İsa Məsihi inkar edən bəzi allahsız adamlar gizlicə aranızda girdilər. Onların mühakiməyə uğrayacaqları çoxdan yazılmışdır.

5 *Bütün bunları bildiyiniz halda sizə xətrətləmək istəyirəm ki, ilk və son dəfə xalqı‡ Misirdən xilas edən Rəbb sonra iman etməyənləri məhv etdi. 6 *Öz başçılıqlarını saxlamayan, məskunlaşdığı yerləri tərk edən mələkləri də böyük qiyamət günü§ üçün əbədi zəncirlərlə bağlayaraq zülmətdə saxlamışdı. 7 *Sodom, Homorra və ətrafdakı şəhərlər də özlərini buna bənzər tərzdə cinsi əxlaqsızlığa və qeyri-təbii münasibətlərə təslim etdilər; sonra bu şəhərlər əbədi odla yandırılma cəzasını çəkərək bir nümunə oldu.

8 Eyni şəkildə aranızda girən bu rəyagörənlər də öz cismini murdar edir, ağılı rədd edir, ehtişamlı varlıqlara şər atırlar.

* 1:1 Mat. 13:55; Mark 6:3 * 1:1 Allahın sevdiyi – bəzi əlyazmalarda Allahda təqdis edilib. † 1:4 Rəbbimiz – bəzi əlyazmalarda Allahımız və Rəbbimiz. * 1:5 Çıx. 12:51; Say. 14:28-30 ‡ 1:5 Bütün ... xalqı – bəzi əlyazmalarda Bütün bunları başdan-başa bildiyiniz halda sizə xətrətləmək istəyirəm ki, xalqı. * 1:6 Yar. 6:1-4 § 1:6 Böyük qiyamət günü – hərfi tərcümədə böyük günün mühakiməsi. * 1:7 Yar. 19:1-24

9 *Hətta baş mələk Mikael də Musanın cəsədi barəsində iblisin əleyhinə çıxıb ona şər söyləyərək hökm verməyə cəsərat etmədi, ancaq «Qoy Rəbb sənə qadağan etsin!» dedi. 10 Amma bu adamlar başa düşmədikləri hər şeyə şər atırlar. Onlar dərrakəsiz heyvanlar kimi qeyri-iradi surətdə nə anlayırlarsa, bunlarla məhv olurlar. 11 *Vay onların halına! Çünki onlar Qabilin yolu ilə getdilər. Qazanca görə özlərini Bilamın yalanına düşər etdilər. Qorah kimi üsyan qaldırdıqları üçün həlak oldular. 12 Belə adamlar sizin məhəbbət süfrələrinizi ləkələyirlər. Onlar sizinlə birlikdə yeyib-içərək qorxmadan özlərini bəsləyirlər. Bunlar küləklərin tərپəttdiyi susuz buludlardır. Payızda meyvə vermədiyi üçün kökündən qoparılmış və iki dəfə ölmüş ağaclardır. 13 Öz xəcalətini köpük kimi sovuran şiddətli dəniz dalğalarıdır. Səyyar ulduzlardır ki, onlar üçün Allah qatı qaranlığı əbədi saxlayır.

14 *Adəmlə birlikdə yeddinci nəsil sayılan Xanok da bu adamlara aid peyğəmbərlik edərək demişdir: «Budur, Rəbb saysız-hesabsız müqəddəs mələkləri ilə gəldi ki, 15 hamını mühakimə etsin və** Allaha qarşı gördükləri allahsız işlər və allahsız günahkarların Özünə qarşı inadkarcasına dedikləri bütün sözlər üçün məhkum etsin». 16 Bu adamlar deyilərək öz talelərindən gileylənirlər. Onlar öz ehtiraslarına uyğun hərəkət edirlər. Ağızlarından lovğa sözlər çıxır və öz xeyirlərinə görə yaltaqlanırlar.

Xəbərdarlıq və nəsihətlər

17 Amma siz, ey sevimlilər, Rəbbimiz İsa Məsihin həvarilərinin əvvəlcədən söylədikləri sözləri xatırlayın. 18 *Onlar sizə dedilər: «Axır zamanda öz allahsız ehtiraslarına görə hərəkət edən rişxəndçilər ortaya çıxacaq». 19 Bunlar ayrılıq salan, öz təbiətinə əsir olan, Ruha malik olmayan insanlardır. 20 Siz isə, sevimlilər, özünüzü ən müqəddəs olan imanınızın təməli üzərində inkişaf etdirin və Müqəddəs Ruhu idarəsi ilə dua edin. 21 Rəbbimiz İsa Məsihin əbədi həyata aparan mərhəmətini gözləyərək özünüzü Allah məhəbbətində qoruyun. 22 Şübhə edən adamlara qarşı mərhəmətli olun; †† 23 başqalarını oddan qaparaq xilas edin; digərlərinə isə mərhəmət edin. †† Amma qorxu içində cismnin ləkələdiyi paltardan belə, çəkinin.

* 1:9 Qanun. 34:6; Dan. 10:13,21; 12:1; Zək. 3:2; Vəhy 12:7 * 1:11 Yar. 4:3-8; Say. 16:1-35; 22:1-35 * 1:14 Yar. 5:18,21-24 ** 1:15 Və – bəzi əlyazmalarda və bütün allahsız adamları. * 1:18 2Pet. 3:3-4 †† 1:22 Qərarlı adamlara qarşı mərhəmətli olun – bəzi əlyazmalarda Dərrakəli olaraq bəzilərinə qarşı mərhəmətli olun. †† 1:23 Digərlərinə isə mərhəmət edin – bəzi əlyazmalarda bu sözlər yoxdur.

²⁴ Sizi bədrəməkdən qoruyub Öz izzətli hüzuruna böyük sevinclə nöqsansız çıxarmağa qadir olan ²⁵ Xilaskarımız, yeganə§§ Allaha Rəbbimiz İsa Məsih vasitəsilə əzəldən bəri, indi və əbədi olaraq izzət, əzəmət, qüdrət və səlahiyyət olsun! Amin.

§§ 1:25 Yeganə – bəzi əlyazmalarda yeganə və müdrək (Rom. 16:27).

YƏHYAYA NAZİL OLAN VƏHY GİRİŞ

«*Vəhy Kitabı*» məsihçilərin İsa Məsihə Rəbb kimi iman etdiklərinə görə təqib olunduqları dövrdə yazılıb. Ehtimal olunur ki, kitab ya imperator Neronun hakimiyyətinin (miladdan sonra 54-68) son illərində ya da imperator Domisianın hakimiyyəti (miladdan sonra 81-96) dövründə yazılıb. Müəllifin əsas qayğısı imanlılara bu təqiblərdə və iztirablar zamanı təsəlli verməkdir. Kitabın böyük bir hissəsi rəmzi dillə təsvir olunmuş vəhy və görüntülərdən ibarətdir.

Bu kitabın izahına aid müxtəlif rəylər mövcud olsa da, əsas mövzu aydındır: İsa Məsih vasitəsilə Allah, nəhayət, Şeytan da daxil olmaqla düşmənlərini tamamilə məğlub edəcək. Allah tam qalib gələndə Öz sadıq övladlarını yeni göy və yeni yer xeyir-duaları ilə mükafatlandıracaq.

Kitabın məzmunu:

1:1-3 Giriş

1:4–3:22 Açıq görüntü və yeddi cəmiyyətə məktub

4:1–8:1 Yeddi möhürlü tumar

8:2–11:19 Yeddi şeypur

12:1–13:18 Əjdaha və iki heyvan

14:1–15:8 Müxtəlif görüntülər

16:1-21 Allahın hiddəti və yeddi kasa

17:1-18 Fahişə qadın

18:1-24 Babilin dağılması

19:1-21 Göylərdə sevinc

20:1-15 Minillik Padşahlıq

21:1–22:5 Yeni göy, yeni yer, yeni Yerusəlim

22:6-21 İsanın zühuru

¹ Bu, İsa Məsihin vəhyidir. Allah bunu Ona verdi ki, tezliklə baş verməli hadisələri Öz qullarına aşkar etsin. Məsih də bunu Öz mələyi vasitəsilə qulu Yəhyaya göndərərək bəyan etdi.

² Yəhya Allahın kəlamı və İsa Məsihin şəhadəti, yəni gördüyü hər şey barədə şəhadət etdi. ³ Nə bəxtiyardır bu peyğəmbərlik sözlərini oxuyan, eşidənlər və orada yazılanlara riayət edənlər! Çünki vaxt yaxındır.

Yeddi imanlılar cəmiyyətinə müraciət

4-5 *Mən Yəhyadan Asiya vilayətindəki yeddi imanlılar cəmiyyətinə salam! Var Olan, Var Olmuş və Gəlməli Olandan, Onun taxtının önündəki yeddi ruhdan, həmçinin ölümlər arasından ilk doğulan, yer üzünün padşahlarının başçısı olan sadiq şahid İsa Məsihdən sizə lütf və sülh olsun!

Bizi sevən, Öz qanı bahasına bizi günahlarımızdan azad edərək* 6 bizdən bir padşahlıq təşkil edən və bizi Öz Atasını Allah üçün kahinlər təyin edən Şəxsə əbədi olaraq izzət və qüdrət olsun! Amin.

7 *Budur, O, buludlarla gəlir!

Hər göz Onu görəəcək,
Hətta Onun bədənini deşənlər də
Onu görəəcək.

Yer üzünün bütün tayfaları
Onun üçün ah-nalə edəcək.
Bəli, belə olacaq. Amin.

8 *Var Olan, Var Olmuş və Gəlməli Olan, Külli-İxtiyar Rəbb Allah deyir: «Alfa və Omeqa† Mənəm!»

9 Əziyyətə, Allahın Padşahlığına və dözümə sizinlə İsada şərik olan mən – qardaşınız Yəhya Allahın kəlamından ötrü və İsa barədə şəhadət etdiyimə görə Patmos adlanan adada idim. 10 Rəbbin günü Ruhun təsirinə düşdüm. Arxamdan şeypur səsinə bənzər uca bir səsin belə söylədiyini eşitdim: 11 «Gördüyünü bir kitaba yaz və bunu yeddi cəmiyyətə, yəni Efesə, İzmirə, Berqamaya, Tiatiraya, Sarda, Filadelfiyaya və Laodikeyaya göndər».

12 *Onda çevrildim ki, mənimlə danışanın kim olduğunu görüm. Çevrildikdə yeddi qızıl çıraqdan gördüm. 13 Çıraqların arasında uzun cübbə geymiş, sinəsinə qızıl qurşaq bağlamış bəşər oğluna bənzər Biri var idi. 14 Onun başı, saçı yun və qar kimi ağ, gözləri isə odlu alov kimi idi; 15 ayaqları kürədə xalis olan pardaqlanmış tunc kimi idi, səsi də gur suların sədasına bənzəyirdi. 16 O, sağ əlində yeddi ulduz tutmuşdu, ağzından iki ağızlı iti bir qılınç çıxırdı; Onun üzü tam qüvvəsi ilə parlayan günəşə bənzəyirdi.

17 *Mən Onu gördükdə ölü kimi ayaqlarına düşdüm. O isə sağ əlini mənim üstümə qoyub dedi: «Qorxma! Birinci və Sonuncu Olan, 18 Diri Olan Mənəm. Mən ölmüşdüm, indi

* 1:4-5 Çıx. 3:14; 19:6; Zəb. 89:27; Yeş. 55:4; Vəhy 4:5; 5:10 * 1:4-5

Günahlarımızdan azad edərək – bəzi əlyazmalarda günahlarımızdan yuyaraq. * 1:7 Dan. 7:13; Zək. 12:10; Mat. 24:30; Mark 13:26; Luka 21:27; Yəh. 19:34,37; 1Sal. 4:17

* 1:8 Çıx. 3:14; Vəhy 21:6; 22:13 † 1:8 Alfa və Omeqa – bəzi əlyazmalarda Alfa və Omeqa, Başlanğıc və Axır (Vəhy 21:6). * 1:12 Yez. 1:24; 43:2; Dan. 7:9,13;

10:5-6 * 1:17 Yeş. 44:6; 48:12; Vəhy 2:8; 22:13

isə əbədi olaraq diriyəm. Ölümün və ölümlər diyarının açarları Məndədir. ¹⁹ Beləliklə, öz gördüklərini, indi və bundan sonra baş verəcək hadisələri yaz. ²⁰ Mənim sağ əlimdə gördüyün yeddi ulduzun və yeddi qızıl çıraqdanın sirtinə gəlincə, yeddi ulduz yeddi cəmiyyətin mələkləri, yeddi çıraqdan da yeddi cəmiyyət deməkdir.

2

Efesda ki cəmiyyət

¹ Efesdə olan cəmiyyətin mələyinə yaz:

Yeddi ulduzu sağ əlində Tutan, yeddi qızıl çıraqdanın arasında Gəzən belə deyir: ² sənin əməllərindən, zəhmətindən, dözüməndən və şər adamlara dözmədiyindən xəbərdaram. Həvari olmadıqları halda özlərini həvari adlandıranları sınaqdan keçirdin və onların yalançı olduğunu müəyyən etdin. ³ Sən dözümlü oldun, Mənim adım naminə tab gətirdin və yorulmadın.

⁴ Amma səndən bir şikayətim var: əvvəlki məhəbbətindən əl çəkmişən. ⁵ Buna görə də haradan yıxıldığını yadına sal, tövbə et və əvvəl etdiyin işləri gör. Əks təqdirdə, tövbə etməsən, yanına gəlib* çıraqdanını yerindən götürəcəyəm. ⁶ Amma yaxşı ki sən nikolaçılardan əməllərinə nifrət edirsən; Mən də onlara nifrət edirəm.

⁷ *Qulağı olan qoy eşitsin ki, Ruh cəmiyyətlərə nə deyir. Qalib gələndə Allahın cənnətində olan həyat ağacından yeməyə imkan verəcəyəm.

İzmirdə ki cəmiyyət

⁸ *İzmirdə olan cəmiyyətin mələyinə yaz:

Birinci və Sonuncu Olan, ölüb yenidən Dirilən belə deyir: ⁹ sənin əziyyətindən† və yoxsulluğundan xəbərdaram, amma sən zənginsən. Yəhudi olduqlarını iddia edənlərin küfründən də xəbərdaram, amma onlar Yəhudi deyil, Şeytan yığıncağıdır. ¹⁰ Çəkəcəyin əzabdan heç qorxma. Bax iblis aranızdan bəzisini zindana atacaq ki, sınaqdan keçəsiniz. Siz on gün əziyyət çəkəcəksiniz. Ölüm bahasına olsa da, sadıq qal, Mən sənə həyat tacını verəcəyəm.

¹¹ *Qulağı olan qoy eşitsin ki, Ruh cəmiyyətlərə nə deyir. Qalib gələndə ikinci ölümdən heç zərər görməyəcək.

Berqamadə ki cəmiyyət

¹² Berqamada olan cəmiyyətin mələyinə yaz:

* **2:5** Yanına gəlib – bəzi əlyazmalarda tezliklə yanına gəlib. * **2:7** Yar. 2:9;

Yez. 28:13; 31:8; Vəhy 22:2 * **2:8** Yeş. 44:6; 48:12; Vəhy 1:17; 22:13 † **2:9**

Əziyyətindən – bəzi əlyazmalarda əməllərindən, əziyyətindən. * **2:11** Vəhy 20:14;

21:8

İki ağzılı iti qılıncı Olan belə deyir: ¹³ gör harada, † Şeytanın taxtı olan yerdə yaşadığın halda Mənim adıma bağlı qaldığından xəbərdaram. Barəmdə sədaqətlə şəhadət edən, aranızda, Şeytanın yaşadığı yerdə öldürülən Antipanın günlərində belə, Mənə olan imanından imtina etmədin.

¹⁴ * Amma səndən bir az şikayətim var: aranızda Bilamin təliminə bağlı olanlar var. O, Balaqı öyrətdi ki, İsrail övladlarını büdrədərək bütlərə təqdim olunan qurbanların ətinə yeməyə və əxlaqsızlığa azdırır. ¹⁵ Eləcə də sənənin içində nikolaçıların bu cür təliminə bağlı olanlar var. ¹⁶ Buna görə də tövbə et. Yoxsa tezliklə sənənin yanına gəlib ağzımdan çıxan qılıncı onlarla döyüşəcəyəm.

¹⁷ * Qulağı olan qoy eşitsin ki, Ruh cəmiyyətlərə nə deyir. Qalib gələndə Mən gizli § saxlanan mənadan verəcəyəm. Ona bir ağ daş da verəcəyəm ki, üstündə yeni ad yazılıb; bu adı da daşı alandan başqa heç kəs bilmir.

Tiatiradakı cəmiyyət

¹⁸ Tiatirada olan cəmiyyətin mələyinə yaz:

Gözləri odlu alova, ayaqları da pardaqlanmış tunca bənzəyən Allah Oğlu belə deyir: ¹⁹ sənənin əməllərindən, məhəbbətindən, imanından, xidmətindən və dözümlüydən xəbərdaram; son işlərin də əvvəlkilərdən daha çoxdur.

²⁰ * Amma səndən şikayətim var: sən özünü peyğəmbər adlandıraraq İzevelə imkan verirsən ki, Mənim qullarıma əxlaqsızlıq və bütlərə təqdim olunan qurbanların ətinə yeməyi öyrədərək onları aldatsın. ²¹ Mən ona möhlət verdim ki, tövbə etsin, amma əxlaqsızlığından tövbə etmək istəmir. ²² Bax onu xəstəlik yatağına salıram. Onunla zina edənlər birgə etdikləri əməllərdən tövbə etməsələr, onları da böyük əziyyətə düşürəcəyəm. ²³ * Onun övladlarını azara salıb öldürəcəyəm. Bütün cəmiyyətlər də biləcəkdir ki, insanın daxilini və ürəyini araşdıraraq Mənəm və hər birinizə əməllərinizə görə əvəz verəcəyəm.

²⁴ Amma siz Tiatirada olan digərlərinə, yəni bu təlimi qəbul etməyənlərə və Şeytanın dərin sirri adlandırılan şeyləri öyrənməyənlərə deyirəm: üstünüzdə başqa bir yük qoymuram; ²⁵ ancaq Mən gəlincəyə qədər özünüzdə olana bağlı qalın.

† 2:13 Gör harada – bəzi əlyazmalarda sənənin əməllərindən və gör harada. * 2:14

Say. 22:5,6; 25:1-3; 31:16; Qanun. 23:4 * 2:17 Çıx. 16:14-15,33-35; Yeş. 62:2; 65:15; Yəh. 6:31,48-50,58 § 2:17 Gizli – bəzi əlyazmalarda yemək üçün gizli.

* 2:20 1Pad. 16:31; 2Pad. 9:22,30 * 2:23 Zəb. 7:9; 62:12; Yer. 17:10

²⁶ *Qalib gələnə və Mənim buyurduğum işlərə sonadək riayət edənə millətlər üzərində səlahiyyət verəcəyəm.

²⁷ “Dəmir əsa ilə onlara ağalıq edəcək, Saxsı qablar kimi onları çilik-çilik edəcək”.

²⁸ Bunu Atamdan necə aldımsa, eləcə də ona verəcəyəm. Dan ulduzunu da ona verəcəyəm. ²⁹ Qulağı olan qoy eşitsin ki, Ruh cəmiyyətlərə nə deyir.

3

Sarddakı cəmiyyət

¹ Sardda olan cəmiyyətin mələyinə yaz:

Allahın yeddi ruhuna və yeddi ulduza malik Olan belə deyir: sənin əməllərindən xəbərdaram. Adın var ki, guya dirisən, əslində isə ölüsən. ² Oyaq ol və sağ qalıb ölmək üzrə olan nəyin varsa, onu möhkəmləndir. Çünki Mən sənin əməllərinin Allahımın önündə kamil olmadığını gördüm. ³ Buna görə də nə aldığını və nə eşitdiyini yadına sal. Bunlara riayət et və tövbə elə. Əgər oyaq olmasan, bir oğru kimi gələcəyəm və hansı saat sənin üstünə gələcəyimi də bilməyəcəksən.

⁴ Amma Sardda, sənin yanında öz paltarlarını ləkələməyən bir neçə şəxs də var. Onlar Mənimlə birlikdə ağ paltarda gəzəcəklər, çünki buna layiqdirlər. ⁵ Qalib gələn hər kəs də ağ paltar geyinəcək. Mən onun adını həyat kitabından əsla silməyəcəyəm, Atamın və Onun mələklərinin önündə adını iqrar edəcəyəm. ⁶ Qulağı olan qoy eşitsin ki, Ruh cəmiyyətlərə nə deyir.

Filadelfiyadakı cəmiyyət

⁷ *Filadelfiyada olan cəmiyyətin mələyinə yaz:

Müqəddəs və Haqq Olan, Davudun açarının Sahibi, açdığını heç kəs bağlamayan, bağladığını heç kəs açmayan belə deyir: ⁸ sənin əməllərindən xəbərdaram. Bax Mən sənin üzünə elə bir qapı açmışam ki, heç kəs onu bağlaya bilməz. Gücün az olduğu halda Mənim sözümə riayət etmisən və Mənim adımdan imtina etməmişən. ⁹ *İndi isə Şeytan yığıncağından olub Yəhudi olmadıqları halda özlərini Yəhudi adlandıran yalançıları məcbur edəcəyəm ki, gəlib sənin ayaqlarına düşsünlər və Mənim səni sevdiyimi bilsinlər. ¹⁰ Dözüm göstərərək Mənim sözümə riayət etmisən. Buna görə Mən də səni yer üzündə yaşayanları sınamaq üçün bütün dünyanın üzərinə gələcək sınaq zamanından qoruyub saxlayacağam. ¹¹ Tezliklə gəlirəm. Nəyin varsa, ona bağlı qal ki, heç kəs tacını götürməsin.

* 2:26 Zəb. 2:8-9 * 3:7 Əyy. 12:14; Yeş. 22:22 * 3:9 Yeş. 43:4; 49:23; 60:14

12 * Qalib gələnə Allahımın məbədinə sütun qoyacağam və bir daha oranı tərk etməyəcək. Onun üzərinə Allahımın adını, Allahıma məxsus şəhərin, yəni göydən, Allahımın yanından enən yeni Yerusəlimin adını və Öz yeni adımı yazacağam. 13 Qulağı olan qoy eşitsin ki, Ruh cəmiyyətlərə nə deyir.

Laodikeyadakı cəmiyyət

14 * Laodikeyada olan cəmiyyətin mələyinə yaz:

Amin Olan, sadıq və etibarlı Şahid, Allahın yaratdıqlarının Mənşəyi belə deyir: 15 sənin əməllərindən xəbərdaram. Sən nə soyuqsan, nə də isti. Kaş ki ya soyuq ya da isti olaydın! 16 İndi ki nə isti, nə də soyuq olub ilıqsan, səni ağzımdan qaytaracağam. 17 Çünki deyirsən: “Varlıyam, zəngin olmuşam və heç nəyə möhtac deyiləm”. Amma bilmirsən ki, zəlil, yazıq, yoxsul, kor və çıpaqsan. 18 Sənə məsləhət görürəm ki, zəngin olmaq üçün Məndən od içində xalis olan qızıl alasan, həmçinin geyinib çıpaqlığının ayıbını açmamaq üçün ağ paltar alasan, gözlərinə sürtüb görmək üçün də göz məlhəmi alasan. 19 * Mən kimi sevirəm, onu məzəmmət və tərbiyə edirəm. Buna görə də qeyrətə gəl və tövbə et. 20 Bax qapının önündə durub onu döyürəm; kim səsimi eşidib qapını açsa, onun yanına gələcəyəm və Mən onunla, o da Mənimlə birgə şam edəcəyik.

21 Qalib gələnə Mənimlə birgə Öz taxtımda oturmağa imkan verəcəyəm; Mən də eləcə qalib gəlib Atamla birgə Onun taxtında oturmuşam. 22 Qulağı olan qoy eşitsin ki, Ruh cəmiyyətlərə nə deyir».

4

Göydəki taxt

1 Bundan sonra gördüm ki, göyə açılmış bir qapı var. Əvvəlcə mənimlə danışdığını eşitdiyim, şeypura bənzər səs dedi: «Bura qalx. Bundan sonra baş verməli hadisələri sənə göstərəcəyəm». 2 * Elə o an mən Ruhun təsirinə düşdüm. Budur, göydə bir taxt qurulub, taxtda da Biri oturub. 3 Oturanın görünüşü yəşəm və qırmızı əqiq daşına bənzəyirdi. Taxtın ətrafında da görünüşcə zümrədə bənzəyən göy qurşağı var idi. 4 Taxtın hər tərəfində daha iyirmi dörd taxt var idi və onların üstündə ağ paltar geyinmiş, başında qızıl tac olan iyirmi dörd ağsaqqal oturmuşdu. 5 * Taxtdan şimşək, uğultu və göy gurultusu çıxırdı. Taxtın önündə yeddi məşəl yanırdı; bunlar Allahın

* 3:12 Yeş. 62:2; 65:15; Vəhy 21:2 * 3:14 Sül. 8:22 * 3:19 Sül. 3:12; İbr. 12:6

* 4:2 Yez. 1:26-28; 10:1 * 4:5 Çıx. 19:16; Yez. 1:13; Vəhy 1:4; 8:5; 11:19; 16:18

yeddi ruhudur. ⁶ *Taxtın önündə sanki büllura bənzəyən şüşə dəniz var idi.

Taxtın ətrafında, hər dörd yanında önü də, arxası da gözlərlə örtülmüş dörd canlı məxluq var idi. ⁷ Birinci məxluq aslana, ikinci məxluq danaya, üçüncü məxluqun üzü insan üzünə, dördüncü məxluq da uçan qartala bənzəyirdi. ⁸ Bu dörd məxluqdan hər birinin altı qanadı var idi; məxluqların hər tərəfi, hətta qanadlarının alt tərəfi də gözlərlə örtülmüşdü. Bu məxluqlar gecə-gündüz dayanmadan deyir:

«Var Olmuş, Var Olan və Gəlməli Olan,

Küllü-İxtiyar Rəbb Allah

Müqəddəsdir, müqəddəsdir, müqəddəsdir!»

⁹ Canlı məxluqlar hər dəfə taxtda Oturana, əbədi Yaşayana izzət və şərəf verib şükür edəndə ¹⁰ iyirmi dörd ağsaqqal taxtda Oturanın önündə yerə qapanıb əbədi Var Olana səcdə edir və taclarını taxtın önünə atıb deyirlər:

¹¹ «Ey bizim Rəbbimiz və Allahımız!

Sən izzət, şərəf və qüdrət almağa layiqsən.

Çünki hər şeyi Sən yaratdın,

Hər şey Sənin iradənlə var olub yarandı».

5

Möhürlü tumar və Quzu

¹ *Mən taxtda Oturanın sağ əlində bir tumar gördüm ki, onun hər iki tərəfi də yazılmışdı və yeddi möhürlə möhürlənmişdi. ² Həmçinin gördüm ki, qüdrətli bir mələk uca səslə elan edir: «Tumarın möhürlərini qırmağa və onu açmağa kim layiqdir?» ³ Amma nə göydə, nə yer üzündə, nə də yer altında bir kəs bu tumarı açmağı yaxud onun içinə baxmağı bacarmadı. ⁴ Mən çox ağladım, çünki tumarı açmağa yaxud onun içinə baxmağa layiq olan bir kəs tapılmadı. ⁵ *Onda ağsaqqallardan biri mənə dedi: «Ağlama! Budur, Yəhuda qəbiləsindən olan Aslan, Davudun Kökü qalib gəlib; buna görə də O, tumarı və onun yeddi möhürünü açar bilir».

⁶ *Gördüm ki, taxtla dörd canlı məxluqun ortasında və ağsaqqalların arasında bir Quzu dayanıb; O sanki kəsilmiş vəziyyətdə idi. Onun yeddi buynuzu və yeddi gözü var idi ki, bunlar da bütün yer üzünə göndərilmiş Allahın yeddi ruhudur. ⁷ Quzu yaxınlaşıb taxtda Oturanın sağ əlindən tumarı götürdü. ⁸ *O, tumarı götürdüyü zaman dörd canlı məxluq və iyirmi dörd ağsaqqal Quzunun önündə yerə qapandı. Hər birinin əlində çəng var idi və buxurla dolu qızıl nimçələr

* 4:6 Yeş. 6:2-3; Yez. 1:5-10,18,22; 10:12,14 * 5:1 Yeş. 29:11; Yez. 2:9-10 * 5:5

Yar. 49:9; Yeş. 11:1,10 * 5:6 Yeş. 53:7; Zək. 4:10 * 5:8 Zəb. 141:2

tuturdular ki, bunlar müqəddəslərin dualarıdır. ⁹* Onlar yeni bir nəğmə oxuyaraq deyirdi:

«Sən tumarı götürüb

Onun möhürlərini qırmağa layiqsən.

Çünki Sən kəsildin

Və hər tayfadan, dildən, xalqdan və millətdən olanları *

Allah üçün Öz qanın bahasına satın aldın.

¹⁰ Onları Allahımızla birgə

Padşahlığa və kahinliyə şərik etdin;

Onlar da yer üzünə padşahlıq edəcək».

¹¹ *Taxtın, canlı məxluqların və ağsaqqalların ətrafında saysız-hesabsız mələk gördüm və onların səsini eşitdim. ¹² Onlar uca səslə deyirdi:

«Kəsilmiş Quzu

Qüdrəti, sərvəti, hikməti, qüvvəti,

Şərəfi, izzəti və alqışı

Almağa layiqdir».

¹³ Həmçinin mən göydə, yer üzündə, yer altında, dənizdə olan bütün məxluqların və oralardakı bütün varlıqların belə dediyini eşitdim:

«Taxtda Oturana və Quzuya əbədi olaraq

Alqış, şərəf, izzət və qüdrət olsun!»

¹⁴ Dörd canlı məxluq da «Amin!» deyirdi. Onda ağsaqqallar yerə qapanıb səcdə etdilər.

6

Yeddi möhür

¹ Mən gördüm ki, Quzu yeddi möhürün birini açdı. Onda dörd canlı məxluqdan birinin göy gurultusuna bənzər səslə «gəl» dediyini eşitdim. ²* Gördüm ki, bir ağ at və onun belində oturan atlının əlində ox-kaman var. Ona bir tac verildi və bir qalib kimi yola çıxdı ki, qələbə qazansın.

³ Quzu ikinci möhürü açanda ikinci canlı məxluqun «gəl» dediyini eşitdim. ⁴ Onda ayrısı – od rəngində bir at ortaya çıxdı. Onun belində oturan atlıya izin verildi ki, yer üzündə sülhü aradan götürsün və insanlara bir-birini qırdırsın. Atlıya böyük bir qılnc verildi.

⁵ Quzu üçüncü möhürü açanda üçüncü canlı məxluqun «gəl» dediyini eşitdim. Gördüm ki, bir qara at və onun belində oturan atlının əlində tərəzi var. ⁶ Dörd canlı məxluqun arasından sanki bir səsin belə dediyini eşitdim: «Bir xiniks buğda bir

* 5:9 Çıx. 19:6; Zəb. 33:3; 98:1; Yeş. 42:10; Vəhy 1:6 * 5:9 Olanları – bəzi

əlyazmalarda olan bizi. * 5:11 Dan. 7:10 * 6:2 Zək. 1:8; 6:2-3,6

dinara, üç xiniks arpa da bir dinaradır; * amma zeytun yağına və şəraba ziyan vurma».

⁷ Quzu dördüncü möhürü açanda dördüncü canlı məxluqun «gəl» dediyini eşitdim. ⁸ *Gördüm ki, bir solğun rəngdə at var. Onun belində oturan atlının adı Ölüm idi. Ölülər diyarı da onun ardınca gedirdi. Onlara yer üzünün dördü biri üzərində səlahiyyət verildi ki, qılınc, aclıq, azar və yer üzündəki vəhşi heyvanlarla insanları qırsınlar.

⁹ Quzu beşinci möhürü açanda qurbangahın altında Allahın kəlamına və etdikləri şəhadətə görə kəsilən canları gördüm. ¹⁰ Onlar uca səslə fəryad edirdi: «Ey müqəddəs və haqq olan Pərvərdigar, nə vaxta kimi mühakimə etməyib yer üzündə yaşayanlardan qanımızın qisasını almayacaqsan?» ¹¹ Onda hər birinə ağ xalat verilib deyildi ki, özləri ilə birgə qulluq edən, onlar kimi öldürüləcək bacı-qardaşlarının sayı tamam olana qədər bir az vaxt da rahat olsunlar.

¹² *Quzu altıncı möhürü açanda gördüm ki, böyük bir zəlzələ baş verdi. Günəş qıldan toxunan çul kimi qaraldı və ayın rəngi bütünlüklə qan kimi oldu. ¹³ *Göydəki ulduzlar da əncir ağacının güclü küləkdən sarsılıb kal meyvələrini tökdüyü kimi yerə töküldü. ¹⁴ *Göy də bükülən tumar kimi çəkilib getdi. Hər dağ və ada yerindən tərpəndi. ¹⁵ *Onda yer üzünün padşahları, böyük adamlar, sərkərdələr, varlılar, güclülər, hər qul və azad adam mağaralarda və dağlardakı qayalar arasında gizlənib ¹⁶ *dağlara və qayalara dedilər: «Üstümüzə qopub düşün və bizi taxtda Oturanın üzündən, Quzunun qəzəbindən gizlədin. ¹⁷ *Çünki qəzəblərinin böyük günü gəlib çatdı və ona qarşı kim dura bilər?»

7

Möhürlənmiş şəxslər

¹ *Bundan sonra mən yer üzünün dörd küncündə dayanan dörd mələk gördüm. Onlar yer üzünün dörd küləyini tutmuşdular ki, nə quru, nə dəniz və nə də bir ağac üstünə yel əssin. ² *Gündoğan tərəfdən qalxan başqa bir mələk də gördüm ki, var olan Allahın möhürünə malik idi. O, uca səslə quruya və dənizə ziyan vurmaq izni verilmiş dörd mələyi çağıraraq dedi: ³ «Biz Allahımızın qullarının alnını möhürləyəne qədər quruya,

* **6:6** Bir xiniks ... dinaradır – yəni bir litr buğda, yaxud üç litr arpa fəhlənin bir günlük əmək haqqına satılır. * **6:8** Yez. 14:21 * **6:12** Yeş. 13:10; Yoel 2:10,31; 3:15; Mat. 24:29; Mark 13:24-25; Luka 21:25; Vəhy 11:13; 16:18 * **6:13** Yeş. 34:4 * **6:14** Vəhy 16:20 * **6:15** Yeş. 2:19-21 * **6:16** Huşə 10:8; Luka 23:30 * **6:17** Yoel 2:11; Mal. 3:2 * **7:1** Yer. 49:36; Dan. 7:2; Zək. 6:5 * **7:2** Yez. 9:4,6

dənizə və ağaclara ziyan vurmayın». ⁴ Möhürlənmiş şəxslərin sayını da eşitdim; İsrail övladlarının bütün qəbilələrindən 144 000 nəfər möhürlənmişdi:

⁵ Yəhuda qəbiləsindən 12 000 möhürlənmiş nəfər;

Ruven qəbiləsindən 12 000 nəfər;

Qad qəbiləsindən 12 000 nəfər;

⁶ Aşer qəbiləsindən 12 000 nəfər;

Naftali qəbiləsindən 12 000 nəfər;

Menaşşe qəbiləsindən 12 000 nəfər;

⁷ Şimeon qəbiləsindən 12 000 nəfər;

Levi qəbiləsindən 12 000 nəfər;

İssakar qəbiləsindən 12 000 nəfər;

⁸ Zevulun qəbiləsindən 12 000 nəfər;

Yusif qəbiləsindən 12 000 nəfər;

Binyamin qəbiləsindən 12 000 möhürlənmiş nəfər.

⁹ Bundan sonra mən gördüm ki, hər millətdən, hər tayfadan, hər xalqdan və hər dildən olan, heç kəsin saya bilməyəcəyi böyük bir kütlə taxtın və Quzunun önündə dayanıb. Onlar ağ xalat geyinib, əllərində xurma budaqları tutublar. ¹⁰ Uca səsle nida edirdilər:

«Xilas taxtda oturan Allahımıza və Quzuya məxsusdur!»

¹¹ Bütün mələklər də taxtın, ağsaqqalların və dörd canlı məxluqun ətrafında dayanmışdı. Onlar taxtın önündə üzüstə yerə qapanaraq Allaha səcdə edib dedilər:

¹² «Amin! Allahımıza əbədi olaraq

Alqış, izzət, hikmət, şükür, şərəf,

Qüdrət və qüvvət olsun! Amin!»

¹³ Bu arada ağsaqqallardan biri məndən soruşdu: «Ağ xalat geyinmiş bu şəxslər kimdir və haradan gəliblər?» ¹⁴ *Ona dedim: «Ağa, bunu sən bilərsən».

O mənə dedi: «Bunlar böyük əziyyətdən keçib gələnlərdir. Onlar öz xalatlarını yuyub Quzunun qanı ilə ağartdılar. ¹⁵ Buna görə də

Onlar Allahın taxtının önündədir, Gecə-gündüz məbəbində Ona ibadət edirlər.

Taxtda Oturan da

Onların üzərində məskən salacaq.

¹⁶ *Onlar bir daha nə ac,

Nə də susuz qalacaq,

Günəş və qızmar isti

Onları vurmayacaq.

¹⁷ Çünki taxtın ortasında olan Quzu

Onların Çobanı olacaq,

Onları həyat suyunun qaynaqlarına aparacaq.

* 7:14 Dan. 12:1; Mat. 24:21; Mark 13:19

* 7:16 Zəb. 23:1-2; Yeş. 25:8; 49:10;

Yez. 34:23

Allah onların bütün göz yaşlarını siləcək».

8

Yeddinci möhür və qızıl buxurdan

¹ Quzu yeddinci möhürü açanda göydə təxminən yarım saat sükut yarandı. ² Onda mən Allahın önündə dayanan yeddi mələyi gördüm. Onlara yeddi şeypur verildi.

³ Başqa bir mələk də gəlib qurbangahın önündə durdu. Onun əlində qızıl buxurdan var idi və ona çoxlu buxur verildi ki, bunu bütün müqəddəslərin duaları ilə birgə taxtın önündə olan qızıl qurbangahın üstündə təqdim etsin. ⁴ Buxurun tüstüsü müqəddəslərin duaları ilə birgə mələyin əlindən Allahın önünə yüksəldi. ⁵ *Onda mələk buxurdanı götürüb qurbangahdakı odla doldurdu və onu yer üzünə atdı. Göy gurultusu, uğultu, şimşək və zəlzələ baş verdi.

Alti şeypurun çalınması

⁶ Yeddi şeypuru olan yeddi mələk onları çalmağa hazırlaşdı.

⁷ *Birinci mələk şeypurunu çaldı. Onda qanla qarışıq dolu və od əmələ gəlib yer üzünə yağdırıldı. Yer üzünün üçdə biri, ağacların üçdə biri və bütün yaşıl otlar yandırıldı.

⁸ İkinci mələk şeypurunu çaldı. Onda sanki böyük bir dağ odla yanaraq dənizin içinə atıldı. Dənizin üçdə biri qana döndü. ⁹ Dənizdə olan canlı məxluqların üçdə biri öldü. Gəmilərin də üçdə biri məhv oldu.

¹⁰ *Üçüncü mələk şeypurunu çaldı. Onda göydən məşəl kimi yanan böyük bir ulduz enib çayların üçdə birinin və su qaynaqlarının üstünə düşdü. ¹¹ *O ulduzun adına «Yovşan» deyilir. Suların üçdə biri yovşana döndü. Çoxlu adam sulardan öldü, çünki sular acı olmuşdu.

¹² *Dördüncü mələk şeypurunu çaldı. Onda günəşin, ayın və ulduzların üçdə biri vuruldu; buna görə də onların üçdə biri qaraldı. Gündüzün üçdə biri, gecənin də elə o qədəri işıqsız qaldı.

¹³ Onda göyün ortasında uçan bir qartal* gördüm və onun uca səslə belə dediyini eşitdim: «Şeypurlarını çalacaq o biri üç mələyin şeypur səslərindən yer üzündə yaşayanların vay, vay, vay halına!»

9

¹ Beşinci mələk şeypurunu çaldı. Onda mən göydən yerə düşmüş bir ulduz gördüm. Dibsiz dərinliyə enən quyununun

* **8:5** Çıx. 19:16; Lev. 16:12; Yez. 10:2; Vəhy 11:19; 16:18 * **8:7** Çıx. 9:23-25; Yez. 38:22 * **8:10** Yeş. 14:12 * **8:11** Yer. 9:15 * **8:12** Yeş. 13:10; Yez. 32:7; Yoel 2:10,31; 3:15 * **8:13** Qartal – bəzi əlyazmalarda mələk.

açarı ona verildi. ²* O, dibsiz dərinliyə enən quyunu açdı və quyudan iri bir kürənin tüstüsünə bənzər tüstü çıxdı. Günəş və hava quyudan çıxan tüstüdən qaraldı. ³* Tüstünün içindən yer üzünə çayırtkələr çıxdı və onlara yer üzündəki əqrəblərin gücü qədər güc verildi. ⁴* Onlara deyildi ki, yer üzündəki otlara, heç bir yaşılığa, heç bir ağaca deyil, yalnız alınlarında Allahın möhürü olmayan insanlara zərər vursunlar. ⁵ Onlara izin verildi ki, insanları öldürmədən onlara beş ay işgəncə versinlər. Onların verdiyi işgəncə əqrəbin insanı sancdığı zaman olan işgəncəyə bənzəyir. ⁶* O günlərdə insanlar ölüm axtaracaq, amma tapmayacaqlar. Özlərinə ölüm arzulayacaqlar, amma ölüm onlardan qaçacaq.

⁷* Çayırtkələrin görünüşü döyüşə hazırlanan atlara bənzəyirdi. Başlarında sanki qızıl tac var idi, üzləri də insan üzü kimi idi. ⁸* Onların qadınlarda olan kimi saçları var idi, dişləri də aslan dişləri kimi idi. ⁹* Döş zirehləri dəmir zirehlər kimi idi. Qanadlarının səsi döyüşə qaçan çoxlu sayda arabalarla atların səsinə bənzəyirdi. ¹⁰ Onların əqrəb kimi quyruqları və neştərləri var idi. Quyruqlarında elə gücləri var idi ki, insanlara beş ay zərər verə bilirdilər. ¹¹ Dibsiz dərinliyin mələyi onların üzərində padşahlıq edirdi; onun adı ibrancə «Avaddon», yunanca «Apollion»* idi.

¹² Birinci bəla ötüb keçdi. Budur, ondan sonra daha iki bəla gəlir.

¹³* Altıncı mələk şeypurunu çaldı. Onda mən Allahın önündəki qızıl qurbangahın dörd buynuzundan gələn bir səs eşitdim. ¹⁴ Bu səs şeypuru olan altıncı mələyə deyirdi: «Böyük Fərat çayının kənarında bağlanan dörd mələyi burax». ¹⁵ Həmin o saat, o gün, o ay və o il üçün hazırlanmış dörd mələk buraxıldı ki, insanların üçdə birini öldürsün. ¹⁶ Atlı qoşunların sayı iki yüz milyon idi; mən onların sayını eşitdim. ¹⁷ Mən görüntüdə atları və onların belində oturan atlıları bu cür gördüm: onların od, tünd göy və kükürd rəngində döş zirehləri var idi, atların başı aslan başı kimi idi və ağızlarından od, tüstü və kükürd çıxırdı. ¹⁸ Bu üç bəladan, yəni onların ağızından çıxan od, tüstü və kükürddən insanların üçdə biri həlak oldu. ¹⁹ Çünki atların gücü onların ağızında və quyruğundadır. Onların quyruğu başı olan ilana oxşayır və atlar bu başlarla da zərər vururlar.

²⁰* Bu bəlalardan həlak olmayıb sağ qalan adamlar öz əlləri ilə düzəlttikləri şeylərdən dönüb tövbə etmədilər.

* **9:2** Yar. 19:28 * **9:3** Çix. 10:12-15 * **9:4** Yez. 9:4 * **9:6** Əyy. 3:21; Yer. 8:3 * **9:7** Yoel 2:4 * **9:8** Yoel 1:6 * **9:9** Yoel 2:5 * **9:11** Apollion – yəni Məhvedici. * **9:13** Çix. 30:1-3; 37:25-26 * **9:20** Zəb. 115:4-7; 135:15-17; Dan. 5:23

Cinlərə və görməyə, eşitməyə, yeriməyə qadir olmayan qızıl, gümüş, tunc, daş, taxta bütələrə səcdə etməkdən əl çəkmədilər. ²¹ Həmçinin onlar nə qatilliklərindən, nə sehrbazlıqlarından, nə əxlaqsızlıqlarından, nə də oğurluqlarından tövbə etdilər.

10

Mələk və kiçik tumar

¹ Mən göydən enən başqa bir güclü mələyi gördüm. O, buluda bürünmüşdü və başının üstündə göy qurşağı var idi. Üzü günəşə, ayaqları da od sütununa bənzəyirdi. ² Əlində açılmış kiçik bir tumar var idi. O, sağ ayağını dənizin üstünə, sol ayağını isə quruya qoydu. ³ Aslan nəriltisinə bənzər uca səsle nida etdi. O nida edəndə yeddi göy gurultusu öz səsi ilə danışdı. ⁴ Yeddi göy gurultusu danışdığı zaman mən yazmağa hazırlaşırıdım ki, göydən danışan bir səs eşitdim: «Yeddi göy gurultusunun söylədiklərini möhürlü saxla, onları yazma». ⁵ *Onda dənizdə və quruda dayandığımı gördüyüm mələk sağ əlini göyə tərəf qaldırıb ⁶ əbədi Var Olanın, göyü və oradakıları, yeri və oradakıları, dənizi və oradakıları Yaradanın adına and içərək dedi: «Daha möhlət verilməyəcək, ⁷ amma yeddinci mələyin şeypur çalacağı günlər Allahın sirli niyyəti, qulları olan peyğəmbərlərə açdığı kimi tam yerinə yetəcək».

⁸ *Göydən eşitdiyim səs yenə də mənimlə danışıb belə dedi: «Get, dənizdə və quruda dayanan mələyin əlindəki açılmış kiçik tumarı götür». ⁹ Mən də mələyin yanına gedib ona dedim ki, kiçik tumarı mənə versin. O mənə dedi: «Onu götür, ye. O sənin mədəndə acı, ağzında isə bal kimi şirin olacaq». ¹⁰ Mən tumarı mələyin əlindən götürüb yedim. O, ağzımda bal kimi şirin idi, amma onu yeyəndən sonra mədəmdə acılıq oldu. ¹¹ Mənə belə də deyildi: «Sən gərək yenə də çoxlu xalq, millət, dil və padşah barədə peyğəmbərlik edəsən».

11

İki şahid

¹ *Mənə əsaya oxşayan bir qamış verildi və mənə deyildi: «Qalx Allahın məbədini, qurbangahı ölç və orada səcdə edənləri say. ² *Amma məbədin bayır həyatini nəzərə alma və oranı ölçmə. Çünki ora başqa millətlərə verildi və onlar müqəddəs şəhəri qırx iki ay tapdaq edəcək. ³ Öz iki şahidimi göndərəcəyəm ki, çula bürünərək həmin min iki yüz altmış gün ərzində peyğəmbərlik etsinlər».

* **10:5** Qanun. 32:40; Dan. 12:7; Amos 3:7 * **10:8** Yez. 2:8–3:3 * **11:1** Yez.

40:3; Zək. 2:1-2 * **11:2** Luka 21:24

4 * Bunlar yer üzünün Sahibinin önündə dayanan iki zeytun ağacı və iki çıraqdandır. 5 Əgər kimsə onlara zərər vurmaq istəsə, ağızlarından od çıxıb düşmənlərini yandırır-yaxır. Beləcə onlara zərər vurmaq istəyən hər kəs bu cür öldürülməlidir. 6 * Onların göyü bağlamağa ixtiyarı var ki, peyğəmbərlik etdikləri günlər yağış yağmasın. Həmçinin onların suları qana döndərməyə və yer üzünə istədikləri qədər hər cür bəla gətirməyə ixtiyarı var.

7 * Onlar öz şəhadətlərini bitirdikdən sonra dibsiz dərinlikdən çıxan vəhşi heyvan onlarla döyüşəcək və onları məğlub edib öldürəcək. 8 * Cəsədləri onların Rəbbinin də çarmıxa çəkildiyi böyük şəhərin baş küçəsinə səriləcək; həmin şəhər rəmzi olaraq Sodom və Misir adlanır. 9 Müxtəlif xalqlardan, tayfalardan, dillərdən və millətlərdən olan adamlar üç gün yarım onların cəsədinə baxacaq və qəbirə qoyulmasına yol verməyəcəklər. 10 Yer üzündə yaşayanlar onların bu halına sevinib bayram edəcək və bir-birlərinə hədiyyələr göndərəcəklər. Çünki bu iki peyğəmbər yer üzündə yaşayanlara iztirab vermişdi. 11 * Lakin həmin üç gün yarım bitəndə Allahdan gələn həyat nəfəsi onların içinə girdi və onlar ayağa qalxdı. Onda onları görənlərin canına böyük qorxu düşdü. 12 * O iki peyğəmbər göydən onlara «Bura qalxın!» deyən uca bir səs eşitdilər və buludun içində göyə qalxdılar. Düşmənləri də onlara baxdı. 13 * O saat böyük bir zəlzələ baş verdi və şəhərin onda biri dağıldı. Zəlzələdə yeddi min nəfər həlak oldu, qalanları isə qorxuya düşüb göydəki Allahu izzətləndirdilər.

14 İkinci bəla ötüb keçdi. Budur, tezliklə üçüncü bəla gəlir.

Yeddinci şeypur

15 * Yeddinci mələk şeypurunu çaldı. Göydə belə deyən uca səslər eşidildi:

«Rəbbimiz və Onun Məsihi
Dünya üzərində Padşahlığa sahib oldu!
O əbədi olaraq padşahlıq edəcək!»

16 Onda Allahın önündə öz taxtlarında oturan iyirmi dörd ağsaqqal üzüstə yerə qapanıb Allaha səcdə edərək ¹⁷ dedi:

«Ey Var Olan, Var Olmuş

Küllü-İxtiyar Rəbb Allah,

Sənə şükür edirik!

Çünki Öz böyük qüdrətini alıb

* 11:4 Zək. 4:3,11-14 * 11:6 Çıx. 7:17-19; 1Pad. 17:1; 1Sal. 4:8 * 11:7 Dan.

7:7,21; Vəhy 13:1-7; 17:8 * 11:8 Yeş. 1:9-10 * 11:11 Yez. 37:10 * 11:12

2Pad. 2:11 * 11:13 Vəhy 6:12; 16:18 * 11:15 Çıx. 15:18; Dan. 2:44; 7:14,27

Padşahlıq taxtına çıxdın.
 18 *Millətlər qəzəbləndi,
 Sənin də qəzəbinin vaxtı gəldi.
 Ölüləri mühakimə etmək,
 Sənin qulların olan
 Peyğəmbərlərə, müqəddəslərə,
 Sənin adından qorxanlara,
 Kiçiklərə və böyüklərə mükafat vermək,
 Yer üzünü məhv edənləri
 Məhv etmək vaxtı çatdı».

19 *Allahın göydəki məbədi açıldı və Onun Əhd sandığı orada zahir oldu. Onda şimşək, uğultu, göy gurultusu, zəlzələ və güclü dolu gəldi.

12

Qadın və əjdaha

1 Göydə böyük bir əlamət zahir oldu: günəşi əyninə geyinmiş, ayaqları altında ay və başında on iki ulduzlu tac olan bir qadın görüldü. 2 O hamilə idi və doğmaq üzrə idi, ağrı və iztirab çəkərək qışqırırdı. 3 *Göydə başqa bir əlamət zahir oldu: yeddi başlı, on buynuzlu, başlarının üstündə də yeddi kiçik tac olan böyük və od rəngində əjdaha görüldü. 4 *Onun quyruğu göy ulduzlarının üçdə birini süpürüb yer üzünə atdı. Əjdaha doğmağa hazırlaşan qadının önündə dayandı ki, qadın doğan kimi onun uşağını udsun. 5 *Qadın bir oğlan uşağı doğdu ki, «dəmir əsa ilə bütün millətlərə ağalığ edəcək». Bu uşaq Allahın və Onun taxtının yanına qapılıb götürüldü. 6 Qadınsa çölə qaçdı. Orada onun min iki yüz altmış gün bəslənməsi üçün Allah tərəfindən hazırlanmış yeri var.

7 *Göydə döyüş oldu. Mikael və onun mələkləri əjdaha ilə döyüdü. Əjdaha və onun mələkləri də onlarla döyüdü, 8 amma gücləri çatmadı. Göydə artıq onlara yer qalmadı. 9 *O böyük əjdaha – iblis və Şeytan deyilən, bütün dünyanı aldadan qədim ilan yer üzünə atıldı, mələkləri də onunla birgə atıldı.

10 *Mən göydə uca bir səsin belə dediyini eşitdim:
 «İndi Allahımızın xilas, gücü, Padşahlığı və
 Onun Məsihinin hakimiyyəti həyata keçdi.
 Çünki bacı-qardaşlarımızı Allahımızın önündə
 Gecə-gündüz təqsirləndirən ittihamçı kənara atıldı.
 11 Onlar Quzunun qanı və öz şəhadət sözləri vasitəsilə
 Ona qalib gəldilər.

* 11:18 Zəb. 2:5; 110:5; 115:13 * 11:19 Vəhy 8:5; 16:18,21 * 12:3 Dan. 7:7
 * 12:4 Dan. 8:10 * 12:5 Zəb. 2:9; Yeş. 66:7 * 12:7 Dan. 10:13,21; 12:1; Yəhd.
 9 * 12:9 Yar. 3:1; Luka 10:18 * 12:10 Əyy. 1:9-11; Zək. 3:1

Hətta ölümlə üzbəüz olanda da

Öz canlarını sevmədilər.

¹² Buna görə də, ey göylər və

Orada məskən salanlar, bayram edin!

Qurunun və dənizinsə vay halına!

Çünki iblis böyük hiddətlə yanınızda endi,

Bilir ki, onun az vaxtı qalıb».

¹³ Əjdaha yer üzünə atıldığını görəndə oğlan uşağı doğan qadının ardınca düşdü. ¹⁴ *Amma qadına böyük qartalın iki qanadı verildi ki, çölə – öz yerinə uçsun və orada, ilandan kənardə bir vaxt, vaxtlar və yarım vaxt ərzində bəslənsin.

¹⁵ İlan qadının ardınca ağızından sel kimi su püskürdü ki, sel onu aparsın. ¹⁶ Lakin quru qadına kömək etdi: quru ağızını açdı və əjdahanın ağızından püskürdüyü seli içib qurtardı. ¹⁷ Onda əjdaha qadına qəzəbləndi, onun nəslindən Allahın əmrlərinə riayət edən və İsa barədə şəhadət edən başqaları ilə döyüşmək

üçün getdi ¹⁸ və dəniz sahilinin qumları üzərində dayandı.*

13

Dənizdən çıxan vəhşi heyvan

¹ *Dənizdən çıxan on buynuzlu və yeddi başlı bir vəhşi heyvan gördüm. Onun buynuzlarının üstündə on kiçik tac var idi, başlarının üzərində isə küfr olan adlar yazılmışdı. ² Gördüyüm vəhşi heyvan bəbirə oxşayırdı. Onun ayaqları ayı ayaqları kimi, ağızı da aslan ağızı kimi idi. Əjdaha ona öz gücünü, taxtını və böyük səlahiyyət verdi. ³ Vəhşi heyvanın başlarından biri sanki ölümcül yaralanmışdı, ancaq o, ölümcül yarısından sağaldı. Bütün yer üzü heyrət içində vəhşi heyvanın ardınca

getdi. ⁴ Əjdahaya səcdə etdilər, çünki vəhşi heyvana səlahiyyət verən o idi. Həmçinin vəhşi heyvana səcdə edib dedilər: «Kim bu vəhşi heyvana tay olar və onunla döyüşə bilər?»

⁵ *Vəhşi heyvana lovğa və küfr danışan bir ağız da verildi. Həm də ona səlahiyyətini qırx iki ay icra etmək izni verildi. ⁶ O, ağızını açdı ki, Allaha küfr etsin, Onun adına, həmçinin məskəninə, yəni göydə məskən salanlara küfr

söyləsin. ⁷ *Ona izin verildi ki, müqəddəslərlə döyüşüb onlara qalib gəlsin. Həmçinin ona bütün tayfalar, xalqlar, dillər və

millətlər üzərində səlahiyyət verildi. ⁸ *Kəsilmiş Quzunun həyat kitabına dünya yaranandan bəri adı yazılanlardan savayı, yer üzündə yaşayanların hamısı ona səcdə edəcək.

⁵ *Vəhşi heyvana lovğa və küfr danışan bir ağız da verildi. Həm də ona səlahiyyətini qırx iki ay icra etmək izni verildi. ⁶ O, ağızını açdı ki, Allaha küfr etsin, Onun adına, həmçinin məskəninə, yəni göydə məskən salanlara küfr

söyləsin. ⁷ *Ona izin verildi ki, müqəddəslərlə döyüşüb onlara qalib gəlsin. Həmçinin ona bütün tayfalar, xalqlar, dillər və

millətlər üzərində səlahiyyət verildi. ⁸ *Kəsilmiş Quzunun həyat kitabına dünya yaranandan bəri adı yazılanlardan savayı, yer üzündə yaşayanların hamısı ona səcdə edəcək.

* **12:14** Dan. 7:25; 12:7 * **12:18** Və dəniz sahilinin qumları üzərində dayandı – bəzi əlyazmalarda, 13-cü fəslin başlanğıcı olaraq Mən dəniz sahilinin qumları üzərində dayandım.

* **13:1** Dan. 7:3-6; Vəhy 17:3,7-12 * **13:5** Dan. 7:8,25;

11:36 * **13:7** Dan. 7:21 * **13:8** Zəb. 69:28

⁹ Kimin qulağı var, qoy eşitsin.

¹⁰ *Kim əsir olmalıdırsa,

Əsirliyə gedir,

Kim qılıncla öldürülməlidirsə,

Qılıncla öldürülür.*

Gərək müqəddəslərin dözümlü və imanlı olsun.

Yerdən çıxan vəhşi heyvan

¹¹ Mən yerdən çıxan başqa bir vəhşi heyvan da gördüm. Onun quzu buynuzuna oxşayan iki buynuzu var idi, amma əjdaha kimi danışdı. ¹² O, birinci vəhşi heyvanın bütün səlahiyyətini onun önündə icra edir, yer üzünü və orada yaşayanları ölümcül yarasından sağalan həmin vəhşi heyvana səcdə etməyə məcbur edir. ¹³ İkinci vəhşi heyvan böyük əlamətlər göstərir, hətta insanların önündə göydən yerə od yağdırır. ¹⁴ Birinci vəhşi heyvanın önündə göstərilməsinə izin verilmiş əlamətlərlə yer üzündə yaşayanları aldaraq onlara deyir ki, qılıncla yaralanan, amma sağ qalan həmin vəhşi heyvanın surətini yaratsınlar. ¹⁵ Ona həmin vəhşi heyvanın surətinə nəfəs vermək qüdrəti verildi ki, bu surət də danışsın və ona səcdə etməyən hər kəsin öldürülməsini əmr etsin. ¹⁶ İkinci vəhşi heyvan hamını – böyükləri və kiçikləri, varlıları və yoxsulları, azadları və qulları məcbur edir ki, sağ əlləri yaxud alınları damğalansın. ¹⁷ Beləcə bu damğanı, yəni həmin vəhşi heyvanın adını ya da adını təmsil edən sayı daşımayan bir kəsə alıb-satmağa icazə verilmir. ¹⁸ Bu işdə müdrik olmaq lazımdır. Kimin ağı var, qoy bu vəhşi heyvana məxsus sayı hesablasın, çünki bu bir insanın sayıdır. Onun sayı altı yüz altmış altıdır.

14

Quzu və 144 000 nəfər

¹ *Mən gördüm ki, Quzu Sion dağında durub. Onunla birlikdə 144 000 nəfər var idi. Onların alnında Quzunun adı və Onun Atasının adı yazılmışdı. ² Mən göydən gur suların sədasına və güclü göy gurultusuna bənzər bir səs eşitdim. Eşitdiyim səs çəng çalanların çənglərinin səsi kimi idi. ³ Onlar taxtın, dörd canlı məxluqun və ağsaqqalların önündə yeni bir nəğmə oxuyurlar. Yer üzündən satın alınmış bu 144 000 nəfərdən başqa heç kəs bu nəğməni öyrənə bilmədi. ⁴ Bunlar özlərini qadınlarla ləkələmiş şəxslərdir, çünki bakirdirlər. Quzu hara getsə, onlar da Onun ardınca gedir. Onlar Allah

* **13:10** Yer. 15:2; 43:11 * **13:10** Kim qılıncla ... öldürülür – bəzi əlyazmalarda

Kim başqalarını qılıncla öldürürsə, Özü də qılıncla öldürülməlidir. * **14:1** Yez. 9:4; Vəhy 7:2-3

və Quzu üçün nübar olaraq insanlar arasından satın alındı.
 5 *Ağızlarından heç vaxt yalan çıxmayıb, onlar ləkəsizdir.

Üç mələk

6 Mən göyün ortasında uçan başqa bir mələk gördüm. O, yer üzündə yaşayanlara – hər millətə, hər tayfaya, hər dilə və hər xalqa yaymaq üçün əbədi bir Müjdə gətirirdi. 7 Mələk uca səslə deyirdi: «Allahdan qorxun, Ona izzət verin! Çünki Onun mühakimə edəcəyi vaxt gəldi. Göyü, yeri, dənizi və su qaynaqlarını Yaradana səcdə edin!»

8 *İkinci mələk də onun ardınca gələrək deyirdi: «Dağıldı, böyük Babil dağıldı! O, əxlaqsızlığının coşğun şərabını bütün millətlərə içirtmişdi».

9 *Bunların ardınca üçüncü bir mələk də gələrək uca səslə deyirdi: «Kim vəhşi heyvana və onun surətinə səcdə edib öz alınının yaxud əlinin damğalanmasını qəbul edərsə, 10 o da Allahın qəzəb kasasına qarışıqsız tökülmüş coşğun şərabından içəcək. Belələrinə müqəddəs mələklərin və Quzunun önündə od və kükürlə işgəncə veriləcək. 11 *Onlara verilən işgəncənin tüstüsü əbədi olaraq qalxacaq. Vəhşi heyvana və onun surətinə səcdə edib adına aid damğanı qəbul edənlər gecəgündüz rahatlıq tapmayacaq».

12 Allahın əmrlərinə riayət edən və İsayaya imanına sadıq qalan müqəddəslərin gərək dözümlü olsun.

13 Onda göydən belə deyən bir səs eşitdim: «Yaz: bundan sonra Rəbdə önlənər nə bəxtiyardır!» Ruh deyir: «Bəli, onlar zəhmətlərindən ayrılıb rahatlıq tapacaqlar, çünki əməllərinin nəticəsi onların ardınca gedir».

Biçinin başlanması

14 *Mən gördüm ki, ağ bir bulud var və buludun üstündə bəşər oğluna bənzər Biri oturub. Onun başında qızıl tac və əlində iti orağ var idi. 15 *Başqa bir mələk də məbəddən çıxıb buludun üstündə Oturana uca səslə dedi: «Orağını işə sal və biç. Çünki yer üzündəki əkin yetişdiyi üçün biçin zamanı gəldi». 16 Onda buludun üstündə Oturan Öz orağını yer üzünə saldı və yer üzünü biçdi.

17 Başqa bir mələk də göydəki məbəddən çıxdı. Onun əlində də iti orağ var idi. 18 Od işinə məsul olan başqa bir mələk də qurbangahdan çıxıb iti orağı olan mələyə uca səslə nida etdi: «İti orağını işə sal və yer üzündəki üzüm tənəyindən salxımları kəs yığ, çünki üzümləri yetişib». 19 Mələk orağını yer üzünə

* 14:5 Sef. 3:13 * 14:8 Yeş. 21:9; Yer. 51:8; Vəhy 18:2 * 14:9 Yar. 19:24; Yeş. 51:17; Yez. 38:22 * 14:11 Yeş. 34:10 * 14:14 Dan. 7:13 * 14:15 Yoel 3:13

salarəq yerdəki üzüm tənəyindən üzümləri kəsib yığdı və Allah hiddətinin böyük üzümsıxanına atdı. ²⁰ *Üzümlər şəhərdən kənarda olan üzümsıxanda tapdalandı. Üzümsıxandan qan çıxdı və at yüyənlərinə qədər qalxaraq 1600 stadiyə* bərabər məsafəyə axdı.

15

Bəla gətirən yeddi mələk

¹ Mən göydə başqa bir böyük və heyrətli əlamət – yeddi bəlanı gətirən yeddi mələk gördüm. Bunlar son bəlalardır, çünki Allahın hiddəti bunlarla tamamlanırdı.

² Sanki odla qarışıq şüşədən olan bir dəniz gördüm. Vəhşi heyvana, onun surətinə və adına aid saya qalib gələnlər əllərində Allahın verdiyi çəngərlə şüşə dənizin üstündə durub. ³ *Onlar Allahın qulu Musanın nəğməsini və Quzunun nəğməsini oxuyaraq deyir:

«Ey Külli-İxtiyar Rəbb Allah,
Sənin işlərin böyük və heyrətlidir.

Ey millətlərin Padşahı,*
Sənin yolların ədalətli və həqiqidir.

⁴ Ya Rəbb, kim Səndən qorxmaz,
Kim Sənin adını izzətləndirməz?
Çünki yalnız Sən müqəddəssən.

Bütün millətlər gəlib
Sənin önündə səcdə edəcək,
Çünki Sənin ədalətli hökmlərin aşkar oldu».

⁵ *Bundan sonra gördüm ki, göydəki məbəd, yəni Şəhadət çadırı açıldı ⁶ və yeddi bəlanı gətirən yeddi mələk məbəddən çıxdı. Onlar təmiz və parlaq kətan paltar geyinmiş, sinələrinə qızıl qurşaqlar bağlamışdı. ⁷ Onda dörd canlı məxluqdan biri yeddi mələyə əbədi var olan Allahın hiddəti ilə dolu yeddi qızıl nimçə verdi. ⁸ *Məbəd Allahın izzət və qüdrətinə görə tüstü ilə doldu. Beləcə yeddi mələyin gətirdiyi yeddi bəla tamam olana qədər heç kəs məbədə girə bilmədi.

16

Allahın hiddətinin yeddi nimçəsi

¹ Mən məbəddən yeddi mələyə «gedin, Allahın hiddətinin yeddi nimçəsini yer üzünə boşaldın» deyən uca bir səs eşitdim.

* **14:20** Yeş. 63:3; Mərs. 1:15; Vəhy 19:15 * **14:20** 1 600 stadi – təqribən 300 km. * **15:3** Çix. 15:1; Zəb. 86:9; Yer. 10:7 * **15:3** Millətlərin Padşahı – bəzi əlyazmalarda əsrlərin Padşahı. * **15:5** Çix. 38:21 * **15:8** Çix. 40:34; 1Pad. 8:10-11; 2Saln. 5:13-14; Yeş. 6:4

2 *Birinci mələk gedib öz nimçəsini quruya boşaltdı və vəhşi heyvanın damğasını daşıyan, onun surətinə səcdə edən adamlarda pis və ağrılı yaralar əmələ gəldi.

3 İkinci mələk öz nimçəsini dənizə boşaltdı və dəniz ölünün qanına bənzər qatı qana döndü, dənizdə olan bütün canlı varlıqlar məhv oldu.

4 *Üçüncü mələk öz nimçəsini çaylara və su qaynaqlarına boşaltdı və onlar qana döndü. 5 Onda mən sular mələyinin belə dediyini eşitdim:

«Ey Var Olan, Var Olmuş, Müqəddəs Olan,
Sən ədalətli sən ki, belə hökm çıxartdın.

6 Çünki müqəddəslərin və peyğəmbərlərin qanını tökdülər.
Sən də onlara içmək üçün qan verdin.

Onlar buna layiqdir».

7 Qurbangahdan gələn bir səs də eşitdim:

«Bəli, ey Külli-İxtiyar Rəbb Allah,
Sənin hökmlərin həqiqi və ədalətlidir».

8 Dördüncü mələk öz nimçəsini günəşə boşaltdı və ona adamları odla qaralamaq gücü verildi. 9 Adamları qızmar isti qarşaladı və onlar bu bəlaları idarə edən Allahın adına küfr etdilər, lakin tövbə edib Onu izzətləndirmədilər.

10 *Beşinci mələk öz nimçəsini vəhşi heyvanın taxtına boşaltdı və onun padşahlığını qaranlıq bürüdü. Adamlar iztirabdan dillərini dişlərinə sıxdılar 11 və öz iztirab və yaralarına görə göylərin Allahına küfr etdilər, lakin öz əməllərindən tövbə etmədilər.

12 *Altıncı mələk öz nimçəsini böyük Fərat çayına boşaltdı və onun suyu qurudu ki, gündoğandan gələn padşahlar üçün yol açılsın. 13 Gördüm ki, əjdahanın ağzından, vəhşi heyvanın ağzından və yalançı peyğəmbərin ağzından qurbağaya bənzər üç natəmiz ruh çıxır. 14 Bunlar əlamətlər göstərən cin ruhlarıdır və bütün dünyanın padşahlarının yanına gedirlər ki, onları Külli-İxtiyar Allahın böyük günündə baş verəcək döyüşə toplansınlar. 15 *Rəbb deyir: «Budur, oğru kimi gəlirəm; oyaq qalan, çıpaq gəzərək ayıbını göstərməmək üçün paltarlarını əynində saxlayan kəs nə bəxtiyardır!» 16 *Bu ruhlar padşahları ibranicə Har-Magedon adlanan yerə topladı.

17 Yeddinci mələk öz nimçəsini havaya boşaltdı və məbəddəki* taxtdan «Tamam oldu!» deyən uca bir səs gəldi.

18 *Onda şimşək, uğultu, göy gurultusu və böyük bir zəlzələ baş

* 16:2 Çix. 9:10 * 16:4 Çix. 7:17-21; Zəb. 78:44 * 16:10 Çix. 10:21-23 * 16:12

Yeş. 11:15 * 16:15 Mat. 24:43-44; Luka 12:39-40; Vəhy 3:3 * 16:16 2Pad.

23:29; Zək. 12:11 * 16:17 Məbəddəki – bəzi əlyazmalarda göydəki məbəddə olan.

* 16:18 Vəhy 8:5; 11:13,19

verdi. Zəlzələ elə güclü idi ki, insanın yer üzündə yaşamağa başladığı dövrdən bəri bundan böyüyü olmamışdı. ¹⁹ *Böyük şəhər üç yerə bölündü və millətlərin şəhərləri dağıldı. Allah tərəfindən böyük Babil yada salındı ki, Allahın şiddətli qəzəb şərabi ilə dolu kasa ona verilsin. ²⁰ *Bütün adalar aradan qalxdı və dağlar yox oldu. ²¹ *Göydən adamların üstünə hərəsinin çəkisi bir talant olan böyük dolu dənələri yağdı. Adamlar dolu bəlasına görə Allaha küfr etdilər, çünki bu bəla çox şiddətli idi.

17

Fahişə qadın

¹ *Yeddi nimçəsi olan yeddi mələkdən biri gəlib mənimlə danışdı və dedi: «Gəl, çoxlu suların üzərində oturmuş bədnam fahişə barədə çıxacaq hökmü sənə göstərim. ² *Yer üzünün padşahları onunla əxlaqsızlıq etdilər və yer üzündə yaşayanlar onun əxlaqsızlıq şərabından sərxoş oldular». ³ *O məni Ruhda çölə apardı. Orada mən gördüm ki, bir qadın yeddi başlı, on buynuzlu və üstündə başdan-başa küfr adları yazılan al rəngli bir vəhşi heyvanın belində oturub. ⁴ *Qadın tünd qırmızı və al rəngli paltar geyinmiş, qızıl, qiymətli daş və mirvari ilə bəzənmişdi. Onun əlində iyrənc şeylər və öz əxlaqsızlığının çirkabı ilə dolu qızıl kasa var idi. ⁵ Alnında isə bu sirli ad yazılmışdı: «Yer üzünün fahişələrinin və iyrəncliklərinin anası olan böyük Babil». ⁶ Mən gördüm ki, qadın müqəddəslərin qanından və İsayə şəhadət edənlərin qanından sərxoş olub.

Bunu görüb hədsiz heyrətləndim. ⁷ Onda mələk mənə dedi: «Nə üçün heyrətə düşdün? Mən sənə qadının və onu daşıyan yeddi başlı, on buynuzlu vəhşi heyvanın sirrini açacağam. ⁸ *Gördüyün vəhşi heyvan var olmuş, indi yox olan və dibsiz dərinliklərdən çıxmaq üzrə olaraq həlaka gedir. Yer üzündə yaşayan və dünya yaranandan bəri adı həyat kitabına yazılmamış adamlar vəhşi heyvanı görəndə heyrətə düşəcək, çünki o var olmuş, yox olan, amma yenə gəlməli olandır. ⁹ Bu işdə müdrək ağıl lazımdır. Yeddi baş qadının oturduğu yeddi təpədir. Bunlar həm də yeddi padşahdır. ¹⁰ Onlardan beşi ölüb, biri qalıb, digəri isə hələ gəlməyib və gələndə də qısa müddət qalmalıdır. ¹¹ Bir zaman var olmuş, indi isə yox olan vəhşi heyvan da səkkizinci padşahdır. O, yeddi padşahdan biridir və həlaka gedir. ¹² *Gördüyün on buynuz

* 16:19 Yeş. 51:17 * 16:20 Vəhy 6:14 * 16:21 Çıx. 9:23-25; Vəhy 11:19

* 17:1 Yer. 51:13 * 17:2 Yeş. 23:17; Yer. 51:7 * 17:3 Vəhy 13:1 * 17:4 Yer.

51:7 * 17:8 Dan. 7:7; Vəhy 11:7 * 17:12 Dan. 7:24

hələ padşahlıq etməyən on padşahdır. Onlar vəhşi heyvanla birgə səlahiyyəti ələ alıb bir saat padşahlıq edəcəklər. ¹³ Onların vahid bir niyyəti var, öz qüdrət və səlahiyyətlərini vəhşi heyvana təhvil verəcəklər. ¹⁴ Onlar Quzu ilə döyüşəcəklər, lakin Quzu onlara qalib gələcək. Çünki O, ağaların Ağası, padşahların Padşahıdır və Onunla birgə olanlar da çağırılmış, seçilmiş və sadıq şəxslərdir».

¹⁵ Mələk mənə dedi: «Fahişenin üzərində oturduğunu gördüyün sular – xalqlar, kütlələr, millətlər və dillərdir. ¹⁶ Gördüyün vəhşi heyvan və on buynuz isə fahişəyə nifrət edərək onu soyub çıpaq qoyacaq, ətini yeyəcək və onu odda yandıracaq. ¹⁷ Çünki Allah bunu onların ürəyinə qoydu ki, Allahın niyyətini yerinə yetirsinlər, həmfikir olub Onun sözləri tamamlanana qədər padşahlıqlarını vəhşi heyvana təhvil versinlər. ¹⁸ Gördüyün qadın da yer üzünün padşahları üzərində padşahlıq edən böyük şəhərdir».

18

Babilin dağılması

¹ Bundan sonra göydən enən başqa bir mələyi gördüm. O, böyük səlahiyyətə malik idi. Yer üzünü onun ehtişamı ilə işıqlandı.

² *O, uca səslə nida edib dedi:

«Dağıldı! Böyük Babil dağıldı!

O, cinlərin məskəni,

Hər cür natəmiz ruhun sığınacağı,

Hər cür murdar quşun yuvası,

Hər cür murdar və mənfur vəhşi heyvanın oylağı oldu.*

³ *Çünki bütün millətlər

O qadının coşğun əxlaqsızlıq şərabından içdi.†

Yer üzünün padşahları

Onunla əxlaqsızlıq etdi.

Dünyanın tacirləri

Onun şəhvətpərəstliyi ilə qazanılan sərvətdən varlandı».

⁴ *Mən göydən belə deyən başqa bir səs də eşitdim:

«Ey Mənim xalqım, oradan çıxın ki,

Onun günahlarına şərik olmayasınız,

Onun uğrayacağı bəlalara düşər olmayasınız.

⁵ *Çünki onun günahları qalaqlanıb göyə çatdı,

Allah onun haqsız işlərini yada saldı.

* **18:2** Yeş. 13:19-21; 21:9; Yer. 50:39; 51:8; Vəhy 14:8 * **18:2** Hər cür murdar quşun ... oylağı oldu – bəzi əlyazmalarda Hər cür murdar və mənfur quşun yuvası oldu.

* **18:3** Yeş. 23:17; Yer. 51:7 † **18:3** İçdi – bəzi əlyazmalarda içib dağıldı.

* **18:4** Yeş. 48:20; Yer. 50:8; 51:6,45 * **18:5** Yar. 18:20-21; Yer. 51:9

6 * O nə etdisə, †

Siz də əvəzində ona belə edin.
Əməllərinin əvəzini ona ikiqat verin.

Töküdü kasadakı şərabın

İkiqatını töküb ona verin.

7 * Özünü nə qədər izzətləndirib

Şəhvətpərəstlik içində yaşadısa,
Ona o qədər də işgəncə və yas verin.

Çünki ürəyində deyir:

“Mən mələkə taxtında oturmuşam,
Dul deyiləm, əsla yas tutmayacağam”.

8 Buna görə də bir günün içində

Onun üstünə bəlalər gələcək,

Azara, yasa, aclığa düşər olacaq, odda yandırılacaq.

Çünki onu mühakimə edən Rəbb Allah qüdrətlidir».

9 * Onunla əxlaqsızlıq edən və şəhvətpərəstlik içində yaşayan yer üzünün padşahları onun yangınından çıxan tüstünü görəndə onun üçün ağlayıb ah-nalə edəcəklər. 10 Onun çəkdiyi işgəncənin qorxusundan uzaqda dayanıb deyəcəklər:

«Vay, vay halına, böyük şəhər,

Möhkəm şəhər Babil!

Çünki bir saat içində cəzan çatdı».

11 * Yer üzünün tacirləri də onun üçün ağlayıb yas tutur, çünki onların malını – 12 * qızıl, gümüş, qiymətli daşlar və mirvariləri; incə kətan, ipək, tünd qırmızı və al rəngli parçaları; hər cür ətirli ağacı; fil sümüyündən, ən qiymətli ağacdən, tuncdan, dəmirdən və mərmərdən olan hər cür əşyanı; 13 darçın, hil, § buxur, ətirli yağ və kündürü; şərab, zeytun yağı, narın un və buğdanı; mal-qara, qoyunlar, atlar və arabaları; insan bədənələri və canlarını da artıq heç kəs almır. 14 Onlar deyirlər:

«Ürəyinin arzuladığı bəhrələr əlindən çıxdı,

Bütün cah-calallı malların yox oldu.

Heç kəs onları bir daha tapmayacaq».

15 * Orada bu mallarla varlanan tacirlər bu şəhərin çəkdiyi işgəncənin qorxusundan uzaqda dayanacaq və ağlayıb yas tutaraq deyəcəklər:

16 «Vay, vay halına,

İncə kətan, tünd qırmızı, al rəngli

Parçalardan paltar geyən,

Qızıl, qiymətli daşlar və mirvarilərlə

Bəzənən böyük şəhər!

* 18:6 Zəb. 137:8; Yer. 50:29 † 18:6 O nə etdisə – bəzi əlyazmalarda O sizə nə

etdisə. * 18:7 Yeş. 47:7-9 * 18:9 Yez. 26:16-18 * 18:11 Yez. 27:31,36

* 18:12 Yez. 27:12-13,22 § 18:13 Hil – bəzi əlyazmalarda bu söz yoxdur.

* 18:15 Yez. 27:31,36

17 *Çünki bu qədər var-dövlət
Bir saat içində viran oldu».

Bütün gəmi rəisləri, sərnəşinlər, dənizçilər və dənizdə ticarət edənlərin hamısı uzaqda dayanaraq ¹⁸ onun yanğınından çıxan tüstüyə baxıb nida edirdilər: «Hansı şəhər bu böyük şəhərə tay ola bilər?» ¹⁹ Onlar başlarına toz töküb fəryad edir və ağlayıb yas tutaraq deyirdilər:

«Vay, vay halına,
Dənizdə gəmissi olanların hamısının
Oranın çox qiymətli malları ilə
Varlandığı böyük şəhər!
Çünki bir saat içində viran oldun».

20 *Ey göylər,
Müqəddəslər, həvarilər və peyğəmbərlər,
Onun halını bayram edin!
Onun sizin üçün çıxartdığı hökmü
Allah onun öz başına gətirdi.

21 *Bir güclü mələk dəyirman daşı boyda böyük bir daşı
götürərək dənizə atıb dedi:

«Böyük şəhər Babil də
Belə zorakılıqla yıxılacaq,
Bir daha görünməyəcək.

22 *Çəng çalanların, müğənnilərin,
Tütək və şeypur çalanların səsi
Artıq səndən gəlməyəcək.
Hər cür sənətlə məşğul olan sənətkar
Artıq səndə olmayacaq.
Dəyirman səsi də
Artıq səndən gəlməyəcək.

23 *Çıraq işığı
Artıq səndə görünməyəcək.
Bəy-gəlin sədası
Artıq səndən gəlməyəcək.
Çünki sənin tacirlərin
Yer üzünün böyük adamları idi,
Bütün millətlər
Sənin sehrbazlığımla aldanmışdı.

24 *Peyğəmbərlərin, müqəddəslərin və
Yer üzündə kəsilənlərin hamısının qanı
O şəhərdə üzə çıxdı».

* **18:17** Yeş. 23:14; Yez. 27:26-34 * **18:20** Qanun. 32:43; Yer. 51:48 * **18:21**
Yer. 51:63-64 * **18:22** Yeş. 24:8; Yez. 26:13 * **18:23** Yer. 7:34; 16:19 * **18:24**
Yer. 51:49

19

Göydə sevinc

¹ Bundan sonra göydə böyük bir kütlənin səsinə bənzər uca bir səs eşitdim. Onlar deyirdi:

«Halleluya!»*

Xilas, izzət və qüdrət
Allahımıza məxsusdur!

² *Çünki Onun hökmləri

Həqiqi və ədalətlidir.

O, əxlaqsızlığı ilə yer üzünü azdıran

Böyük fahişəni mühakimə etdi,

Öz qullarının qanınının qisasını

Ondan aldı».

³ *Onlar dedi:

«Halleluya!

Fahişədən çıxan tüstü əbədi olaraq yüksəlir».

⁴ Onda iyirmi dörd ağsaqqal və dörd canlı məxluq yerə qapanaraq taxtda oturan Allaha səcdə edib dedi:

«Amin! Halleluya!»

⁵ *Taxtdan da belə bir səs gəldi:

«Ey Onun bütün qulları,

Böyükdən kiçiyə qədər

Ondan qorxanlar,

Allahımızı mədh edin!»

⁶ *Mən böyük bir kütlənin, gur suların və güclü göy gurutusunun səsinə bənzər bir səs də eşitdim. Bu səs deyirdi:

«Halleluya!

Çünki Külli-İxtiyar Rəbb Allahımız

Padşahlıq taxtına çıxdı!

⁷ Gəlin sevinib şad olaq,

Onu izzətləndirək!

Çünki Quzunun toyu başlayır.

Gəlini özünü hazırlayıb;

⁸ Geyinmək üçün ona

Təmiz, parlaq və incə kətan verildi».

İncə kətan müqəddəslərin saleh əməllərinin rəmzidir.

⁹ *Onda mələk mənə dedi: «Yaz: Quzunun toy ziyafətinə dəvət olunanlar nə bəxtiyardır!» Yenə də mənə dedi: «Bunlar Allahın həqiqi sözləridir». ¹⁰ Mən ona səcdə etmək üçün ayaqlarına düşdüm. Amma o mənə dedi: «Yox, olmaz! Mən də səninlə və İsa barədə şahadət edən qardaşlarınla birgə Allahın

* **19:1** Halleluya – *Rəbbə həmd edin* deməkdir. * **19:2** Qanun. 32:43; 2Pad. 9:7

* **19:3** Yeş. 34:10 * **19:5** Zəb. 115:13 * **19:6** Zəb. 93:1; 97:1; 99:1; Yez. 1:24

* **19:9** Mat. 22:2-3

quluyam. Allaha səcdə et. Çünki İsanın şəhadəti peyğəmbərlərə ilham verir».

Ağ atın Süvarisi

11 *Mən gördüm ki, göy yarılıb və orada bir ağ at var. Onun belində oturan Süvari Sadiq və Haqq adlanır və ədalətlə hökm çıxararaq döyüşür. 12 *Onun gözləri odlu alova bənzəyir. Başında çoxlu sayda kiçik tac var və üzərində Özündən başqa heç kəsin bilmədiyi bir ad yazılıb. 13 O, qana batmış† bir paltar geyinib və Onun adı Allahın Kəlamıdır. 14 Göydə olan ordular ağ, təmiz və incə kətan geyinərək ağ atların belində Onun ardınca gedirdi. 15 *Onun ağzından millətlərə zərbə vurmaq üçün iti bir qılınc çıxır. O, «dəmir əsa ilə onlara ağalıq edəcək». Külli-İxtiyar Allahın şiddətli qəzəb şərəbinin hazırlandığı üzümsoxanı Özünü tapdalayacaq. 16 Onun paltarının və budunun üstündə bu ad yazılıb: «Padşahların Padşahı və ağaların Ağası».

17 *Günəşdə dayanan bir mələyi də gördüm. O, uca səslə nida edib göyün ortasında uçan bütün quşlara dedi: «Allahın böyük ziyafətinə gəlin. Bir yerə yığılın ki, 18 padşahların, sərkərdələrin, igidlərin ətini, atların və bellərində oturan atlıların ətini, azadların və qulların, böyük və kiçiklərin hamısının ətini yeyəsiniz».

19 Mən gördüm ki, vəhşi heyvan, yer üzünün padşahları və onların orduları atın belində oturan Süvari ilə və Onun qoşunu ilə döyüşməyə toplaşıb. 20 *Vəhşi heyvan yaxalandı; onun önündə əlamətlər göstərmiş, bunlarla onun damğasını qəbul edib surətinə səcdə edənləri aldatmış yalançı peyğəmbər də yaxalandı. Hər ikisi diri-diri kükürdlə yanan od gölünə atıldı. 21 Başqaları isə atın belində oturan Süvarinin ağzından çıxan qılıncı ilə həlak oldu. Bütün quşlar da onların ətini yeyib doydu.

20

Minillik Padşahlıq

1 Mən göydən enən bir mələyi gördüm. Onun əlində dibsiz dərinliyin açarı və böyük bir zəncir var idi. 2 *O, əjdahanı – iblis və Şeytan deyilən o qədim ilanı tutub min il müddətinə zəncirlədi. 3 Onu dibsiz dərinliyə atdı və qarısını bağlayıb möhürlədi ki, min il bitənə qədər millətləri daha aldada bilməsin. Bundan sonra isə o, qısa bir müddətə azad edilməlidir.

* 19:11 Yeş. 11:4; Yez. 1:1 * 19:12 Dan. 10:6 † 19:13 qana batmış – bəzi əlyazmalarda üzərinə qan səpilməmiş. * 19:15 Zəb. 2:9; Yeş. 63:3; Yoel 3:13; Vəhy 14:20 * 19:17 Yez. 39:17-20 * 19:20 Vəhy 13:1-18 * 20:2 Yar. 3:1

4 *Taxtları və onların üzərində oturanları da gördüm. Onlara hökm etmək ixtiyarı verildi. İsa barədə şəhadət və Allahın kəlamı uğrunda boynu vurulmuş canları da gördüm. Vəhşi heyvana və onun surətinə səcdə etməyib alınlarına və əllərinə damğanı qəbul etməmişdilər. Onlar dirilib Məsihlə birgə min il padşahlıq etdi. 5 Bu, birinci dirilmədir. Qalan ölülsə min il bitməyincə dirilmədi. 6 Birinci dirilmədə iştirak edənlər bəxtiyar və müqəddəsdir. İkinci ölümün onlar üzərində səlahiyyəti yoxdur. Əksinə, onlar Allahın və Məsihin kahinləri olub Onunla birgə min il padşahlıq edəcək.

Şeytanın cəzalandırılması

7 Min il bitəndən sonra Şeytan atıldığı zindandan azad ediləcək. 8 *Oradan çıxacaq ki, yer üzünün dörd tərəfində olan millətləri – Qoq və Maqoqu* aldadıb döyüşə toplansın; onların sayı dəniz qumu qədər çoxdur. 9 Onlar yer üzünün hər tərəfinə hücum edib müqəddəslərin düşərgəsini və sevimli şəhəri mühasirəyə aldılar. Lakin göydən† od düşüb onları yandırıb-yaxdı. 10 Onları aldadan iblis də vəhşi heyvanın və yalançı peyğəmbərin atıldığı yerə – odlu kükürd gölünə atıldı. Bunlar gecə-gündüz, əbədi olaraq işgəncə çəkəcək.

Ölülərin mühakiməsi

11 *Böyük ağ taxt və onun üstündə Oturanı gördüm. Yer və göy Onun önündən qaçdı və onlara yer tapılmadı. 12 Mən gördüm ki, böyükdən kiçiyə qədər ölülər taxtın önündə dayanıb. Kitablar açıldı və həyat kitabı olan başqa bir kitab da açıldı. Ölülər kitablarda yazılanlara əsasən öz əməllərinə görə mühakimə olundu. 13 Dəniz öz içində olan ölüləri, ölüm və ölülər diyarı da öz qoynunda olan ölüləri təslim etdi. Hər biri öz əməlinə görə mühakimə olundu. 14 Ölüm və ölülər diyarı odlu gölə atıldı. Bu odlu göl ikinci ölümdür. 15 Kimin adı həyat kitabına yazılmayıbsa, o, odlu gölə atıldı.

21

Yeni göy və yeni yer

1 *Mən yeni bir göy və yeni bir yer gördüm. Çünki əvvəlki yerlə əvvəlki göy keçib getmişdi, dəniz də artıq yox idi. 2 *Mən müqəddəs şəhərin – yeni Yerusəlimin göydən, Allahın yanından endiyini gördüm. Şəhər öz bəyi üçün bəzədilmiş gəlin kimi

* 20:4 Dan. 7:9,22 * 20:8 Yez. 7:2; 38:2,9,15 * 20:8 Qoq və Maqoqu – yaxud

Yəcuc-Məcucu. † 20:9 Göydən – bəzi əlyazmalarda göydən, Allahın önündən.

* 20:11 Dan. 7:9-10 * 21:1 Yeş. 65:17; 66:22; 2Pet. 3:13 * 21:2 Yeş. 52:1; 61:10; Vəhy 3:12

hazırlanmışdı. ³ *Taxtdan* belə deyən uca bir səs eşitdim: «Budur, Allahın məskəni insanların arasındadır. Allah onlarla birgə məskən salacaq; onlar Onun xalqı olacaq, Allah Özü onların Allahı olaraq† aralarında yaşayacaq. ⁴ *Allah onların bütün göz yaşlarını siləcək. Artıq ölüm olmayacaq. Yas, nalə və ağrı bir daha olmayacaq. Çünki əvvəlki şeylər keçib getdi».

⁵ Taxtda Oturan dedi: «Budur, Mən hər şeyi yenidən qururam». Yenə dedi: «Yaz, çünki bu sözlər etibarlı və həqiqidir».

⁶ *O mənə dedi: «Tamam oldu! Alfa və Omeqa, Başlanğıc və Axır Mənəm. Mən susayana həyat suyunun qaynağından müftə su verəcəyəm. ⁷ *Qalib gələn bunları irs alacaq; “Mən ona Allah, o isə Mənə oğul olacaq”. ⁸ Qorxaqların, imansızların, iyrənlərin, qatillərin, əxlaqsızların, sehrbazların, bütperəstlərin və bütün yalançıların aqibəti isə od və kükürdlə yanan göldə olacaq; bu, ikinci ölümdür».

Yeni Yerusəlim

⁹ Son yeddi bəla ilə dolu yeddi nimçəsi olan yeddi mələkdən biri gəlib mənimlə danışaraq dedi: «Gəl, mən sənə Quzunun arvadı olacaq gəlini göstərim». ¹⁰ *O məni Ruhda böyük və uca bir dağın başına apardı. Oradan mənə göydən, Allahın yanından enən müqəddəs‡ şəhəri, Yerusəlimi göstərdi. ¹¹ Allahın ehtişamı orada idi; oradakı işıq ən qiymətli daş – büllur yaşəm daşı kimi parıldayırdı. ¹² *Oranın böyük və uca divarı, on iki darvazası var idi. Darvazalarda on iki mələk durmuşdu. Darvazaların üstündə İsrailin on iki qəbiləsinin adı həkk olunmuşdu. ¹³ Şərqdə üç darvaza, şimalda üç darvaza, cənubda üç darvaza və qərbdə üç darvaza var idi. ¹⁴ Şəhər divarının on iki təməli var idi və təməllərin üstündə Quzunun On İki həvarisinin adı var idi.

¹⁵ *Mənimlə danışan mələyin əlində şəhəri, oranın darvazalarını və divarını ölçmək üçün bir qızıl ölçü qamışı var idi. ¹⁶ Şəhər dördbucaqlı şəkildə idi və oranın uzunluğu eninə bərabərdir. Mələk qamışla şəhəri ölçdü: oranın uzunluğu, eni və hündürlüyü bərabər olub 12 000 stadi§ idi. ¹⁷ O, şəhərin divarını da ölçdü: onun hündürlüyü mələyin istifadə etdiyi insan ölçüsünə görə 144 qulac** idi. ¹⁸ *Divar yaşəm daşından tikilmişdi, şəhər isə şəffaf şüşəyə bənzər saf qızıldan idi. ¹⁹ Şəhər divarının təməlləri hər cür qiymətli daşla – birinci təməl

* 21:3 Lev. 26:11,12; Yez. 37:27 * 21:3 Taxtdan – bəzi əlyazmalarda Göydən.

† 21:3 Onların Allahı olaraq – bəzi əlyazmalarda bu sözlər yoxdur. * 21:4 Yeş.

25:8; 65:19 * 21:6 Yeş. 55:1 * 21:7 2Şam. 7:14; Zəb. 89:26-27 * 21:10 Yez.

40:2 ‡ 21:10 Müqəddəs – bəzi əlyazmalarda böyük müqəddəs. * 21:12 Yez.

48:30-34 * 21:15 Yez. 40:3 § 21:16 12 000 stadi – təqribən 2 200 kilometr.

** 21:17 144 qulac – təqribən 65 metr. * 21:18 Yeş. 54:11-12

yəşəmlə, ikincisi göy yaqutla, üçüncüsü əqiqlə, dördüncüsü zümrüdlə, ²⁰ beşincisi damarlı əqiqlə, altıncısı qırmızı əqiqlə, yeddincisi sarı yaqutla, səkkizincisi berillə, doqquzuncusu topazla, onuncusu zəbərcədlə, on birincisi sirkonla, on ikincisi ametistlə bəzədilmişdi. ²¹ On iki darvaza on iki mirvaridən idi, hər darvaza bir mirvaridən düzəldilmişdi. Şəhərin baş küçəsi isə şüşə kimi şəffaf olan xalis qızıldan idi.

²² Mən orada məbəd görmədim, çünki oranın məbədi Külli-İxtiyar Rəbb Allah və Quzudur. ²³ *Şəhərin işıqlanması üçün nə günəşə, nə də aya ehtiyacı var, çünki Allahın ehtişamı oranı işıqlandırır, Quzu da oranın çırağıdır. ²⁴ *Millətlər şəhərin işığında gəzəcək, yer üzünün padşahları cah-calalını†† oraya gətirəcək. ²⁵ *Oranın darvazaları gündüz heç bağlanmayacaq, orada gecə olmayacaq. ²⁶ Millətlərin cah-calal və şərəfi oraya gətiriləcək. ²⁷ *Oraya murdar olan heç bir şey, iyрэnc iş görən və yalan danışan heç kim əsla girməyəcək, yalnız adları Quzunun həyat kitabına yazılanlar girəcək.

22

¹ *Mələk mənə həyat suyu* axan çayı göstərdi. Bu çay büllür kimi parlaq olub Allahın və Quzunun taxtından çıxır ² *və şəhərin baş küçəsinin ortasından axırdı. Çayın hər iki tayında on iki cür meyvə gətirən həyat ağacı var idi. O ağac hər ay meyvə gətirir. Onun yarpaqları millətlərə şəfa vermək üçündür. ³ *Daha lənətlənən heç bir şey olmayacaq. Allahın və Quzunun taxtı orada olacaq və qulları Ona ibadət edəcək. ⁴ Onlar Onun üzünü görəcək, alınlarında Onun adını daşıyacaqlar. ⁵ *Artıq gecə olmayacaq, heç kəsin çıraq və günəş işığına ehtiyacı olmayacaq. Çünki Rəbb Allah onlara işıq verəcək və onlar əbədi olaraq padşahlıq edəcək.

İsanın zühuru

⁶ Mələk mənə dedi: «Bu sözlər etibarlı və həqiqidir. Peyğəmbərlərin ruhlarına ilham verən Rəbb Allah mələyini göndərüb ki, Öz qullarına tezliklə baş verməli hadisələri göstərsin». ⁷ İsa deyir: «Budur, tezliklə gəlirəm! Bu kitabın peyğəmbərlik sözlərinə riayət edən kəs nə bəxtiyardır!»

⁸ Mən Yəhya bunları eşitdim və gördüm. Eşidib gördükdə bunları mənə göstərən mələyə səcdə etmək üçün onun ayaqlarına düşdüm. ⁹ Amma o mənə dedi: «Yox, olmaz! Mən

* 21:23 Yeş. 60:19-20 * 21:24 Yeş. 60:3 †† 21:24 Cah-calalını – bəzi əlyazmalarda cah-calal və şərəflərini. * 21:25 Yeş. 60:11 * 21:27 Yeş. 52:1; Yez. 44:9 * 22:1 Yez. 47:1; Zək. 14:8 * 22:1 Həyat suyu – bəzi əlyazmalarda təmiz həyat suyu. * 22:2 Yar. 2:9 * 22:3 Zək. 14:11 * 22:5 Yeş. 60:19; Dan. 7:18

səninlə, peyğəmbər qardaşlarınla və bu kitabın sözlərinə riayət edənlərlə birgə Allah quluyam. Allaha səcdə et». ¹⁰ Yenə də mənə dedi: «Bu kitabın peyğəmbərlik sözlərini möhürləmə, çünki vaxt yaxındır. ¹¹ *Haqsızlıq edən qoy daha da haqsızlıq etsin. Murdar olan daha da murdarlansın. Saleh olansa qoy daha da saleh işlər görsün. Müqəddəs olan daha da müqəddəs olsun».

¹² *İsa deyir: «Budur, tezliklə gəlirəm. Verəcəyim mükafat Mənimlədir və hər kəsə öz əməlinə görə əvəz verəcəyəm.

¹³ *Alfa və Omega, Birinci və Sonuncu, Başlanğıc və Axır Mənəm!»

¹⁴ *Xalatlarnı günahdan təmizləyənlər† nə bəxtiyardır! Bununla da həyat ağacından yeməyə icazələri olacaq, darvazalardan keçib şəhərə girəcəklər. ¹⁵ İt kimi murdarlar, sehrbazlar, əxlaqsızlar, qatillər, bütperəstlər və yalanı sevib danışan hər kəssə kənarda qalacaq.

¹⁶ *Yenə deyir: «Mən İsa Öz mələyimi göndərdim ki, cəmiyyətlərə aid olan bu şəhadəti sizə versin. Mən Davudun Kökü və Nəslı, parlaq Dan Ulduzuyam».

¹⁷ *Ruh da, gəlin də deyir: «Gəl!» Qoy eşidən də desin: «Gəl!» Susayan qoy gəlsin, arzu edən həyat suyunu müftə götürsün.

¹⁸ *Mən bu kitabın peyğəmbərlik sözlərini eşidən hər kəsə xəbərdarlıq edirəm: kim bunlara bir şey artırarsa, Allah da ona bu kitabda yazılan bəlalarnı artıracaq; ¹⁹ kim bu peyğəmbərlik kitabının sözlərindən bir şey götürərsə, Allah da bu kitabda yazılmış həyat ağacından və müqəddəs şəhərdən ona düşən payı götürəcək.

²⁰ Bunlara şəhadət edən deyir: «Bəli, tezliklə gəlirəm!» Amin. Gəl, ya Rəbb İsa!

²¹ Rəbb İsanın lütfü hamıya‡ yar olsun! Amin.

* **22:11** Dan. 12:10 * **22:12** Zəb. 28:4; Yeş. 40:10; 62:11; Yer. 17:10 * **22:13** Yeş. 44:6; 48:12; Vəhy 1:8,17; 2:8 * **22:14** Yar. 2:9; 3:22 † **22:14** Xalatlarnı günahdan təmizləyənlər – bəzi əlyazmalarda Əmrlərinə əməl edənlər. * **22:16** Yeş. 11:1,10 * **22:17** Yeş. 55:1 * **22:18** Qanun. 4:2; 12:32 ‡ **22:21** Hamıya – bəzi əlyazmalarda bütün müqəddəslərə.